

**T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TARIMSAL
ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2018 YILI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI
ILIMAN İKLİM MEYVELERİ ARAŞTIRMA ÖZETLERİ**

TC
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

11-17 ŞUBAT 2018 ANTALYA

TAGEM
TARIMSAL DEĞERLENDİRME VE
POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**ILIMAN İKLİM MEYVELERİ PROJE
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
ÖZET KİTAPÇIĞI**

**11-17 ŞUBAT 2018
ANTALYA**

İÇİNDEKİLER

NO	Proje Adı	Sayfa
Sonuçlanan Projeler		
1.	Melezleme Yoluyla Şeftali Çeşit Islahı-II.....	2
2.	Erzincan İlindeki Sofralık Geççi Zerdali Tiplerinin Seleksiyonu.....	3
3.	Meyve Suyu Sanayisine Uygun Zerdali (<i>Prunus armeniaca</i> L.) Tiplerinin Belirlenmesi....	4
4.	Antepfıstığında İçsel Etmenlerin Periyodisite (Karagöz dökümlerinin) Mekanizmasının Ortaya Çıkarılmasında Sitolojik ve Biyokimyasal Olarak Belirlenmesi.....	5
5.	Ege Bölgesi Erik Anaç Geliştirme Çalışmaları.....	6
6.	Fındıkta Tozlayıcı Çeşit Seçim Çalışmaları / Yeni Fındık Çeşitlerinde Tozlayıcı Çeşit Seçimi.....	7
7.	Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Klonal Anaç Kullanım İmkânlarının Araştırılması (Aşama-II)	8
8.	Elmalarda Dallı Fidan Eldesinde Kullanılan Farklı Yöntemlerin Fidan Kalitesi, Fizyolojisi ve Bahçe Performansı Üzerine Etkileri.....	9
Yeni Teklif Projeler		
9.	Melengicin (<i>Pistacia terebinthus</i>) Farklı Dikim Aralıklarında Antepfıstığına Bodur Anaç Olabilme Durumunun Araştırılması.....	11
10.	Bazı Bitki Büyüme Düzenleyicilerinin Antepfıstığı Çöğürlerinin Erken Aşı Kalınlığına Gelmesi Üzerine Etkileri.....	12
11.	Antepfıstığı Anaçlarının Kuraklığa Dayanım Seviyelerinin Belirlenmesi.....	13
12.	Yeni Klonal Kiraz Anaçlarının Geliştirilmesi.....	14
13.	Seleksiyon Islahı İle Hünnap Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	15
14.	Eşme Ayva Çeşidinde Klon Anaçların Kullanımı ve Terbiye Sistemlerinin Araştırılması...	16
15.	Bayramiç Beyazı Nektarin Tiplerinin Seleksiyonu.....	17
16.	Şeftali Fungal Hastalıklarına Dayanıklı Islahına İlk Adım.....	18
17.	Bazı Meyve Türlerinde Spektral Yöntemlerle Hasat Olgunluğunun Tespit Edilmesi.....	19
18.	Fındıkta Soğuğa Dayanıklılık Çalışmaları.....	20
19.	Alkaya ve Levent Kayısı Çeşitleri İçin Uygun Tozlayıcıların Araştırılması.....	21
20.	Kayısıda İlkbahar Geç Donlarına Dayanıklılık Metodunun Oluşturulması, Donlara Dayanıklı Kayısı Genotiplerinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi.....	22
21.	Mutasyon Islahı ile Yeni Karadut (<i>Morus nigra</i> L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	23
22.	Kayısı Fidanı Yetiştiriciliğinde Malç Uygulamalarının Yabancı Ot Kontrolü ve Fidan Kalitesi Üzerine Etkilerinin Araştırılması.....	24
23.	Melezleme Islahı ile Şarka Hastalığı (Plum pox potyvirus)'na Dayanıklı Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	25
24.	Bazı Derim Sonrası Uygulamaların 'Bursa Siyahı' ve 'Kemonchi' Dut Genotiplerinin Raf Ömrü Süreçlerine Etkilerinin Belirlenmesi.....	26
25.	Fındığın (<i>Corylus avellana</i> L.) Mikroaşılama Tekniği ile <i>Corylus colurna</i> L. Anacı Üzerinde In vitro Çoğaltımı.....	27
26.	Farklı Ceviz Çeşitlerinde Fenolojik Dönemlerine Göre Doğal Abiyotik Stres Faktörlerinin Mekânsal Dağılımları.....	28

Devam Eden Projeler

27.	Bazı Yerli Ve Yabancı Kayısı Çeşitlerinde Melezleme Islahı Üzerine Araştırmalar.....	30
28.	Akdeniz Bölgesi Şeftali ve Nektarin Yetiştiriciliğinde Farklı Anaçların Verim ve Kalite Üzerine Etkileri.....	31
29.	Badem Anaç – Çeşit Geliştirme Projesi / Sulu Koşullarda Badem İçin Uygun Anaç ve Dikim Mesafelerinin Belirlenmesi.....	32
30.	Yerli ve Yabancı Değişik Badem Çeşitlerinin Gaziantep İlindeki Performanslarının Belirlenmesi.....	33
31.	Sulu ve Kuru Koşullarda Badem Yetiştiriciliğine Uygun Anaçların Belirlenmesi.....	34
32.	Mutasyon Islahı Yöntemi ile Yeni Antepfıstığı Çeşitlerinin Elde Edilmesi.....	35
33.	Badem Anaç-Çeşit Geliştirme Projesi / Badem Yetiştiriciliğinde Kullanılan Bazı Anaçların Bahçe Performanslarının Belirlenmesi.....	36
34.	Antepfıstığında Anaç Cinsiyetinin Anaçlık Özellikler Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi.....	37
35.	Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinde Melezleme Yoluyla Çeşit Islahı.....	38
36.	Antepfıstığında Çeşit Geliştirme / Seleksiyon Yolu ile Antepfıstığında Yeni Çeşit Seçimi..	39
37.	Bazı Antepfıstığı Çeşit ve Ümitvar Tiplerinin Performanslarının Belirlenmesi.....	40
38.	Yerli ve Yabancı Ticari Ceviz Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi.....	41
39.	Bazı F1 Ceviz (<i>Juglans regia</i> L.) Genotiplerinin Değerlendirilmesi ve Melezleme Islahıyla Yeni Genotiplerin Elde Edilmesi.....	42
40.	Aronya (<i>Aronia melanocarpa</i> (Michx) Elliot) ve Mürver (<i>Sambucus nigra</i> L.) Meyve Türlerinin Farklı Ekolojilerde Yetiştiriciliği, Meyve Karakteristik Bileşenleri ve Biyoyararlılığının İncelenmesi.....	43
41.	Farklı Islah Yöntemleri ile Yeni Kiraz Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	44
42.	Farklı Islah Yöntemleri ile Yeni Kiraz Çeşitlerinin Geliştirilmesi / Bazı Melez ve Mutant ve Kiraz Çeşit ve Tiplerinin Muhafaza Sürecindeki Meyve Kalitelerinin Belirlenmesi.....	45
43.	Farklı Islah Yöntemleri ile Yeni Kiraz Çeşitlerinin Geliştirilmesi / Melezleme ve Mutasyon Yolu İle Elde Edilen Çeşit/Tiplerin Çatlama Durumlarının Belirlenmesi	46
44.	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi / Hasanbey Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu.....	47
45.	Klonal Elma Anaçlarının Geliştirilmesi.....	48
46.	Erzincan ve Gümüşhane İli Dutlarının Seleksiyon Yoluyla Islahı II.....	49
47.	Bazı Yabancı Erik Klonlarının Erik ve Kayısıya Anaçlık Özelliklerinin Araştırılması.....	50
48.	Kahramanmaraş Bölgesi Ceviz Seleksiyonu II.....	51
49.	Ateş Yanıklığına Dayanıklı Ayva Islahı.....	52
50.	Ege Bölgesi Erik Çeşit Geliştirme Çalışmaları.....	53
51.	Tombul Fındık Klon Seleksiyonu II.....	54
52.	<i>Corylus colurna</i> L.Anacı Üzerine aşılı Tombul ve Palaz Fındık Çeşitlerinde Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi.....	55
53.	Melezleme ve Seleksiyon Yolu İle Islah Edilen Bazı Fındık Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi.....	56
54.	Ordu İlinde Çakıldak Fındık Çeşidinde Klon Seleksiyonu.....	57
55.	Türkiye Badem Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi / Diyarbakır Yöresi Bademlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı Projesi II. Aşama.....	58
56.	Bazı Badem Çeşit ve Tiplerinin Diyarbakır Ekolojisindeki Performanslarının Belirlenmesi	59

57.	Diyarbakır ve Malatya Koşullarında Frigo ve Taze Fide ile Yetiştirilen Bazı Çilek Çeşitlerinin Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi.....	60
58.	Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kiraz Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması / Değişik Kiraz Çeşitlerinin Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine Uyumlarının Belirlenmesi.....	61
59.	Karadeniz Bölgesinden Selekte Edilen Anaç Adayı Kiraz, Vişne ve Mahlep Tiplerinin Doku Kültürü ile çoğaltılması ve Kiraz Çeşitleriyle Uyuşma Durumlarının Araştırılması...	62
60.	Karadeniz Bölgesi Dut (<i>Morus spp</i>) Seleksiyonu-I.....	63
61.	Kiraz, Elma ve Şeftalide Göz Yönetiminin Ağaçların Erken Meyveye Yatması, Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkisi-II.....	64
62.	Bazı Kayısı Çeşitlerinin Soğuklama Gereksinimleri ve Büyüme Dereceleri Saatleri Toplamının Çeşitli Yöntemlerle Belirlenmesi.....	65
63.	Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Hasat Öncesi ve Hasat sonrası Uygulamaların Etkinliği ve Geliştirilmesi.....	66
64.	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi II Kabaası Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu II.....	67
65.	Kayısı Çöğür Anaç Seçimi (Aşama -III).....	68
66.	Kayısıda, Sık Dikim ve Farklı Terbiye Sistemlerinin Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri.....	69
67.	Malatya İli Ceviz Genotiplerinin Seleksiyonu-1.....	70
68.	Malatya Yöresi Yerel Armut Çeşitlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı-I.....	71
69.	Malatya Yöresinde Yetiştirilen “Karamehmet” ve “Arapkızı” Elma Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu I.....	72
70.	Melezleme Islahı ile Yeni Ceviz Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	73
71.	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi Melezleme Islahı ile Yeni Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	74
72.	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi / Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	75
73.	Mutasyon Islahı ile Kayısı Yetiştiriciliğine Uygun Bodur/Yarı Bodur Klonal Anaç Geliştirilmesi.....	76
74.	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi II Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	77
75.	Karalekeye Dayanıklı Kaliteli Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi (II. dilim).....	78
76.	Yabani Vişne (<i>Prunus cerasus</i> L.) Anacı Seleksiyonu ve Çoğaltılabilme İmkânlarının Araştırılması.....	79
77.	Yeni Kiraz Çeşitlerinin Islahı II.....	80
78.	Erik Yetiştiriciliğinde Farklı Dikim Mesafeleri ve Terbiye Sistemlerinin Verim ve Kalite Kriterlerine Etkileri (II. Dilim).....	81
79.	Melezleme ve Mutasyon Islahı ile Yeni Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi.....	82
80.	Farklı <i>Prunus</i> Anaçlarının Su Stresine Toleranslarının Bazı Morfolojik, Fizyolojik ve Biyokimyasal Parametrelerle Belirlenmesi.....	83
81.	Ateş Yanıklığı Hastalığına Toleranslı Anaç ve Çeşit Islahı.....	84
82.	Göller Yöresinde Ilıman İklim Meyve Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi / Bazı Yerli Ceviz Tiplerinin Seleksiyon-2 ve Bölgesel Adaptasyon Denemeleri.....	85

83.	Erik Anaç ıslahı-Seleksiyon Yolu ile Klonal Erik Anaçlarının Geliştirilmesi (II. Dilim).....	86
	Elma Anaç Islahı Projesi / Ateş Yanıklığı (<i>Erwinia amylovora</i>) ve Kök Çürüklüğü	
84.	(Phytophthora cactorum) Hastalıklarına Karşı Dayanıklı Bodur ve Yarı Bodur Anaç Geliştirilmesi.....	87
85.	Elmalarda Farklı Ara Anaç Uygulamalarının Bahçe Performanslarının Belirlenmesi.....	88
86.	Bazı Armut Anaçlarının Farklı Lokasyonlarda Performanslarının Belirlenmesi.....	89
87.	Farklı Dikim Sıklığı ve Terbiye Sistemlerinin Şeftalide Verim ve Kalite Üzerine Etkileri...	90
88.	Bazı Klonal Anaçların Aprikoz (Şalak) Sofralık Kayısı Çeşidi İle Uygun Dikim Mesafesi ve Uygun Terbiye Sistemlerinin Belirlenmesi.....	91
89.	Göller Yöresinde Bazı Şeftali Anaç-Çeşit Kombinasyonlarının Arazi Performanslarının Belirlenmesi.....	92
90.	İç Pazar Tüketici Beğenisini Oluşturan Armut Kalite Parametrelerinin Belirlenmesi.....	93
91.	Gisela-5 Anaçlı 0900 Ziraat Kiraz Çeşidinde Gübreleme Programının Belirlenmesi.....	94
92.	Sivas ve Tokat Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Kuşburnuların (<i>Rosa spp</i>) Seleksiyon Yolu ile Islahı (Seleksiyon 2).....	95

Bilgi Amaçlı Projeler

93.	Fındıkta Sertifikalı Fidana Geçiş Projesi.....	97
	Ülkemizde <i>Pistacia</i> Türlerinin tanımlanması ve Yayılım Alanlarının Belirlenmesi /	
94.	<i>Pistacia atlantica</i> Desf 'in Tanımlanması, Yayılımların Saptanması ve Bazı Tiplerinin Muhafazaya Alınması.....	98
95.	Gaziantep İlinde Tohumdan Yetişen Bademlerin (<i>Amygdalus communis</i> L.) Toplanması, Muhafazası ve Değerlendirilmesi.....	99
96.	Bazı Yerli Ceviz Genotiplerinin Agromorfolojik Ve Moleküler Karakterizasyonu.....	100

ILIMAN İKLİM MEYVELERİ PROGRAM DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
2018 YILI KATILIMCI LİSTESİ

NO	ADI SOYAD	KURUM
1.	Gökhan KIZILCI	Daire Başkanı TAGEM ANKARA
2.	Dr. Ayşen ALAY VURAL	Koordinatör TAGEM ANKARA
3.	Temsilci	BÜGEM
4.	Prof. Dr. Gonca GÜNVER DALKILIÇ	Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi/AYDIN
5.	Prof. Dr. Ayzin KÜDEN	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ ADANA
6.	Prof. Dr. Salih KAFKAS	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ ADANA
7.	Prof. Dr. Okan ÖZKAYA	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ ADANA
8.	Prof. Dr. Yaşar AKÇA	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi / TOKAT
9.	Prof. Dr. Resul GERÇEKÇİOĞLU	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi / TOKAT
10.	Prof. Dr. İbrahim BOLAT	Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi / ŞANLIURFA
11.	Prof. Dr. Bekir Erol AK	Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi / ŞANLIURFA
12.	Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN	Kastamonu Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi
13.	Prof. Dr. Rafet ASLANTAŞ	Osmangazi Üniversitesi Ziraat Fakültesi /ESKİŞEHİR
14.	Prof. Dr. Lütfü PIRLAK	Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ KONYA
15.	Prof. Dr. Ahmet KAZANKAYA	Van Yüzüncüyıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi / VAN
16.	Doç. Dr. Muttalip GÜNDOĞDU	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi / BOLU
17.	Doç. Dr. Kazım GÜNDÜZ	İnönü Üniversitesi Ziraat Fakültesi/MALATYA
18.	Doç. Dr. Ahmet AYGÜN	Kocaeli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü / KOCAELİ
19.	Doç. Dr. Mustafa ÖZDEN	Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi / NİĞDE
20.	Doç.Dr.Mehmet SÜTYEMEZ	Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi / KAHRAMANMARAŞ
21.	Doç. Dr. Cevriye MERT	Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi / BURSA
22.	Ali Türker YENER (Enstitü Müdürü)	Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü ADIYAMAN
23.	Mehmet ASLAN	Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü
24.	Mustafa ÜNAL	Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü
25.	Mustafa BİRCAN	ALATA Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
26.	Hürü ALTAN	ALATA Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
27.	Dr.Nevzat ASLAN (Enstitü Müdürü)	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
28.	Sibel AKTUĞ TAHTACI	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
29.	Mehmet UZUN	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
30.	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
31.	Ümran ELDOĞAN	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
32.	M. Fatih BATMAZ	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
33.	Burcu KARUSERCİ	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP

34.	Dr. Yılmaz BOZ (Enstitü Müdürü)	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
35.	Dr. M. Emin AKÇAY	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
36.	Dr. Mehmet BAŞ	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
37.	Dr. Zeynep Özdemir EROĞLU	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
38.	Selma ÖZYİĞİT	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
39.	Sevgi Poyraz ENGİN	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
40.	Dr. Arzu ŞEN	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
41.	Ayşe FİDANCI	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
42.	H. Murat ÜNLÜ	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
43.	Hüseyin VURGUN	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
44.	Dr. Salih KESKİN	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
45.	Özkan KAYA	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
46.	Dr. Remzi UĞUR	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
47.	Özkan ALTUN	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
48.	Bayram BÜTÜN	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
49.	Dr. Muhammet Ali GÜNDEŞLİ	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
50.	H. Osman ÖZATAR	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
51.	Dr. Andaç ÇAVDAR	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
52.	Deniz AKSOY	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
53.	Dr. Müge ŞAHİN	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
54.	Dr. Ertuğrul ARDA	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
55.	Aysun AKAR (Enstitü Müdürü)	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
56.	Hüseyin İrfan BALIK	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
57.	Yusuf BİLGEN	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
58.	Kenan ÇELİK	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve EĞitim Merkezi
59.	Dr. İdris MACİT	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
60.	Dr. Nilüfer AKSU USLU	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
61.	Erol AYDIN	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
62.	Abdurrahim BOZKURT	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
63.	İsmail KURU	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN

64.	Abdullah ERDOĞAN (Enstitü Müdürü)	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
65.	Cemil ERNİM	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
66.	Duygu ÖZELÇİ	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
67.	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
68.	Rukiye YAMAN	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
69.	Oktay Turgay ALTUN	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
70.	Yusuf BAYINDIR	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
71.	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
72.	Sezai ŞAHİN	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
73.	Adnan CANBAY	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
74.	Erdoğan ÇÖÇEN	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
75.	Yusuf KARAKUŞ	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
76.	Mustafa AKÇAY	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
77.	Belgin ÇELİK	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
78.	Mehmet ÖZELÇİ	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
79.	Bennur AĞBABA	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
80.	Dr. Şerif ÖZONGUN (Enstitü Müdürü)	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
81.	Dr. Emel KAÇAL	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
82.	Dr. H. Cumhur SARISU	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
83.	Dr. A. Nilgün ATAY	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
84.	Dr. Yılmaz SESLİ	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
85.	Recep A. EMRE	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
86.	İbrahim GÜR	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
87.	Ö. Faruk KARAMÜRSEL	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
88.	Figen ERASLAN	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
89.	Hakkı KOÇAL	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
90.	Dr. Melike ÇETİNBAŞ	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
91.	Sinan BUTAR	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
92.	Dr. Ersin ATAY	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
93.	Dr. Kadir UÇGUN	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
94.	İsmail DEMİRTAŞ	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
95.	Turgay SEYMEN	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
96.	Fatma Pınar ÖZTÜRK	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü ISPARTA
97.	Dr.İbrahim Kürşat ÖZYURT	Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Araştırma Enstitüsü TOKAT
98.	Kadir Aytaç ÖZAYDIN	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü ANKARA
99.	Dr. Burhan ERENOĞLU	Emekli Araştırmacı
100.	Dr. Burak KUNTER	TAEK- Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi ANKARA
101.	Dr. Erol YALÇINKAYA	TARSİM
102.	Handan BUYUKDEMİRCİ	FÜAB
103.	İpek İŞBİTİREN	Meyve Suyu Endüstrisi Derneği
104.	Temsilci	Uludağ İhracatçılar Birliği BURSA
105.	Temsilci	İhracatçılar Birliği İSTANBUL
106.	Temsilci	Karadeniz İhracatçı Birlikleri GİRESUN
107.	Temsilci	Ege İhracatçı Birlikleri İZMİR
108.	Temsilci	Ziraat Odaları Birliği ANKARA

109.	Temsilci	Akdeniz İhracatçı Birlikleri MERSİN
110.	Temsilci	BETA Sulama ve Fidancılık ADANA

**ILIMAN İKLİM MEYVELERİ PROJE DEĞERLENDİRME
TOPLANTI PROGRAMI**

SONUÇLANAN PROJE SAYISI	: 8 Adet - 120 dk.
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	: 64 Adet - 640 dk.
YENİ TEKLİF PROJE SAYISI	: 18 Adet - 540 dk.
BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJE SAYISI	: 4 Adet - 40 dk.
ÖĞRETİM ÜYELERİ SUNUMLARI	: 9 Adet - 90 dk.
TOPLAM PROJE SAYISI	: 91 Adet
TOPLAM SÜRE	: 1440 dk. (24 Saat)

12 ŞUBAT 2018-PAZARTESİ

09:30-12:30 AÇILIŞ PROGRAMI			
SONUÇLANAN PROJELER			
NO	SÜRE	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
1	14:10-14:25	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU	Melezleme Yoluyla Şeftali Çeşit Islahı-II
2	14:25-14:40	Hakan Murat ÜNLÜ	Erzincan İlindeki Sofralık Geçici Zerdali Tiplerinin Seleksiyonu
3	14:40-14:55	Hakan Murat ÜNLÜ	Meyve Suyu Sanayisine Uygun Zerdali (<i>Prunus armeniaca</i> L.) Tiplerinin Belirlenmesi
4	14:55-15:10	Dr. Muhammet Ali GÜNDEŞLİ	Antepfıstığında İçsel Etmenlerin Periyodisite (Karagöz dökümlerinin) Mekanizmasının Ortaya Çıkarılmasında Sitolojik ve Biyokimyasal Olarak Belirlenmesi
5	15:10-15:25	Dr. Andaç ÇAVDAR	Ege Bölgesi Erik Anaç Geliştirme Çalışmaları
6	15:25-15:40	Aysun AKAR	Fındıkta Tozlayıcı Çeşit Seçim Çalışmaları (Alt proje: Yeni Fındık Çeşitlerinde Tozlayıcı Çeşit Seçimi)
15:40-16:00			
ARA ÇAY-KAHVE MOLASI			
7	16:00-16:15	Sezai ŞAHİN	Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Klonal Anaç Kullanım İmkânlarının Araştırılması(Aşama-II)
8	16:15-16:30	Dr. Ersin ATAY	Elmalarda Dallı Fidan Eldesinde Kullanılan Farklı Yöntemlerin Fidan Kalitesi, Fizyolojisi ve Bahçe Performansı Üzerine Etkileri

13 ŞUBAT 2018-SALI

YENİ TEKLİF PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
1	09:10-09:40	Ümran ELDOĞAN	Melengicin (<i>Pistacia terebinthus</i>) Farklı Dikim Aralıklarında Antepfıstığına Bodur Anaç Olabilme Durumunun Araştırılması

2	09:40-10:10	Burcu KARUSERCİ	Bazı Bitki Büyüme Düzenleyicilerinin Antepfıstığı Çöğürlerinin Erken Aşı Kalınlığına Gelmesi Üzerine Etkileri
3	10:10-10:40	Salih Yaser KAPCI	Antepfıstığı Anaçlarının Kuraklığa Dayanım Seviyelerinin Belirlenmesi
10:40-11:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
4	11:00-11:30	Dr. Mehmet BAŞ	Yeni Klonal Kiraz Anaçlarının Geliştirilmesi
5	11:30-12:00	Dr. Mehmet BAŞ	Seleksiyon Islahı İle Hünnap Çeşitlerinin Geliştirilmesi
6	12:00-12:30	Dr. M. Emin AKÇAY	Eşme Ayva Çeşidinde Klon Anaçların Kullanımı ve Terbiye Sistemlerinin Araştırılması
12:30-14:00 ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
7	14:10-14:40	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU	Bayramiç Beyazı Nektarin Tiplerinin Seleksiyonu
8	14:40-15:10	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU	Şeftali Fungal Hastalıklarına Dayanıklı Islahına İlk Adım
9	15:10-15:40	Mehmet Cengiz ARSLANOĞLU	Bazı Meyve Türlerinde Spektral Yöntemlerle Hasat Olgunluğunun Tespit Edilmesi
15:40-16:10 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
10	16:10-16:40	Hüseyin İrfan BALIK	Fındıkta Soğuğa Dayanıklılık Çalışmaları
11	16:40-17:10	Erdoğan ÇÖÇEN	Alkaya ve Levent Kayısı Çeşitleri İçin Uygun Tozlayıcıların Araştırılması

14 ŞUBAT 2018-ÇARŞAMBA

YENİ TEKLİF PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
12	09:10-09:40	Nedim GÜLTEKİN	Kayısıda İlkbahar Geç Donlarına Dayanıklılık Metodunun Oluşturulması, Donlara Dayanıklı Kayısı Genotiplerinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi
13	09:40-10:10	Duygu ÖZELÇİ	Mutasyon Islahı ile Yeni Karadut (<i>Morus nigra</i> L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi
14	10:10-10:40	Yusuf KARAKUŞ	Kayısı Fidanı Yetiştiriciliğinde Malç Uygulamalarının Yabancı Ot Kontrolü ve Fidan Kalitesi Üzerine Etkilerinin Araştırılması
10:40-11:20 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
15	11:20-11:50	Adnan CANBAY	Melezleme Islahı ile Şarka Hastalığı (Plum pox potyvirus)'na Dayanıklı Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi

16	11:50-12:20	Rukiye YAMAN	Bazı Derim Sonrası Uygulamaların 'Bursa Siyahı' ve 'Kemonchi' Dut Genotiplerinin Raf Ömrü Süreçlerine Etkilerinin Belirlenmesi
12:20-14:00 ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
17	14:10-14:40	Ferah ERTEKİN ÖNER	Fındığın (<i>Corylus avellana</i> L.) Mikroaşılama Tekniği ile <i>Corylus colurna</i> L. Anacı Üzerinde In vitro Çoğaltımı
18	14:40-15:10	Kadir Aytaç ÖZAYDIN	Farklı Ceviz Çeşitlerinde Fenolojik Dönemlerine Göre Doğal Abiyotik Stres Faktörlerinin Mekânsal Dağılımları
DEVAM EDEN PROJELER			
1	15:10-15:20	Mustafa BİRCAN	Bazı Yerli Ve Yabancı Kayısı Çeşitlerinde Melezleme Islahı Üzerine Araştırmalar
2	15:20-15:30	Hürü ALTAN	Akdeniz Bölgesi Şeftali ve Nektarin Yetiştiriciliğinde Farklı Anaçların Verim ve Kalite Üzerine Etkileri
15:30-16:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
3	16:00-16:10	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU	Badem Anaç – Çeşit Geliştirme Projesi Sulu Koşullarda Badem İçin Uygun Anaç ve Dikim Mesafelerinin Belirlenmesi
4	16:10-16:20	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU	Yerli ve Yabancı Değişik Badem Çeşitlerinin Gaziantep İlindeki Performanslarının Belirlenmesi
5	16:20-16:30	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU	Sulu ve Kuru Koşullarda Badem Yetiştiriciliğine Uygun Anaçların Belirlenmesi
6	16:30-16:40	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU	Mutasyon Islahı Yöntemi ile Yeni Antepfıstığı Çeşitlerinin Elde Edilmesi
7	16:40-16:50	Dr. Ajlan YILMAZ	Badem Anaç-Çeşit Geliştirme Projesi Badem Yetiştiriciliğinde Kullanılan Bazı Anaçların Bahçe Performanslarının Belirlenmesi
8	16:50-17:00	Sibel AKTUĞ TAHTACI	Antepfıstığında Anaç Cinsiyetinin Anaçlık Özellikler Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi
9	17:00-17:10	Mehmet UZUN	Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinde Melezleme Yoluyla Çeşit Islahı
10	17:10-17:20	Mehmet UZUN	Antepfıstığında Çeşit Geliştirme Seleksiyon Yolu ile Antepfıstığında Yeni Çeşit Seçimi
11	17:20-17:30	Mehmet UZUN	Bazı Antepfıstığı Çeşit ve Ümitvar Tiplerinin Performanslarının Belirlenmesi
12	17:40-17:50	Dr. Yılmaz BOZ	Yerli ve Yabancı Ticari Ceviz Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi

15 ŞUBAT 2018-PERŞEMBE

DEVAM EDEN PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
13	09:10-09:20	Özlem UTKU	Bazı F1 Ceviz (<i>Juglans regia</i> L.) Genotiplerinin Değerlendirilmesi ve Melezleme Islahıyla Yeni Genotiplerin Elde Edilmesi
14	09:20-09:30	Sevgi POYRAZ ENGİN	Aronya (<i>Aronia melanocarpa</i> (Michx) Elliot) ve Mürver (<i>Sambucus nigra</i> L.) Meyve Türlerinin Farklı Ekolojilerde Yetiştiriciliği, Meyve Karakteristik Bileşenleri ve Biyoyararlılığının İncelenmesi
15	09:30-09:40	Dr. Mehmet BAŞ	Farklı Islah Yöntemleri ile Yeni Kiraz Çeşitlerinin Geliştirilmesi Bazı Melez ve Mutant ve Kiraz Çeşit ve Tiplerinin Muhafaza Sürecindeki Meyve Kalitelerinin Belirlenmesi Melezleme ve Mutasyon Yolu İle Elde Edilen Çeşit/Tiplerin Çatlama Durumlarının Belirlenmesi
16	09:40-09:50	Kemal ÇUKADAR	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi Hasanbey Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu
17	09:50-10:00	Hüseyin VURGUN	Klonal Elma Anaçlarının Geliştirilmesi
18	10:00-10:10	Dr. Salih KESKİN	Erzincan ve Gümüşhane İli Dutlarının Seleksiyon Yoluyla Islahı II
19	10:10-10:20	Dr. Remzi UĞUR	Bazı Yabani Erik Klonlarının Erik ve Kayısıya Anaçlık Özelliklerinin Araştırılması
20	10:20-10:30	Osman ÖZATAR	Kahramanmaraş Bölgesi Ceviz Seleksiyonu II
	10:30-11:00	ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI	
21	11:00-11:10	Dr. Müge ŞAHİN	Ateş Yanıklığına Dayanıklı Ayva Islahı
22	11:10-11:20	Dr. Andaç ÇAVDAR	Ege Bölgesi Erik Çeşit Geliştirme Çalışmaları
23	11:20-11:30	Hüseyin İrfan BALIK	Tombul Fındık Klon Seleksiyonu II
24	11:30-11:40	Selda KAYALAK BALIK	<i>Corylus colurna</i> L. Anacı Üzerine aşılı Tombul ve Palaz Fındık Çeşitlerinde Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi
25	11:40-11:50	Yusuf BİLGEN	Melezleme ve Seleksiyon Yolu İle Islah Edilen Bazı Fındık Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi
26	11:50-12:00	Yusuf BİLGEN	Ordu İlinde Çakıldak Fındık Çeşidinde Klon Seleksiyonu
27	12:00-12:10	Kenan ÇELİK	Türkiye Badem Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi Diyarbakır Yöresi Bademlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı Projesi II. Aşama
28	12:10-12:20	Kenan ÇELİK	Bazı Badem Çeşit ve Tiplerinin Diyarbakır Ekolojisindeki Performanslarının Belirlenmesi
29	12:20-12:30	Kenan ÇELİK	Diyarbakır ve Malatya Koşullarında Frigo ve Taze Fide ile Yetiştirilen Bazı Çilek Çeşitlerinin Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi

12:30-14:00
ARA-ÖĞLE YEMEĞİ

14:00-14:10		Öğretim üyesi sunuları	
30	14:10-14:20	Kenan ÇELİK	Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kiraz Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Değişik Kiraz Çeşitlerinin Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine Uyumlarının Belirlenmesi
31	14:20-14:30	Erol AYDIN	Karadeniz Bölgesinden Selekte Edilen Anaç Adayı Kiraz, Vişne ve Mahlep Tiplerinin Doku Kültürü ile çoğaltılması ve Kiraz Çeşitleriyle Uyuşma Durumlarının Araştırılması
32	14:30-14:40	Erol AYDIN	Karadeniz Bölgesi Dut (<i>Morus spp</i>) Seleksiyonu-I
33	14:40-14:50	Dr. İdris MACİT	Kiraz, Elma ve Şeftalide Göz Yönetiminin Ağaçların Erken Meyveye Yatması, Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkisi-II
34	14:50-15:00	Oktay Turgay ALTUN	Bazı Kayısı Çeşitlerinin Soğuklama Gereksinimleri ve Büyüme Dereceleri Saatleri Toplamının Çeşitli Yöntemlerle Belirlenmesi
35	15:00-15:10	Belgin ÇELİK	Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Hasat Öncesi ve Hasat sonrası Uygulamaların Etkinliği ve Geliştirilmesi
36	15:10-15:20	Selçuk AVCI	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi II Kabaası Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu II
37	15:20-15:30	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK - Özkan KAYA	Kayısı Çöğür Anaç Seçimi (Aşama -III)
15:30-16:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
38	16:00-16:10	Yusuf BAYINDIR	Kayısıda, Sık Dikim ve Farklı Terbiye Sistemlerinin Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri
39	16:10-16:20	Nedim GÜLTEKİN	Malatya İli Ceviz Genotiplerinin Seleksiyonu-1
40	16:20-16:30	Yusuf BAYINDIR	Malatya Yöresi Yerel Armut Çeşitlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı-I
41	16:30-16:40	Erdoğan ÇÖÇEN	Malatya Yöresinde Yetiştirilen “Karamehmet” ve “Arapkızı” Elma Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu I
42	16:40-16:50	Mustafa AKÇAY	Melezleme Islahı ile Yeni Ceviz Çeşitlerinin Geliştirilmesi
43	16:50-17:00	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi Melezleme Islahı ile Yeni Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
44	17:00-17:10	Cemil ERNİM	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
45	17:10-17:20	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU	Mutasyon Islahı ile Kayısı Yetiştiriciliğine Uygun Bodur/Yarı Bodur Klonal Anaç Geliştirilmesi
46	17:20-17:30	Cemil ERNİM	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi II Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi

16 ŞUBAT 2018- CUMA

DEVAM EDEN PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
47	09:10-09:20	Dr. Emel KAÇAL	Karalekeye Dayanıklı Kaliteli Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi (II. dilim)
48	09:20-09:30	Dr. Hasan Cumhuri SARISU	Yabani Vişne (<i>Prunus cerasus</i> L.) Anacı Seleksiyonu ve Çoğaltılabilme İmkânlarının Araştırılması
49	09:30-09:40	İsmail DEMİRTAŞ	Yeni Kiraz Çeşitlerinin Islahı II
50	09:40-09:50	Ömer Faruk KARAMÜRSEL	Erik Yetiştiriciliğinde Farklı Dikim Mesafeleri ve Terbiye Sistemlerinin Verim ve Kalite Kriterlerine Etkileri (II. Dilim)
51	09:50-10:00	Dr. A. Nilgün ATAY	Melezleme ve Mutasyon Islahı ile Yeni Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi
52	10:00-10:10	Figen AKYÜZ	Farklı <i>Prunus</i> Anaçlarının Su Stresine Toleranslarının Bazı Morfolojik, Fizyolojik ve Biyokimyasal Parametrelerle Belirlenmesi
53	10:10-10:20	Dr. Gökhan ÖZTÜRK	Ateş Yanıklığı Hastalığına Toleranslı Anaç ve Çeşit Islahı
54	10:20-10:30	Dr. Yılmaz SESLİ	Göller Yöresinde Ilıman İklim Meyve Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Bazı Yerli Ceviz Tiplerinin Seleksiyon-2 ve Bölgesel Adaptasyon Denemeleri
10:30-11:00			
ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
55	11:00-11:10	İbrahim GÜR	Erik Anaç ıslahı-Seleksiyon Yolu ile Klonal Erik Anaçlarının Geliştirilmesi (II. Dilim)
56	11:10-11:20	Dr. Şerif ÖZONGUN	Elma Anaç Islahı Projesi Ateş Yanıklığı (<i>Erwinia amylovora</i>) ve Kök Çürüklüğü (<i>Phytophthora cactorum</i>) Hastalıklarına Karşı Dayanıklı Bodur ve Yarı Bodur Anaç Geliştirilmesi
57	11:20-11:30	Dr. Şerif ÖZONGUN	Elmalarda Farklı Ara Anaç Uygulamalarının Bahçe Performanslarının Belirlenmesi
58	11:30-11:40	Sinan BUTAR	Bazı Armut Anaçlarının Farklı Lokasyonlarda Performanslarının Belirlenmesi
59	11:40-11:50	Dr. Melike ÇETİNBAŞ	Farklı Dikim Sıklığı ve Terbiye Sistemlerinin Şeftalide Verim ve Kalite Üzerine Etkileri
60	11:50-12:00	Hakkı KOÇAL	Bazı Klonal Anaçların Aprikoz (Şalak) Sofralık Kayısı Çeşidi İle Uygun Dikim Mesafesi ve Uygun Terbiye Sistemlerinin Belirlenmesi
61	12:00-12:10	Dr. Melike ÇETİNBAŞ	Göller Yöresinde Bazı Şeftali Anaç-Çeşit Kombinasyonlarının Arazi Performanslarının Belirlenmesi
62	12:10-12:20	Fatma Pınar ÖZTÜRK	İç Pazar Tüketici Beğenisini Oluşturan Armut Kalite Parametrelerinin Belirlenmesi
63	12:20-12:30	Dr. Kadir UÇGUN	Gisela-5 Anaçlı 0900 Ziraat Kiraz Çeşidinde Gübreleme Programının Belirlenmesi

64	12:30-12:40	Dr. İ. Kürşat ÖZYURT	Sivas ve Tokat Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Kuşburnuların (<i>Rosa spp</i>) Seleksiyon Yolu ile Islahı (Seleksiyon 2)
12:40-14:00 ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
BİLGİ AMAÇLI PROJELER			
1	14:10-14:20	Yusuf BİLGEN	Fındıkta Sertifikalı Fidana Geçiş Projesi
2	14:20-14:30	Dr. Ajlan YILMAZ	Ülkemizde <i>Pistacia</i> Türlerinin tanımlanması ve Yayılım Alanlarının Belirlenmesi Alt proje: <i>Pistacia atlantica</i> Desf 'in Tanımlanması, Yayılımların Saptanması ve Bazı Tiplerinin Muhafazaya Alınması
3	14:30-14:40	Dr. Ajlan YILMAZ	Gaziantep İlinde Tohumdan Yetişen Bademlerin (<i>Amygdalus communis</i> L.) Toplanması, Muhafazası ve Değerlendirilmesi
4	14:40-14:50	Erdal ORMAN	Bazı Yerli Ceviz Genotiplerinin Agromorfolojik Ve Moleküler Karakterizasyonu
14:50-15:30 GENEL DEĞERLENDİRME ve KAPANIŞ			

ILIMAN İKLİM MEYVELERİ

SONUÇ RAPORLARI

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme Yoluyla Şeftali Çeşit Islahı-II
Projenin İngilizce Başlığı	Cultivar Breeding of Peach by Hybridization-II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU
Proje Yürütücüleri	Dr. Adnan DOĞAN, Dr. Seçil ERDOĞAN, Dr. Arzu ŞEN, Dr. Nesrin UZUNOĞULLARI, Prof. Dr. Adalet MISIRLI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2013-31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi	70.000 TL
Proje Özeti	<p>Şeftali ülkemizde en fazla yetiştirilen sert çekirdekli meyve türü olmasına rağmen, ıslah çalışmaları yok denecek kadar azdır. 2008 yılında başlatılan “Melezleme Yoluyla Şeftali Çeşit Islahı” projesinin ikinci dilimi olarak hazırlanan bu çalışmada, birinci dilimde yapılan ilk seleksiyon işleminden sonra seçilen toplam 78 tip ile melezleme çalışmasında ebeveyn olarak kullanılan iki sanayilik çeşit (Fortuna ve Vivian), iki sofralık çeşit (Elegant Lady ve Rio Oso Gem) ve standart çeşitlerden Redhaven anaç (GF 677) üzerine aşılanmıştır. Seleksiyon parseline dikilen bu çeşit ve tipler, gerekli bakım işlemleri yapılarak, projenin ileri aşamasındaki için hazır hale getirilmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Şeftali ıslah, sofralık yeni çeşit, sanayilik yeni çeşit

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P01/04
Proje Başlığı	Erzincan İlindeki Sofralık Geççi Zerdali Tiplerinin Seleksiyonu
Projenin İngilizce Başlığı	Selection II of Late Maturing Table Apricots Varieties in Erzincan Province
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü- ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hakan Murat ÜNLÜ
Proje Yürütücüsü	Prof. Dr. Sezai ERCİŞLİ, Kemal ÇUKADAR, Hüseyin VURGUN, Dr. Salih KESKİN, Nurcan ÖZEL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 - 2017
Projenin Toplam Bütçesi	29.100 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışma, ülkemizde önemli zerdali populasyonuna sahip Erzincan ilinde geç olgunlaşan ve sofralık değeri yüksek zerdali tiplerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Projeye 2014 yılında başlanılmış ve 2017 yılında Seleksiyon I aşaması sonuçlandırılmıştır. Seleksiyon I aşamasında işaretlenen tiplerde verim değerleri yanında, meyve ağırlığı, Ş.Ç.K.M, meyve tadı, meyve eti sertliği ve albeni gibi kriterlere uygulanan değiştirilmiş tartılı derecelendirme sonucunda üstün vasıflı 9 (24/06, 24/07, 24/09, 24/10, 24/11, 24/15, 24/16, 24/17, 24/29) tip seçilmiştir. Projenin II. aşamasında ise değerlendirmeler sonucu öne çıkan tipler ve standart Mihralibey kayısı çeşidinden aşılamlar yapılacak ve elde edilen fidanlarla mukayese bahçesi kurulacaktır</p>
Anahtar Kelimeler:	Erzincan, Geççi, Seleksiyon, Sofralık kayısı, Zerdali

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A08/P01/06
Proje Başlığı	Meyve Suyu Sanayisine Uygun Zerdali (<i>Prunus armeniaca</i> L.) Tiplerinin Belirlenmesi
Projenin İngilizce Başlığı	Determination Of wild apricot Types Suitable For Fruit Juice Industry
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM MEYED Tunay Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş
Proje Lideri	Hakan Murat ÜNLÜ
Proje Yürütücüsü	Esra DORUKOĞLU, Prof. Dr. Rafet ARSLANTAŞ, Prof. Dr. Muharrem GÜLERYÜZ, Kemal ÇUKADAR, Özkan BOZBEK
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012 - 2017
Projenin Toplam Bütçesi	33.750 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışma 2012-2017 yılları arasında Zengin zerdali popülasyonuna sahip Erzincan ilinde, meyve suyu sanayisine uygun zerdali tiplerinin belirlenmesi amacı ile planlanmıştır. Projenin seleksiyon I aşamasında zerdalinin yoğun olarak bulunduğu Erzincan merkez ve Üzümlü ilçesine bağlı belde ve köylerde Temmuz ve Ağustos ayı içinde surveyler yapılmıştır. Surveyler de belirlediğimiz tiplerden meyve örneği alınarak gerekli analizleri yapılmış ve Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme Yöntemine göre tiplerin S.Ç.K.M asit verim aroma pup rengi gibi özellikleri değerlendirilerek yüksek vasıflı 20 tip(33, 34, 15, 42, 121, 142, 70,59, 120, 122, 16, 114, 27,30, 85, 110, 112, 135, 22, 93) seleksiyon II aşamasına aktarılmıştır. Seleksiyon II aşamasında aynı koşullarda yetiştirilen tiplerimizin performansları mukayese edilerek üstün nitelikleri olan tip veya tipler tescile sunularak bu konudaki eksiklik giderilmeye çalışılacaktır.</p> <p>Ayrıca bu projenin seleksiyon I aşaması Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde doktora tezi olarak ta çalışılmaktadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Erzincan, Meyve Suyu, Seleksiyon, Zerdali

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Antepfıstığında İçsel Etmenlerin Periyodisite (Karagöz dökümlerinin) Mekanizmasının Ortaya Çıkarılmasında Sitolojik ve Biyokimyasal Olarak Belirlenmesi
Projenin İngilizce Başlığı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Muhammet Ali GÜNDEŞLİ
Proje Yürütücüsü	Dr. Nevzat ASLAN, Mehmet UZUN, Nergiz ASLAN, Prof. Dr. Ebru KAFKAS, Prof. Dr. Salih KAFKAS, Prof. Dr. Sinan ETİ, Yrd.Doç.Dr.Murat GÜNEY
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015–2018
Projenin Toplam Bütçesi	2015: 33000 TL 2016: 33000 TL TOPLAM: 66.000
Proje Özeti	<p>Bu araştırma ile antepfıstığında sürgün, yaprak, meyve gözü, meyve salkım iskeleti ve meyvelerde ‘Var’ ve ‘Yok’ yıllarında farklı dönemlerde alınan örneklerde poliaminler, etilen (ACC sentaz enzimi), fenolik bileşikler, karbonhidratlar ve bitki besin elementlerinin periyodisite üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Periyodisite çalışmalarında, ağaçlarda fenolojik (çiçek tomurcuklarının kabarma tarihleri, çiçek tomurcuklarının patlaması, ilk çiçeklenme, tam çiçeklenme ve çiçeklenme sonu tarihleri) ve morfolojik (Karagöz sayıları, Sürgün uzunlukları ve Meyve özellikleri) özellikleri takip edilmiştir. Histolojik- Biyokimyasal analizler ve morfolojik gözlemlerin yapıldığı bu projemizden elde edilen araştırma sonuçlarına göre; ‘Var’ yılında kopma tabakasının oluşumunun tam çiçeklenmeden sonra yaklaşık 40-45 gün sonraya (25 Mayıs) ve ‘Yok’ yılında ise kopma tabakası oluşumunun tam çiçeklenmeden 50-55 gün sonra (14 Haziran) oluşmaya başladığı belirlenmiştir.</p> <p>Antepfıstığının farklı dokularında tam çiçeklenmeden yaklaşık bir ay sonra (meyve gözü dökümlerinin ve kopma tabakasının oluşmaya başladığı dönem) içsel etmenlerin miktarının minimum seviyelere geldiği belirlenmiştir. ‘Yok’ yılı ağaçları ‘Var’ yılı ağaçlarına göre daha yüksek konsantrasyonlarında içsel etmenler içermektedir. Özellikle ‘Var’ yılı ağaçlarında meyve oluşumundan ve meyve tarafından olan tüketimin arttığı ve bu nedenden dolayı düşük çıktığı tespit edilmiştir. N, P, K, Ca, B ve Fe elementlerinin antepfıstığının yıllık meyve verimi ve üretimi için anahtar bir rol olabileceğini düşünülmektedir. ‘</p> <p>Farklı dokularda ve farklı fizyolojik dönemlerde içsel etmenlerin miktarları kritik seviyelere inmesi durumunda antepfıstığı fizyolojisinde değişiklikler meydana getirdiği ve meyve gözü dökümlerine neden olduğu belirlenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler	: Antepfıstığı, Periyodisite, Poliaminler, Fenol Bileşikler, Karbonhidratlar, ACC sentaz ve Etilen, Bitki Besin Elementleri

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM / BBAD/ 13 / A08 / P01 / 07
Proje Başlığı	Ege Bölgesi Erik Anaç Geliştirme Çalışmaları
Projenin İngilizce Başlığı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr.Andaç Çavdar
Proje Yürütücüleri	Dr.Erol KÜÇÜK, Celal ŞAFAK, Dr.Müge ŞAHİN, Dr. Mehmet TUTAR, Deniz AKSOY, Fatih ÇAĞIR, Dr.Selay DOĞAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013 - 2017
Projenin Toplam Bütçesi	2013: 9.000 TL 2014: 7.000 TL 2015- 8.000 TL 2016: 6.000 TL 2017: 5.000 TL Toplam: 35.000 TL
Proje Özeti	<p>Erik, meyve ve ağaç özellikleri açısından farklı özellikler gösteren çok sayıda türü içermektedir. Bu türlerden ülkemizde yaygın olarak yetiştirilen türler <i>P. cerasifera</i> Ehrh. (Yeşil erikler; Myrobolan erikleri), <i>P. domestica</i> L. (Avrupa erikleri), <i>P salicina</i> Lindl. (Japon erikleri) dir. Bu proje kapsamında anaç ıslahı çalışmaları gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Projenin anaç ıslahı kısmında ise yeşil erik türüne ait ETAE seleksiyon ıslahı çalışmasında belirlenen “Gediz Ek A 13”, “Gediz Ek A 17”, “Gediz Ek A 48-2” ve “Gediz Ek A 56-2” tohum anaçlarının doku kültürü yöntemi ile klonal çoğaltım olanakları araştırılmıştır.</p> <p>28 Farklı sürgün oluşturma, köklenme ve kardeşlenme ortamında anaçlar denenerek en uygun olarak gözlenen ortam belirlenmiştir.</p> <p>Gediz Ek A 13 genotipinde sürgün oluşturma ortamı olarak 0,5 mg/l BAP + 0,2 mg/l IBA içeren ortam, kardeşlenme ortamı olarak 0,5 mg/l BAP + 0,2 mg/l IBA içeren ortam, köklenme ortamı 0,5 mg/l IBA içeren;</p> <p>Gediz Ek A 56-2 anacında sürgün oluşturma ortamı olarak herhangi bir hormon içermeyen MS ortamı; kardeşlenme ortamı olarak 0,5 mg/l BAP + 0,3 mg/l IBA içeren ortam; köklenme ortamı 0,5 mg/l IBA içeren MS ortamlarının kullanılarak, doku kültürü ile kitlesel üretim yapılabileceği belirlenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler :	

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM /BBAD/15/A10/P03/03
Proje Başlığı	Fındıkta Tozlayıcı Çeşit Seçim Çalışmaları (Alt proje: Yeni Fındık Çeşitlerinde Tozlayıcı Çeşit Seçimi)
Projenin İngilizce Başlığı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Aysun AKAR
Proje Yürütücüsü	Yusuf BİLGİN, Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN, Arş. Gör. Saadet KOÇ GÜLER, Yaşar AKÇİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi	2015: 15.000 TL 2016: 10.000 TL 2017: 4000 TL
Proje Özeti	<p>Fındıkta çiçeklenme, diğer birçok ılıman iklim meyve türünden farklı olarak kış aylarında gerçekleşmektedir ve çiçeklenme süresi diğer meyve türlerine oranla çok uzundur. Fındık çeşitlerinin çoğu dikogami eğilimindedir. Tozlanma, rüzgar ile sağlanmakta ve kasım ayından başlayarak şubat sonuna kadar devam etmektedir. Fındıkta çiçek tozu kalitesi, çeşit, yıl, beslenme ve iklim koşullarına göre değişiklik gösterebilmektedir. Yapılan çalışmalar, fındık çeşitlerinin kendine uyumsuz olduğu yönündedir. Bu nedenle, fındık bahçesi tesisinde tozlayıcı çeşitlere yer verilmesi yüksek verim elde edilmesi açısından önem taşımaktadır.</p> <p>Çalışma 2012 ve 2015 yıllarında tescil edilen Okay28 ve Allahverdi fındık çeşitlerine uygun tozlayıcılar belirlenmesi amacıyla 2015-2017 yılları arasında tesadüf parselleri deneme desenine göre 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 1 dal olacak şekilde yürütülmüştür. Projede tozlayıcı olarak Tombul, Palaz, Kalıncara ve Foşa fındık çeşitleri kullanılmış olup kontrol amacıyla ana çeşitlerde kendileme yapılmıştır. Çalışma sahil kuşakta bulunan Giresun Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü arazisinde yürütülmüştür.</p> <p>Tozlayıcı çeşidin belirlenmesinde, ana çeşitle tozlayıcı çeşidin uyuma durumu, ana çeşitte kendine tozlanma durumu ve tozlayıcı çeşidin niteliğini ortaya koyan polen kalitesi ile ilgili özellikler dikkate alınarak tozlayıcı çeşitlerin ana çeşitle meydana getirdiği meyve tutumu ve önemli pomolojik karakterlere etkisi araştırılmıştır.</p> <p>Araştırmanın sonuçları incelendiğinde Okay28 ve Allahverdi çeşitlerine Tombul, Foşa, Palaz ve Kalıncara'nın tozlayıcı olarak kullanılması ile elde edilen verimin kontrol grubu olan kendilemeden sağlanan verimden oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda Tombul, Foşa, Palaz ve Kalıncara'nın yeni fındık çeşitlerimiz olan Okay28 ve Allahverdi ile uyumsuz oldukları söylenebilir. İncelenen diğer özelliklerin de dikkate alınması, elde edilen verilerin bu konuda daha önce yapılan çalışmalarla karşılaştırılması ve değişen iklim koşulları göz önüne alındığında Tombul, Foşa, Palaz ve Kalıncara tozlayıcı çeşit olarak; Okay28 veya Allahverdi çeşitleri ile tesis edilecek bahçelere aynı bahçede 2 veya 3'ünün birlikte bulundurulması şeklinde tavsiye edilebilir</p>
Anahtar Kelimeler :	

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Klonal Anaç Kullanım İmkânlarının Araştırılması(Aşama-II)
Projenin İngilizce Başlığı	Investigation of Possibilities of Using Clonal Rootstocks on Hacıhaliloğlu and Kabaasi Apricot Cultivars
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Sezai ŞAHİN
Proje Yürütücüsü	Talip YİĞİT, Abdullah ERDOĞAN, Bülent ÖZTÜRK, Hatice ŞAHİNER, Nihat ÖZKAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012-2016
Projenin Toplam Bütçesi	38.000 TL
Proje Özeti	<p>Kayısı ağaç varlığı ve meyve üretimi bakımından Malatya ili hem Türkiye hem de Dünya’da açık bir farkla üstün durumdadır. Bu üstünlüğüne rağmen ağaç ve dekar başına alınan verim istenilen düzeyde olmamaktadır. Kurutmalık kayısı üretimi yapılan bahçeler kuvvetli gelişim gösteren çeşitlerle ve yine kuvvetli gelişim gösteren çöğür anaçlarıyla geniş aralık ve mesafelerde tesis edilmektedir. Bu durumun avantajları olmakla birlikte birim alandan daha az ürün alınmasına neden olmaktadır. Modern meyvecilikte bu sorunu aşmak amacıyla son yıllarda bodur anaç kullanımı artmaktadır.</p> <p>Çalışmamızda, kayısıda meyve ve kalite özelliklerinin iyileştirilmesi için sık dikim imkanlarının araştırılması, birim alana düşen verimin artırılması ve erken meyveye yatma özellikleri araştırılmıştır. Daha önce birinci aşaması tamamlanmış olan “Hacıhaliloğlu ve Kabaası Kayısı Çeşitlerinde Klonal Anaç Kullanım İmkânlarının Araştırılması” projesinin birinci aşamasında ümitvar olan ve aşı uyumsuzluğu göstermeyen anaçlardan Pixy, Marianna 2624, Myrobolan 29-C, Myrobolan, GF-31, Kayısı Eriği klon anaçları ile kontrol olarak Tokaloğlu Erzincan tohum anacının Hacıhaliloğlu ve Kabaası çeşitleri ile olan uyumları incelenmiştir. Çalışmamızda morfolojik ölçümler, fenolojik gözlemler, pomolojik analizler ve verim değerleri alınmıştır.</p> <p>Pixy ve Marianna 2624 klon anaçlarının hem Hacıhaliloğlu hemde Kabaası çeşitlerinde diğer anaçlara göre daha küçük boylu ve daha düşük taç hacmi oluşturduğu belirlenmiş ve sık dikime uygun olacağı belirtilmiştir. Hacıhaliloğlu çeşidi Myrobolan GF-31 klon anacı üzerinde kuvvetli gelişme göstermiş, Myrobolan 29-C ve Kayısı Eriği klon anaçları üzerinde standart gelişme göstermiştir. Kabaası çeşidinde ise Myrobolan 29-C ve Myrobolan GF-31 klon anacı standart gelişme göstermiştir. Her iki çeşitte de anaçların meyve kalitesi üzerinde belirgin bir farklılıkları olmamıştır. Yine her iki çeşitte anaçların çeşitler üzerinde ağacın fenolojik dönemlerini etkileten bir farklılık olmamıştır.</p>
Anahtar Kelimeler :	Kayısı, Klon Anaç, Hacıhaliloğlu, Kabaası, Malatya

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A08/P03/01
Proje Başlığı	Elmalarda Dallı Fidan Eldesinde Kullanılan Farklı Yöntemlerin Fidan Kalitesi, Fizyolojisi ve Bahçe Performansı Üzerine Etkileri
Projenin İngilizce Başlığı	The effects of different methods used for branching on the quality and physiology of nursery apple trees and their subsequent orchard performance
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü-Eğirdir/ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM - Süleyman Demirel Üniversitesi (BAP, 2097-D-10)
Proje Lideri	Dr. Ersin ATAY
Proje Yürütücüsü	Prof. Dr. Fatma KOYUNCU, Dr. A. Nilgün ATAY, Dr. Melike ÇETİNBAŞ, Sinan BUTAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2010 - 31.12.2014 (İlk Dilim) 01.01.2016 - 31.12.2017 (İkinci Dilim)
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 12000 TL 2017: 10000 TL
Proje Özeti	<p>Son 2 yıllık FAO rakamlarına göre Türkiye yaklaşık 2.8 milyon ton ile dünya elma üretiminde Çin, ABD ve Polonya'nın ardından 4. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de 1 ha alanda yaklaşık 16 ton elma üretimi yapılmaktadır. Bu rakam ile Türkiye elma üretimi yapan 96 ülke arasında 37. sırada yer almaktadır. Dünya ortalaması 17 ton hektar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda Türkiye'nin dünya ortalamasının bile daha altında bir bahçe verimliliğine sahip olduğu ortadadır. Bu noktada projenin araştırma sorusu şu şekildedir: Hâlihazırda düşük olan verimi artırabilir miyiz? Hipotezler ise şu şekildedir; (1) Aynı süre zarfında farklı yaklaşımlarla farklı özelliklere sahip fidan üretmek mümkündür, (2) ağaç mimarisi bilgi birikimi ile mevcut fidan üretim yöntemlerine yeni alternatifler geliştirilebilir, (3) fidan kalitesi bahçe performansının belirlenmesinde tek başına bile oldukça önemli bir faktördür, (4) uygun fidan seçimi ile verimi arttırmak mümkündür. Projenin fidanlık aşamasında, silepsis'e odaklı 4 farklı fidan üretim yöntemi [(1) 'Kontrol' (T-göz aşı), (2) 'Tgöz+PR' (T-göz aşı+Perlan®), (3) 'Tepe Kesimi(50)' (Dilcikli aşı+Tepe kesimi(50cm)+Perlan®), (4) 'Tepe Kesimi(70)' (Dilcikli aşı+Tepe kesimi(70cm)+Perlan®)], prolepsis'e odaklı yeni bir yaklaşım ile ['meyveli fidan' (Dilcikli aşı+Çizme+Perlan®)] çeşitli fidan kalite kriterleri açısından karşılaştırılmıştır. Farklı yaklaşımlarla üretilmiş fidanların kullanıldığı bahçe, Ocak-2011'de tesis edilmiştir. M.9 anaçlı kombinasyonlar ('Mondial Gala'/M.9 ve 'Golden Reinders'/M.9) 4 x 1 m, MM.106 anaçlı kombinasyonlar ('Granny Smith'/Mm.106 ve 'Braeburn'/MM.106) ise 4 x 3 m mesafelerle dikilmiştir. Bahçe tesisinden bu yana 7 yıllık (2011-2017) verim değerleri kayıt altına alınmıştır. Fidanlık aşamasında uygulamalar arasında görülen önemli farklılıklar, bahçe aşamasında aynı etkiyi göstermemiş ve genellikle uygulamalar arasındaki verim farklılıkları istatistik açıdan önemsiz bulunmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler :	akrotoni, budama, <i>Malus x domestica</i> , prolepsis, silepsis, tepe kesimi

YENİ TEKLİF PROJELER

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Melengicin (<i>Pistacia terebinthus</i>) Farklı Dikim Aralıklarında Antepfıstığına Bodur Anaç Olabilme Durumunun Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	-
Proje Lideri	Ümran ELDOĞAN
Proje Yürütücüleri	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU, Hatice GÖZEL, Sibel Aktuğ TAHTACI, Belgin AKÇA İZCİ, Serkan KÖSETÜRKMEN, Tuğba ŞİMŞEK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	50.300 TL
Proje Özeti	<p>Güneydoğu Anadolu Bölgesinde antepfıstığı yetiştiriciliği diğer meyve türleriyle karşılaştırıldığında ekonomik açıdan önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde, Antepfıstığı üretiminin 2013-2016 ortalamasına göre 120 bin 650 tonun yaklaşık %90'ı Güneydoğu Anadolu bölgesinden elde edilmiştir. Geleneksel antepfıstığı yetiştiriciliğinde bahçe tesisi, <i>Pistacia vera</i> L. <i>P.khinjuk</i> Stochks, <i>P. atlantica</i> Desf. ve <i>P. terebinthus</i> L. anaçları üzerine aşılamanın çeşitlerle çok geniş dikim mesafelerinde yapılmaktadır. Ancak son yıllarda birim alandan daha fazla gelir elde etmek amacıyla birçok meyve türünde yoğun yetiştiricilik yapılmaktadır. Siirt çeşidinde anaçların farklı dikim mesafelerinde verim ve kalite üzerine etkileri konulu çalışma yapılmış olmasına rağmen küçük taç oluşturan melengiçe (<i>P. terebinthus</i> L.) özel yoğun yetiştiriciliğe uygun bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada küçük taç oluşturan <i>Pistacia</i> türleri kullanılarak birim alandan daha fazla ürün alınması amaçlanmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalarda <i>Pistacia terebinthus</i> L.'un diğer anaçlara göre daha erken meyveye yattığı(meyve gözü oluşturduğu) bilinmektedir. Bu nedenle çalışmada kullanılacak anaçlarla kısa sürede ürün alınması sağlanarak antepfıstığı yetiştiriciliğinin geç meyveye yatma inancının da önüne geçilmiş olacaktır. Çalışmada anaç olarak zayıf gelişme gösteren melengiç (<i>P. terebinthus</i>)ve kontrol olarak da <i>Pistacia vera</i> (Siirt) kullanılacaktır. Bu anaçların üzerine Uzun çeşidi ile kurumumuzun tescil ettirmiş olduğu yüksek verimli Tekin çeşidi aşılanacaktır. Tozlayıcı olarak ise farklı zamanlarda çiçek açan Uygur ve Atlı çeşitleri kullanılacaktır.</p> <p>Deneme sulu koşullarda Tesadüf Bloklarında Bölünmüş Parseller Deneme Desenine göre 3 tekerrürlü olarak ve her tekerrürde 5 ağaç olacak şekilde kurulacaktır. Dikim mesafeleri 1x5 m, 2x5 m, 3x5 m ve 4x5 m olacaktır. Projede ağaçların gelişme, meyveye yatma yaşı, verim ve meyve kalite özellikleri belirlenecektir. Deneme bahçesi Dr.Ahmet Münir Bilgen İşletmesinde kurulacaktır. Araştırma sonucunda melengiç anacının (<i>P. terebinthus</i>) 2 farklı çeşit ve 3 farklı sık dikim aralığındaki performansı, <i>P. vera</i> anacıyla karşılaştırılacak ve zayıf anaç özelliğine sahip olan melengiçin entansif bahçe tesisine uygunluğu belirlenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Antepfıstığı, anaç, melengiç, <i>Pistacia terebinthus</i>

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Bitki Büyüme Düzenleyicilerinin Antepfıstığı Çöğürlerinin Erken Aşı Kalınlığına Gelmesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Burcu KARUSERCİ
Proje Yürütücüleri	Dr. Kamil SARP KAYA, Dr. Nevzat ASLAN, Mehmet UZUN Dr. Ajlan YILMAZ, Belgin AKÇA İZCİ, Dr. M.Ali GÜNDEŞLİ, Prof.Dr. N.Ebru KAFKAS
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2018
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 62.000 TL 2020: 57.000 TL 2021: 56.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünya'nın en eski sert kabuklu meyvelerden biri olan Antepfıstığının kökeni, Batı-Orta Asya ve Suriye'den Afganistan'a kadar olan bölgelerdir. Ancak, gerek besin değerinin yüksek olması, gerekse lezzeti; bu ürünün tarih boyunca, dünyanın birçok ülkesine yayılmasına ve farklı bölgelerde yetiştirilmesine neden olmuştur.</p> <p>Ülkemizde son beş yıllık TÜİK verilerine göre ortalama 126.520 ton antepfıstığı üretimi gerçekleşmiştir (TÜİK, 2016).</p> <p>Son yıllarda antepfıstığı bahçe tesisi aşılı veya aşısız tüplü fidanlarla yapılmaktadır. Her geçen gün yeni antepfıstığı plantasyonları yaygınlaşmakta ve buna paralel olarak aşılı veya aşısız tüplü fidanlara talep de artmaktadır. Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne aşılı tüplü fidanlar üretilmekte ancak bu talep karşılanamamaktadır.</p> <p>Antepfıstığında aşılama başarı yakalamak açısından çöğürlerin yeterli kalınlıkta olması oldukça önemlidir. Antepfıstığı tüplü fidanlarında 4 – 4.5mm çapına gelenlere aşı yapılabilen ve aşı başarısı da yüksek olmaktadır. Antepfıstığı çöğürleri seralarda uygun koşullarda bekletilmesine rağmen aşı kalınlığına gelen çöğür sayısı oldukça düşük olmakta ve buna bağlı olarak da aşı başarısı düşmektedir. Fidan bakım işçiliği de düşünülecek olursa kısa sürede aşı kalınlığına gelen fidan eldesi önem teşkil etmektedir.</p> <p>Bu araştırmada, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaygın olarak kullanılan antepfıstığı anaçları (<i>P.vera</i> ve <i>P.Khinjuk</i>) kullanılarak; Aşılama homojen bir çöğür kalınlığı elde etmek, çöğürleri aşı kalınlığına hızlı bir şekilde getirmek ve dolayısıyla aşılama başarıyı artırmak için antepfıstığı çöğürlerine farklı dozlarda bitki büyüme düzenleyiciler (oksin, sitokinin ve giberellin) uygulanacak ve bunların çöğür kalınlığını artırmada, aşı tutma durumu ve fidan kalitesine olan etkilerinin olup olmadığı incelenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Antepfıstığı, aşı, bitki büyüme düzenleyiciler

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Antepfıstığı Anaçlarının Kuraklığa ve Sıcaklığa Dayanım Seviyelerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	-
Proje Lideri	Salih Yaser KAPCI
Proje Yürütücüleri	Burcu KARUSERCİ, Yasemin Bengü ŞAHAN, Tuğba ŞİMŞEK, Belgin AKÇA İZCİ, Serkan KÖSETÜRKMEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	28/01/2019 - 25/12/2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 70750 TL 2020: 14000 TL 2021: 9500 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemiz ABD ve İran'dan sonra dünyanın üçüncü büyük antepfıstığı üreticisidir ve aynı zamanda ihracatta dünyada önemli bir yere sahiptir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en önemli zirai ürünlerinden olan antepfıstığı günümüz ekolojik koşullarının sonucu olarak kuraklık ve yüksek sıcaklık stresinden olumsuz yönde etkilenmektedir. Mevcut iklim değişikliğinin sonucu olarak kurak bölgelerin daha kurak ve sıcak bölgelerin daha da sıcak olacağı bildirilmektedir. Antepfıstığı ülkemizde sıcak ve kurak iklim özelliklerine sahip Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilmektedir. Bu araştırmada gelecekteki olumsuz abiyotik stres koşullarına antepfıstığı anaçlarının dayanım koşullarını belirlemek için ihtiyaç duyulmuştur. Yapılacak araştırmada yetiştiricilikte sıkça rastlanan Buttum, Melengiç ve Vera anaçları ile ülkemize yeni tanıtılan ve dünyanın en önemli antepfıstığı üreticilerinden ABD'nin yoğun olarak kullandığı UCB1 anacı değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Su stresi için fidanlar kısıtlı sulamaya tabi tutulacaktır. Kısıtlı sulama işlemi tansiyometreler ile takip edilecek ve daha önceki çalışmalarda fidanlar için denenmiş su stres miktarları anaçlara uygulanacaktır. Aynı zamanda plastik tünellerde yüksek sıcaklık uygulaması uygulanacaktır. Araştırma sonucunda antepfıstığı anaçlarının kuraklık ve sıcaklık stresine dayanım koşulları belirlenecektir. Sonuçlar yeni kurulacak antepfıstığı bahçeleri için anaç önerisi için uzmanlara kaynak oluşturacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Antepfıstığı, Abiyotik Stres, Kuraklık, Anaç

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Yeni Klonal Kiraz Anaçlarının Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Mehmet BAŞ
Proje Yürütücüleri	Selma ÖZYİĞİT, Dr. Nesrin UZUNOĞULLARI, Nesrin TUNALI, Onur DURA, Dr. Barış ALBAYRAK, Dr. Adnan DOĞAN, Selçuk ÇETİNKAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 49.500 TL, 2020: 40.500 TL 2021: 30.500 TL 2022: 32.500 TL 2023: 27.500 TL Toplam:180.500 TL
Proje Özeti	<p>Meyvecilikte anaçların kullanımı çeşitler kadar önemlidir. Ancak anaçlar her zaman ikinci planda tutulmaktadır. Küresel iklim değişikliğinin de etkisiyle toprak koşullarında meydana gelen sürekli değişimler anaç ıslahı çalışmalarının önemini daha da artırmaktadır. Çalışmada daha önce türler arası ve tür içi melezlemeler sonucu elde edilen toplam 86 melez birey ile doğadan alınan 1 adet sarı mahlep çöğürünün kiraz çeşitlerine anaç olma yetenekleri ve toprak kaynaklı bazı hastalık ve zararlılara karşı hassasiyetlerini belirlemek amaçlanmaktadır.</p> <p>Birçok türün anavatanı olan ülkemizin anaç konusunda da yeterli doğal kaynağa sahip olduğu bir gerçektir. Ülkemize gelen ve kullanılmaya yakın tarihlerde başlanan farklı <i>Prunus</i> anaçları ile bu çalışma sonucu ümitvar olabilecek anaç adaylarının karşılaştırılması sağlanarak bilimsel altyapının güçlendirilmesi ve yeni anaçların elde edilmesi hedeflenmektedir. Böylece, ıslah edilecek üstün nitelikli <i>Prunus</i> anaç adayı genotiplerin ileride yapılacak melezleme ıslahı çalışmalarında değerli materyal olarak kullanılması mümkün olabilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	kiraz, anaç, in vitro, aşı uyumu, dayanıklılık

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Seleksiyon Islahı İle Hünnap Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Mehmet BAŞ
Proje Yürütücüleri	Ayşe FİDANCI, Aysun ÖZTÜRK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 20.500 TL, 2020: 17.000 TL, 2021: 16.000 TL Toplam:53.500 TL
Proje Özeti	<p>Hünnaplar bazı hastalık ve zararlıların yanı sıra su kıtlığı ve tuzluluk gibi çevresel streslere karşı toleranslıdır. Daha az pestisit uygulanarak üretim yapılması nedeniyle organik yetiştiriciliğe uygundur. Hünnap meyveleri oldukça lezzetli, diğer meyve türlerine göre C vitamini, şeker, antioksidan ve mineral madde bakımından daha zengindir. Ülkemiz hünnap genetik kaynaklarına sahip olmasına rağmen henüz standart çeşidimiz bulunmamaktadır. Daha önce yapılan seleksiyon çalışmalarında Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinden seçilerek belirlenen tipler ile yurt dışından getirtilen çeşitlerden oluşturulan “Hünnap (<i>Zizyphus jujuba</i> Mill) Genetik Kaynakları” bahçesinde yer alan toplam 36 çeşit/tipler üzerinde ikinci aşama seleksiyon çalışması yapılacaktır. Bu çalışmada ümitvar oldukları belirlenen tipler çeşit olarak tescil ettirilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	hünnap, <i>Zizyphus jujuba</i> , seleksiyon, çeşit

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Eşme Ayva Çeşidinde Klon Anaçların Kullanımı ve Terbiye Sistemlerinin Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Kahraman Fidancılık, Kestel-BURSA
Proje Lideri	Dr. M. Emin AKÇAY
Proje Yürütücüleri	Dr. Adnan Doğan, Dr. Nesrin Aktepe TANGU, Selma ÖZYİĞİT, Mükremin TEMEL, Mustafa BIYIKLI, Cemil HANTAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019:46.000 TL 2020:35.500 TL 2021:38.000 TL 2022:40.000 TL 2023: 29.000 TL Toplam: 188.500 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye sahip olduğu farklı iklim ve toprak özellikleri nedeniyle meyve gen kaynakları bakımından dünyada oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu biyolojik çeşitliliğe katkıda bulunan önemli meyve türlerinden birisi de hiç kuşkusuz ayvadır. Ayvada sahip olduğumuz mevcut biyolojik çeşitlilik şu ana kadar yeterince değerlendirilememiş ve özellikle son yıllarda tarımsal biyolojik çeşitliliği tehdit eden iklim değişikliği, insan aktiviteleri, tarım politikaları, küreselleşme vb. gibi nedenlerle ayva genetik kaynaklarımız hızla kaybolmaktadır. Bu kaybolma, gelecek kuşakların besin kaynaklarını tehlikeye attığı gibi, kültürel çeşitliliğin de kaybolmasına neden olmaktadır. Ülkemizde ılıman iklimin hüküm sürdüğü farklı alanlarda, o bölgenin iklim ve toprak şartlarına uyum sağlamış, farklı meyve özelliklerine sahip olan, bölgesel hastalık - zararlılara toleranslı olabilecek ayva tip ve çeşitlerinin bulunması bu türün önemini arttırmaktadır.</p> <p>Tarım alanlarının giderek azaldığı günümüzde artık birim alandan daha fazla ürün elde etmek amacıyla entansif tarım sistemlerine yönelim ileri tarım teknikleri kullanılan ülkelerde artmaktadır. Farklı meyve türlerinde yapılan çalışmalar meyve bahçelerinde daha yoğun dikimlerin birim alandan elde edilen verimlerde artış sağlandığını göstermektedir. Yapılması planlanan bu çalışma ile Marmara bölgesi (üretimin yaklaşık % 70) için farklı klon anaçları ve terbiye sistemlerinin karşılaştırılarak, verim ve kalite açısından en avantajlı anacın, sistemin üreticiye tavsiye edilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Özellikle Marmara bölgesinde ve ülkemizin diğer meyvecilik alanlarında kapama bahçelerde yoğun olarak yetiştirilen Eşme ayva çeşidi için BA-29, Quince-A ile Quince-C klon anaçlarının performansları denenecektir. Klonal anaçlar ile birlikte terbiye sistemlerinin de ayvada verim ve kalite üzerine olan etkileri araştırılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Ayva, <i>Cydonia oblonga</i> Miller, Eşme, klonal anaç, terbiye sistemleri

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Bayramiç Beyazı Nektarin Tiplerinin Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Bayramiç Ziraat Odası, ÇANAKKALE
Proje Lideri	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU
Proje Yürütücüleri	Dr. M. Emin AKÇAY, Dr. Adnan DOĞAN, Prof. Dr. Kenan KAYNAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 16.500 TL 2020: 27.500 TL 2021: 33.500 TL Toplam: 77.500 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, şeftali yetiştiriciliğinde dünyanın sayılı ülkelerinden biridir ve Marmara bölgesi, Türkiye şeftali yetiştiriciliğinde önemli yere sahiptir. Bu projenin amacı, Bayramiç yöresinde çekirdekten yetiştiricilik sonucu oluşmuş beyaz etli nektarin popülasyonunun taranarak üç farklı dönemde olgunlaşan üstün özellikli bireylerin tespit edilmesi ve tescil aşaması için hazırlanması amaçlanmaktadır.</p> <p>İki yıl boyunca bölgedeki bahçeler gezilerek amaca uygun genotipler belirlenecek ve pomolojik analizlerden sonra çoğaltılacak olan ağaçlardan aşı kalemi alınacaktır. Aşılana bireylerle ikinci seleksiyon parseli oluşturulacaktır.</p> <p>Proje sonunda oluşturulan bu seleksiyon parselinden en üstün özelliği gösterenler seçilerek tescile sunulması hedeflenmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Bayramiç Beyazı, nektarin, seleksiyon

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Şeftali Fungal Hastalıklarına Dayanıklılık Islahına İlk Adım
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Zeynep ÖZDEMİR EROĞLU
Proje Yürütücüleri	Dr. Adnan DOĞAN, Ayşe FİDANCI, Zühtü POLAT
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 8.000 TL 2020: 8.000 TL 2021: 8.000 TL 2022: 10.000 TL 2023: 12.550 TL Toplam: 46.550 TL
Proje Özeti	<p>Şeftali ıslahı, meyve kalitesinin ve dayanıklılığının artırılması başta olmak üzere çeşitli amaçlar doğrultusunda pek çok ülkede uzun yıllardan beri yoğun olarak uygulanmaktadır.</p> <p>Türkiye, dünyanın önde gelen şeftali üreticisi konumunda olmasına karşın, ıslah çalışmalarının yok denecek kadar azlığı nedeniyle üretim bütünüyle yabancı çeşitlere bağımlı kalmaya devam etmektedir. Organik ürünlere talebin gün geçtikçe artması, pestisitlerin yoğun kullanımı sonucu, bunlara dayanıklı hastalık ırklarındaki değişimler ve dolayısıyla üretim maliyetlerindeki yükseklik, hastalıklara dayanıklı/tolerant çeşitlerin geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu projenin amacı, Atatürk Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü'nde bulunan şeftali genotiplerinin taranarak külleme [<i>Podosphaera pannosa</i> (Wallr.) var. <i>persicae</i>] ve yaprak kıvrıcıklığı [<i>Taphrina deformans</i> (Berk.) Tul.]'na hassaslığı düşük olan bireylerin tespit edilmesi ve bu bireylerle yapılacak kontrollü melezlemelerle olası dayanıklı popülasyonun oluşturulmasıdır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Şeftali, dayanıklılık ıslahı, külleme, yaprak kıvrıcıklığı

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	.
Proje Başlığı	Bazı Meyve Türlerinde Spektral Yöntemlerle Hasat Olgunluğunun Tespit Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Mehmet Cengiz ARSLANOĞLU
Proje Yürütücüleri	Dr. Arzu ŞEN, Dr. Muammer YALÇIN, Prof. Dr. Mustafa ERKAN, Yrd. Doç. Dr. Fatih KAHRIMAN, Dr. Nesrin AKTEPE TANGU, Dr. Kemal A. KAHRAMAN, Dr. Adnan DOĞAN, Dr. M. Emin AKÇAY, Yük. Müh. Selma ÖZYİĞİT, Dr.Özgül CELBİŞ UÇURUM, Yük.Müh.Mehmet SAĞLAM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019 -31.12.2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 250.000 TL 2020: 20.000 TL 2021 : 20.000 TL
Proje Özeti	<p>Bahçe ürünlerinde büyük bir dikkatle yapılması gereken tarımsal faaliyetlerden biri ve ekonomik sonuçları düşünülürse en önemlisi meyvelerin hasadıdır. Ülkemizde üretilen sebze-meyvelerin %30-40'lık bir kısmı tüketiciye ulaşmadan kaybedilmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu oranın %5'i geçmediği düşünülürse ülkemiz açısından kayıpların önemi açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu kayıpların sebeplerinin başında uygun zamanda hasadın yapılmaması gelmektedir.</p> <p>Hasat zamanı sebze-meyvelerin tür ve çeşidine, kullanım amacına, pazarın uzaklığına bağlı olarak değişebilmektedir. Meyve-sebzelerin çoğunluğunda en iyi hasat zamanı, ürünlerin irilik, renk ve tat bakımından çeşidinin özelliklerini en iyi gösterdikleri dönemdir.</p> <p>Hasat olgunluğunun doğru olarak belirlenmesi, hasat ve hasat sonrası kayıpların azaltılmasında önemli bir etkidir. Meyve ve sebzelerin kimyasal kompozisyonlarını belirlemek amacıyla kullanılan spektrometrik ölçümler geleneksel olarak uygulanmakta olan laboratuvar yöntemlerine bir alternatif olarak gösterilmektedir.</p> <p>Proje kapsamında, bazı meyve çeşitlerinde spektral yöntemlerle hasat olgunluk kriterleri arasındaki ilişkiler belirlenecek, meyveye zarar vermeden spektral yöntemlerle hasat olgunluğunun belirlenmesi değerlendirilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Hasat, Hasat Olgunluğu, Armut, Ayva, Elma, İncir, Trabzon Hurması, Kivi, Hasat Kriterleri, Spektroskopi, Spektral Analizler, Spektrometre

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Fındıkta Soğuğa Dayanıklılık Çalışmaları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hüseyin İrfan BALIK
Proje Yürütücüleri	Selda KAYALAK BALIK, Ebru GÜMÜŞ, Dr. Ümran KÜÇÜKÖZDEMİR, Berrin DUMLU, Vedat BEDİRHANOĞLU, Zeki YALÇIN, Prof. Dr. Neriman BEYHAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019-31.12.2022
Projenin yıllara Göre Bütçesi	369.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye’de fındık tarımının en önemli problemi verim düşüklüğüdür. Olumsuz iklim şartları ve özellikle ilkbahar geç donları son yıllarda verim düşüklüğünün sebepleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Fındığın düşük sıcaklıklara en hassas olduğu Mart-Nisan aylarında meydana gelen zirai don bazı yıllar %100’e varan oranlarda zarar meydana getirebilmektedir. Düşük sıcaklığın şiddetine, süresine ve fenolojik devreye bağlı olarak don zararının etkileri tomurcuklarda, çotanak taslaklarında ve hatta yıllık sürgünlerde bile görülebilmektedir. Verim kaybının yanı sıra iç ve dış piyasada fiyat istikrarsızlığına sebep olan bu durum üreticinin, sanayicinin ve ihracatçının gelir kaybı yaşamasına sebep olmaktadır. Bu nedenle, ilkbahar geç donları gibi abiyotik stres koşullarına da dayanıklı, verimli ve kaliteli fındık çeşitlerini geliştirmeye yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu projede fındığın farklı fenolojik devrelerde düşük sıcaklıklara dayanıklılık durumunun ve dayanıklı genotiplerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. 2019-2022 yılları arasında yürütülecek projede, Fındık Araştırma Enstitüsü arazi gen bankasında muhafaza edilen genotipler ile surveyler sonucunda belirlenecek olan genotiplerin farklı fenolojik dönemlerde (dinlenme dönemi, tomurcukların kabarmaya başladığı dönem ve yapraklı dönem) soğuğa dayanımları test edilecektir. Ayrıca genotiplerin protein, karbonhidrat, makro-mikro besin elementi ve hormon seviyelerindeki değişimler belirlenerek soğuğa dayanımla arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Proje, Fındık Araştırma Enstitüsü ve Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü’nün işbirliğinde yürütülecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	<i>Corylus avellana</i> , dona dayanıklılık, ıslah, karbonhidrat, prolin

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Alkaya ve Levent Kayısı Çeşitleri İçin Uygun Tozlayıcıların Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Erciyes Üniversitesi Seyrani Ziraat Fakültesi
Proje Lideri	Erdoğan ÇÖÇEN
Proje Yürütücüleri	Oktay Turgay ALTUN, Adnan CANBAY, Yusuf BAYINDIR, Duygu ÖZELÇİ, Mustafa AKÇAY, Remzi KOKARGÜL, Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2020
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 13.250 TL 2020: 8.750 TL Toplam: 22.000 TL

Proje Özeti

Meyvecilikte verimli bir bahçe tesisi için tür ve çeşidin döllenme biyolojisinin bilinmesi ve ihtiyaç duyulan tozlayıcı çeşidin yeter oranda plantasyona dâhil edilmesi şarttır. Bu maksatla çeşitlerin kendine verimliliği ve uygun tozlayıcılarının belirlenmesine yönelik çalışmalar devam edegelen araştırmalardır. Bilhassa yeni geliştirilen meyve çeşitlerinde ağaç, yaprak ve meyve özelliklerinin tanımlanmasının yanı sıra belirlenmesi gereken en önemli konulardan biri de uygun tozlayıcılarının tespitidir. Ülkemizde yetiştirilen kayısı çeşitlerinin büyük çoğunluğu İran-Kafkas Grubu içerisinde yer almakta olup, en fazla kendiyile uyumsuz bireylerin bu grup içerisinde yer aldığı bildirilmektedir. Bu projede Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından son yıllarda tescili sağlanan Alkaya ve Levent kayısı çeşitlerinin kendine verimlilik durumu ile uygun tozlayıcıların belirlenmesi amaçlanmıştır. Projede ülkemizin önemli kurutmalık ve sofralık kayısı çeşitlerinden Hacıhaliloğlu, Kabaası, Aprikoz ve Hasanbey çeşitleri muhtemel tozlayıcı olarak çalışmaya dahil edilecektir. Çalışma kapsamında arazi uygulamalarında kontrollü tozlama çalışmaları yapılacak, laboratuvar çalışmalarında ise polen canlılığının tespitinde TTC testi, polen çimlendirme çalışmalarında petride agar yöntemi kullanılacaktır. Çalışma sonunda Alkaya ve Levent kayısı çeşitlerinin kendine verimlilik durumu ile önemli sofralık ve kurutmalık kayısı çeşitleriyle uyuma durumu belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kayısı, Polen Canlılık, Polen Çimlendirme Testi, Döllenme Biyolojisi

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Kayısıda İlkbahar Geç Donlarına Dayanıklılık Metodunun Oluşturulması ve Ulusal Kayısı Genetik Kaynaklarında Bulunan Kayısı Genotiplerinin Soğuğa Dayanımlarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Nedim GÜLTEKİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Ümran KÜÇÜKÖZDEMİR, Yusuf BAYINDIR, Adnan CANBAY, Erdoğan ÇÖÇEN, Berrin DURLU, Zeki YALÇIN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018-31.12.2022
Projenin yıllara Göre Bütçesi	177.250 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, yıllara göre değişmekle birlikte 200-400 bin tonluk üretimle dünya yaş kayısı üretiminde birinci sırada yer almakta ve sahip olduğu potansiyel ile bu durumunu uzun yıllar devam ettirecek gibi görünmektedir.</p> <p>Türkiye kayısı üretiminin yaklaşık % 85'ini tek başına Malatya ili karşılamaktadır. Malatya ili kayısı ağacı varlığının % 95'ini oluşturan Hacihaliloğlu ve Kabaası kayısı çeşitlerinde sıklıkta ilkbahar geç donları zarara sebep olmaktadır. Bu zarar bazı yıllar % 90'lara varan verim kaybına sebep olabilmektedir. Bu durum gerek il ve ülke ekonomisi için önemli gelir kaybına yol açmaktadır. Verim ve kalitesi stabil olan yüksek verimli, hastalık, zararlı ve stres koşullarına toleranslı, kayısı çeşitleri geliştirmek için çalışmalar hızla devam ettirilmelidir. Özellikle ülkemiz için oldukça önemli olan soğuğa dayanıklılık karakterinin de yeni çeşitlere aktarılması gerekir.</p> <p>Bu projenin birinci aşamasında Malatya ili kayısı ağacı varlığının % 95'ini oluşturan Hacihaliloğlu ve Kabaası kayısı çeşitlerinin 3 farklı fenolojik döneminde, 3 farklı sıcaklık değerleri ve 2 farklı sürede soğuğa dayanıklılık testi uygulaması yapılarak kritik sıcaklık ve süre belirlenecektir. Projenin ikinci aşamasında ise belirlenen bu kritik sıcaklık derecesi ve süre esas alınarak diğer kayısı genotiplerinin 3 farklı fenolojik döneminde dona dayanıklılığı araştırılacaktır. Çalışma sonunda Malatya Ulusal Kayısı Genetik Kaynakları parsellerinde bulunan kayısı genotiplerinden, Hacihaliloğlu ve Kabaası kayısı çeşitlerine göre ilkbahar geç donlarına daha dayanıklı genotipler belirlenmiş olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Kayısı, dona dayanıklılık, ıslah

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Mutasyon İslahı ile Yeni Karadut (<i>Morus nigra</i> L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Duygu ÖZELÇİ
Proje Yürütücüleri	Selçuk AVCI, Mehmet ÖZELÇİ, Erdoğan ÇÖÇEN, Adnan CANBAY, Oktay Turgay ALTUN, Nihat ÖZKAN, Bennur AĞBABA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 15.300 TL 2020: 19.300 TL 2021: 79.000 TL 2022: 19.000 TL 2023: 20.700 TL Toplam: 153.300 TL

Proje Özeti

Karadut (*Morus nigra* L.), dünyanın ılıman iklim bölgelerine adapte olmuş çok yıllık odunsu bir meyve türüdür. Ülkemizde sınırlı alanlarda doğal olarak bulunan; iri, albenili ve mayhoş meyvelere sahip karadut meyvesi tüketici tarafından büyük ilgi görmekte ve pazarda yüksek fiyatta alıcı bulmaktadır. Özellikle son yıllarda meyvelerinin gıda sanayisine (pasta, şekerleme, dondurma) uygunluğu nedeniyle önemi giderek artmaktadır.

Karadutlar kendi içinde meyve büyüklüğü, meyve verme süresi ve daldan kopma direnci gibi özellikler bakımından farklılık göstermemektedir. Karadut ağaçlarında meyve sapı çok kısadır ve meyvelerin daldan kopması zordur. Bu özellikleri sebebiyle makinalı hasada da uygun değildir ve hasadı elle yapılmaktadır. Elle hasat meyvelerin zedelenmesine, ezilmesine ve meyve bütünlüğünün bozulmasına sebep olmakta ve ticari değerini düşürmektedir.

Yeni çeşit geliştirmede uygulanan ıslah metotlarından biri de mutasyon ıslahıdır. Karadutta mutasyon ıslahı metodu kullanılarak yapılmış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu projede karadutta mutasyon ıslahı yöntemi ile elde edilecek mutant aday bitkiler içerisinde mevcut genotiplerle rekabet edecek, verim ve kalite yönünden üstün, daldan kopması kolay, iri meyvelere sahip, çekirdek sayısı az, sıra randımanı yüksek, fenolik maddelerce zengin ticari değerleri olan yeni çeşitlerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Projenin bitkisel materyalini Kayısı Araştırma Enstitüsü dut genetik kaynakları parselinde bulunan karadut ağaçları oluşturacaktır. Çalışma kapsamında karadutlardan alınan aşu kalemlerine Co⁶⁰ kaynağı kullanılarak gama ışını uygulanacak, etkili mutasyon dozu (EMD) belirlenerek ışınlanmış gözlerle M1V3 generasyonu oluşturacaktır. Proje süresince morfolojik gözlemler, kimerik yapıların izlenmesi, her mutant bireye ait pasaport oluşturulması ve kültürel bakım işlemleri gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Mutasyon ıslahı, Karadut, *Morus nigra*

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Kayısı Fidanı Yetiştiriciliğinde Malç Uygulamalarının Yabancı Ot Kontrolü ve Fidan Kalitesi Üzerine Etkilerinin Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Yusuf KARAKUŞ
Proje Yürütücüleri	Yusuf BAYINDIR, Erdoğan ÇÖÇEN, Hatice ŞAHİNER ÖYLEK, Adnan CANBAY, Ahmet ASLAN, Doç. Dr. Hakan Yıldırım (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2022
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 24.800 TL 2020: 30.300 TL 2021: 10.300 TL 2022: 4.600 TL Toplam: 70.000 TL
Proje Özeti	<p>Doğu Anadolu Bölgesinde meyveciliğin en yoğun olarak yapıldığı il Malatya olup, yetiştirilen en önemli meyve türü kayısıdır. Ülkemizdeki kayısı ağacı varlığının yaklaşık yarısı Malatya ilinde bulunmaktadır. Kayısı yetiştiriciliğinin bu denli önde olduğu bir ilde, kayısı fidanı üretimi de önemli bir sektörü ortaya çıkarmaktadır. Fidan üretiminde çeşitli zorluklar bulunmakla birlikte, en önemlilerinden biri yabancı otlardır. Yabancı otlar hem işçilik hem de kullanılacak ilaçlar nedeniyle fidan üretim maliyetini artırmakla kalmayıp fidan kalitesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu projede, Malatya ilinde sağlıklı, kaliteli ve ekonomik fidan üretimi gerçekleştirilmesinde çeşitli malç uygulamalarının yabancı ot kontrolüne ve fidan kalitesine etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada anaç materyal olarak tohum anacı ve Myrobolan-29C klon anacı; çeşit olarak Hacihaliloğlu kayısı çeşidi kullanılacaktır. Denemede üç farklı malç uygulaması ile herbisit uygulamasının yabancı ot kontrolü ve fidan kalitesi üzerine etkileri araştırılacaktır. Proje sonunda elde edilecek bulgular başta Malatya ve çevresi iller özelinde, Doğu Anadolu ve çevresi bölgeler genelinde özel fidancılık işletmelerindeki işçilik ve üretim maliyetlerinin düşürülmesi, herbisit kullanımının sınırlandırılması bakımından yol gösterici olması beklenmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler	: Kayısı, Malç, Fidan, Malatya

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Melezleme İslahı ile Şarka Hastalığı (<i>Plum pox potyvirus</i>)'na Dayanıklı Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Biyolojik Mücadele Araştırma Enstitüsü ADANA
Proje Lideri	Adnan CANBAY
Proje Yürütücüleri	Makbule YANAR, Erdoğan ÇÖÇEN, Mustafa AKÇAY, Oktay Turgay ALTUN, Yusuf KARAKUŞ, Pakize GÖK GÜLER, Dr. Mahmut YEGÜL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 26.700 TL 2020: 39.700 TL 2021: 19.700 TL 2022: 12.300 TL 2023: 12.400 TL Toplam: 110.800 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje de Şarka virüs hastalığına karşı melezleme ıslahı ve moleküler yöntemler yardımı ile dayanıklı çeşitlerin elde edilmesi hedeflenmiştir. Şarka hastalığına neden olan <i>Plum pox potyvirus</i> (PPV)'ün çok hızlı epidemi göstermesi, kimyasal bir çözümünün olmayıp hastalıktan kurtulmanın tek çaresinin eradikasyon olması, PPV'yi önemli kılan birkaç nedendir.</p> <p>Hacıhaliloğlu ve Kabaası çeşitleri ana çeşit; Şarka hastalığına dayanıklı olduğu önceki çalışmalarla kanıtlanmış olan Stark Early Orange, Goldrich ve Harleyn çeşitleri tozlayıcı çeşit olarak kullanılmak suretiyle 6 kombinasyonda melez bireyler elde edilecektir. Tozlayıcı olarak seçilen çeşitlerden balon aşamasındaki çiçekler toplanarak laboratuvar koşullarında çiçek tozları elde edilecek, ana birey olarak seçilen çeşitlerde ise çiçekler balon aşamasına geldiğinde emaskülasyon yapılacaktır. Emasküle edilen çiçekler tozlanarak meyve tutumu beklenecek ve bu meyvelerden hasat olgunluğuna gelenlerin çekirdekleri çıkartılarak katlamaya tabi tutulacaktır. Katlamadan çıkan tohumlar tüplere dikilerek F1 bitkileri elde edilecektir. Bu melez bireyler 15-20 cm uzunluğuna geldikten sonra DNA izolasyonu için yaprak örnekleri alınacak ve SSR markörleri kullanılarak Şarka hastalığına dayanıklı olanları tespit edilecektir. Daha sonra dayanıklı oldukları belirlenen bireylere, arazi koşullarında, hastalık yapay yolla bulaştırılarak testlemesi gerçekleştirilecektir.</p> <p>Çalışma sonucunda; melezleme ıslahı ile elde edilen F1 melez popülasyonlarından elde edilecek yeni genotipler şarka virüsüne dayanıklılık yanında farklı özellikler bakımından da ileriki ıslah çalışmalarına temel teşkil edecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Kayısı, Melezleme ıslahı, <i>Plum pox potyvirus</i> (PPV), SSR, Şarka

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Derim Sonrası Uygulamaların ‘Bursa Siyahı’ ve ‘Kemonchi’ Dut Genotiplerinin Raf Ömrü Süreçlerine Etkilerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Ankara Üniversitesi, Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Rukiye YAMAN
Proje Yürütücüleri	Yılmaz UĞUR, Erdoğan ÇÖÇEN, Oktay Turgay ALTUN, Çiğdem YAVUZ, Sultan NALÇACI, Prof. Dr. Nurdan TUNA GÜNEŞ (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 24.500 TL 2020: 10.500 TL 2021: 5.000 TL Toplam: 40.000 TL

Proje Özeti

Üzümsü meyveler içerisinde yer alan ve yüksek besin içeriği nedeniyle beslenmede önemli bir yere sahip olan dut meyvesine, olan ilgi son zamanlarda giderek artmaktadır. İnsanların taze meyve tüketimine yönelik talepleri, bu meyve türünün küçük ambalajlar içerisinde market raflarında yer almasını sağlamıştır. Ancak dut meyvesinin hassas ve yumuşak dokulu olması kısa sürede bozulmasına sebep olmaktadır. Bu durum hem ekonomik kayıplara yol açmakta hem de tüketicilere uzun süre taze meyve sunumunu engellemektedir. Bu nedenle sofralık dutlarda derim sonrası raf ömrünün uzatılmasına yönelik çalışmalar hem tüketicilerin sağlıklı dut meyveleri tüketebilmeleri hem de son derece sınırlı raf ömrüne sahip olan bu meyvelerde kalite ve kantite kayıplarının azaltılmasında önem kazanmaktadır.

Önerilen bu araştırma projesinde, dut genetik kaynakları parselinde bulunan sofralık, siyah renkli, iri ve albenisi yüksek ‘Bursa Siyahı’ ve ‘Kenmochi’ dut genotiplerinde derim sonrası dönemde yapılacak kalsiyum klorür (CaCl₂), kükürt dioksit (SO₂) ve modifiye atmosferli paketleme (MAP) uygulamalarının raf ömrü süreçlerinde bazı meyve kalite parametrelerinin korunumuna etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Proje sonunda elde edilecek bulgular, çalışılan genotiplere ait meyvelerin muhafaza ve raf ömürlerinin uzatılmasında yol gösterici olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dut, Raf ömrü , CaCl₂, SO₂, Modifiye atmosfer paketleme

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Fındığın (<i>Corylus avellana</i> L.) Mikroaşılama Tekniği ile <i>Corylus colurna</i> L. Anacı Üzerinde <i>In vitro</i> Çoğaltımı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü ANKARA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Ferah ERTEKİN ÖNER
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Veli ERDOĞAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 127000 TL 2020: 26500 TL 2021: 26500 TL
Proje Özeti	<p>Fındık bitkisi bol miktarda dip sürgünü vermektedir. Bunlar, besin maddeleri, su ve ışıklanma yönünden ana bitki ile rekabete girerek ana bitkinin ve üzerindeki meyvelerin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bahçelerde her yıl birkaç kez yapılması gereken dip sürgünü temizliği hem üretim maliyetini arttırmakta hem de işgücü kaybına yol açmaktadır. Öte yandan özellikle son yıllarda küresel iklim değişikliğinin etkilerinden biri olarak yıllık yağış rejimindeki düzensizlikler fındık üretim alanlarında zaman zaman kuraklığa yol açmakta, bu da çotanak dökümleri şeklinde ürün veya kalite kaybına neden olmaktadır. Her iki soruna da çözüm olabilmesi amacıyla kültür çeşitleri için daha derin köklü ve dip sürgünü vermeyen Türk fındığı (<i>Corylus colurna</i> L.) türünün anaç olarak kullanılması ve aşılı fındık fidanı ile bahçe tesis edilmesi gündeme gelmiştir. Ayrıca, aşılı ağaçların oluşturacağı düzgün ve tek gövdeli taç formu sayesinde Karadeniz bölgesinde hastalık ve zararlılarla mücadelenin zorlaştığı sık dikilmiş bahçeler veya kalabalıklaşan ocaklar için alternatif oluşturacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada, Türk fındığı (<i>Corylus colurna</i> L.) eksplantlarının kültüre alınması ve <i>in vitro</i> anaç elde edilmesi, kültür fındık çeşitlerinden Tombul ve Okay28 (<i>Corylus avellana</i> L.) eksplantlarının kültüre alınması ve <i>in vitro</i> aşı kalemi elde edilmesi ile anaç ve kalemin <i>in vitro</i> mikro aşı tekniği ile aşılınması ve bu bitkilerin dış koşullara adaptasyonu amaçlanmıştır. Çalışmada eksplant kaynağı olarak Bolu ve Giresun illerinden seçilecek dip sürgünü vermeyen Türk fındığı türüne ait ağaçlar ile Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü seralarında yetiştirilen Tombul ve Okay28 kültür çeşitlerinin tüplü fidanları kullanılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	<i>Corylus avellana</i> , <i>Corylus colurna</i> , Türk fındığı, çimlenme, mikroaşılama, mikroçoğaltma

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Farklı Ceviz Çeşitlerinde Fenolojik Dönemlerine Göre Doğal Abiyotik Stres Faktörlerinin Mekansal Dağılımları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü (TARM)
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Anakara Büyükşehir Belediyesi, Ah-i Evran Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Artuklu Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Iğdır Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi
Proje Lideri	Kadir Aytaç ÖZAYDIN
Proje Yürütücüleri	Doğan DOĞAN, Osman AYDOĞMUŞ, Dr. Armağan KARABULUT ALOE, Muharrem CİHAN, Banu EFEOĞLU, Dr. Yılmaz SESLİ, Sinan BUTAR, Mehmet ÖZDEMİR, Erdal ORMAN, Özlem UTKU, Gülşah ÜGLÜ, Dr. Arzu GÜNDÜZ, Demet UYGAN, Mevlüt YILMAZ, Dr. Ertuğrul ARDA, Ahmet Semih YAŞASIN, Hacı Osman ÖZATAR, Dr. Remzi UĞUR, Engin GÖNEN, Dr. Yeşim Bozkurt ÇOLAK, Mustafa BİRCAN, Ercan ER, Dr. Salih KESKİN, Oğuzhan AYDIN, Dr. İ. Kürşat ÖZYURT, Kudret BEREKATOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01 / 01 / 2019 - 31 / 12 / 2022
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 95.500 TL 2020: 53.500 TL 2021: 54.000 T 2022: 56.500 TL Toplam: 259.500
Proje Özeti	<p>Tarımsal ürünlerin üretiminde planlamaların yapılması ülke kaynaklarının verimli kullanımı açısından önemlidir. Bu amaç ile bitki büyüme modelli çalışmalarının yapılması büyük önem taşımaktadır. Bitkisel üretimde stres; bitkinin yaşadığı ortamda bir veya birden fazla etkenin, büyüme ve gelişmeyi olumsuz yönde etkileyerek, verim düşüklüğü ile sonuçlanan bir dizi gerilemeye neden olmaktadır.</p> <p>Bu çalışmada tarımsal ürünlerin fenolojik gelişimlerine göre iklimsel modelleme çalışmalarında kullanılan mevcut altyapı kullanılacaktır. Tarımsal ürün olarak ceviz seçilmiştir. Ceviz çeşitlerinin iklimsel karakterizasyonları belirlenerek ekolojik koşullar bakımından stres ve risk yoğunlukları belirlenecektir.</p> <p>Bu projede Türkiye’de cevizin çeşitlerinin fenolojik dönemlerine göre uzun yıllar bazında potansiyel doğal başlıca abiyotik stres faktörlerinin çeşitlerinin, etkili alanlarının, zamanlarının ve yoğunluklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Fenolojik gözlemler için ceviz türünde temsili çeşitler olarak iki yabancı çeşit; Chandler ve Fernor ile iki yerli çeşit; Şebin ve Maraş-18 seçilmiştir. Referans ceviz tür ve referans çeşitlerin gelişimlerinin haritalanmasında Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yöntemleri kullanılmaktadır. Cevizlerin tahmini fenolojik gelişim haritaları üretilecektir. Elde edilecek tablosal veri ve haritaların doğruluğu mevcut arazi koşullarında gözlemlenecektir. Çeşitlerin gelişiminde risk oluşturan başlıca iklim faktörlerinden potansiyel soğuklama istekleri, don çukurları, yüksek ve düşük sıcaklık olayları, güneş yanıklığı gibi faktörlerinin yanında toprak, topoğrafya, bitki su tüketimi, kuraklık indeksi, su bütçesi gibi diğer faktörler öncelikli olarak incelenecektir.</p> <p>Bu proje ile genel ceviz türü ve temsili çeşitlerinin potansiyel yüksek riskli alanları belirlenerek üretim planlamasında tavsiye niteliğinde referans haritalarını oluşturulacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	ceviz, fenoloji, çeşit, risk, stres, iklim, CBS, model

DEVAM EDEN PROJELER

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/17/A08/P01/01
Proje Başlığı	Bazı Yerli Ve Yabancı Kayısı Çeşitlerinde Melezleme Islahı Üzerine Araştırmalar
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mustafa BİRCAN
Proje Yürütücüleri	Mustafa ÜNLÜ, Filiz BAYSAL, Yrd.Doç. Dr.Hasan PINAR, Prof.Dr. Sevgi PAYDAŞ KARGI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2017- 31/12/2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017:10.000 TL 2018:7.500 TL 2019:7.500 TL 2020:7.500 TL 2021:7.500 TL

Proje Özeti

Ülkemiz dünyada kayısı üretiminde birinci sırada yer almaktadır. Ülkemizde en fazla kayısı üretiminin yapıldığı ilimiz Malatya'dır. Ancak bu ilimizin üretiminin tamamına yakını kurutmalık kayısıdır. Sofralık kayısı üretiminin en fazla yapıldığı il ise Mersin'dir. Ticarete konu olan sofralık kayısı çeşitlerinin tamamına yakını yabancı çeşitlerdir. Bu çeşitlerin ülkemize getiren özel fidancılık şirketleri tarafından önemli miktarda döviz ödenmektedir.

Son yıllarda kayısı ıslahı konusunda pek çok ülkede çalışmalar yapılmış olup; yeni kayısı çeşitleri geliştirmişlerdir.

Bu projede; yerli ve yabancı kayısı çeşitlerinin birbirleriyle melezlenerek, erken ve geç olgunlaşan, verimli, aromalı, albenili ve yola dayanımı yüksek çeşitler geliştirerek üreticilerin hizmetine sunulması amaçlanmıştır.

Projenin materyalini önceki yıllarda yapılan melezleme çalışmalarından elde edilen 830 melez bitkiler oluşturmaktadır. Araziye dikilmiş olan melez bitkilerden meyve elde edilenlerde morfolojik gözlem, pomolojik analiz ve değerlendirmeler yapılmaktadır.

Ümitvar 5 adet genotipin performanslarını belirlemek amacıyla bu tiplerden en az 10 bitki elde edilecek sayıda göz alınarak aşılama yapılmıştır. Aynı şekilde aşılama yapılan melez bitkilerde de gözlem, analiz ve değerlendirmeler yapılacaktır.

2017 yılında ilk hasat tarihleri 4 Mayıs ile 19 Haziran arasında değişen 151 tipten hasat yapılarak pomolojik analizleri yapılmıştır. Melez tipleri kıyasladığımız erkenci çeşitlerden Ninfa'nın 4 Mayıs'ta, Precoce de Tyrinthe'nin ise 15 Mayıs'ta ilk hasatları yapılmıştır. Meyve ağırlıkları 93,00g.(ÇĞTxNİN-5 genotipi) ile 18,15 g.(AYxBEB-13) arasında değişmiştir. Ninfa'nın meyve ağırlığı 48,2g, Precoce de Tyrinthe'nin meyve ağırlığı 76,8g. olmuştur. Suda çözünen kuru madde miktarları % 16,6 (AYxBEB-5 genotip) ile % 8,0 (AYxBEB-6 genotipi) arasında bulunmuştur. Ninfa'nın SÇKM'si % 10,36, Precoce de Tyrinthe'nin % 9,2 bulunmuştur.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/17/A08/P01/02		
Proje Başlığı	Akdeniz Bölgesi Şeftali ve Nektarin Yetiştiriciliğinde Farklı Anaçların Verim ve Kalite Üzerine Etkileri		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü-MERSİN		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM		
Proje Lideri	Hürü ALTAN		
Proje Yürütücüleri	Mustafa BİRCAN, Bülent ALTAN, Rasim ARSLAN, O.Sedat SUBAŞI, Doç. Dr. Oğuzhan ÇALIŞKAN		
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021		
Projenin Toplam Bütçesi:	2017:20.000 TL	2018:10.000 TL	2019:10.000 TL
	2020:5.000 TL	2021:5.000 TL	
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada GF-677, Garnem, Rootpac-40, Rootpac-R ve Patrones-Arda®, anaçlarının şeftali ve nektarin (Crimson baby, Flored) çeşitleri ile arazi performansı, erkencilik, verim ve kaliteye etkilerini araştırarak çalışmanın ekonomik analizini yapmak amaçlanmıştır. Proje süresince tüm kültürel işlemler devam edecektir. Proje süresince ağaçların morfolojik ölçümleri, fenolojik gözlemleri, verimleri ve meyve kalite özellikleri belirlenecektir.</p> <p>2016-2017 yılında proje materyallerinin aşılama işlemleri yapılarak, 22.10.2017 tarihinde aşılı fidanlar araziye aktarılmış ve proje parseli oluşturulmuştur. Kültürel uygulamalar devam etmekte olup, 2018 yılından itibaren morfolojik ve fenolojik gözlemlere başlanacaktır.</p>		

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/13/A10/P02/04
Proje Başlığı	Badem Anaç – Çeşit Geliştirme Projesi
Alt Proje Başlığı	Sulu Koşullarda Badem İçin Uygun Anaç ve Dikim Mesafelerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU
Proje Yürütücüleri	Mehmet Fatih BATMAZ, Cem BİLİM, Serkan KÖSETÜRKMEN, Dr. Nevzat ASLAN, Dr. Kamil SARP KAYA, Yrd. Doç. Dr. Halit Seyfettin ATLI, Prof. Dr. Bekir Erol AK
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 13.705 TL 2017: 5.000 TL 2018: 5.000 TL 2019: 5.000 TL 2020: 5.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje 2013 yılında başlayıp 2015 yılında sona eren TAGEM/BBAD/13/A10/P02/02 numaralı “Sulu Koşullarda Badem İçin Uygun Anaç ve Dikim Mesafelerinin Belirlenmesi” isimli projenin devamı olarak yürütülmektedir.</p> <p>Projenin amacı sulu koşullarda farklı taç yapısına sahip badem çeşitlerine uygun anaç ve dikim sıklığını saptamaktır. Proje 2016 – 2020 yılları arasında yürütülmektedir.</p> <p>Projede tohum anaçları olarak; Drake badem çeşidi, <i>Prunus webbii</i> Spach. badem türü ile <i>Amygdalus orientalis</i> Mill. tipi olan AB3 çöğürleri, klonal anaç olarak ise GN22 melezi kullanılmaktadır. Anaçlar üzerine yayvan gelişen Nonpareil çeşidi, dik gelişme gösteren Ferragnes çeşidi ile yerli çeşit olan Gülcan-2 çeşitleri aşılanmıştır. Ayrıca bahçeye tozlayıcı olarak; Nonpareil çeşidi için Sonora, Ferragnes ve Gülcan-2 çeşitleri için ise Ferraduel çeşidi dikilmiştir.</p> <p>Deneme tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 4 ağaç olacak şekilde Müdürlüğümüze bağlı Dr. Ahmet Münir Bilgen Araştırma İşletmesi’nde tesis edilmiş olup; dikim mesafeleri 6x3 m, 6x4 m, 6x5 m, 6x6 m’dir.</p> <p>Projede fenolojik gözlemler ile ağaçların gelişmesi, verim ve meyve kalite özellikleri ile ilgili değerlendirmeler yapılacak, ayrıca anaçların topraktaki besin elementlerinden faydalanabilme yetenekleri saptanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/15/A10/P02/01
Proje Başlığı	Yerli ve Yabancı Değişik Badem Çeşitlerinin Gaziantep İlindeki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU
Proje Yürütücüleri	Cem BİLİM, Hakan USANMAZ, Serkan KÖSETÜRKMEN, Dr. Nevzat ASLAN, Dr. Kamil SARP KAYA, Yrd. Doç. Dr. Halit Seyfettin ATLI, Prof. Dr. Veli ERDOĞAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 9.070 TL 2016: 13.705 TL 2017: 10.000 TL 2018:10.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje Gaziantep ve Mardin (Kızıltepe ilçesi) ekolojilerine uygun yeni badem çeşitlerinin belirlenmesi amacı ile 2010 yılında başlatılmıştır. Materyal olarak, yerli ve yabancı 17 badem çeşidi ve tipi kullanılmıştır.</p> <p>Yerli badem çeşitlerinden Bozkurt ve Halitbey; yabancı badem çeşitlerinden Ferragnes, Ferraduel, Glorietta, Süper Nova, Ayles, Guara, False Baresse, Lauranne, Ne Plus Ultra, Ferrastar, Marta ve Bertina; yerli badem tiplerinden T2, T4, ve A5-1'in gelişme, verim ve meyve kalite özellikleri belirlenecektir.</p> <p>Projenin fidanları; 2009 yılı Eylül ayında, Garrigues yozları üzerine çeşit ve tiplerin aşılınması ile üretilmiştir. Bahçeler; tesadüf blokları deneme desenine göre, 3 tekerrürlü 6 x 4 m aralıklarla, 2010 yılında Gaziantep'te Dr. Ahmet Münir Bilgen İşletmesine tesis edilmiştir.</p> <p>Çeşitler arasında tam çiçeklenme; en erken A5-1 ve T4 badem tiplerinde, en geç çiçeklenme ise Bertina çeşidinde görülmüştür. Dekara en yüksek sert kabuklu verim Süper nova çeşidinden alınırken, en yüksek randıman Nec Plus Ultra çeşidinde görülmüştür.</p> <p>2018 yılında deneme bahçelerinde pomolojik ve morfolojik ölçümler ile fenolojik gözlemlere devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/13/A10/P02/02
Proje Başlığı	Sulu ve Kuru Koşullarda Badem Yetiştiriciliğine Uygun Anaçların Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU
Proje Yürütücüleri	Mehmet Fatih BATMAZ, Cem BİLİM, Hakan USANMAZ, Serkan KÖSETÜRKMEN, Dr. Nevzat ASLAN, Dr. Kamil SARP KAYA, Yrd. Doç. Dr. Halit Seyfettin ATLI, Prof. Dr. Bekir Erol AK
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 14.178 TL 2015: 9.070 TL 2016: 13.705 TL 2017: 6.500 TL
Proje Özeti	<p>Üreticilerimizin badem anaç sorununu çözmek amacıyla uygulamaya konulan bu projede anaç materyali olarak; Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne seçilen <i>Amygdalus orientalis</i> badem türünün AB3 ve AB5 tipleri, <i>Amygdalus webbii</i> badem türü, Garrigues çeşidi, <i>Amygdalus bucharica</i> badem türü ile klonal anaçlardan GN22 ve GF677 melezleri kullanılmıştır. Anaçlar üzerine Lauranne badem çeşidi aşılanmıştır.</p> <p>Kuru ve sulu koşullarda birer bahçe; tesadüf blokları deneme desenine göre, 6x4 m dikim aralığında, 4 tekerrürlü olacak şekilde, 2009 yılında, Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün Dr. Ahmet Münir Bilgen İşletmesi'ne tesis edilmiştir.</p> <p>2017 yılında sulu koşullarda en yüksek sert kabuklu verim GF677 anacında; en yüksek kabuklu meyve ağırlığı AB3 anacında; en yüksek randıman GN22 anacında görülmüştür.</p> <p>Kuru şartlarda ise, en yüksek sert kabuklu verim GF677 anacında; en yüksek kabuklu meyve ağırlığı ve en yüksek randıman <i>A. webbii</i> anacında görülmüştür.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/15/A10/P01/01
Proje Başlığı	Mutasyon İslahı Yöntemi ile Yeni Antepfıstığı Çeşitlerinin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)
Proje Lideri	Ertuğrul İLİKÇİOĞLU
Proje Yürütücüleri	Mehmet Fatih BATMAZ, Mehmet UZUN, Dr. Kamil SARPKAYA, Yrd. Doç. Dr. Halit Seyfettin ATLI
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 13.705 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada aroma bakımından en kaliteli antepfıstığı çeşitleri ülkemizde yetiştirilmekle birlikte; üstün özelliklerin tamamını bünyesinde barındıran çeşitler henüz mevcut değildir. Bu nedenle yeşil iç rengi, iri meyve, ince kabuk, çıtlama oranı yüksek, kabuk ayrılma direnci az, yüksek randıman gibi üstün meyve özelliklerine sahip olan ayrıca hastalık ve zararlılara dayanıklılık, periyodisite eğilimi az, aşılması sorunsuz, verimi yüksek, makinalı hasada uygunluk gibi bitkisel özelliklerin tümünü taşıyan çeşitlerin elde edilmesi oldukça önemlidir.</p> <p>Kırmızı, Uzun, Halebi, Ohadi, Siirt, Tekin, Barak Yıldızı ve Akıncı haricinde ticari çeşidimiz bulunmamaktadır.</p> <p>Bu projede antepfıstığında henüz uygulanmamış bir yöntem olan mutasyon ıslahı yöntemi uygulanacaktır. Çalışmada uzun antepfıstığı çeşidinin aşı gözlerine CO⁶⁰ elementinin gamma ışınları uygulanarak genetiksel form zenginliği elde edilecek ve bu genetik materyaller içerisinden amaca uygun olan mutant bitkiler seçilerek üreticilerimize sunulacaktır.</p> <p>2017 yılında Etkili Mutasyon Dozu (EMD) nun belirlenmesi amacıyla belirlenen ağaçlardan alınan aşı kalemleri Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'na (TAEK) bağlı olan Sarayköy Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi (SANAEM) ne götürülerek farklı dozlarda gama ışınları kullanılarak ışınlanmıştır. Işınlanan aşı kalemleri Müdürlüğümüze getirilerek kontrollü sera içerisindeki tüplü antepfıstığı çöğürlerine aşılandı.</p> <p>Yapılan gözlemler sonucunda EMD nin belirlenebilmesi amacıyla yeterli miktarda aşı tutumu görülmemiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM /BBAD/15/A10/P02/02
Proje Başlığı	Badem Anaç-Çeşit Geliştirme Projesi
Proje Alt Başlığı	Badem Yetiştiriciliğinde Kullanılan Bazı Anaçların Bahçe Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Ajlan YILMAZ
Proje Yürütücüleri	Cem BİLİM, Hatice GÖZEL, Sibel AKTUĞ TAHTACI, Arş. Gör. Başak ÇINAR, Prof.Dr.İzzet AÇAR, Prof.Dr. Yeşim OKAY
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015-31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 25 000 TL 2015: 5 000 TL 2016: 6 500 TL 2017: 6 500TL 2018: 6 500 TL 2019: 8 000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada; badem yetiştiriciliğinde yaygın olarak kullanılan GF-677 ve tohum anacı ile Rootpac serisi anaçların, bazı badem çeşit ve tipleri ile aşı uyumu ile arazi performansı, erkencilik, verim ve kalitelerine olan etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Projenin ilk çalışma konusu olan aşı kombinasyonlarının uyuma durumlarının belirlenmesi çalışması 2016 yılında gerçekleştirilmiş olup materyal olarak kullanılan anaçların bütün çeşitler ile kambiyal devamlılığın sağlandığı ve yeni kambiyumdan yeni iletim dokuları meydana geldiği tespit edilmiştir.</p> <p>Elde edilen sonuçlar doğrultusunda projenin ikinci aşaması olan bahçe performanslarının belirlenmesi aşamasında ise 2017 yılında projede yer alan anaçlar üzerine aşılanmış Lauranne badem çeşidine ait fidanlar anaçların gelişim kuvvetleri dikkate alınarak (6x5,6x4,6x3, 4x2,4x1,5, 4x1m) iki farklı lokasyonda (Gaziantep ve Adıyaman) dikim işlemleri gerçekleştirilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Antepfıstığına Anaç Cinsiyetinin Anaçlık Özellikler Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Sibel AKTUG TAHTACI
Proje Yürütücüleri	Hatice GÖZEL, Nergiz ÇOBAN Mehmet UZUN, Hakan USANMAZ, Prof. Dr. Salih KAFKAS, Harun KARCI
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 13 705 TL

Proje Özeti

İyi bir gelir kaynağı ve gıda sektöründe ham madde olması nedeniyle antepfıstığına talep artmakta, buna bağlı olarak bölgede yeni tesis bahçelerin sayısı ise hızla artmaktadır. Aşılı tüplü fidanlar yeterince temin edilemediği için, bahçe tesisinde aşısız tüplü çöğürler tercih edilmekte, özellikle çöğür üretiminde Doğrudan tohum ekimine bağlı olarak ortaya çıkan heterozigoti nedeniyle, birçok sorun açığa çıkmaktadır. Çöğürler tek tip gelişim göstermemekte, aşıya gelme zamanları farklılık göstermekte, aşı tutmada yeterli başarı sağlanamamakta veya ara aş gereksinimi açığa çıkmaktadır. Yapılan anaç çalışmaları incelendiğinde, herhangi bir cinsiyet ayırımına gidilmeksizin anaçlık özelliklerinin belirlendiği görülmüştür. Yoğun fidan üretiminin yapıldığı günümüzde, bu sorunların cinsiyetten kaynaklı olup olmadığı bilinmemektedir.

Bu proje ile; antepfıstığına kontrollü melezleme sonucu elde edilen melez bireylerin cinsiyet ile ilişkili geliştirilmiş olan DNA markörleri kullanılarak, cinsiyetlerinin belirlenmesi ve belirlenen erkek ile dişi F1 bitkilerin büyüme, gelişme, aşıya gelme ve aşı tutma performanslarının saptanması amaçlanmaktadır. Böylece anaç üretiminde karşılaşılan sorunların cinsiyete bağlı olup olmadığı belirlenecek ve fidan üretiminde standardizasyon sağlanacaktır.

2015 yılında melezleme ön çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen melez birey tohumlar, katlama işlemine alınmış, sonrası tohumlar tüplere aktarılmıştır. Fidanlara gerekli bakım işlemleri yapılmıştır. Fidan çap ve boy ölçümleri yapılmıştır. F1 bireylerin cinsiyetleri belirlenmiştir. 2017 yılında aşılama işlemi yapılmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/96/05/02/009
Proje Başlığı	Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinde Melezleme Yoluyla Çeşit Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mehmet UZUN
Proje Yürütücüleri	H.GÖZEL İ. AÇAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	1996 -2018
Projenin Toplam Bütçesi:	15.000 TL

Proje Özeti

Bu çalışma, Antepfıstığı Araştırma İstasyonu'nda 1996 yılında başlamıştır. Projede, yeni tozlayıcı ve dişi çeşit elde etmek amacıyla yerli ve yabancı bazı antepfıstığı çeşitleri arasında melezlemeler yapılmıştır.

Çalışmada dişi ebeveyn olarak Siirt, Ohadi, Hacışerifi, Kallaghochi ve Sel 14, erkek ebeveyn olarak ise Uygur, Atlı ve Kaşka çeşitleri kullanılmıştır. Ayrıca şans çöğürü elde etmek üzere Kerman, Ohadi, Akbari ve Kallaghochi çeşitlerinin doğrudan tohumları kullanılmıştır. Çalışmanın amacı; melezleme yoluyla verimli, çıtlak, çıtlama aralığı geniş, sert kabuğun ayrılma direnci az, iç oranı yüksek, düşük periyodisite gösteren ve yeşil içli bireyler elde etmektir. Öte yandan çiçek tozu miktarı ve çimlenme gücü yüksek, uzun süre çiçek tozu verebilen, standart dişi çeşitlerle çiçeklenmesi çakışan tozlayıcılar elde etmek hedeflenmektedir. Elde edilen 3500 adet F1 birey, 1997 ve 1998 yıllarında Antepfıstığı Araştırma İstasyonu Merkez İşletmesine 90 x 40 cm aralıklarla dikilmiştir. Ayrıca 2005 yılında 'Tekin x Atlı', 'Tekin x Kaşka', 'Sel 5 x Atlı', 'Sel 5 x Kaşka' ve 'Siirt x Kaşka' melezlemesi sonucu elde edilen tohumlardan 737 adet F1 birey üretilmiş ve melez parseline dikilmiştir.

Amaca uygun olan f1 bireylerin fenolojik gözlemleri, çiçek tozu üretimi, çiçek tozu çimlenmesi ve çiçeklenme periyodu dikkate alınarak 5 tozlayıcı tip ile verimli, çıtlama oranı yüksek, çıtlama aralığı geniş, sert kabuğun ayrılma direnci az, iç oranı yüksek, periyodisitesi düşük ve yeşil içli özelliklere sahip olan 4 dişi tip (14-28, 14-58, 23-100, 24-16) ve 1 erkek tip (11-143) seçilmiş ve bunlar Ara Sonuç Raporunda (2009) sunulmuştur. Sonraki yıllarda elde edilen F1 bireyler ürün verdikçe, fenolojik gözlem alınmakta, verim ve kalitelerine bakılmaktadır.

2017 yılında, Verim bakımından 1-84, 7-109, 21-126 21-130 nolu bireyin çok yüksek verimli, 11-17 nolu bireyin ise verimli olduğu belirlenmiştir.

Meyve kalitesi incelendiğinde, 100 meyve ağırlığı 12-2 nolu birey; randıman bakımından 13-108 nolu birey; çıtlama oranı bakımından 2-78 nolu birey öne çıkmıştır. Çıtlama aralığı bakımından 16-18 nolu bireyler; iç rengi bakımından 7-109 ve 21-130 nolu bireylerin yeşil içli oldukları görülmüştür. 16-18 nolu bireyin kabuk ayrılma direncinin zayıf olduğu belirlenmiştir. Öte yandan 7-109 ve 17-87 F1 bireylerin her yıl meyve verdiği görülmüştür (Çizelge 1).

Meyve kalitesi uygun olmayan bireyler parselden çıkarılmaktadır. Bazı ümitvar F1 ler yaşlı ağaçlara aşlamaya devam edilmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/15/A10/P01/03
Proje Başlığı	Antepfıstığında Çeşit Geliştirme Seleksiyon Yolu ile Antepfıstığında Yeni Çeşit Seçimi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Siirt Fıstık Üreticileri Birliği (Şuayb OSANMAZ)
Proje Lideri	Mehmet UZUN
Proje Yürütücüleri	Ertuğrul İLİKCİOĞLU, Dr.Kamil SARP KAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016 - 2018
Projenin Toplam Bütçesi:	19.500 TL

Proje Özeti

GAP'ta sulanacak arazilerde yetiştirilecek ürün profili içerisinde, 2010 yılı itibariyle meyveciliğin 3. sırada, meyvecilik içerisinde ise antepfıstığının 1. sırada yer alacağı belirtilmektedir (ANONİM, 1999).

Türkiye antepfıstığı üretiminin tamamına yakını uzun meyveli çeşitler sınıfına giren Uzun çeşidi oluşturmaktadır. Dünya antepfıstığı ticaretinde randımanı yüksek, iri ve yuvarlak meyveli çeşitler tercih edilmektedir. Ülkemizde yetiştirilen Uzun çeşidi uluslararası standartlarda olmakla birlikte, orta büyüklükte meyveliler sınıfına girmekte, ayrıca kemik kabuğun sert olması, çıtlama aralığının ve çıtlama oranının az (%70) ve ayrılma direncinin fazla olması gibi olumsuz özellikleri bulunmaktadır.

Araştırmacılar tabiattaki antepfıstıkları içerisinde mevcut Uzun çeşidinden daha kaliteli genotiplerin olduğunu belirtmektedirler.

GAP'ta, sulu koşullarda antepfıstığı yetiştiriciliğinin çok iyi bir yer bulacağı açıktır. Sulu koşullarda yetiştirilecek çeşidin, dış pazarın istediği kalitede olması ihracatımızı artıracaktır.

Bu projede ;

- Mevcut standart Uzun antepfıstığı çeşitlerinden daha yüksek kalitede çeşit selekte etmek,
- Periyodisitesi olmayan veya kısmi olan çeşit seleksiyonu ile ülke üretimini artırmak,
- Gençlik kısırlığı az olan çeşit elde etmek,
- İç ve dış pazarın istediği iri meyveli çeşit ile, bu alandaki boşluğu doldurmak hedeflenmiştir.

Çalışmada materyal olarak Gaziantep yöresinden selekte edilecek antepfıstığı genotipleri kullanılacaktır. Genotiplerin belirlenmesinde; ağaçların, verim, periyodisite ve karagöz oluşturma durumları, meyvelerin, dane iriliği, çıtlama oranı, randıman, çıtlama aralığı, ayrılma direnci, dikkate alınmaktadır.

2017 yılında 27 N. 02, 27 N. 12, 27 N 04 EskiKonak, 27 N 03 Uğurova Köyünde, 27 N11, 27 ş. 02 genotip tesbit edilmiştir. Amaca uygun olduğu belirlenen, öne çıkan 10 tip ile Gaziantep'te kuru ve sulu koşullarda Seleksiyon II bahçesi kurulacaktır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/15/A10/P01/02.
Proje Başlığı	Bazı Antepfıstığı Çeşit ve Ümitvar Tiplerinin Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mehmet UZUN
Proje Yürütücüleri	Ertuğrul İLİKCİOĞLU, Sibel AKTUĞ TAHTACI, Serkan KÖSETÜRKMEN Doç.Dr.İzzet AÇAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016 - 2019
Projenin Toplam Bütçesi:	41.000

Proje Özeti

Ülkemiz *Pistacia* türlerinin anavatanı olan ülkelerden biridir. Dünyada sadece *P. vera* türünün kültürü ve ticareti yapılmaktadır. Bu tür içerisinde de çeşit sayısı çok fazla değildir ve bugüne kadar elde edilen çeşitler daha çok doğal popülasyondan seleksiyonla ortaya çıkmıştır. Melezleme yoluyla antepfıstığı çeşit ıslahı çalışmaları oldukça sınırlıdır ve ABD, Türkiye ile İspanya'da çalışmalar devam etmektedir. Antepfıstığının dioik çiçek yapısına sahip olması ve gençlik kısırlığı döneminin çok daha uzun olması nedeniyle ıslah çalışmaları oldukça uzun yıllar almaktadır.

1996 Yılında başlayıp halen devam eden “Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinde Melezleme Yoluyla Çeşit Islahı” Projesinde ümitvar F1 melez bireyler, kendi aralarında aynı anaç üzerinde aynı koşullarda yarıştıracaktır.

Böylece elde edilen ümitvar F1 bitkiler kullanılarak verimli ve kaliteli yeni çeşit adaylarının performansları belirlenecektir. Proje kapsamında Siirt çeşidi çöğürleri anaç olarak kullanılacaktır. Kullanılacak olan materyal, melezleme ıslahı sonucunda elde edilen ümitvar, verimli ve kaliteli genotiplerden 7 dişi F1 birey (7-109, 14-58, 14-107, 16-30, 19-112, 23-100 ve 24-16), seleksiyon ıslahı yoluyla elde edilen Nizip yağmuralan'da (27 NZ 01), Nizip Dazhöyük'te (27 NZ 02) ve Kilis'te (Akıncı), 27 GA 07, 27 GA 08, 27 GA 09 ve 27 GA 10 genotipler ile gen parselinde bulunan her yıl ürün veren kaliteli çerezlik Ajamy ve Amerikanın standart çeşidi olan Kerman kullanılacaktır.

Tozlayıcı olarak 16-32 F1 bireyi ile Uygur, Atlı ve no 7 erkeği kullanılacaktır.

Kontrol olarak ise Uzun ve Tekin çeşitleri kullanılacaktır.

Parseller, sulu koşullarda 4 x 6 metre dikim aralığında, kuru koşullarda ise 6 x 6 m aralığında, 3 tekerrürlü her bireyden 5 adet olacak şekilde, tesadüf blokları deneme desenine göre Gaziantep ve Şanlıurfa'da kurulacaktır. Proje süresince bitkilerde gelişme, verime başlama, verim ve meyve kalite değerlendirmeleri yapılacaktır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Yerli ve Yabancı Ticari Ceviz Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Yılmaz BOZ
Proje Yürütücüleri	Özlem UTKU, Erdal ORMAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/08/2017-30/12/2021
Projenin Toplam Bütçesi:	
Proje Özeti	<p>Türkiye, ceviz üretimi açısından istatistiki verilere göre dünyada önemli bir ülke olarak yer almasına rağmen üretimde ve ihracatta potansiyelinin gerisindedir. Ülkemizde bahçe tesisi yapılırken, bölgeye uygun çeşitlerin kullanılması çok önemlidir. Yetiştiricilikte ekolojiye uygun çeşit kullanılmadığı taktirde verim ve kalitede büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle, çeşitlerin değişik ekolojik koşullardaki adaptasyon yetenekleri araştırılarak, bölgeye uygun çeşit seçimine gidilmelidir. Uygun çeşitlerin seçimi ile kurulacak kapama bahçeler sayesinde üretimde verim ve kalitenin artmasına bağlı olarak Türkiye ceviz yetiştiriciliğine katkı sağlanacaktır.</p> <p>Bu projeye fenolojik, morfolojik ve pomolojik çalışmalar yürütülmüştür. Proje sonucunda 10 farklı ekolojide yerli ve yabancı çeşitlerin performansları belirlenmiş, ceviz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için bölgesel anlamda gerekli ön bilgiler elde edilmiştir. Projede farklı lokasyonlarda verim ve kalite açısından öne çıkan çeşitler belirlenmiştir. Buna göre Yalova'da Chandler, Pedro; Adana'da Pedro, Chandler; Bursa'da Howard, Chandler; Denizli'de Chandler, Pedro; Eğirdir'de Chandler, Pedro; Erzincan'da Fernor, Fernette, Franquette, Kaman 1; Gaziantep'de Chandler, Pedro; İzmir'de Chandler, Pedro, Şen 1(taze tüketim); Malatya'da Chandler, Pedro; Tokat'ta ise Pedro, Chandler çeşitleri ümitvar görülmektedir.</p> <p>TÜBİTAK projesi olarak 2008'de başlayan ve 2012'de süresi dolan; ancak sağlıklı sonuçlar için çalışmaların devam etmesinin zorunluluk arz ettiği bu proje, 2013 yılından itibaren TAGEM projesi olarak devam etmiştir ve 2016 yılında sonuçlandırılmıştır.</p> <p>2017 yılı AYK kararlarına göre projenin 5 yıl daha uzatılmasına karar verilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı F1 Ceviz (<i>Juglans regia</i> L.) Genotiplerinin Değerlendirilmesi ve Melezleme İslahıyla Yeni Genotiplerin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Özlem UTKU
Proje Yürütücùleri	Erdal ORMAN, Dr. Yılmaz BOZ, Sevgi POYRAZ ENGİN, Dr. Nesrin AKTEPE TANGU, Prof. Dr. Ümran ERTÜRK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 25.000 TL 2018: 25.000 TL 2019: 20.000 TL 2020: 20.000 TL 2021: 20.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye’de yetiştiriciliği yapılan ulusal ceviz çeşitlerimiz, yabancı çeşitlere göre oldukça erken yapraklanmakta ve genellikle uç dallarda meyve vermektedir. Bu nedenle ilkbahar geç donlarından %100’e varan oranlarda zarar görebilmektedirler. İlkbahar geç donlarının yaygın olarak yaşandığı bölgelerde, geç yapraklanan ceviz çeşitlerinin kullanılması önemlidir. Sonbahar erken donları da ceviz yetiştiriciliğini sınırlayan faktörler arasındadır. Vejetasyon süresi uzun çeşitlerin, Türkiye’deki yüksek rakımlı ve kısa vejetasyon periyoduna sahip bölgelerde yetiştirilmesi risklidir.</p> <p>Bu projede, yapılan ve yapılacak olan melezlemelerle yeni melez bireyler elde edilecektir. 2014 yılında yapılan melezleme çalışmasının farklı kombinasyonlarından elde edilen melez bireylerin her biri ise değerlendirilmektedir. Melezlemede kullanılan kombinasyonlar; Fernette x Howard, Fernette x Chandler, Fernor x Chandler, Howard x Chandler, Howard x Fernor, Fernor x Howard, Howard x Fernette’dir. Yapılan melezleme sonuçlarına göre yeni kombinasyonlarda eklenebilecektir.</p> <p>Melez bitkiler, uluslararası geçerliliği olan UPOV kriterlerine göre değerlendirilecektir. Genotiplerin değerlendirilmesinde fenolojik ve morfolojik gözlemlere dayalı veriler kullanılacaktır. Özel ıslah amacı olarak dikkate alınacak karakterler, geç yapraklanma ve kısa vejetasyon süresidir. Bu iki karakter araştırmanın öncelikli seleksiyon kriterlerini oluşturmaktadır. Aranılan özelliklerden birini ya da her ikisini barındıran ümitvar melez bireylerin moleküler karakterizasyonu da yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	Tagem/BBAD/I7/A08/P10/01
Proje Başlığı	Aronya (<i>Aronia melanocarpa</i> (Michx) Elliot) ve Mürver (<i>Sambucus nigra</i> L.) Meyve Türlerinin Farklı Ekolojilerde Yetiştiriciliği, Meyve Karakteristik Bileşenleri ve Biyoyararlılığının İncelenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Sevgi POYRAZ ENGİN
Proje Yürütücüleri	Ayşe FİDANCI, Dr. Burhan ERENOĞLU, Dr. Yılmaz BOZ, Aysun ÖZTÜRK, Seda KAYAHAN, Yalçın KAYA, Prof. Dr. Resul GERÇEKÇİOĞLU, Doç. Dr. Özlem TOKUŞOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Öznur ÖZ ATASEVER, Dr. Aslı YILMAZ, Remzi AVCI, Çiğdem YAVUZ, Yusuf BAYINDIR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017- 31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	174.650 TL
Proje Özeti	<p>Bu araştırma, Yalova Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü liderliğinde 4 farklı lokasyonda 2017-2021 yılları arasında yürütülecektir. Projede 4 adet aronya çeşidi, 3 adet mürver çeşidi ve 1 adet mürver genotipi kullanılacaktır. Tesis edilen aronya ve mürver plantasyonlarında morfolojik, fenolojik ve pomolojik gözlem ölçüm ve değerlendirmeler, duyuşal testler ile aronya ve mürver meyveleri ve mürver çiçeklerinde biyokimyasal analizler (toplam fenolik madde miktarı, antioksidan kapasitesi, antosiyanin miktarı, toplam şeker miktarı, indirgen şeker miktarı, C vitamini, uçucu yağ miktarı ve bileşenleri, antioksidan fenolik madde parmak izi analizleri, kanser hücresi durdurma testleri ve biyoyararlılık analizleri) yapılacaktır.</p> <p>Bu çalışma ile; bazı aronya ve mürver genotip/çeşitleri farklı ekolojilerde yetiştirilerek, ülkemiz tarımına yeni meyve türleri kazandırılacak, böylelikle ürün çeşitliliği sağlanacak ve meyve kùltür deseninin değişmesi sağlanarak tarımsal sanayiye yeni ürünler katılacaktır. Gıda ve eczacılık alanındaki çalışmalara ışık tutacaktır. Aynı zamanda ülkemize sosyo ekonomik yönden katkı sağlanmış olacaktır.</p> <p>Ülkemizde aronya ve mürver yetiştiriciliği konusunda ilk olan bu proje ile aronya ve mürver meyvelerinin karakteristik bileşenleri ekolojilere göre belirlenecek, üretim hedeflerine uygun çeşitler farklı ekolojiler için önerilebilecek, sağlık üzerindeki etkileri ortaya konacak, ayrıca doğal floramızda var olan mürver genotiplerinden bir tanesinin değerlendirmeye alınması ve antioksidan fenolik madde parmak izi tespiti ile gelecekteki ıslah çalışmalarının temeli atılmış olacaktır. Ayrıca biyoyararlılık ve antikanserojen etkilerinin çeşit bazında ortaya konması ile tıp ve eczacılık alanındaki gelişmelere ışık tutacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A08/P01/01
Proje Başlığı	Farklı Islah Yöntemleri İle Yeni Kiraz Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Mehmet BAŞ
Proje Yürütücüleri	Ayşe FİDANCI, Selma ÖZYİĞİT, Dr. Adnan DOĞAN, Dr. Burak KUNTER, Dr. Yaprak KANTOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 25.000 TL 2017: 25.000 TL 2018: 25.000 TL 2019: 25.000 TL 2020: 25.000 TL
Proje Özeti	<p>Kendine verimli kiraz çeşitleri geliştirmek amacıyla 2001 yılında başlanan çalışmanın ilk aşamasında 0900 Ziraat ile Stella çeşitleriyle oluşturulan ebeveyn kombinasyonlarından yaklaşık 550 melez bitki elde edilmiş, bunların kendine verimli olan ve olmayanları moleküler olarak belirlenmiştir. Bu ilk aşama bireyler üzerinde yapılan seleksiyonlar sonucu ilk aşamada 7 ümitvar melez birey seçilerek ileri düzey tekerrürlü denemeye alınmış olup bu melez bireylerin Gisela 6 anacı üzerinde olanlarının değerlendirilmesi bu yıl sonuçlandırılmıştır.</p> <p>Diğer yandan aşı gözlerine mutagen uygulanan 0900 Ziraat çeşidinden elde edilen mutant bireyler arasında seçilen 10 mutant tip ileri düzey tekerrürlü deneme parseline alınmış ve Gisela 6 anacı üzerinde olanların değerlendirilmesi de bu yıl sonuçlandırılmıştır.</p> <p>Performans denemesinden elde edilen ilk bulgular ışığında 2014 yılı sonunda "Aldamla" ve "Burak" isimleri ile iki yeni mutant kiraz çeşidi tescil edilmiştir.</p> <p>İlk aşama çalışmasında yer alan tipler içinden seçilen 2 tip (B-13 ve D-2) ve bazı çeşitlerle (Regina, Ferbolus Verdell ve Sweetheart) yeni ebeveyn kombinasyonları oluşturulmuş ve beş yıl süren melezleme çalışmalarıyla toplam 1886 yeni melez tip elde edilmiştir.</p> <p>Bu yıl, melezleme ıslahıyla birinci ve ikinci aşamada elde edilen, farklı yaşlarda olan ve şu ana kadar yapılan eleminasyon sonucu geriye kalan 1298 tipin 142'sinden meyve alınarak gerekli pomolojik değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu tiplerden 112 adedi ıslah amaçlarına uygun olmadığı için elemine edilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı Melez ve Mutant ve Kiraz Çeşit ve Tiplerinin Muhafaza Sürecindeki Meyve Kalitelerinin Belirlenmesi (Alt Proje)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Arzu ŞEN
Proje Yürütücüleri	Selma ÖZYİĞİT, Dr. Mehmet BAŞ, Dr. Muammer YALÇIN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 15.000 TL 2017:15.000
Proje Özeti	
<p>Kiraz; üstün tat ve aroma ile çeşitli ekolojilerde yetişebilme özelliklerinden dolayı Dünya üzerinde oldukça önemli bir yetiştirme ve pazar potansiyeline sahip olan sert çekirdekli meyve türlerinden birisidir. Dış satımı yapılan çeşitler içinde; uzun depo ömrü, sert, aromatik ve sulu yapısı gibi üstün kalite özellikleri ile yoğun talep gören 0900 Ziraat kiraz çeşidi bu üretim miktarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır</p> <p>Ancak Türkiye'nin sahip olduğu yüksek kiraz üretim potansiyeline rağmen, üretilen kaliteli ürün miktarı yeterli olmamaktadır. Bu nedenle 0900 Ziraat kiraz çeşidine alternatif ve ihracata uygun yeni çeşitlerin geliştirilmesine ve meyve kalitesini olumlu yönde etkileyecek çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Bu nedenlerle Enstitümüzde 2001 yılında başlatılan "Melezleme Ve Mutasyon Islahı Yolu İle Kendine Verimli Ve İhracata Uygun Kiraz Çeşitlerinin Elde Edilmesi" projesi kapsamında çeşit adayları geliştirilmiştir. Geliştirilen bu tiplerden 2 mutant tip çeşit olarak tescil edilmiştir.</p> <p>Tescili gerçekleştirilen Burak ve Aldamla çeşitleriyle; 30-53, 30-56 ve 50-28 mutant tiplerin ve B-13, 1233, 1239, H-38 ve E-18 melez tiplerin muhafaza potansiyellerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p>	

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme ve Mutasyon Yolu İle Elde Edilen Çeşit/Tiplerin Çatlama Durumlarının Belirlenmesi (Alt Proje)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARSİM
Proje Lideri	Selma ÖZYİĞİT
Proje Yürütücüleri	Dr. Mehmet BAŞ, Dr. Adnan DOĞAN, Dr. Arzu ŞEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 12,500 TL 2017: 12,500 TL 2018: 10,000TL Toplam: 35,000 TL
Proje Özeti	<p>Kiraz; üstün tat ve aroma ile çeşitli ekolojilerde yetişebilme özelliklerinden dolayı Dünya üzerinde oldukça önemli bir yetiştirme ve pazar potansiyeline sahip olan sert çekirdekli meyve türlerinden birisidir. Dış satımı yapılan çeşitler içinde; uzun depo ömrü, sert, aromatik ve sulu yapısı gibi üstün kalite özellikleri ile yoğun talep gören 0900 Ziraat kiraz çeşidi bu üretim miktarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır</p> <p>Ancak Türkiye'nin sahip olduğu yüksek kiraz üretim potansiyeline rağmen, üretilen kaliteli ürün miktarı yeterli olmamaktadır. Bu nedenle 0900 Ziraat kiraz çeşidine alternatif ve ihracata uygun yeni çeşitlerin geliştirilmesine ve meyve kalitesini olumlu yönde etkileyecek çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Bu nedenlerle Enstitümüzde 2001 yılında başlatılan "Melezleme Ve Mutasyon İslahı Yolu İle Kendine Verimli Ve İhracata Uygun Kiraz Çeşitlerinin Elde Edilmesi" projesi kapsamında çeşit adayları geliştirilmiştir. Geliştirilen bu tiplerden 2 mutant tip çeşit olarak tescil edilmiştir.</p> <p>Tescili gerçekleştirilen Burak ve Aldamla çeşitleriyle; 30-53, 30-56 ve 50-28 mutant tiplerin ve B-13, 1233, 1239, H-38 ve E-18 melez tiplerin muhafaza potansiyellerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi Hasanbey Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Kemal ÇUKADAR
Proje Yürütücüleri	H. Murat ÜNLÜ, Cemil ERNİM, A. Rıza ŞAHİNOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 8800 TL 2015: 3300 TL 2016: 4300 TL 2017: 3300 TL 2018: 5100 TL TOPLAM: 24 800 TL
Proje Özeti	<p>Proje, Erzincan ve Malatya illerinde yetiştiriciliği yapılan Hasanbey kayısı çeşidi içerisinde oluşmuş verimli ve kaliteli klon adaylarını tespit etmek amacıyla 2009 yılında sürvey çalışmaları ile başlatılmıştır. Projenin ilk aşaması (2009-2013) Erzincan'da 46 klon adayı, Malatya'da ise 11 klon adayı meyve ağırlığı, verimlilik, albini ve S.Ç.K.M dikkate alınarak yapılan "Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme" sonucu Erzincan'da 10 (240203, 240403, 240405, 240407, 240408, 240410, 240411, 240419, 240904 ve 241101), Malatya'da ise 2 (441402 ve 441403) Hasanbey klon adayı seçilerek tamamlanmıştır.</p> <p>Projenin ikinci aşama çalışmaları seçilmiş klonlar ile standart Hasanbey kayısı çeşidi aşılama ile başlatılmıştır. 2014 yılı içerisinde çöğürlerde meydana gelen kurumalar nedeniyle aşılama işlemleri yapılamadığından 2015 yılında yapılmıştır. Fidanlara kültürel işlemler yapılarak fidanların sağlıklı bir şekilde gelişimleri sağlanmıştır.</p> <p>2016 yılı aşılama sonucu elde edilen 12 Hasanbey klonu ve standart hasanbey kayısı çeşidi fidanı ile 04.04.2017 tarihinde enstitü arazisinde deneme bahçesi kurulmuştur. Deneme bahçesinde kültürel işlemler yapılarak fidanların sağlıklı bir şekilde gelişimleri sağlanmıştır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/17/A08/P03/01		
Proje Başlığı	Klonal Elma Anaçlarının Geliştirilmesi		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM		
Proje Lideri	Hüseyin VURGUN		
Proje Yürütücùleri	H.Murat ÜNLÜ, İsmail ESMEK, Prof.Dr. Rafet ASLANTAŞ, Zakine KADIOĞLU, Dr.Salih KESKİN, Tevhit GEÇİM, Özkan BOZBEK		
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021		
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 20.000 TL	2018: 15.000 TL	2019: 15.000 TL
	2020: 10.000 TL	2021: 10.000 TL	
Proje Özeti	<p>Elma'nın anavatan bölgeleri içerisinde yer alan ülkemiz, kültür tarihinin çok eski oluşuna bağlı olarak elma populasyonu içerisinde tür, çeşit, eko-tip ve tip zenginliği ortaya çıkmıştır. Son zamanlarda bölgede yapılan ve planlanan barajlar nedeniyle buralardaki mevcut elma genetik çeşitliliğin yok olma tehlikesi söz konusudur. Bu itibarla da bu çalışmanın gerekliliği düşünülmüş ve planlanmıştır. Bölgede çeşit ıslahına yönelik olarak bazı akademik çalışmalar yapılmasına rağmen, anaç ıslahına yönelik olarak henüz çalışma yürütülmemiştir. Araştırmanın planlandığı ülkemizde, özellikle zayıf gelişme kuvvetine sahip ve klonal çoğaltmaya uygun genotiplerin tespit edilmesi suretiyle elma yetiştiriciliği yapılan yörelerimiz için alternatif yerli anaçlar üreticilerimizin hizmetine sunulmuş olunacaktır. Böylece ülkemiz meyveciliğinde ihtiyaç duyulan kaliteli ve yetiştirme amacına uygun fidan temininde kullanılarak, fidan üreticilerinin yararına sunulacak ve dolayısıyla ülkemiz meyveciliğinin gelişmesine ve ülke ekonomisine katkıda bulunulacaktır.</p> <p>Modern meyve yetiştiriciliğinin bir gereği olarak kültür çeşitleri ile iyi uyuşan, farklı gelişme kuvvetine sahip (bodur, yarı bodur, kuvvetli), değişik ekolojik şartlara uyum kabiliyeti yüksek, meyve olgunlaşma süresi ve kalitesine olumlu yönde etki eden, biyotik ve abiyotik stres şartlarına dayanıklılığı yüksek anaçlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda, yörenin elma populasyonu içerisinde anaçlık özelliği üstün genotiplerin tespiti, özelliklerinin belirlenmesi ve genotiplerin planlı ıslah çalışmalarında ebeveyn olarak kullanılmaları için korunmasına yönelik olarak bu proje yürütülmektedir.</p>		

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Erzincan ve Gümüşhane İli Dutlarının Seleksiyon Yoluyla Islahı II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Salih KESKİN
Proje Yürütücüleri	Özkan KAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016:10.000 TL 2017:10.000 TL 2018:10.000 TL 2019:15.000 TL 2020:15.000 TL

Proje Özeti

Projede, Erzincan ve Gümüşhane ili mevcut dut populasyonu içerisinde verimli ve kaliteli olan, amaca uygun genotipleri seçmek ve çeşit veya çeşitleri ıslah etmek amaçlanmıştır.

Projenin seleksiyon I aşaması, 2011-2015 yılları arasında tamamlanmıştır. Bu kısmı seleksiyon II aşamasını kapsamaktadır. İlk aşamada seçilen, 15 sofralık (GÜM-11, KÜ-7, KÜ-18, KÜ-27, TO-9, TO-18, TO-26, ERCN-28, ERCN-56, ERCN-57, KMH-20, KMH-47, KMLY-37, KMLY-55), 17 pekmezlik (GÜM-2, GÜM-6, GÜM-11, GÜM-12, GÜM-24, GÜM-27, KÜ-17, TO-7, TO-22, ERCN-56, ERCN-57, ERCN-63, KMH-47, KMLY-39, KMLY-40, KMLY-42, KMLY-45) ve 15 kurutmalık (GÜM-20, KÜ-5, KÜ-16, TO-2, TO-18, ERCN-14, KMH-38, KMLY-36, KMLY-40, KMLY-42, KMLY-45, KMLY-54, KMLY-55, KMLY-51, KMLY-52) genotipler 2016 yılında dut çöğürlerine T göz aşı yöntemiyle aşılanmıştır.

Elde edilen fidanlarla tesadüf blokları deneme desenine göre 4 tekerrürlü ve her tekerrürde 3 ağaç olacak şekilde mukayese bahçesi kurulacaktır. Bahçede verim değerleri alınacak, fenolojik gözlemlerle pomolojik ve teknolojik ölçümler yapılacaktır. *Morus alba* L. (beyaz) sofralık, kurutmalık ve pekmezlik, *Morus rubra* L. (kırmızı-mor) *Morus nigra* L. (kara) genotipleri de sofralık olarak değerlendirileceklerdir. Kurutmalıklarda verim, meyve iriliği, meyve kuru rengi, kuru randımanı, partenokarp meyve, sofralıklarda verim, meyve iriliği, SÇKM, tat, aroma, partenokarp meyve, pekmezliklerde ise verim, tat ve aroma meyve suyu randımanı, SÇKM tartılı derecelendirmedeki kriterlerdir. Genotiplerin yaprakla çiçek özellikleri incelenecek, meyvede fitokimyasal ve antioksidan analizler yapılacaktır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı Yabani Erik Klonlarının Erik ve Kayısıya Anaçlık Özelliklerinin Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Remzi UĞUR
Proje Yürütücüleri	Özkan ALTUN Hacı Osman ÖZATAR Prof.Dr.Sevgi PAYDAŞ KARGI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 8.350 TL 2018: 10.825 TL 2019: 8.325 TL 2020: 8.325 TL 2021: 8.325 TL TOPLAM: 44.150 TL.
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada Kahramanmaraş yöresinde seleksiyon ıslahı ile elde edilen bazı yabani erik klonlarının kayısıda anaçlık özellikleri araştırılmaktadır. Çalışmada materyal olarak 2 adet <i>Prunus Spinosa</i> ve 2 adet <i>Prunus Domestica</i> olmak üzere 4 adet anaç adayı ile Hacıhaliloğlu, Kabaası ve Hasanbey kayısı çeşitleri ile Black Diamond erik çeşidi kullanılmaktadır. Çalışmada verim ve meyve kalite değerlerinin ölçülmesi planlanmaktadır. Deneme, Kahramanmaraş İli Elbistan İlçesi'nde çiftçi koşullarında, tesadüf blokları deneme deseninde, 3 tekerrürlü ve her parselde 3 bitki olacak şekilde kurulmuştur. Her anaç adayından 10 bitki kurum arazisine tescil amaçlı dikilmiştir. Çalışma sonunda tescilli bir veya iki kayısı anacı ıslahı amaçlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A10/P02/02
Proje Başlığı	Kahramanmaraş Bölgesi Ceviz Seleksiyonu II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Osman ÖZATAR
Proje Yürütücüleri	Dr. Remzi UĞUR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014-01.01. 2018
Projenin Toplam Bütçesi:	25.000 TL.
Proje Özeti <p>Bu çalışmada, Kahramanmaraş bölgesinden seleksiyon yoluyla elde edilen 10 adet ceviz genotipinin, eşit toprak ve iklim koşullarında performans değerleri incelenmektedir. Çalışmada materyal olarak 2009–2013 yıllar arasında seleksiyon ıslahı yoluyla elde edilen çeşit adayı 10 adet ceviz genotipi, kontrol bitkisi olarak ise Maraş–18, Chandler ve Franquette çeşitleri kullanılmaktadır. Çalışma, Kahramanmaraş Merkez ve Çağlayancerit olmak üzere iki farklı lokasyonda devam ettirilmektedir. 2017 yılı itibariyle çeşit adayı genotiplerin fenolojik özellikleri gözlemlenmiştir. Çalışmada tesadüf blokları deneme deseni kullanılmakta, her tekerrürde üç bitki bulunmaktadır. Çalışmanın sonunda ilkbahar geç donlarına dayanıklı, meyve verimi ve kalitesi yüksek ceviz çeşidi ıslah edilmesi planlanmaktadır.</p>	

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A08/P03/04
Proje Başlığı	Ateş Yanıklığına Dayanıklı Ayva Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Müge ŞAHİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Andaç ÇAVDAR, Salih GÖKKÜR, Celal ŞAFAK, Deniz AKSOY Danışmanlar; Prof. Dr. Adalet MISIRLI , Prof. Dr. Hatice ÖZAKTAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 23.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünya ayva üretiminde lider konumda olan ülkemizde, ateş yanıklığı hastalığının yaygın ve yıkıcı boyutlarda görülmesi ve bu konuda yeterli çalışma bulunmaması nedeniyle planlanan çalışmanın amacı; mevcut genetik kaynaklar ve toplanan genotipler (survey+introduksiyon) ile yapılacak hastalığa dayanım testlemeleri sonucunda, kaliteli ve dayanımı yüksek tiplerin geliştirilmesine uygun genitörlerin belirlenmesi ve ilerleyen aşamalarda melezleme çalışmalarının başlatılmasıdır.</p> <p>Proje başlangıcında 2 dönemde yapılması planlanan hastalık testlemeleri, alt yapı ve bitki sayısının uygunluğundan dolayı, hata payını azaltmak amacıyla toplamda 3 dönemde gerçekleştirilmiştir. Bu gelişme döneminde II. ve III. dönem testlemeleri yapılmış ve II. testleme sonucunda, 1 genotip çok duyarlı, 9 genotip duyarlı, 46 genotip orta derecede duyarlı, III. testleme sonucunda ise 6 genotip duyarlı, 50 genotip orta derecede duyarlı olarak belirlenmiştir. Üç dönem ortalaması dikkate alındığında ise 6 genotip duyarlı, 50 genotip orta derecede duyarlı olarak görülmüştür. Hassasiyet indeksi açısından “orta duyarlı” grupta yer alan genotiplerden, istatistiksel olarak da ön plana çıkanlar incelendiğinde, sırasıyla 2168, 2154, Altın 35, Ayva B 35, 2764, 2615, 3179, 3184, Ege 25, 2169, 2761 ve Zeybek 35 nolu genotiplerin hem dönemler hem de dönem ortalamasına göre, kararlı bir davranış sergilediği belirlenmiştir.</p> <p>Bursa, Denizli, İzmir, Manisa ve Sakarya ilerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilen surveylerde, hastalığa dayanım bakımından tolerant olarak belirlenen 15 genotipin çoğaltımı amacıyla aşı kalemi toplanması ve aşılama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Introduksiyon çalışmaları ile ilgili gerekli yazışmalar gerçekleştirilmiş, İran’dan hastalığa tolerant olarak belirtilen bir çeşit fidancılar aracılığıyla temin edilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM / BBAD/ 13 / A08 / P01 / 08
Proje Başlığı	Ege Bölgesi Erik Çeşit Geliştirme Çalışmaları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr.Andaç ÇAVDAR
Proje Yürütücüleri	Dr.Erol KÜÇÜK, Celal ŞAFAK, Dr.Müge ŞAHİN, Dr.Mehmet TUTAR, Deniz AKSOY, Fatih ÇAĞIR
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013 - 2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 5.000 TL 2014: 9.000 TL 2015: 10.000 TL 2016: 14.000 TL 2017: 17.000 TL Toplam: 55.000 TL

Proje Özeti

Erik, meyve ve ağaç özellikleri açısından farklı özellikler gösteren çok sayıda türü içermektedir. Bu türlerden ülkemizde yaygın olarak yetiştirilen türler P. cerasifera Ehrh. (Yeşil erikler; Myrobolan erikleri), P. domestica L. (Avrupa erikleri), P. salicina Lindl. (Japon erikleri) dir. Bu proje kapsamında, sunulan 5 yıllık dilimde, çeşit ıslahı çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Islahı çalışmaları kapsamında, japon erikleri türünde hasat dönemi geniş bir periyoda yayılan, verimli ve kalitesi yüksek, depolamaya uygun çeşitler geliştirmesi amaçlanmıştır. Islah yöntemi olarak melezleme ıslahı yöntemi kullanılacaktır. Melezlemelerde ise Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü (ETAE) arazi gen bankasında bulunan "Formosa", "Calita", "Songold", "Red Heart", "Methley", "Laroda", "Nubiana", "Elephant Heart", "Wickson", "Golden King", "Reubennel" ve "Harry Pickstone" erik çeşitleri kullanılacaktır.

Projenin geçmiş dönem çalışmalarında 9 melez kombinasyonlarının melezlemeleri ve yeterli birey (kombinasyon başına 300 birey) elde edilmesine çalışılmıştır. Elde edilen tohumlar katlamaya alınmıştır.

Projenin 2014 – 2015 yılı çalışmalarında 9 kombinasyon melezinden toplam 2100 adet birey elde edilmiştir. Melezleme çalışmalarına devam edilerek elde edilen tohumlar katlamaya alınmıştır.

Projenin 2017 yılı çalışmalarında yaklaşık 750 adet birey elde edilmiştir. Toplam 2854 melez birey elde edilmiştir. Oluşturulan melez materyal ile seleksiyon-I parseli kurulmuştur. Kültürel bakım işlemleri yapılmıştır. Melezleme çalışmalarına devam edilerek elde edilen tohumlar katlamaya alınmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Tombul Fındık Klon Seleksiyonu II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hüseyin İrfan BALIK
Proje Yürütücüleri	Selda KAYALAK BALIK, Çiğdem KÖSE, Prof. Dr. Veli ERDOĞAN, Prof. Dr. Salih KAFKAS
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 20.000 TL 2014: 10.000 TL 2015: 10.000 TL 2016: 10.000 TL 2017:10.000 TL

Proje Özeti

Bu proje, Türkiye'nin önemli fındık çeşitlerinden olan Tombul'da yürütülen seleksiyon çalışmasının ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Projede, seleksiyon- I aşamasında verim ve kalite özellikleri ile öne çıkan klonların moleküler karakterizasyonunun yapılması ve aynı genetik yapıda olmayan genotiplerin belirlenmesi, bu klonların seleksiyon-II aşamasında kontrollü verim denemesine tabi tutularak aynı ekolojik koşullar ve kültürel uygulamalar altındaki performanslarının belirlenmesi ve standart Tombul çeşidinden üstün olan klonların belirlenmesi amaçlanmaktadır. Projenin materyalini Fındık Araştırma Enstitüsü'nde sonuçlandırılan 'Giresun ve Trabzon İllerindeki Tombul Fındık Populasyonlarından Seleksiyonla Yeni Fındık Çeşitlerinin Geliştirilmesi' projesi sonucunda seçilen ve standart Tombul çeşidinden verim ve kalite özellikleri itibariyle yüksek puan alan 29 klon oluşturmaktadır. Seleksiyon I aşamasında seçilen 29 klonun moleküler genetik analizleri SSR ve AFLP teknikleri kullanılarak yapılmış ve standart Tombul'dan genetik olarak farklı olan 14 klon belirlenmiştir. Bu 14 klonun deneme alanına dikimi tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrür ve her tekerrürde 3 bitki olacak şekilde 2014 yılında yapılmıştır.

2017 yılında klonların verim değerleri ve pomolojik özellikleri belirlenmiştir. Klonlar kümülatif verim (2015+2016+2017) bakımında değerlendirildiğinde en düşük verim 28P16 klonunda (52.54g) en yüksek verim ise 61Ç17 klonunda (436.77g) tespit edilmiştir. Pomolojik özelliklerden iç oranı %48.9 (28P16) ile %51.9 (28K20), meyve ağırlığı 1.73g (28ES04) ile 2.03g (28P09), iç ağırlığı 0.93g (28ES04) ile 1.06g (28P09), kabuk kalınlığı 0.93mm (61V25) ile 1.09mm (28P09), göbek boşluğu 1.80mm (28ES04) ile 2.75mm (28G06), sağlam iç oranı %86 (28P09) ile %97 (28P16) arasında belirlenmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	<i>Corylus colurna</i> L. Anacı Üzerine aşılı Tombul ve Palaz Fındık Çeşitlerinde Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Proje Lideri	Selda KAYALAK BALIK
Proje Yürütücüleri	Hüseyin İrfan BALIK, Yusaf BİLGİN,
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 25.750 TL 2016: 14.750 TL 2017: 11.750 TL 2018: 11.000 TL 2019: 11.750 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada fındık üretim alanı, miktarı ve ihracatı bakımından Türkiye lider ülke konumundadır. Ülkemizde yetiştiriciliği yapılan fındık çeşitlerinin tamamı çalı formundadır ve orta ve yüksek düzeyde dip sürgünü verme eğilimine sahiptir. Ağaç formunda yer alan fındık türlerinden <i>Corylus colurna</i> L. literatürde ‘Türk Fındığı’ olarak yer almaktadır ve dip sürgünü vermemektedir. <i>C. Colurna</i> L. türünün tohumları dünyada tek gövde fındık yetiştiriciliğinin yapıldığı ülkelerde uzun yıllardır çoğur elde edilmek amacıyla kullanılmaktadır. Ülkemizde <i>C. colurna</i> L. anacı üzerine kültür çeşitlerinin aşılınması ile ilgili ilk araştırma Fındık Araştırma Enstitüsü tarafından başlatılmıştır. 2010 -2013 yılları arasında yürütülen araştırmada <i>C. Colurna</i> L. anacı üzerine ülkemizde yetiştirilen en yaygın çeşitlerden Tombul ve Palaz çeşitleri aşılınarak en uygun aşı metodu ve dönemi tespit edilmiştir.</p> <p>Bu proje de Fındık Araştırma Enstitüsü tarafından sonuçlandırılan ‘Tombul ve Palaz Fındık Çeşitleri İle <i>Corylus colurna</i> L.’ nin Aşı Performansının Belirlenmesi, Anacın Verim ve Kalite Üzerine Etkisi’ projesin de en uygun metot olarak belirlenen dilcikli aşı metodu ile elde edilen Tombul ve Palaz fidanları kullanılarak <i>Corylus colurna</i> L. anacının verim ve kalite üzerine etkisi araştırılacaktır.</p> <p>2015 yılında tek dal dikim sistemine göre proje bahçesine fidanların dikimi gerçekleştirilmiştir. Deneme Tesadüf Blokları Deneme Desenine göre 3 tekerrürlü ve her parselde 10 bitki olacak şekilde kurulmuş, kontrol olarak her iki çeşidin aşısız fidanları kullanılmıştır. 2016 ve 2017 yıllarında dikimi yapılan fidanlarda morfolojik özelliklerin ölçümü ve fenolojik gözlemler yapılmıştır.</p> <p>2018 yılında projeye planlanan şekilde devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Mezleme ve Seleksiyon Yolu İle Islah Edilen Bazı Fındık Çeşitlerinin Farklı Ekolojilerdeki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Karadeniz İhracatçılar Birliği Genel Sekreterliği, Fındık Tanıtım Grubu
Proje Lideri	Yusuf BİLGİN
Proje Yürütücüleri	Ömür DUYAR, Dr. Arzu SEZER, Özlem BOZTEPE, Doç. Dr. Taki DEMİR, Prof. Dr. Veli ERDOĞAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 58.250 TL 2017: 50.250 TL 2018: 46.250 TL 2019: 46.250TL 2020: 47.250 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye’de fındık üretimi Karadeniz Bölgesinde doğuda Artvin ilinden batıda Kocaeli iline kadar 16 ilde ekonomik anlamda yapılmaktadır. Türkiye fındık yetiştiriciliğinde farklı yöre ve rakımlarda hangi fındık çeşitlerinin en iyi performans gösterdiği tam olarak bilinmediğinden üretim alanları içerisinde bir çeşit karmaşası meydana gelmektedir. Çeşit karışımının sebep olduğu standardizasyon eksikliği ürün kalitesinin düşmesine üretici, sanayici ve ihracatçının gelir kaybı yaşamasına sebep olmaktadır. Bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması bahçelerin ekolojiye uygun çeşitlerle yeniden tesis edilmesiyle mümkün olacaktır. Bu projede; Türkiye’de fındık üretiminin yapıldığı Trabzon, Ordu ve Düzce illerinde kurulan bahçelerde Tombul, Çakıldak, Foşa, Okay 28, Giresun Melezi ve Allahverdi çeşitlerinin performansları belirlenecektir. Ayrıca hangi yörede veya yükseklikte hangi fındık çeşidinin verim, kalite, ilkbahar geç donlarına, hastalık ve zararlılara karşı en iyi performansı gösterdiği belirlenecektir.</p> <p>Proje bahçeleri Doğu ve Orta Karadeniz Bölgelerinde 2016 yılının kasım-aralık aylarında, Batı Karadeniz lokasyonları 2017’nin nisan ayında kurulmuş olup, lokasyonlar Doğu Karadeniz Bölgesinde Trabzon İli Vakıfkebir İlçesinde, Orta Karadeniz Bölgesinde Ordu İli Ünye İlçesinde ve Batı Karadeniz Bölgesinde Düzce İli Merkez ve Akçakoca İlçesinde sahil kol 0-50 m, orta kol 350-400 m ve yüksek kol 550-600 m yüksekliklerdedir.proje toplam 9 lokasyonda kurulmuştur.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Ordu İlinde Çakıldak Fındık Çeşidinde Klon Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Yusuf BİLGİN
Proje Yürütücüleri	Ömür DUYAR, Hüseyin İrfan BALIK, Selda KAYALAK BALIK, Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN, Arş. Gör. Saadet KOÇ GÜLER
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015-31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 10.000 TL 2016: 8.000 TL 2017: 8.000 TL 2018: 8.000 TL 2019: 8.000 TL
Proje Özeti	<p>Proje, 2015-2019 yılları arasında Çakıldak fındığın yoğun olarak yetiştirildiği, Ordu ilinin Gököy, Aybastı, Akkuş, Kabataş, Kabadüz, Ulubey ve Korgan ilçelerinde yürütülecek şekilde planlanmıştır. 2015 yılı içerisinde belirlenen 78 klon adayının 62 tanesinden meyve örnekleri alınmıştır. 2016 yılında 39 tanesinden örnekler alınarak klon adayları "Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme Yöntemi" kullanılmış ve 2017 yılında 14 klon adayından örnekler alınmıştır. 2015-2017 yılları ortalamalarına göre en yüksek verim 48,87 g/cm² ile 52KZ17; en yüksek iç oranı %53,71 ile 52GY15; en yüksek meyve büyüklüğü 18,38 mm ile 52UY04; en yüksek iç meyve büyüklüğü 13,88 mm ile 52GY15; en yüksek sağlam iç oranı % 97,34 ile 52UY04; en ince kabuk kalınlığı 0,94 mm ile 52GY16; en düşük göbek boşluğu 2,06 mm ile kontrol grubunda; en yüksek beyazlama oranı % 99,50 ile 52KZ17; en düşük verim dalgalanması %1,86 ile 52UY04 klon adaylarında belirlenmiştir. Toplamda 318 puan ile en yüksek puanı 52UY18 klon adayı olduğu belirlenirken kontrol grubu 218 puan, en düşük puanı ise 204 puan ile 52UY02 klon adayında saptanmıştır. Ayrıca ilk defa Akkuş, Aybastı, Kabataş ve Korgan ilçelerinden 51 klon adayından örnekler alınmış "Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme Yöntemine" göre 31 klon adayı kontrol grubundan daha yüksek puan almıştır. Belirlenen 31 klon adayından 2 yıl daha meyve örnekleri alınacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A10/P02/01		
Proje Başlığı	Türkiye Badem Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi Diyarbakır Yöresi Bademlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı Projesi II. Aşama		
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM		
Proje Lideri	Kenan ÇELİK		
Proje Yürütücüleri	Murat KAYA, Mehmet ÇİÇEK, Şahımerdan TÜRKÖLMEZ, Prof. Dr. Ahmet KAZANKAYA, Doç. Dr. Hakan YILDIRIM		
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 – 31.12.2021		
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5.000 TL	2018: 5.000 TL	2019: 5.000TL
	2020: 5.000 TL	2021: 5.000 TL	
Proje Özeti	<p>Diyarbakır İli ve İlçelerinde 2012/2016 yıllarında yürütülen seleksiyon projesinin devamı olarak yürütülmekte olan bu çalışmayla seleksiyon sonucu seçilen genotiplerin standart çeşitlerle karşılaştırılmalı olarak aynı bahçe koşullarında adaptasyonları yapılarak, yöre için uygun çeşit veya çeşit adaylarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi arazisinde yürütülmektedir. Çalışmalar proje kapsamında 2015 yılında kurulan bahçelerde devam etmekte ve proje 2021 yılında sona erdirilecektir. Bahçe 2015 yılında GF-677 klonal anacı üzerine aşılınmış 13 adet genotip ve 2 adet badem çeşidi, tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü olarak; her tekerrürde 3 ağaç olarak şekilde 5 x5 m aralık ve mesafelerle tesis edilmiştir.</p> <p>2017 Yılında bahçede Şekil budaması, sulama, gübreleme, yabancı otlarla mücadele, ilaçlama gibi kültürel işlemler yapılmış, proje plana uygun devam etmektedir</p>		

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/11/A10/P02/02
Proje Başlığı	Bazı Badem Çeşit ve Tiplerinin Diyarbakır Ekolojisindeki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Kenan ÇELİK
Proje Yürütücüleri	Murat KAYA, Mehmet ÇİÇEK, Doç. Dr. Hakan YILDIRIM, Yrd.Doç.Dr. Halit Seyfettin ATLI, Şahimerdan TÜRKÖLMEZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 10.000 TL 2017: 7.500 TL 2018: 7.500 TL 2019: 7.500 TL
Proje Özeti	<p>Diyarbakır ekolojisine uygun yeni badem çeşitlerinin belirlenmesi amacı ile 2016 – 2019 yılları arasında yürütülen bu çalışmada GF-677 Klonal anacı ve Garrigues çöğür anacı üzerine aşılantmış yerli ve yabancı 18 badem çeşidinin sulu koşullarda; ağaç gelişimi, verim, fenolojik ve pomolojik özellikleri belirlenmektedir.</p> <p>2017 Yılında deneme bahçelerinde çeşitlerin pembe tomurcuk dönemleri 9 Mart ile 30 Mart arasında, tam çiçeklenme dönemleri 17 Mart – 8 Nisan tarihleri arasında değişirken, Hasat tarihleri ise 25 Ağustos ile 7 Eylül tarihleri arasında değişmiştir. Ağaç başına düşen ortalama kabuklu verim olarak GF ve Garigues anaçlı bahçelerin her ikisinde de en yüksek Ferraduel çeşidinde ölçülmüştür. (GF: 5200 gr, Garigues 4660 gr)</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Diyarbakır ve Malatya Koşullarında Frigo ve Taze Fide İle Yetiştirilen Bazı Çilek Çeşitlerinin Verim ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Kenan ÇELİK
Proje Yürütücüleri	Kader ERÇİK, Murat KAYA, Mehmet ÇİÇEK, Medine TEKİN, Nihat ÖZKAN, Prof.Dr. Ebru YAŞA KAFKAS(Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	30.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışma, Diyarbakır ve Malatya'da lokasyonunda 2015-2016, 2016-2017 yılları arasında yürütülmektedir. Her iki lokasyonda 6 ticari çilek çeşidinin (Kabarla, Sweet Ann, DPI Rubygem, Festival, Amiga, Florida Fortuna), farklı fide tipi ve dikim zamanı uygulanarak verim ve kalite özellikleri üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Denemeler, tesadüf blokları deneme desenine göre 4 tekerrürlü ve her tekerrür 30 bitki bulunacak şekilde oluşturulmuştur. Üçgen dikim şeklinin uygulanıp, frigo fide sıra arası 30 cm, sıra üzeri 35 cm mesafeyle; taze fidede ise sıra arası 30 cm, sıra üzeri 25 cm olacak şekilde dikilmiştir.</p> <p>Diyarbakır lokasyonunda kurulan denemelerde Tam çiçeklenme tarihleri 3 Nisan ile 6 Nisan arasında değişirken ilk meyve tarihleri 27 Nisan ile 8 Mayıs tarihleri arasında değişiklik göstermiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A08/P01/07
Proje Başlığı	Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kiraz Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Değişik Kiraz Çeşitlerinin Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine Uyumlarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Kenan ÇELİK
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Ali KÜDEN, İsmail RASTGELDİ, Prof. Dr. Ahmet KAZANKAYA Doç.Dr. Hakan YILDIRIM, Murat Kaya, Mehmet ÇİÇEK, ŞahimerdanTÜRKÖLMEZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5000 TL 2018: 5000 TL 2019: 5000 TL 2020: 5000 TL 2021: 5000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışma Diyarbakır, Şanlıurfa, Adana ekolojilerine uygun alternatif kiraz çeşitlerinin belirlenmesi amacı ile 2017 – 2021 yılları arasında yürütülmektedir. Yerli ve yabancı 17 kiraz çeşidinin sulu koşullarda; ağaç gelişimi, verim, fenolojik ve pomolojik özellikleri belirlenmektedir.</p> <p>Proje Diyarbakır lokasyonunda 2012 yılında, Şanlıurfa ve Adana lokasyonlarında 2013 yılında kurulan bahçelerde yürütülmektedir. Kullanılan anaç MaxMa 60 anaçı olup üzerine aşılınmış çeşitler : 0 900 Ziraat, Regina, Kordia, Star, Newmoon, Summit, Noir de Meched, EarlyBurlat, Cristalina, Celeste, Sunburst, BigLory, Stella, Lapins, SweetHeart, Prococe de Bernard ve Starks Gold çeşitleridir. Denemeler tesadüf blokları deneme desenine göre her blokta 3 ağaç ve 3 tekerrürlü olarak tesis edilmiştir.</p> <p>2017 Yılında Diyarbakır lokasyonunda meyve enleri 17,26 mm ile 26,47 mm arasında belirlenirken ağaç başına alınan verim en fazla Sunburst Çeşidinde belirlenmiştir (5,957 gr)</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Karadeniz Bölgesinden Selekte Edilen Anaç Adayı Kiraz, Vişne ve Mahlep Tiplerinin Doku Kültürü ile çoğaltılması ve Kiraz Çeşitleriyle Uyuşma Durumlarının Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Erol AYDIN
Proje Yürütücüleri	Prof Dr. Leyla DEMİRSOY, Prof Dr. Hüsnü DEMİRSOY, Ercan ER, Dr. Mikail ÇALIŞKAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2018-2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 20000 TL 2019: 10000 TL 2020: 10000 TL 2021: 10000 TL 2022: 10000 TL
Proje Özeti	<p>Çalışmada 2009 yılında sonuçlanan “Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi Kiraz Vişne Anaç Islahı” projesi kapsamında, kiraz ve vişneye anaç olma potansiyeli olan kiraz, vişne ve mahlep tipleri ile Gisela 6 ve SL 64 anaçları materyal olarak kullanılmıştır. Anaç çeşitleri ve tipler doku kültürü ile çoğaltılıp 0900 ve Lambert kiraz çeşitleriyle aşılansak aşı uyusma durumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>2016 yılında yeterli sayıda fidan elde edilemeyen SL 64 anacı ve mahlep tipleri doku kültürü yöntemiyle çoğaltılarak enfeksiyon oranı (%), çoğalma katsayısı ve köklenme oranları (%) belirlenmiştir. Doku kültürü çalışmaları Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü doku kültürü laboratuvarlarında yürütülmüştür. Besi ortamı olarak MS temel besi ortamı ve farklı hormon doz ve kombinasyonları kullanılmıştır. Örnekler 4 hafta aralıklarla alt kültüre alınmış ve 4 alt kültürden sonra eksplantlar köklendirme ortamına aktarılmıştır.</p> <p>SL 64anacı ve mahlep tiplerinde ortalama enfeksiyon oranı %23.82 -%38.07, çoğalma katsayısı 2.90-2.98, köklenme oranı ise %16.46-62.50’ dir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Karadeniz Bölgesi Dut (<i>Morus spp</i>) Seleksiyonu-I
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Erol AYDIN
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN, Dr. Nilüfer AKSU USLU, Ercan ER, Dr. Ali TURAN, Prof. Dr. Seyit Mehmet ŞEN,
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 10000 TL 2015: 10000 TL 2016: 10000 TL 2017: 10000 TL 2018: 10000 TL
Proje Özeti	<p>Üzümsü meyve türlerinden biri olan dut, dünyada ve ülkemizde uzun yıllardır üretimi yapılmaktadır. Dut, iklim ve toprak isteklerinin çok seçici olmamasından dolayı ülkemizin hemen hemen her yerinde yetiştirilebilmektedir.</p> <p>2017 yılında Giresun, Ordu, Samsun illeri ve ilçelerinde 22 Mayıs-23 Haziran tarihleri arasında arazi çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda toplam 54 adet dut tipinden örnek alınmıştır. Seçilen 54 adet tipten 42 tip beyaz (<i>Morus alba</i>), 12 tip ise mor (<i>Morus rubra</i>) dut'tur.</p> <p>Seçilen beyaz dut tiplerin meyve ağırlıkları 1.02-7.28 g, SÇKM % 7.00-18.33, titre edilebilir asit içeriği 0.08-0.45 mg/100 ml, kuru randımanı % 9.61-22.87 ve meyve suyu randımanı % 17.30-74.56 arasında değişmiştir. Mor dut tiplerinde ise meyve ağırlıkları 1.80-5.51 g, SÇKM % 8.80-14.20, titre edilebilir asit içeriği 0.12-0.85 mg/100 ml, kuru randımanı % 7.17-20.33 ve meyve suyu randımanı % 59.26-70.21 arasında olduğu tespit edilmiştir.</p> <p>Seçilen tipler değiştirilmiş tartılı derecelendirmeye tabi tutularak sofralık, kurutmalık, pekmezlik ve meyve suyu sanayilik olarak gruplandırılmıştır. Gruplamalar yapılırken her tür kendi içerisinde değerlendirilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Kiraz, Elma ve Şeftalide Göz Yönetiminin Ağaçların Erken Meyveye Yatması, Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkisi-II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. İdris MACİT
Proje Yürütücüleri	Prof Dr. Hüsnü DEMİRİSOY, Erol AYDIN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 17200 TL 2015: 183000 TL 2016: 18500 TL 2017: 16000 TL
Proje Özeti	<p>Kiraz, elma ve şeftali dünyada ticari değeri yüksek olan meyve türleridir. Bu türler ülkemiz meyveciliğinde de ilk sıralarda yer almasına rağmen, meyve kalitesi bakımından önemli problemlere sahiptir. Bu problemlerin en önemlilerinden biri de meyve ağaçlarına uygulanacak terbiye sistemlerinin seçimi ve uygulamadaki bilgi ve uygulama eksikliğidir.</p> <p>Çalışma Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü arazisinde (A1 parseli) yürütülmektedir. Kiraz için MxM 60/0900 Ziraat, MxM 60/Sweet Heart, Regina/Gisela 6 ve 0900 Ziraat/Gisela 5 kombinasyonları kullanılarak Göz Yönetimi tekniği ile kontrol olarak kullanılan Vogel Merkezi Lider terbiye sistemi karşılaştırılmıştır.</p> <p>Elma için Amasya Elması/M9 ve Granny Smith/M9 kombinasyonları kullanılarak Göz Yönetimi ile kontrol olarak kullanılan Vertical Axis, şeftalide Red Haven/çöğür ve Elegant Lady/çöğür kombinasyonları kullanılarak Göz Yönetimi ile kontrol olarak kullanılan Goble terbiye sistemi karşılaştırılmıştır.</p> <p>Çalışmada ağaç ölçümleri (ağaç çapı ve boyu, taç boyu ve hacmi), fenolojik gözlemler (vegetatif göz patlama, çiçeklenme ve hasat tarihleri) ve meyve ağırlığı, SÇKM ile ağaç başı verim değerleri hesaplanmıştır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/17/A08/P01/03
Proje Başlığı	Bazı Kayısı Çeşitlerinin Soğuklama Gereksinimleri ve Büyüme Dereceleri Saatleri Toplamının Çeşitli Yöntemlerle Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Oktay Turgay ALTUN
Proje Yürütücüleri	Cemil ERNİM, Ali Rıza ŞAHİNOĞLU, Tahir MACİT, Tuğba ÇEVİK AKOĞUL, Selçuk AVCI, Yılmaz UĞUR, Duygu ÖZELÇİ, Prof.Dr. Ayzin B.KÜDEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2017 – 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 20.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL Toplam: 40.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çok sayıda çeşit ıslah edilmiş olup, bunların bölgelere uygunlukları konusunda yapılan araştırmaların az olduğu dikkati çekmektedir. Tescil edilmiş çeşitlerin bölgelere ve bölgeler içerisindeki yükselti durumlarına göre yetiştiricilik açısından önerilerde bulunulması gerekmektedir. Ülkemizde kayısı yetiştiriciliğini kısıtlayan en önemli çevre faktörü olan ilkbahar geç donlarına yönelik ıslah çalışmaları planlanmalı ve uygulamaya aktarılmalıdır. Fakat ıslah programlarının oluşturulmasında soğuklanma isteklerinin tespit edilerek yeni yöntemler ile verilerin desteklenmesi gerekliliği de ortaya çıkmaktadır.</p> <p>Bu proje Ulusal Kayısı Genetik Kaynakları Battalgazi Dublikasyon parselinde bulunan 20 çeşit kayısıda (Alkaya, Aprikoz, Çataloğlu, Dr.Kaşka, Hacıhaliloğlu, Hasanbey, Kabaası, Levent, Sakıt-2, Turfanda Eski Malatya, Canino, Paviot, Perfection, Precose de Boulbon, Precoce de Colomer, Precoce de Thyrinte, Roxana, Royal, Stark Early Orange, Zard) yürütülmektedir.</p> <p>2017 yılı içerisinde proje kapsamında belirlenen çeşitlerin hasat tarihleri, yaprak döküm tarihleri ve meteorolojik veriler kayıt altına alınmıştır. Uygulamanın yapılacağı oda hazırlanarak akarsu tankı ve klima yerleştirilmiştir. Dallar kesilerek akarsu tankına konulmuştur. Standart ve Chill-Unit yöntemlerine göre soğuklama süreleri hesaplanacak ve BDST-1 ve BDST-2 değerleri belirlenecektir. Ayrıca çeşitlerin fenolojik gözlemleri de kayıt altına alınacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Hacıhaliloğlu ve Kabaş Kayısı Çeşitlerinde Hasat Öncesi ve Hasat sonrası Uygulamaların Etkinliği ve Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Belgin Çelik
Proje Yürütücüleri	M.ÇALIŞKAN, K.ÖZTÜRK, S.AVCI, S.ESKİGÜN, S.KILIÇARSLAN, Z.DURAN, Prof.Dr.Okan ÖZKAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 66.500 TL 2018: 4.500 TL 2019: 2.000 TL 2020: 2.000 TL Toplam: 75.000 TL
Proje Özeti	<p>Hacıhaliloğlu ve Kabaş kayısı çeşidi; Malatya'da yoğun olarak yetiştiriciliği yapılan genellikle kurutmalık olarak değerlendirilen önemli çeşitlerimizdir. Kayıslarda hasat sonrası olgunlaşma hızlı gelişerek meyvelerde yumuşama, çeşitli bozukluklar ve su kaybından kaynaklanan buruşmalar meydana gelmektedir. Kayısların hasattan tüketimine kadar olan süreçte soğuk zincirin yanında bazı hasat öncesi ve sonrası uygulamaların muhafaza süresinin uzatılmasında ve kalitenin korunmasında olumlu etkileri bulunmaktadır.</p> <p>Bu çalışmada, Hacıhaliloğlu ve Kabaş kayısı çeşitlerine; hasat öncesi; putresin, jasmonik asit salisilik asit, hasat sonrası ise CaCl₂ ve 1- MCP uygulaması yapılması planlanmıştır. Uygulama yapılan meyveler; MA koşullarında 0-1 °C ve % 85-90 oransal nemde 8 hafta muhafaza edilecektir. Uygulamaların; soğuk ortamda kayısının dayanımı ve raf ömrü üzerine etkileri değerlendirilecektir. Deneme süresince MA koşullarından 7 gün arayla alınan meyve örneklerinde ve 2 gün raf ömrü için oda şartlarında bekletilen kayıslarda; etilen üretimi, solunum hızı, MAP içi atmosfer bileşeni, renk, tekstür, ağırlık kaybı, bozulmuş meyve, iç kararması, pH, titrasyon asitliği, SÇKM, Ca içeriği, maya-küf ve duyuşsal analizler yapılacaktır.</p> <p>2017 yılı içinde, hasat öncesi ve hasat sonrası uygulamalarımız yapılmış planlanan proje çalışmaları gerçekleştirilmiş ancak; soğuk hava deposunda meydana gelen ve giderilemeyen arızalardan dolayı haftalık analizler yapılamamıştır. Kurumumuza yeni kazandırılan soğuk hava deposu ile 2018 yılı içerisinde çalışmalarımız tekrarlanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi AŞAMA II Kabaaş Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu AŞAMA II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Selçuk AVCI
Proje Yürütücüleri	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU, Cemil ERNİM, Belgin ÇELİK Abdullah ERDOĞAN, Prof. Dr. Rafet ASLANTAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	40.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje ile Malatya şartlarına iyi adapte olmuş, ekonomik değeri yüksek kurutmalık kayısı çeşitlerimizden biri olan Kabaaş kayısı çeşidinin bilimsel metotlarla verimli, kaliteli, sağlıklı ve ismine doğru klonlarını seçmek; seçilen bu klonlarla üretimin geliştirilmesini sağlayarak kurutmalık kayısı yetiştiriciliğinde üretimi ve kaliteyi arttırmak hedeflenmektedir.</p> <p>I. aşaması 2009 yılında başlayan Kabaaş Kayısı Çeşidinde Klon Seleksiyonu projesinin ikinci aşaması olarak devam eden bu çalışmada; projenin I. Aşamasında Tartılı Derecelendirme Metoduna göre seçilen 7 adet Kabaaş klon aday ve kontrol çeşidinden aş kalemeleri alınarak Myrobolan 29-C klon anacı üzerine aşlanmıştır. Deneme parseli 2017 yılı içerisinde Enstitümüzün Akçadağ Kampüsünde üç tekerrürlü ve her tekerrürde 5 bitki olacak şekilde 6 X 6 metre dikim aralıklarıyla tesis edilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Kayısı Çöğür Anaç Seçimi (Aşama -3)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK Özkan KAYA
Proje Yürütücüleri	Ahmet ASLAN, Dr. Salih KESKİN, Nihat ÖZKAN, Oktay Turgay ALTUN, Remzi KOKARGÜL, Selahattin ALBAYRAK, Esra DORUKOĞLU, İsmail ESMEK, Prof. Dr. Sezai ERCİŞLİ,
Başlama- Bitiş Tarihleri	2018 - 2022
Projenin Toplam Bütçesi:	Malatya lokasyonu: 2018: 23.350 TL 2019: 11.120 TL 2020: 11.600 TL 2021: 12.175 TL 2022:12.200 TL Erzincan lokasyonu: 2018: 26.100 TL 2019: 10.620TL 2020: 11.900 TL 2021: 12175 TL 2022: 13.450 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje, Malatya, Erzincan, Nevşehir, Sivas ve Elazığ illeri zerdali yoğunluğu olan yörelerde doğal olarak tohumdan çoğalmış popülasyonu içerisinde anaçlık özelliği yüksek üstün vasıflı genotipleri seçmek amacıyla hazırlanmış ve 2007-2011 yıllarında birinci aşaması tamamlanmış, 2012-2017 yıllarında ise ikinci aşaması tamamlanmıştır.</p> <p>İkinci aşamada tartılı derecelendirmede yüksek puan alan 7 genotip ile kontrol olarak kullanılacak zerdali 256 anacı üzerine aşılı Hasanbey ve Hacıhaliloğlu kayısı çeşitleri ile Malatya ve Erzincan lokasyonunda tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 3 ağaç olacak şekilde 8x8 m mesafede dikimleri yapılarak mukayese bahçesi tesis edilecektir. Mukayese bahçesinde anaç-çeşit değerlendirmeleri, fenolojik gözlemler, pomolojik analizler, ağaç gelişimi ve taç şekli, taç yüksekliği ve verim değerleri gibi özellikler yönünden değerlendirmeler yapılacaktır. Pomolojik analizler ve verim değerlendirmelerine ağaçlar meyveye yattıktan sonra bakılacaktır.</p> <p>Çalışmanın üçüncü aşaması olan gözlem bahçelerinin kurulması projenin bu dilimini kapsamaktadır. Çalışma Malatya ve Erzincan olmak üzere iki lokasyonda yürütülecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Kayısıda, Sık Dikim ve Farklı Terbiye Sistemlerinin Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Yusuf BAYINDIR
Proje Yürütücüleri	Nedim GÜLTEKİN, Ali Rıza ŞAHİNOĞLU, Erdoğan ÇÖÇEN, Yılmaz UĞUR, Tahir MACİT, Abdullah ERDOĞAN, Nihat ÖZKAN, Kadir ÖZTÜRK, Sevgi ESKİGÜN, İsmail BİRGİN, Prof. Dr. Ali KÜDEN (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016 - 2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 20.000 TL 2017: 10.000 TL 2018:10.000 TL 2019:10.000 TL 2020: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, dünya yaş ve kuru kayısı üretiminde 730.000 ton ile birinci sırada yer almaktadır. 2016 yılı dünya kuru kayısı üretiminin 176 bin ton civarında gerçekleştiği tahmin edilmekte olup, Türkiye bunun % 62'ünü tek başına karşılamaktadır.</p> <p>Bu değer elde edilmesinde önemli payı olan Malatya ili, ülkemiz için kuru kayısı ihracatında vazgeçilmez lokomotif görevini üstlenmiştir. Malatya'nın dünya kayısı üretimindeki bu üstünlüğüne rağmen ağaç ve dekar başına alınan verim istenilen düzeyde değildir. Mevcut plantasyonlarda kayısı bahçeleri kuvvetli gelişim gösteren çeşit – çöğür anaç kombinasyonları ile geniş aralık ve mesafelerle tesis edilmiştir. Bu durum birim alandan yetersiz düzeyde ürün alınmasına sebep olmaktadır. Gelişmiş ülkeler modern meyvecilikte bu sorunu aşmak amacıyla bodur anaç kullanımı ile çeşitli terbiye sistemlerinin birlikte kullanıldığı sık dikim yapma eğilimindedirler.</p> <p>Bu denemede kurutmalık ve sofralık kayısı çeşitleri, Pixy anaç üzerine aşılacaktır. Elde edilecek fidanlara üç farklı terbiye sistemi ve üç farklı dikim sıklığı uygulanacaktır. Denemede kayıslarda birim alandan daha fazla verim elde edebilmek amacıyla sık dikim ve farklı terbiye sistemlerinin meyve verim ve kalitesi üzerine etkileri araştırılacaktır.</p> <p>Proje faaliyetleri kapsamında; 2017 yılında Pixy klon anaçının yıllık bakım işleri yapıldı ve T göz aşısı ile proje materyali çeşitler aşılansarak fidan üretimine başlandı. 2018 yılı boyunca aşılansan bu fidanların bakımı yapılarak, sonbaharda sökölüp deneme bahçesi kurulacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Malatya İli Ceviz Genotiplerinin Seleksiyonu-1
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Nedim GÜLTEKİN
Proje Yürütücüleri	Burak ASLANSOY, Yusuf BAYINDIR, Tahir MACİT, Erdoğan ÇÖÇEN, Yılmaz UĞUR, Danışman: Prof. Dr. Turan KARADENİZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 5.150 TL 2016: 5.150 TL 2017: 7.650 TL 2018: 5.150 TL 2019: 4.650 TL Toplam: 27.750 TL
Proje Özeti	<p>2015-2016 yılları arasında Malatya yöresinde yapılan bu seleksiyon ıslah çalışması, tohumdan yetişen ceviz ağaçlarının oluşturduğu popülasyon içerisinde çeşit olmaya aday üstün özellikli tipleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. 2017 yılına çalışmalarında meyve örneği alınan 41 genotopin pomolojik analizleri yapılmıştır. Bunlar içerisinde tartılı derecelendirme sonucu öne çıkan 13 genotipin meyve ağırlığı 16.84 g ile 11.60 g arasında, meyve iç ağırlığı 8.20 ile 5.46 g arasında, meyve iç oranı % 44.37 ile % 53.75 arasında, meyve kabuk kalınlığı 1.18 mm ile 1.58 mm arasında tespit edilmiştir. Ayrıca önceki yıllarda ümitvar olarak tespit edilen ve kimyasal özelliklerine bakılan 11 genotipin mineral madde içeriklerine bakılmıştır. Genotiplerin meyvelerinde ortalama 50.76 mg Na, 172.67 mg Mg, 374.64 mg K, 145.49 mg Ca, 4.77 Mn, 4.10 mg Fe, 1.98 mg Cu ve 2.38 mg Zn içerdikleri belirlenmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P03/02
Proje Başlığı	Malatya Yöresi Yerel Armut Çeşitlerinin Seleksiyon Yoluyla Islahı-I
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Yusuf BAYINDIR
Proje Yürütücüleri	Erdoğan ÇÖÇEN, Tahir MACİT, Nedim GÜLTEKİN, Ebru TOPRAK, Ahmet ASLAN, Prof. Dr. Rafet ASLANTAŞ (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 8.000 TL 2015: 8.000 TL 2016: 8.000 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemiz dünya armut üretiminde önemli bir paya sahiptir. Türkiye, 2016 yılı istatistiklerine göre 472.250 ton ile dünyada armut üretiminde altıncı sırada yer almaktadır. Çok farklı ekolojik koşullara sahip ülkemizde her yöreye uygun yerli ve yabancı yüzlerce armut çeşidi yetiştirilmektedir. Malatya yöresinde de yöre iklimine iyi adapte olmuş ve uzun zamandan beri yetiştiriciliği yapılan çok sayıda mahalli armut çeşitleri bulunmaktadır. Ancak son yıllarda bu mahalli çeşitler gerek hastalık - zararlılar ve gerekse yetersiz bakım koşulları nedeniyle hızla kaybolmaktadır. Bu genetik kaynaklar içerisinde üstün özellikli olan yerel çeşitlerin kaybolmasının önlenmesi ve üretime kazandırılması amacıyla planlanan bu çalışmada belirlenecek mahalli çeşitler muhafaza altına alınacak ve seleksiyon kriterlerine göre üstün özellikte olanların üretime kazandırılmasına çalışılacaktır. Çalışma sonunda Seleksiyon-1 aşaması tamamlanmış olacaktır.</p> <p>Proje çalışmaları kapsamında; 2017 yılı ilkbaharında OHF-333 armut klon anacı temin edildi ve araziye dikildi. Sonbaharda ümitvar çeşitlerden kalemler alındı ve OHF-333 armut klon anacına durgun göz aşısı şeklinde aşılandı. Fidanların yıllık bakım işlemlerine devam edildi.</p> <p>Projenin ikinci dilimin başladığı 2018 yılında ise elde edilen fidanlarla deneme bahçesi kurulacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Malatya Yöresinde Yetiştirilen “Karamehmet” ve “Arapkızı” Elma Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu I
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Erdoğan ÇÖÇEN
Proje Yürütücüleri	Cemil ERNİM, Yılmaz UĞUR, Remzi KOKARGÜL, Yrd.Doç.Dr. Tuncay KAN, Prof. Dr. Lütfi PIRLAK (Proje Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 8.000 TL 2014: 9.000 TL 2015: 9.000 TL 2016: 5.000 TL 2017: 4.000TL Toplam:35.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje ile Malatya yöresinde yetiştiriciliği yapılan Karamehmet ve Arapkızı elma çeşitlerinde yapılması planlanan klon seleksiyonuyla kaliteli bireylerin belirlenerek ekonomik üretime kazandırılması, bu genetik kaynakların kaybolmasının önlenmesi ve ümitvar tipler için uygun klon anaçlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Üstün özellikte olan klonlar ve bu klonlara uygun klon anaçları belirlenerek daha verimli ve sağlıklı bahçelerin tesisi için tavsiyede bulunulacaktır.</p> <p>Proje kapsamında 2017 yılında ümitvar olarak belirlenen klonların moleküler analizleri gerçekleştirilmiş ve farklı oldukları belirlenmiştir. Projenin ikinci aşamasında materyal olarak kullanılacak ümitvar bireyler, aşı kalemi alımı için Enstitüye taşınmıştır. Projede anaç olarak kullanılacak M9 ve MM106 klan anaçları satın alınarak araziye dikilmiştir.</p> <p>Projenin ikinci diliminin ilk yılı olan 2018 yılında, fidan üretim parselindeki anaçların bakımı gerçekleştirilecek ve Eylül ayında T göz aşısı yöntemiyle aşılanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme Islahı ile Yeni Ceviz Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mustafa AKÇAY
Proje Yürütücüleri	Abdullah ERDOĞAN, Cemil ERNİM, Nedim GÜLTEKİN, Erdoğan ÇÖÇEN, Yılmaz UĞUR, İsmail BİRGİN, Yusuf BAYINDIR, Oktay Turgay ALTUN, Prof. Dr. Turan KARADENİZ (Proje Danışmanı)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 15.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000TL 2020: 10.000 TL 2021: 10.000 TL Toplam:55.000 TL
Proje Özeti	<p>Ceviz dünyada ve Türkiye’ de geleceği parlak olan ve üreticisine gelir getirecek önemli meyve türlerinden biridir. Bu genotipler yetiştiği bölgenin ekolojik koşullarına iyi uyum göstermektedir. Melezleme ıslahı çalışmalarında; istenen üstün özellikleri barındıran ana ve baba ebeveynler kontrollü olarak melezlenerek istenen özellikte yeni bireylerin elde edilmesi hedeflenir. Melezleme ıslahı ile yeni çeşit geliştirmeyi hedefleyen bu projede: Dünyada standart olarak çok önemli düzeyde yetiştirilen “Chandler ve Pedro” çeşitleri ana ebeveyn olarak; Malatya yöresinde selekte edilen kaliteli ve üstün özellikli meyvelere sahip Hekimhan ve Darendede genotipleri ise baba ebeveyn olarak kullanılacaktır. Araştırma sonunda; geç yapraklanan, yan dal verimi yüksek, ağaç verimi ve meyve kalitesi yüksek yeni çeşitlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Proje kapsamında 2017 yılında Fenolojik gözlemler yapıldı. Önceden hazırlanmış bez torbalarla dişi çiçekler izole edildi. Baba ebeveynlerden polen tozlarının alınması işlemi ve uygun koşullarda muhafazası yapıldı. Önceden uygun koşullarda alınmış polen tozları dişi çiçeklere fırça yardımıyla uygulanarak tozlanma işlemleri yapıldı. Tozlanma işlemi yapıldıktan sonra tekrar bez torbalarla izole edildi. Baba ebeveynlerden Darendede genotipinden soğuk zararından dolayı polen tozları alınamamıştır.</p> <p>2018 yılında elde edilen melez bireyler katlamaya alınacak, katlamadan çıkarılan bireyler tüplere aktarılacaktır. Fenolojik gözlemlere devam edilecek, dişi çiçeklerin izolasyonu ve melezleme çalışmalarına devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi Melezleme Islahı ile Yeni Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU
Proje Yürütücüleri	Erdoğan ÇÖÇEN, Abdullah ERDOĞAN, Yüksel SARITEPE, Duygu ÖZELÇİ, Yusuf BAYINDIR, Sevgi ESKİGÜN, Burak ASLANSOY, Danışman: Prof.Dr. Ayzin B. KÜDEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	50.650 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye kuru kayısı üretiminde dünyada birinci sırada yer almakta olup, dünya kuru kayısı üretiminin %75'ine ve ihracatının %65'ine sahiptir. Ülkemiz kuru kayısı üretiminin %80-85'i Malatya ilinde üretilmektedir. 2013 yılında Türkiye 112 bin ton kuru kayısı ihracatı ile 314 milyon dolar ihracat geliri sağlamıştır. Kuru kayısı üretimi ve pazarlamasında çözülmesi gereken önemli sorunlardan birisi, meyve iriliğinin küçük olması ve dış pazarlarda aranan irilikte olmamasıdır. İhracatçı firmalar kg'daki meyve sayısının az olduğu iri kayıslara daha yüksek ücret ödemektedir.</p> <p>Bu projenin amacı, ülkemizin en önemli kurutmalık kayısı çeşitleri olan Hacihaliloğlu ve Kabaası çeşitlerine göre; meyveleri daha iri, ağaç başına verimi ve kurutma randımanı ile rekabet gücü yüksek, dışarıya uygun, kaliteli yeni kurutmalık kayısı çeşitlerinin melezleme ıslahı ile geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Materyal olarak Hacihaliloğlu ve Kabaası çeşitleri ana ebeveyn olarak, Hasanbey, İsmailağa, Alkaya, 44.01.02 Genotip ve Roxana kayısı çeşitleri tozlayıcı çeşitler olarak kullanılmıştır.</p> <p>2016 yılı melezleme çalışmalarından elde edilen 125 melez birey araziye şaşırtılmıştır. 2017 yılı melezleme çalışmalarından 1114 adet tohum elde edilmiştir. İlkbahar geç donlarından dolayı kayıplar meydana gelmiştir. Melezleme çalışmalarına ve dikilen melez bitkilerin bakım ve kültürel işlemlerine 2018 yılında devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme Islahı ile Yeni Kayısı Çeşitlerin Geliştirilmesi Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Cemil ERNİM
Proje Yürütücüleri	Tahir MACİT, Selçuk AVCI, Kadir ÖZTÜRK, Bülent ÖZTÜRK, Abdullah DEMİR, Şule ŞAHİN KOVUK, Züleyha DURAN, Sultan NALÇACI, Prof. Dr.Hatice DUMANOĞLU, İhsan AKGÜL, Sibel KILIÇARSLAN, Nedim GÜLTEKİN, Yılmaz UĞUR, Nihat ÖZKAN, Hatice ŞAHİNER ÖYLEK, Muhittin NİKSARLI, Adil GEZER, Tuğba ÇEVİK AKOĞUL, Belgin ÇELİK, Oktay Turgay ALTUN, Çiğdem YAVUZ, Emel YILMAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	128.500 TL
Proje Özeti	<p>Bu projenin materyalini oluşturan Hasanbey, Ağırık, Aprikoz, İsmailağa, Stark Early Orange, Luizet, Roxana, Perfection, Alkaya, Kabaası, Levent ve Özal kayısı çeşitlerinin farklı kombinasyonlarla melezlenmesi ile iri meyveli, albenisi yüksek, geç olgunlaşan, ihracata uygun ve rekabet gücü yüksek, yola ve muhafazaya dayanımı iyi, çekirdeği ete yapışık olmayan kaliteli ve verimli sofralık kayısı çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>2017 yılında melezleme çalışmaları 2 iş paketi altında Merkez ve Battalgazi kampüslerinde bulunan Kayısı Genetik Kaynakları parsellerinde yürütülmüştür. Her iki iş paketindeki her kombinasyon için yaklaşık 500 er adet emaskulasyon ve tozlama işlemleri yapılmıştır. Birinci iş paketinde 407 adet, ikinci iş paketinde 148 adet melez tohum elde edilmiştir. 2016 yılı melez tohumlarından elde edilen melez bitkilerden 1. iş paketi kapsamında 147 adet 2. İş paketi kapsamında 173 adet melez bitki araziye 4x2 metre dikim aralıklarıyla şaşırtılmıştır. Melezleme çalışmalarına ve dikilen fidanların bakım ve kültürel işlemlerine 2018 yılında devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Mutasyon İslahı ile Kayısı Yetiştiriciliğine Uygun Bodur/Yarı Bodur Klonal Anaç Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ali Rıza ŞAHİNOĞLU
Proje Yürütücüleri	Selçuk AVCI, Cemil ERNİM, Tahir MACİT, Yüksel SARITEPE, Duygu ÖZELÇİ, Yılmaz UĞUR, Hatice ŞAHİNER ÖYLEK, Danışman: Prof.Dr. Ayzin B. KÜDEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	50.000 TL
Proje Özeti	<p>Kayısı üretimi dünya genelinde 500 bin hektar alanda ve 4 milyon tonun üzerinde gerçekleşmektedir. Türkiye dünya kayısı üretiminin yaklaşık %20'sini karşılamaktadır. 2014 yılında taze kayısı ihracatından 27,5 milyon dolar pay alan ülkemiz, kuru kayısı üretimi ve ihracatında ise lider konumundadır. Ülkemiz 2014 yılı kuru kayısı ihracatında 345 milyon dolar ile dünya kuru kayısı piyasasının yaklaşık %75'ini elinde tutmaktadır (FAO 2015, ITC 2015). Dünya'da ve Türkiye'de kayısı yetiştiriciliği büyük oranda tohum anaçları üzerine çeşit aşılanarak yapılmaktadır. Tohum anaçları kuvvetli gelişmekte, gençlik kısırlığı uzun olmakta olup yoğun yetiştiricilik yapılamamaktadır. Bu projenin amacı mutasyon ıslahı tekniği kullanılarak elde edilen varyasyondan; yoğun kayısı yetiştiriciliğine uygun, bodur/yarı bodur gelişen, kültür çeşitleri ile aşı uyumu iyi ve klonal çoğaltılabilen kayısı anacı geliştirmektir. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ile işbirliği içerisinde yürütülecek bu projede, 2017 yılında Hacıhaliloğlu kayısı çeşidinin tohumlarına farklı dozlarda gama ışını (Kobalt 60 – ⁶⁰Co) uygulamaları yapılmıştır.</p> <p>2018 yılı içerisinde EMD (etkili mutasyon dozu) belirleme uygulamalarına devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık ve Kurutmalık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi AŞAMA II Seleksiyon Yoluyla Yeni Sofralık Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Cemil ERNİM
Proje Yürütücüleri	Selçuk AVCI, Ali Rıza ŞAHİNOĞLU, Tahir MACİT, Yüksel SARİTEPE, Abdullah ERDOĞAN, Prof. Dr. Ahmet EŞİTKEN (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	50.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye dünyadaki toplam kayısı üretiminin yaklaşık olarak % 11 ini karşılamaktadır. Malatya ili ise Türkiye'deki kayısı üretiminin yaklaşık % 60'ını ve dünya kayısı üretiminin ise yaklaşık % 7 – 10'unu sağlamaktadır. Malatya'da üretilen ve kurutmalık nitelikte olan kayısının % 90 – 95'i ihraç edilmektedir. Kuru kayısı üretimi ve ihracatında Türkiye % 80-85'lik pay ile dünyada birinci sırada yer alırken, taze kayısı ihracatında ise sıralama Fransa, İspanya, İtalya, Yunanistan ve ABD şeklindedir.</p> <p>Aynı ekolojik koşullara ve erkencilik avantajına sahip olmasına rağmen ülkemiz dünya taze kayısı ihracatında oldukça geri durumdadır. Dünyada sofralık olarak yetiştiriciliği yapılan kayısı çeşitlerinde; iri, meyve eti sert, kırmızı ve turuncu renkte yanak yapan, meyve aroması ve tadı iyi, periyodisite göstermeyen, erkenci ve geç turfanda özelliklerine sahip sofralık kayısı özellikleri istenmektedir.</p> <p>Projenin I. aşamasında Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme metoduna göre en yüksek puanı alan 7 kayısı genotipi ile kontrol olarak seçilen Aprikoz kayısı çeşidi projenin II. aşamasına aktarılmıştır. Projenin ikinci aşaması 2015 yılında başlamış olup; kayısı genotipleri ve kontrol çeşidinden aşı kalemleri alınarak, Myrobolan 29-C klon anacı üzerine aşılanmıştır. Deneme parseli 2017 yılı içerisinde Enstitümüzün Akçadağ Kampüsünde üç tekerrürlü, her tekerrürde 5 bitki olacak şekilde 6 X 6 metre dikim aralıklarıyla tesis edilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Karalekeye Dayanıklı Kaliteli Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi (II dilim)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir/ ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Emel KAÇAL
Proje Yürütücüleri	Dr. Gökhan ÖZTÜRK, Yusuf ÖZTÜRK, Melih AYDINLI, İsmail DEMİRTAŞ, Dr. Hasan Cumhur SARISU, Rafet SARIBAŞ, Meltem EMRE, Dilek KARAMÜRSEL, Recep Ali EMRE, Figen AKYÜZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 11.850 TL 2017: 33.000 TL 2018: 15.000 TL 2019: 15.000 TL 2020: 15.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje, 2011 yılında başlayan “Karalekeye Dayanıklı Kaliteli Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi” isimli projenin ikinci dilimini (2016-2020) oluşturmaktadır. Proje ile karalekeye dayanıklı ve kaliteli ancak hassas elma çeşit/ tipleri arasında, kontrollü melezlemeler yoluyla karaleke hastalığına dayanıklı ve elma ticaretinde rekabet edebilecek, kaliteli yeni elma çeşit aday/adaylarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Proje kapsamında bugüne kadar 35 melezleme kombinasyonu oluşturulmuş ve melezlemelerde 17 çeşit/tip kullanılmıştır.</p> <p>2017 yılı proje çalışmaları kapsamında Enterprise, Redchief, Fuji ve Sinap çeşitleriyle melezlemeler yapılmıştır. Projenin birinci diliminde kontrollü melezlemelerle elde edilerek karaleke değerlendirmeleri sonucu gözlem parsellerine aktarılan yaklaşık 10.000 adet genotipin bazılarında duyuşal değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. 2008 yılı melezlemelerinden elde edilen genotipler içinden 244 adet genotip meyve kalite özellikleri bakımından değerlendirilmiş, 20 adet genotip 2018 yılında tekrar değerlendirmeye uygun bulunmuştur. 2011 ve 2012 yılı melez popülasyonu içinden 100 genotipte meyve gözlenmiştir. 2018 yılında da kontrollü melezlemelere ve meyve değerlendirmelerine devam edilecektir. Ayrıca 2017 yılındaki melezlemelerden yeterli sayıda tohum elde edilememesi nedeniyle aynı melezlemeler 2018 yılında tekrarlanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Yabani Vişne (<i>Prunus cerasus</i> L.) Anacı Seleksiyonu ve Çoğaltılabilirlik İmkânlarının Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Hasan Cumhur SARISU
Proje Yürütücüleri	Ö. Faruk KARAMÜRSEL, F. Pınar ÖZTÜRK, İsmail DEMİRTAŞ, İbrahim GÜR, Hakkı KOÇAL, Şafak SEKMEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 15.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2010: 10.000 TL 2021: 10.000
Proje Özeti	<p>Türkiye’de yaygın olarak vişne yetiştiriciliği Konya (Akşehir), Afyonkarahisar (Karacaören, Sultandağı, Dereçine), Ankara (Çubuk), Tokat ve Kütahya illerinde yapılmaktadır. Kiraz yetiştiriciliğinde ise Kaşka (2001), Kemalpaşa’da (İzmir) başlayan kiraz hasadının Honaz (Denizli), Sultandağı, Dereçine (Afyonkarahisar), Akşehir (Konya), Andırın’a (Kahramanmaraş) kadar birbirini takip eden uzun bir periyoda yayıldığını belirtmektedir. Kiraz ve vişne bölgelerinde anaç olarak kuş kirazı ve İdris yaygın şekilde kullanılmaktadır. Yabani vişne bitkileri değişik toprak ve iklim özelliklerine uyum göstermeleri nedeniyle geniş bir yayılım göstermektedirler. Doğal halde yetişen yabani vişne ağaçları farklılık gösterebilmektedir.</p> <p>Bu çalışma 2002 yılı itibariyle başlamış, geçen süre zarfında fenotipik farklılık gösteren fertlerden anaçlık özellikleri bakımından arzu edilen niteliklere sahip olan 38 tip seçilmiştir. Seleksiyon çalışması Dereçine, Akşehir, Sultandağı, Doğanhisar, Şaphane, Kasımlar ve Yenişarbademli bölgelerinde yapılmıştır. Seçilen fertlerden kalem alınarak Enstitü arazisinde İdris anacına aşılanıp elde edilen bitkilerle seleksiyon bahçesi tesis edilmiştir. Tipler üzerinde vejetatif çoğaltılabilirlik imkânları araştırılmaktadır.</p> <p>Projenin 2017-2021 yılları arasındaki bu diliminde çoğaltma, aşılama ve aşı uyuma çalışmalarının yanında bu çalışmaları tamamlanan tipler standart çeşitler ile aşılanarak performans denemesine alınacaktır. Performans denemelerinde; gençlik kısırlığı süresi, meyve kalitesi, verimlilik, fenolojik göstergeler, gelişim kuvveti üzerine anaç adaylarının etkileri standart anaçlarla karşılaştırılmalı olarak belirlenecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Yeni Kiraz Çeşitlerinin Islahı II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir/ ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	İsmail DEMİRTAŞ
Proje Yürütücüleri	H. Cumhur SARISU, Ö. Faruk KARAMÜRSEL, İbrahim GÜR, Hakkı KOÇAL, F. Pınar ÖZTÜRK, Melih AYDINLI, Figen AKYÜZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 20.000 TL 2015: 20.000 TL 2016: 20.000 TL 2017: 20.000 TL 2018: 20.000 TL
Proje Özeti	<p>Halen ihraç ettiğimiz kirazın hemen hemen tamamı 0900 Ziraat ve benzerleridir. Bu kirazların yetiştiricilik problemleri yanında dölllenme biyolojisi ile de ilgili sorunları bulunmaktadır. Kiraz yetiştiriciliğini daha ekonomik kılmak ve bu türden daha fazla gelir elde etmek; yetiştirme tekniklerinin geliştirilmesi yanında kendine verimli, çatlamaya dayanıklı, standart çeşitlerle tozlanabilen, meyve kalite özellikleri (renk, aroma, uzun sap, küçük çekirdek, meyve eti sert) iyi, daha erkenci ve geççi kiraz çeşitleri yetiştirmekle mümkündür. Bu özelliklere sahip kiraz çeşitleri ıslah etmek amacıyla 2007 yılında başlatılan bu projede melezlemeler yapılmaktadır. Ebeveyn olarak; 0900 Ziraat, Sweetheart, Regina, Sunburst, Lapins, Prime Giant ve Kordia çeşitleri kullanılmaktadır.</p> <p>Yapılan melezlemelerden bugüne kadar yaklaşık 12.500 adet genotip varyasyon bahçesine aktarılmıştır.</p> <p>2015 yılından itibaren ileri seviye gözlem parsellerine üstün bulunan genotiplerin aktarılmasına devam edilmekte ve bu yıl 15 genotipten meyve alınması beklenmektedir.</p> <p>2017 yılında 24 genotipten ileri seviye gözlem parselleri için fidan elde edilmiş olup uygun hava şartların oluştuğunda parsele aktarılacaktır.</p> <p>-Varyasyon parselinde yapılan gözlemlerde ön plana çıkan 10 genotip aşılansarak fidan elde etme süreçleri devam etmektedir.</p> <p>-Ayrıca; yapılan melezlemelerden elde edilen tohumlar katlamaya alınmıştır.</p> <p>2018 yılında da melezlemelere ve varyasyon parseli ve ileri seviye gözlem parsellerinde bulunan genotiplerin projede amaçlanan kriterler doğrultusunda değerlendirilmesine devam edilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Erik Yetiştiriciliğinde Farklı Dikim Mesafeleri ve Terbiye Sistemlerinin Verim ve Kalite Kriterlerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA Kayısı Araştırma Enstitüsü, MALATYA Çukurova Üniversitesi, ADANA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ömer Faruk KARAMÜRSEL
Proje Yürütücüleri	Dr. Gökhan ÖZTÜRK, Dr. H. Cumhur SARISU, Recep A. EMRE, Hakkı KOÇAL, İbrahim GÜR, F. Pınar ÖZTÜRK, Dr. Şerif ÖZONGUN, Prof. Dr. Ali KÜDEN, Dr. Burhanettin İMRAK, Abdulkadir SARIER, Sezai ŞAHİN, Erdoğan ÇÖÇEN, Yusuf BAYINDIR, Ahmet ARSLAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL 2021: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, Dünya erik üretiminde 5. sırada (297.026 ton), birim alana verimde ise 13. sırada yer almaktadır. Bu durum erik üretiminin yoğun yetiştiricilik metotlarına uygun yapılmadığının göstergesidir.</p> <p>Son yıllarda ülke genelinde yoğun yetiştiriciliğe imkan sağlayan klon anaçlarıyla bahçe tesisine talep artmıştır. Nitekim son 10 yılda klon anaçlı erik fidanı üretim miktarı yaklaşık 10 kat artmıştır.</p> <p>Birinci dilimi 2010 yılında başlayan bu proje, 3 farklı lokasyonda “Tasadüf Bloklarında Bölünen Bölünmüş Parseller Deneme Desenine” göre üç tekerrürlü ve her tekerrürde beş bitki olacak şekilde kurulmuştur. Projede anaç olarak Myrobolan 29-C, çeşit olarak da Angeleno ve Black Diamond çeşitleri kullanılmaktadır.</p> <p>Projede; 4 farklı terbiye sistemi uygulanmakta olup terbiye sistemlerinin iki tanesi destek sistemli, diğer ikisi ise destek systemsizdir.</p> <p>Denemede uygulanan terbiye sistemleri ve dikim mesafeler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Dört kollu V Terbiye Sistemi” (V Trellis) 80cm-120cm-160cm-200cm 2. “İnce İğ Sistemi” (Slender Spindle) 80cm-120cm-160cm-200cm 3. Merkezi Lider 100cm-200cm-400cm 4. Goble 100cm-200cm-400cm <p>2017 yılı verileri dikkate alındığında; tüm lokasyonlarda verim değerleri bakımından çeşitler, dikim sıklığı ve terbiye sistemleri arasında önemli farklılar tespit edilmiştir. Çeşitler arasında fenolojik gözlemler bakımından farklılıklar varken dikim sıklığı ve terbiye sisteminin fenolojilerinde önemli bir farklılık gözlenmemiştir. Proje sonunda elde edilen çıktılar, yoğun yetiştiricilik metotlarına uygun erik bahçesi tesisi için yol gösterici olacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Mezleme ve Mutasyon İslahı ile Yeni Elma Çeşitlerinin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
Proje Lideri	Dr. A. Nilgün ATAY
Proje Yürütücüleri	Dr. Ersin ATAY, Dr. Melike ÇETİNBAŞ, Recep Ali EMRE, İbrahim GÜR, Ö. Faruk KARAMÜRSEL, Dr. Şerif ÖZONGUN, Dr. Gökhan ÖZTÜRK, Dr. Cumhuri SARISU, Alamettin BAYAV, Dr. Burak KUNTER, Dr. Yaprak KANTOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 20.000 TL 2017: 15.000 TL 2018: 15.000 TL 2019: 15.000 TL 2020: 15.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada, mezleme ıslahı ile yüksek yeme kalitesine, kendine özgü cazip bir görünüme ve uzun depo ömrüne sahip yeni elma çeşitlerinin elde edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Amasya elma çeşidinde mutasyon ıslahı ile genetik varyasyon yaratmak ve bu varyasyon içerisinde ıslah amacına uygun yeni mutantların seçilerek geliştirilmesi hedeflenmiştir. Projenin birinci dilimi olan 2011-2015 yılları arasında, ıslah çalışması için gerekli plantasyonlar oluşturulmuştur.</p> <p>2017 yılında, elde edilen melez bitkilerde meyve değerlendirmelerine devam edilmiştir. Braeburn X Kaşel 41, Golden Delicious X Kaşel 41 ve Kaşel 41 X Braeburn kombinasyonuna ait yaklaşık 150 civarında bitkinin seleksiyon I aşaması tamamlanmıştır. Görünüm ve yeme kalitesi açısından ümitvar olmayan bireyler elenmiştir. Seleksiyonun II aşamasına geçen bireyler ise M.9 anacı üzerine aşılanarak çoğaltılmıştır.</p> <p>Mutasyon ıslahı çalışmalarında ise 2017 yılında faydalı mutasyonların tespiti ve seçimi için detaylı meyve gözlemleri alınmış ve morfolojik ölçümler yapılmıştır. Daha önceki yıllarda seçilen bireyler M.9 anacı üzerinde çoğaltılmış ve araziye aktarılmıştır. 2018 yılında da meyve veren bireylerde seleksiyon çalışmalarına sistematik bir şekilde devam edilecektir</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Farklı <i>Prunus</i> Anaçlarının Su Stresine Toleranslarının Bazı Morfolojik, Fizyolojik ve Biyokimyasal Parametrelerle Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir/ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Figen AKYÜZ
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Adnan N. YILDIRIM, Doç. Dr. Cenk KÜÇÜKYUMUK, Turgay SEYMEN, İbrahim GÜR, Bahar TÜRKELİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018-31.12.2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 22.700 TL 2019: 15.100 TL 2020: 16.100 TL 2021: 16.100 TL
Proje Özeti	<p>Dünya’da ve Türkiye’de tarım alanlarında kullanılabilir suyun azalmasından doğan tehdit her geçen gün daha da artmaktadır. Bu bağlamda Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Stratejik Planı’nda (2013-2017) su kaynaklarının azalması ve kuraklık, yani tarımsal üretimde bitkilerin maruz kalacağı su stresi-su azlığı tarımsal üretimi ve arz güvenliğini tehdit eden bir unsur olarak değerlendirilmiş, öncelikli çalışma konuları arasında yer almıştır. Bu nedenlerle su stresi sorununun çözümü için temel çalışmalar yapılması öncelikli değere sahiptir.</p> <p>Proje, iki aşamalı olarak planlanmıştır. Projenin 1 diliminde, GF 677, Garnem, Nemaguard, Arda ve Rootpac 20 anaçlarının; 2. diliminde ise bu anaçlara aşılı şeftali çeşitlerinin farklı su stresi düzeylerine karşı ortaya çıkan morfolojik, fizyolojik ve biyokimyasal tepkilerini ve strese bağlı parametrelerle tolerans düzeylerini ortaya koymak amacıyla çalışmalar yürütülecektir. Projede, bitkilere saksı ortamında farklı seviyelerde su stresi uygulanacaktır. Stres koşullarına karşı bitkide ortaya çıkan tepkilerin belirlenebilmesi için bazı ölçüm (bitki boyu, bitki çapı, kök yaş ağırlığı vb.) ve analizler (yaprak oransal su kapsamı, prolin, toplam fenolik madde, sorbitol, hidrojen peroksit miktarı vb.) yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Ateş Yanıklığı Hastalığına Toleranslı Anaç ve Çeşit Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Gökhan ÖZTÜRK
Proje Yürütücüleri	Dr. Emel KAÇAL, Melih AYDINLI, Recep A. EMRE, Dr. A. Nilgün ATAY, Ö. Faruk. KARAMÜRSEL, Prof. Dr. Hüseyin BASIM, Doç. Dr. Esin BASIM, Şeyma R. ERDOĞAN, Yusuf ÖZTÜRK, Dilek KARAMÜRSEL, F. Pınar. ÖZTÜRK, Dr. H. Cumhuri SARISU, Almettin BAYAV, İrfan NAZLI, S. Sevinç ÜZÜMCÜ, Doç. Dr. Aydın UZUN, Kürşat ÖZYURT, Dr. Cenk KÜÇÜKYUMUK, Halit YILDIZ, Prof. Dr. Çiğdem ULUBAŞ ŞERÇE
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017–31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 30.000 TL 2018: 30.000 TL 2019: 30.000 TL 2020: 30.000 TL 2021: 30.000 TL

Proje Özeti

Bu proje, ateş yanıklığına toleranslı armut çeşitlerinin elde edilmesi amacıyla 2006 yılında başlamıştır. 2016 yılında projeye ateş yanıklığına toleranslı armut anaçlarının elde edilmesi çalışmaları da ilave edilmiştir.

2017 yılında, 2016 yılı melezlemelerinden elde edilen 4716 adet tohum 2017 yılı Şubat ayında ekilmiştir. İlk meyve gözlem parselinde 818 adet genotipte duysal değerlendirmeler yapılmıştır. Bu genotipler içinde 11 genotip çok iyi, 45 genotip ise iyi olarak değerlendirilmiştir. İki ve daha fazla yıl meyve görülen genotiplerden 72 adedi ileri düzey gözlem parseline aktarılmaya hak kazanmıştır. 122 adet genotipin tekrar değerlendirilmesine, 293 genotipin ise çalışmadan çıkarılmasına karar verilmiştir. İleri düzey gözlem parselinde bulunan toplam 133 genotip içerisindeki 64 adet genotipte meyve gözlenmiştir. Bunlardan 40 genotipte pomolojik değerlendirmelerin yapılabilmesi için gerekli meyve elde edilmiştir. Ayrıca parselde, doğal olarak ateş yanıklığı hastalığının bulaşma ve gelişme durumu incelenmiştir.

Anaç ıslah çalışması kapsamında; Armut ilk meyve gözlem parselinde çok zayıf ve zayıf gelişen genotiplerden tespiti yapılan 300 genotipten çelik alınmış ve bunlardan 161 genotipte köklenme tespit edilmiştir. Köklenen genotiplerden ise 22 adedinde çalışmalara başlayacak kadar fert elde edilmiştir. Bunların üzerine Deveci ve Santa Maria çeşitleri aşılanarak çalışmalar devam edecektir. 2017 yılında da 175 adet genotipten çelikler alınarak kum havuzuna konulmuştur. Bu çelikler şubat sonunda seradaki köklendirme yastıklarına dikilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Sert Kabuklu Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Göller Yöresinde Ilıman İklim Meyve Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi -Bazı Yerli Ceviz Tiplerinin Seleksiyon-2 ve Bölgesel Adaptasyon Denemeleri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Yılmaz SESLİ
Proje Yürütücüleri	Dr. Ersin ATAY, Sinan BUTAR, Dr. Melike ÇETİNBAŞ, Dr. Ertuğrul ARDA, Prof. Dr. Serra HEPAKSOY
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 - 31.12.2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 11.500 TL 2019: 9.500 TL 2020: 10.500 TL 2021: 10.500 TL 2022: 10.500 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, ceviz gen kaynakları açısından dünyada önemli bir ülke olarak yer almasına rağmen maalesef bu kaynağı yeterince kullanamamaktadır. Bu sorunun çözümü için son 40 yıldır ülkemizin birçok yöresinde yapılan ve devam etmekte olan ceviz seleksiyon çalışmalarında seçilen üstün tiplerden bir kısmı tescil edilerek, standart çeşit olarak önerilmiştir. Diğer taraftan önemli miktarda materyal ise seleksiyon sonrası üretime yansımamıştır. Bu basamakta en büyük sorun, ümitvar tiplerin farklı ekolojilerdeki performanslarının belirlenmemiş olmasıdır. Bu çalışmalar yapılmadan bahçe tesis edildiği için Türkiye’de ceviz üretiminden beklenen ekonomik katma değer verimli ve sürdürülebilir nitelikte olmamıştır. Bu Proje, Türkiye ceviz yetiştiriciliğinde; bölgeye uygun tiplerin seçimi, alanında, bölgesel düzeyde sorun çözmek ve ekonomik anlamda da katkı sağlamak, mevcut gen kaynaklarının değerlendirilmesi anlayışını kapsamaktadır.</p> <p>Bu proje, 2012- 2014 yılında kurulan deneme bahçelerinde yürütülmektedir. 2016 yılı itibariyle I. dönem çalışma süresi biten projeden sağlıklı sonuçlar alınabilmesi için çalışmaların devam etmesi gerekliliği nedeniyle 2017 yılında projenin ikinci dönemi başlamıştır. Çalışmada Türkiye’den selekte edilmiş ceviz tipleri bulunmaktadır. Proje Eğirdir ve İzmir olmak üzere iki lokasyonda yürütülmektedir. Araştırmada fenolojik, morfolojik ve pomolojik özelliklerin incelemeleri yapılmaktadır. Proje sonucunda; Ceviz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için bölgesel anlamda gerekli ön bilgiler elde edilecektir. Bu bölgede uygun tiplerin seçimi ile kurulacak kapama bahçeler sayesinde üretime katkı sağlanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Erik Anaç ıslahı -Seleksiyon Yolu ile Klonal Erik Anaçlarının Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	İbrahim GÜR
Proje Yürütücüleri	Ö. Faruk KARAMÜRSEL, Hakkı KOÇAL, Dr. Yılmaz SESLİ, Dr. H. Cumhuri SARISU, Recep A. EMRE, Yusuf ÖZTÜRK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-01.01.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 15.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL 2021: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Anavatanı Doğu Asya, Orta Asya ve Kafkasya olan <i>P. cerasifera</i> Ehrh. türü, erikler için çöğür anacı olarak kullanılan en yaygın türdür. <i>Prunus cerasifera</i> Ehrh., aynı zamanda şeftali, kayısı, badem ve kiraz gibi meyve türleri için de anaç olarak kullanılmaktadır. Doğal ortamda köklenme yeteneği yüksek olan can eriklerinin, anaç olarak kullanılması bölge ekonomisi için faydalı olacaktır.</p> <p>Bu çalışmada; zengin can erik popülasyonuna sahip Isparta, Uşak ve Kütahya illerinde şeftali, kayısı ve eriklere anaç olarak kullanılabilir can erik tiplerinin seleksiyonu ve bunların vejetatif yollarla çoğaltılması amaçlanmıştır. Bunun yanında, bazı şeftali, erik ve kayısı çeşitleriyle aşı uyuşma durumları da belirlenecektir. Projenin son aşamasında ön plana çıkan anaç adayları standart anaçlarla performans denemelerine alınarak ümitvar bulunan anaç adayları tescil ettirilecektir.</p> <p>Bu proje 2012 yılında başlamış olup projenin 1. diliminde Isparta (Eğirdir, Keçiborlu ve merkez), Kütahya (Gediz, Simav ve Şaphane) ve Uşak illerinde tür yoğunluğu tespit edilen bazı bölgelerde seleksiyon çalışmaları sonucunda 80 tip seçilmiştir. Seçilen tiplerin tamamı varyasyon parseline aktarılmıştır. 2016 yılı Aralık ayı itibari ile tiplerde vejetatif çoğaltma çalışmalarına başlanmış olup 9 tip çoğaltılmıştır. Yine aynı dönemde odun çelikleri alınarak katlamaya alınmıştır. 2018 yılı içerisinde de çoğaltma çalışmalarına devam edilecektir. Çoğaltılan tipler araziye dikilerek ağustos ayı içerisinde durgun göz aşısı ile aşılacak ve aşı uyuşma durumları incelenecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Elma Anaç Islahı Projesi Ateş Yanıklığı (<i>Erwinia amylovora</i>) ve Kök Çürüklüğü (<i>Phytophthora cactorum</i>) Hastalıklarına Karşı Dayanıklı Bodur ve Yarı Bodur Anaç Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fak., Bitki Koruma Bölümü, ANTALYA
Proje Lideri	Dr. Şerif ÖZONGUN
Proje Yürütücüleri	Turgay SEYMEN, Figen AKYÜZ, Dr. Gökhan ÖZTÜRK, Yusuf ÖZTÜRK, Şeyma Reyhan ERDOĞAN, Melih AYDINLI, Dr. H. Cumhur SARISU, Süleyman AKOL, Ö. Faruk KARAMÜRSEL, Enver M. DOLUNAY, Prof. Dr. Hüseyin BASIM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 01.01.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 30.000 TL 2015: 20.000 TL 2016: 20.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>2014 yılında başlayan projenin ilk diliminde, Enstitüdeki elma genetik kaynaklar parselinde bulunan yerli ve yabancı elma çeşit/tipleri ile 1998 yılında Karadeniz Bölgesinden toplama yapılarak oluşturulan gen havuzundaki tiplerde çalışma yapılmıştır.</p> <p>Çalışmanın başlangıcında Karadeniz Bölgesinden toplanan yabancı tipler ile Elma genetik kaynakları parselinde yer alan çeşit özelliğinden çok anaçlık özelliği gösteren tiplerde, moleküler düzeyde bilinen markörler yardımı ile ön seleksiyon yapılmış, dayanıklı tipler belirlenmiştir. Bu tipler, M9 anacı üzerine aşılansarak 1 sonraki yıl suni inokulasyon yöntemi ile tekrar ateş yanıklığı hastalığına karşı testlenmiştir. Ayrıca kök çürüklüğü için sürgün testlemesi yapılmış ve daha sonra saksı testlemeleri tamamlanmıştır. Her iki hastalığa dayanıklı 2 tip tespit edilmiş olup bu tipler ile M9 anacı melezlenerek yeni melez tipler elde edilmiştir. 2018 yılı içerisinde bu melez bitkilerde ateş yanıklığı testlemeleri yapılacaktır. Projenin 2.diliminde resiprokal melezlemeler için yeterli sayıda fidan elde etmek için tipler M9 anacı üzerine aşılansacak ve testleme çalışmaları devam edecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Elmalarda Farklı Ara Anaç Uygulamalarının Bahçe Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir, ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Süleyman Demirel Üniversitesi, Ziraat Fak., Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Dr. Şerif ÖZONGUN
Proje Yürütücüleri	Turgay SEYMEN, Figen AKYÜZ, Burcu YAMAN, F. Pınar ÖZTÜRK, Prof. Dr. Fatma KOYUNCU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 - 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5.000 TL 2018: 5.000 TL 2019:5.000 TL 2020: 5.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, dünya elma üretiminde ilk sıralarda yer almaktadır. Ülkemizde ise üretimde ilk 5 sırada Isparta ili bulunmakta ve il içerisinde en yoğun Eğirdir ilçesinde elma yetiştiriciliği yapılmaktadır. Fakat son 10-15 yılda ülkemizde yaşanan modern elmacılık uygulamaları bu bölgede pek fazla yer bulamamıştır. Bu sorunun temelinde yatan sebeplerden birisi de bölgenin ağır toprak yapısına sahip olmasından dolayı uygun anaç bulunamamasıdır. Bölgede eski çöğür anaçları ve buna uygun çeşit seçimleri halen devam etmekte olup sebebi yeni kurulan klon anaçlı bahçelerde yaşanan kök hastalıklarına bağlı kurumaların bölge insanında oluşturduğu olumsuz etkilerdir. Dünyada benzer bölgelerde ara anaç kullanmak suretiyle modern ve yeni spur çeşitlerle bahçe tesisleri yapılmaktadır. Bu çalışma ile farklı çeşit/ara anaç/anaç kombinasyonları ve farklı aşı yüksekliklerinin ağır toprak koşullarında bahçe performansları ve dikim mesafeleri belirlenerek üreticilere sık dikim modern bahçe tesis edebilmeleri için veri üretilecektir.</p> <p>Bahçe 2017 sonu itibariyle 6 yaşını doldurmuştur. Çalışma 4 yıl sürecek olup proje süresince fenolojik, pomolojik, morfolojik gözlem ve analizler yapılarak kombinasyonlara ait veriler istatistiki olarak değerlendirilecek, bahçe performansları belirlenerek üreticilere uygun kombinasyon ve dikim mesafesi önerisi yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı Armut Anaçlarının Farklı Lokasyonlarda Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Sinan BUTAR
Proje Yürütücüleri	Dr. Melike ÇETİNBAŞ, Figen AKYÜZ, Dr. Yılmaz SESLİ, Melih AYDINLI, , Dr. M. Emin AKÇAY, Dr. Adnan DOĞAN, Dilek KARAMÜRSEL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 20000 TL 2016: 20000 TL 2017: 20000 TL 2018: 20000 TL 2019: 10000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada armut yetiştiriciliğinde kullanılan BA-29, Quince C ayva anaçları ve OHxF 333 armut anacı ile ülkemizde kullanımı çok az veya daha hiç kullanılmamış yeni armut anaçlarının (Farold-40, OHxF 69, OHxF 87, OHxF 97, Fox 11 ve Fox 9) Deveci ve Santa Maria armut çeşitleri ile farklı iki lokasyonda arazi performansı, erkencilik, verim ve kalitelerine olan etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Bunun için, ön görülen çeşitler ve anaçlar aşılınmış ve oluşan çeşit/anaç kombinasyonlarına ait fidanlar Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ile Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü' ne ait arazilere 2016-Mart ayında dikilmişlerdir. 2017 yılı içerisinde, her iki lokasyonda da gerekli olan tüm kültürel uygulamalar (ilaçlama, gübreleme, sulama vb.) gerçekleştirilmiştir. Özellikle yaz budaması işlemleri ve tüm kombinasyonların morfolojik ölçümleri yapılmıştır. 2018 yılı içerisinde, budama ve tüm kültürel uygulamalar ile morfolojik ölçümler yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Farklı Dikim Sıklığı ve Terbiye Sistemlerinin Şeftalide Verim ve Kalite Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Melike ÇETİNBAŞ
Proje Yürütücüleri	Sinan BUTAR, İbrahim GÜR, Figen AKYÜZ, Meltem EMRE, Mesut ALTINDAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5000 TL 2018: 5000 TL 2019: 5000 TL 2020: 5000 TL 2021: 5000 TL
Proje Özeti	<p>Şeftali yetiştiriciliğinde verim ve kaliteyi artırmak için yeni dikim ve terbiye sistemlerinden önemli derecede faydalanılmaktadır. Böylelikle, çalışmamızda değişik terbiye şekilleri ve dikim sıklıkları ile şeftali ağaçlarında bol ve kaliteli ürün elde etmek ve ağaçların taç gelişimlerini sınırlandırarak, daha sık dikim yapabilme imkanlarını araştırmak amaçlanmıştır. Bu amaçla, GF-677 üzerine aşılı 'Monroe' fidanları projede belirlenen dikim sıklıkları (goble ve merkezi lider sistemleri için 5, 4, 3, 2 m, telli terbiye sistemleri için ise 2, 1.5, 1 m) ile dikilmiş ve 2017 yılı içerisinde de önceki yıllarda olduğu gibi belirtilen terbiye sistemlerinde şekil budaması ve ürün budaması şeklinde kış budamaları, vegetasyon süresince de yaz budaması yapılmıştır. Diğer kültürel uygulamalar (seyreltme, sulama, ilaçlama vb) da sezon boyunca gerçekleştirilmiş olup verim değerleri [ağaç başına verim (kg/ağaç), dekara verim (kg), gövde kesit alanına düşen verim (kg/cm²)], budama artıklarının ölçümü ve meyvelerin kalite parametreleri [(meyve eni (mm), boyu (mm), ağırlığı (g), meyve renk değerleri (L*, a*, b*, C*, hu°), meyve eti sertliği (N), SÇKM, titre edilebilir asitlik değerleri (%)] belirlenmiştir. Dinlenme sezonunda da ağaçların morfolojik ölçümleri kaydedilmiştir. 2018 yılı vejetasyon döneminde de projede ön görülen gerekli budama, ölçüm ve analizler yapılacak olup verim değerlerinin stabil hale gelmesinden dolayı gelecek yıl sonuç raporu hazırlanacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı Klonal Anaçların Aprikoz (Şalak) Sofralık Kayısı Çeşidi İle Uygun Dikim Mesafesi ve Uygun Terbiye Sistemlerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir/ISPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hakkı KOÇAL
Proje Yürütücüleri	Dr.Melike ÇETİNBAŞ, İbrahim GÜR, Ö.Faruk KARAMÜRSEL, Sinan BUTAR, Yusuf ÖZTÜRK, Alamettin BAYAV, Murat CANSU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016:20.000 TL 2017:30.000 TL 2018:10.000 TL 2019:10.000 TL 2020:10.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada son yıllarda kayısı yetiştiriciliğinde kullanılmaya başlanan Pixy ve Myrobolan 29-C klon anaçları ile yeni nesil anaçları olarak yetiştirilen Rootpac serisi anaçlardan Rootpac-20 ve Rootpac-R anaçlarının Aprikoz sofralık kayısı çeşidi ile, uygun dikim mesafesi, uygun terbiye şekli, arazi performansı, verim ve meyve kalitelerine olan etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Kombinasyonlar bodur ve kuvvetli gelişen anaçlarda ayrı ayrı tesadüf bloklarında bölünen bölünmüş parseller deneme desenine göre Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü' ne ait arazide 2017 yılında bahçe tesis edilmiştir. Tüm anaçlar için sıra arası mesafeler 5 m, sıra üzeri mesafeler ise; Myrobolan 29-C ve Rootpac-R için 4.5 – 3 – 1.5 m, Pixy ve Rootpac-20 için 2,25 - 1,5 - 0,75 m, olacaktır. Rootpac-R ve Myrobalan 29-C anaçlı (kuvvetli gelişen) fidanlarda doruk dallı ve merkezi lider şeklinde, Rootpac-20 ve Pixy anaçlı (bodur gelişen) fidanlarda da ince iğ ve Y-Trellis şeklinde, 2 farklı terbiye sistemlerinde budanacaktır. Gerekli olan tüm kültürel işlemler ise deneme boyunca yapılacaktır. Proje süresince, ağaçların morfolojik ölçümleri, fenolojik gözlemleri, pomolojik analizleri, verimleri ve yapraklarda bitki besin elementi içerikleri tespit edilecektir. Proje sonunda, bodur ve kuvvetli anaçlar ayrı ayrı değerlendirilecek ve farklı uygulamalar bazında ekonomik analiz yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	Göller Yöresinde Bazı Şeftali Anaç-Çeşit Kombinasyonlarının Arazi Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Melike ÇETİNBAŞ
Proje Yürütücüleri	Sinan BUTAR, Hakkı KOÇAL, Dr. Yılmaz SESLİ, Yusuf ÖZTÜRK, Dilek KARAMÜRSEL, Prof. Dr. H. Güner SEFEROĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 20.000 TL 2015: 10.000 TL 2016: 5.000 TL 2017: 5.000 TL 2018: 5.000 TL
Proje Özeti	<p>Şeftali yetiştiriciliği için, şeftali anaç ıslah çalışmalarında, sık dikim sistemine ve tekrar dikim yapılabilir bahçelere uygun, erkenci ve verimli yeni anaçlar ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu hedeflere uygun ıslah edilmiş yeni nesil anaçlar ülkemiz şeftali üreticisi için büyük bir öneme sahiptir. Bu sebeple, bu anaçların performanslarının bilinmesi ve objektif sonuçlarının ortaya konulması, şeftali üreticisinin mutlak ihtiyacıdır. Bu amaçla, bu çalışma; GF-677 anacı ile Rootpac serisi anaçların; bazı şeftali çeşitleri ile uyuşma durumu, arazi performansı, erken verime yatma, verim ve meyve kalitesine etkilerini araştırmak için planlanmıştır. Proje; iki aşamalı olarak yürütülmektedir. Projenin ilk aşaması yani, bu anaçların şeftali ve nektarin çeşitleri aşı uyuşma durumları belirlenmiş ve projenin 2. Aşamasına 2015 yılında geçilmiştir. Anaç ve çeşitleri bahçe performanslarını belirlemek için 2014-Aralık ayında dikilen fidanlardan (Elegant Lady/GF 677, Rootpac-R, Rootpac-90, Rootpac-70, Rootpac-40, Rootpac-20, Venüs/GF 677, Rootpac-R, Rootpac-90, Rootpac-70, Rootpac-40, Rootpac-20) Rootpac-90 ve Rootpac-70 anaçlarına ait olanların hepsi kurduğu için 2016 yılında projeden çıkartılmıştır. 2017 yılında gerekli olan kış budamaları ve yaz budamaları yapılmıştır. Gerekli kültürel işlemler de (sulama, ilaçlama vb) gerçekleştirilerek, morfolojik ölçümler ve verim ile bazı meyve kalite özellikleri belirlenmiştir. Gelecek dönemde; kış ve yaz budamaları ile gerekli kültürel işlemler (sulama, ilaçlama vb), morfolojik ölçümler ile verim ve meyve kalite analizleri yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	
Proje Başlığı	İç Pazar Tüketici Beğenisini Oluşturan Armut Kalite Parametrelerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü İstanbul Teknik Üniversitesi, Kimya-Metalurji Fakültesi, Gıda Mühendisliği Bölümü Uludağ Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği
Proje Lideri	Fatma Pınar ÖZTÜRK
Proje Yürütücüleri	Dr. Gökhan ÖZTÜRK, Dr. Emel KAÇAL, Dilek KARAMÜRSEL, Ayşegül SARISU, Meltem EMRE, Recep Ali EMRE, Ömer Faruk KARAMÜRSEL, Turgay SEYMEN, Melih AYDINLI, Mesut ALTINDAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2018-31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 60.000 TL 2019: 11.000 TL

Proje Özeti

Dünyada meyvecilik sektörünün önemli rekabet kriterlerinden olan yeni çeşit geliştirme çalışmaları, geç kalınmış olmakla beraber özellikle son yıllarda Türkiye’de de önemli bir ivme kazanmıştır. Bu bağlamda Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü’nde 4 adet çeşit, 4 adet de anaç ıslah çalışması yürütülmektedir. Yeni geliştirilen çeşitler için tüketici beğenisini oluşturan kriterlerin ve bu kriterlerin öncelik sıralarının bilinmesi, yüksek maliyetlerle sürdürülen, yoğun emek ve gayret gerektiren ıslah çalışmaları neticesinde geliştirilen yeni çeşidin piyasada yer bulması bakımından elzemdir. Meyve ıslahında ileri ülkeler, yeni geliştirilen çeşitlerin başarısında büyük rol oynadığı anlaşılan, tüketici beğenisini tespit etmek amaçlı çok sayıda araştırma yürütmeye devam etmektedir. Türkiye’de ise tüketici odaklı pazarlama anlayışının ve uzun soluklu ıslah çalışmalarının geçmişi oldukça yakın bir geçmişe dayandığından herhangi bir meyve türü için tüketici beğenisinin belirlendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu projenin amacı, iç pazar, mevcut ve potansiyel dış pazar tüketici talebinin belirlenmesi, bu sayede ıslah çalışmaları sonucunda elde edilen genotiplerin pazar talebi doğrultusunda seçilebilmesini sağlayacak yeni seleksiyon kriterleri belirlemektir. Proje kapsamında; duyusal analiz eğitimleri, tüketici, eğitimli ve uzman panelist duyusal değerlendirmeleri yapılacak, başta armut ıslahı olmak üzere duyusal özelliklerine göre meyve kalite değerlendirmesi yapılması gereken tüm çalışmalarda kullanılabilecek yeni parametreler elde edilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P01/02
Proje Başlığı	Gisela-5 Anaçlı 0900 Ziraat Kiraz Çeşidinde Gübreleme Programının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Kadir UÇGUN
Proje Yürütücüleri	Mesut ALTINDAL, Ömer Faruk KARAMÜRSEL, Süleyman AKOL, Rafet SARIBAŞ, Fatma Pınar ÖZTÜRK, Murat CANSU, Hasan Cumhur SARISU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	35.000 TL

Proje Özeti

Bu çalışmada Gisela-5 anaçlı 0900 Ziraat kiraz çeşidinde bitki besin elementlerinden N, P ve K'un en uygun gübreleme dozları belirlenmektedir. Bu amaçla, Gisela-5 anaç üzerine 0900 Ziraat kiraz çeşidi aşılanarak 2008 yılında 5x2 dikim mesafelerinde bir bahçe oluşturulmuştur. 2014 yılında tam verime gelen bu bahçede N'un 0, 50, 125 ve 250 g/ağaç, P'un 0, 25, 50 ve 75 g/ağaç, K'un 0, 50, 125 ve 250 g/ağaç dozları 6 tekerrürlü olarak uygulanmaktadır. Her bir besin elementi ayrı denemeler şeklinde yürütülmektedir. Uygun dozun tespit edilebilmesi için fenolojik gözlemler (tomurcuk patlaması, ilk çiçeklenme, tam çiçeklenme, çiçeklenme sonu, hasat tarihi, yaprak dökümü), meyve tutum oranı, verim, morfolojik ölçümler (gövde kesit alanı, sürgün sayısı, sürgün uzunluğu, sürgün kalınlığı ve sürgün çapı) pomolojik analizler (meyve ağırlığı, meyve eni, sınıflama, meyve boyu, meyve yüksekliği, sap uzunluğu, sap ağırlığı, çekirdek ağırlığı, meyve sertliği, pH, titre edilebilir asitlik, SÇKM) ve bitki analizleri (sürgün, meyve gözü, yaprak) yapılmaktadır.

2017 yılı için fenolojik gözlemler alınmış, pomolojik analiz yapılmış, yaprak ve meyve gözünde besin elementi analizleri gerçekleştirilmiştir. Ortalama olarak ilk çiçeklenme 19 Nisanve tam çiçeklenme 22 Nisan tarihlerinde meydana gelmiştir. N denemesinde verim 15.13-16.93 kg/ağaç, sertlik 11.97-13.63 N, meyve eni 25.35-26.81 mm, yaprak azot değeri %2.45-3.07 arasında değişmiştir. P denemesinde verim 14.49-21.18 kg/ağaç, sertlik 12.44-11.90 N, meyve eni 25.28-26.63 mm, yaprak fosfor değeri %0.18-0.21 arasında değişmiştir. K denemesinde verim 14.52-16.54 kg/ağaç, sertlik 12.57-13.08 N, meyve eni 25.95-26.44 mm, yaprak potasyum değeri %1.50-1.94 arasında değişmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No	TAGEM/TA/11/06/01/016
Proje Başlığı	Sivas ve Tokat Yöresinde Doğal Olarak Yetişen Kuşburnuların (Rosa spp) Seleksiyon Yolu ile Islahı (Seleksiyon 2).
Projeyi Yürüten Kuruluş	Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü TOKAT
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. İ. Kürşat ÖZYURT
Proje Yürütücüleri	Tahsin TAŞYÜREK, Dr. Duran KILIÇ, Mualla AYDIN Aslı YILMAZ, Z. Selcen ÖZMEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2016 : 20.000 TL 2017 : 6900 TL 2018 : 3400 TL 2019 : 3900 TL

Proje Özeti

Bu proje; Sivas ve Tokat İllerinde doğal olarak yetişen kuşburnu alanları taranarak elde edilen ümitvar tiplerden, verimli, kaliteli ve albenisi yüksek yeni çeşitler elde etmek amacıyla planlanmıştır.

Projenin ilk aşama çalışmaları; 1998 yılında Sivas ve Tokat İllerinde, kuşburnu doğal yetiştiricilik alanlarında başlatılmıştır. Çalışma esnasında; göreceli olarak seleksiyon kriterlerine uymayan (çok küçük meyveli, bol çekirdekli, aşırı dikenli, hastalık ve zararlılarla bulaşıklık gibi) tiplerden meyve örneği alınmamıştır. 2006 yılına kadar süren çalışmalar neticesinde Sivas ve Tokat İli genelinde meyve ağırlığı, meyve iriliği, verimlilik, renk ve albeni yönünden üstün olan 10 tip tartılı derecelendirme ile belirlenmiştir.

Çalışmanın 2. aşaması Tokat Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Arazisinde yürütülmektedir. Bu amaçla fidan üretimi yapılması planlanmış ve 2016 yılı içerisinde Enstitüde yer alan sera içerisine köklendirme ünitesi kurulmuştur. Seçilen çeşit adaylarından alınan çelikler köklendirilme ünitesine konulmuştur. Köklendirmede yeşil çelikler ve 0, 500, 1000, ve 2000 ppm lik IBA (Indol Butirik Asit) çözeltileri kullanılmıştır. 60 gün sonunda yapılan incelemelerde yeşil çeliklerde çürüme ve kararmalar gözlenmiş, yeterli köklenmenin oluşmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple 2016 Kasım ayında yeniden seçilen tiplerden çelikler alınmış ve 0, 500, 1000, ve 2000 ppm lik IBA (Indol Butirik Asit) dozları kullanılarak köklendirme ünitesine dikilmiştir. 2017 yılında elde edilen fidanlar ile, 10 tipten 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 3 bitki olacak şekilde tesadüf blokları deneme desenine göre seleksiyon 2 denemesi kurulmuştur. Sıra arası ve sıra üzeri mesafe 3 metre olacak şekilde dikimler gerçekleştirilmiştir.

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER

DİĞER PROJELER
(AB, İl Özel İdaresi vb.)

Proje Başlığı	Fındıkta Sertifikalı Fidan Geçiş Projesi
Proje Lideri	Yusuf BİLGEN
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü GİRESUN
Proje Yürütücüleri	Dr. Arzu SEZER
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü İhracatçılar Birliği Genel Sekreterliği, Fındık Tanıtım Grubu
Başlama-Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi	57.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye ekonomisinde önemli bir yeri olan fındık, kök sürgünleriyle çoğaltılabilme özelliği nedeniyle, fidan sorunu olmayan bir meyve türü görünümündedir. Ancak bu yöntem, hızlı ve özellikleri üzerinde taşıyan seri bir üretime olanak vermemek, sağlıklı bir örnek fidan temini güçlüğü ve standartlığı bozan çeşit karışıklıklarına neden olmak gibi bir dizi olumsuz özelliği de beraberinde getirmektedir. Özellikle eski üretim bölgesindeki çok yaşlı plantasyonların yenilenmesinde ve ıslahla geliştirilecek yeni çeşitlerin üreticiye ulaştırılmasında standart, ismine doğru ve sağlıklı fidan gereksinimini karşılayacak bir yöntemin zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Kanun gereğince bir çeşide ait ürünü Türkiye’de dolaşıma sunmak, satışa arz etmek, üretirmek için tescil ve sertifikasyon işlemlerini gerçekleştirmek zorundadır.</p> <p>Proje kapsamında; 2017 yılı içerisinde 1 Nolu Damızlık Ünitesi kurulmuş ve yapılan testlemeler sonucunda Okay 28, Çakıldak, Giresun Melezi, Allahverdi, Tombul, Foşa, Kara Fındık, Palaz, Sivri, Uzun Musa ve Yassı Badem çeşitleri hastalık ve virüsten ari olduğu belirlenmiştir. 1 Nolu Damızlık Ünitesi için Etiket ve Sertifika başvuruları yapılarak gerekli belgeler alınmıştır. 2018 yılı içerisinde 2 Nolu Damızlık Ünitesi kurulacaktır.</p>

BİLGİ AMAÇLI PROJE

Proje No	Tagem/TA/11/06/01/005
Proje Başlığı	Ülkemizde <i>Pistacia</i> Türlerinin tanımlanması ve Yayılım Alanlarının Belirlenmesi <i>Pistacia atlantica</i> Desf 'in Tanımlanması, Yayılımların Saptanması ve Bazı Tiplerinin Muhafazaya Alınması
Projenin İngilizce Başlığı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Yürütücüsü	Dr. Ajlan YILMAZ
Yardımcı Araştırmacılar	Dr. Kamil SARP KAYA, Nergiz ÇOBAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 – 2016
Projenin Toplam Bütçesi	2014: 11.000 TL 2015: 12.000 TL 2016:11.000 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemiz antepfıstığı yetiştiriciliği açısından dünyada önemli bir potansiyele sahiptir. Sahip olduğu üretim alanları yanı sıra antepfıstığının yabani türleri açısından da zengindir. Diğer meyve türlerinde olduğu gibi antepfıstığından da mevcut doğal kaynakların önemi, bunların tanımlanması ve korunması ile ilgili çalışmalar ülkemizde olduğu gibi farklı ülkelerde de gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin Akdeniz, Ege ve Marmara Bölgelerine ait birçok illerinde farklı rakımlarda taşlık ve kayalık alanlarında yayılım gösteren <i>Pistacia atlantica</i> Desf'in tek gövde üzerinde ve 2-3 m gibi farklı boylanan tipleri bulunmaktadır.</p> <p>Bu proje ile <i>P. atlantica</i>'nın değişik tiplerinin tanımlanması, yayılımları saptanması ve muhafazaya alınmasıyla ilgili korunmaya alınması amaçlanmıştır.</p> <p>Yapılan çalışmalar sonucunda ülkemizde; Mersin, Denizli, Aydın, İzmir, Manisa, Çanakkale ve Balıkesir illerinde <i>P. atlantica</i> Desf. 'nin yayılım tespit edilmiştir. Belirlenen tiplerden alınan yaprak ve meyve örnekleri ile 10 adet tipin <i>P. atlantica</i> Desf. olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen tiplerden alınan aşı kalemleri sera içerisinde antepfıstığı çöğürlerine aşılanmış ve aşısı tutan bitkiler kurumumuza ait Dr. Ahmet Münir BİLGİN İşletmesi'nde bulunan "Genetik Kaynaklar Parseli"ne dikimi yapılarak muhafaza altına alınmıştır.</p> <p>Yapılan çalışmalar sonucunda <i>P. atlantica</i> Desf. 'nin tanımlanması, dağılımının saptanması ve muhafazaya alınma işlemleri gerçekleştirilmiş olup sonraki çalışmalara veri tabanı ve materyal kaynağı olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	<i>Pistacia atlantica</i> , Anaç, Yayılım Alanları, Muhafaza, Biyolojik Çeşitlilik

BİLGİ AMAÇLI PROJE

Proje No	Tagem/TBAD/15/A01/P01/002
Proje Başlığı	Gaziantep İlinde Tohumdan Yetişen Bademlerin (<i>Amygdalus communis</i> L.) Toplanması, Muhafazası ve Değerlendirilmesi
Projenin İngilizce Başlığı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Yürütücüsü	Dr. Ajlan YILMAZ
Yardımcı Araştırmacılar	Cem BİLİM, Sibel AKTUĞ TAHTACI, Hatice GÖZEL, Nergiz ÇOBAN, Ahmet ŞAHAN, Dr.Kamil SARP KAYA, Arş. Gör. Başak ÇINAR, Prof.Dr. İzzet AÇAR, Prof.Dr. Yeşim OKAY
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015 – 2017
Projenin Toplam Bütçesi	9 000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada, Gaziantep ili ve ilçelerinde doğal olarak yetişen bademler arasında çerezlik potansiyele sahip olan genotiplerin toplanması, muhafazası ve karakterizasyonu amaçlanmıştır.</p> <p>Proje kapsamında Gaziantep ili Araban ve Yavuzeli ilçelerinde yapılan çalışmalar Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Ana Bilim Dalında Doktora Tezi olarak yürütülmüştür. Yürütülen bu çalışmada; Araban ve Yavuzeli ilçelerindeki genotipler, geç çiçeklenme, taze meyve (çağla) ve çerezlik potansiyeline göre, diğer ilçelerdeki genotipler ise sadece çerezlik potansiyele göre değerlendirmeye alınarak genotiplerin toplanması, tanımlanması ve muhafazası gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Yapılan değerlendirmelere göre geç çiçeklenme açısından; Araban ilçesinde 5, Yavuzeli ilçesinde 7 genotip, taze meyve (çağla) açısından; Araban ilçesinde 5, Yavuzeli ilçesinde 6 genotip, çerezlik yönünden ise Araban ilçesinde 3, Yavuzeli 3, Şehitkamil 4, Şahinbey 5, Oğuzeli 7 genotip karakterizasyonu yapılarak aşılama yolu ile Dr. Ahmet Münir BİLGİN İşletmesi'nde bulunan "Genetik Kaynaklar Parseli"ne dikimi yapılarak muhafaza altına alınmıştır.</p> <p>Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep ili ve ilçelerinde doğal olarak yetişen bademlerin tanımlanması, toplanması ve muhafazaya alınma işlemleri gerçekleştirilmiş olup sonraki çalışmalara veri tabanı ve materyal kaynağı olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Gaziantep, badem, genetik kaynaklar, iç meyve, taze meyve

**T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI TARIMSAL
ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2018 YILI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTILARI
SUBTROPİK İKLİM MEYVELERİ ARAŞTIRMA ÖZETLERİ**

11-17 ŞUBAT 2018 ANTALYA

TAGEM
GIDA VE KÖRÜK

**SUPTROPİK İKLİM MEYVELERİ PROJE
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
ÖZET KİTAPÇIĞI**

**11-17 ŞUBAT 2018
ANTALYA**

İÇİNDEKİLER

NO	Proje Adı	Sayfa
Sonuçlanan Projeler		
97.	Mutasyon Islahı Yolu ile <i>Minneola</i> Tangeloda Turunçgil Kahverengi Leke Hastalığı (<i>Alternaria alternata</i> f. sp. <i>citri</i>)'na Tolerant Tiplerin Elde Edilmesi	1
98.	Seleksiyon İle Toplanmış Bazı Önemli Muz Çeşitlerine Ait Klonlarda Düşük Sıcaklık Toleransının Belirlenmesi.....	2
99.	Organik Zeytin Yetiştiriciliğinde Bahçe Zemin Yönetimi.....	3
100.	Farklı Ön Uygulamaların ve Muhafaza Koşullarının 'Hicaznar' Nar Çeşidinin Depo Ömrü ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri.....	4
101.	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Dona Dayanım Durumlarının Belirlenmesi.....	5
102.	Kuru İncir Yetiştiriciliğinde Alternatif Toprak İşleme Yöntemlerinin Ağaç Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesine Etkileri.....	6
103.	Bazı Zeytin Çeşitleri Tozlayıcılarının (Donorlarının) Moleküler Markörler Aracılığı İle Tanımlanması.....	7
Yeni Teklif Projeler		
104.	Turunçgil Anaç Islahı (I. Aşama).....	9
105.	Farklı Terbiye Sistemlerinin Trabzon Hurmasının Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri.....	10
106.	Hasat Sonrası Putresin ve Salisilik Asit Uygulamalarının 'Fuerte' ve 'Hass' Avokado Çeşitlerinde Derim Sonrası Fizyolojisi Üzerine Etkileri.....	11
107.	Litchi (<i>Litchi chinensis</i>) ve Longan (<i>Dimocarpus longan</i>) Meyve Türlerinin Hava Daldırma İle Çoğaltılması Üzerine Farklı Dönem ve Hormon Uygulamalarının Etkilerinin Belirlenmesi.....	12
108.	Bazı Anaçların Meyer, Limoneria 8A ve BATEM Pınarı Limon Çeşitlerinde Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri.....	13
109.	Washington Navel' Portakal Çeşidinde Hasat Sonrasında Depo Çürüklüklerini Kontrol Edebilecek ve Meyve Kalitesini Korumayabilecek Alternatif Yöntemlerin Araştırılması.....	14
110.	Bazı Yeni Tropik Meyve Türlerinin Ülkemize Kazandırılması ve Antalya Koşullarına Adaptasyonu.....	15
111.	Karaburun Yarımadası'nda Yer Alan Organik Zeytinliklerin Sürdürülebilirliği Üzerine Bir Araştırma.....	16
112.	Zeytin genomuna özel yeni SSR markörlerinin geliştirilmesi ve Türkiye zeytin çeşitlerinin DNA parmak izlerinin çıkarılması.....	17
113.	Zeytinde farklı ekolojik koşullarda genotip x çevre ilişkisinin tespit edilmesine yönelik adaptasyon parsellerinin kurulması ve yönetimi (I. Aşama).....	18
114.	Ayvalık Zeytin Çeşidinde Seleksiyon Yöntemi ile Ticari Değeri Yüksek Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi (I. Aşama).....	19
115.	Zeytinde Ticari Değeri Yüksek, Verim ve Kalite Özellikleri Bakımından Üstün Sofralık ve Yağlık Çeşit Geliştirmek Amacıyla Yeni Melez Popülasyonlarının Oluşturulması.....	20
116.	İncirde Örtüaltı Yetiştirme Tekniklerinin Geliştirilmesi.....	21
117.	İncirde Anaç Seleksiyonu	22
118.	Melezleme Islahı ile Partenokarp İncir Çeşidi Gelistirilmesi.....	23
Devam Eden Projeler		
119.	Kütdiken Limon Çeşidinde Sağlıklı Çiçek Oluşumunu Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Çözüm Önerilerinin Araştırılması / Kütdiken Limon Çeşidinde Değişik Uygulamaların Sağlıklı Çiçek Oluşumu İle Meyve Verim ve Kalite Özellikleri Üzerine Etkileri.....	25

120.	Turunçgil Islah Materyallerinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması / Mandarinlerde Tam Gelişme Göstermeyen Tohumlardan Farklı Ploidi Seviyelerine Sahip Bitkilerin Elde Edilmesi.....	26
121.	Sanayiye Yönelik Turunçgil Çeşit Geliştirme Projesi.....	27
122.	Farklı Lokasyonlarda Yetiştirilen Kütdiken Limon Çeşidinde Doğal Depolama Sırasında Kayıp Ve Sebeplerinin Belirlenmesi.....	28
123.	Turunçgil Islah Materyalinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması Mandarinlerde Hasat Sonrası Kaliteyi Etkileyen Karakterlerin Moleküler Haritayla İlişkilendirilmesi (Doktora Tezi).....	29
124.	Doğu Akdeniz Bölgesinde Yayılım Gösteren Bazı Turunçgil Çeşitlerinin Mersin-Erdemli Koşullarında Verim, Meyve ve Bitkisel Özelliklerinin Belirlenmesi.....	30
125.	Klemantin x Minneola Melez Popülasyonunda Linkage Gruplarının Oluşturulması ve Turunçgil Klorotik Cüceleşme Hastalığına Toleransı Sağlayan Gen veya Genlerle Yakın İlişkili Markırların Belirlenmesi (Doktora Tezi).....	31
126.	Melezleme Yoluyla Elde Edilen Bazı Ümitvar Mandarin Tiplerine Mutasyon Islahı Yoluyla Çekirdeksizlik Özelliğinin Kazandırılması.....	32
127.	Kütdiken Limon, Satsuma ve Nova Mandarin Çeşitlerinde Yeni Nesil Gübre Uygulamalarının Meyve Verim ve Kalitesi ile Muhafazası Üzerine Etkileri.....	33
128.	Melezleme ve Mutasyon Islahı Yoluyla Yeni Altıntop Çeşitleri Geliştirme.....	34
129.	Bazı Nar Çeşit ve Tiplerinin Bazı Biyoaktif Özelliklerinin Karakterizasyonu.....	35
130.	Sarı Ulak Zeytin Çeşidinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama).....	36
131.	Bazı Tropikal Meyve Türlerinin Doğu Akdeniz Bölgesinde Yetiştirilme Olanaklarının Araştırılması.....	37
132.	Melezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Elde Edilmesi.....	38
133.	Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit Geliştirilmesi	39
134.	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi / GAP Bölgesi Sulu ve Kuru Koşullarında Bazı Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Performanslarının Belirlenmesi.....	40
135.	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi / Kilis Yağlık ve Nizip Yağlık Zeytin Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama).....	41
136.	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi / Alt Proje: Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İllerinde İncir Seleksiyonu.....	42
137.	Bursa Siyahı İncir Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi-2.....	43
138.	Melezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi-2.....	44
139.	Bursa Siyahı İncir Klonlarının Hasat Sonrası Muhafaza Performanslarının Belirlenmesi....	45
140.	Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Mutasyon Islahı ile Avokado 'Hass' Çeşidinden Yeni Genotiplerinin Elde Edilmesi.....	46
141.	Proje: Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi / Avokado İçin Klonal Anaç Geliştirme....	47
142.	Mutasyon Islahı ile Cara Cara Navel (<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck) (TUR020-438) Portakalından Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi-I.....	48
143.	Çekirdeksiz, Dikensiz ve Periyodisite Göstermeyen Mutant Yerli Mandarin ve Antalya Yerli Yuvarlak Limon Tiplerinin Belirlenmesi.....	49
144.	Melezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	50
145.	Batı Akdeniz'de Melezleme Yoluyla Yeni Nar Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	51

146.	Bazı Pikan (<i>Carya illioinensis</i>) Anaç ve Çeşitlerinin Antalya Sahil Kuşağındaki Performanslarının Belirlenmesi.....	52
147.	Antalya Koşullarında Pitaya ve Passifloranın Yetiştirme Olanaklarının Araştırılması.....	53
148.	Farklı Anaçlar Üzerine Aşılı Bazı Yeni Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Performanslarının Belirlenmesi.....	54
149.	Türkiye Turunçgil Çeşit Geliştirme Programı.....	55
150.	Yenidünya Çeşit Geliştirme Projesi II. Ümitvar Genotiplerin Performanslarının Belirlenmesi.....	56
151.	Zeytinde Sık Dikime Uygun Çeşitlerin Geliştirilmesi ..... Zeytinde Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi / Karadeniz, Marmara ve Ege Bölgeleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Popülasyonlarından Seleksiyon	57
152.	Yoluyla Anaç ve Çeşit Geliştirilmesi 2-Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi 3-Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı.....	58
153.	Zeytinde Mutasyon Islahı İle Yeni Çeşit Geliştirme.....	59
154.	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Kuraklık Stresine Toleranslarının Belirlenmesi.....	60
155.	Zeytinde Anaç Geliştirme Çalışmaları / Bazı Zeytin Çeşitlerinin Tohumlarının Çimlenme Yeteneklerinin ve Aşı Tutma Oranlarının Belirlenmesi	61
156.	Zeytinde Çeşit Geliştirme Çalışmaları / Domat Zeytin Çeşidinde Klonal Seleksiyon 1.....	62
157.	Melezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi.....	63
158.	Zeytinde Genetik Haritalamalar İçin F1 Popülasyonlarının Oluşturulması.....	64
159.	Bazı Önemli Zeytin Çeşitlerinde Meyve Tutumundan Olgunlaşmaya Kadar Olan Dönemde Meyvede Meydana Gelen Fiziksel ve Biyokimyasal Değişimlerin Belirlenmesi.....	65
160.	Çevresel Kirleticilerin Zeytin ve Zeytinyağında Bazı Kalite Parametreleri Üzerine Etkileri	66
161.	İncirde Çeşit Geliştirme Projesi / Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi	67
162.	Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı..... Doğu Akdeniz Havzası ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Bulunan Delice Zeytinlerinden	68
163.	ve Doğal Zeytin Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla <i>Verticillium</i> 'a Dayanıklı Anaç Geliştirilmesi Seleksiyon II.....	69
164.	Ege Bölgesi'nde Melezleme Yoluyla Yeni Nar (<i>Punica granatum</i> L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	70
165.	Şanlıurfa Koşullarında Farklı Dikim Aralıklarında Yetiştirilen Değişik Zeytin Çeşitlerinin Verim ve Kalite Değişimleri II.....	71
166.	İncirde Çeşit Geliştirme / Melezleme ve Mutasyon Islahı Yöntemleriyle Üstün Nitelikli Kurutmalık ve Sofralık İncir Çeşitlerinin Geliştirilmesi.....	72
167.	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi / 1. Kahramanmaraş ve Osmaniye İllerinde İncir Seleksiyonu 2. Güneydoğu Anadolu Bölgesi İncirlerinde Çeşit Geliştirme 3. Karadeniz Bölgesi İncir (<i>ficus carica</i> L.) Seleksiyonu I.....	73
168.	İncirde Çeşit Geliştirme Projesi / Tescile Esas Sarılop Klonlarının Meyve Kalite Parametreleri Yönünden İncelenmesi	74
169.	Organik Tarımda Hasat Sonrası Teknolojilerinin Kullanılması Organik Taze İncirin Dondurularak Muhafazasının Optimize Edilmesi.....	75
170.	Entegre Proje: İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar / Bazı İncir Çeşitlerinde Sık Dikim ve Terbiye Sisteminin Bitki Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri.....	76
171.	İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar / Sarılop ve Bursa Siyahı İncir Çeşitlerine Uygun Tozlayıcıların Tespit Edilmesi.....	77

172. Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi / Karadeniz Bölgesi İncir (<i>Ficus carica</i>) Seleksiyonu-II...	78
173. GAP Bölgesinde Bazı Yeni Nar Çeşitlerinin Adaptasyonu ve Yerel Nar Genotiplerinin Üretime Kazandırılması (I. Dilim).....	79

Bilgi Amaçlı Projeler

174. Fortune Mandarininde Mutasyon Yoluyla <i>Alternaria alternata</i> f.sp. <i>citri</i> Etmenine Karşı Tolerant Yeni Mutantların Elde Edilmesi ve Mutantlardaki Bazı Doğal Hormon Seviyelerinin Saptanması.....	81
175. Bulk Segregant Analizi Kullanılarak Narda Önemli Karakterlerle İlişkili Moleküler Markörlerin Geliştirilmesi.....	82
176. Bazı Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Morfolojik ve Pomolojik Karakterizasyonu.....	83
177. Bazı Turunçgil Tür ve Çeşitlerinde Mutasyon İslahıyla Elde Edilen Genotiplerin Soğuğa Toleranslarının Biyokimyasal Analizlerle Değerlendirilmesi.....	84
178. Bazı melez çeşit adayları ve zeytin çeşitlerinin kendine verimlilik durumlarının saptanması	85
179. Zeytinde Don Toleransı Yüksek Çeşit Geliştirilmesi ve Don Stresinde Protein ve Karbonhidrat Metabolizmasından Sorumlu Aday Genlerin Belirlenmesi	86
180. KKTC Koşullarında, Bazı Zeytin Çeşitlerinin Adaptasyon Durumlarının Araştırılması ve Yerli Zeytin Tipinin Karakterizasyonu.....	87
181. KKTC Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Seleksiyonu.....	88
182. KKTC’de Turunçgillerde Virüslerden Arındırma ve Çeşit Geliştirme Projesi.....	89
183. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde İncir “ <i>Ficus carica</i> L.” Seleksiyonu Ve Muhafazası.....	90

**SUBTROPİK İKLİM MEYVELERİ ARAŞTIRMALARI PROJE
DEĞERLENDİRME TOPLANTISI 2018 YILI KATILIMCI LİSTESİ**

SIRA NO	ADI SOYAD	KURUM
111.	Gökhan KIZILCI	Daire Başkanı TAGEM /ANKARA
112.	Dr.Ayşen Alay VURAL	Koordinatör TAGEM /ANKARA
113.	Saide Hümeýra ARSLAN	TAGEM /ANKARA
114.	Temsilci	BÜGEM /ANKARA
115.	Prof.Dr. Dr. Engin ERTAN	Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi/AYDIN
116.	Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ANTALYA
117.	Prof. Dr. Yıldız AKA KAÇAR	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ADANA
118.	Prof. Dr. Celil TOPLU	Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi/HATAY
119.	Prof. Dr. Elif ÇANDIR	Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi/HATAY
120.	Prof. Dr. M.Ali KOYUNCU	Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ISPARTA
121.	Doç.Dr. Mücahit Taha ÖZKAYA	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ANKARA
122.	Doç. Dr. Aydın UZUN	Erciyes Üniversitesi Ziraat Fakültesi/KAYSERİ
123.	Doç. Dr. Oğuzhan ÇALIŞKAN	Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi/HATAY
124.	Yrd. Doç. Dr. İlhami TOZLU	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi/ANTALYA
125.	Yrd.Doç.Dr.Ali Tevfik UNCU	Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Fakültesi /KONYA
126.	Yrd. Doç. Dr. Keziban YAZICI	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi /RİZE
127.	Yrd.Doç.Dr. Müge UYSAL KAMILOĞLU	Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi/HATAY
128.	Dr. Güçer KAFA	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
129.	Nesrin KARATAŞ	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
130.	Übeyid SEDAY	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
131.	Onur UYSAL	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
132.	Cengiz TÜRKAY	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
133.	Savaş NAMDAR	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
134.	Deniz SANAL	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
135.	Zafer KARAŞAHİN	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
136.	Filiz BAYSAL	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
137.	Hatice GÖZEL	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
138.	Dr.Emre BİLEN	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü/YALOVA
139.	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü/YALOVA
140.	Mehmet ÖZDEMİR	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
141.	Cemile Ebru ONURSAL	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
142.	Dr. Işıl YILDIRIM	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
143.	Zeynep ERYILMAZ	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
144.	Ertuğrul TURGUTOĞLU	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
145.	Dr. Süleyman BAYRAM	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
146.	Alpaslan ŞAHİN	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
147.	M.Alper ASLAN	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
148.	Dr. Beyza BİNER	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
149.	Dr. Seyla TEPE	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
150.	Gülây DEMİR	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
151.	Dr.Banu DAL	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA
152.	Şenay KURT	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ANTALYA

153.	Özkan ALTUN	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü / KAHRAMANMARAŞ
154.	Dr. Erol KÜÇÜK	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü /İZMİR
155.	Selim ARPACI	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
156.	Mesut ÖZEN	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
157.	Mehmet GÜLCE	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
158.	Birgül ERTAN	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
159.	Dr.Sunay DAĞ	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
160.	Arzu AYAR	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
161.	Aytekin BELGE	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
162.	Mehmet Ali KARGICAK	Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü /AYDIN
163.	Gökhan AKKUŞ	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü/ŞANLIURFA
164.	Şehnaz KORKMAZ	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü /ŞANLIURFA
165.	Dr. Nilüfer Aksu USLU	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü /SAMSUN
166.	Sebahittin ABAY	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /HATAY
167.	Murat ÇELİK	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /HATAY
168.	Dr. Ünal KAYA	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
169.	Dr. Filiz SEFER	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
170.	Dr. Öznur ÇETİN	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
171.	Nurcan ULUÇAY	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
172.	Dr. Nurengin METE	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
173.	Oktay SEZGİN	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
174.	Hükümran GÜL	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
175.	Songül ACAR	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
176.	Neslihan UZUN	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
177.	Firuze TOPAKLI	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
178.	Hande YILMAZ DÜZYAMAN	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
179.	Hande Uçar ÖZKAN	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü /İZMİR
180.	Hüseyin KARANFİLOĞLU	Tarım Araştırma Enstitüsü/ KKTC
181.	Konce BAYDAR	Tarım Araştırma Enstitüsü/ KKTC
182.	Berna KAMÇI	Tarım Araştırma Enstitüsü/ KKTC
183.	Temsilci	Buharkent Ziraat Odası Başkanlığı /AYDIN
184.	Temsilci	Akdeniz İhracatçı Birlikleri /MERSİN

**SUPTROPİK İKLİM MEYVELERİ PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
TOPLANTI PROGRAMI**

SONUÇLANAN PROJE SAYISI	: 7 Adet - 105 dk.
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	: 55 Adet - 550 dk.
YENİ TEKLİF PROJE SAYISI	: 15 Adet - 450 dk.
BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJE SAYISI	: 10 Adet - 100 dk.
ÖĞRETİM ÜYELERİ SUNUMLARI	: 5 Adet - 50 dk.
TOPLAM PROJE SAYISI	: 77 Adet
TOPLAM SÜRE	: 1255 dk. (20 Saat 55 dakika)

12 ŞUBAT 2018-PAZARTESİ

09:30-12:30 AÇILIŞ PROGRAMI			
SONUÇLANAN PROJELER: 7 Adet 105 dk.			
NO	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı	
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
1	14:10-14:25	Dr. Güçer KAFA	Mutasyon Islahı Yolu ile Minneola Tangeloda Turunçgil Kahverengi Leke Hastalığı (<i>Alternaria alternata</i> f. sp. <i>citri</i>)'na Tolerant Tiplerin Elde Edilmesi
2	14:25-14:40	Filiz BAYSAL	Seleksiyon İle Toplanmış Bazı Önemli Muz Çeşitlerine Ait Klonlarda Düşük Sıcaklık Toleransının Belirlenmesi
3	14:40-14:55	Dr. Emre Bilen	Organik Zeytin Yetiştiriciliğinde Bahçe Zemin Yönetimi
4	14:55-15:10	Dr. Işıl Yıldırım	Farklı Ön Uygulamaların ve Muhafaza Koşullarının 'Hicaznar' Nar Çeşidinin Depo Ömrü ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri
5	15:10-15:25	Dr. Nurengin METE	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Dona Dayanım Durumlarının Belirlenmesi
6	15:25-15:40	Mehmet Gülce	Kuru İncir Yetiştiriciliğinde Alternatif Toprak İşleme Yöntemlerinin Ağaç Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesine Etkileri
15:40-16:00			
ARA ÇAY-KAHVE MOLASI			
7	16:00-16:15	Şehnaz KORKMAZ	Bazı Zeytin Çeşitleri Tozlayıcılarının (Donorlarının) Moleküler Markörler Aracılığı İle Tanımlanması
YENİ TEKLİF PROJELER: 15 Adet 450 dk.			
1	16:15-16:45	Dr. Güçer KAFA	Turunçgil Anaç Islahı (I. Aşama)
2	16:45-17:15	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU	Farklı Terbiye Sistemlerinin Trabzon Hurmasının Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri

13 ŞUBAT 2018-SALI

YENİ TEKLİF PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	

3	09:10-09:40	Cemile Ebru ONURSAL	Hasat Sonrası Putresin ve Salisilik Asit Uygulamalarının 'Fuerte' ve 'Hass' Avokado Çeşitlerinde Derim Sonrası Fizyolojisi Üzerine Etkileri
4	09:40-10:10	Dr. Beyza BİNER	Litchi (<i>Litchi chinensis</i>) ve Longan (<i>Dimocarpus longan</i>) Meyve Türlerinin Hava Daldırma İle Çoğaltılması Üzerine Farklı Dönem ve Hormon Uygulamalarının Etkilerinin Belirlenmesi
5	10:10-10:40	Gülay DEMİR	Bazı Anaçların Meyer, Limoneria 8A ve BATEM Pınarı Limon Çeşitlerinde Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri
10:40-11:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
6	11:00-11:30	Dr. Işıl Yıldırım	Washington Navel' Portakal Çeşidinde Hasat Sonrasında Depo Çürüklüklerini Kontrol Edebilecek ve Meyve Kalitesini Korumaya Yönelik Alternatif Yöntemlerin Araştırılması
7	11:30-12:00	Dr. Banu DAL	Bazı Yeni Tropik Meyve Türlerinin Ülkemize Kazandırılması ve Antalya Koşullarına Adaptasyonu
8	12:00-12:30	Hande UÇAR ÖZKAN	Karaburun Yarımadası'nda Yer Alan Organik Zeytinliklerin Sürdürülebilirliği Üzerine Bir Araştırma
12:30-14:00 ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
14:00-14:10 Öğretim üyesi sunuları			
9	14:10-14:40	Dr. Nurengin METE	Zeytin genomuna özel yeni SSR markörlerinin geliştirilmesi ve Türkiye zeytin çeşitlerinin DNA parmak izlerinin çıkarılması
10	14:40-15:10	Dr. Öznur ÇETİN	Zeytinde farklı ekolojik koşullarda genotip x çevre ilişkisinin tespit edilmesine yönelik adaptasyon parsellerinin kurulması ve yönetimi (1. Aşama)
11	15:10-15:40	Dr. Songül ACAR	Ayvalık Zeytin Çeşidinde Seleksiyon Yöntemi ile Ticari Değeri Yüksek Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi (I. Aşama)
15:40-16:10 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
12	16:10-16:40	Hande YILMAZ DÜZYAMAN	Zeytinde Ticari Değeri Yüksek, Verim ve Kalite Özellikleri Bakımından Üstün Sofralık ve Yağlık Çeşit Geliştirmek Amacıyla Yeni Melez Popülasyonlarının Oluşturulması

14 ŞUBAT 2018-ÇARŞAMBA

YENİ TEKLİF PROJELER			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
Öğretim üyesi sunuları			
13	09:10-09:40	Mehmet Ali KARGICAK	İncirde Örtüaltı Yetiştirme Tekniklerinin Geliştirilmesi
14	09:40-10:10	Dr.Sunay DAĞ	İncirde Anaç Seleksiyonu

15	10:10-10:40	Dr. Birgül ERTAN	Melezleme Islahı ile Partenokarp İncir Çeşidi Gelistirilmesi
10:40-11:20			
ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
DEVAM EDEN PROJELER: 55 Adet 550 dk.			
1	11:20-11:30	Nesrin KARATAŞ	Kütdiken Limon Çeşidinde Sağlıklı Çiçek Oluşumunu Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Çözüm Önerilerinin Araştırılması Kütdiken Limon Çeşidinde Değişik Uygulamaların Sağlıklı Çiçek Oluşumu İle Meyve Verim ve Kalite Özellikleri Üzerine Etkileri
2	11:30-11:40	Dr. Güçer KAFA	Turunçgil Islah Materyallerinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması Mandarinlerde Tam Gelişme Göstermeyen Tohumlardan Farklı Ploidi Seviyelerine Sahip Bitkilerin Elde Edilmesi
3	11:40-11:50	Dr. Güçer KAFA	Sanayiye Yönelik Turunçgil Çeşit Geliştirme Projesi
4	11:50-12:00	Mustafa ÜNLÜ	Farklı Lokasyonlarda Yetiştirilen Kütdiken Limon Çeşidinde Doğal Depolama Sırasında Kayıp Ve Sebeplerinin Belirlenmesi
5	12:00-12:10	Mustafa ÜNLÜ	Turunçgil Islah Materyalinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması Mandarinlerde Hasat Sonrası Kaliteyi Etkileyen Karakterlerin Moleküler Haritayla İlişkilendirilmesi(Doktora Tezi)
6	12:10-12:20	Onur UYSAL	Doğu Akdeniz Bölgesinde Yayılım Gösteren Bazı Turunçgil Çeşitlerinin Mersin-Erdemli Koşullarında Verim, Meyve ve Bitkisel Özelliklerinin Belirlenmesi
7	12:20-12:30	Deniz SANAL	Klemantin x Minneola Melez Popülasyonunda Linkage Gruplarının Oluşturulması ve Turunçgil Klorotik Cüceleşme Hastalığına Toleransı Sağlayan Gen veya Genlerle Yakın İlişkili Markırların Belirlenmesi (Doktora Tezi)
12:20-14:00			
ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
14:00-14:10		Öğretim üyesi sunuları	
8	14:10-14:40	Dr. Sefa POLATÖZ	Melezleme Yoluyla Elde Edilen Bazı Ümitvar Mandarin Tiplerine Mutasyon Islahı Yoluyla Çekirdeksizlik Özelliğinin Kazandırılması.
9	14:40-14:50	Dr. Sefa POLATÖZ	Kütdiken Limon, Satsuma ve Nova Mandarin Çeşitlerinde Yeni Nesil Gübre Uygulamalarının Meyve Verim ve Kalitesi ile Muhafazası Üzerine Etkileri
10	14:50-15:00	Dr. Sefa POLATÖZ	Melezleme ve Mutasyon Islahı Yoluyla Yeni Altıntop Çeşitleri Geliştirme
11	15:00-15:10	Zafer KARAŞAHİN	Bazı Nar Çeşit ve Tiplerinin Bazı Biyoaktif Özelliklerinin Karakterizasyonu
12	15:10-15:20	Cengiz TÜRKAY	Sarı Ulak Zeytin Çeşidinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama)
13	15:20-15:30	Übeyit SEDAY	Bazı Tropikal Meyve Türlerinin Doğu Akdeniz Bölgesinde Yetiştirilme Olanaklarının Araştırılması
15:30-16:00			

ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
14	16:00-16:10	Übeyit SEDAY	Melezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Elde Edilmesi
15	16:10-16:20	Hatice GÖZEL	Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit Geliştirilmesi
16	16:20-16:30	Hatice GÖZEL	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi GAP Bölgesi Sulu ve Kuru Koşullarında Bazı Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Performanslarının Belirlenmesi
17	16:30-16:40	Hatice GÖZEL	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi Kilis Yağlık ve Nizip Yağlık Zeytin Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama)
18	16:40-16:50	Mehmet UZUN	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi Alt Proje: Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İllerinde İncir Seleksiyonu

15 ŞUBAT 2018-PERŞEMBE

DEVAM EDEN PROJELER DEVAM			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
19	09:10-09:20	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU	Bursa Siyahı İncir Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi-2
20	09:20-09:30	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU	Melezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi-2
21	09:30-09:40	Dr. Arzu ŞEN	Bursa Siyahı İncir Klonlarının Hasat Sonrası Muhafaza Performanslarının Belirlenmesi
22	09:40-09:50	M. Alper ARSLAN	Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Mutasyon İslahı ile Avokado 'Hass' Çeşidinden Yeni Genotiplerinin Elde Edilmesi
23	09:50-10:00	Dr. Süleyman BAYRAM	Proje: Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Avokado İçin Klonal Anaç Geliştirme
24	10:00-10:10	Zeynep ERYILMAZ	Mutasyon İslahı ile Cara Cara Navel (<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck) (TUR020-438) Portakalından Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi-I
25	10:10-10:20	Ertuğrul TURGUTOĞLU	Çekirdeksiz, Dikensiz ve Periyodisite Göstermeyen Mutant Yerli Mandarin ve Antalya Yerli Yuvarlak Limon Tiplerinin Belirlenmesi
26	10:20-10:30	Ertuğrul TURGUTOĞLU	Melezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Geliştirilmesi
10:30-11:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
27	11:00-11:10	Alpaslan ŞAHİN	Batı Akdeniz'de Melezleme Yoluyla Yeni Nar Çeşitlerinin Geliştirilmesi

28	11:10-11:20	Mehmet ÖZDEMİR	Bazı Pikan (Carya illioinensis) Anaç ve Çeşitlerinin Antalya Sahil Kuşağındaki Performanslarının Belirlenmesi
29	11:20-11:30	Dr. Beyza BİNER	Antalya Koşullarında Pitaya ve Passifloranın Yetiştirme Olanaklarının Araştırılması
30	11:30-11:40	Zeynep ERYILMAZ	Farklı Anaçlar Üzerine Aşılı Bazı Yeni Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Performanslarının Belirlenmesi
31	11:40-11:50	Şenay KURT	Türkiye Turunçgil Çeşit Geliştirme Programı (TTÇGP)
32	11:50-12:00	Dr. Seyla TEPE	Yenidünya Çeşit Geliştirme Projesi II. Ümitvar Genotiplerin Performanslarının Belirlenmesi
33	12:00-12:10	Dr. Nurengin METE	Zeytinde Sık Dikime Uygun Çeşitlerin Geliştirilmesi
34	12:10-12:20	Dr. Nurengin Mete	Zeytinde Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi 1-Karadeniz, Marmara ve Ege Bölgeleri Yabani Zeytin (O. europaea L. subsp. oleaster) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Anaç ve Çeşit Geliştirilmesi 2-Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (O. europaea L. subsp. oleaster) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi 3-Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı
35	12:20-12:30	Oktay SEZGİN	Zeytinde Mutasyon Islahı İle Yeni Çeşit Geliştirme
12:30-14:00 ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
	14:00-14:10	Öğretim üyesi sunuları	
36	14:10-14:20	Nurcan ULUÇAY	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Kuraklık Stresine Toleranslarının Belirlenmesi
37	14:20-14:30	Hükümrhan GÜL	Zeytinde Anaç Geliştirme Çalışmaları Bazı Zeytin Çeşitlerinin Tohumlarının Çimlenme Yeteneklerinin ve Aşı Tutma Oranlarının Belirlenmesi
38	14:30-14:40	Hükümrhan GÜL	Zeytinde Çeşit Geliştirme Çalışmaları Domat Zeytin Çeşidinde Klonal Seleksiyon 1
39	14:40-14:50	Dr. Filiz SEFER	Melezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi
40	14:50-15:00	Dr. Öznur ÇETİN	Zeytinde Genetik Haritalamalar İçin F ₁ Popülasyonlarının Oluşturulması
41	15:00-15:10	Neslihan UZUN	Bazı Önemli Zeytin Çeşitlerinde Meyve Tutumundan Olgunlaşmaya Kadar Olan Dönemde Meyvede Meydana Gelen Fiziksel ve Biyokimyasal Değişimlerin Belirlenmesi
42	15:10-15:20	Özgür DURSUN	Çevresel Kirleticilerin Zeytin ve Zeytinyağında Bazı Kalite Parametreleri Üzerine Etkileri
43	15:20-15:30	Dr. Muhammet Ali GÜNDEŞLİ	İncirde Çeşit Geliştirme Projesi Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi
15:30-16:00 ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			

44	16:00-16:10	Özkan ALTUN	Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı
45	16:10-16:20	Özkan ALTUN	Doğu Akdeniz Havzası ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Bulunan Delice Zeytinlerinden ve Doğal Zeytin Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla <i>Verticillium</i> 'a Dayanıklı Anaç Geliştirilmesi. (Seleksiyon II).
46	16:20-16:30	Dr. Erol KÜÇÜK	Ege Bölgesi'nde Melezleme Yoluyla Yeni Nar (<i>Punica granatum L.</i>) Çeşitlerinin Geliştirilmesi
47	16:30-16:40	Cemile KAPLAN	Şanlıurfa Koşullarında Farklı Dikim Aralıklarında Yetiştirilen Değişik Zeytin Çeşitlerinin Verim ve Kalite Değişimleri II.
48	16:40-16:50	Mesut ÖZEN	İncirde Çeşit Geliştirme Melezleme ve Mutasyon Islahı Yöntemleriyle Üstün Nitelikli Kurutmalık ve Sofralık İncir Çeşitlerinin Geliştirilmesi

16 ŞUBAT 2018- CUMA

DEVAM EDEN PROJELER DEVAM			
NO	SAAT	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı
	09:00-09:10	Öğretim üyesi sunuları	
49	09:10-09:20	Mesut ÖZEN	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi 1. Kahramanmaraş ve Osmaniye İllerinde İncir Seleksiyonu 2. Güneydoğu Anadolu Bölgesi İncirlerinde Çeşit Geliştirme 3. Karadeniz Bölgesi İncir (<i>ficus carica L.</i>) Seleksiyonu I
50	09:20-09:30	Arzu AYAR	İncirde Çeşit Geliştirme Projesi Tescile Esas Sarılop Klonlarının Meyve Kalite Parametreleri Yönünden İncelenmesi
51	09:30-09:40	Dr. Birgül ERTAN	Organik Tarımda Hasat Sonrası Teknolojilerinin Kullanılması Organik Taze İncirin Dondurularak Muhafazasının Optimize Edilmesi.
52	09:40-09:50	Aytekin BELGE	Entegre Proje: İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar Bazı İncir Çeşitlerinde Sık Dikim ve Terbiye Sisteminin Bitki Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri
53	09:50-10:00	Aytekin BELGE	İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar Sarılıp ve Bursa Siyahı İncir Çeşitlerine Uygun Tozlayıcıların Tespit Edilmesi
54	10:00-10:10	Dr. Nilüfer AKSU USLU	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi Karadeniz Bölgesi İncir (<i>Ficus carica</i>) Seleksiyonu-II
55	10:10-10:20	Dr. Gökhan AKKUŞ	GAP Bölgesinde Bazı Yeni Nar Çeşitlerinin Adaptasyonu ve Yerel Nar Genotiplerinin Üretime Kazandırılması (I. Dilim)
	10:20-11:00		

ARA- ÇAY-KAHVE MOLASI			
BİLGİ AMAÇLI PROJELER			
1	11:00-11:10	Ertuğrul TURGUTOĞLU	Fortune Mandarininde Mutasyon Yoluyla <i>Alternaria alternata</i> f.sp. <i>citri</i> Etmenine Karşı Tolerant Yeni Mutantların Elde Edilmesi ve Mutantlardaki Bazı Doğal Hormon Seviyelerinin Saptanması
2	11:10-11:20	Alpaslan ŞAHİN	Bulk Segregant Analizi Kullanılarak Narda Önemli Karakterlerle İlişkili Moleküler Markörlerin Geliştirilmesi
3	11:20-11:30	Gülay DEMİR	Bazı Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Morfolojik ve Pomolojik Karakterizasyonu
4	11:30-11:40	Zeynep Eryılmaz	Bazı Turunçgil Tür ve Çeşitlerinde Mutasyon Islahıyla Elde Edilen Genotiplerin Soğuğa Toleranslarının Biyokimyasal Analizlerle Değerlendirilmesi
5	11:40-11:50	Hükümrhan GÜL	Bazı melez çeşit adayları ve zeytin çeşitlerinin kendine verimlilik durumlarının saptanması
6	11:50-12:00	Dr. Öznur ÇETİN	Zeytinde Don Toleransı Yüksek Çeşit Geliştirilmesi ve Don Stresinde Protein ve Karbonhidrat Metabolizmasından Sorumlu Aday Genlerin Belirlenmesi
7	12:00-12:10	Hüseyin KARANFİLOĞLU	KKTC Koşullarında, Bazı Zeytin Çeşitlerinin Adaptasyon Durumlarının Araştırılması ve Yerli Zeytin Tipinin Karakterizasyonu
8	12:10-12:20	Hüseyin KARANFİLOĞLU	KKTC Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Seleksiyonu
9	12:20-12:30	Konce BAYDAR	KKTC'de Turunçgillerde Virüslerden Arındırma ve Çeşit Geliştirme Projesi
12:30-14:00			
ARA-ÖĞLE YEMEĞİ			
10	14:00-14:10	Berna Kamçı ALTUN	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde İncir "Ficus carica L." Seleksiyonu Ve Muhafazası
14:10-15:30			
GENEL DEĞERLENDİRME ve KAPANIŞ			

SUBTROPİK İKLİM MEYVELERİ

SONUÇ RAPORLARI

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/ BBMB-11-20
Proje Başlığı	Mutasyon İslahı Yolu ile Minneola Tangeloda Turunçgil Kahverengi Leke Hastalığı (<i>Alternaria alternata</i> f. sp. <i>citri</i>)'na Tolerant Tiplerin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Biyolojik Mücadele Araştırma Enstitüsü ADANA
Proje Lideri	Dr. Güçer KAFA
Proje Yürütücüleri	Onur UYSAL, Übeyit SEDAY, H. İhsan TEKİN, Dr. Sefa POLATÖZ, Dr. Ercan CANIHOŞ, Dr. Serap TOKER DEMİRAY, Deniz SANAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012-2017
Projenin Yıllara Göre Bütçesi:	70.000 TL
Proje Özeti:	<p>Minneola tangeloda gamma ışınıyla yapay mutasyon meydana getirilerek oluşturulan bireyler Turunçgil Kahverengi Leke Hastalığı (<i>Alternaria alternata</i> f. sp. <i>citri</i>)'na tolerantlık düzeyleri bakımından incelenmiş, tolerantlık seviyesi yüksek olanlar bahçecilik kriterleri bakımından değerlendirme yapılmak üzere seçilmiştir. Proje süresince gama ışını uygulamasıyla elde edilen potansiyel mutant popülasyonu oluşturan M₁V₃ bitkilerine, taze sürgün gelişim dönemlerinde yüksek virülenslik gücüne sahip Turunçgil Kahverengi Leke Hastalığı (<i>Alternaria alternata</i> f. sp. <i>citri</i>) izolatu el spreyi ile püskürtme şeklinde uygulanmıştır. Uygulanan etmenin gelişmesini sağlayacak şartlar sağlanmış ve akabinde toleranslık düzeyi 0-5 skalası ile belirlenmiştir.</p> <p>Minneola tangelo mutant popülasyona ait bitkilerde yapılan skorlamada ise 0 skor değeri alan mutanta rastlanılmamıştır. 14 adet mutant 1 skor değeri, 20 adet mutant 2 skor değeri, 102 adet mutant 3 skor değeri, 238 adet mutant 4 skor değeri ve 212 adet mutant 5 skor değeri almışlardır.</p>

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Seleksiyon İle Toplanmış Bazı Önemli Muz Çeşitlerine Ait Klonlarda Düşük Sıcaklık Toleransının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Filiz BAYSAL
Proje Yürütücüleri	Mustafa ÜNLÜ, Mustafa BİRCAN, Nihal DENLİH, İhsan TEKİN, Nesrin KARATAŞ, Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR, Prof. Dr. Sevgi PAYDAŞ KARGI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.06.2015- 01.06.2018
Projenin Toplam Bütçesi	38 000 TL

Proje Özeti

Tropik ve subtropik iklim meyvesi olan muzda düşük sıcaklığın tolerans mekanizmasını aydınlatılması için yapılan projede, 4 gündüz °C/ -1 gece °C sıcaklık dereceleri kullanılmıştır. Stresin yıkıcı etkisini görmek amacıyla 28 adet muz klonu bazı büyüme parametreleri (0-9 görsel skalası, gövde boyu ve çapının belirlenmesi, yaprak sayısı ve yaprak alanının belirlenmesi) ve fizyolojik değişimler (yaprak hücrelerinde membran zararlanmasının belirlenmesi) bakımından değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında bitkiler soğuğa tolerant, orta düzey tolerant, hassas ve çok hassas olarak belirlenmiştir. Biyokimyasal analizler sonucunda ise klorofil miktarı, lipit peroksidasyonunun belirlenmesi- elektrolit akıntı testi, fotokimyasal etkinlik (Fv/Fm) ve net fotosentetik oran (Pn) analizleri değerleri bakımından karşılaştırılmıştır.

Proje sonucunda, 4 gündüz °C/-1 gece °C sıcaklık derecesinin muzda düşük sıcaklığa toleransı belirlemede yeterli olduğu gibi, sıcaklığın daha aşağılara çekilerek, tekrar çalışmaların yürütülebilineceği de belirlenmiştir. 28 klon arasından sadece 8 klon yaşamış olup ve BZ004 isimli klon bazı parametreler açısından diğer klonlara göre iyi değerleri vermesi bu klonun tolerans seviyesinin veya stres ile baş etme mekanizmasının diğer klonlara göre daha iyi olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje Başlığı	Organik Zeytin Yetiştiriciliğinde Bahçe Zemin Yönetimi
Projenin İngilizce Başlığı	Orchard Floor Management in Organic Olive Farming
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Ege Üniversitesi Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği
Proje Lideri	Dr. Emre BİLEN
Proje Yürütücùleri	Mustafa BIYIKLI, Özlem Bengü DAŞ KILIÇ, Gülşah MISIR, Seda KAYAHAN, Dr. Yasin ÖZDEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013 - 2017
Projenin Toplam Bütçesi	65.500 TL

Proje Özeti:

Biyo-çeşitlilik, tarım alanlarında insan girdi ihtiyacını azaltan tarımda sürdürülebilirliği destekleyen çok önemli bir doğal varlıktır. Ancak organik tarıma geçiş otomatik olarak bu faydaları sağlamamaktadır. Örtü bitkisi ve organik malç uygulamalarının, biyo-çeşitliliği artırmanın yanında, toprağı korumak ve iyileştirmek, toprak sıcaklığını ve suyunu korumak, toprak organik maddesini arttırmak, toprak besin maddelerini zenginleştirmek, yabancı ot popülasyonunu kontrol altında tutmak, hastalık ve zararlı popülasyonlarının kontrolünde direkt veya dolaylı olarak etkili olmak gibi pek çok olumlu özelliği bulunmaktadır. Bu etkilerinden dolayı sürdürülebilir olarak verimin artırılmasında, zeytin ve zeytinyağı kalitesinin artırılmasında ve üretimin çevreye olan olumsuz etkilerinin sınırlandırılmasında önemli katkılar oluşturabilmektedir. Bu unsurlar göz önünde bulundurularak sürdürülen projede, dört farklı zemin yönetimi methodu uygulanmıştır. Bu methodlar sırası ile klasik toprak işleme, işlenmiş toprak yönetimi, organik malç (saman) uygulaması ve örtü bitkileridir (fiğ ve yulaf). Araştırma ile üreticilere önerilebilecek sürdürülebilir bir zeytin üretim methodu bulunması hedeflenmiştir. Test edilen yöntemler henüz verim ve ürün kalitesi üzerine istatistiksel olarak önemli düzeyde etkiler ortaya koymamıştır. Bazı son örnekleme dönemlerinde örtü bitkilerinin toprak üzerinde istatistiksel düzeyde öneme sahip olumlu etkileri ortaya çıkmaya başlamış olsada pekçok parametre için değişiklikler yeterince ayrışmamıştır. Bu sonuçlara bağlı olarak – yoğun rekabetin oluşmayacağı koşullarda – ek bir maliyeti olan ve çevresel olarak bazı olumsuz etkiler oluşturabilecek olan geleneksel toprak işleme yerine örtübitkilerinin kullanımı önerilebilecektir. Denemenin bu şekilde sürdürülmesi durumunda zemin yönetimi uygulamalarının etkilerinin yıllar içerisinde daha da ayrışacağı ve belirgin düzeylere ulaşacağı öngörülmektedir.

Proje'nin ikinci 5 yıllık bölümü için teklif verilmiştir.

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	TAGEM /BBAD/15/A08/P09/01
Proje Başlığı	Farklı Ön Uygulamaların ve Muhafaza Koşullarının 'Hicaznar' Nar Çeşidinin Depo Ömrü ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri
Projenin İngilizce Başlığı	Effects of Different Pre-applications and Storage Conditions on Storage Life and Fruit Quality of 'Hicaznar' Pomegranate Cultivar
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Stepac Ambalaj Malzemeleri A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Işıl YILDIRIM
Proje Yürütücüleri	Kadriye YÜKSEL, Muslime TANRİSEVEN, Demet YILDIZ TURGUT, Nazmi DİNÇ, Alpaslan ŞAHİN, Cemile Ebru ONURSAL, Atakan GÜNEYLİ, Tuba SEÇMEN, Prof. Dr. Mustafa ERKAN (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015-31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi	32.500 TL
Proje Özeti:	<p>Bu çalışmada, depolama öncesi gıda katkılarından potasyum sorbat (PS)'ın fludioxonil fungusitine alternatif olarak, ya da fungusit dozunu azaltabilmek amacıyla kombine edilerek yapılan ön uygulamaların ardından normal atmosferde, modifiye atmosferde (MA) ve kontrollü atmosferde (KA), (%5 O₂+%15 CO₂) muhafaza etmenin Antalya'da yetiştirilen 'Hicaznar' nar çeşidinin depo ömrü ve meyve kalitesi üzerine etkileri araştırılmıştır. Her iki yılda da, hasat olumunda derilen narlara depolama öncesi sırasıyla 3 dk. 20°C sıcaklıktaki %1 potasyum sorbat (PS) (w/v) çözeltisine daldırma, 30 sn. 20°C sıcaklıktaki 0.3 g/L ve 0.6 g/L aktif içerikte fludioxonil fungusitine daldırma, sırasıyla ve 3 dk. 20°C sıcaklıktaki 0.3 g/L aktif içerikte fludioxonil fungusiti +%1'lük potasyum sorbat (PS) (w/v) karışımına daldırma ön uygulamaları yapılmıştır. Kontrol (A) grubu meyveler 20°C sıcaklıktaki çeşme suyuna daldırılmış ve kontrol (B) grubu meyvelere ise hiçbir uygulama yapılmamıştır. Uygulamaların ardından narların bir kısmı NA şartlarında, bir kısmı MA poşetleri içerisinde ve diğer kısmı ise KA şartlarında depolamaya alınmıştır. Uygulamaların tümünde meyveler 6°C sıcaklıkta %90-92 oransal nemde 6 ay süreyle muhafaza edilmiştir. Depolanan narlardan belirli aralıklarla alınan meyve örneklerinde muhafaza sırasında meydana gelen çeşitli fiziksel, kimyasal değişimler ve fungal çürümeler incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, her iki yılda da depolanan narlarda en fazla ağırlık kaybı sırasıyla NA> KA> MA 'da olmuştur. Genel olarak narlarda asitliğin korunmasında fungusitin ticari dozu (0.6 g/L FLX) ve yarı dozunun PS ile kombinasyonu (0.3 g/L FLX+%1PS) daha etkili olmuştur. En fazla fenolik madde MA'de depolanan narlarda saptanmıştır. Her iki yılda da, sadece muhafaza ortamlarının çürük meyve yüzdesi üzerine etkisini inceleyecek olursak; kontrol narlarında depolama süresince en fazla çürüme sırasıyla NA> MAP >KA 'de tespit edilmiştir. Çalışmamızda, en yüksek çürüme oranı: NA ve MA 'de depolanan kontrol ve özellikle sulu kontrol grubunda belirlenmiştir. Öte yandan, soğukta depolanan narlarda en düşük çürüme oranı: NA ve KA'de 0.6 FLX (ticari doz) uygulanan ve 0.3 FLX (yarı-doz)+ %1 PS uygulanan meyvelerde saptanmıştır. MA'de de 0.3 FLX+%1 PS çürüme kontrolünde etkili olmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler:	Nar, Gıda katkıları, Fungusit, Kontrollü Atmosfer, Depolama

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Dona Dayanım Durumlarının Belirlenmesi
Projenin İngilizce Başlığı	Determination of Frost Tolerance in Some Olive Cultivars
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	İstanbul B.Ü., Müh. ve Doğa Bil. Fak. / Gen. ve Biyomüh. Böl.
Proje Lideri	Dr. Nurengin METE
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Hatice GÜLEN, Dr. Öznur ÇETİN, Hülya KAYA, Uğur GÜLOĞLU, Mehmet HAKAN, Nurcan ULUÇAY
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2016
Projenin Toplam Bütçesi	2014:40.000 TL 2015: 5.000 TL 2016: 5.000 TL (50.000 TL)
Proje Özeti:	<p>Toprak isteği bakımından fazla seçici olmayan zeytinin sınırlarını iklimsel faktörler belirlemektedir. Zeytincilik yapılan bölgelerde genellikle Akdeniz iklimi hüküm sürmekte olup kışlar ılık ve yağışlı, yazlar ise sıcak ve kurak geçmektedir. Buna karşın, bazı yıllar oluşan şiddetli soğuklar özellikle İç Ege, Marmara ve Karadeniz bölgelerinde önemli zararlanmalara neden olabilmektedir. Nitekim Ülkemizdeki zeytin işletmelerinin % 31,8'inin don zararına maruz kaldığı bilinmektedir. Bu durum don toleransı yüksek çeşitlerin belirlenmesi ve soğuk zararlarının meydana gelebileceği bölgeler için uygun çeşitlerin saptanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Proje kapsamında da bu konu ele alınmış ve Zeytin Arazi Gen Bankası'nda bulunan tescilli 40 zeytin çeşidi don mukavemeti bakımından taranmışlardır. Altı farklı dönemde yaprak örneklerine yapılan don testleri kontrol (+4 °C), -2 °C, -5°C, -8 °C, -11°C, -14 °C, -17 °C ve -20 °C'lerde gerçekleştirilmiştir. Yöntem olarak iyon sızıntısı (elektriksel iletkenlik) kullanılmıştır. Çalışma neticesinde; zeytin çeşitlerinin don toleransının gerek genetik olarak gerekse mevsimsel olarak önemli değişkenlikler gösterdiği saptanmıştır. Projede incelenen çeşitlerden 9'u don mukavemeti yüksek, 21'i orta derecede toleranlı ve 10'u düşük toleranlı olarak tespit edilmiştir. Ayrıca zeytinde soğuk iklimasyonunun oldukça önemli olduğu, belirli bir süre düşük sıcaklıklara maruz kalmanın don mukavemetini önemli derecede arttırdığı ancak bu durumun durağan olmadığı ve uyumun gerçekleşmediği sıcaklığa döndüğünde hızlıca kaybedilebileceği görülmüştür.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, Çeşit, Don, Tolerans

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/12/A08/P07/1
Proje Başlığı	Kuru İncir Yetiştiriciliğinde Alternatif Toprak İşleme Yöntemlerinin Ağaç Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	ADÜ Ziraat Fakültesi UTAEM
Proje Lideri	Mehmet GÜLCE
Proje Yürütücüleri	Dr. Özlem DOĞAN, Dr. Birgül ERTAN, Berrin ŞAHİN, Aytekin BELGE, Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Süleyman ŞEN, Prof. Dr. Nedim DOĞAN, Yrd. Doç. Dr. Selçuk GÖÇMEZ, Prof. Dr. Gönül AYDIN
Başlama- Bitiş Tarihleri	Ocak 2012 - Aralık 2017
Projenin Toplam Bütçesi:	74.000 TL

Proje Özeti

İncir, küresel iklim değişikliğindeki kuraklık, yüksek nem, sıcaklık ya da aşırı yağış gibi etmenlerden, meyve kalitesi ve miktarı açısından olumsuz etkilenen önemli ihraç ürünlerimizdendir. İncir bahçelerinde toprak işlemenin amacı; toprağın havalanması, yağışlardan yararlanma, yabancı otların kontrolüyle bahçeyi hasada hazırlamaktır. Kuru incir üretiminde, hasat genellikle buruklaşarak yere düşen meyvenin toplanması şeklindedir. Meyve düştüğü zaman yaralanmaması istenir. Çalışmada, incir yetiştiriciliğinde geleneksel toprak işlemeye alternatif azaltılmış ve sıfır toprak işleme uygulamalarının; verim ve kalite, toprağın fiziksel ve biyokimyasal özellikleri, yabancı ot varlığı ve fungal yük değişimi üzerine etkilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Geleneksel Toprak İşleme (A), Azaltılmış Toprak İşleme+ot biçme (B), Azaltılmış Toprak İşleme+herbisit (C), Sıfır Toprak İşleme+ot biçme (D), Sıfır Toprak İşleme+herbisit (E) şeklindeki 5 farklı uygulamanın karşılaştırıldığı çalışma, İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü merkez işletmesindeki 20-25 yaşlı Sarılop İncir parsellerinde, 2012-2016 yılları arasında, tesadüf parselleri deneme desenine göre yürütülmüştür. Çalışma sonucunda; toprağın mikrobiyolojik aktivitelerinin arttırılmasında C-D, en iyi toprak nemi korunmasında B-A, en az yabancı ot varlığında E-C-A, en iyi ağaç gelişimi ve verimde A uygulaması öne çıkmıştır. A uygulaması yüksek fungal bulaşıklığı ve yaklaşık %65 endüstriyel (hurda) meyve miktarıyla; B uygulaması en düşük verimle, D uygulaması da düşük toprak nemi ve yüksek yabancı ot varlığıyla en kötü sonuçları almışlardır. Elde edilen verim ve incir kalite sınıflarına göre hesaplanan maliyet analizine göre, net gelir yüksekliği sırasıyla C-A-D-E-B şeklinde gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak; meyvede verim ve kaliteyi düşürmeden, endüstriyel incir (hurda) miktarını azaltan, çevre ve toprak koruyucu olduğu bilinen azaltılmış (C) ve sıfır toprak işleme sistemlerinin (D ve E) taban ve kır taban bahçelerde rahatlıkla önerilebileceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İncir, geleneksel, azaltılmış, sıfır toprak işleme, verim, yabancı ot, fungal flora.

SONUÇ RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P06/05
Proje Başlığı	Bazı Zeytin Çeşitleri Tozlayıcılarının (Donorlarının) Moleküler Markörler Aracılığı İle Tanımlanması
Projenin İngilizce Başlığı	Identification of some olive Cultivars Pollinators (Donors) By Molecular Markers
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	TAGEM
Proje Lideri	Şehnaz KORKMAZ
Proje Yürütücüleri	İsmail TURANOĞLU, Sibel SÖYLEMEZ, Şeyda İPEKÇİOĞLU, İsmail RASTGELDİ, Yrd.Doç. Dr Ebru SAKAR, Prof. Dr. Bekir Erol AK
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 – 2019
Projenin Toplam Bütçesi:	60.000 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemizin önemli tarımsal ürünlerinden birisi olan zeytinde yapılan bu çalışmada, Ayvalık, Delice, Domat, Edinciksu, Eğriburun, Gemlik, Hojiblanca, Manzanilla, Memecik, Memeli, Nizipyağlık, Uslu, Y.halhalı zeytin çeşitlerinde genetik tanımlama ayrıca Gemlik, Memecik, Memeli, Y.halhalı çeşitlerinin döllenme biyolojileri araştırılmıştır. Bu amaçla yapılan tozlayıcı çalışmamızda; Domat (%18.1) ve Uslu (%9.7) çeşitleri, Memeli çeşidinin en muhtemel tozlayıcıları oldukları söylenebilir. Oransal değerler göz önüne alındığında Gemlik (%13.3) ve Delice (%9.2) çeşitleri, Y.Halhalı çeşidinin en muhtemel tozlayıcıları oldukları söylenebilir. Gemlik (%13.6) ve Ayvalık (%10.8), Gemlik çeşidinin en muhtemel tozlayıcıları oldukları söylenebilir. Ayrıca Gemlik (%12.4) ve Ayvalık (%10.8) çeşitleri, Memecik çeşidinin en muhtemel tozlayıcıları oldukları söylenebilir</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, Çeşit, Tozlayıcı, Markör, SSR

YENİ TEKLİF PROJELER

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Ilıman İklim Meyveleri

Proje No:	
Proje Başlığı	Turunçgil Anaç Islahı (I. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	-
Proje Lideri	Dr. Güçer KAFA
Proje Yürütücüleri	Dr. Sefa POLATÖZ, Nesrin KARATAŞ, Onur UYSAL, Sevinç TEKİN, H. İhsan TEKİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2023
Projenin Yıllara Göre Bütçesi:	1. yıl 46.500 TL; 2. yıl 46.000 TL; 3. yıl 39.000 TL; 4. yıl 38.000 TL; 5. yıl 43.000 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye’de turunçgil tarımı yükselen bir ivme ile gelecekte uluslararası düzeyde söz sahibi bir üretici olma yolunda ilerlemektedir. Kısa ve orta vadeli gereksinimlere yönelik çalışmalar hayati derecede önem taşımakta olmasına rağmen uzun vadeli ve gelecek öngörülerini içeren ar-ge adımlarının atılması mecburiyeti bulunmaktadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında ülkemizin ekolojik koşullarına ve üretim modeline hitap eden milli turunçgil anaç/anaçlarına bugün duyulan ihtiyacın daha da elzem hale geleceği kesindir. Bu proje ile gelecekte Türk turunçgil tarımının niteliklerine ve olası ihtiyaçlarına uygun milli turunçgil anaçları ve anaç adaylarını ortaya çıkarmak adına birinci aşama olarak melez popülasyonun oluşturulması hedeflenmektedir.</p> <p>Proje materyali anlamında, Yerli turunç (<i>C. aurantium</i>), Kleopatra mandarini (<i>C. reshni</i>), Yerli üç yapraklı (<i>P. trifoliata</i>), Sunki mandarini (<i>C. sunki</i>), Volkameriana (<i>C. volkameriana</i>), Yuzu (<i>C. junos</i>), Çin turuncu (<i>C. myrtifolia</i>), X-639 (Kleopatra mandarini X Rubidoux Üç yapraklı), C-35 (Ruby portakalı X Webber-Fawcett üç yapraklı), C-22 (Sunki mandarini X Swingle üç yapraklı) ve Carrizo (<i>C. sinensis</i> X <i>P. trifoliata</i>) ebeveyn olarak kullanılacaktır. 20 melezleme kombinasyonunda çalışılacaktır. Poliembriyoniye eğilim oranı %50-60 dolayında olan Sunki, Yuzu ve Volkameriana’nın ana ebeveyn olduğu kombinasyonlarda elde edilen tohumlar çimlendirilecek ve morfolojik olarak (özellikle üç yapraklı ve üç yapraklı kanı bulunanların baba ebeveyn olduğu kombinasyonlarda) zigotik olan melezler ayrılmaya çalışılacak, morfolojik olarak ayırım yapılamadığı melez bitkilerde DNA tekniklerinden faydalanılacaktır. Poliembriyoniye eğilim oranı %80-95 dolayında olan Yerli turunç, Kleopatra mandarini, Çin turuncu ve Yerli üç yapraklı’nın ana ebeveyn olduğu kombinasyonlarda Carimi ve ark. (1998) ile Turgutoğlu ve ark. (2015)’e göre embriyo kurtarma uygulaması gerçekleştirilerek zigotik melez bitkilerin eldesine yönelik çalışmalarda bulunulacaktır. Birinci aşama sonunda ileri seviye anaçlık vasfı tespitine yönelik biyotik ve abiyotik stresler kapsamında testlere girmeye hazır vaziyette melez bitkilerden oluşan popülasyonun elde edilmesi planlanmaktadır.</p>

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Farklı Terbiye Sistemlerinin Trabzon Hurmasının Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Aydoğan Fidancılık
Proje Lideri	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU
Proje Yürütücüleri	Dr. M. Emin AKÇAY, Dr. Adnan DOĞAN, Dr. Arzu ŞEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.201-31.12.2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 67.500 2020: 33.500 2021: 36.500 2022: 42.000 2023: 42.000 Toplam: 221.500 TL
Proje Özeti	<p>Bir subtropik iklim meyvesi olan Trabzonhurması ÷lkemizde en çok Akdeniz Bölgesinde yetiştirilmektedir. Ancak bu meyve türü kışın yaprağını döktüğü için daha serin bölgelerde de yetiştirilebilmektedir. Trabzon hurması meyvesinin kendine özgü renk, tat ve aromasının yanısıra meyvesinin mineral maddeler ve vitaminler yönünden zengin olması bu meyvenin tüketimini artırmıştır. Marmara Bölgesinde de son yıllarda aranan bir meyve olması ve yüksek fiyatlarda alıcı bulması, üreticileri Trabzon hurması ile bahçe tesisine yöneltmiştir. Tarım alanlarının giderek azaldığı günümüzde artık birim alandan daha fazla ürün elde etmek amacıyla entansif tarım sistemlerine yönelim artmaktadır. Yapılan çalışmalar meyve bahçelerinde daha yoğun dikimlerle birim alandan elde edilen verimde artışın sağlandığını göstermiştir. Planlanan çalışma ile Doğu Marmara Bölgesinde Trabzon hurması için farklı terbiye sistemlerinin karşılaştırılarak, verim ve kalite açısından en avantajlı sistemin üreticiye ulaştırılması amaçlanmaktadır. İspanyada yoğun olarak yetiştirilen ve bölgemizde fidan üretimi yapılan bir çeşit olan Rojo Brillante ve Fuyu çeşitleri kullanılacaktır. Terbiye sistemlerinin Trabzon hurmasında verim ve kalite üzerine etkileri incelenecektir. Değişik doruk dallı, Palmet A (Meyilli), Palmet B (Y şeklinde) ve Palmet C (Y şeklinde 3 ana dallı) terbiye sistemleri uygulanacaktır. Çalışmada aralık mesafeler 5 x 3 m şeklinde olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Trabzon hurması, Diospyros Kaki, terbiye sistemi, Rojo Brillante, Fuyu

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Hasat Sonrası Putresin ve Salisilik Asit Uygulamalarının 'Fuerte' ve 'Hass' Avokado Çeşitlerinde Derim Sonrası Fizyolojisi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Cemile Ebru ONURSAL
Proje Yürütücüleri	Dr. Işıl YILDIRIM, Kimya Müh. Tuba SEÇMEN, Zir.Yük.Müh. Mahmut Alper ARSLAN, Prof.Dr. Mehmet Ali KOYUNCU, Araş.Gör. Derya ERBAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2021
Projenin Toplam Bütçesi	50.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu projede, avokado meyvelerinde depolama ve raf ömrü sırasında kalitenin daha uzun süre korunması amacıyla hasat sonrası putresin ve salisilik asit uygulamalarının Fuerte ve Hass avokado çeşitlerinde derim sonrası fizyolojisi üzerine etkileri araştırılacaktır. Hass çeşidi meyveleri Şubat ayı ortasından başlayarak 45 gün aralıklarla, Fuerte çeşidi meyveleri ise Kasım ayı sonundan başlayarak yine 45 gün aralıklarla üç dönemde hasat edilecektir. Hasatlardan sonra meyvelere 0.5, 1, 2 ve 4 mM dozlarında putresin ve 0.5, 1, 2 ve 4 mM dozlarında salisilik asit uygulamaları yüzey yapıştırıcı kullanarak (Tween-20) 10 dakika süreyle daldırma şeklinde uygulanacaktır. Sulu kontrol uygulaması için örnekler saf suya daldırılacaktır. Kontrol uygulaması meyvelerine ise hiçbir uygulama yapılmayacaktır. Uygulamalardan sonra meyveler 6°C sıcaklık ve % 90±5 nisbi nem koşullarında 60 gün süreyle depolanacaktır. Depolama başlangıcında ve 15 gün aralıklarla çıkarılan meyve örneklerinde fiziksel ve kimyasal analizler yapılacaktır. Raf ömrü çalışmaları için her analiz döneminde soğuk muhafazadan çıkartılan meyveler 20°C'de olgunlaştırma için bekletilecek, 7 ve 14. günlerde duyusal, fiziksel ve biyokimyasal kalite analizleri yapılacaktır. Bu ölçümlerin yanında depolama süresince patojenik ve fizyolojik kaynaklı kayıplarda incelenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Avokado, depolama, putresin, salisilik asit

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Litchi (<i>Litchi chinensis</i>) ve Longan (<i>Dimocarpus longan</i>) Meyve Türlerinin Hava Daldırma İle Çoğaltılması Üzerine Farklı Dönem ve Hormon Uygulamalarının Etkilerinin Belirlenmesi
Projeyi Teklif Eden Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Beyza BİNER
Proje Yürütücüleri	Dr. Banu DAL, Mehmet ÖZDEMİR, Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2019- 31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi	21.450TL
Proje Özeti	<p>Ülkemiz, sahip olduğu ekolojik koşullar nedeniyle birçok ılıman ve subtropik meyve türlerinin yetiştiriciliği açısından büyük öneme sahiptir. Tropik meyve yetiştiriciliğinin ise ülkemizde sadece Akdeniz Bölgesinin mikroklima özelliği gösteren bazı lokasyonlarında yapıma şansı bulunmaktadır. Bu konuda bilimsel olarak ilk adaptasyon çalışması altı farklı tropik meyve türü ile Antalya'nın Gazipaşa ilçesinde başlatılmıştır. Adaptasyon çalışmalarının sonuçlarına göre; meyvelerin albenisi, damak tadımıza uygunluk, soğuklara dayanıklılık ve raf ömrünün uzunluğu açısından denenen türlerden litchi ve longan ön plana çıkan türler arasında yer almıştır. Bununla birlikte, bu parselden elde edilen litchi ve longan meyvelerine iç piyasada fazla talep olmuştur. Bu durum da fidan taleplerinin artmasına neden olmuştur. Bu türlerdeki fidan ihtiyacının karşılanması için çoğaltma çalışmalarının bir an önce başlanılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle planlanan projede, litchi ve longanın hava daldırma ile çoğaltılması üzerine farklı dönemlerin ve farklı hormon uygulamalarının etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Uygulamalar mart ve eylül ayları olmak üzere 2 farklı dönemde yapılacaktır. Bitkiler üzerinde seçilen dallarda 2-3 cm genişliğinde kabuk çıkartılacak ve kontrol dışında 3 farklı IBA konsantrasyonu uygulanacaktır. Uygulamadan yaklaşık 60-80 gün sonra köklenmiş dallar kesilerek köklenme oranı, kök sayısı, en uzun ve ortalama kök uzunluğu ve kök kalınlığı belirlenecektir. Köklenen dallar torf:perlit içeren torbalara aktarılacak, kontrol dışında torbaların bir kısmına bakteri içerikli gübre, bir kısmına ise solucan gübresi uygulanacaktır. Proje sonucunda; litchi ve longan türlerinin hava daldırma ile çoğaltma olanakları belirlenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	litchi, longan, çoğaltma, hava daldırma, hormon, dönem

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Anaçların Meyer, Limoneria 8A ve BATEM Pınarı Limon Çeşitlerinde Verim ve Meyve Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Teklif Eden Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Gülay DEMİR
Proje Yürütücüleri	Ertuğrul TURGUTOĞLU, Şenay KURT, Mehmet ÖZDEMİR, Zeynep ERYILMAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01 Ocak 2019- 31 Aralık 2023
Projenin Toplam Bütçesi:	23.500 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemizde turunçgillerde genellikle turunç anacı kullanılmaktadır. Son zamanlarda turunçgil fidancıları tarafından Volkameriana (Citrus volkameriana Tan. ve Pasq.) ve Kaba limon (Citrus jambhiri Lush.), anaçlarının limon çeşitleri için anaç olarak kullanılmaya başlandığı görülmeye rağmen bu anaçların bölgemizdeki performansları yeterince incelenmemiştir. Bu amaçla proje kapsamında ülkemizde son yıllarda yetiştiriciliği yaygınlaşmakta olan Meyer, Limoneria 8A, BATEM Pınarı limon çeşitlerinin meyve verim ve kalitesi üzerine Yerli turunç (Citrus aurantium L. var. "Yerli"), Carrizo sitranjı (Poncirus trifoliata Raf x Citrus sinensis Osb. var.. Carrizo), Volkameriana (Citrus volkameriana Tan. ve Pasq.) ve Kaba limon (Citrus jambhiri Lush.), anaçlarının etkileri araştırılacaktır. Proje sonucunda limon çeşitleri için uygun anaç tavsiyeleri ortaya konulması hedeflenmektedir.</p> <p>Çalışmanın ilk diliminde anaç tohumlarının ekimi, çeşitlerin anaçlara aşılınması, fidanların bakımı ve araziye dikimleri gerçekleştirilecektir. Çalışmanın ikinci diliminde ise fenolojik ve pomolojik gözlemler yapılarak verim ve kalite özelliklerine göre uygun anaç x çeşit kombinasyonları belirlenmiş olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Turunçgil, limon, anaç, verim, meyve kalitesi

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	‘Washington Navel’ Portakal Çeşidinde Hasat Sonrasında Depo Çürüklüklerini Kontrol Edebilecek ve Meyve Kalitesini Koruyabilecek Alternatif Yöntemlerin Araştırılması
Projeyi Teklifi Yapan Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Işlay YILDIRIM
Proje Yürütücüleri	Cemile Ebru ONURSAL, Dr. Arzu BAYIR YEĞİN, İlker KURBETLİ, Prof. Dr. Mustafa ERKAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2019: 24.250 TL 2020: 10.750 TL
Proje Özeti	<p>Sentetik kimyasallara alternatif çevre dostu hasat sonrası uygulamaları arasından, bu çalışma ile turuncgillerde hasat sonrasında ortaya çıkan fizyolojik ve patolojik kaynaklı kayıpları azaltabilecek ümit var özgün bir yöntem geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu hedeflerle bu projede, sıcaklık uygulaması (sıcak suya daldırma) (SSD), inorganik tuzlardan potasyum bikarbonat (PB), Arap zamkı (AZ) uygulamasının tek başına, ikişerli veya tümünün kombinasyonlarının hasat sonrasında portakalların turuncgil yeşil ve mavi çürüklük (<i>Penicillium digitatum</i> (Pers.:Fr.) Sacc. ve <i>Penicillium italicum</i> Wehmer) kontrolü, depo ömrü ve meyve kalitesi üzerine etkileri araştırılacaktır. Hasat edilen ‘Washington Navel’ çeşidi portakallara depolama öncesi: 53°C sıcaklıktaki sıcak suya 3 dakika (dk.) süreyle daldırma (SSD), 3 dakika (dk.) süreyle 20°C sıcaklıktaki %1 ve %3 (w/v) potasyum bikarbonat çözeltisine daldırma, 3 dakika (dk.) süreyle %10 ve %15 (w/v) Arap zamkı çözeltisine daldırma, sıcak su ile potasyum bikarbonat çözeltisinin kombinasyonu, sıcak su ile Arap zamkının kombinasyonu, potasyum bikarbonat ile Arap zamkının kombinasyonu ve her 3 uygulamanın kombinasyon uygulamaları yapılacaktır. Bir grup meyve 30 saniye süreyle ticari fungusit Imazalil’e (1000 ppm) batırılacaktır. Kontrol grubu meyveler 20°C sıcaklıktaki çeşme suyuna 3 dk süreyle daldırılacaktır. Uygulamaların ardından portakallar 5°C sıcaklıkta %85-90 oransal nemde 5 ay süreyle muhafazaya alınacaktır. Depolanan portakallardan belirli aralıklarla alınan meyve örneklerinde muhafaza sırasında meydana gelen çeşitli fiziksel, kimyasal değişimler (ağırlık kaybı, renk, SÇKM, asitlik, toplam fenol, antioksidanlık vs.) ve fungal çürümeler incelenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Portakal, Alternatif, Fungusit, Tuzlar, Kaplama

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Yeni Tropik Meyve Türlerinin Ülkemize Kazandırılması ve Antalya Koşullarına Adaptasyonu
Projeyi Teklif Eden Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Banu DAL
Proje Yürütücüleri	Dr. Beyza BİNER, Mehmet ÖZDEMİR, Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2019- 31.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi	100.500TL

Proje Özeti

Ülkemizde tropik meyvelere olan ilgi üretici ve tüketici bazında giderek artmaktadır. Ülkemizin tropik meyve üretimi ise Akdeniz bölgesinde bazı mikroklima alanları ile sınırlı durumdadır. AİGTHM koordinatörlüğünde, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ile 2012-2016 yılları arasında “Değişik Tropik Meyve Türlerinin Antalya Koşullarına Adaptasyonu Üzerinde Araştırmalar” isimli ortaklaşa yürütülen projede 6 farklı tropik meyve türünün (mango, guava, pitaya, pasiflora, longan ve litchi) Antalya ekolojik koşullarında yetiştirme olanakları araştırılmıştır. Bu kapsamda, türlerin adaptasyonu, ekolojik koşullardan etkilenme durumları, verim ve kalite performansları, pazarlama ve damak tadımıza uygunluk durumları ortaya konulmuştur. Adaptasyon çalışması sonuçlarında, tüm türlerin Antalya koşullarında yetiştirilme durumları ümitvar olarak belirlenmiştir. Bu projeden elde edilen bulguların ışığında, ülkemizde yetiştirilme şansı olan bazı yeni tropik türlerin üretime ve fidancılık sektörüne kazandırılması için birinci projenin devamı niteliğinde yeni bir projeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle hazırlanan bu projede, gerek damak tadı gerekse ülkemiz koşullarına uygunluğu bakımından “Black Sapote, Cherimoya, Karambola, Sapodilla, Mamey Sapote, Wampee, Soursop” gibi türlerin ülkemize kazandırılması ve bu türlerin yetiştirilme olanaklarının araştırılması planlanmıştır. Bu projenin sonuçlandırılması ile yeni tropik türlerin ülkemize kazandırılması mümkün olacak ve tür zenginliği açısından ülkemizin zenginleşmesine katkı sağlanacaktır. Ayrıca tamamına yakını ithalatla karşıladığımız tropik meyve türlerinin üretimine de katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mikroklima, subtropik, Black Sapote, Cherimoya, Karambola, Sapodilla, Mamey Sapote, Wampee, Soursop, kalite, verim

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Karaburun Yarımadasında Yer Alan Organik Zeytinliklerin Sürdürülebilirliği Üzerine Bir Araştırma
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi (Teknik Katkı) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksek Okulu (Teknik Katkı) ETO (Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği)
Proje Lideri	Hande UÇAR ÖZKAN
Proje Yürütücüleri	Dr. Meltem AYZ, Dr. Alev KIR, Dr. Songül ACAR, Nurcan ULUÇAY, Gıda Yük. Müh. Elif Burçin BÜYÜKGÖK, Yrd. Doç. Dr. H. Zafer CAN, Yrd. Doç. Dr. Koray KAÇAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	98.500 TL
Proje Özeti	<p>Organik tarım, geleneksel tarımsal uygulamaların yarattığı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak amacıyla sürdürülebilir bir tarım sistemi olarak gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Sürdürülebilir tarım, uzun dönemde doğal kaynakların korunması yanında çevreye zarar vermeyen tarımsal teknolojilerin kullanıldığı ve hızla artan dünya nüfusu karşısında gelecek nesillerin ihtiyaçlarını korumaya ve karşılamaya yönelik oluşturulan tarımsal bir yapıdır. Ancak temel ilkelerde, çevresel, etik ve ekonomik sürdürülebilirliği hedeflediği halde uygulamalarda yasal düzenlemelere uyulmakla birlikte üretimin sürdürülebilirliği ile uzun dönemli verim ve kaliteye etkileri tartışılmaktadır. Bu proje kapsamında, organik olarak sertifikalandırılan zeytinliklerde sürdürülebilirlik ölçülerek verim ve kalite yanında sürdürülebilirliğin artırılması için önerilerin hazırlanması amaçlanmaktadır. Proje, İzmir iline bağlı Karaburun, Seferihisar ve Urla ilçelerinde, organik sertifikalı ekonomik verim çağında olan zeytinlikler ile kontrol grubu olarak seçilecek bahçelerde yürütülecektir. Projenin ilk aşamasında, araştırma parsellerinde bahçe tesis özellikleri, bakım işlemleri, hasat ve hasat sonrası uygulamaları öncelikle üreticilerle yapılacak anketler ve sonrasında da yıl içinde yapılacak gözlemlerle belirlenecektir. Proje, Karaburun yarımadasında seçilmiş organik sertifikalı zeytinliklerde biyoçeşitlilik, toprak verimliliği, hastalık ve zararlı yönetimi, girdi kullanımı, zeytin ve zeytinyağı ürününün hangi oranda organik pazara sunulduğu gibi temel bazı parametrelerin belirlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesinde bir ilk olacaktır. Ayrıca yöreye özgü Erkence çeşidinin bilinmesi, Yarımada veya Erkence odaklı olarak zeytin kalite özelliklerinin belirlenmesi, orta ve uzun dönemli planlamalara ışık tutacaktır.</p>

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Zeytin genomuna özel yeni SSR markörlerinin geliştirilmesi ve Türkiye zeytin çeşitlerinin DNA parmak izlerinin çıkarılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Nurengin METE
Proje Yürütücüleri	Yrd. Doç. Dr. Ali Tefik UNCU, Dr. Öznur ÇETİN Oktay SEZGİN, Nuray KÖRÜKMEZ, Firuze TOPAKLI, Hande U. ÖZKAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019 - 31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi	2019:160.000 TL, 2020: 45.000 TL, 2021: 25.000 TL
Proje Özeti	<p>Zeytinin ilk kültüre alınmasından günümüze kadar geçen süre içerisinde oluşan doğal melezlenmeler neticesinde farklı ülkelerde birçok çeşit ortaya çıkmıştır. Türkiye Zeytin Arazi Gen Bankası'nda da koruma altına alınmış 91 çeşit yer almaktadır. Zeytin çeşitlerinde morfolojik özelliklere göre yapılan tanımlamalar; bazı çeşitlerin birbirine benzemesi, bazılarında ise aynı çeşidin farklı çevresel koşullarda yetiştirilmesine bağlı olarak karışıklıklara yol açmaktadır. Bu eksikliği gidermek amacıyla son yıllarda çeşit tanımlama çalışmaları moleküler olarak da ele alınmaya başlanmıştır.</p> <p>Önerilen bu proje kapsamında 2017 yılı içinde yayımlanan zeytin referans genomu biyoinformatik analizlere tabi tutularak; bilimsel literatürde ilk kez tüm zeytin genomunu temsil edecek düzeyde çok sayıda genomik SSR markörleri geliştirilmesi planlanmaktadır. Böylece Türkiye zeytin gen havuzu karakterize edilecek ve Türk zeytin çeşitlerine ait DNA barkotları oluşturularak zeytin çeşitlerimize ait kimlik kartları geliştirilecektir. Zeytin çeşitlerini barkotlamak üzere seçilecek SSR markörleri çeşitleri birbirinden ayıracak kadar polimorfik aynı zamanda çeşit için korunmuş olacak şekilde belirlenerek en az sayıda SSR bölgesi kullanılarak tüm zeytin çeşitlerimizin barkotlanması öngörülmektedir. Proje kapsamında geliştirilecek olan yeni SSR markörleri dünya bilim insanlarının kullanımına sunulacak ve bilimsel literatürde önemli bir yenilik olacaktır. Projenin başarıya ulaması durumunda, ülkemiz zeytin çeşitlerinin moleküler düzeyde korunması ve tanımlanması sağlanacaktır. Ayrıca, geliştirilen SSR markörleri genetik haritalama çalışmalarında kullanılmak üzere önemli bir zemin hazırlayacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, DNA barkotları, Moleküler karakterizasyon, SSR

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Zeytinde farklı ekolojik koşullarda genotip x çevre ilişkisinin tespit edilmesine yönelik adaptasyon parsellerinin kurulması ve yönetimi (I. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova/İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Öznur ÇETİN
Proje Yürütücüleri	Oktay SEZGİN, Dr. Nurengin METE, Firuze TOPAKLI, Dr. Songül ACAR, Nuray KÖRÜKMEZ, Şule SAVRAN, Dr. Nesrin AKTEPE TANGU, Dr. Emre BİLEN, Cengiz TURKAY, Hatice GÖZEL, Dr. Ajlan YILMAZ, Sibel AKTUĞ TAHTACI, Çiğdem CEREN, Cemile KAPLAN, Dr. Nilüfer AKSU USLU, Mehmet ÖZDEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	Başlama Tarihi: 01.01.2019 Bitiş Tarihi: 31.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi:	2019:20.000, 2020:20.000, 2021:20.000, 2022:20.000, 2023:30.000 TL TOPLAM: 110.000 TL
Proje Özeti	<p>Zeytinin kültüre alınmasından günümüze kadar geçen süre içerisinde doğal melezlenmeler ile farklı ülkelerde birçok çeşit ortaya çıkmıştır. Türkiye Zeytin Arazi Gen Bankası'nda 90 çeşit yer almaktadır. Bu çeşitlerden Gemlik, Ayvalık, Memecik ve Domat zeytin ağaç varlığımızın büyük kısmını oluşturmaktadır. Oysaki Türkiye zeytinin gen merkezlerinden olup farklı genetik özellikler gösteren birçok çeşide sahiptir. Bu çeşitlerin bazıları lokal olarak farklı bölgelerimizde yetiştirilmektedir. Ticari değere sahip bu çeşitlerin diğer bölgelerimizde de iyi bir alternatif yaratma potansiyeli bulunmaktadır. Günümüzde, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de zeytin yetiştiriciliği geleneksel yapıdan daha modern bir yapıya doğru değişim içindedir. Ancak çeşit seçimi hala hiçbir bilimsel araştırmaya dayanmadan yapılmaktadır. Bunun sonucunda çoğu kez beklenen randıman alınamamaktadır. Daha bilinçli ve karlı bir zeytin yetiştiriciliği için bölgeye en iyi uyum sağlayacak çeşitlerin belirlenmesi zorunlu görülmektedir.</p> <p>Zeytin çeşitlerimizin farklı ekolojilerde aynı büyüme şartlarında nasıl tepki vereceği konusunda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu çalışma ile; İzmir, Yalova, Samsun, Antalya, Gaziantep, Mersin, Hatay'daki araştırma enstitülerinde adaptasyon parselleri ve mini meteoroloji istasyonu tesis edilecektir. Zeytin çeşitlerinin farklı iklim ve toprak şartlarındaki fenolojik ve pomolojik farklılıkları kayıt altına alınıp çevrimiçi olarak izlenebilecektir. Üreticilere bölgelerine en iyi uyum sağlayan çeşitler tavsiye edilecektir. Ayrıca ıslah programlarında yeni geliştirilen çeşitleri bu bölgelere tavsiye etmek söz konusu olabilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, Adaptasyon, Çeşit, İklim, Verim, Kalite

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Ayvalık Zeytin Çeşidinde Seleksiyon Yöntemi ile Ticari Değeri Yüksek Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi (I. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova/İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	-
Proje Lideri	Dr. Songül ACAR
Proje Yürütücüleri	Uğur GÜLOĞLU, Oktay SEZGİN, Nurcan ULUÇAY, Dr. Nurengin METE, Dr. Öznur ÇETİN, Hande Yılmaz DÜZYAMAN, Hande Uçar ÖZKAN, Furize TOPAKLI
Başlama- Bitiş Tarihleri	Başlama Tarihi: 01.01.2019 Bitiş Tarihi: 31.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi:	2019:24.750, 2020:19.750, 2021:19.750, 2022:19.750, 2023: 14.250 TL, TOPLAM: 97.750 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemizin farklı iklim ve ekolojik koşullara sahip bölgelerine dağılmış olan bir çok zeytin çeşidi bulunmaktadır. Ege bölgesinin en önemli çeşitlerinden olan ve zeytin varlığımızın yaklaşık % 20'sini oluşturan Ayvalık zeytin çeşidi, geçmiş yıllardan günümüze kadar yerini korumuş ve çeşitler arasında oransal değer olarak 2. sırada yer almıştır.</p> <p>Zeytin tarımının çok eski tarihlere dayandığı ülkemizde, yüzlerce, hatta binlerce yıldır yetiştirilen çeşitlerde zaman içinde farklılıkların meydana gelme olasılığı son derece yüksektir. Geçmiş yıllardan günümüze kadar birçok çeşitte seleksiyon çalışması yapılmıştır. Ancak ağaç varlığı bakımında 2. sırada bulunan Ayvalık zeytin çeşidinde sonuçlanmış bir seleksiyon çalışması bulunmamaktadır. Ayvalık zeytin çeşidine ait çok zengin genetik kaynaklar içerisinde günümüz ıslah programlarında arzu edilen özellikleri taşıyan tiplerin bulunma olasılığı oldukça yüksektir.</p> <p>Bu noktadan hareketle Ayvalık zeytin çeşidinde doğal melezlemelerle oluşan bireyler de dahil olmak üzere popülasyon içerisinde yapılması planlanan bu seleksiyon çalışması ile çeşidin yoğun olarak yetiştiği Balıkesir, Çanakkale, Manisa, İzmir illeri ile belli bir popülasyona sahip olduğu belirlenen diğer alanlarda; özellikle verimi ve yağ oranı daha yüksek olan, periyodisiteye eğilimi daha az olan, meyvelerinde şekil bozukluğu göstermeyen, iri meyveli tiplerin tespit edilmesi ve bu tiplerin çoğaltılarak kaybolmadan üretici ve tüketicilerin hizmetine sunulması planlanmaktadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, Ayvalık, Seleksiyon

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Zeytinde Ticari Değeri Yüksek, Verim ve Kalite Özellikleri Bakımından Üstün Sofralık ve Yağlık Çeşit Geliştirmek Amacıyla Yeni Melez Popülasyonlarının Oluşturulması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü / İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Hande YILMAZ DÜZYAMAN
Proje Yürütücüleri	Uğur GÜLOĞLU; Songül ACAR; Neslihan UZUN; Oktay SEZGİN; Firuze TOPAKLI; Nurcan ULUÇAY; Mehmet HAKAN; Melek GÜRBÜZ VERAL; Doç. Dr. Ahmet İPEK (Danışman; Uludağ Üniv.); Dr. Lorenzo LEÓN (Danışman; IFAPA Cordoba-İspanya)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019-31.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi:	42.000 TL

Proje Özeti

Zeytine olan talep gün geçtikçe artmaktadır. Bunun sebebi, meyve ve yağının lezzetli ve aromatik olması, ayrıca sağlık açısından da birçok yararının bulunmasıdır. Ancak, dünyada kayıt altında olan birçok çeşit olmasına rağmen, zeytin üretimi günümüzde halen çok az sayıda kültür çeşidine dayanmaktadır. Diğer yandan, hâlihazırda kullanılmakta olan bu sınırlı sayıda zeytin çeşidi günümüzün modern üretim anlayışına cevap vermekte zorlanmaktadır. Bu projede, nitelikli melez yeni sofralık ve yağlık zeytin çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Melezleme tekniğinin kullanılacağı bu çalışmada, öncelikle moleküler markırlar yardımıyla farklı allel genleri taşıyan bireylerden ebeveynler seçilerek yerli X yerli ve yerli X yabancı melez kombinasyonları oluşturulacak ve ardından melezlemeler yapılacaktır. Sofralık çeşitlerde sanayinin ihtiyaç duyduğu, ekonomik değeri yüksek, iri meyveli, meyve et-çekirdek ayrımı kolay, iğnesi olmayan çeşitler amaç edinilirken; yağlık çeşitler için yağ miktarı ve kalitesi iyi, fenolik maddeler bakımında zengin ve yağ stabilitesi iyi olan çeşitlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Geliştirilecek olan melezlerin makinalı hasada uygunlukları da göz önünde bulundurulacaktır. Ayrıca Enstitümüz tarafından geliştirilmiş ve tescil ettirilmiş olan 'Hayat' çeşidinin kendileme çalışmaları yapılacaktır. Melezler elde edildikten sonra moleküler markırlar ile melezlerin doğrulanması yapılacak ve Enstitü bünyesinde melez parselleri oluşturulacaktır. Bir gen havuzu niteliğinde olan ve birçok bilimsel çalışmanın yürütülmesine imkân verecek olan bu melez parsellerden, gelecekte yeni ticari çeşit adayları belirlenebilecektir.

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Adı	İncirde Örtüaltı Yetiştirme Tekniklerinin Geliştirilmesi
Projenin İngilizce Başlığı	The improvement of greenhouse growing cultivation techniques in fig
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	
Proje Lideri	Mehmet Ali KARGICAK
Proje Yürütücüleri	Birgül ERTAN, Selim ARPACI, Sunay DAĞ, Mesut ÖZEN, Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Duygu BİROL, H. Ahmet AKDEMİR, Prof. Dr. Engin ERTAN
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2023
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (2019-2023)	2019-73.000,00 TL 2020-20.000,00 TL 2021-20.000,00 TL 2022-22.000,00 TL 2023-11.000,00 TL
Projenin Toplam Bütçesi	146.000,00 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemiz sahip olduğu ekolojik koşulları ve genetik çeşitlilik açısından, kurutmalık ve sofralık incir yetiştiriciliğinde dünyada ilk sırada yer almaktadır. Örtü altı yetiştiriciliğinde miktar ve alan bakımından sebze ve çiçeklerden sonra üçüncü sırada meyveler yer almaktadır. 2016 yılı itibariyle, örtüaltında toplam 422.156 tonluk meyve üretimi gerçekleşmiştir. Meyve yetiştiriciliğinde ekolojik faktörlerin uygun olmasının, sağlayacağı en önemli avantajlardan biri; hiç kuşkusuz erkenciliktir. Ege ve Akdeniz bölgesinde, doğal olarak bir erkencilik sözkonusudur. Hem uygun iklimin hem de bazı erkenci çeşitlerin daha erken pazara çıkması hem üreticiler için bir avantaj hemde tüketiciler için bir zenginlik oluşturmaktadır. Aydın, Manisa ve Mersin illerinde bazı incir çeşitleri yaklaşık 1 ay erken pazara çıkarak normal sezona göre 3-4 kat daha yüksek fiyatla satılabilmekte ve üreticiye önemli gelir sağlamaktadır. Tüm bu noktalardan hareketle planlanan çalışma ile; yaygın ve erkenci sofralık incirler çeşitlerinin örtüaltında koşullarında sağlanabilecek erkencilik ve geçici çeşit ile üretim periyodunun ne kadar uzatılabileceği, incirin pazarda kalma süresi ve ihracat payının artmasına katkı imkanlarının araştırılması hedeflenmiştir.</p> <p>Proje İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkez İşletmesinde 2019-2023 yılları arasında yürütülecektir. Bursa Siyahı, Beyaz Orak, Morgüz incir çeşitleri ile 3 farklı ilek çeşidine ait 1 yaşlı fidanlar bitkisel materyal olarak kullanılacaktır. Proje 528 m² lik polietilen örtü ile kaplanmış serada 2,5x2,5 dikim mesafesiyle, Morgüz çeşidi sadece toprağa, Bursa Siyahı ve Beyaz Orak çeşitleri hem toprağa hemde 65lt'lik saksıda topraksız ortama dikim şeklinde, 4 tekerrürlü ve her tekerrürde 2 bitki olacak şekilde planlanacaktır. Goble budama şekline göre taç oluşturulacak bitkilerde proje süresince fenolojik, morfolojik, pomolojik ölçümler yapılacak ve çeşitlerin örtü altında toprakta ve saksıda topraksız ortamda; bitki gelişimi, erkencilik ve verimlilik durumları değerlendirilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler	incir, örtüaltı, erkencilik, verim

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Adı	İncirde Anaç Seleksiyonu
Projenin İngilizce Başlığı	Fig Rootstock Selection
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	
Proje Lideri	Dr.Sunay DAĞ
Proje Yürütücüleri	Dr. Birgül Ertan, Selim ARPACI, Mehmet Ali KARGICAK, Mesut ÖZEN, Sibel Akkuş BİNİCİ, Dr. Gökhan AKKUŞ, Dr. Nesrin Aktepe TANGU, Dr. Nilüfer Aksu USLU
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2021
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (2019-2021)	1.YIL: 40000TL, 2.YIL: 47000 TL, 3.YIL: 47000 TL
Projenin Toplam Bütçesi	134.000 TL
Proje Özeti:	<p>İncir (<i>Ficus carica</i> L.)Anadolu'dan Suriye, Irak ve Arabistan'a, Hazar Denizi'nin güneyine ve Kafkasya'ya kadar yayılmıştır. Yayılma şekli ve yollar içinde Anadolu'nun önemli rol oynaması, Ege'de form zenginliği göstermesinden dolayı, Anadolu incirin anavatan olarak görülmektedir. Türkiye'de Doğu Karadeniz'den başlayarak Karadeniz, Marmara, Akdeniz kıyı şeridinde, Güneydoğu Anadolu'da ve İç Anadolu'daki vadilerde incir ağaçlarına rastlanmaktadır. Türkiye'de, doğal melezleme ve seleksiyon yoluyla birçok yabancı ve kültür incir çeşitleri ortaya çıkmıştır. Ülkemiz yabancı <i>Ficus</i> türleri bakımından çok geniş bir gen kaynağına sahip olmakla birlikte, daha önce incirde anaç elde etmek amacı seleksiyon çalışması yapılmamıştır. Çeşitli hastalık ve zararlılar, değişik iklim olayları, doğal afetler ve yerleşim alanları ile sanayinin gelişmesi gibi faktörler incir yetiştiriciliğini olumsuz etkilemektedir. Tüm bu faktörler dikkate alındığında incir yetiştiriciliğinde anaç kullanımı gerekmektedir.</p> <p>Bu proje ile; Ege, Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde olumsuz iklim ve toprak koşullarına tolerant, gelişme kuvveti açısından farklılık gösteren ve toprak kaynaklı hastalıklara dayanıklı, kültür çeşitlerinden farklı ve üstün nitelikli incirlerde morfolojik özellikler dikkate alınarak anaç seleksiyonu yapılması amaçlanmıştır. Böylece incirde genetik materyalin toplanarak genetik havuzun oluşturulması ve korunması sağlanarak incirde genetik çeşitliliğin kaybolmasının önüne geçilecek ve elde edilecek genotiplerin performanslarının tanımlanmasıyla gen kaynaklarına yeni genotipler kazandırılmış olacaktır. Proje ile uygun anaçlar belirlendiğinde, üretimde standardizasyon sağlanacak, incir yetiştiriciliğinde anaç kullanımı ile kalite ve kantite artırılarak incir üreticilerimize, dolayısıyla da ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler	İncir, seleksiyon, Anadolu, anaç

YENİ TEKLİF PROJE

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Adı	Melezleme İslahı ile Partenokarp İncir Çeşidi Gelistirilmesi
Projenin İngilizce Başlığı	Development of Parthenocarp Fig with Hybridization Breeding
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Akdeniz Üniversitesi Tarımsal Biyoteknoloji Bölümü
Proje Lideri	Dr. Birgül ERTAN
Proje Yürütücüleri	Dr. Sunay DAĞ, Selim ARPACI, Mehmet Ali KARGICAK , Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Mesut ÖZEN, Yrd.Doç.Dr. Hatice İKTEN
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2019- 31/12/2023
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	1.Yıl-28000 TL; 2.Yıl-23000 TL; 3. Yıl-50000 TL; 4.Yıl-15000 TL; 5. Yıl-13000 TL
Projenin Toplam Bütçesi	129.000 TL
Proje Özeti:	<p>Türkiye dünyada incir üretiminde söz sahibi olan ülkeler arasında yer almaktadır. Dünyada 1.1 milyon ton incir üretiminin 305.282 tonu Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Türkiye incir gen merkezi içerisinde yer aldığı için incir genetik kaynakları açısından zengindir.. İncir üretiminde ve ihracatında sahip olunan üstünlüğü sürdürebilmek ve dünya pazarındaki payımızı arttırabilmek için yüksek kaliteli, partenokarp ve erken olgunlaşan yeni incir çeşitlerine ihtiyaç vardır. Partenokarp incir çeşitleri meyve oluşturmak için döllenmeye ihtiyaç duymadıklarından dolayı incir üretiminde büyük avantaj sağlar. İlekleme işleminin elimine edilmesi işçilik masraflarını ve ilekleme sırasında oluşabilecek hastalık bulaşma risklerini azaltır.</p> <p>Bu çalışmanın amacı melezleme ıslahı ile taze tüketime ve kurutmalık özelliği olabilecek partenokarp, erkenci,verimli ve kaliteli incir çeşitleri geliştirmektir. Teklif edilen projede partenokarp, erkenci çeşit geliştirmek için yürütülecek ıslah programlarında dişi ebeveyn olarak iri meyveli, sarı meyve kabuğuna sahip, verimli ve erkenci partenokarp çeşitler olan “Beyaz Orak”ve “Nazareth” kullanılacaktır. Erkek ebeveyn olarak 2009 yılında İncir Araştırma Enstitüsünde başlatılmış olan “Melezleme İslahı ile Çeşit Geliştirme Projesi” kapsamında elde edilen erkek melez bireyler kullanılacaktır. Melezlemeden sonra oluşan meyvelerden tohumlar çıkarılarak ekim yapılacak ve elde edilen çöğürler 1 yıl sonra plastik torbalara şaşırtılacak, daha sonra araziye dikilmeden önce moleküler testleme yapılarak belirlenen erkek bireyler elimine edilecektir. Projenin ikinci diliminde, meyveler oluşmaya başladığında pomolojik ve fenolojik karakter değerlendirilerek yüksek kaliteli ve partenokarp çeşitler seçilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler	Melezleme, partenokarp, Beyaz Orak, Ficus carica L.,erkencilik

DEVAM EDEN PROJELER

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P02/04
Proje Başlığı	Kütdiken Limon Çeşidinde Sağlıklı Çiçek Oluşumunu Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Çözüm Önerilerinin Araştırılması Alt Proje: Kütdiken Limon Çeşidinde Değişik Uygulamaların Sağlıklı Çiçek Oluşumu İle Meyve Verim ve Kalite Özellikleri Üzerine Etkileri (Doktora Tez Projesi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Nesrin KARATAŞ
Proje Yürütücüleri	Dr. Güçer KAFA, Übeyit SEDAY, Rasim ASLAN, Dr. Ayhan AYDIN, Danışman: Prof. Dr. Sinan ETİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 -31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi	1.yıl: 20.000 2.yıl:10.000 3.yıl :10.000 4.yıl:10.000 5.yıl :10.000 Toplam 60.000 TL

Proje Özeti :

Bu çalışmada Kütdiken limon çeşidine ait verim çağındaki ağaçlar kullanılmıştır. Normal budama ve rutin gübrelemeye ilave olarak yapraktan verilen Zn, B, P dozlarının ve geç hasat uygulamalarının; serbest tozlanmada çiçeklerin normal veya eksik organlı ya da kusurlu olması yanında, polen canlılığı, çimlenmesi, üretim miktarı ile meyve verim ve kalitesi üzerine etkileri incelenmiştir. Yapılan uygulamaların normal gelişen çiçek oranına etkileri incelendiğinde, en yüksek ortalama değer yapraktan ekstra gübreleme Zn+P+B uygulamasından elde edilmiştir. Toplam kusurlu çiçek oranları incelendiğinde en yüksek ortalama değerler geç hasat uygulamalarından elde edilmiştir. Normal ve staminate çiçeklere ait en yüksek çiçek tozu canlılık oranı, yaprak gübresi bor uygulamasından elde edilirken, çiçek tozu çimlenme oranlarına ait en yüksek değerler yapraktan ekstra bor uygulaması ve yapraktan ekstra Zn+P+B uygulamalarından elde edilmiştir. *In vitro* koşullarda çiçek tozu çimlendirme ve canlılık denemelerinde elde edilen veriler değerlendirildiğinde, staminate çiçeklerin tozlayıcılık potansiyelinin normal çiçeklerden pek de düşük olmadığı, bazen daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bir çiçekteki ve bir anterdeki çiçek tozu sayıları yönünden ise uygulamalara göre değişen sonuçlar elde edilmiştir. En düşük değerler geç hasat uygulamalarından elde edilmiştir. Morfolojik normal çiçek tozu ortalama değerleri incelendiğinde ise en yüksek oran yaprak gübresi çinko uygulamasından elde edilmiştir. Meyve kalite özellikleri incelendiğinde; ortalama meyve ağırlığı, meyve eni, meyve boyu, kabuk kalınlığının hasat süresi geciktikçe arttığı tespit edilmiştir. Usare randımanı ve meyve suyu asitlik değeri de hasat geciktikçe olumsuz yönde etkilenmektedir. Meyve kalite özellikleri yönünden en yüksek ortalama meyve ağırlığı, meyve eni, meyve boyuna ait değerler; yapraktan ekstra çinko uygulamalarından elde edilmiştir. Usare randımanı yönünden en düşük değerler gübreleme ve budama+gübreleme uygulamalarından elde edilmiştir.

Elde edilen verilerin değerlendirmeleri devam etmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P02/02
Proje Başlığı	Proje: Turunçgil Islah Materyallerinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması Alt Proje: Mandarinlerde Tam Gelişme Göstermeyen Tohumlardan Farklı Ploidi Seviyelerine Sahip Bitkilerin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Güçer KAFA
Proje Yürütücüleri	Übeyit SEDAY, H. İhsan TEKİN, Deniz SANAL, Onur UYSAL, Dr. Sefa POLATÖZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Yıllara Göre Bütçesi:	25.000 TL

Proje Özeti:

Çekirdeksizlik turunçgillerde giderek önem kazanan bir özellik olup, yeni geliştirilmiş bir çeşidin gerçekten iddialı olabilmesi için olmazsa olmaz aranan şartlardan biridir. Çekirdeksizliğin mutasyonlarla ya da ploidi ıslahı ile elde edilmesi mümkündür. Şimdiye kadar kurumsal olarak mutasyon ıslahı yolu ile çekirdeksizlik eldesi için pek çok proje hazırlanmış olup yürütülmektedir. Ülkemizin dünya pazarlarındaki yarışa daha aktif ve kısa sürede ciddi manada dâhil olabilmesi için çekirdeksiz ve geçici mandarin çeşitlerine en kısa sürede sahip olması gerekmektedir. Bu sebeple farklı ploidi seviyelerine sahip mandarin bireylerinin elde edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu proje ile özellikle triploid ve tetraploid mandarin bireylerinin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar abortif nitelikli tohumlardan triploid ve tetraploid bitkilerin elde edilebildiğini ortaya koymaktadır. Konu üzerine yaptığımız ön çalışmalarda *in vitro* koşullarda embriyo kurtarma yapmaksızın, abortif nitelikli tohumların çimlendirilerek bitki haline getirilebileceği görülmüştür. Bu anlamda hem serbest tozlanma hem de melezleme çalışmalarından elde edilen meyvelerdeki abortif nitelikli tohumlar kullanılmak suretiyle amaçlanan özelliklere haiz bitkilerin elde edilmesi için triploid bireylerin doğrudan çeşit olabilme nitelikleri incelenerek tescili gerçekleştirilecekken, tetraploid bireylerin de triploid elde edilebilecek melezleme çalışmaları için ebeveyn olma durumu değerlendirilecektir. 2016 yılında ekimi yapılan ilk tohumlarda çimlenme ve bitki oluşum ve gelişiminde başarılı neticeler elde edilmiştir. 2017 yılında toplam 1470 adet bitki, Flow sitometri analizine tabi tutulacak düzeye gelmiş ve testten geçirilmiştir. Yapılan analizlerde 39 adet triploid ve 15 adet tetraploid bitki tespit edilmiştir. Proje faaliyetleri sorunsuz bir biçimde yürütülmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/
Proje Başlığı	Sanayiye Yönelik Turunçgil Çeşit Geliştirme Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Adana Bilim ve Teknoloji Üniv. Müh. ve Doğa Bil. Fak. Gıda Müh. Böl. Mustafa Asparuk Sinerji A.Ş. / TARGID A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Güçer KAFA
Proje Yürütücüleri	Ali TEKİN, Dr. Sefa POLATÖZ, Zafer KARAŞAHİN, Zeynettin BAYSAN, Onur UYSAL, Prof. Dr. Osman KOLA, Adil KOÇDEMİR (BÜGEM temsilcisi)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2018-2022
Projenin Yıllara Göre Bütçesi:	1.yıl 25.000 TL; 2.yıl 20.000TL; 3.yıl 17.000TL; 4.yıl 21.000 TL; 5.yıl 25.000 TL
Proje Özeti:	<p>Bu proje ile ülkemiz meyve suyu sanayiinin, işlemek üzere nitelikli ve sürdürülebilir hammadde ihtiyacının karşılanması için uygun sanayilik turunçgil çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Hedeflenen çeşitlerin üretim yelpazesinde yer alması ve böylece üreticilere yeni bir alternatif sunulması da arzulanmaktadır. Amaçlanan sanayilik yeni turunçgil çeşitlerinin geliştirilmesi için mutasyon ve melezleme ıslah yöntemleri kullanılacak olup, meyve suyu sanayii için önem arz eden SÇKM/Asit oranı, SÇKM, Limonin içeriği ile usare miktarı bakımından istenilen özelliklere sahip olan mutant ya da melez bitkiler belirlenerek çeşit adayı olarak tescile sunulacaktır. Amaçlara ulaşılması halinde Türk meyve suyu sektörünün taze sıkılmış turunçgil suyu üretimi artacak olup, buna bağlı olarak toplumda artan talebin karşılanması ile üretimden tüketime değin uzanan zincirde çarpan etkisi yüksek olacağı tahmin edilen bir memnuniyete ulaşılacağı öngörülmektedir. Proje ile SÇKM/Asit oranı 16 ve üzeri değerlere sahip ve Limonin değerleri düşük, meyve suyu randımanı yüksek portakal ve mandarin melezleri elde edilmesi ve elde edilen bireylerin çeşit olarak tescilinin gerçekleştirilerek hızlı bir şekilde sektörün hizmetine sunulması arzulanmaktadır. Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü tarafından yürütülmekte olan turunçgil çeşit geliştirme çalışmaları kapsamında oluşturulan mutant portakal, mutant mandarin ve melez mandarin popülasyonları meyve suyu sanayiinin kullanımına uygunluk bakımından incelenecektir. Bunun yanı sıra Hamlin, Akçay Şekeri, Dört Yol Yerli ve Kozan Yerli portakal çeşitlerinde akut Gama ışını uygulamasıyla mutant popülasyon meydana getirilerek elde edilen popülasyon meyve suyu sanayiinin kullanımına uygunluk bakımından incelenecektir. Ayrıca; Klemantin mandarini X Akçay Şekeri portakalı; Klemantin mandarini X Hamlin portakalı; Klemantin mandarini X Kozan Yerli portakalı; Klemantin mandarini X Dört Yol Yerli portakalı; Klemantin mandarini X Trovita portakalı kombinasyonlarından elde edilecek melezler (tangor) meyve suyu sanayiinin kullanımına uygunluk bakımından incelenecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P02/
Proje Başlığı	Farklı Lokasyonlarda Yetiştirilen Kütdiken Limon Çeşidinde Doğal Depolama Sırasında Kayıp Ve Sebeplerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mustafa ÜNLÜ
Proje Yürütücüleri	Zafer KARAŞAHİN, E. Çağlar EROĞLU, Zeynettin BAYSAL, Dr.Güçer KAFA, Rasim ARSLAN, Seyfettin FARUK, Osman UYSAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam 25.000 TL Eren Tarım (10.000TL Ayni)

Proje Özeti :

Türkiye yıllık yaklaşık 750.000 ton limon üretimi bulunmaktadır. Üretimin yaklaşık olarak %20 den fazlası doğal muhafaza depolarında depolanmaktadır. Bu çalışmada depolama sırasında oluşan kayıp miktarları ve kayıp sebepleri tespit edilecektir. Meyveler Mersin ilinin üretim desenini yansıtacak üç farklı lokasyondan ve Araştırma Enstitüsü bahçesinden alınacaktır. Meyveler Aralık ayında derilecek. Meyveler eylül ayına kadar depolanarak aylık periyotlarda ağırlık kaybı (g.), SÇKM (%), titre edilebilir toplam asit miktarı(%), pH değeri, usare oranı(%), SÇKM/Asit oranı, duyusal kalite(1-5 skalası), renk (Lab), askorbik asit(mg/kg), fizyolojik bozukluklar ve depo çürümeleri(%), yeşil kapsüllü meyve oranı(%) analizleri yapılacaktır. Ayrıca derim sonrası kayıplara etki eden faktörler ve faktörlerin yönleri Çoklu Lojistik Regresyon analizi aracılığıyla ortaya konulmaya çalışılacaktır. 2016 yılında; Bahçeler tespit edilmiş yaprak ve toprak örnekleri alınarak, analizleri yapılmıştır. 18 Kasım 2016 tarihinde limonlar hasat edilmiş başlangıç analizleri yapılarak depoya alınarak periyodik olarak aylık analizler yapılmıştır. 2017 yılında bahçelerden toprak ve yaprak örnekleri alınarak analizler yapılmıştır. Meyvelerin 28-29 Kasım tarihlerinde hasadı yapılmıştır. Başlangıç analizleri yapıldıktan sonra kağıtlara sarılarak kasalama işlemi yapılmış ve depoya götürülmüştür.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P02/03
Proje Başlığı	Turunçgil Islah Materyalinin Tanımlanması ve Farklı Değerlendirme Olanaklarının Araştırılması Alt Proje; Mandarinlerde Hasat Sonrası Kaliteyi Etkileyen Karakterlerin Moleküler Haritayla İlişkilendirilmesi (Doktora Tezi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma İstasyonu Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Mustafa ÜNLÜ
Proje Yürütücüleri	Doç.Dr.A.Erhan ÖZDEMİR Doç.Dr.Aydın UZUN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014:20.000 TL 2015:20.000TL 2016: 15.000TL 2017:15.000TL 2018:15.000TL

Proje Özeti:

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde genetik haritalaması yapılan Klemantin X Orlando melezi 144 adet Mandarin genotipi bulunmaktadır. Bu mandarinlerde hasat sonrası kaliteyi etkileyen özellikler, raf ömürlerinin belirlenmesi, hasat sonrası kaliteyi etkileyen özelliklerle moleküler markırlar arasında ki ilişkinin belirlenmesi, orta mevsim olgunlaşan çeşit aday olabilecek tiplerin depolanma özellikleri araştırılarak ıslahçılara ıslah süresini kısaltacak materyal temin edilmesi amaçlanmaktadır. Meyveler SÇKM/asit oranı 6,5 ve üzerine geldiğinde hasat edilecektir ve 20 C’de % 70-75 oransal nem içeren depoda 21 gün süreyle bekletilecektir. Raf ömrü boyunca meyvelerde 7 gün aralıkla pomolojik analizleri yapılacaktır.

Projenin 1. ve 2. yılında ayrıca orta mevsim dönemde olgunlaşan 3 adet mandarin genotipi ve 2 adet ebeveyn mandarin çeşitlerinin meyve örnekleri 2 farklı sıcaklık derecesinde(4 ve 6 C) , ve % 85-90 nemde 3 ay süreyle depolanacaktır. Projenin 3. ve 4. yılında da belirlenen yeni ümitvar 3 genotipin aynı şekilde muhafazası yapılacaktır. Meyvelerin depolama süresince her 30 günde bir analizi yapılacaktır. Mevcut haritanın daha doymuş hale gelmesi için daha önce kullanılmamış 30 tane SSR markırı kullanılarak harita daha doymuş hale getirilecektir. Raf ömrü boyunca elde edilen hasat sonrası özelliklerinin her birisi için ayrı ayrı MAPQTL5 haritalama programı kullanılarak moleküler markırlarla ilişkileri tespit edilecektir. Mandarinler 2014 ve 2015 yılı raf ömrü çalışmaları ve 3 adet genotipin muhafaza çalışması tamamlanmıştır.30 adet SSR markırı testlemesi ve PCR çalışmaları bitmiş skorlama çalışması bitmiştir. 30 kasım tarihinden itibaren ebeveynler ve 3 genotip hasadı yapılarak 4 ve 6 C’de depolanmaya başlamıştır.2016 yılında 3 adet genotip belirlenerek 01 Aralık tarihinde hasat yapılarak 4 ve 6 C’de depolama yapılmıştır. Depolama süresince analizler yapılmıştır. 2017 yılında 3 adet genotip 05 Aralık tarihine hasat edilerek tekrar 4 ve 6 C’de depolama yapılmıştır. Depolama süresince analizler yapılmaktadır..

Projemizde herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/11/A08/P02
Proje Başlığı	Doğu Akdeniz Bölgesinde Yayılım Gösteren Bazı Turunçgil Çeşitlerinin Mersin-Erdemli Koşullarında Verim, Meyve ve Bitkisel Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü- Erdemli/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Onur UYSAL
Proje Yürütücüleri	Übeyit SEDAY, Dr. Güçer KAFA, Dr. Sefa POLATÖZ, Deniz SANAL, H. İhsan TEKİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	1 Ocak 2018- 31 Aralık 2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 5.000 TL 2019: 5.000 TL 2020: 5.000 TL 2021: 5.000 TL 2022: 5.000 TL
Proje Özeti:	<p>Ülkemiz turunçgil yetiştiriciliği için uygun olmasına rağmen son yıllarda yetiştiriciliği artan turunçgil çeşitlerinin bölge ekolojisi için adaptasyonu tam olarak konu üzerinde araştırma yapılmadığından bilinmemektedir. Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü arazisinde yürütölen bu projede, son yıllarda önemli yer edinen bazı çeşitlerin bölgemiz şartlarında verimlilik durumlarının tespiti ve ürün çeşitlendirmesi ile üretim sezonunu genişletmek amaçlanmıştır. Analiz için verim alınabilen bazı çeşitlerde Pomolojik değerlendirmeler yapılmıştır. Okitsu çeşidi meyve ağırlığı ortalama 134.12 g, dilim sayısı 11.2 adet, usare miktarı %35.7, SÇKM %10.42, SÇKM/Asit %1.32. Miho Wase çeşidinde ortalama meyve ağırlığı 142.25 g, dilim sayısı 10.92 adet, usare miktarı %36.6, SÇKM % 11.1, SÇKM/Asit %1.41. Dobashi Beni çeşidinde ortalama meyve ağırlığı 144 g, dilim sayısı 11.1 adet, usare miktarı %38.20, SÇKM % 10.5 ve SÇKM/Asit % 1.34. Navelina portakalda ortalama meyve ağırlığı 240.1 g, dilim sayısı 11.47 adet, usare miktarı %39, SÇKM %13 ve SÇKM/Asit %1.22. Fukumoto Navel çeşidinde ortalama meyve ağırlığı 256.1 g, dilim sayısı 11.12 adet, usare miktarı %42.2 , SÇKM %12,36 ve SÇKM/Asit %1,12 olarak belirlenmiştir.Projeye ait diğfer gözlem, bakım ve çalışmalar devam etmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Adaptasyon, portakal, mandarin

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P06/01
Proje Başlığı	Klemantin x Minneola Melez Popülasyonunda Linkage Gruplarının Oluşturulması ve Turunçgil Klorotik Cüceleşme Hastalığına Toleransı Sağlayan Gen veya Genlerle Yakın İlişkili Markırların Belirlenmesi (Doktora Tezi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Deniz SANAL
Proje Yürütücüleri	Übeyit SEDAY, Onur UYSAL, Bülent ALTAN, Doç. Dr. Aydın UZUN, Prof. Dr. Çiğdem ULUBAŞ SERÇE, Prof. Dr. Turgut YEŞİLOĞLU (Proje Danışmanı)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017 - 2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017 :30.000 2018: 20.000 2019 :20.000 2020:18.000
Proje Özeti :	<p>Proje, Turunçgil Klorotik Cüceleşme Hastalığına tolerant/dayanıklı çeşit geliştirmek amacına hizmet etmektedir. Enstitü parselinde bulunan ve hastalıklı olduğu kanıtlanan Klemantin x Minneola melezi bitkilerde yapılmakta olan moleküler analizler ile hastalığın toleransını sağlayan gen ve genler ile ilgili yakın ilişkili markırların belirlenmesi hedeflenmektedir. 2017 yılı içerisinde proje materyalini oluşturan 200 bitki turunç anacı üzerinde aşlanmıştır. 200 bitkinin DNA izolasyonu gerçekleştirilmiş olup bu bitkiler üzerinde SSR çalışmasına başlanmıştır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI: Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI: Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P02/01
Proje Başlığı:	Melezleme Yoluyla Elde Edilen Bazı Ümitvar Mandarin Tiplerine Mutasyon Islahı Yoluyla Çekirdeksizlik Özelliğinin Kazandırılması.
Projeyi Yürüten Kuruluş:	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Sefa POLATÖZ
Proje Yürütücüleri	Übeyit SEDAY, Güçer KAFA, Onur UYSAL, Deniz SANAL
Başlama-Bitiş Tarihleri:	01.01.2014-31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	50.000 TL
Proje Özeti:	<p>Çekirdeksizlik özellikle sofralık olarak tüketilen turunçgil çeşitlerinde ilk aranan özelliklerden biridir. Turunçgillerde çekirdeksiz birey elde edilmesi somatik melezleme, ploidi, mutasyon gibi yöntemlerle mümkün olabilmektedir. Mutasyon ıslahı portakalda [<i>C. sinensis</i> (L.) Osbeck], altıntop (<i>C. paradisi</i> Macf.) ve mandarinlerde (<i>C. reticulata</i> Blanco) çeşit geliştirme amacıyla kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı melezleme yoluyla elde edilen ümitvar mandarin melez bireylerinde mutasyon yoluyla çekirdeksizlik özelliklerinin kazandırılmasıdır.</p> <p>Mart 2014 tarihinde 7/19, 13/22, 20/2, 33/6, 32/38 ve 19/2 melez bireylerden alınan kalemlere 50 gray dozunda Co60 kaynağından akut gamma ışını uygulandı, uygulamadan çıkan gözler Yerli Turunç (<i>Citrus aurantium</i> L.) anacı üzerine aşılandı. 22 Ekim 2014 tarihinde ikinci ışın uygulaması yapıldı, melez bireylerden alınan kalemlere tekrardan 50 gray dozunda Co60 kaynağından akut gamma ışını uygulanıp, bu uygulamada çıkan gözler turunç anacı üzerine aşılandı.</p> <p>12 Ekim 2015 tarihinde M₁V₁ bitkilerinden alınan aşı gözleri turunç anacı üzerine aşılanarak M₁V₂ bitkileri oluşturulmuştur.</p> <p>10 Ekim 2016 tarihinde M₁V₂ bitkilerinden alınan aşı gözleri tekrardan turunç anacı üzerine aşılanarak M₁V₃ bitkileri elde edilmiştir.</p> <p>2017 yılında elde edilen M₁V₃ bitkilerinin bakım işlemleri yapıp, araziye dikimlerine başlandı, küçük olan fidanların 2018 Mart ayında dikimleri yapılacaktır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P02/01
Proje Başlığı:	Kütdiken Limon, Satsuma ve Nova Mandarin Çeşitlerinde Yeni Nesil Gübre Uygulamalarının Meyve Verim ve Kalitesi ile Muhafazası Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş:	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	Hekagro Bitki Besleme Ürünleri
Proje Lideri	Dr. Sefa POLATÖZ
Proje Yürütücüleri	Onur UYSAL, Übeyit SEDAY, Güçer KAFA, Deniz SANAL, Rasim ARSLAN, Mustafa ÜNLÜ, Zafer KARAŞAHİN, Evren Çağlar EROĞLU, Yusuf ARAS
Başlama-Bitiş Tarihleri:	01.01.2017-31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	34.000 TL
Proje Özeti:	<p>Türkiye sahip olduğu değişik iklim ve toprak özellikleri bakımından birçok meyve türünün yetişebildiği bir ülkedir. Türkiye meyveciliği incelendiğinde turunçgillerin Dünya üretimine paralel olarak ülkemizde de en fazla artış gösteren meyve türü olduğu görölmektedir. Türlerle ve çeşitlere göre değişen kalite parametrelerini bakım koşulları, kullanılan anaç, uygun hasat dönemleri ve ekoloji gibi faktörler etkilemektedir. Dünya turunçgil üretimi 137.845.380 tona ulaşmıştır. Ülkemiz turunçgil üretimi 3.783.517 tondur (FAO, 2016). Turunçgil yetiştiriciliğinde görülen hızlı artış yanında bazı yetiştiricilik sorunlarının olduğu bir gerçektir. Bu sorunlardan birisi olarak da ağaçların beslenmesi gösterilebilir ki, turunçgil ağaçlarının yetiştirme merkezlerine göre değişmekle birlikte makro ve mikro besin elementleri bakımından yetersiz beslendiği saptanmıştır. Bitki besin maddeleri noksanlıkları değişik toprak ve değişik ekolojik koşullarda farklı olabilmektedir. Bu çalışmada yeni nesil gübre uygulamalarının Kütdiken limon, Satsuma ve Nova mandarin çeşitlerinde meyve verim ve kalitesi ile muhafaza süresine etkileri belirlenecektir. Bunların sonucu olarak klasik gübre uygulamaları ile yeni nesil gübre uygulamaları arasındaki farklar görülüp, bunların yetiştiriciliğe aktarılması hedeflenmektedir. Çalışmada 2017 yılında birinci yılın yeni nesil ve klasik gübre uygulamaları yapılmış olup, Kütdiken limon, Satsuma ve Nova mandarin çeşitlerinde verim ve pomolojik özellikler, uygulamaların muhafaza süresine etkileri, toprak ve yapraktaki makro-mikro besin elementlerinin değişimleri incelenmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI: Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD
Proje Başlığı:	Melezleme ve Mutasyon İslahı Yoluyla Yeni Altıntop Çeşitleri Geliştirme
Projeyi Yürüten Kuruluş:	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Sefa POLATÖZ
Proje Yürütücüleri	Güçer KAFA, Übeyit SEDAY, Deniz SANAL, Onur UYSAL, Ali TEKİN
Başlama-Bitiş Tarihleri:	01.01.2018-31.12.2022
Projenin Toplam Bütçesi:	50.000 TL
Proje Özeti:	<p>Türkiye sahip olduğu değişik iklim ve toprak özellikleri bakımından birçok meyve türünün yetiştiği bir ülkedir. Türkiye meyveciliği incelendiğinde turunçgillerin Dünya üretimine paralel olarak ülkemizde de en fazla artış gösteren meyve türü olduğu görülmektedir. Dünya turunçgil üretimi 137.845.380 tona ulaşmıştır. Ülkemiz turunçgil üretimi 3.783.517 tondur (FAO, 2016). Turunçgillerde birçok çeşit doğal mutasyonlarla olmuş ve bunlar seçilerek üretimleri gerçekleştirilmiştir. Doğada meydana gelen değişimlerin yapay olarak oluşturulması özellikle bazı karakterler için mümkündür. Melezleme ve mutasyon ıslahı portakalda [<i>C. sinensis</i> (L.) Osbeck], altıntop (<i>C. paradisi</i> Macf.) ve mandarinlerde (<i>C. reticulata</i> Blanco) çeşit geliştirme amacıyla kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı melezleme ve mutasyon ıslahı yapılarak elde edilen ümitvar bireylerden meyve eti ve kabuk rengi daha koyu olan, erkenci, geççi, verimli, sıcaklık toplam isteği, acılığı ve asit miktarı daha düşük yeni altıntop çeşitleri elde etmektir. Projemiz 2018 yılında başlamış olup, Mart ayında Rio Red, Star Ruby ve Marsh Seedless altıntop çeşitlerinden alınan tohum ve aşı gözlerine Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Co⁶⁰ kaynağından akut gamma ışını uygulaması yapılacaktır. Nisan ayında: Pink şadok x Rio Red, Pink şadok x Star Ruby, Pink şadok x Marsh Seedless, Şadok x Moro ve Şadok x W. Murcott melezleme çalışmalarına başlanacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	melezleme, mutasyon, altıntop, verim.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P09/02
Proje Başlığı	Bazı Nar Çeşit ve Tiplerinin Bazı Biyoaktif Özelliklerinin Karakterizasyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Zafer KARAŞAHİN
Proje Yürütücüleri	Nesrin KARATAŞ, Zeynettin BAYSAL, Mustafa ÜNLÜ, Evren Çağlar EROĞLU, Dr.Osman UYSAL, Prof.Dr. Ahmet Erhan ÖZDEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016 - 01/01/2019
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2016: 10.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 5.000 TL
Proje Özeti:	<p>Türkiye narın anavatanı sınırları içerisinde olup, binlerce yıldır bu meyveyi üretmekte ve tüketmektedir. Nar, önceki yıllarda seleksiyon ıslahı çalışmaları yapılmış ve değişik kurumlarda koleksiyon parsellerine alınmıştır. Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü de zengin bir nar genetik kaynakları koleksiyonuna sahiptir. Daha önce kurumumuzda gerçekleştirilen ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından TOVAG 1070045 numarası ile desteklenen ‘Türkiye’de Bulunan Bazı Nar Çeşit ve Tiplerinin Muhafazası ve Moleküler Olarak Tanımlanması’ isimli projenin çıktıları değerlendirilerek, morfolojik, fenolojik, pomolojik ve moleküler (SRAP, RAPD) verileriyle oluşturulan benzerlik indeksine göre popülasyonu en iyi şekilde temsil edecek derecede 82 adet nar genotipi belirlenmiştir. 2017 Yılı içerisinde, belirlenen genotiplerde meyve ağırlığı (g), 100 dane ağırlığı (g), meyve kabuk rengi, dane rengi (McGuire, 1992), suda çözünür kuru madde miktarı (SÇKM) (%) (Karaçalı, 2006), pH miktarı, titre edilebilir asit miktarı (%) (Cemeroğlu, 2010), antioksidant aktivitesi (%) (Klimczak ve ark., 2007), C vitamini miktarı (mg/L) (Cemeroğlu, 2010), şeker (glukoz, fruktoz, sakkaroz) miktarı (g/100 mL) (Bartolome ve ark. (1995), toplam fenolik madde miktarı (mgGAE/100 mL) (Abdulkasım ve ark., (2007), toplam antosiyanin miktarı (mgSYD3GLZT/100 mL) (Giusti ve Wrolstad, 2001), toplam flavanoid madde miktarı (mgKE/100 mL) (Zhishen ve ark., 1999), pektinmetilesteraz (PME) enzim aktivitesi miktarı (U/mL) (Cemeroğlu, 2010) analizleri yapılmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Nar, Antioksidant, C Vitamini, Biyoaktif, Islah

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A08/P06/
Proje Başlığı	Sarı Ulak Zeytin Çeşidinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Proje Lideri	Cengiz TÜRKAY
Proje Yürütücüleri	F. Belkıs ESİMEK Seyfettin FARUK Hatice GÖZEL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam Bütçe: 25.000 TL 2017:5.000 TL 2018:5.000 TL 2019:5.000 TL
Proje Özeti:	<p>Adana ve Mersin illerinde yeşil sofralık olarak tercih edilen önemli zeytin çeşitlerinden birisi olan Sarı Ulak çeşidinin üstün özellik gösteren klonları, Seleksiyon I aşamasında belirlenmiştir.</p> <p>Bu projede I. aşamada seçilen klonlarının aynı şartlarda yarıştırlarak gösterecekleri performanslarına bakılmaktadır. Projede materyal olarak Adana ve Mersin illerindeki bahçelerden I. aşamada seçilen Sarı Ulak zeytin çeşidinin klonları kullanılmış ve seçilen klonların fidanları araziye aktarılmıştır.</p> <p>2017 yılı içerisinde fenolojik gözlemler, morfolojik ölçümler, meyve özellikleri ve yağ özellikleri incelenmiş ve parseldeki rutin bakım faaliyetleri sürdürülmüştür.</p> <p>2018 yılı içerisinde parseldeki rutin bakım faaliyetleri devam edecek, fenolojik gözlemler alınacak, morfolojik ölçümler, meyve özellikleri ve yağ özellikleri incelenecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P09/01
Proje Başlığı	Bazı Tropikal Meyve Türlerinin Doğu Akdeniz Bölgesinde Yetiştirilme Olanaklarının Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Übeyit SEDAY
Proje Yürütücüleri	Doğan Doğan, Cengiz TÜRKEY, Nesrin KARATAŞ, Deniz SANAL, Hasan ÇELEN
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016- 2020
Projenin Toplam Bütçesi	75.000 TL
Proje Özeti	<p>Mersin Erdemli ilçesinde bulunan Kurumumuz coğrafi ve iklim yönünden bölgeyi temsil edebilecek özelliklere sahiptir. Kıyı kesiminde bulunan Enstitümüz Güneyi deniz, kuzeyi kurum arazilerinden itibaren gittikçe yükselen ve nihayetinde Toroslara dayanan bir arazi yapısına sahiptir. Kuzeyinde bulunan yükseltiler kuzeyden gelecek soğukları engellemektedir. Sıcaklık çok nadiren sıfırın altına düşmektedir. Bu özelliğinden dolayı soğuğa hassas tropik meyvelerin yetiştirilmesine de olanak sağlamaktadır. Tropik iklim meyvelerinin yetiştirilme olanaklarının araştırılması için ideal bir konuma sahiptir. Bütün bu imkânlar göz önünde bulundurularak hazırlanan bu projenin amacı;</p> <ul style="list-style-type: none"> -Akdeniz sahil şeridinde birçok tropikal meyvenin yetiştirilmesine uygun şartların bulunması ve bu şartların değerlendirilmesi -Bölge çiftçisine alternatif ürün yetiştirme olanaklarının tanınması ve ürün deseninin genişletilmesi, -Türkiye’de tüketici tarafından pek bilinmeyen yeni meyveler (Çerimoya, Pitaya Longan, Liçi, v.b.) getirilerek tüketilen meyve portföyünün genişletilmesi, tüketicinin yeni tatlarla buluşturulması, -Farklı kesimlerden tropik meyvelere ilgi duyanlara, tüm türleri bir arada gösterecek bir merkezin oluşturulmasıdır. <p>Bu proje ile Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsünde serada 11 farklı tropik meyve türünün yetiştirilmesi, daha sonra yeni tür ve çeşitlerle zenginleştirilmesi öngörülmektedir.</p> <p>Bu dönemde materyal temin etme çalışmaları devam etmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Doğu Akdeniz, Tropik meyveler

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P02/01
Proje Başlığı	Mezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Übeyit SEDAY
Proje Yürütücüleri	Dr. Güçer KAFA, Onur UYSAL ,Dr. Sefa POLATÖZ, Deniz SANAL, Seyfeddin FARUK, Mustafa ÜNLÜ, Doç. Dr. Aydın UZUN, Prof. Dr. Turgut YEŞİLOĞLU
Başlama-Bitiş Tarihleri	2005- Sürekli
Projenin Toplam Bütçesi	50.000 TL
Proje Özeti	<p>Günümüzde kültürü yapılan birçok turunçgil tür ve çeşidi, türlerin doğal hibridizasyonu sonucunda oluşmuştur. Mezleme çalışmasında, farklı dönemlerde olgunlaşan, verim ve kalite yönünden üstün özelliklere sahip yeni turunçgil çeşitlerinin elde edilmesi amaçlanmıştır. Farklı kombinasyonların kullanılmasıyla mezlemeler yapılmış ve çok sayıda melez bitki elde edilmiştir. Bu bitkilerde ilk meyvelerin elde edilmesiyle birlikte, meyve özellikleri ile ilgili ölçüm, analiz ve değerlendirmeler yapılmış ve meyve özellikleri yönünden üstün özellikli bireylerin olduğu belirlenmiştir. 2005 yılında başlayan proje kapsamında; 2017 yılı itibariyle 56 farklı kombinasyondan elde edilen toplam 4457 melez bitki araziye aktarılmıştır. Geçen dönem 1257 bitki sökülmiş geri kalan 3200 melez bitkide gerekli gözlem ve analizler yapılmıştır. Bu dönemde meyve veren 2454 bireyde, arazide meyve gözlemleri yapılmış, bunlardan dikkati çeken 86 bireye ait meyvede pomolojik analizler yapılmıştır. Seçilen bireylerde yapılan pomolojik analizlerde meyve ağırlıkları 70 gr ile 312 gr, tohum sayısı 4,4 adet ile 29 adet arası, usare miktarları ise %31,5 ile %60,5 arası, arasında değişmiştir. Melezlerle beraber değerlendirme parseline aktarılan bireylerde gözlem ve analizler devam etmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Mandarin, mezleme, yeni çeşit

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A8/P06(01-2)
Proje Başlığı	Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hatice GÖZEL
Proje Yürütücüleri	Sibel AKTUĞ TAHTACI, Dr. Ajlan YILMAZ, Hakan USANMAZ Prof. Dr. Mürüvvet ILGIN, Prof. Dr. Celil TOPLU, Doç. Dr. M.Taha ÖZKAYA
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016-2020
Proje Bütçesi	2016:13705
Proje Özeti	<p>Zeytin yetiştirilen ülkelerde birçok çeşit, "<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>" olarak bilinen yabani zeytin tiplerinin doğadan yapılan seleksiyonlar sonucunda kültüre alınmasıyla ortaya çıkmıştır. Ülkemiz, zeytinin anavatanı içinde yer alması nedeniyle zeytin genetik kaynakları bakımından birçok doğal yabani zeytin popülasyonlarına sahiptir. Yabani zeytin tipleri içerisinde yapılacak seleksiyon çalışması ile zeytin üretimi ve zeytinyağı kalitesine katkı verilebileceği düşünülmektedir. Gaziantep, Kilis ve Hatay illerinde yapılacak olan bu çalışma ile yabani zeytin tipleri içerisinde; düzenli verim, verimlilik, yağ oranı, erkencilik gibi özellikler incelenecektir.</p> <p>Projede, Hassa ve İslahiye ilçelerinde daha önce işaretlenmiş olan toplam 90 genotipten 88 genotipte gözlemlere devam edilmiştir. Verimde olan genotiplerden meyve örnekleri alınarak analizler yapılmıştır. Kilis ilinde 9, Erzin/Hatay ilçesinde 3 yeni genotip belirlenmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Başlığı	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi Alt Proje 3 GAP Bölgesi Sulu ve Kuru Koşullarında Bazı Yerli ve Yabancı Zeytin Çeşitlerinin Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hatice GÖZEL
Proje Yürütücüleri	Sibel AKTUĞ TAHTACI, Dr. Ajlan YILMAZ, Serpil KARADAĞ, Kamil SARP KAYA, Gökhan AKKUŞ, M.İsmail TURANOĞLU Hükümran GÜL, Serkan KAPTAN,
Başlama-Bitiş Tarihleri	2014-2018
Proje Bütçesi	2014: 14178 2015: 9070 2016:13705
Proje Özeti	<p>Güneydoğu Anadolu Bölgesi sulu ve kuru koşullarında bazı yerli ve yabancı zeytin çeşitlerinin performanslarını değerlendirmek amacıyla ele alınan bu çalışma ile çiftçilere bölgeye uygun çeşit önerisinde bulunmak ve bölge zeytinciliğini geliştirmek amaçlanmıştır. Proje, Gaziantep'te Dr. Ahmet Münir BİLGİN işletmesinde sulu ve kuru, Şanlıurfa'da ise GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Gündaş İşletmesinde sulu koşullarda olmak üzere 2 ayrı lokasyonda yürütülmektedir. Yerli ve yabancı 15 zeytin çeşidinin bulunduğu araştırma, sulu koşullarda 6x4 m, kuru koşullarda ise 7x5 m aralıklarla, tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 3 ağaç olarak kurulmuştur..</p> <p>Projede 2016 yılında Gaziantep'teki sulu parselde 8 çeşitten, kuru parselde 9 çeşitten, Şanlıurfa lokasyonunda ise 4 çeşitten verim alınmıştır.. Gaziantep ve Şanlıurfa lokasyonlarında kültürel bakım işlemleri projede öngörüldüğü şekilde yapılmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje Başlığı	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Zeytinde Çeşit Geliştirme Projesi Alt Proje 2: Kilis Yağlık ve Nizip Yağlık Zeytin Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu (II. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Hatice GÖZEL
Proje Yürütücüleri	Sibel AKTUĞ TAHTACI, Ajlan YILMAZ, Serpil KARADAĞ, Prof. Dr. Mürüvvet ILGIN
Başlama-Bitiş Tarihleri	2014-2018
Proje Bütçesi	2014: 14178 TL, 2015:9070
Proje Özeti	<p>Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en önemli yağlık zeytin çeşitleri olan Kilis Yağlık ve Nizip Yağlık çeşitlerinde; verim ve yağ oranı yüksek, boncuklanma oranı ve periyodisite eğilimi düşük olan tiplerin belirlenmesi amacıyla 2004-2009 yılları arasında Gaziantep ve Kilis illerinde seleksiyon çalışması yürütülmüştür. Çalışma sonunda Nizip Yağlık ve Kilis Yağlık zeytin çeşitlerinden 8'er tip belirlenmiştir. Seçilen tipler, Dr. Ahmet Münir Bilgen İşletmesinde, 6x5 m aralıkla Gemlik zeytin çeşidi üzerine aşılanmıştır.</p> <p>Araştırma, Tesadüf Parselleri Deneme desenine göre 7 tekerrürlü olarak kurulmuştur. Kilis Yağlık çeşidi için tozlayıcı olarak belirlenen Edincik Su ve Ayvalık zeytin çeşitlerinin fidanları da araştırma parseline dikilmiştir.</p> <p>2013 yılında Gaziantep DHMİ tarafından proje alanına lojman yapımının planlanması nedeniyle fidanlar sökülerek başka bir parselde dikimi gerçekleştirilmiştir. Ancak bu taşınmadan kaynaklı olarak yeni dikim yapılan parselde ilerleyen süreçte fidan kayıpları yaşanmıştır. Kaybedilen fidanların yerine Gemlik çeşidi fidan dikilerek belirlenen tiplerin aşılanması ve parselin tamamlanması planlanmıştır.</p> <p>2017 yılında eksik fidanlar tamamlanmış, 2018 yılında aşılar yapılarak parsel tamamlanacaktır. Kültürel bakım işlemlerine (sulama, gübreleme, çapalama, toprak işleme, zeytin fidan tırtılına karşı mücadele vb) devam edilmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Güneydoğu Anadolu Bölgesi İncirlerinde Çeşit Geliştirme 1.Alt Proje: Gaziantep, Adıyaman ve Kilis İllerinde İncir Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Proje Lideri	Mehmet UZUN
Proje Yürütücüleri	Nergiz ÇOBAN, Hatice GÖZEL, Sibel A. TAHTACI, Hakan USANMAZ, Ajlan YILMAZ, Birgül ERTAN, Doç.Dr. Mürüvvet ILGIN, Dr. Kamil SARP KAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015 – 2017
Projenin Toplam Bütçesi:	
Proje Özeti:	<p>İncir, ülkemizin değişik iklimlerine sahip bölgelerinde yetişebilen, Güneydoğu Anadolu ve Ege Bölgesinde yabani olarak yayılım gösteren bir meyve türüdür. Besin değeri oldukça yüksek bir meyve olan incirin Türkiye üretiminin % 30'u taze olarak iç pazarda, %70'i kuru olarak hem iç hem dış pazarda tüketilmektedir.Güneydoğu Anadolu Bölgesinin gen merkezi olması ve değişen çevre koşullarına bağlı olarak incir genotiplerinin yok olma tehlikesi altında olması gibi nedenlerden dolayı daha önce kapsamlı bir seleksiyon çalışmasının yapılmadığı Gaziantep, Adıyaman ve Kilis illeri ve bağlı ilçelerinde seleksiyon çalışmasının yapılarak ümitvar genotiplerin koruma altına alınması amaçlanmaktadır. İhracatta en önemli meyve türlerinden biri olan incirde, kurutmalık açıdan dış pazardaki mevcut durumunun korunması ve sofralık açıdan da daha iyi konumlara getirilebilmesi için yeni kaliteli sofralık çeşitlere ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu illerde yapılacak seleksiyon sonucu belirlenecek olan sofralık ve kurutmalık değeri yüksek tipler, tartılı derecelendirmeye tabi tutularak öne çıkacak olan tipler, Seleksiyon II aşamasında standart Sarılop ve Sarı Zeybek (kurutmalık) ve Bursa Siyahı (sofralık) çeşitleri ile aynı koşullarda karşılaştırılmak üzere adaptasyon çalışmasına geçirilerek, yeni çeşit elde etmek hedeflenmektedir.Çalışma ile yöreye uygun tiplerin belirlenmesi ve üretime geçirilmesiyle, bölge çiftçisine alternatif bir geçim kaynağı sağlanacaktır. Bu sayede ülkenin dış pazar sofralık incir talep açığının giderilmesine ve ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır.</p> <p>2016 yılında ise her üç ilde de seleksiyon çalışmalarına devam edilmiştir. Gaziantep ilinde 19 sofralık 4 kurutmalık, Kilis ilinde 4 sofralık ve Adıyaman ilinde 7 sofralık tip olmak üzere toplam 34 yeni tip selekte edilmiştir. Toplamda belirlenen 50 adet tipin, hem fenolojik gözlemleri alınmış, hem de pomolojik analizleri yapılmış, öne çıkan tipler belirlenmiştir.2017 Yılında Genotiplerin bulunduğu parsel haritaları bulunmadığından ve Seleksiyon kodlarının hangi genotiplere ait olduğu bilinmediğinden değerlendirme yapılamamıştır.Gelecek yıl belirlenen bu tiplerde fenolojik gözlemler ve pomolojik analizler yapılmaya devam edecektir. Ayrıca özellikle Kilis ilinde olmak üzere tüm illerde yeni tiplerin de tespit edilmesi hedeflenmektedir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Bursa Siyahı İncir Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi-2
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU
Proje Yürütücüleri	Dr. Burhan ERENOĞLU, Dr. Arzu ŞEN, Mehmet Ali KARGICAK, Cengiz TÜRKAY
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	33.000 TL

Proje Özeti

Bursa siyahı incir çeşidinin üretimi ağırlıklı olarak Bursa ili ilçelerinde olmakla birlikte Merkez, Gürsu, Mudanya ilçelerinde daha yoğun olarak yapılmaktadır. Dış pazar talebinin olması ve üretiminde fazla sorunlar yaşanmaması Bursa Siyahı incir üretiminde giderek bir artışa neden olmaktadır. Bu nedenle Bursa yöresinin yanısıra Çanakkale ve Aydın illerinde yeni plantasyonlar kurulmaktadır. Bu çalışmanın amacı standart 'Bursa Siyahı'ndan daha kaliteli, verimli, çatlamaya eğilimi daha az olan üstün özellikteki klonları üretime kazandırmaktır.

Bu çalışmada 2002-2006 yılları arasında yapılan seleksiyonu çalışmasında seçilen 8 adet klon içerisinde en üstün özellikte olanların seçilerek üretime kazandırılması amacıyla Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsünde 2015 yılı sonunda bir değerlendirme yapılmış, seleksiyon sonucu seçilen 8 adet Bursa Siyahı klonu içerisinde tartılı derecelendirme sonucunda BS-1003, BS-0021 ve BS-0022 nolu klonlar üstün özellikli klonlar olarak belirlenmişlerdir.

İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü parsellerinde 2009 yılında tesisi yapılmıştır. Araştırma parselinde yıllık bakım işleri düzenli olarak yapılmakta, proje metodunda belirtilen gelişme, verim ve kalite ölçümleri alınarak değerlendirilmektedir. 2015, 2016 ve 2017 yıllarında denenen 8 klona ait verim değerleri, fenolojik gözlemler ve meyve kalite değerleri alınmıştır.

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde de 2011 yılında kurulan parselde 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında fenolojik gözlemler yapılmış ve pomolojik özellikler belirlenmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Melezleme Yolu ile Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi-2
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU
Proje Yürütücüleri	Dr. M. Emin AKÇAY Dr. Emre BİLEN Dr. Yasin ÖZDEMİR Cemil HANTAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	135.000
Proje Özeti	<p>1990 yılında başlatılan “Melezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Geliştirilmesi” projesinin ilk aşaması 1990-1998 yılları arasında tamamlanmış ve ön elemeye tabi tutulduktan sonra 2028 melez bitki ile 1999 yılında gözlem bahçesi oluşturulmuştur. 2002 yılında ilk meyveler görülmeye başlamıştır. 2010 yılında amaca uygun tipler seçilerek ön seleksiyon işlemi yapılmıştır.</p> <p>2012-2013 yıllarında Edremit Zeytincilik Üretim İstasyonunda aşılama işlemleri tamamlanan fidanlar Enstitümüze getirilmiştir. Melez parselinde bulunan melez tiplerde ise bakım ve gözlemler devam etmiştir. 2014 yılı Mart ayında gelişme döneminde aşılama fidanların dikimi gerçekleştirildi. 2015 yılı vejetasyon döneminde bahçenin düzenli bakım işlemleri ölçüm ve gözlemlere devam edildi. 2016 yılında melez bitkilerden değerlendirmeye alınabilecek düzeyde meyve alınamamıştır. 2017 yılında tekerrürlü denemede seçilen tiplerin büyük bir çoğunluğunda meyve gözlemlenmiş ancak pomolojik değerlendirme yapılacak düzeyde meyve alınmamıştır.</p> <p>F1 bitkilerinin bulunduğu parselde 2016 yılında nisbeten derin bir budama işlemi gerçekleştirilmiş ve bakımlarına devam edilmiştir. 2017 yılında bazı melezlerden alınan meyvelerde pomolojik özellikler belirlenmiştir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik İklim Meyveleri

Proje No:	TAGEM tarafından doldurulacaktır.
Proje Başlığı	Bursa Siyahı İncir Klonlarının Hasat Sonrası Muhafaza Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Yürütücüsü	Dr. Arzu ŞEN
Yardımcı Araştırmacılar	Dr. Nesrin AKTEPE TANGU, Dr. Burhan ERENOĞLU, Dr. Muammer YALÇIN, Dr. Birgöl ERTAN, Mustafa ÜNLÜ, Zafer KARAŞAHİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 16.500 TL 2017:16.500 TL

Proje Özeti

Dünya sofralık incir piyasasında Üstün kalite özellikleri ile yoğun talep gören “Bursa Siyahı” çeşidimiz ile rekabet edebilecek çeşit bulunmamaktadır . Dış Pazar talebinin olması ve üretiminde fazla sorunlar yaşanmaması Bursa Siyahı incir üretiminde giderek bir artışa neden olmaktadır. Ancak Türkiye'nin sahip olduğu yüksek üretim potansiyeline rağmen, üretilen kaliteli ürün miktarı önemlidir. Bursa Siyahı incir çeşidine alternatif ve ihracata uygun yeni çeşitlerin geliştirilmesine ve meyve kalitesini olumlu yönde etkileyecek çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma ile; üstün özellik gösteren BS-0013, BS-0004, BS-0005, BS-0021, BS-1006, BS-0008 ve BS-1003 Bursa Siyahı klonlarının hasat sonrası fizyolojilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM /BBAD/15/A08/P09/02
Proje Başlığı	Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Mutasyon İslahı ile Avokado‘Hass’ Çeşidinden Yeni Genotiplerinin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	M. Alper ARSLAN
Proje Yürütücüleri	Dr. Süleyman BAYRAM, Zeynep ERYILMAZ, Süleyman Fatih ÖZMEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	15.03.2015-15.03.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2015 : 4600 TL 2016: 5000 TL 2017: 6300 TL 2018 : 6800 TL 2019: 6800 TL Toplam Bütçe : 29500 TL

Proje Özeti : Bu projede Avokado (Persea americana Mill.) Hass çeşidinde mutasyon ıslahı ile verim ve kalite yönünden üstün, albenisini düşüren meyve küçüklüğünün irileştirip, pürüzlülüğü giderilmiş yeni tiplerin belirlenmesi ve ülkemize ait ilk yerli çeşitlerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla yürütülecek bu projede, Hass çeşidinin aşısı kalemlerine ⁶⁰Co kaynağı kullanılarak 15, 20 ve 25 Gray dozunda gamma ışını uygulanacak ve ışınlanmış gözlerle M1V3 generasyonu oluşturulması amaçlandı.

Projede 2015 yılında Avokado Hass çeşidinin aşısı kalemlerine, Akdeniz Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü’nde bulunan ⁶⁰Co kaynağından 15, 20 ve 25 Gray dozunda gamma ışını uygulatarak, Mexicola avokado anaçları üzerine her doz için 50 adet aşısı gözü olacak şekilde ‘T’ göz aşısı ile aşılansak M1V1 bireyleri oluşturulmuştur. 2016 yılında Avokado Hass çeşidinin aşısı kalemlerine, 15, 20 ve 25 Gray dozunda gamma ışını uygulatılmıştır. Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü’nde Mexicola avokado anaçları üzerine her doz için 50 adet aşısı gözü olacak şekilde ‘T’ göz aşısı ile aşılansak M1V1 bireyleri oluşturulmuştur. 2016 yılında kuruyan fidanların yerine ilave ışınlamalar yapılarak aşısı yapılmış M1V1 bireyleri oluşturulmuştur. M1V1 bireyleride geriye budama yapılarak M1V2 bireyleri oluşturulmuş ve kültürel bakımları yapılmıştır. 2017 yılında 2017 yılında hazırlanan çöğürlere M1V2 gözleri aşılansak. İlave ışınlamalarla elde edilmiş M1V1 bireyleri geriye budanarak M1V2’ ler elde edilmiş kültürel bakımları yapılmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P09/04
Proje Başlığı	Avokado Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Alt Proje: Avokado İçin Klonal Anaç Geliştirme
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Süleyman BAYRAM
Proje Yürütücüleri	Alper ARSLAN, Dr. Seyla TEPE
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 10.000 TL 2017: 5.000 TL 2018: 5.000 TL 2019: 5.000 TL 2020: 5.000 TL

Proje Özeti

Avokado anaçlarının vegetatif olarak çoğaltılmasının çok zor olması ve tohumdan çoğaltılan çöğür anaçların yüksek seviyede heterozigot özellik taşımasından dolayı, her bir anaç farklı ve üniform olmayan özellikler taşımaktadır. Bununla birlikte, ülkemiz koşullarında avokado fidan yetiştiriciliğinde çöğür anaçlar kullanılmakta ve çöğür anaçlarının performansları henüz ortaya konulmamıştır.

Bu proje; 2010-2014 yılları arasında yürütülen projenin devamı şeklinde yapılacaktır. Ülkemizde çöğür anaç olarak kullanılan Topa Topa ve Mexicola çeşitlerinin performanslarının ortaya konulması ve üstün özellikli bireylerin vegetatif çoğaltılması amaçlanmıştır. Bu nedenle; bu çeşitlerin çöğür anaçlarının üzerine Bacon, Zutano, Fuerte ve Hass çeşitleri aşılansak ağaç özellikleri, çiçeklenme zamanları, meyve özellikleri, verimlilik ve iklim koşullarından etkilenme durumlarına göre üstün özellik taşıyan bireyler seçilecek ve klonal olarak çoğaltılması sağlanacaktır. Bu çoğaltılan klonal anaçlar arasında fenolojik, morfolojik, pomolojik ve iklimden etkilenme durumuna göre seçim yapılacaktır.

Proje çalışmalarında (2017 yılı dahil) ise; önceki yıllarda dikilen ve klonal üretim için seçilen fidanların bakımı yapılmıştır. Bununla birlikte, yoğun don olayına maruz kalan deneme lokasyonu değiştirilerek, önceki yıl aşılansak fidanlardan yaklaşık 130 adedi araziye dikilmiştir. Ayrıca, 2016 yılında Mexicola ve Topa Topa çeşitlerinde tohumlar alınarak ekimleri yapılmış ve çıkan çöğürlerden yaklaşık 600 adedi aşılansak ve aşı sonrası bakımlarına devam edilmiştir. Projenin en önemli alt yapı ünitesi olarak, 'Klonal Anaç Üretim Odası' kurulmuştur.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Bitkiler

Proje No:	TAGEM/BBAD/11/A08/P02
Proje Başlığı	Mutasyon İslahı ile Cara Cara Navel (Citrus sinensis (L.) Osbeck) (TUR020-438) Portakalından Yeni Çeşitlerin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Zeynep ERYILMAZ
Proje Yürütücüleri	Serkan AYDIN, Dr.Burak KUNTER, Dr.Işıl YILDIRIM, Gülay DEMİR, Dilek GÜVEN, Tuğba SANSÜR, Prof Dr.Hamide GÜBBÜK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018- 31.12.2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 14250 TL 2019: 5750 TL 2020: 6750 TL 2021: 6750 TL 2022: 10250 TL

Proje Özeti

Turunçgil yetiştiriciliği gerek dünyada gerekse ülkemizde hızlı bir gelişme süreci içerisinde. Ülkemizde iç ve dış pazar isteklerine uygun turunçgil tür ve çeşitlerinde; verimlilik, meyve kalitesi ve karlılığı artırmak için seleksiyon, melezleme, mutasyon ıslahı programlarının yürütülmesi oldukça önemlidir.

Geleneksel ıslah metotları ile turunçgilleri ıslahı etmek uzun zaman almaktadır. Turunçgil türleri arasında ıslah açısından önemli sorunları olan türlerden biri de portakallardır. Turunçgillerde tomurcuk varyasyonları şeklinde sonuçlanan mutasyonlara çok sık rastlanmaktadır. Turunçgillerde mutasyon sonucu meydana gelen çeşitlerin yüzdesi, diğer meyvelerden daha yüksektir. Dünyadaki önemli turunçgil çeşitlerinin hemen hemen tümü, orijinal tiplerden doğal mutasyonlar yoluyla ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde bugüne kadar turunçgillerde mutasyon ıslahı ile yeni çeşitlerin geliştirilmesi konusunda çok az çalışma yapılmıştır. Yapılan mutasyon ıslahı çalışmalarında Cara Cara Navel (TUR020-438) portakalı ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu çalışmada projenin 1. diliminde mutasyon ıslahı yöntemi ile, Cara Cara Navel (TUR020-438) portakalının aşısı kalemlerine ⁶⁰Co kaynağından 40-50-60-80 gray dozlarında gama ışını uygulanarak bunların Yerli turunç anacı üzerine aşılması ile elde edilen M1V3 aşamasına getirilmiş bireylerin araziye dikilerek verim ve kalite yönünden üstün, daha renkli, farklı zamanlarda olgunlaşan tipler belirlenmesi ve ülkemize has çeşitlerin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P02/04
Proje Başlığı	Çekirdeksiz, Dikensiz ve Periyodisite Göstermeyen Mutant Yerli Mandarin ve Antalya Yerli Yuvarlak Limon Tiplerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ertuğrul TURGUTOĞLU
Proje Yürütücüleri	Gülay DEMİR, Şenay KURT, Dr. İlknur POLAT, Bora AĞSARAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020 (Sürekli proje)
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 15.000 TL 2017: 15.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL
Proje Özeti	<p>Yerli mandarin; verimli ve aroması iyi bir mandarin çeşidi olmasına rağmen çok sayıda çekirdek içermekte ve periyodisite göstermektedir. Antalya Yerli Yuvarlak limon çeşidi ise yerli mandarin gibi bölgemizde yetiştirilen verimli ve düzenli meyve veren limon çeşididir. Bu limon çeşidi çok sayıda çekirdek ve dikene sahiptir. Aynı zamanda uç kurutan hastalığına göreceli olarak dayanıklıdır. Bu proje ile gamma ışını uygulanarak, çekirdeksiz veya çok az çekirdekli, kaliteli, dikensiz ve periyodisite göstermeyen mutant yerli mandarin ve yerli yuvarlak limon tiplerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Proje amaçlarına uygun olarak az çekirdekli 17 adet Yerli mandarin tipi ile dikensiz veya az dikenli 10 adet Yerli yuvarlak limon tipi belirlenerek 2009 ve 2015 yıllarında ara sonuç raporu ve yeni teklif proje sunulmuştur.</p> <p>2015 yılında proje parselinde soğuk zararı nedeniyle eksilen bireyler yedekler ve yeni aşılamar ile tamamlanmış ve deneme parselinin kültürel bakım işlemlerine devam edilmiştir. 2016 yılı kış aylarında meydana gelen soğuk zararı nedeniyle parselde eksilmeler meydana gelmiş ve eksilen bireyler yeni dikimler ve aşılamar ile tamamlanmıştır.</p> <p>2017 yılında çiçek açan bireylerde fenolojik gözlemler yapılmış olup, yıl boyunca deneme parselinin kültürel bakım işlemlerine devam edilmiştir.</p> <p>Proje parselinde meyve veren bireylerin pomolojik analizleri Ocak ayı içerisinde gerçekleştirilecektir. 2018 yılında da proje parselinin kültürel bakım işlemlerine devam edilecektir. Çiçek açan ve meyve veren bireylerde fenolojik gözlemler ve pomolojik analizler gerçekleştirilecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/15/A08/P02/01
Proje Başlığı	Melezleme Yoluyla Yeni Mandarin Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Ertuğrul TURGUTOĞLU
Proje Yürütücüleri	Şenay KURT, Gülay DEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-31.12.2019 (Sürekli)
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 8.000 TL 2016: 10.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 12.000 TL

Proje Özeti

Projede; Klemantin mandarininin ağırlıklı olarak ana olarak kullanılmasıyla turunçgil tür ve çeşitleri arasında kontrollü melezlemeler yapılarak; bol ve kararlı verime sahip, yüksek oranda partenokarpik ve pazarlanabilir irilikte meyve oluşturan, erkenci, orta mevsim veya geççi, kaliteli mandarin melezlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma sonunda arzu edilen özellikleri taşıyan melez çeşitlerin elde edilmesiyle, verimli ve kaliteli mandarin melezleri ülkemiz turunçgil yetiştiricilerinin hizmetine sunulacak ve böylece ihracat şansı yüksek yeni melez çeşitlerle kurulacak bahçeler sayesinde, üreticilerimizin gelirlerini arttırması sağlanacaktır.

Bu hedeflere ulaşmak amacıyla 2009 yılında melez bireyler arasından seçilen 13 adet ümitvar bireyin değerlendirme parselinde kültürel bakım işlemlerine devam edilmiştir.

2014 yılı Program Değerlendirme Toplantısında da ara sonuç raporu sunularak projede yer alan Satsuma x Klemantin ve Satsuma x SRA-90 Klemantin melezleri arasından 12 ümitvar birey seçilmiştir. 2014 yılı içerisinde değerlendirme parseli kurulması amacıyla seçilen bireylerden aşılama yapılmış olup 2015 yılı ilkbahar döneminde bu bireyler ile değerlendirme parseli oluşturulmuştur.

2016 yılında yapılan kontrollü melezlemeler sonucu elde edilen melez çöğürlerin şaşırtmaları ve kültürel bakım işlemleri yapılmıştır. Yıl boyu hem seçim parsellerinde hem de değerlendirme parsellerinde bulunan bireylerin kültürel bakım işlemlerine devam edilmiştir.

2018 yılında da proje parsellerinde kültürel bakım işlemlerine devam edilecektir. Proje kapsamında çiçek açan ve meyve veren bireylerde fenolojik gözlemler ve pomolojik analizler gerçekleştirilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Batı Akdeniz'de Melezleme Yoluyla Yeni Nar Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Alpaslan ŞAHİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Süleyman BAYRAM, İlker KURBETLİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.04.2015-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 5500 TL 2016: 6500 TL 2017: 9500 TL 2018: 9500 TL 2019: 9500 TL TOPLAM: 40500 TL

Proje Özeti

Ülkemizde nar üretim ve tüketimiyle iç ve dış ticaretinde nerdeyse tek bir standart çeşit olan Hicaznar nar çeşidi; kırmızı kabuğu, koyu kırmızı taneleri ve mayhoş tadıyla önemli bir yer tutmaktadır. Hicaznar her ne kadar nakliyyeye ve muhafazaya uygun olsa da, kırmızı kabuk renginin tam olarak her zaman oluşmaması, çekirdeklerinin orta-sert olması ve geççi bir çeşit olmasından dolayı bazı yerlerde sonbahar yağışları nedeniyle büyük oranda meyve çatlamalarının oluşması gibi olumsuz özelliklere de sahiptir. Ayrıca Hicaznarın ekşiye yakın mayhoş bir tada sahip olması; bazı tüketicilerin mayhoş veya tatlı nar talebini karşılayamamaktadır.

Bu nedenlerle bu çalışmada; kırmızı veya koyu kırmızı kabuklu ve taneli, yumuşak çekirdekli, tatlı, mayhoş ve ekşi ayrıca meyvelerinde çatlama oranı düşük, özellikle erken ve orta mevsimde olgunlaşan nar çeşitlerinin elde edilmesi amaçlanmıştır. Böylelikle üreticiye ve tüketiciye alternatif çeşitler sunularak ekonomiye katkı sağlanacaktır. Aynı zamanda nar ıslahı yapan araştırmacılar için genetik kaynak sağlanmış olacaktır.

Bu çalışma kapsamında 2017 yılında, 2015 ve 2016 yıllarında bahçeye dikilen genotiplerin kültürel işlemleri yapılmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Pikan (Carya illioinensis) Anaç ve Çeşitlerinin Antalya Sahil Kuşağındaki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mehmet ÖZDEMİR
Proje Yürütücüleri	Dr. Ş.Beyza BİNER, Bora AĞSARAN, Demet. Yıldız TURGUT, İlker KURBETLİ, Dr.Dilek GÜVEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018 31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	60000 TL

Proje Özeti

Ülkemize ilk olarak 1953 yılında tohumla getirilen ve 1969 yılında aşılı fidanları da getirilerek BATEM'de çalışmalarına başlanılan pikan, ülkemizin Akdeniz, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin bazı kısımlarında yetiştirilebilmesine rağmen henüz istenilen üretim potansiyeline ulaşamamıştır. Ülkemizin en büyük gen kaynağına sahip Enstitümüzün elinde bulunan çeşitlerin fenolojik özelliklerinin belirlenmesi, meyve kalite parametrelerinin ortaya konulması, elde edilecek verilerle yeni çeşit veya çeşitlerin üretime kazandırılması büyük önem arz etmektedir. Bu proje de bunlarla birlikte bu çeşitlere ait bilgilerin Meyve- Bağ Genetik Kaynakları veri tabanına eklenmesi sağlanacaktır.

Özellikle pikanda fidan yetiştiriciliğinin sorunlu olması nedeniyle özel sektör fidancıları pikan fidan üretimine yeterli ilgiyi göstermemiştir. Pikan üretiminde tohum anacı kullanıldığından dolayı anaç olarak kullanılacak çeşit veya çeşitlerin tespiti ile birlikte aşı performansının artırılmasına yönelik olarak değişik aşı zamanlarının denenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu proje kapsamında bazı pikan çeşitlerinin çimlenme durumları, çöğür gelişimleri, aşı performanslarının, en uygun aşılama zamanı ve anaçlık özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Proje 01.01.2018 tarihinde başlamıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Antalya Koşullarında Pitaya ve Passifloranın Yetiştirme Olanaklarının Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Beyza BİNER
Proje Yürütücüleri	Dr. Banu DAL, Dr. Işıl YILDIRIM, Zir. Yük. Müh. Mehmet ÖZDEMİR, Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2017-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 75050 TL 2018: 14400 TL 2019: 13800TL 2020: 9000 TL

Proje Özeti:

Ülkemizde tropik meyve türlerinin yetiştiriciliği ve ayrıca tüketimine olan ilginin gün geçtikçe artış göstermesi sonucunda; Antalya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (AİGTHM), Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü (BATEM) ve Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi (AKDZF) işbirliği ile passiflora, guava, mango, longan, litchi, pitaya gibi tropik meyve türlerinin değişik çeşitleriyle 2012 yılında Gazipaşa ilçesinde ilk adaptasyon çalışmaları başlatılmıştır. Adaptasyon çalışmalarının ilk izlenimlerine göre pitaya ve passiflora türleri birçok özellikleri bakımından ön plana çıkmıştır. Bu türlerin sınırlı mikroklima alanlarının dışında kalan bazı lokasyonlarda denenmesi ile daha geniş alanlarda yetiştirilmesi ve dolayısıyla kitlesel üretim açısından önemli bir avantaj oluşturacağı düşünülmektedir. Bu nedenlerle planlanan bu projede, pitaya ve passifloranın Antalya'nın Serik ilçesi, Kayaburnu mevkinde bulunan BATEM'e ait arazide açıkta ve net örtü sistemi altında yetiştirme olanaklarının araştırılması amaçlanmıştır. Projenin 01.01.2017-31.12.2017 faaliyet döneminde, pitayada Batem Kayaburnu seralarında bulunan bitkilerden çelikler alınmış ve fidanlar elde edilmiştir. Arazi yeri hazırlığında öncelikle terbiye sistemi kurulmuştur. Bitkilere destek olması için demir çemberli tahta herekler hazırlanmış ve bitkiler 50 l'lik saksılara dikilmiştir. Passiflora çelikleri ise Gazipaşa Macar beldesindeki passiflora parselinden alınarak köklendirilmiştir. Fidanlar telli terbiye sistemi olan parsele dikilmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Bitkiler

Proje No:	TAGEM/BBAD/A08/P02
Proje Başlığı	Farklı Anaçlar Üzerine Aşılı Bazı Yeni Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Zeynep ERYILMAZ
Proje Yürütücüleri	Serkan AYDIN, Gülay DEMİR, Dilek GÜVEN, Tuğba SANSÜR, Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018- 31.12.2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 13250 TL 2019: 3750 TL 2020: 3750 TL2021:4000 TL 2022: 5250 TL

Proje Özeti

Antalya ve yöresinde hala yaygın olarak kullanılan anaç Yerli turunç (*Citrus aurantium* L.var.''Yerli'') anacıdır. Fakat turunç (*Citrus aurantium* L.var.''Yerli'') anacının Tristeza (göçüren) hastalığına duyarlı olması, turunçgil endüstrisi açısından büyük bir risk oluşturmaktadır. Bu nedenle, Antalya ve çevresinde bazı yeni turunçgil anaçlarının performanslarının belirlenmesi, turunçgil yetiştiriciliğimizin geleceği açısından oldukça elzem görülmektedir.

son yıllarda yurt dışından değişik yollarla ülkemize getirilmiş, fakat bölgesel performansları bilinmeyen Lane Late (*Citrus sinensis* (L.) Osbeck), Cara Cara (*Citrus sinensis* (L.) Osbeck), Fukumoto (*Citrus sinensis* (L.) Osbeck) gibi bazı portakal çeşitleri bulunmaktadır. Bu yeni çeşitlerin bölgesel performansları belirlenmeden üreticiler tarafından kapama bahçe tesisinde kullanımı, herhangi bir olumsuzlukla karşılaşılması durumunda üreticiler açısından önemli ölçüde ekonomik kayıplara neden olmaktadır.

Projenin 1. Diliminde Antalya bölgesinde yaygın olarak kullanılan Yerli turunç anacı ve turunca alternatif olarak C-35 (*Poncirus trifoliata* Raf.x *Citrus sinensis* (L.) Osbeck Ruby) ve Carrizo sitranjı (*Poncirus trifoliata* Raf.x *Citrus sinensis* OSB.var.''Carrizo'') anaçları üzerine, bölgede yaygın olarak yetiştirilen Washington Navel (*Citrus sinensis* (L.) Osbeck) portakal çeşidi ile ülkemizde ve bölgemizde performansları bilinmeyen Fukumoto , Lane Late ve Cara Cara Navel portakal çeşitleri aşılansak portakal fidanları yetiştirilmiştir. Bu portakal fidanları ile 6x3 m aralıklarla (yarı sık dikim), sırta dikim şeklinde, damla sulama sistemi ile sulanan portakal parseli oluşturulmuştur. Bu projede, Antalya ekolojisinde farklı anaçlar üzerine aşılı yeni portakal çeşitlerinin büyüme ve gelişmesi, verimi, meyve kalite özellikleri açısından gösterdikleri performanslar belirlenecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/92/A08/P09/
Proje Başlığı	Türkiye Turunçgil Çeşit Geliştirme Programı (TTÇGP)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Şenay KURT
Proje Yürütücüleri	Ertuğrul TURGUTOĞLU, Gülay DEMİR, Nejla ÇELİK, Bengi TOPKAYA KÜTÜK
Başlama- Bitiş Tarihleri	1992-Sürekli
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 25.000 TL 2015: 25.000 TL 2016: 27.000 TL 2017: 23.000 TL 2018: 20.000 "

Proje Özeti

Turunçgil üretiminde verim ve kaliteyi etkileyen en önemli faktör virüs ve virüs benzeri hastalıklarıdır. Özellikle verim ve kaliteyi artırmak için ve dünya pazarında rekabet gücüne ulaşabilmek için birçok ülkenin çeşit geliştirme, arındırma, indeksleme ve introduksiyon konularını içeren Turunçgil Çeşit Geliştirme Programlarının uygulanmasına çok önceden başladıkları görülmektedir. Ülkemizde 1988 yılında Narenciye Araştırma Enstitüsünde başlatılan bu proje ile; Çeşitli ıslah yöntemleri kullanılarak geliştirilen turunçgil çeşitlerinin arındırılması ve indekslenmesi,

1. Ana Damızlık Blok ve Aşı Gözü Çoğaltım Bloklarının kurulması,
2. Ana materyalin muhafazası amaçlanmaktadır.

Proje dâhilinde kontrol indekslemeleri sonucunda virüs hastalıklarından temiz bulunan bireyler Turunçgil Genetik Kaynakları parseline dikilerek muhafaza edilmektedir. Testlemelerde kullanılacak indikatör bitkileri tohumları ekilmeye başlanmıştır. 2016-2017 yılı Sürgün ucu aşılama programına alınan turunçgil tür ve çeşitleri mikro aşılama ile sera koşullarına aktarılmıştır ve 2017 yılı ilkbahar döneminde, 2015-2016 yılı sürgün ucu aşılama çalışmaları ile elde edilen bireylerin kontrol indekslemelerine başlanmış olup testlemeler devam etmektedir. Kontrol indekslemelerine paralel olarak serolojik testlemeler yapılmıştır. 2017-2018 yılı sürgün ucu aşılama programı için bireyler seçilmiş olup arındırma çalışmalarına başlanmıştır.

2018 yılı içerisinde önceki yıllarda sürgün ucu aşılama ile elde edilen bitkiler, kontrol indekslemelerine alınacak ve gözlemleri yapılacaktır. Kontrol indekslemelerine paralel olarak serolojik testlemeler yapılacaktır. 2017-2018 yılı sürgün ucu çalışmalarına devam edilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P09/03
Proje Başlığı	Yenidünya Çeşit Geliştirme Projesi II. Ümitvar Genotiplerin Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Seyla TEPE
Proje Yürütücüleri	M. Alper ARSLAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/04/2016- 30/04/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 5050 TL 2017: 3900 TL 2018: 4750 TL 2019: 5600 TL 2020: 7450 TL

Proje Özeti

Çeşit olarak Akko XIII, Champagne de Grasse, Gold Nugget, Hafif Çukurgöbek, Uzun Çukurgöbek ve Sayda ele alındığı projenin ilk aşamasında çeşitlerin kombinasyon melezlerinin çiçeklenme, erkencilik- geçcilik ve meyve kalitesi konuları araştırılmıştır.

Değerlendirme sonuçlarına göre; 13 melez birey ümitvar olarak belirlenmiş ve gözlemlerin yapılması için değerlendirme parseline alınması uygun bulunmuştur. Projenin ikinci diliminde bu 13 melez birey meyve kalitesi, erkencilik- geçcilik, çiçeklenme ve muhafazaya dayanıklılık bakımından değerlendirilecektir. Projenin sonunda belirlenen melezler tescil edilerek üreticiye sunulacaktır.

Gelişme raporu dönemini kapsayan zaman diliminde parselde bakım işlerine devam edilmiş ve 2017 hasat döneminde pomolojik çalışmalar ve 2017 sonbaharında fenolojik gözlemler yapılmış, çiçeklenmenin melez bireyler arasında farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler:

2018 yılı hasat döneminde pomolojik çalışmalar yapılacak, sonbaharında ise fenolojik gözlemlere devam edilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P06/03
Proje Başlığı	Zeytinde Sık Dikime Uygun Çeşitlerin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü -Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Nurengin METE
Proje Yürütücüleri	Dr. Öznur ÇETİN, Dr. Filiz SEFER, Uğur GÜLOĞLU, Hülya KAYA Mehmet HAKAN, Hükümran GÜL, Dr. Handan ATAOL ÖLMEZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016:10.000 TL, 2017: 10.000 TL, 2018: 5.000 TL 2019: 5.000 TL, 2020: 5.000 TL

Proje Özeti

Bu çalışma ile zeytinde sık dikime uygun sofralık, yağlık veya çift amaçlı yeni zeytin çeşitleri geliştirmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla Enstitümüzde yürütülmekte olan 'Melezleme Yoluyla Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi' projesi kapsamındaki 13 farklı melezleme kombinasyonundan elde edilen 2700 melez birey içerisinde seçilen ve sık dikim tekniklerine uygun olduğu düşünülen melez fertler üzerinde, morfolojik ve pomolojik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar sonucunda, ağaç özelliği, verim, meyve iriliği, et/çekirdek oranı ve yağ içeriği gibi kriterler dikkate alınarak, farklı kombinasyonlardan 18 melez tip çalışmanın 2. aşaması için seçilmiştir. Proje kapsamında seçilen 18 melez bireyin 8'inde çelikle fidan üretimi gerçekleştirilmiştir. Diğer 10 genotip köklenmediği için 2017 yılı Program Değerlendirme Toplantısında alınan karar gereğince Gemlik klonal anacı üzerine aşılacaktır. 2018 yılı içerisinde bu genotiplerle bahçe tesisi gerçekleştirilecektir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Projenin Adı	Entegre Proje: Zeytinde Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi Alt Projeler: 1-Karadeniz, Marmara ve Ege Bölgeleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. oleaster) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Anaç ve Çeşit Geliştirilmesi 2-Gaziantep, Kilis ve Hatay İlleri Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. oleaster) Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla Çeşit ve Anaç Geliştirilmesi 3-Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluşlar	Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	TAGEM
Proje Yürütücüsü	
Alt Proje Yürütücüleri	Dr. Nurengin METE, Hatice GÖZEL, Özkan ALTUN
Başlama – Bitiş Tarihleri	2015-2020
Proje Bütçesi	
Proje Özeti:	<p>Üç farklı alt projeden oluşan Entegre Proje kapsamında, ıslah amaçlarına uygun materyal seçimi için arazi taramaları yapılacaktır. Projenin ilk aşamasını oluşturacak bu arazi taramalarında, değerlendirilecek genotiplerde; erkencilik, ağaç kuvveti, biyotik ve abiyotik faktörlere dayanım, verimlilik ve yağ oranı gibi özellikler incelenecektir. Projenin I. aşaması bitirildikten sonra ümitvar olarak seçilen genotiplerle II. aşamaya geçilecek ve selekte edilen tipler deneme parsellerinde eşit koşullarda yarıştırlacaktır. Proje neticesinde, üstün özelliklerde yeni zeytin çeşit ve anaçlarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Zeytinde Mutasyon İslahı İle Yeni Çeşit Geliştirme
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü- Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Oktay SEZGİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Öznur ÇETİN, Dr.Nurengin METE, Hande YILMAZ DÜZYAMAN, Neslihan UZUN, Naciye ALPER
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2018 - 31/12/2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 25.000 TL / 2019: 15.000TL / 2020: 10.000TL 2021: 10.000TL

Proje Özeti

Zeytinin insan sağlığı üzerindeki olumlu etkisi ve besleyici değeri, zeytin ürünlerine olan talebi her geçen gün arttırmaktadır. Buna bağlı olarak üreticiler zeytin yetiştiriciliğinde yeni arayışlara girmişlerdir. Özellikle son yıllarda kısmen küçük taç oluşturan çeşitler ön plana çıkmakta ve bazı çeşitlerde ise sert budamalar yapılarak ağaç gelişme kuvveti baskı altına alınmaktadır. Üretici zeytinlik alanlarda sık dikime uygun, hasat işlemleri kolay yeni çeşit arayışına girmiştir. Yeşil sofralık zeytin üretiminde büyük çoğunluğu Domat zeytin çeşidi karşılamaktadır. Ancak bu çeşit çok kuvvetli gelişim göstermekte, hasat işlemi zahmetli ve uzun sürmekte dolayısıyla kalite kayıplarına neden olmaktadır. Ayrıca meyve çekirdeğinin ucunun sivri ve meyve etinden zor ayrılması meyve kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu proje kapsamında Domat zeytin çeşidinde mutasyon ıslahı yöntemi ile elde edilecek mutant aday bitkiler içerisinde; yukarıda belirtilen olumsuzlukların giderilmesi, verim ve kalite yönünden üstün ticari değerleri olan, sofralık ve yağlık olarak kullanılabilir, bitki habitusu ve gelişme kuvveti az, **kompakt yapıda** çeşitler elde etmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla yürütülecek projede Domat zeytin çeşidinin aş kalemelerine kobalt Co⁶⁰ kaynağı kullanılarak gama ışını uygulanacak, Etkili Mutasyon Dozu (EMD) belirlenerek ışınlanan gözler, klon anacına aşılatılacaktır, sırasıyla M₁V₁-M₁V₂-M₁V₃ generasyonu oluşturulacaktır. Proje süresince her mutant aday bitkiye ait pasaport oluşturularak, morfolojik gözlemler ve kimerik yapılar izlenecek elde edilen veriler kaydedilecektir. Bu proje ile elde edilecek mutant popülasyon ve veriler, ileriki süreçte yapılacak bilimsel çalışmalara öncülük ve katkı sağlaması hedeflenmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P06/02
Proje Başlığı	Bazı Zeytin Çeşitlerinin Kuraklık Stresine Toleranslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Nurcan ULUÇAY
Proje Yürütücüleri	Dr. Öznur ÇETİN, Dr. Ünal KAYA, Uğur GÜLOĞLU, Mehmet GÜREL, Hülya KAYA, Dr. Melek VERAL, Dr. Filiz SEFER, Hande UÇAR ÖZKAN, Yar.Doç.Dr.H.Zafer CAN (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 5.000 TL; 2017: 5.000 TL; 2018: 5.000 TL; 2019: 5.000 TL; 2020: 5.000 TL. (25.000 TL)
Proje Özeti	<p>Bu çalışma ile tescilli bazı yerli zeytin çeşitlerinin kuraklık stresine olan toleransları belirlenmeye çalışılacaktır. Denemede bitkisel materyal olarak; Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Arazi Gen Bankası'ndaki tescilli zeytin çeşitlerimizden çelikle çoğaltılması başarıyla gerçekleştirilerek elde edilen fidanlar kullanılacaktır. Çeşitlere ait kendi kökü üzerinde üretilen 2 yaşlı fidanlar, kontrollü koşullar altında Haziran ayından itibaren sıfır sulama uygulamasına maruz bırakılacaktır. Sıfır sulama uygulaması başladıktan sonra planlanan aralıklarla yaprak oransal su içeriği (YOSİ), yaprak su potansiyeli (Ψ), stoma direnci (Rs), fotosentez, transpirasyon, su kullanım etkinliği ve kök/sürgün oranı analizleri yapılacaktır.</p> <p>Bu amaçla; tescilli bazı zeytin çeşitlerine ait çelik köklendirme çalışmaları tamamlanmış olup, fidanlar elde edilmiştir. Fidanların rutin bakım işlemleri devam etmektedir. Gelecek yıl 2 yaşına gelmiş fidanlar üzerinde belirtilen analizlerin yapılması planlanmaktadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, Kuraklık Stresi, Yaprak Su Potansiyeli, Fotosentez

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Proje : Zeytinde Anaç Geliştirme Çalışmaları Alt Proje: Bazı Zeytin Çeşitlerinin Tohumlarının Çimlenme Yeteneklerinin ve Aşı Tutma Oranlarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	E.Ü.Z.F. Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Hükümran GÜL
Proje Yürütücüleri	Doç. Dr. Murat İSFENDİYAROĞLU Serkan KAPTAN Mehmet YORGANCI Murat AYATA Zekeriya ÇİĞDEM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2014 – 3210 TL 2015 – 2350 TL 2016 – 1800 TL 2017 – 1800 TL 2018 – 1750 TL
Proje Özeti:	<p>Bu projede zeytin arazi gen kaynaklarımızda bulunan bazı zeytin çeşitlerinin tohumlarının çimlenme yetenekleri ve anaçlık özellikleri belirlenmeye çalışılacaktır. Bu amaçla projede materyal olarak kullanılan 32 çeşit içinde 17 adet çeşidin yüksek çimlenme oranlarına sahip olduğu görülmüştür. Seçilen diğer adaylar ise soğuğa olan tolerans, <i>Verticillium dahliae</i> hastalık etmenine olan dirençleri ve tuza olan dayanımlarına göre toplam da 25 adet olmak üzere seçilmiştir. Çalışma sonucunda yüksek çimlenme özelliği gösteren çeşitlerin çöğürleri üzerine Domat çeşidi aşılansarak, tohum anaç adaylarının, aşı uyumu, aşı tutma düzeyi ve aşılansan çeşidin fidan kalitesine etkileri belirlenecek ve mevcut tohum anaçlarından daha üstün özellik gösterenlerin tohum anacı olarak tescil edilmesi hedeflenmektedir. 2016 ve 2017 yılında 25 çeşide ait çöğürlerde; tesadüf parselleri deneme desenine göre her tekerrürde 10 bitki olacak şekilde kurulan denemede, sürgün uzunluğu ve aşı noktasında gövde çap ölçümleri yapılmıştır. Çöğürlerde ölçümler aşı noktası kalınlığına gelinceye kadar (16 mm.) devam edilecek ve daha sonrada aşılama çalışmalarına geçilmesi planlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Zeytinde Çeşit Geliştirme Çalışmaları Alt Proje :Domat Zeytin Çeşidinde Klonal Seleksiyon 1
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	E.Ü.Z.F. Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Hükümrhan GÜL
Proje Yürütücüleri	Doç.Dr. Murat İSFENDİYAROĞLU, Mehmet ULAŞ, Uğur GÜLOĞLU, Dr.Şahnur IRMAK, Dr.Filiz SEFER, Mehmet YORGANCI, Hüseyin TABAKÇI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015 – 16100 TL 2016 – 4050 TL 2017 – 1225 TL 2018 – 2450 TL 2019 – 1275 TL
Proje Özeti:	<p>Bu projede Manisa, İzmir ve Aydın illerinde zeytin bahçelerinden seçilen Domat zeytin çeşidinin değişik klon adayları materyal olarak kullanılmakta ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Denemede Salman ve ark. (1998), kullandığı “Değiştirilmiş Tartılı Derecelendirme Metodu” kullanılmaktadır.</p> <p>2015 ve 2016 yıllarında Manisa ilinde 45 farklı bahçeden 84 klon adayı, Aydın ilinde 9 farklı bahçeden 12 klon adayı, İzmir ilinde 3 farklı bahçeden 16 klon adayı olmak üzere toplamda 57 farklı bahçeden 112 klon adayı seçilmiş olup, 2017 yılında bu adaylarda verim, yağ oranı, meyve eti sertliği, kg.’daki meyve sayısı, et çekirdek oranı parametreleri sayısal olarak ortaya konulmuştur.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM /BBAD/15/A08/P06/02
Proje Başlığı	Mezleme Yolu İle Yeni Zeytin Çeşitlerinin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Filiz SEFER
Proje Yürütücüleri	Uğur GÜLOĞLU Hülya KAYA Dr. Nurengin METE Dr. Öznur ÇETİN Mehmet HAKAN Nurcan ULUÇAY Mehmet GÜREL Hande DÜZYAMAN Latife ERTEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	1990-Sürekli (2015-2019 Dönemi)
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 6500 TL 2016: 6500TL 2017: 6500 TL 2018: 6500TL 2019: 6500TL
Proje Özeti	<p>Bu projenin amacı, zeytinde yapılacak mezlemeler çalışmaları sonucunda genetik varyabilitenin arttırılarak, istenilen özellikler yönünden yeni zeytin çeşitlerin elde edilmesidir. 1990-2000 döneminde, mezleme çalışmaları yapılarak 2683 melez fert elde edilmiştir. 2000-2010 döneminde, bu melez populasyonlardan ön seleksiyon aşamasına ulaşan Memecik x Gemlik, Gemlik x Memecik melezlerinden ümitvar 11 fert seçilmiştir. 2010-2014 döneminde, Memecik x Uslu, Uslu x Memecik ve Uslu x Uslu melez kombinasyonlarından 18 ümitvar melez tip, Gemlik x Gordal, Manzanilla x Uslu, Manzanilla x Ayvalık ve Memecik x Erkence kombinasyonlarından ise ümitvar 18 melez fert seçilmiştir. Ayrıca Memecik x Ayvalık, Ayvalık x Memecik, Ayvalık x Ayvalık kombinasyonlarında da ön seleksiyon çalışmaları tamamlanarak ümitvar 17melez fert tespit edilmiştir. 2015, yılında 25 ümitvar fertlerden gözlem ve tescil parseli oluşturulmuştur. 2016 yılında, MemecikxMemecik kombinasyonundan ümitvar 10 melez fert seçilmiştir. 2017 yılında, MemecikxAyvalık kombinasyonundan 192, AyvalıkxMemecik kombinasyonundan 360 bireyde arazi ve meyve gözlemlerim yapılmıştır. Proje kapsamında yapılan pomoloji analizleri sonucunda kümülatif verim 3.5 ile 112 kg; meyve ağırlığı 184 ile 495g; yağ madde de yağ miktarı ise % 15.23 ile % 33.46 arasında değiştiği belirlenmiştir. 2018 yılında da proje programı doğrultusunda arazi ve laboratuvar çalışmaları sürdürülerek, önseçim yapılmamış olan kombinasyonlarından seçim yapılması planlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P06/03
Proje Başlığı	Zeytinde Genetik Haritalamalar İçin F ₁ Popülasyonlarının Oluşturulması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Öznur ÇETİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Nurengin METE, Hülya KAYA, Dr. Mehmet HAKAN, Nurcan ULUÇAY, Hükümran GÜL, Kenan ALTAN, Dr. Songül ACAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014-31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014:2.500TL 2015:20.000TL 2016:20.000TL 2017:20.000TL 2018:20.000TL

Proje Özeti

Bu çalışma ile zeytinde genetik haritalama çalışmaları ve araştırmalarda kullanılmak üzere melezleme çalışmaları yapılmaktadır. Gemlik x Domat, Kilis yağlık x Edincik su, Girit x Karamürsel su, Girit x Edincik su ve Gemlik x Çilli melez kombinasyonlarının oluşturulması için her yıl melezlemeler devam etmektedir. Melezleme çalışmalarından elde edilen Girit x Karamürsel su, Girit x Edincik su ve Gemlik X Çilli kombinasyonlarına ait F1 bitkileri saksılara aktarılmış ve bakım işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Kilis yağlık x Edincik su ve Domat X Gemlik melez kombinasyonlarında önceki yıllarda yapılan melezlemelerden melez bitki elde edilememiştir. Bu nedenle her iki kombinasyonda melezlemeler yapılmıştır. Kilis x Edincik melezlemesinde 1700 meyveden 986 canlı tohum elde edilmiştir. Domat x Gemlik melezlemesinde 432 meyveden 305 canlı tohum elde edilmiştir. Çimlendirme için ekimler yapılmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P06/01
Proje Başlığı	Bazı Önemli Zeytin Çeşitlerinde Meyve Tutumundan Olgunlaşmaya Kadar Olan Dönemde Meyvede Meydana Gelen Fiziksel ve Biyokimyasal Değişimlerin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Neslihan UZUN
Proje Yürütücüleri	Doç.Dr. Özlem TUNCAY, Ege Üniversitesi Bahçe Bitkileri Bölümü Erkan SUSAMCI / ZAE- Gıda Teknolojileri Bölümü Şule SAVRAN / ZAE- Yetiştirme Tekniği ve Teknolojileri Bölümü Hande Ö. UÇAR / ZAE- Yetiştirme Tekniği ve Teknolojileri Bölümü
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 40.000 (TL) 2018: 20.000 (TL) 2019:20.000 (TL) 2020: 20.000 (TL)

Proje Özeti

Ülkemizde yetiştirilen zeytin çeşitlerinin meyve gelişimleri dönemleri ve bu dönemlerdeki fiziksel ve kimyasal değişimler hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle, ülkemizde ekonomik anlamda önemi olan zeytin çeşitlerimizin meyve gelişim dönemlerine ilişkin fiziksel ve biyokimyasal özelliklerindeki değişimi tanımlamak gerekmektedir. Bu proje ile ülkemizin önemli yağlık çeşitlerden Memecik, Ayvalık ve Erkence ile sofralık çeşitlerden Gemlik, Domat ve Eşek Zeytini (Ödemiş)'de meyve gelişim dönemlerinin tespiti ve bu dönemlerdeki değişimlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Enstitü bahçesinde bulunan zeytin ağaçlarında fenolojik gözlemler yapılarak yoğun çiçeklenme ve meyve tutumu olan ağaçlarda her bir çeşitte 3 tekrarlı toplam 9 ağaç olacak şekilde seçim yapılarak çalışmada kullanılacak ağaçlar işaretlenmiştir. 2017 yılı ilkbaharına ait fenolojik gözlemleri takiben meyve tutumunun 4. haftasından itibaren haftada bir olacak şekilde meyve örnekleri alınmaya başlanmıştır. Meyve örneklerinde tüm pomolojik analizlerin yanı sıra % nem ve yağ miktarı tayinleri yapılmıştır. Toplam fenol miktarı, fenolik bileşikler ve yağ asitleri kompozisyonu tayini için ayrılan örnekler liyofilize işlemi için derin dondurucuya kaldırılmıştır. 2017 yılı içerisinde elde edilen fenolojik gözlem verileri düzenlenerek aşağıda sunulmuştur.

Tarihler	Erkence	Gemlik	Eşek Zeytini	Memecik	Ayvalık	Domat
Çiçeklenme başlangıcı	02/05	05/05	05/05	02/05	05/05	08/05
Tam çiçeklenme	05/05	08/05	08/05	05/05	08/05	12/05
Çiçeklenme Sonu	08/05	10/05	10/05	08/05	10/05	15/05
Meyve tutumu	10/05	12/05	12/05	10/05	12/05	20/05

Endokarp sertleşmesi ise; Erkence ve Memecik çeşidinde Haziran sonu,

Ayvalık ve Domat çeşidinde Temmuz başı,

Gemlik ve Eşek zeytininde ise Temmuz ortasına doğru gerçekleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zeytin, Fiziksel ve biyokimyasal değişimler, meyve büyüme aşamaları

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Çevresel Kirleticilerin Zeytin ve Zeytinyağında Bazı Kalite Parametreleri Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Özgür DURSUN
Proje Yürütücüleri	Aişe DELİBORAN, M.Kerem SAVRAN, Bilge TÜRK, Halil KÖKTÜRK, Bayram DAVARCI
Başlama- Bitiş Tarihleri	
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 30000 TL 2019: 20000TL

Proje Özeti :

Proje, özellikle son yıllarda hem sözlü hem de yazılı olarak zeytin ağaçlarının ürün vermediği şikayetleri ile Muğla ili Yatağan ilçesindeki sorunun nedeninin tespit edilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Son yıllarda önemi gittikçe artan ve bölgenin geçim kaynaklarından olan zeytinin çevresel kirleticilerden nasıl etkilendiği, toprak, yaprak ve meyvelerin kirlenmesinden kaynaklı verime etkilerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca biyosferde insan kaynaklı çevre kirliliğinden en fazla etkilenen canlı türü olan bitkilerde ve ürünlerinde meydana gelen değişimler ve bunun verime etkisi projenin ana amaçlarındandır. Bu bağlamda termik santral dikkate alınarak farklı yönlerden ve belirli uzaklıklardan belirlenecek bahçelerdeki ağaçlarda bazı morfolojik gözlemler yapılacak, alınacak toprak, yaprak ve meyve örnekleri ile ve zeytinyağının bazı kalite parametrelerine bu santralin etkisi araştırılacaktır. Yapılacak bu çalışma ile bölgede bulunan termik santralin zeytin bitkisine ve ürünlerine etkisinin tam olarak ortaya konması hedeflenmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Proje:İncirde Çeşit Geliştirme Projesi Alt Proje-3 Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Muhammet Ali GÜNDEŞLİ
Proje Yürütücüleri	H. Osman ÖZATAR Serkan ARAS Dr. Remzi UĞUR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	67.000 TL.
Proje Özeti;	<p>İncir (<i>Ficus carica L.</i>), Moraceae (Dutgiller) familyasının <i>Ficus</i> cinsinde yer alan, kültür tarihi oldukça eski bir meyve türüdür. Yüksek kalori içeren, kalsiyum, potasyum ve vitamin açısından oldukça zengin bir meyve olan incir, insan sağlığı ve beslenme açısından da oldukça önemli bir meyvedir. Ülkemiz İncirin anavatanı, kültür çeşitlerinin oluşum ve gelişim merkezi olup önemli gen kaynaklarına sahip olan ülkelerden biridir. Ülkemizde incir bu kadar geniş bir yayılıma sahip olduğu için, farklı yörelerin hakim ekolojik koşullarına uygun kaliteli ve pazar değeri yüksek tipler mevcuttur.</p> <p>2017 yılında sadece abbas incirin fenolojik gözlemleri ve bazı ölçümler yapılmış olup 2017 yılında tescil başvurusu yapılmıştır. Ortalama Meyve Ağırlığı : 70-104 gr, Ortalama Meyve Eni : 50-65 mm, İlk yapraklanma tarihi : Şubat sonu,3-5 Loblu, Yaprak Eni : 17- 21 cm, Yaprak sap uzunluğu :5-8 cm Olgunlaşma başlangıcı : 10 Temmuz, Olgunlaşmanın Yoğun olduğu dönem : 15 Ağustos, Derim Süresi : Orta ve Geç (40-60 Gün),Ortalama verim : 32 kg ,Kabuk açık yeşil üzerine sarı renkte ve kolay soyulur, Çekirdekler orta irilikte ve meyve içi boşluğu yoktur, Meyveler çok tatlı, hissedilir hoş kokuludur, Ortalama Meyve Boyu : 30-50 mm ,Meyve kabuk kalınlığı : 0,85-1,24 mm, Meyve Eti kalınlığı : 2-8 mm, SÇKM: % 15-25</p> <p>İncirde Çeşit Geliştirme entegre projesi içerisinde‘ Kahramanmaraş ve Osmaniye Koşullarında İncir Seleksiyonu’ isimli alt projede 2016 yılında TAGEM proje değerlendirme toplantısında alınan kararlar neticesinde; Projenin seleksiyon projesi olmaktan çıkarılıp özellikle Kahramanmaraş bölgesi için önemli bir incir genotipi olan ABBAS yerel isimli türün tesciline yönelik olarak devam etmiştir. Tescil başvuru kabul edilmiş olup 2 yıl süre ile (2018 ve 2019) sadece abbas incirin tohumluk tescilin istemiş olduğu UPOV kriterleri göre çalışmalar devam edecektir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Kahramanmaraş ve Adıyaman İlleri Zeytin Seleksiyon Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Özkan ALTUN
Proje Yürütücüleri	Dr. Remzi UĞUR, Dr. M. Ali GÜNDEŞLİ ,Serkan ARAS, Doç. Dr. Mücahit Taha ÖZKAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 5.000 TL 2018: 5.000 TL 2020 : 5.000 TL 2017: 5.000 TL 2019: 5.000 TL
Proje Özeti:	<p>Zeytin, özellikle Akdeniz ülkelerinin tarım sektöründe önemli rol oynayan, sofralık ve yağlık olarak ekonomik değeri yüksek bir meyvedir. Mardin, Kahramanmaraş ve Hatay İllerinin bulunduğu bölge zeytinin anavatanı olarak kabul edilmektedir. Bölge genetik kaynak olarak araştırmacıların, önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Birçok medeniyetin yaşadığı bu bölgelerde, verimli zeytin genotiplerinin yetiştirildiğini görmekteyiz. Yapılan çalışmalar bu bölgede büyük bir genotip zenginliğinin olduğunu göstermektedir. Ancak bu genotipler zamanla kaybolmuş ve kaybolmaya devam etmektedir. Bu durum, özellikle Kahramanmaraş'da kentsel gelişimin zeytin tarımının yapıldığı alanlara kaymasıyla daha tehlikeli boyutlara ulaşmıştır.</p> <p>Bu proje ile Kahramanmaraş ve Adıyaman illerinde zaman içerisinde seleksiyonla oluşmuş ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan bu genetik kaynaktan farklı amaçlara yönelik zeytin genotiplerinin seleksiyonu amaçlanmaktadır.</p> <p>Proje 5 yıl olarak planlanmıştır. Kahramanmaraş ve Adıyaman illerindeki zeytinliklerin sürvey yapılarak gözlemlenmesi, farklı tiplerin belirlenmesi ve yapılacak tartılı derecelendirme analizi sonucunda önemli bulunan genotipler selekte edilerek yağlık ve sofralık yeni çeşit eldesi amaçlanmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Doğu Akdeniz Havzası ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Bulunan Delice Zeytinlerinden ve Doğal Zeytin Popülasyonlarından Seleksiyon Yoluyla <i>Verticillium</i> 'a Dayanıklı Anaç Geliştirilmesi. (Seleksiyon II).
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Özkan ALTUN
Proje Yürütücüleri	Dr. Remzi UĞUR, Kerim KARATAŞ, Betül GÜRKAN, Dr. Serap TOKER DEMİRAY
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 6.250 TL 2017: 5.000 TL 2017: 20.000 TL 2019: 750 TL
Proje Özeti:	<p>Zeytinde, verim ve kalite üzerine olumsuz etkileyen hastalıkların başında <i>Verticillium</i> solgunluğu gelmektedir. Hastalık etmeni (<i>Verticillium dahliae</i> kleb.) toprakta çok uzun süre canlı kalabilmekte ve bu durum hastalığın mücadelesini zorlaştırmaktadır.</p> <p>Yapılan birçok araştırmalarda hastalığın kimyasal uygulamalarla önlenemediği belirtilmiştir. Hastalıkla mücadelede kültürel önlemler önem kazanmıştır. Çözümün dayanıklı anaç ve çeşit eldesi ile mümkün olabileceği belirtilmiştir.</p> <p>Dünyada ve ülkemizde zeytin çeşitlerinin hastalığa karşı duyarlılıkları ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır ancak Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki delicelerle ilgili bir çalışma yapılmamıştır.</p> <p>Bu çalışma; Kahramanmaraş, Osmaniye, Hatay, Gaziantep, Kilis, Adıyaman ve Mardin illerinden seleksiyon ile elde edilmiş ve Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü arazisindeki Delice Koleksiyon Bahçesindeki zeytinlerden, çelikle köklendirme ile yeterli miktarda tüplü fidan elde edilecektir.</p> <p>2017 Yılı içerisinde Kahramanmaraş bölgesinde <i>Verticillium</i> bulaşık zeytinlerden elde edilen fungus, kültüre alınıp çoğaltıldıktan sonra ön testleme amacıyla Ayvalık zeytin çeşidine inokule edilmiştir. Virulensi yüksek bulunan izolat, köklendirilen diğer anaç fidanlarının kök bölgesine inokule edilerek testlenecektir.</p> <p>Yapılan uygulamalar sonucunda <i>Verticillium</i>'a karşı dayanıklı tiplerin bulunması hedeflenmektedir.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	Ege Bölgesi'nde Melezleme Yoluyla Yeni Nar (<i>Punica granatum</i> L.) Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü İZMİR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Erol KÜÇÜK
Proje Yürütücüleri	Dr. Andaç ÇAVDAR, Celal ŞAFAK, Deniz AKSOY, Fatih ÇAĞIR, Dr. Müge ŞAHİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2018 (01.01.1998- Sürekli)
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 20.000 TL 2015: 20.000 TL 2016: 20.000 TL 2017: 20.000 TL 2018: 20.000 TL

Proje Özeti

Bu proje ile, iki temel pomolojik nar grubunu oluşturan mayhoş ve tatlı gruptan ebeveynler seçilerek melezleme ıslahı yöntemi ile, verimli, iri meyveli, yumuşak çekirdekli, koyu kabuk ve dane rengine sahip, çatlamaya ve depolamaya dayanıklı, sıra randımanı yüksek ve albenisi yüksek çeşitlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın 1998-2007 döneminde, ebeveyn olarak seçilen İzmir 16, İzmir 23, İzmir 1445, İzmir 1465 ve İzmir 1513 çeşitleri aralarında resiprokal olarak melezlenmiş ve kendilemeleri yapılmıştır. Melezleme ve kendileme çalışmaları sonucunda elde edilen bireylerden seleksiyon I parseli oluşturulmuştur. Seleksiyon I parselindeki değerlendirme çalışmaları sonucunda, 38 adet birey seleksiyon II aşaması için seçilmiştir. 2007 yılında bu bireyler ve 2 adet standart çeşit (İzmir 23 ve İzmir 1513) ile seleksiyon II parseli kurulmuştur.

2007-2014 yıllarında; bu bireyler ve 2 adet standart çeşit (İzmir 23 ve İzmir 1513) ile seleksiyon II parseli kurulmuştur. Seleksiyon II parselindeki değerlendirme çalışmaları yapılmış Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğü tescil komitesince 4 aday çeşit; Efenar 35, Dr Ercan 35, Kamilbey 35 ve Tezeren 35 isimleri ile tescil edilmişlerdir. Proje çalışmalarının bu diliminde, mevcut çeşitlerin ve tescile sunulan yeni aday çeşitlerin dane iriliği ve yumuşak çekirdeklik özelliklerini daha da ilerletmek temel hedef olarak alınmıştır. Bu amaçla belirlenen melezleme kombinasyonları ile ıslah programında yeni bir aşama başlatılmıştır.

2017 yılı gelişme döneminde;

- Seleksiyon I ve Seleksiyon II parsellerinde yıllık bakım işlemlerine devam edilmiştir.
- 2016 yılında gerçekleştirilen melezlemelerden elde edilen tohumların ekimleri gerçekleştirilmiş ve sezon süresince bakımları yapılmıştır. Bu kapsamda, multipotlarda yaklaşık olarak 10.000 adet yeni melez bitki elde edilmiştir.
- 2016 yılında büyütülen melez bitkilerin, yeni seleksiyon parseli oluşturulmak üzere iki ayrı parselde dikimleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, iki ayrı parselde, 2985 adet melez bitki fidanı dikilmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM tarafından doldurulacaktır.
Proje Başlığı	Şanlıurfa Koşullarında Farklı Dikim Aralıklarında Yetiştirilen Değişik Zeytin Çeşitlerinin Verim ve Kalite Değişimleri II. Dönem
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü HATAY
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Cemile KAPLAN
Proje Yürütücüleri	İsmail Memduh TURANOĞLU, Çiğdem CEREN, Senem FİLİZ DOKSÖZ, Sabahittin ABAY, Dr. Didar SEVİM, Şenay YAMAN, Hanife TELLİ KARAMAN, Şehnaz KORKMAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 33.600,00 TL 2018: 6.600,00 TL 2019: 6.600,00 TL 2020: 6.600,00 TL 2021: 9.100,00 TL
Proje Özeti	<p>Her meyve yetiştiriciliğinde olduğu gibi, uygun yetiştiricilik, dikim sıklığı, gübreleme, budama, hastalık, zararlılarla savaş ve sulama zeytinliklerin gelişmesine katkı bulunmakta, verimi arttırmaktadır. Bir zeytinliğin kuruluşunda doğru olan ölçüler, yeni teknik, ekonomik ve sosyal şartların oluşmasıyla etkinliğini yitirmiş olabilir. Nitekim düşük verimli mevcut çeşitler, uygun olmayan dikim yoğunlukları, yetersiz budama şartları, aşırı büyük ve verimliliği düzensiz veya çok zayıf ağaçlar halen mevcut bulunmaktadır. Meyvecilikte birim alandan yüksek ürün ve kalite elde etmek ve net geliri artırmak için masrafların en aza indirilmesi ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla birim alandan elde edilecek verimin artırılması, ağaçları küçülterek birim alana daha fazla sayıda ağaç dikilmesi yoluyla sağlanır. Aynı zamanda budama, sulama, toprak işleme, gübreleme, mücadele ve hasat masrafları en aza indirilmekte, iş gücü azalmakta ve kolaylaşmaktadır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P07/01
Proje Başlığı	İncirde Çeşit Geliştirme Alt Proje: Melezleme ve Mutasyon İslahı Yöntemleriyle Üstün Nitelikli Kurutmalık ve Sofralık İncir Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mesut ÖZEN
Proje Yürütücüleri	Selim ARPACI, Birgül ERTAN, Nilgün TAN, Berrin ŞAHİN, Aytekin BELGE, Ramazan KONAK, Mehmet Ali KARGICAK, Arzu AYAR. Osman GÜLŞEN, Prof. Dr. Uygun AKSOY
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 14.000 TL 2016: 13.000 TL 2017: 11.500TL 2018: 11.500 TL 2019: 10.000 TL
Proje Özeti:	<p>Türkiye 2016 yılı verilerine göre 305,000 tonluk taze incir üretimi ile dünya taze incir üretiminin %26.57'sini karşılamakta olup dünyada lider konumdadır. 2016 yılı verilerine göre 80,000 ton kuru incir üreterek ve bunun 65,000 tonunu ihraç etmiştir. Yaklaşık 18.000 ton incir taze olarak ihraç edilmekte olup, bu ihracatın hemen hemen tamamı Bursa Siyahı incir çeşidinden oluşmaktadır. Bu nedenle kurutmalık ve sofralık taze incir yetiştiriciliğinde üstünlüğümüzün ve ihracatımızın dünyada ilk sıradaki yerinin korunabilmesi için, üstün nitelikli incir tiplerin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Ülkemizde üstün nitelikli incir çeşitlerinin rekabette bize önemli avantajlar sağlayacaktır.</p> <p>Sarılop ve Bursa Siyahı incirleri çok kaliteli olmakla beraber ostiol çatlamlarına duyarlı, güneş yanıklığı, akma ve ekşime, kabuk çatlamları v.b sorunu olan ve kalite kayıpları yaşanan çeşitlerimizdir. Bu nedenle bu çeşitlerimizin kalitesini ıslah yolları kullanarak daha da yükseltmek gerekmektedir. Bu amaçla bu ıslah projesi yapılmıştır. Proje ile kurutmalık incir için Sarılop X Ak ilek, Sarılop X kaba ilek ve sofralık taze incir için Bursa Siyahı X Ak ilek ile Bursa Siyahı X Kaba ilek melezlemeleri yapılmıştır. Yine projede Sarılop ve Bursa Siyahı incirlerine mutasyon ıslahı (gamma ışını uygulaması 10, 17, 25, 50 ve 65 gray) yöntemleri kullanılmıştır. Bu uygulamalar sonucu kısa hasat süresine sahip, kapalı ostiollü, iri meyveli, erkenci, çatlama dayanıklı melez ve mutant, kurutmalık ve sofralık taze incir bireylerinin elde edilmesi amaçlanmıştır. Mutasyonda meyve seçim işlemleri tamamlanmış ve seleksiyonun ilk aşaması tamamlanmıştır. Melezlemede melez bireyler elde edilmiş araziye dikilmiştir. Bakım işlemleri aralıksız yapılmaktadır. BSXAK İLEK melezlerinden meyve gözlemlerine başlanmıştır.</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P07/1(1-2-3)
Proje Başlığı	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi Alt Projeler : 1. Kahramanmaraş ve Osmaniye İllerinde İncir Seleksiyonu 2. Güneydoğu Anadolu Bölgesi İncirlerinde Çeşit Geliştirme 3. Karadeniz Bölgesi İncir (<i>ficus carica</i> L.) Seleksiyonu I
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Mesut ÖZEN
Proje Yürütücüleri	M.Ali GÜNDEŞLİ, Mehmet UZUN, Nilüfer AKSU USLU,
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 22.000 TL, 2017: 17.000 TL, 2018:12,000 TL,2019: 8.000 TL, 2020: 8.000 TL
Proje Özeti :	<p>Ülkemiz İncirin anavatanı, kültür çeşitlerinin oluşum ve gelişim merkezi olup önemli gen kaynaklarına sahiptir. Ülkemizde incir Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgesinin kışı çok sert geçen bölgeleri hariç bütün bölgelerimizde 700-800 m. yüksekliklere kadar yetişir. Ege bölgesi incirin gen merkezidir. Türkiye taze ve kuru incir ihracatında dünyada ilk sırada yer almaktadır. Rakip ülkeler gün geçtikçe çoğalmaktadır. Dünyada incir üretim ve ihracatımızda bu liderliğimizin sürdürülmesi için üstün nitelikli yeni incir çeşitlerine ihtiyaç vardır. Buda doğadan seleksiyon veya melezleme ve mutasyon yoluyla üstün nitelikli çeşitlerin seçilmesiyle olur. Bu amaçla ülkemizin çeşit zenginliği değerlendirilerek doğadan seleksiyon yoluyla üstün nitelikli yeni tip ve çeşitlerin bulunması için, ülkemizin farklı üç yöresinde; Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Gaziantep, Kilis, Adıyaman), Akdeniz Bölgesi (Kahramanmaraş, Osmaniye), Karadeniz Bölgesi (Samsun, Ordu, Kastamonu, Giresun, Sinop, Artvin) illerinde yürütülmek üzere 'Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi' hazırlanmıştır. Proje ile ülkemizin üç farklı coğrafik yöresinde surveyler yapılarak farklı incir genotipleri belirlenecek ve bu genotiplerden üstün meyve özellikleri gösterenler seçilerek çeşit olarak tescil edilecektir. Projenin Karadeniz Bölgesi İncir (<i>ficus carica</i> L.) Seleksiyonu I kısmında doğadan seleksiyon işlemi tamamlanmış ve bu seçilenlerin fidanları üretilerek bahçeye dikim aşamasına gelmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi İncirlerinde Çeşit Geliştirme projesinde doğadan seleksiyon devam etmektedir. Kahramanmaraş ve Osmaniye İllerinde İncir Seleksiyonu projesinde seleksiyon kısmı iptal edilerek sadece yöreye has Abbas incirinin tesciline yönelik çalışmalar devam etmektedir</p>

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	İncirde Çeşit Geliştirme Alt Proje: Tescile Esas Sarılop Klonlarının Meyve Kalite Parametreleri Yönünden İncelenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Arzu AYAR
Proje Yürütücüleri	Aytekin BELGE, Mehmet GÜLCE, Birgül ERTAN, Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Duygu BİROL, M. Ali KARGICAK.
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 10.000 TL 2017: 10.000TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL 2020: 10.000 TL

Proje Özeti:

Sarılop Ege Bölgesi incir varlığının hemen hemen tamamını oluşturan, üstün kurutmalık özelliklere sahip bir incir çeşididir. Sarılopun üstün kurutmalık özelliklerinin yanında, çatlama ve güneş yanıklığına hassas, zararlı ve hastalık etmenlerinin girişine olanak tanıyan geniş ostiol açıklığına sahip olması sebebiyle bu özelliklerin kuru incir üretiminde ekonomik kayıplara neden olduğu görülmektedir. Sayılan olumsuzluklar, Sarılopta klonal varyasyondan yararlanmayı zorunlu hale getirmiş, bu amaçla Sarılop kurutmalık incirdeki seleksiyon çalışmaları 1994 yılında tamamlanmış, üstün özellikteki klonlar ile 1997 yılında klon seleksiyonu parseli tekrar kurulmuş ancak çeşit tescil aşamasına geçilememiş ve bu konuda günümüze değin herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu proje ile, İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde, selekte edilmiş Sarılop klonlarından kurulu parselde, tescile esas çalışma eksikliğinden dolayı doğru baz metaryeli üretim metaryeli olarak seçmek ve devamlılığını sağlamak amacıyla (her klona ait homojen gelişme gösteren 3 ağaç işaretlenerek toplam 75 ağaçta) klonların morfolojik, fenolojik, pomolojik özellikleri ile verim yönünden farklılıkları temel bileşenler analizi sonucu tartılı derecelendirme ile değerlendirilerek, seçilen üstün klon/klonlara çeşit özelliği kazandırılması planlanmıştır. Bu amaçla klonlardan 2015-2016 ve 2017 yıllarına ait veriler alınmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No	
Proje Adı	Organik Tarımda Hasat Sonrası Teknolojilerinin Kullanılması Alt Proje: Organik Taze İncirin Dondurularak Muhafazasının Optimize Edilmesi.
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Saneks Kuru İncir İşleme ve Tic. A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Birgül ERTAN
Proje Yürütücüleri	Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Dr. Sunay DAĞ, Arzu GÖÇMEZ, Mehmet GÜLCE, Dr. Erdem ÇİÇEK, Mehmet Ali KARGICAK, Prof Dr. Uygun AKSOY
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2016- 31.12.2019
Raporun Ait Olduğu Dönem	01.01.2017 - 31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2016- 40000 TL 2017- 24000 TL

Proje Özeti:

İncir yetiştiriciliğinde farklı değerlendirme şekilleri ile incir ticaretine ivme kazandırılması yüksek katma değerli ürünlerin ortaya çıkması ile mümkün olacaktır. Bu nedenle, ülkemiz için önemli bir tarımsal ihracat ürünü olan taze incirde, dünyadaki yerimizi korumamız ve mevcut ihracat potansiyelimizi arttırmamız gerekmektedir. İncirlerde kaliteli donma ve çözünme olayının gerçekleşmesi ticaretin gelişmesi açısından çok önemlidir. Planlanan proje kapsamında, Sarılop Bursa Siyahı, Yeşilgüz incir çeşidi meyvelerinde farklı yöntemler ile dondurma işlemi sonrası, soğuk depolama ve ardından çözünme aşamalarında meydana gelen yapısal değişimlerin, kalite durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma, 2016 yılı üretim sezonunda, Sarılop, Bursa Siyahı, Yeşilgüz incir çeşitlerinden hasat edilen meyveler ile yürütülmüştür. Meyveler, yeme olumu ve ağaç olumu döneminde olmak üzere 2 farklı olgunluk aşamasında hasat edilmiştir. Ön soğutma işleminden sonra farklı sıcaklık derecelerinde (-40, -20 ve IQF) dondurulmuş örnekler 10 ay süre ile depolanmak üzere -18 °C sıcaklıktaki soğuk hava deposuna alınmıştır. Dondurulmuş incir meyvelerinden 60 günlük periyotlarda depodan örnek meyveler çıkartılıp, belirlenmiş sıcaklıklarda hızlı ve yavaş çözündürme işlemi uygulandıktan sonra sızıntı miktarı, meyve eti sertliği, suda çözünür kuru madde, titre edilebilir asit, L*, a*, b*, renk değerlerine ilişkin analizler yapılmıştır. Genel olarak Sarılop incir çeşidi meyvelerinde çözüldükten sonra ölçülen sertlik değerlerinin Bursa Siyahı çeşidine göre daha yüksek olduğu saptanmış ve sızıntı miktarının bütün çeşitlerde süreye bağlı olarak arttığı belirlenmiştir. Çalışmanın ikinci yılı 2017 üretim döneminde hasat edilen meyveler dondurularak depolanmıştır. Analizlere devam edilmektedir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P07
Proje Başlığı	İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar Alt Proje: Bazı İncir Çeşitlerinde Sık Dikim ve Terbiye Sisteminin Bitki Gelişimi ile Meyve Verim ve Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Aytekin BELGE
Proje Yürütücüleri	Mesut ÖZEN, Ramazan KONAK, Eşref TUTMUŞ, Arzu AYAR, Demet MUTLU, Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Sunay DAĞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	42.500 TL

Proje Özeti

Modern meyvecilikte sık dikim ve buna bağlı olarak budama ve terbiye sistemleri oldukça önemlidir. Birim alandaki ağaç sayısının fazla olması ile meyve verim ve kalitesinin yüksek olması sık dikimin en önemli avantajları arasındadır. Bu amaçla, Bursa Siyahı, Beyaz Orak ve Sarı Zeybek incir çeşitlerinde verim ve kaliteyi artırmak, hasat kolaylığı sağlamak ve Sarı Zeybek çeşidinde sorun teşkil eden dal kırılmalarının önlenmesi hedeflerine yönelik olarak bu proje hazırlanmıştır. Denemenin üçüncü yılında proje kapsamında belirlenen ağaçlara 250 ppm dozunda Pro-Ca uygulamaları yapılmıştır. Ağaçların yan dalları destek sistemi ile desteklenmeye devam edilmiştir. Ağaçların bakımı ve şekil verme işlemleri düzenli bir şekilde yapılmıştır. Parsellere dikilen bütün incir çeşitlerden meyve alınmıştır. Projede yer alan yetiştiricilik sistemleri içerisinde yer alan Desteksiz Sistemde Beyaz Orak çeşidinden en yüksek verim elde edilmiştir.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P07
Proje Başlığı	İncir Yetiştiriciliğinde Verim ve Kalitenin Artırılmasına Yönelik Çalışmalar Alt Proje: Sarılop ve Bursa Siyahı İncir Çeşitlerine Uygun Tozlayıcıların Tespit Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Aytekin BELGE
Proje Yürütücüleri	Mesut ÖZEN, Ramazan KONAK, Eşref TUTMUŞ, Arzu AYAR, Demet MUTLU, Pınar GÖRÜCÜOĞLU, Sunay DAĞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	35.000 TL

Proje Özeti

İncirde, verimli ve kaliteli ürün elde etmenin en önemli aşaması doğru yapılan ileklemedir. Proje kapsamında 2015 ve 2016 yıllarında 53 adet tozlayıcı çeşitte yapmış olduğumuz morfolojik gözlemler ve pomolojik analizler neticesinde tozlayıcı çeşitlerin meyve ağırlığı, meyve eni, meyve boyu ostiol genişliği, sürgündeki meyve sayısı, hasat periyodu süresi, erkek çiçek ile gal çiçek sayıları, arıcık sayıları, arıcıkların çıkış süreleri, hasat başlangıç ve bitiş tarihleri ortaya çıkarılmıştır. Tartılı derecelendirme neticesinde; Sarılop ve Bursa Siyahı çeşitlerinin tozlanmasında kullanılmak üzere en yüksek puanı alan 4 adet (Mıstık, Şeytan-1, Kıbrıslı, Gabalı) erkenci, 4 adet (Mor Demirtaş, Yanako-2, Hacı Abdullah, Hamza) orta mevsim ve 4 adet (Siyah, Küçük Konkur, Karabulut, Kızılay-1)) geçici olmak üzere toplam 12 tozlayıcı çeşit belirlenmiştir. Belirlenen 12 adet tozlayıcı çeşit, Sarılop ve Bursa Siyahı İncir çeşitlerinin tozlanmasında en iyi performansı verecek erkek çeşidi tesbit etmek için denenmeye başlanmıştır. Bu amaçla 12'şer ağaç Bursa Siyahı ve Sarılop olmak üzere toplam 24 ağaç belirlenmiştir. Ağaçlar farklı büyüklükte olduğu için ağaçların olumsuz etkilerinin gözardı edilebilmesi için her ağaçtan 12 adet dal belirlenmiştir. Belirlenen bu dallar meyve doğuş döneminde (22-24 Mayıs 2017) torba şeklindeki tül ile izole edilerek etiketlenmiştir. Elde edilen meyvelerde gerekli analiz ve ölçümler yapılmıştır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P07/(1-2-3)
Proje Başlığı	Ülkesel İncir Seleksiyon Projesi Karadeniz Bölgesi İncir (<i>Ficus carica</i>) Seleksiyonu-II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Nilüfer AKSU USLU
Proje Yürütücüleri	Erol AYDIN, Ercan ER, Prof. Dr. Muharrem ÖZCAN, Dr. Birgül ERTAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2018 - 31/12/2022
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 20 000 TL 2019: 10 000 TL 2020: 10 000 TL 2021: 10 000 TL 2022: 10 000 TL

Proje Özeti

İncir yetiştiriciliği için uygun olan Karadeniz Bölgesi'nde, bölgeye uyum göstermiş yerel incir tipleri ile kurulmuş kapama bahçe sayısı yok denilecek kadar azdır. Sertifikalı incir fidanı kullanımı olmadığından rastgele tiplerin dikilmesi sonucu incir tipleri arasında herhangi bir standardizasyon bulunmamaktadır. Dolayısı ile fidanlardaki bu heterojenite pazarlanan üründe de standardizasyonu engellemektedir.

Bu çalışma ile bölgemizde bulunan incir tiplerinden ostiol açıklığı göstermeyen, verimli, tat ve aroması yüksek sofralık tüketime uygun incirler ile verimli, meyvesi küçük ve pişme sırasında dağılmayan, tat ve aroması yüksek reçel olarak tüketime uygun tipler tespit edilecektir.

Çalışmanın ilk dönemi olan Seleksiyon-I aşamasında; Kastamonu, Sinop, Samsun, Ordu, Giresun ve Artvin illerinden selekte edilen incir tiplerinden sofralık ve reçellik olarak yapılan tartılı derecelendirme sonucu toplam 16 adet incir tipi belirlenmiştir. Bunlardan 13 adet tip sofralık, 6 adet tip ise reçellik olarak alınmıştır. Ayrıca bu tiplerden 3 adedi hem sofralık hem de reçellik grupta yer almaktadır.

2018 yılında başlayacak ikinci dönem çalışması için 2017 yılında Şubat ayında 'Tartılı Derecelendirme Analizi' sonucu belirlenmiş olan 16 tipten odun çelikleri alınmıştır. Çelikler, Nisan ayına kadar Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü soğuk hava deposunda perlit ile katlama yapılarak muhafaza altında tutulmuştur. Nisan ayı içerisinde de çelikler, Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü tarafından köklendirilmek üzere tüplere dikilmiştir. Tüplerde bulunan fidanlarda gerekli kültürel bakım işlemleri yapılmıştır.

2018 yılı Şubat ayı sonunda Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'ne getirilecek olan tüplü fidanların, iki lokayondaki hazırlanmış olan yerlerine tesadüf blokları deneme desenine göre dikimleri yapılacaktır.

GELİŞME RAPORU

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Subtropik Meyveler

Proje No:	
Proje Başlığı	GAP Bölgesinde Bazı Yeni Nar Çeşitlerinin Adaptasyonu ve Yerel Nar Genotiplerinin Üretime Kazandırılması (I. Dilim)
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Gökhan AKKUŞ
Proje Yürütücüleri	Sibel AKKUŞ BİNİCİ, Ufuk RASTGELDİ, İsmail RASTGELDİ, Fatih ÇAĞIR, Doç. Dr. Ferhad MURADOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 5000 TL 2016: 5000 TL 2017: 5000 TL 2018: 5000 TL
Proje Özeti	<p>Bir bitki çeşidinin belirli bir özellik açısından yapay seçilime tabi tutulması o çeşidin sahip olduğu genetik varyasyonun azalmasına ve genetik homojeniteye neden olmaktadır. Son yıllarda GAP bölgesinde, standart çeşitlerden olan Hicaz narı üretimindeki artış bunun göstergesi konumundadır. Bu durum zaman içerisinde bölgedeki yöresel nar genotiplerinin kaybolacağı ihtimalini güçlendirmektedir. GAP bölgesinde sulamaya açılan ve açılacak olan alanlarla, giderek önem kazanacağı düşünülen nar'ın bölgeye adapte olacak çeşit ve tiplerinin araştırılması önem kazanmıştır. Bu çalışma ile GAP bölgesinde nar çeşit ve tiplerinin bölge koşullarına uyum kabiliyetleri araştırılarak ekonomik anlamda en iyi performans gösteren tip ve çeşitlerin bölge üreticisine tanıtılmasının bunun yanı sıra yerel nar genotiplerinin özelliklerinin belirlenmesi, muhafazası bu çeşit ve tiplerle yeni bahçe tesislerinin oluşturulması amaçlanmıştır.</p> <p>2017 yılında deneme bahçelerimizdeki 23 genotip ve 9 standart çeşidin fenolojik (odun gözlerinin sürmesi, ilk çiçek tomurcuklarının belirmesi, ilk çiçeklenme, tam çiçeklenme, son çiçeklenme, meyve olumu, yaprakların sararması, yaprakların dökülmesi) gözlemleri ile pomolojik özelliklerden ağaç özellikleri (dip sürgünü verme durumu, gövde kesit alanı, gelişme durumu, dallanma durumu, dikenlilik durumu, taç boyu, taç eni) incelenmiştir. Mevcut genotipler arasında 4 genotipimiz tescile sunulmuştur. Deneme bahçelerimizdeki dikilen fidanların bakım işlemleri yapılmaya devam edilmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Nar, adaptasyon, verim, çeşit, genotip

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
(AB, İl Özel İdaresi vb.)
(DOKTORA TEZİ)

Proje Başlığı	Fortune Mandarininde Mutasyon Yoluyla <i>Alternaria alternata</i> f.sp. <i>citri</i> Etmenine Karşı Tolerant Yeni Mutantların Elde Edilmesi ve Mutantlardaki Bazı Doğal Hormon Seviyelerinin Saptanması
Proje Lideri	Ertuğrul TURGUTOĞLU
Proje Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Proje Yürütücüleri	Danışman: Prof. Dr. İbrahim BAKTIR
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 – 2017
Projenin Toplam Bütçesi	24.996 TL
Proje Özeti :	<p><i>Alternaria alternata</i> f.sp. <i>citri</i> etmeninin neden olduğu turunçgillerde kahverengi leke hastalığı ilk kez 1903 yılında Avusturya'da Emperör mandarinlerinde ve 1976 yılında da Florida'da Dancy tangerini, Minneola ve Orlando tangelolarında görülmüştür. Daha sonraki yıllarda da Güney Afrika Kolombiya ve İsrail'de görülmüş ve önemli ekonomik kayıplara neden olmuştur.</p> <p>Söz konusu hastalık Akdeniz bölgesinde yetiştiriciliği yapılan Minneola tangelo'nun dikim alanlarında ciddi azalmalara neden olmuş ve ayrıca yetiştiricilik açısından geçici bir çeşit olan Fortune mandarininin gelişimini engellemiştir. Mutasyon ıslahı ile turunçgillerde kahverengi leke hastalığına hassas olduğu bilinen Fortune mandarinini mutantları arasında tolerant genotiplerin bulunabileceği öngörülmektedir. Mutant bireyler arasında hassas ve tolerant olarak bulunan genotiplerdeki hormonal değişimin (oksin, gibberellin, sitokinin, absisik asit) belirlenmesi ve bu hormonların söz konusu hastalığa karşı hassasiyet veya toleranlık ile ilişkilerinin ortaya konulması hedeflenmektedir. 2017 yılı içerisinde absisik asit analizi çalışmaları yapılmıştır.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
TÜBİTAK 1001 PROJESİ

Proje Başlığı	Bulk Segregant Analizi Kullanılarak Narda Önemli Karakterlerle İlişkili Moleküler Markörlerin Geliştirilmesi
Proje Lideri	Yrd. Doc. Dr. Keziban YAZICI
Projeyi Yürüten Kuruluş	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi RİZE Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi
Proje Yürütücüleri	Doç. Dr. Mehtap ŞAHİN ÇEVİK Alpaslan ŞAHİN
Başlama-Bitiş Tarihleri	2014-2017
Projenin Toplam Bütçesi	148638,17 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemizde seleksiyon ve adaptasyon çalışmaları sonucunda 47 nar çeşidi tescil ettirilmesine rağmen, bu çeşitler içerisinde yaygın olarak yetiştiriciliği ve ihracatı yapılan nar çeşidi Hicaznar'dır. Bu çeşit kırmızı kabuğu, koyu kırmızı daneleri, mayhoş tadı, bol verimliliği ve muhafazaya uygunluğu ile beğeni kazanmış, ancak, sert çekirdekli ve güneş yanıklığına hassas bir çeşittir. Ancak son yıllarda yumuşak çekirdekli, tatlı, koyu kırmızı taneli ve kabuklu, bol sulu ve iri daneli gibi birçok özelliği birlikte taşıyan çeşitlere olan talepler artmaktadır.</p> <p>Narlarda hem istenilen kalite kriterlerine sahip hem de güneş yanıklığına dayanıklı çeşitleri elde etmek konvensiyonel ıslah metotları kullanarak oldukça zor ve uzun süre gerektirmektedir. Son yıllarda geliştirilen markör yardımıyla seleksiyon (marker assisted selection, MAS) moleküler ıslah teknikleri melezleme sonucu elde edilen bireylerden istenilen özellikleri taşıyan bireyleri daha kısa zamanda ve daha etkili bir şekilde seçebilme imkanı sunmaktadır. Ayrıca, moleküler markörler kullanılarak birden fazla istenilen özelliğin bir çeşitte toplanması daha kısa sürede mümkün olabilmektedir. Bu yöntem ıslah süresi uzun olan birçok meyve türünde başarı ile kullanılmasına rağmen üretim ve tüketimi son yıllarda artan narlarda moleküler ıslah çalışmalarının kullanımı oldukça sınırlı kalmıştır.</p> <p>Bu çalışmanın amacı bulk segregant analizi kullanılarak, son yıllarda önemi gittikçe artan narda, meyve özellikleri bakımından önemli karakterler arasında yer alan kırmızı meyve kabuklu, yumuşak çekirdekli ve güneş yanıklığına dayanıklılık özellikleri ile ilişkili moleküler markörler geliştirmektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Nar, Moleküler Markörler, RAPD, SSR, SCAR, Bulk Segregant Analizi

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Bazı Portakal Çeşitlerinin Antalya Ekolojik Koşullarında Morfolojik ve Pomolojik Karakterizasyonu (Yük. Lis. Tezi) (Sonuç)
Proje Lideri	Gülay DEMİR
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA Süleyman Demirel Üniversitesi ISPARTA
Proje Yürütücüleri	Danışman: Prof. Dr. Fatma KOYUNCU
Başlama-Bitiş Tarihleri	2015- 2016
Projenin Toplam Bütçesi	BAP
Proje Özeti :	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nde yürütülen bu çalışmanın amacı; turuncgil genetik kaynaklarında bulunan 17 adet portakal çeşidinin morfolojik ve pomolojik karakterizasyonunu gerçekleştirmektir. Çalışma kapsamında portakal ağaçlarının; ağaç büyüklükleri, verim değerleri, yaprak ve çiçek özellikleri incelenmiştir. Fenolojik gözlem ve pomolojik analizler yapılmıştır. Çalışma sonunda portakal ağaçlarının meyve verim ve kalite özellikleri ortaya konulmuştur.
Anahtar Kelimeler:	Turuncgil, portakal, fenoloji, pomoloji, morfolojik karakterizasyon

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
(AB, İl Özel İdaresi vb.)
DOKTORA PROJESİ

Proje Başlığı	Bazı Turunçgil Tür ve Çeşitlerinde Mutasyon İslahıyla Elde Edilen Genotiplerin Soğuğa Toleranslarının Biyokimyasal Analizlerle Değerlendirilmesi
Proje Lideri	Zeynep ERYILMAZ Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK (Danışman)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü ANTALYA
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Hamide GÜBBÜK
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016-2018
Projenin Toplam Bütçesi	25.000 TL

Proje Özeti

Tropik ve subtropik iklim kuşağında sofralık ve sanayilik olarak değerlendirilen önemli meyve gruplarından biri olan turunçgillerin dünyada coğrafi dağılımını belirleyen en önemli faktör düşük sıcaklıklardır. Dünyada 400 kuzey ve güney enlemleri arasında sıcaklığın -6.60 C altına düşmediği 30'dan fazla ülkede ticari olarak yetiştirilebilmektedir. Düşük sıcaklıklar önemli derecede verim ve kalite kayıplarına neden olmaktadır. Ülkemizde turunçgil üretim alanlarının imara açılması sonucu üretim biraz daha serin olan iç kısımlara kaymıştır. Bu nedenle soğuğa toleranslı yeni çeşitlere gereksinim duyulmaktadır.

Turunçgillerde çeşit geliştirmede klasik ıslah yöntemlerinden melezleme ıslahında yaşanan zorluklar nedeniyle son yıllarda en fazla tercih edilen mutasyon ıslahı yöntemidir. Fakat günümüze kadar turunçgillerde mutasyon ıslahı ile ilgili çalışmalar özellikle çekirdeksiz tiplerin geliştirilmesine yönelik olarak yapılmıştır. Soğuğa toleranslı tiplerin geliştirilmesine yönelik çalışmalar oldukça sınırlı kalmıştır. Bu nedenle hazırlanan bu projede; mutasyon ıslahı yöntemiyle dünyada turunçgil sektöründe önemli bir yere sahip olan Moro portakalı, Interdonato limonu, Meksika laymı çeşitlerinde en uygun etkili mutasyon dozunun (EMD) belirlenmesi ve etkili mutasyon dozuna göre her bir türe ait çeşitte bir populasyon oluşturulması, ayrıca değişikliğin stabil kaldığı M1V3 bireylerinde ve soğuğa toleranslılık çalışmalarında nispi su içeriği, klorofil miktarı, yapraklarda toplam protein miktarı, membran geçirgenliği (%), prolin analizi ve yapay don testlerinin mutant bireylerin belirlenmesinde kullanılabilirliğinin test edilmesi amaçlanmıştır.

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
Yüksek lisans tez projesi (bilgi amaçlı)

Proje Başlığı	Bazı melez çeşit adayları ve zeytin çeşitlerinin kendine verimlilik durumlarının saptanması
Proje Lideri	Hükümrhan GÜL
Projeyi Yürüten Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Proje Yürütücüleri	Hükümrhan GÜL Doç.Dr. Murat İSFENDİYAROĞLU (Proje Tez Danışmanı)
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2018 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi	5560 TL.
Proje Özeti: Diğer meyve türlerinde olduğu gibi, zeytin çeşitlerinde de verimliliğinin artırılması için dölleme biyolojisi sorunlarının bilinmesi ve bu sorunların giderilmesi gerekmektedir. Ülkemizde tescilli gerçekleştirilmiş 92 adet zeytin çeşidi bulunmakta ve bu çeşitlerden sadece 18'ünün kendine uyuma durumu bilinmektedir. Bu çalışma ile, kendine verimlilik durumları bilinmeyen fakat melezleme çalışmalarında öne çıkan erken ve homojen olgunlaşan, iri taneli, verimli bazı yeni zeytin çeşit adaylarının (Arsel, GM-41, GM-39) ve bazı çeşitlerin dölleme biyolojisi incelenerek bu çeşit adaylarının kendine verimlilik durumlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlara bağlı olarak kendine verimlilik durumu belirlenen bu çeşitler için dölleyici çeşit gereksinimi çalışmalarına ihtiyaç olup olmadığı netlik kazanacaktır.	

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
TÜBİTAK 1003

Proje Başlığı	Zeytinde Don Toleransı Yüksek Çeşit Geliştirilmesi ve Don Stresinde Protein ve Karbonhidrat Metabolizmasından Sorumlu Aday Genlerin Belirlenmesi
Proje Lideri	Prof. Dr. Hatice GÜLEN
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bilgi Üniversitesi-İstanbul Zeytincilik Araştırma Enstitüsü-İzmir Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir TÜBİTAK MAM
Proje Yürütücüleri	Dr. Öznur ÇETİN, Dr. Nurengin METE, Dr. Handan ATAOL ÖLMEZ, Prof. Dr. Ece TURHAN, Yrd. Doç. Dr. Sergül ERGİN, Doç. Dr. Asuman CANSEV, Dr. Birsen CEVHER KESKİN
Başlama-Bitiş Tarihleri	15/04/2017-15/04/2020
Projenin Toplam Bütçesi	1.428.462TL
Proje Özeti	<p>Tüm bitkilerde olduğu gibi zeytin bitkisinin de yetiştiriciliğini ve yayılımını sınırlandıran en önemli abiyotik stres faktörlerinden birisi düşük sıcaklıklardır. Özellikle son yıllarda zeytin yetiştiriciliği yapılan bazı bölgelerde oluşan ani sıcaklık düşüşleri ve don zararı nedeniyle önemli verim ve kalite kayıpları yaşanmaktadır. Bu çalışma ile zeytin çeşitlerinin don toleranslarının belirlenmesi, don toleransı yüksek çeşit geliştirilmesi ve don stresinde protein ve karbonhidrat metabolizmasından sorumlu aday genlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Proje, zeytin gen kaynaklarının don toleransı bakımından taranması (screening aşaması) ve don stresine toleransın karbonhidrat, protein ve gen düzeyinde araştırılmasını kapsayan üç alt projeden oluşmaktadır.</p> <p>Zeytincilik Araştırma Enstitüsü iş paketinde ikinci ve üçüncü alt projelerde materyal olarak kullanılacak olan Çelebi-İzmit(dona hassas) ve Memeli (tolerant) çeşitlerine ait fidanların üretimini gerçekleştirilmiştir. 24-28 Temmuz 2017 tarihlerinde Zeytin Arazi Gen Bankasında yer alan 90 genotipte don testi uygulaması yapılmıştır. Ayrıca Memecik x Gemlik melez kombinasyonunda yapılacak olan moleküler çalışmalar için 160 genotipte DNA izolasyonları tamamlanmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin (<i>Olea europaea</i> L.), don stresi, çeşit, ıslah

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLARBAKANLIĞI
İLE ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN PROJELER

Proje No	
Proje Başlığı	KKTC Koşullarında, Bazı Zeytin Çeşitlerinin Adaptasyon Durumlarının Araştırılması
Proje Yürütücüsü	Hüseyin KARANFİLOĞLU
İşbirliği Yapılan Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Proje Danışmanları	Dr.Nurengin METE Mehmet HAKAN Hülya KAYA
Yardımcı Araştırmacılar	Yeşim Rehber DİKKAYA
Başlama-Bitiş Tarihleri	2015-2020
Projenin Bütçesi	25.000 TL
<p>Proje Özeti: Bölge koşullarına uyum sağlayabilecek yeni zeytin çeşitlerinin belirlenmesi amacı ile bir adaptasyon parseli için 20 farklı çeşit ve yerli zeytin tipinden seçilmiş baz materyali uslu anacı üzerine aşılansarak tesadüf parselleri deneme desenine göre sulu ve kuru şartlarda olmak üzere dikim yapılmıştır. Adaptasyon parselinde kuru ve sulu şartlarda çeşitlerin bakımları yapılmakta olup çeşitlerin gelişme durumları takip edilmektedir.</p> <p>Dönem Bulguları: Adaptasyon parselinde çiçeklenme gözlemleri yapıp meyve tutan çeşitlerin meyve tutma miktarları alınıp pomolojik analizleri yapılmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Zeytin, Adaptasyon	

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLARBAKANLIĞI İLE
ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN PROJELER

Proje No	
Proje Başlığı	KKTC Yabani Zeytin (<i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i>) Seleksiyonu
Proje Yürütücüsü	Hüseyin KARANFİLOĞLU
İşbirliği Yapılan Kuruluş	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü - Bornova İZMİR
Proje Danışmanları	Dr. Öznur ÇETİN (Zeytincilik Araştırma Enstitüsü) Dr. Nurengin METE(Zeytincilik Araştırma Enstitüsü)
Yardımcı Araştırmacılar	Konce BAYDAR(KKTC Tarımsal Araştırma Enstitüsü)
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020
Projenin Bütçesi	187.500 TL
Proje Özeti:	<p>Bu çalışma ile yabani zeytin (<i>oleaster</i>) tipleri içerisinde; erkencilik, ağaç kuvveti, biyotik ve abiyotik faktörlere dayanım, verimlilik ve yağ oranı gibi özellikler incelenecektir. Çalışma neticesinde, bu tipler içerisinde yapılacak seleksiyon ıslahı ile üstün özelliklerde yeni zeytin çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Dönem Bulguları:Arazi çalışması yapıp önemli olduğu düşünülen yaklaşık yüz adet numune toplanmıştır.Alınan örneklerin yağ analizleri yapılmıştır. Yağlık ve sofralık özellikleri iyi olan yabani genotiplerin fidan üretimi için 2018 yılında aşılama işlemi yapılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Zeytin, <i>O. europaea</i> L. subsp. <i>oleaster</i> ,Yabani zeytin, Seleksiyon

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER
KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR VE GIDA BAKANLIĞI İLE ORTAKLAŞA
YÜRÜTÜLEN PROJELER

Proje No	
Proje Başlığı	KKTC’de Turunçgillerde Virüslerden Arındırma ve Çeşit Geliştirme Projesi
Proje Yürütücüsü	Konce BAYDAR
İşbirliği Yapılan Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Danışmanları	Ertuğrul TURGUTOĞLU, Şenay KURT, Nejla ÇELİK, Gülay DEMİR
Yardımcı Araştırmacılar	Esra SERİNOL Hüseyin KARANFİLOĞLU
Başlama-Bitiş Tarihleri	Nisan 2012- Nisan 2017 Nisan 2017- Nisan 2022
Projenin Bütçesi	1.555.000 TL

PROJE ÖZETİ

Tüm bitki türlerinde olduğu gibi narenciyede de etkin bir mücadele yöntemi olmayan virüs ve virüs benzeri hastalıklar, üretim alanlarında önemli sorunlara yol açmakta ve ilerleyen evrelerde ağaç ölümlerine varan zararlar olmaktadır. Böylelikle üretim alanlarında ciddi bir azalma gözlemlenmekte ve ekonomik kayıplar ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle proje kapsamında; iklim koşulları bakımından turunçgil yetiştiriciliğine oldukça elverişli olan ülkemizde, yetiştiriciliği yapılan turunçgil çeşit envanterinin oluşturulması ardından virüs ve virüs benzeri hastalıkların neden olduğu problemlerin çözümü için arındırma ve indeksleme çalışmalarının başlatılarak üreticilere ve fidancılık kuruluşlarına virüs hastalıklarından temiz turunçgil üretim materyali sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda turunçgillerde ıslah ve adaptasyon çalışmaları ile KKTC turunçgil sektörünün dünyada meydana gelen talep değişikliklerine uygun çeşitlerle üretim yapabilmesi için dinamik bir yapı kazandırılmış olacaktır.

DÖNEM BULGULARI

Virüslerden arındırma çalışmaları kapsamında sürgün ucu aşılama tekniği ile aşılama ve eliza çalışmalarına başlanmıştır. Çalışmaların ön aşaması olan sıcaklık uygulaması için ihtiyaç duyulan termoterapi odası tamamlanmış ve aktif hale getirilmiştir. Projede yer alan 3. iş paketi kapsamında anket çalışmalarına başlanmıştır. Bu kapsamda üreticilerle görüşülmüş, bahçe ziyaretleri yapılmış ve örnek alınıp analizler yapılmıştır.

Farklı turunçgil çeşitlerinin KKTC koşullarında performanslarının belirlenmesi amacıyla oluşturulan adaptasyon parseline dikilmiş olan 21 adet turunçgil çeşidinin yıl boyu kültürel bakım işlemleri yapılmıştır.

Projenin laboratuvar çalışmalarının aktif olarak yürütülebilmesi amacı ile havalandırma ve hepa filtre sistemi alt yapısı kurulumuna başlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turunçgil, Virüs, Arındırma, Çeşit Geliştirme

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER

Proje No	
Proje Başlığı	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde İncir “ <i>Ficus carica L.</i> ” Seleksiyonu ve Muhafazası
Proje Lideri	Zir. Yük. Müh. Berna Kamçı ALTUN
Projeyi Yürüten Kuruluş	Tarımsal Araştırma Enstitüsü /Tarım Dairesi Müdürlüğü
Proje Yürütücüleri	Yrd. Doç.Dr.Nihat YILMAZ Dr. Birgül ERTAN Yeşim REHBER DİKKAYA Ahmet KARABAY
Projeyi Destekleyen Kurumlar	İncir Araştırma Enstitüsü AYDIN LAÜ Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi
Başlama-Bitiş Tarihleri	2014- 2018
Projenin Toplam Bütçesi	52,500
Proje Özeti	<p>Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, incir genetik çeşitliliği bakımından son derece zengin bir yapıya sahiptir.. Bu çalışma ile doğal populasyon içindeki nitelikli tiplerin belirlenmesi ve “gen kaynağı” olarak korunması amaçlanmıştır. Uzun vadede ise selekte edilen genotip veya yöresel çeşitlerin adaptasyon çalışmalarının yapılması ve üretimlerinin yaygınlaştırılması için bir alt yapı oluşturulması hedeflenmiştir.</p> <p>Çalışma kapsamında, Adanın en batı ucunda yer alan Yeşilirmak bölgesinden başlanarak, kuzeye ve doğuya doğru yetiştiricilik yapılan bölgeler ile KKTC’nin bütün kasaba ve köylerinin doğal florasında yer alan incir genotiplerinin bulunduğu alanlar 2014 yılı üretim döneminde yapılan surveyler ile taranmış ve meyve iriliği, verimlilik ve erkencilik/geççilik durumu gibi temel seleksiyon kriterlerine göre genotipler işaretlenmiştir. 2015 yılında işaretli ağaçlardan alınan örneklerde yapılan ölçüm sonuçlarına göre yüksek puan alan genotiplerden ikinci yılda performanslarını görmek için tekrar meyve örneği alınmasına devam edilmiş ve pomolojik ve morfolojik özellikleri belirlenmiştir. Kalite özellikleri açısından seçime esas olmak üzere tartılı derecelendirme yöntemi kullanılarak değerlendirmeler ve yüksek puan alanlar belirlenmiştir. İncir seleksiyonunda yüksek kaliteli genotiplerin seçiminde 2 farklı tartılı derecelendirme yöntemi kullanılmıştır. Sofralık ve İhracaata uygun (iri genotiplerde) meyve kalite özelliklerine göre (Aksoy, 1991 modifiye edilmiş şekli), reçellik ve macunluğa uygun (küçük genotiplerde) meyve kalite özelliklerine göre tartılı derecelendirme yapılmıştır. Buna göre iri genotiplerde en yüksek puan alanlar: KKTC-İN 41, KKTC-İN 02 ve KKTC-İN 79. Küçük genotiplerde ise: KKTC-İN 17, KKTC-İN 91 ve KKTC-İN 95 olarak belirlenmiştir. Ön plana çıkan genotiplerden çelik alınmış, köklendirilmek üzere köklendirme sera ortamında plastik tüplere dikilmiştir. Dış koşullara adaptasyonu sağlandıktan sonra 6*4 dikim aralığı ile araziye dikilmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	: İncir, Seleksiyon, Muhafaza, <i>Ficus carica L.</i>

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIğI
TARIMSAL ARAşTIRMALAR VE
POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜğÜ

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

2018 YILI PROGRAM DEğERLENDİRME TOPLANTILARI SEBZELER ve SÜS BİTKİLERİ

12-16 Şubat 2018
ANTALYA

**SEBZELER VE
SÜS BİTKİLERİ
ARAŞTIRMALARI
PROJE DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI
2018**

PROJE ÖZETLERİ

**SEBZELER VE SÜS BİTKİLERİ GRUBU PROJE DEĞERLENDİRME
TOPLANTISI KATILIMCI LİSTESİ
12-16 ŞUBAT 2018**

	Adı Soyadı	Kurumu
1.	Gökhan KIZILCI	TAGEM Daire Başkanı
2.	Dr. Evran DOĞAN	TAGEM
3.	Prof. Dr. Şebnem ELLİALTIOĞLU	Ankara Üniversitesi
4.	Prof. Dr. İbrahim DEMİR	Ankara Üniversitesi
5.	Prof. Dr. Ali Ramazan ALAN	Pamukkale Üniversitesi
6.	Prof. Dr. Önder TÜRKMEN	Selçuk Üniversitesi
7.	Prof. Dr. Suat ŞENSOY	Yüzüncüyıl Üniversitesi
8.	Prof. Dr. Murat ZİNCİRKIRAN	Uludağ Üniversitesi
9.	Prof. Dr. Zerrin SÖĞÜT	Çukurova Üniversitesi
10.	Doç. Dr. Songül SEVER MUTLU	Akdeniz Üniversitesi
11.	Doç. Dr. Z.Neslihan ÖZTÜRK GÖKÇE	Ömer Halisdemir Üniversitesi
12.	Doç. Dr. Ertan Sait KURTAR	Selçuk Üniversitesi
13.	Doç. Dr. Nalan TÜRKÖĞLU	Yüzüncüyıl Üniversitesi
14.	Yrd. Doç. Dr. Ali Fuat GÖKÇE	Ömer Halisdemir Üniversitesi
15.	Yrd. Doç. Dr. Ali SALMAN	Ege Üniversitesi
16.	Yrd. Doç. Dr. Arda AKÇAL	Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi
17.	Dr. Davut KELEŞ (Müdür)	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
18.	Dr. Çetin NACAR	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
19.	Dr. Ayşen ULUN	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
20.	M. Murat HOCAGİL	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
21.	Atilla ATA	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
22.	Nihal DENLİ	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
23.	Veysel ARAS	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
24.	Mine BULUT	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
25.	Duygu ARGÜN	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
26.	Hüsamettin Aycan ALP	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
27.	Mevlûde TATAR	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- MERSİN
28.	Dr. İbrahim SÖNMEZ	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
29.	Dr. Fatih HANCI	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
30.	Dr. Gülay BEŞİRLİ	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
31.	Mehmet ŞİMŞEK	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
32.	Mustafa Kemal SOYLU	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
33.	Dr. Fatih GÜLBAĞ	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
34.	Dr. Kamil ERKEN	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
35.	Dr. Serdar ERKEN	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E..YALOVA
36.	Erdal KAYA	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E. YALOVA
37.	Dr. Suna BAŞER	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E. YALOVA
38.	Dr. Oğuz GÜNDÜZ	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E. YALOVA
39.	Nihal Dilek SÜMER TÜRELİ	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma E. YALOVA
40.	Dr. Abdullah ÜNLÜ (Müdür)	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
41.	Dr. Volkan GÖZEN	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
42.	Dr. Filiz BOYACI	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
43.	Dr. Akın TEPE	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
44.	İbrahim ÇELİK	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA

45.	Ramazan ÖZALP	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
46.	Mine ÜNLÜ	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
47.	Dr. Rana KURUM	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
48.	M. Uğur KAHRAMAN	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
49.	Dr. Özgül KARAGÜZEL	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
50.	Ayşe Serpil KAYA	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
51.	Serkan AYDIN	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
52.	Mehmet YILMAZ (Müdür)	Bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araş.Eğt .Mrkz. İSTANBUL
53.	Burak ASLANSOY	Bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araş.Eğt .Mrkz. İSTANBUL
54.	Meral ASLAY	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- ERZİNCAN
55.	Kemal ÇUKADAR	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- ERZİNCAN
56.	Seval TAŞKIN	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü- ERZİNCAN
57.	Kerim KARATAŞ	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal A.E. KAHRAMANMARAŞ
58.	Cihan FIRAT	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal A.E. KAHRAMANMARAŞ
59.	Abdullah Yasin DALKILIÇ	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal A.E. KAHRAMANMARAŞ
60.	Dr. Gülden HASPOLAT	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü- İZMİR
61.	Dr. Ayşe KAHRAMAN	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü- İZMİR
62.	Dr. Mahmut BAYRAM	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü, ŞANLIURFA
63.	Mehmet ÇİÇEK	GAP Uluslararası Tar.Araš.Eğt.Mer. DİYARBAKIR
64.	Edip ALAS	GAP Uluslararası Tar.Araš.Eğt.Mer. DİYARBAKIR
65.	Dr. Sali FİDAN	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü- ESKİŞEHİR
66.	Nurten LÖKOĞLU	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü- ESKİŞEHİR
67.	Şule SARIÇAM	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü- ESKİŞEHİR
68.	Hayati KAR	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-SAMSUN
69.	Nur KOBAL BEKAR	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-SAMSUN
70.	Şenay MURAT DOĞRU	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-SAMSUN
71.	Yasemin İZGİ SARAÇ	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-SAMSUN
72.	Ömer SARI	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-SAMSUN
73.	Dr. Fatih ERDOĞAN	Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü-İSPARTA
74.	Dr. Göksel EVCİ	Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü - EDİRNE
75.	Tuğçe USLU	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü-ANKARA
76.	Dr. K.Yaprak KANTOĞLU	TAEK-Nükleer Araştırma Enstitüsü
77.	BÜGEM -Temsilci	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
78.	TİGEM- Temsilci	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
79.	Konce BAYDAR	KKTC
80.	Temsilci	Türkiye Tohumcular Birliği
81.	Temsilci	Türkiye Tohum Sanayicileri Üreticileri Alt Birliği
82.	Temsilci	Tohum Dağıtıcıları Alt Birliği
83.	Temsilci	Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği
84.	Temsilci	Bitki Islahçıları Alt Birliği
85.	Hüsnü EKİZ	NADİDE TOHUM TARIM LTD. ŞTİ.
86.	Rabia HACİHALİLOĞLU	İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş. İSTANBUL
87.	N.Gökşen ÇOLAK	İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş. İSTANBUL
88.	Can Ata TAN	METAN TOHUM
89.	Nazife KEMİKLER	METAN TOHUM
90.	Temsilci	ZİYA ORGANİK TARIM A.Ş.
91.	Temsilci	UNITED GENETICS
92.	Temsilci	ANTALYA TARIM

93.	Temsilci	SELKO TARIM
94.	Temsilci	ÜN ÇİÇEKÇİLİK TARIM İNŞ. NAK.TUR.TİC. İTH. İHR. LTD. ŞTİ.
95.	Temsilci	TAN TARIM

SEBZELER VE SÜS BİTKİLERİ GRUBU
PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI (12-16 Şubat 2018)
PROJE SUNUM PROGRAMI

Proje Sayısı	Sebzeler	Süs Bitkileri	Toplam
Sonuç Proje	10	2	12
Yeni Teklif Proje	4	6	10
Devam Eden Proje	31	18	49
Bilgi Amaçlı Diğer Projeler	8	5	12
TOPLAM	53	31	84
Proje Sunum Süresi;			
Sonuç projeler için 30 dk			
Yeni teklif projeler için 45 dk			
Devam eden projeler için 15 dk			
Bilgi amaçlı diğer projeler için 10 dk			

12 ŞUBAT 2018 – PAZARTESİ				
09.30–12.30		GENEL AÇILIŞ		
12.30–14.00		ARA-ÖĞLE YEMEĞİ		
14.00-14.05		Grup Açılışı ve Divan Oluşturulması		
14.05-14.20		Prof.Dr.Suat ŞENSOY	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-1	
No	Saat	Proje Yürütücüsü	Proje Başlığı	
<u>SONUÇLANAN PROJELER</u>				
1	14.20-14.50	Nihal DENLİ	Alata Sarımsağının Meristem Kültürü İle Arındırılması Ve Çoğaltılması (Sonuç Raporu)	14
2	14.50-15.20	Şule SARIÇAM	Proje: Soğan Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Alt Proje: Eskişehir İli Soğan Populasyonundan Yeni Baş Soğan Tip ve Çeşitlerinin Geliştirilmesi (Sonuç Raporu)	15
3	15.20-15.50	Mehmet ŞİMŞEK	Soğan Tohum Üretiminde Azot Ve Kükürt Uygulamalarının Tohum Verim Ve Kalite Kriterleri Üzerine Etkisinin Araştırılması (Sonuç Raporu)	16
4	15.50-16.20	Mehmet ŞİMŞEK	Ereğli/Konya Yöresinde Yetiştirilen Mor Havuç Populasyonlarından Standart Çeşit Geliştirilmesi (Sonuç Raporu)	17
16.20-16.40		ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
5	16.40-17.10	Dr. Sali FİDAN	Yerel Sebze Çeşitlerinin Geliştirilmesi- Seleksiyon Yoluyla Koçaş Patlıcanı Islahı (Sonuç Raporu)	18
6	17.10-17.40	Duygu ARGÜN	Biberde (<i>Capsicum annum L.</i>) Moleküler Markörler Kullanılarak Bazı Hastalık ve Zararlılara Dayanıklı Hat Geliştirilmesi (Sonuç Raporu)	19

7	17.40-18.10	Kerim KARATAŞ	Biber Kök Boğazı Yanıklığı Hastalığına (<i>Phytophthora capsici</i> Leon.) Kısmi Dayanıklı Kırmızıbiber Islahı II (Sonuç Raporu)	20
8	18.10-18.40	Mine BULUT	MAS(Moleküler Markır Yardımlı Seleksiyon) Kullanılarak Domateste Bazı hastalık ve Zararlılara Dayanıklı/Tölerant Hat Geliştirilmesi (Sonuç Raporu)	21
B1	18.40-18.50	Konce BAYDAR	KKTC Florasında Bulunan Potansiyel Süs Bitkilerinin Saptanması, Tanımlanması, Muhafaza Edilmesi Kültüre Alınması ve Etkin Değerlendirilmesi (BİLGİ)	102
13 ŞUBAT 2018 – SALI				
<u>SONUÇLANAN PROJELER</u>				
	09.00-09.15	Prof.Dr.Murat ZENCİRKIRAN	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-2	
9	09.15-10.00	Nihal DENLİ	Biberde (<i>Capsicum spp.</i>) Türler Arası Melezlemelerle Genetik Tabanın Genişletilmesi (Sonuç Raporu)	22
10	10.00-10.40	Dr. Rana KURUM	Sebzelerde Anaç Islahı <u>Alt Proje: Hıyarda Anaç Islah Projesi (Sonuç Raporu)</u>	23
	10.40-11.00	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
11	11.00-11.30	Nihal ERTÜRK	Allı Gelin (<i>Tchihatchewia isatidea</i> Boiss.) Bitkisinin Çeşit Islahı ve Süs Bitkileri Sektörüne Kazandırılması (Sonuç Raporu)	72
12	11.30-12.00	Ayşe Serpil KAYA	Gypsophila (<i>Gypsophila</i> sp.) 'da Çeşit Geliştirme Seleksiyon Yoluyla Yeni Gypsophila (<i>Gypsophila</i> sp.) Çeşitlerinin Elde Edilmesi (Sonuç Raporu)	73
<u>YENİ TEKLİF PROJELER</u>				
1	12.00-12.45	Dr. Fatih GÜLBAĞ	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Melezleme Yoluyla Dış Mekân Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi- II (Yeni Proje Teklifi)</u>	75
	12.45-14.00	ARA- ÖĞLE YEMEĞİ		
	14.00-14.15	Prof.Dr. Ali Ramazan ALAN	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-3	
2	14.15-15.00	Dr. Kamil ERKEN	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Mutasyon Islahı İle Gülde Çeşit Geliştirme II (Yeni Proje Teklifi)</u>	76
3	15.00-15.45	Dr. Serdar ERKEN	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Melezleme Yoluyla Yeni Kesme Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi-II (Yeni Proje Teklifi)</u>	77
4	15.45-16.30	Mehmet Nuri ÇAVUŞOĞLU	Doğu Anadolu Bölgesi'nde Bazı Endemik Gypsophila (<i>Gypsophila</i> sp.) Türlerinin Kültüre Alınması, Süs Bitkileri Sektörüne Kazandırılması –I (Yeni Proje Teklifi)	78
	16.30-17.00	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		

5	17.00-17.45	Tuğçe USLU	Kavunun (<i>Cucumis melo</i>) bitki doku kültürü ile çoğaltımı ve partikül bombardıman yöntemi ile markör gen transferi (Yeni Proje Teklifi)	25
6	17.45-18.00	Mehmet ŞİMŞEK	Türkiye kuşkonmaz (<i>Asparagus officinalis L</i>) genotiplerinin özelliklerinin tespiti ve üreticiler için uygun çeşitlerin belirlenmesi (Yeni Proje Teklifi)	26
7	18.00-18.45	Dr. İbrahim SÖNMEZ	Bayrampaşa Enginarı (<i>Cynara scolymus L.</i>) Seleksiyonu (Yeni Proje Teklifi)	27
14 ŞUBAT 2018 ÇARŞAMBA				
<u>YENİ TEKLİF PROJELER</u>				
	09.00-09.15	Doç.Dr. Nalan TÜRKÖĞLU	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-4	
8	09.15-10.00	Dr. Gülay BEŞİRLİ	Bazı Sebze Türlerinin Organik Tohum Üretiminde Verim Ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi (Yeni Proje Teklifi)	28
9	10.00-10.45	Ömer SARI	Şimşir (<i>Buxus sempervirens L. ve Buxus balerica Lam.</i>) Seleksiyonu ve Çoğaltılması (Yeni Proje Teklifi)	79
	10.45-11.00	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
10	11.00-11.45	Mehmet YILMAZ	Pelemir (<i>Cephalaria Schrad. Ex Roem. & Schult.</i>) Türlerine Ait Tohum Partilerinin Çimlenme ve Fide Özelliklerinin Belirlenmesi (Yeni Proje Teklifi)	80
<u>DEVAM EDEN PROJELER</u>				
1	11.45-12.00	Dr. Fatih GÜLBAĞ	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Melezleme Yoluyla Dış Mekân Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi</u>	82
2	12.00-12.15	Dr. Kamil ERKEN	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Mutasyon Islahı İle Gülde Çeşit Geliştirme</u>	83
3	12.15-12.30	Dr. Serdar ERKEN	Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi <u>Alt Proje: Melezleme Yoluyla Yeni Kesme Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi</u>	84
4	12.30-12.45	Dr. Gülden HASPOLAT	Ege Bölgesi Süs Bitkileri Çeşit Geliştirme Projesi Alt Proje: Kasımpatı'da Mutasyon Islahı Yöntemiyle Çeşit Geliştirme	85
	12.45-14.00	ARA- ÖĞLE YEMEĞİ		
	14.00-14.15	Doç.Dr.Ertan Sait KURTAR	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-5	
5	14.15-14.30	Nihal DENLİ	Türler arası Melezleme İle Biberde (<i>Capsicum annuum</i>) Genetik Tabanın Genişletilmesi ve Androgenesisin Kalıtımının Belirlenmesi	30

6	14.30-14.45	Ramazan ÖZALP	Biber Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi	31
7	14.45-15.00	Hayati KAR	Açıkta Yetiştiriciliğe Uygun F1 Hibrit Biber Çeşitlerinin Geliştirilmesi	32
8	15.00-15.15	Abdullah Yasin DALKILIÇ	Meyvenin Saptan Ayrılma Direnci Düşük Kurutmalık Biber Islahı	33
9	15.15-15.30	Duygu ARGÜN	Sanayiye Yönelik Geliştirilen Karaisalı Biber Hatlarına <i>Phytophthora capsici</i> 'ye Dayanıklılığın Aktarılması	34
10	15.30-15.45	Dr. Kutay Coşkun YILDIRIM	Organik ve Konvansiyonel Koşullarda Yetiştirilmiş Biber (<i>Capsicum annuum</i> L.) Çeşitlerinde Tohum Gelişimi, Kurutma ve Depolamanın Tohum Kalitesine Etkisi	35
11	15.45-16.00	Cihan FIRAT	Turşu Sanayisine Uygun Tatlı Süs Biberi Islahı	36
	16.00-16.30	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
12	16.30-16.45	Dr. Ayşen ULUN	Doğu Akdeniz Bölgesinde Yayılış Gösteren Doğal Orkide Türlerinin Süs Bitkisi Olma Potansiyellerinin Belirlenmesi	86
13	16.45-17.00	Hüsamettin Aycan ALP	Türkiye Florasında Mevcut Bazı Endemik ve Ekonomik Potansiyele Sahip Siklamen Türlerinin Yumrularında Somatik Embriyogenesis ve Sentetik Tohum Üretimi	87
14	17.00-17.15	Dr. Özgül KARAGÜZEL	Sardunya (<i>Pelargonium</i> sp.)'da Gen Havuzu Oluşturulması ve Klon Seleksiyonu ile Çeşit Geliştirilmesi	88
15	17.15-17.30	Dr. Gülay BEŞİRLİ	Bazı Sebze Türlerinin Organik Tohum Üretiminde Verim Ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi	60
16	17.30-17.45	Mine BULUT	Domateste <i>Fusarium oxysporum f.sp. radicylicopersici</i> 'ye Dayanıklı Hatların Geliştirilmesi	37
17	17.45-18.00	Dr. Ayşe KAHRAMAN	Ege Bölgesi Sebze Islahı Programlarında Değerlendirilmek Üzere Mevcut Gen Havuzunun Korunması Ve Geliştirilmesi	38
18	18.00-18.15	Dr. Ayşe KAHRAMAN	Sebze Islah Materyalinin Bazı Hastalıklara Dayanıklılıklarının Moleküler İşaretleyiciler Kullanılarak Belirlenmesi <u>Alt Proje: Domates ve Biber Islah Materyallerinin Bazı Hastalıklara ve Nematoda Dayanımlarının Moleküler İşaretleyiciler Kullanılarak Belirlenmesi-II</u>	39
19	18.15-18.30	Atilla ATA	Sebzelerde Anaç Islahı <u>Alt Proje: Domates F1 Anaç Çeşit Islahı</u>	40
20	18.30-18.45	Şükran ATEŞ	Lice Domatesinin Toplanması, Tanımlanması ve Seleksiyon Yoluyla Islahı	41
15 ŞUBAT 2018 - PERŞEMBE				

DEVAM EDEN PROJELER			
	09.00-09.15	Yrd.Doç.Dr. Arda AKÇAL	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-6
21	09.15-09.30	Hüsamettin Aycan ALP	Yerli Gerbera Çeşitlerinin Geliştirilmesi 89
22	09.30-09.45	Meral ASLAY	Türkiye <i>Fritillaria</i> L.(Terslale) Türlerinde Çeşit Geliştirme ve Yeni Çeşitlerin Sektöre Kazandırılması 90
23	09.45-10.00	Yasemin İZGİ SARAÇ	Lale Islahı Araştırmaları 91
24	10.00-10.15	Erdal KAYA	Türkiye Florasında Mevcut Şakayık (<i>Paeonia</i> spp.) Türlerinin Tespiti Islahı ve Yetiştirme Tekniklerinin Belirlenmesi -IV 92
25	10.15-10.30	Erdal KAYA	Türkiye Florasında Mevcut Hoş Kokulu Süs Soğanı (<i>Allium</i> spp.) Türlerinin Islahı ve İlgili Sektörlere Kazandırılması 93
26	10.30-10.45	Dr. Suna BAŞER	Türkiye Florasında Mevcut Hoş Kokulu Müşkürüm (<i>Muscari</i> spp.) Türlerinin Islahı ve İlgili Sektörlere Kazandırılması 94
	10.45-11.15	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI	
27	11.15-11.30	Dr. Akın TEPE	Islah Programlarında Kullanılacak Domates Hatlarının Düşük Sıcaklıklara Tolerans Düzeylerinin Belirlenmesi 42
28	11.30-11.45	İbrahim ÇELİK	Domates Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi 43
29	11.45-12.00	Mevlûde TATAR	Gaziantep Biberinin Seleksiyon Yoluyla Islahı 44
30	12.00-12.15	Dr. Mahmut BAYRAM	Yüksek Sıcaklığa Toleransı Belirlenmiş Domates Hatlarının Güney Doğu Anadolu Koşullarında Kuraklık ve Tuzluluğa Toleransının Belirlenmesi 45
31	12.15-12.30	Dr. H. Filiz Boyacı	Patlıcan Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Teknolojisi Projesi 46
32	12.30-12.45	Atilla ATA	Patlıcanda <i>Solanum melongena</i> x <i>Solanum torvum</i> Melez Popülasyonlarının Oluşturulma Olanaklarının Araştırılması ve Patlıcan Anaçlarında Androgenosis Yoluyla Dihaplodizasyon 47
	12.45-14.00	ARA- ÖĞLE YEMEĞİ	
	14.00-14.15	Yrd.Doç.Dr. Ali Fuat GÖKÇE	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-7
33	14.15-14.30	Dr. Selma KÖSA	<i>Ricotia</i> sp. Türlerinin Kültüre Alınması ve Peyzaj Kullanım Alanlarının Belirlenmesi 95
34	14.30-14.45	Mustafa Murat HOCAGİL	Süs Bitkisi Olarak Kullanılan Kamkat'ın (<i>Fortunella margarita</i>) Mutasyon Islahı Yoluyla Geliştirilmesi (II. Aşama) 96
35	14.45-15.00	Mustafa Murat HOCAGİL	Süs Bitkileri Olarak Kullanılabilecek Turunçgil Melez ve Mutantlarının Geliştirilmesi (I. Aşama) 97
36	15.00-15.15	Burak ASLANSOY	İstanbul ve Çevresinde Doğal Yayılış Gösteren Tavşan Kirazı (<i>Ruscus hypoglossum</i> L.) Türünün Kültüre 98

			Alınması, Çoğaltılması ve Süs Bitkisi Sektörüne Kazandırılması	
37	15.15-15.30	Mehmet Uğur Kahraman	Kesme Çiçek ve İç Mekan Kalanço (<i>Kalanchoe blossfeldiana</i>) Çeşitlerinin Geliştirilmesi	99
38	15.30-15.45	Mehmet ÇİÇEK	Diyarbakır Yerel Patlıcan Popülasyonlarının Toplanması, Tanımlanması ve Seleksiyon Yoluyla Islahı	48
39	15.45-16.00	Dr. Volkan GÖZEN	Hıyar Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin (<i>yarı yol materyali</i>) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi	49
40	16.00-16.15	Dr. Çetin NACAR	Yazlık Kabaklarda ZYMV'ye (<i>Zucchini Yellow Mosaic Virus</i>) Tolerant Hatların Hibrit Performanslarının Belirlenmesi	50
	16.15-16.45	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
41	16.45-17.00	Dr. Göksel EVCİ	Trakya-Marmara Bölgesi Çerezlik Kabak Islah Çalışmaları	51
42	17.00-17.15	Mine ÜNLÜ	Kavun Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi	52
43	17.15-17.30	Veysel ARAS	Bazı Biyoaktif Özellikler Bakımından Üstün Karpuz Hibritlerin Elde Edilmesi	53
44	17.30-17.45	Hayati KAR	Lahana Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi	54
45	17.45-18.00	Nurten LÖKOĞLU	Havuç Gen Kaynaklarının Hibrit Çeşitlere Dönüştürülme Potansiyelinin Araştırılması	55
46	18.00-18.15	Nurten LÖKOĞLU	Havuç Gen Kaynaklarının Hibrit Çeşitlere Dönüştürülme Potansiyelinin Araştırılması <u>Alt Proje: Mor Havuçlarda (<i>Daucus carota L.</i>) Tohumluk Köklerin Depolanma Şekillerinin, İriliklerinin ve Dikim Aralıklarının Tohum Verim ve Kalitesine Etkisi</u>	56
47	18.15-18.30	Nur KOBAL BEKAR	Taze Fasulyede Nitelikli Hat ve Çeşitlerin Geliştirilmesi	57
48	18.30-18.45	Dr. Fatih HANCI	Sanayiye Uygun Taze Bezelye (<i>Pisum sativum L.</i>) Yarı Yol Materyalinin Oluşturulması	58
49	18.45-19.00	Kemal ÇUKADAR	Sebze Olarak Tüketilen Yabancı Bitki Türlerinde Çeşit Geliştirme Evelik (<i>Rumex crispus L.</i>) ve Kuzukulağı (<i>Rumex acetosella L.</i>) Türlerinin Teksel Seleksiyon Yöntemiyle Islahı	59
16 ŞUBAT 2018 – CUMA				
<u>DİĞER PROJELER (BİLGİ AMAÇLI)</u>				
	09.00-09.15	Yrd.Doç.Dr. Ali SALMAN	ÖĞRETİM ÜYESİ SUNUMU-8	
B2	09.15-09.30	Dr. Gülay BEŞİRLİ	Organik Bitkisel Üretimde Değerlendirilmek Üzere Girdi Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi (TUBITAK 1007)	62
B3	09.30-09.45	Dr. Abdullah ÜNLÜ	PMR6 Kavununun RIL Populasyonunda <i>Podosphera xanthii</i> 'nin 1, 2 ve 5 Nolu Irklarına Dayanıklılığın QTL	63

			Haritalaması ve Dayanımı Yüksek Yerli Çeşitlerin Geliştirilmesi	
B4	09.45-10.00	Dr. H. Filiz Boyacı	Patlıcangil Ürünlerinin Fenotiplerinin, Genomlarının ve Genetik Kaynaklarının Bağlantılandırılması (AB HORIZON 2020 Projesi)	65
B5	10.00-10.10	Mustafa Kemal SOYLU	Evaluation of Genetic Resources of the wild <i>Pleurotus</i> species and Breeding of <i>Pleurotus</i> mushrooms (İKİLİ İŞBİRLİĞİ PROJESİ)	66
B6	10.10-10.20	Mustafa Kemal SOYLU	Egzotik Mantar Üretiminde Şişe Kültürü Teknolojisinin Transferi ve Mantar Üretimi Mükemmeliyet Merkezi	67
B7	10.20-10.30	Dr. Sali FİDAN	Çerezlik Kabak Islahı	68
	10.30-11.00	ARA- ÇAY KAHVE MOLASI		
B8	11.00-11.10	Dr. Ayşe KAHRAMAN	Bazı Domates (<i>Solanum lycopersicum</i> L.) Genetik Kaynaklarının Agromorfolojik Karakterizasyonu ile Meyve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi (GENETİK KAYNAKLAR GRUBU)	69
B9	11.10-11.20	Dr. Suna BAŞER	Türkiye Florasında Mevcut Dağ Sümbülü (<i>Hyacinthella</i> Schur) Türlerinin Farklı Yöntemlerle Çoğaltılması	101
B10	11.20-11.30	Ayşe Serpil KAYA	Türkiye’de Doğal Yayılış Gösteren Bazı Pelemir (<i>Cephalaria</i> Schrad. ex Roem. & Schult.) , Adaçayı (<i>Salvia</i> L.) ve Karanfil (<i>Dianthus</i> L.) Taksonlarının Dış Mekân Süs Bitkisi Olarak Kullanımlarına Yönelik Çeşit Geliştirme Çalışmaları (TAGEM ARGE)	105
B11	11.30-11.40	Dr. Özgül KARAGÜZEL	Türkiye’de Kesme Çiçek Ortanca Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi (TAGEM ARGE)	103
B12	11.40-11.50	Mehmet YILMAZ	BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi	104
	11.50-12.30	KAPANIŞ VE GENEL DEĞERLENDİRME		

SEBZELER

**SONUÇLANAN
PROJELER
(SONUÇ RAPORU)**

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A09/P07/03
Proje Başlığı	Alata Sarımsağının Meristem Kültürü İle Arındırılması ve Çoğaltılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Çukurova Üniversitesi
Proje Lideri	Nihal DENLİ
Proje Yürütücüleri	Dr.Davut KELEŞ, Zir. Yük. Müh. Atilla ATA, Dr. Namık Kemal YÜCEL, Doç.Dr.Hatıra TAŞKIN, Dr. Ceren EKŞİ, Prof. Dr. Saadet BÜYÜKALACA,
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi	20.000
Proje Özeti	<p>Sarımsak, başı oluşturan dişler ile vegetatif olarak çoğaltılmaktadır. Dünyada sarımsak üretiminde doku kültürü tekniklerinden yararlanılmaktadır. Bu çalışmada temiz tohumluk materyalinin oluşturulabilmesi için materyal olarak Alata sarımsağı kullanılmıştır. Alata sarımsağı birden fazla virüs ile bulaşık olduğu için meristem kültürü ve termoterapi uygulaması birlikte yapılmıştır. Termoterapi uygulamasında başlar 37°C ve 52°C’de 10 dakika sıcak suda tutulmuştur. Her iki uygulama sonrasında da örnekler tüm virüsler açısından temiz bulunmuştur.</p> <p>Çoğaltım için sürgün ucu kültürü yöntemi uygulanmış, kardeşlenme aşamasına gelen bitkiler 4-5 hafta süre ile beş kez alt kültüre alınmıştır. Kardeşlenme ortamı olarak 2 mg/l BA+0,5 mg/l IBA, 30 g şeker, 8 g/l agar MS besin ortamı oldukça başarılı bulunmuş, fazla sayıda kardeşlenme gerçekleşmiştir. Çalışmada kullanılan köklenme ortamlarından en uygun olanı 1,5mg/l IBA içeren MS ortamı olarak tespit edilmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Sarımsak, virüs, meristem kültürü, termoterapi, mikroçoğaltım

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/12/AO9/PO7/02
Proje Adı	Proje: Soğan Yetiştiriciliğın Geliştirilmesi Alt Proje: Eskişehir İli Soğan Populasyonundan Yeni Baş Soğan Tip ve Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Zir. Y. Müh. Şule SARIÇAM
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Önder TÜRKMEN Yrd. Doç. Ali Fuat GÖKÇE Dr. Sali FİDAN Zir. Y. Müh. Nurten LÖKOĞLU
Başlama-Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam: 40.500 TL
Proje Özeti	<p>Projede genetik materyal olarak; Eskişehir ili sınırları içerisinde toplanan, populasyon özelliğine sahip soğan materyali kullanılmıştır. Fenotipik Tekrarlamalı Teksel Seleksiyon Metodu ile yürütülmektedir.</p> <p>2012 yılı proje ön çalışmalarında 89 materyalden tek bitki izolasyonu ile tohum elde edilmiştir. 2013 yılında 89 materyalin tohumları ekilerek başlar alınmış, elde edilen başlardan 5 örnek seçilerek en, boy ve ağırlıkları tespit edilmiştir. Yapılan tartılı derecelendirme neticesinde ortalamanın üzerinde kalan 73 hatta ait başlar bir sonraki yılda kullanılmak üzere adi depo koşullarında muhafaza edilmiştir. Bunun yanı sıra çiftçiden toplanan 29 baş materyalden de tek bitki izolasyonu yapılmış ve tohumlar alınmıştır.</p> <p>2014 yılında, 145 tek bitkiden baş elde edilmiş, Elde edilen başlarda Şekil, boyun genişliği, kabuk kalınlığı, kabukta ana renk, kabuk rengi, kabuk sıklığı, en, boy ve ağırlık ölçümleri gibi gözlemler alınmıştır. Bir sonraki yılda dikilecek başlar için 123 hat arasında tartılı derecelendirme yapılmış ve 65 hat seçilmiştir. 2015 yılında, 73 hattan elde edilen fideler araziye dikilmiş, hasat edilen başlarda tartılı derecelendirme yapılmış ortalamanın üzerinde kalan 37 hatta ait başlar bir sonraki yıl tohum elde etmek üzere depolarda saklanmış, gözlemler alınmıştır. 65 hatta ait baştan tohumları alınmıştır.</p> <p>2016 yılında, 65 hatta ait tohumdan baş elde edilmiş, gözlemler alınmıştır. Bu dönemde soğanlarda, tohum elde etmek amacı ile 37 hatta tek bitki izolasyonu yapılmış ve tohumları alınmıştır. 2017 yılında, bir önceki yıl tohumları alınan 37 hat araziye ekilmemiştir. 2018 yılında bu hatların tohumları ile birlikte çiftçiden toplanan materyalden seçilen, stabilitesi ve performansı iyi olan 31 hattın tohumları ile projeye devam edilecektir.</p>

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A09/P07/01-04
Proje Başlığı	Soğan Tohum Üretiminde Azot Ve Kükürt Uygulamalarının Tohum Verim Ve Kalite Kriterleri Üzerine Etkisinin Araştırılması
Projenin İngilizce Başlığı	Investigation of the Effect of Nitrogen and Sulfur Applications on Seed Yield and Quality Criteria in Onion Seed Production
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü - YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Mehmet ŞİMŞEK
Proje Yürütücüleri	Dr. Barış ALBAYRAK, Dr. Gülay BEŞİRLİ, Dr. İbrahim SÖNMEZ, Zühtü POLAT, Pınar HEPHİZLİ
Başlama- Bitiş	2013-2017
Projenin Toplam	42000 TL
Proje Özeti :	<p>Ülkemizde yetiştiricilik açısından önemli bir yere sahip olan soğan üretiminde kaliteli tohum elde etmek amacıyla farklı azot ve kükürt dozlarının tohum verim ve kalitesi üzerine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Azotun 0 kg/da, 5 kg/da, 10 kg/da, 20 kg/da ve Kükürdün 0 kg/da, 2.5 kg/da, 5 kg/da, 10 kg/da olmak üzere 4 farklı dozu kullanılmıştır.</p> <p>Tohum üretiminde gübre uygulamasının yanında çevresel faktörler ve kültürel önlemler büyük önem arz etmektedir. Özellikle 2014 yılında soğan mildiyösünün verime etkisi büyük olmuştur. Ortalama tohum verimi literatürde 40-60 kg/da olarak belirtilmiştir. Verimlerimiz 49 ve 71 kg/da arasında gerçekleşmiştir.</p> <p>Soğan tohumlarının ömrü 2-3 yıl olarak belirtilmektedir. Ortalama % 9-10 nem oranı, 12-13 C sıcaklık ve %35 nem oranına sahip depoda kapalı bir şekilde depolandığı zaman bu süre uzamaktadır. Tohumların 5. yılda % 80-90 oranında çimlenmeleri devam etmektedir.</p> <p>Bitki tohumun döllelenmesinden sonra hastalanması halinde tohum verimin gerçekleştiği fakat beslenme yetersizliğinden dolayı küçük kaldığı 1 gr daki tohum miktarın arttığı 1000 dane ağırlığının azaldığı fakat çimlenmenin gerçekleştiği tespit edilmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Soğan, Azot, Kükürt, Tohum, Verim, Kalite

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A09/P07/01
Proje Başlığı	Ereğli/Konya Yöresinde Yetiştirilen Mor Havuç Popülasyonlarından Standart Çeşit Geliştirilmesi
Projenin İngilizce Başlığı	Standard Variety Development from Purple Carrot Populations Grown in Ereğli / Konya Region
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü - YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Mehmet ŞİMŞEK
Proje Yürütücüleri	Dr. Esra CEBECİ, Dr. Fatih HANCI, Dr. Seçil ERDOĞAN Dr. Erdiç UYSAL, Dr. Arzu GÜNDÜZ, Sedat YOKUŞ, Fethi KİRTİŞ, Necati ŞİMŞEKLİ
Başlama- Bitiş	2013-2017
Projenin Toplam	2014:25.000 TL, 2015:25.000 TL, 2016:30.000 TL, 2017:30.000 TL
Proje Özeti:	<p>Bu çalışma ile Konya ili Ereğli ve Karapınar ilçelerinde üretimi yapılan mor havuç popülasyonlarından fenotipik tekrarlamalı seleksiyon yöntemini kullanarak standart çeşitler geliştirilmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Genotipler arasında yapılan değerlendirmede morfolojik ve fizyokimyasal özelliklerinin öne çıkması ve üretici tarafından istenilen özellikte olması nedeniyle 11 ve 20 numaralı tipler üzerinde çalışılarak çeşide gidilmesi uygun bulunmuştur.</p> <p>Bu amaçla bu tiplere ait havuçlar safiyet ve durulma durumunu belirlemek için tohum eldesi amacıyla kontrol edilerek araziye dikimleri yapılmıştır.</p> <p>Bazı özellikleri dikkat çeken (sapa kalkma eğilimi, iç rengi, vb) 3,4,9,15,16,17,18,19 nolu tiplerde materyal olarak değerlendirmek üzere dikilmişlerdir.</p> <p>Yalova benzeri ekolojye lokasyonların kaliteli ve fazla tohum elde edilmesi için ideal yerler oldukları belirlenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Mor havuç, standart çeşit, tozlanma, tohum üretimi

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/12/A09/P02/02	
Proje Başlığı	Yerel Sebze Çeşitlerinin Geliştirilmesi- Seleksiyon Yoluyla Koçaş Patlıcanı Islahı	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü	
Proje Lideri	Dr. Sali FİDAN	
Proje Yürütücüleri	Zir. Y. Müh. Şule SARIÇAM Zir. Y. Müh. Nurten LÖKOĞLU	
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012-2017	
Projenin Toplam Bütçesi:	2012: 6000 TL 2014: 5000 TL 2016: 5000 TL	2013: 5000 TL 2015: 5000 TL 2017: 1 yıl ek süre
Proje Özeti	<p>Patlıcan dünyada üretilen sebzeler içersinde; domates, biber ve hıyardan sonra gelmektedir. Patlıcan gerek taze gerekse konserveye işlenerek veya kurutulularak değerlendirilen Türk mutfağında çok çeşitli kullanım şekilleriyle özel yeri olan bir sebzedir.</p> <p>Projenin başlangıç tarihi 2012 yılı olup, 2011 yılında Materyal toplanma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Patlıcan genetik materyalinin toplandığı Koçaş yöresi; Eskişehir ili Sivrihisar ilçesine bağlıdır. Yörede yetiştiriciliği yapılan sebzelerden en fazla bilineni yörenin adıyla anılan Koçaş patlıcanıdır. Şu anda yörede köy çeşidi şeklinde yetiştiriciliği yapılmakta ve yörenin ismiyle (Koçaş patlıcanı) pazara arz edilmektedir. Başlangıç materyali yerel popülasyon karakterindedir.</p> <p>2012-2016 yılları arasında ise; materyalde kendileme çalışmaları yapılmıştır. Patlıcan yüksek oranlarda yabancı tozlanabilen bir tür olduğundan, çalışmalar yabancı döllen bitkilerde teksel yöntemine göre yerine getirilmiştir.</p> <p>2017 yılında birisi Eskişehir’de materyalin toplandığı yöre Koçaş’ ta, diğeri de Antalya’ da BATEM’ de kurulan verim denemeleri ile çalışmalar sonlandırılmıştır.</p> <p>Çalışmalarda; çiçek rengi, partenokarpiye eğilim, gövde de tüylülük, bitki büyüme tipi(duruşu), dallarda antosiyon oluşumu, yaprakta lob oluşumu, yaprak altında dikenlilik, yaprak ucu şekli, meyvede eğrilik, meyve eni, meyve ucu şekli, meyve rengi, meyvede parlaklık, kaliks altında renk oluşumu, meyve yüzeyinde ikincil renk, kaliks uzunluğu, kalikte diken oluşumu, meyve kabuğunda klorofil oluşumu, meyve yüzeyinde iz oluşumu, olgunlaşma zamanı(gün), meyve uzunluğu(cm), meyve çapı(cm), meyve şekli, meyve et rengi ve bitki başına verim(g) gözlemleri alınmıştır.</p>	

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtü altı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A09/P01/02
Proje Başlığı	Biberde (<i>Capsicum annum L.</i>) Moleküler Markörler Kullanılarak Bazı Hastalık ve Zararlılara Dayanıklı Hat Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	ALATA Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Duygu ARGÜN
Proje Yürütücüleri	Dr. Davut KELEŞ Sevinç TEKİN Atilla ATA Nihal DENLİ Doç. Dr. Adem ÖZARSLANDAN Dr. Pelin KELEŞ ÖZTÜRK Dr. Ayşegül ÇOLAK ATEŞ Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR Prof. Dr. Nedim MUTLU Prof. Dr. Saadet BÜYÜKALACA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014-01.01.2017
Projenin Toplam Bütçesi	60.000,00 TL
Proje Özeti	<p>Biber dünyada farklı amaçlarla tüketilen önemli sebze türlerinden birisidir. Kök-Ur Nematodu (<i>M. incognita</i>, <i>M. arenaria</i>, <i>M. javanica</i>), Domates Lekeli Solgunluk Virüsü (TSWV) ve Kök Boğazı Yanıklığı (<i>Phytophthora capsici</i>) biber üretimini sınırlayan ana faktörlerin başında gelmektedir. Söz konusu hastalık ve zararlılarla mücadelede en etkin yöntem genetik dayanıklılıktır. Bu çalışma bahsi geçen hastalık ve zararlılara dayanıklı, bazı kalite özellikleri bakımından üstün biber hatlarının geliştirilmesi amacı ile Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü'nde yürütülmüştür. Çalışmanın materyalini heterosisi yüksek ve meyve kalitesi iyi olan saf hatlar ile <i>Tsw</i> dayanımı taşıyan ticari çarliston, sivri ve yağlık biber çeşitleri oluşturmaktadır. Her bir hastalık ve zararlı ile ilişkili moleküler belirteçlerin kullanıldığı çalışma klasik testleme yöntemi ile teyit edilmiştir. Geri melez ve/ve ya kendilemelerin yapıldığı çalışma sonucunda TSWV+Nematod+<i>P.capsici</i> dayanımını taşıyan 1 adet kopya biber genotipi ile TSWV ve Nematod dayanımını birlikte taşıyan 6 adet sivri biber genotipi elde edilmiştir. Bu çalışma moleküler ve klasik ıslah yöntemleri birlikte kullanılarak biberde Nematod, TSWV ve <i>P. Capsici</i> gibi hastalık ve zararlılara dayanımlı çeşit geliştirilebileceğini göstermiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Biber, Nematod, TSWV, <i>P. Capsici</i> , moleküler markör

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtü altı Sebze

Proje No	
Proje Başlığı	Biber Kök Boğazı Yanıklığı Hastalığına (<i>Phytophthora capsici</i> Leon.) Kısmi Dayanımlı Kırmızıbiber Islahı II
Projenin İngilizce Başlığı	Pepper Root Stroke Disease (<i>Phytophthora capsici</i> Leon.) Partially Durable Red pepper Breeding II
Projeyi Yürüten Kuruluş	
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Kerim KARATAŞ
Proje Yürütücüleri	Betül GÜRKAN Zekeriya KANTARCI Yrd. Doç. Dr. B. Bülent ARPACI (Danışman) Dr. Münevver GÖÇMEN (Danışman) Yrd. Doç. Dr. Mustafa KÜSEK (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	Ocak 2012- Aralık 2016
Projenin Toplam Bütçesi	33000 TL
Proje Özeti	<p><i>P. capsici</i>' ye dayanıklı ıslah çalışmalarında iki gen kaynağı kullanılarak geliştirilmiş olan GM2-F2 bitkilerinin bu çalışmada melez kombinasyonu yapılmıştır. Moleküler ve klasik testler yapılarak F4 kademesinde, <i>P. capsici</i>' ye dayanıklılık gösteren 18 adet hat geliştirilmiştir.</p> <p>Reaksiyon çalışmalarında bitkilere sürgün ucu testi uygulanmış ve nekroz uzunluğu ile nekroz ilerleme hızları incelenmiştir. Testin 14. ve 17. günleri arasında hassas kontrol Sena 7,59 mm/gün nekroz ilerleme hızına sahipken, dayanıklı kontrol CM33 ile 1 ve 4 nolu hatlarda nekroz ilerlemesi durmuştur. 16 nolu hat 2,25 mm/gün nekroz ilerleme hızı ile hatlar içerisinde en yüksek değere sahip olmuştur. Testin 17. gününde nekroz uzunlukları ise, hassas kontrolde 16,15 cm, dayanıklı kontrolde 2,70 cm olmuştur. Hatlar içerisinde, 4 nolu hat 3,66 cm ile en düşük değere sahipken, 16 nolu hat 10,68 cm ile en yüksek değere sahip olmuştur,</p> <p>Verim bakımından, 16 nolu hat 2180 kg/da ile en yüksek değere sahipken, 4 nolu hat 1367 kg/da ile en düşük verime sahip olmuştur. Kontrol olarak kullanılan Sena çeşidi ise 1808 kg/da verime sahip olmuştur. Hatların kuru verim değerleri ise 16 nolu hat 414 kg/da ile en yüksek kuru verime sahip iken 4 nolu hat 274 kg/da ile en düşük kuru verime sahip olmuştur. Sena çeşidi ise 359 kg/da kuru verime sahip olmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler:	Kırmızıbiber, <i>Phytophthora capsici</i> , Dayanımlı, Islah,

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtü altı Sebze

Proje No	TAGEM /BBAD/12A09/P01/02
Proje Başlığı	MAS(Moleküler Markır Yardımlı Seleksiyon) Kullanılarak Domateste Bazı hastalık ve Zararlılara Dayanıklılık/Tölerant Hat Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Mine BULUT
Proje Yürütücüleri	Dr.Davut KELEŞ, Atıla ATA, Duygu ARGÜN, Mustafa ÜNLÜ, Nihal DENLİ, Dr. Ceren ÖZCAN, Halil GÜR, Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR, Prof. Dr. Nedim MUTLU, Yrd. Doç. Dr. Hakan FİDAN, Dr. Ayşegül ÇOLAK ATEŞ, Doç. Dr. Adem ÖZARSLANDAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013-31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi	60.000 TL
ProjeÖzeti (200 kelimeyi geçmeyecek şekilde)	<p>Bu araştırma domateste moleküler yardımlı seleksiyon kullanılarak bazı hastalık ve zararlılara karşı birden çok dayanıklılığa sahip hatların geliştirilmesi amacıyla 2013-2017 yılları arasında Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsünde yürütülmüştür. Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsünde yürütülen “Türkiye F1 Hibrit Sebze ve Nitelikli Hat Çeşit Geliştirme Projesi” kapsamında yer alan domates ıslah programlarında verim ve bazı kalite özellikleri bakımından üstün olarak belirlenmiş domates hatlarının moleküler markırlar kullanılarak bazı hastalık ve zararlılara dayanıklılıklarının belirlenmiştir. Nitelikli hatlarda çoklu dayanıklılığın olması arzu edilmektedir. Bir önceki projenin çıktılarında elde edilen sonuçlarda kullanılarak aynı domates hatlarında moleküler markör yardımıyla seleksiyon kullanılarak üretimi sınırlayan etmenlere karşı birden çok dayanıklılığın bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada <i>Ty-1</i>, <i>Ty-3a</i>, <i>Sw-5b</i>, <i>Tm-22</i>, <i>Ve-2</i>, <i>I1</i>, <i>I2</i> ve <i>Mi-1.2</i> genleriyle bağlantılı olarak geliştirilen CAPS ve SCAR markörleri kullanılmıştır. TYLCV, TSWV, ToMV, Verticillium solgunluğuna, FOL ırk 1, FOL ırk 2 ve kök-u nematodlarına karşı çoklu dayanıma sahip sırk domates hatları geliştirilmiştir. Bu hatlar söz konusu hastalık ve zararlılara karşı dayanıklı çeşit geliştirme çalışmalarında ebeveyn olarak kullanılabilir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Domates, MAS, Hastalık, Zararlı

SONUÇLANAN PROJELER (Özeti)
(ARA SONUÇ RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtü altı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/12/A09/P01/01
Proje Başlığı	Biberde (<i>Capsicum spp.</i>) Türler Arası Melezlemelerle Genetik Tabanın Genişletilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Nihal DENLİ
Proje Yürütücüleri	Dr.Davut KELEŞ, Zir. Yük. Müh. Atilla ATA, Zir. Yük. Müh. Duygu ARGÜN, Prof. Dr. Nedim MUTLU, Prof. Dr. Saadet BÜYÜKALACA,
Başlama- Bitiş Tarihleri	2011- 2016
Projenin Toplam Bütçesi	30000 TL
Proje Özeti	<p>Ülkemizin gen kaynaklarında biber genotipleri açısından büyük çeşitlilik bulunmaktadır. Ancak son yıllarda standart ve özellikle hibrit çeşitlerin üretimde kullanılmaya başlanması, zaman içerisinde genetik çeşitliliğin azalmasına neden olmaktadır. Değişik amaçlara yönelik ıslah programları oluşturulurken elde mevcut bulunan gen havuzunun çok iyi bilinmesi ve konulan hedefler doğrultusunda zenginleştirilmesi gerekmektedir. Biber ıslah çalışmalarında mevcut genetik varyasyonun artırılması, çeşitlerin genetik tabanın genişletilmesi, biyotik ve abiyotik streslere dayanıklılık amaçlarıyla türler arası melezlemeler son yıllarda yoğun olarak yapılmaktadır. Bu çalışmada <i>Capsicum annuum</i>, <i>Capsicum frutescens</i> ve <i>Capsicum chinense</i> türlerine ait bireyler arasında yapılan melezlemelerle mevcut genetik tabanın genişletilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada toplam 54 morfolojik özellik değerlendirilmiş ve bu özellikler yönünden oluşturulan F2 popülasyonlarındaki genetik varyasyon <i>C.annuum</i> x <i>C.frutescens</i> melezlerinden oluşturulan F2 popülasyonlarında %53-%76 arasında, <i>C.annuum</i> x <i>C.chinense</i> melezlerinden oluşturulan F2 popülasyonlarında ise %58-%87 arasında bulunmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler:	Biber (<i>Capsicum spp.</i>), türler arası melezleme, genetik taban, morfolojik karakterizasyon

SONUÇLANAN PROJELER (Özeti)
(ARA SONUÇ RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtü altı Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/10/A01/P01/14
Proje Başlığı	Hıyarda Anaç Islah Projesi Çerçeve Proje: Sebzelerde Anaç Islahı
Projenin İngilizce Başlığı	Breeding of Rootstock in Cucumber
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Rana KURUM
Proje Yürütücüleri	Zir. Yük. Müh. Mine ÜNLÜ, Dr. Abdullah ÜNLÜ, Zir. Yük. Müh. Murat ŞİMŞEK, Dr. Mehmet AYDOĞDU, Zir. Yük. Müh. Selda ÇALIŞKAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi	194.750 TL
Proje Özeti	<p>Aşılama yoğun ve sürekli üretim yapan Japonya, Kore ve bazı Asya ve Avrupa ülkelerinde önemli bir tekniktir. Aşılı fide ülkemizde karpuz, domates ve patlıcan türlerinde yapılan yetiştiricilikte yaygın olarak kullanılır. Fakat hıyarda anaç-kalem uyum problemleri ve verime istenilen oranda katkı sağlamadığı için üreticiler tarafından tercih edilmemektedir. Bu noktadan hareketle balkabağı, kestanekabağı (C. moschata, C.maxima) türlerinin ve oluşturulacak farklı hibrit kombinasyonlarının anaç olarak kullanılabilme olanakları araştırılmıştır.</p> <p>2013-2016 yılları arasında materyallerden saf hat elde etme amacıyla kendileme çalışmaları yapılmış saflaşan materyaller ticari bir hıyar çeşidine aşılansak aşı başarıları değerlendirilerek seleksiyon yapılmıştır. Seleksiyon sonucunda seçilen 10 materyal anaçlık performanslarının belirlenmesi amacıyla ticari Gordion F1 hıyar çeşidine aşılansak kontrol olarak Maximus ticari anacı ve aşısız Gordion F1 çeşidi kullanılmıştır.</p> <p>Araştırma sonucunda anaç/kalem kombinasyonlarına bağılı olarak erkenci verim değerleri 4972 g ile 1658 g arasında, bitki başına verim değerleri 25495.5 g ile 4552.5 g arasında, erkenci meyve sayısı 39 adet ile 9 adet arasında, toplam meyve sayısı 217.5 ile 55 adet arasında, bitki boyu 237.25 cm ile 134.5 cm arasında, meyve uzunluğu 15.50cm ile 18.55 cm arasında, meyve çapı 34.75 cm ile 18.23 cm arasında değişim göstermiştir. Tüm gözlemler birarada değerlendirildiğinde anaç adayları arasında 14x24 nolu hibritin ticari Maximus çeşidi ile verim açısından benzer performansa sahip olduğu belirlenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Hıyar, Aşılama, Anaç, Islah

YENİ TEKLİF PROJELER

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Kavunun (<i>Cucumis melo</i>) bitki doku kültürü ile çoğaltımı ve partikül bombardıman yöntemi ile markör gen transferi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Tuğçe USLU
Proje Yürütücüleri	Yrd. Doç. Dr. Bahar Soğutmaz Özdemir
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	256.250 TL
Proje Özeti	<p>Kavun (<i>Cucumis melo</i>), Çin'den sonra üretiminin en çok olduğu ülke Türkiye olduğu için ülkemiz açısından oldukça büyük önem arz etmektedir. Bu proje, kavunun doku kültürü ile çoğaltımını ve sonrasında partikül bombardıman (biyolistik) yöntemi ile markör gen (GUS geni) transformasyonunun uygulanmasını kapsamaktadır. Çalışmalar, projede yer alan Yrd. Doç. Dr. Bahar Soğutmaz Özdemir'in alandaki uzmanlığı yardımı ile gerçekleştirilecektir ve bilindiği kadarıyla kavun doku kültürü ve partikül bombardıman yöntemi bir TAGEM enstitüsünde ilk kez uygulanarak yöntemin kurumumuzda öğrenilmesi sağlanacaktır. Çalışma sonuçları, bu projeden sonra yapılacak olan "CRIPSR/Cas9 ribonükleoprotein (RNP) kompleksi kullanılarak, hastalığa dayanıklı kavun (<i>Cucumis melo</i>) üretimi" projesi için de gerekli olan ön çalışmayı oluşturacaktır. Çalışmanın iki yıl sürmesi ve elde edilen sonuçların diğer büyük projeler için de temel oluşturması planlanmaktadır.</p>

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltı Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Türkiye kuşkonmaz (<i>Asparagus officinalis L</i>) genotiplerinin özelliklerinin tespiti ve üreticiler için uygun çeşitlerin belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü - YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Mehmet ŞİMŞEK
Proje Yürütücüleri	Dr.Oğuz GÜNDÜZ, Dr. Fatih HANCI, Uğur CAYMAZ, Ayşe FİDANCI
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018 – 31.12.2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 50000, 2020:50000, 2021: 47500, 2022: 18500, 2023:18500 Toplam: 184500 TL
Proje Özeti	<p>Kuşkonmaz (<i>Asparagus officinalis L.</i>), İngilizce “Asparagus”, Almanca “Spargel”, Fransızca “Asperges”, Ülkemizde ise yabancı formlarına Bodrum’da “Tilkişen”, İzmir’de “Sarmaşık”, Aydın’da “Kedirgen”, Yozgat’ta “Kalemçe”, Çorum’da “Menevcen” diye adlandırılan ve Anadolu’nun her yerinde farklı isimleri olan Liliaceae familyasından çok yıllık bir sebzedir. Ülkemizde Ticari çeşitler 1960 yıllarda yetiştirilmeye başlansa da tam olarak tanınmayışı ve ihracat imkânlarının kısıtlı olması sebebi ile üretimi çok kısıtlı kalmış ve yaygınlaşmamıştır. Aynı zamanda anavatanı olan Anadolu da yabancı formları doğadan toplanarak tüketilmektedir. Yabancı formlar belki de tüketim ihtiyacını bir nebze karşıladığı için ticari anlamda üretim gelişmemiştir. Yabancı formlar arasında çeşit özelliği gösterebilecek genotipler bulunmaktadır.</p> <p>Proje ile Ülkemizdeki genotiplerden ve mevcut çeşitlerden yola çıkarak, Ülkemiz için Kuşkonmazın tercih edilen, üretimi yaygınlaşan ve ekonomik potansiyeli yüksek bir sebze olarak yer edinmesi için çalışmalar yapılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Kuşkonmaz, yetiştiricilik, çeşit, genotip

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Bayrampaşa Enginarı (<i>Cynara scolymus</i> L.) Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü- YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. İbrahim SÖNMEZ
Proje Yürütücùleri	Dr. Gülay BEŞİRLİ, Dr. Erdinç UYSAL, Gülşah ÜĞLÜ, Cemil HANTAŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019 – 31.12.2022
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 36500 TL 2020: 36500 TL 2021: 32500 2022: 35500 Toplam: 141000 TL
Proje Özeti	<p>Bayrampaşa tipi enginarın Marmara bölgesinde yaygın yetiştiriciliğı yapılan Sakarya, Bursa, Yalova ve Kocaeli illerinden toplanan materyaller ile UPOV kapsamında oluşturulacak gözlem formuna göre özellikleri belirlenen enginarlarda üstün vasıflara haiz bitkiler seçilerek bir sonraki ıslah aşamasına temel oluşturacak bir çalışma planlanmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Enginar, Bayrampaşa, Seleksiyon

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Organik Bahçe Bitkileri Araştırmaları

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Sebze Türlerinin Organik Tohum Üretiminde Verim Ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Gülay BEŞİRLİ
Proje Yürütücüleri	Dr. İbrahim SÖNMEZ, Dr. Barış ALBAYRAK, Dr. Kutay C. YILDIRIM, Zühtü POLAT, Dr. Nesrin UZUNOĞULLARI, Nesrin TUNALI
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2021
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 133 000TL 2020: 70 200TL...2021:72 800TL..... Toplam: 276 000TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmanın amacı; domates, bamyaya, soğan, karpuz, marul, lahana ve pırasa sebze türlerinde organik tarım koşullarında, çakılı deneme düzeninde oluşturulan ekim nöbeti programı dahilinde tohum üretiminin sürdürülebilirliğinin araştırılması ve elde edilen tohumların kalite özelliklerinin belirlenmesidir.</p> <p>Projede ekim nöbeti 3 döngü olarak planlanmıştır. Birinci döngü 2009-2013, ikinci döngü 2014-2018 yılları arasında tamamlanmış olacaktır. Üçüncü döngünün tamamlanması için bütçede süreklilik sağlamak amacı projenin üçüncü dilim teklif projesi hazırlanmıştır. Son döngünün tamamlanabilmesi için 3 yıllık zaman dilimine ihtiyaç olduğundan dolayı proje 3 yıllık olarak hazırlanmış ve bütçelendirilmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Organik sebze tohumu, bamyaya, marul, soğan, pırasa, karpuz, domates

DEVAM EDEN PROJELER

(Gelişme Raporu)

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/12/A09/P01/03
Proje Başlığı	Türler arası Melezleme İle Biberde (<i>Capsicum annuum</i>) Genetik Tabanın Genişletilmesi ve Androgenesisin Kalıtımının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Nihal DENLİ
Proje Yürütücüleri	Dr.Davut KELEŞ (Danışman) Prof.Dr. Saadet BÜYÜKALACA (Danışman)
Başlama- Bitiş Tarihleri	Mart 2012-Mart2017
Projenin Toplam Bütçesi:	30 000
Proje Özeti	<p>Islah çalışmalarında kullanılacak olan populasyonda varyasyon oluşturmak amacıyla arzu edilen özellikleri taşıyan ebeveynler arasında tür içi veya türler arası melezlemeler yapılmaktadır. Türler arası melezlemelerin çeşitliliği ve heterosis gücünü artırdığı bilinmektedir.</p> <p>Islah programlarında klasik yöntemlerle istenilen hedeflere ulaşmak uzun süreçler almaktadır. Bu sürenin kısaltılmasında son yıllarda bitki biyoteknolojisi yaygın olarak kullanılan araçlardandır. Doku kültürü teknikleri bitkilere uygulanan biyoteknolojik yöntemlerdendir. Doku kültürü teknikleri içerisine giren haploid bitki üretimi ise bitki ıslahında önemli bir yere sahiptir. Haploidi tekniği ıslah sürecini kısalttığı için sebze ıslahında geniş uygulama alanı bulmuştur.</p> <p>Bu çalışmada Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü'nde daha önceki çalışmalarda verim ve bazı kalite özellikleri bakımından üstün olarak belirlenmiş ve aynı zamanda haploidiye cevap verme oranı yüksek olarak tespit edilmiş <i>Capsicum annuum</i> türüne ait çeşit ve genotiple <i>Capsicum chinense</i> türüne ait genotip arasında türlerarası melezlemeler yapılarak mevcut genetik tabanın genişletilmesi ve haploidizasyonun kalıtımının belirlenmesi hedeflenmektedir.</p> <p>F2, BC1P1 ve BC1P2 populasyonları oluşturulmuş ve morfolojik karakterler yönünden karakterizasyon yapılmıştır. Nisan- Mayıs aylarında haploidizasyon çalışmaları yapılmıştır ve değerlendirmeler devam etmektedir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A09/P01/02
Proje Başlığı	Biber Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Ramazan ÖZALP
Proje Yürütücüleri	İbrahim ÇELİK, Nejla ÇELİK, Doç. Dr. İlknur POLAT Dr. Akın TEPE, Bengi TOPKAYA KÜTÜK, Görkem SÜLÜ, İlker KURBETLİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015- 31.12.2019 (Devamlı)
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 30000, 2016: 32500, 2017: 35000, 2018: 37500, 2019: 40000 TOPLAM: 175000
Proje Özeti (2017 Yılı Faaliyetleri dahil): <p>Ülkemiz, biber üretiminde Çin ve Meksika'dan sonra üçüncü sırada gelmektedir. Türkiye biber üretimi 2016 yılında 2 457 822 ton olarak gerçekleşmiş ve bu üretimin 601382 tonu (% 24) örtüaltı üretiminden elde edilmiştir. Yaş sebze ihracatında domatesten sonra ikinci sırada olan biberden 2016 yılında 98 605 ton miktar ile 90.9 milyon \$ gelir elde edilmiştir. Günümüzde tohumluk ihtiyacı yerli üretim yanında ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Yeni çeşitlerin üretime kazandırılması ve bu konuda faaliyet gösteren özel sektörün ihtiyaç duyduğu Ar-Ge konularında destek verilmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu ıslah projesi ile; farklı meyve tiplerinde, örtüaltı yetiştiriciliğine uygun, yüksek verimli, hastalıklara dayanıklı (TSWV, PVY), pazar taleplerine uygun, düşük sıcaklıklara tolerant, nitelikli hat ve hibrit çeşitlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>2017 İlkbahar Dönemi: Saflaştırma: Farklı kaynaklardan temin edilmiş ve farklı tiplerdeki açılım materyallerinde F2 kademede 40, F3 kademede 65 materyal ile gen havuzunda mevcut 68 hatta tohum çoğaltımı amacıyla kendileme ve seleksiyon yapılmıştır. Melezleme: Sivri biberde virüs dayanıklılığı (TSWV-PVY) için 67 melez, hatların hibrit performansı için 75 hibrit elde edilmiştir.</p> <p>2017 Sonbahar Dönemi: Saflaştırma: Karakterizasyonu yapılmış olan 61 materyalde kendileme çalışması yürütülmektedir. Üretim izinli çeşitlerde tohum üretimi yapılmıştır. Dayanıklılık Çalışmaları: TSWV hastalığı için; Sonbahar döneminde üç farklı tipte melez kombinasyonundan 730 bitki mekanik inokulasyon yöntemi ile testlenmiş, 296 birey dayanıklı bulunmuştur. Bunların 268'i seraya aktarılmış olup, tohum eldesi sağlanacaktır. Tohum üretimi: Enstitümüze ait 2015 yılında üretim izni alınmış olan "Özalp" ve "Özge" çeşitlerinin STK kaydı gerçekleşmiştir. "Özalp" çeşidinin tohumluk üretim ve satışı devri yapılan özel firma tarafından yapılmaktadır. "Özge" çeşidimizin deneme tohum talepleri için tohum üretimi yapılmıştır. Ayrıca, Enstitümüze ait standart çeşitlerde özel tohumculuk kuruluşlarının tohumluk tedarik talepleri karşılanmak üzere tohum üretim çalışmaları sürdürülmektedir. Enstitümüzce, "Özge" çeşidi için tanıtım ve yayım faaliyeti planlanmıştır.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM /BBAD/15/A09/P02/01
Proje Başlığı	Açıkta Yetiştiriciliğe Uygun F1 Hibrit Biber Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Hayati Kar
Proje Yürütücüleri	Dr. Onur Karaağaç, Şenay Murat Doğru
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 40000 TL 2016: 47000 TL 2017: 43000 TL 2018: 43000 TL 2019: 43000 TL

Proje Özeti

Bu projenin amacı; Biberde açıkta yetiştiriciliğe uygun nitelikli genitörler ile verimli, kaliteli, hastalıklara dayanıklı F1 hibrit çeşitlerin geliştirilmesidir.

2017 Yılı Çalışmaları; Kendileme, seleksiyon, melezleme (ÖUY), kapy ve kıl biber verim denemeleri, sivri ve Kıl biber ÖUY denemeleri, F1 hibrit tohum üretimi (öne çıkan hibrit adaylarının), süs biber genotiplerinde tohum yenileme ve gözlem Bahçesinin kurulması faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

1. Seleksiyon ve Kendileme Çalışmaları: Hatlarda, melez kombinasyonlarda farklı seleksiyon kriterleri uygulanarak seleksiyonlar yapılarak tek bitki kendilemeleri gerçekleştirilmiştir.
2. Melezleme çalışmaları: Melezleme çalışmalarında (Özel Uyum Yeteneği); kapyada 12 saf hat ebeveyn olarak alınarak 62, üçburun tipinde 7 safhat kullanılarak 31, kıl biber tipinde 9 safhat ile 68 ve sivri biber tipinde 6 ebeveyn kullanılarak 17 tek melez (F1 hibrit) kombinasyonu yapılmıştır.
3. Verim denemeleri: Kapy biberde 2 adet, kıl biberde 2 adet deneme yürütülmüştür. Kıl ve sivri biber tipinde ÖUY F1 hibrit denemeleri kurulmuştur
4. F1 hibrit tohum üretimi: 2017 sonbahar döneminde kapyada 4, üçburunda 10, kıl tipte 11 ve sivride 4 çeşit adayında tohum üretimleri gerçekleştirilmiştir
5. Gözlem Bahçesinin Kurulması: 2017 yılı yaz döneminde kurulan biber gözlem bahçesinde toplam 1616 adet materyal yer almıştır.
6. Biber gen havuzunda bulunan 98 adet süs biberi genotiplerinde tohum yenileme çalışmaları da yürütülmüştür.

2018 Yılı Çalışmaları

1. Kendileme
2. Seleksiyon
3. Melezleme (GUY, ÖUY, Geriye Melezleme)
4. Verim Denemeleri
5. F1 hibrit tohum üretimi (öne çıkan hibrit adaylarının)
6. Gözlem Bahçesinin kurulması

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No	TAGEM/ BBSS-10-18
Proje Adı	Meyvenin Saptan Ayrılma Direnci Düşük Kurutmalık Biber Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-Kahramanmaraş
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Abdullah Yasin DALKILIÇ
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. İrfan Ersin AKINCI Yrd.Doç. Dr. Bekir Bülent ARPACI Kerim KARATAŞ Cihan FIRAT
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020
Raporun Ait Olduğu Dönem	01.01.2017-31.12.2017
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (TL)	2016: 11.000 TL 2017: 8.000 TL 2018: 8.000 TL 2019: 8.000 TL 2020: 8.000 TL TOPLAM: 43.000 TL
Proje Özeti: Türkiye'nin kırmızıbiber üretiminin % 90'ı Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis ve Hatay illerinin yer aldığı Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılmaktadır. Bölgedeki kırmızıbiber üreticileri ürünlerini işletmelere taze ya da kurutarak yarı mamul halde pazarlamaktadır. Her iki durumda da biber meyvelerinin saplarının meyveden ayrılması için işgücü gerekmektedir. Bu işlem taze ya da kurutulmuş biberlerin yığınlar halinde bekletilmesine neden olmaktadır. Bu proje ile hasat esnasında meyvesi sapından ayrılan ve baharatlık biber üretimine uygun kırmızıbiber çeşidi geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla projenin I. Diliminde Chile Penguin çeşidi (Capsicum chacoense) baba (Capsicum annuum) Sena çeşidi ana olarak kullanılarak melezleme çalışmaları tamamlanmış, kendileme yapılarak GM3-F4 kademesine ulaşılmıştır. Projemizin II. Diliminin ilk 3 yılında kendilemelere devam edilerek genetik durgunluğun sağlanması ve homozigot hatların oluşturulması hedeflenmektedir. Son iki yılında ise farklı lokasyonlarda verim ve kalite demeleri yapılarak yeni bir biber çeşidinin ıslahı hedeflenmektedir.	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/12/A09/P01
Proje Başlığı	Sanayiye Yönelik Geliştirilen Karaisalı Biber Hatlarına <i>Phytophthora capsici</i> ' ye Dayanıklılığın Aktarılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	ALATA Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Duygu ARGÜN
Proje Yürütücüleri	Mustafa ÜNLÜ Sevinç TEKİN Nihal DENLİ Atilla ATA Seyfeddin FARUK Dr. Ayşegül ÇOLAK ATEŞ Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR Dr. Davut KELEŞ Prof. Dr. Saadet BÜYÜKALACA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-01.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2015-2016: 10.000 2016-2017: 10.000 2017-2018: 5.000
Proje Özeti:	<p>Özellikle Adana ve Mersin yöresi için önemli bir sanayilik çeşit olan Karaisalı biberinde Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü tarafından geliştirilen verimli ve kaliteli çeşitlere kök boğazı yanıklığına dayanıklılık kazandırılması projemizin amacını oluşturmaktadır. 2016 yılı MAS ve klasik testleme sonuçlarından elde edilen verilere göre melezleme programı oluşturulmuş, fideler seraya dikilmiştir ve ikinci aşama geri melez çalışmaları tamamlanmıştır. Buradan elde edilen ikinci aşama geri melezlerin tohumları ile yaklaşık 2000 adet bitkide DNA izolasyonu yapılmış olup, PCR aşamasına gelmiş bulunmaktayız. MAS sonuçlarına göre klasik testleme için deneme deseni kurulacak olup, her iki seleksiyonda da dayanıklı olduğu tespit edilen bitkilerde üçüncü aşama geri melez programı oluşturulacaktır. Üç aşama geri melez kademesinde hem MAS hem de klasik testlemede dayanıklı çıkan genotipler F₂ kademesine getirilecektir. F₂ de meyve verimi ve kalitesi açısından öne çıkan bitkilerde haploidizasyon tekniği ile dihaploid bitki elde edilmesi hedeflenmektedir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Organik Bahçe Bitkileri Araştırmaları

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P06/01
Proje Başlığı	Organik ve Konvansiyonel Koşullarda Yetiştirilmiş Biber (<i>Capsicum annuum</i> L.) Çeşitlerinde Tohum Gelişimi, Kurutma ve Depolamanın Tohum Kalitesine Etkisi (Doktora Tez Projesi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü / YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Değirmen Eko Yatırım A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Kutay Coşkun YILDIRIM
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. İbrahim DEMİR (Danışman) Dr. İbrahim SÖNMEZ Dr. Gülay BEŞİRLİ Dr. Barış ALBAYRAK Mehmet ŞİMŞEK Aysun ÖZTÜRK Mustafa BIYIKLI Özlem Bengü DAŞ KILIÇ
Başlama- Bitiş Tarihleri	Ocak 2016 – Aralık 2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 49.000 TL 2017: 51.000 TL 2018: 17000 TL 2019: 14.000 TL 2020: 14.000 TL
Proje Özeti (200 kelimeyi geçmeyecek şekilde)	<p>Biber bitkisinin tohumları diğer sebze türlerinin tohumlarına oranla çimlenme ve çıkış yeteneği bakımından daha düşük seviyelerde görülmesi, hasat olgunluğunda yüksek nem içeren biber tohumlarının kurutulması ve depolanması gibi işlemlerin daha dikkatli gerçekleştirilmesi gerekliliği ve organik tarım koşullarında sınırlı girdi kullanılması tohum depo ömründe azalmaya neden olabilmektedir. Çalışma ile tohum gelişimi, farklı kurutma metotları, depolama yöntemleri geliştirilerek tohumların depo ömrünün uzatılması hedeflenmektedir.</p> <p>Projenin üçüncü yılında, üç farklı paketleme yöntemiyle depolamaya alınan 2015 ve 2016 yılı 2. hasat döneminin ticari yöntemine ait organik ve konvansiyonel tohumlarına 4 ayda bir yapılan çimlenme (ortalama normal çimlenme oranı) ve güç testlerine (ortalama çimlenme zamanı ve kontrollü bozulma güç testi) devam edilmiştir. Aynı zamanda tohumların depolama süresince bünyesinde meydana gelen toplam yağ (%) ve indirgen şeker (mg/100g) içeriklerindeki değişimler belirlenmeye devam edilmiştir.</p> <p>Gelecek dönemde, farklı paketleme yöntemleriyle depolamaya alınan organik ve konvansiyonel biber tohumlarının depolanması sürdürülecektir. Depolama boyunca her 4 ayda bir çimlenme ve güç testlerinin yanında tohum içeriğinde meydana gelen biyokimyasal değişimlerin belirlenmesine devam edilecektir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM /BBAD/15/A09/P02/03		
Proje Başlığı	Turşu Sanayisine Uygun Tatlı Süs Biberi Islahı		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-Kahramanmaraş		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü		
Proje Lideri	Cihan FIRAT		
Proje Yürütücüleri	Kerim KARATAŞ Yrd. Doç. Dr. B. Bülent ARPACI (Danışman)		
Başlama- Bitiş Tarihleri	1 Ocak 2015 – 31 Aralık 2019		
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 8500 TL	2016: 4.500 TL	2017: 4.500 TL 2018: 4.500 .TL
		2019: 4.000..TL	Toplam: 26.000 TL
Proje Özeti :	<p>Ülkemizde, turşu sanayinde kullanılan süs biberi türlerinin “Biberiye” ve “Yakan” olarak bilinen acı veya çok acı tiplerden oluştuğu ve turşu sanayinde kullanılan tatlı tipte bir süs biberi bulunmamaktadır. Süs biberi varyetelerinin çoğunlukla acı olması maalesef bu imkanı kısıtlamaktadır. Biber meyveleri değişik acılık düzeylerine sahiptir ve taze tüketimde ise tüketicilerin tercihlerinden birini de bu özellik belirlemektedir. Proje ile Ülkemiz turşu sanayinde kullanılmayan yeni bir tatlı süs biberi çeşidi elde edilerek ülke ekonomisine ve tüketicisine alternatif bir ürün sağlanması hedeflenmektedir. Bu açıdan içerdiği değişik mineral ve vitaminler yönünden çok zengin bir sebze türünü, acıyı sevmeyen veya sağlık açısından sakıncalı görülen kişilere ciddi bir alternatif olacağı düşünülmektedir.</p> <p>Ayrıca tek tip tatlı süs biberlerinde kullanılacak salamura içerisine, belli oranlarda acı biber veya suyu ilave edilmesi ile damak zevkine en yakın (az acı, orta acı) acılıklarda biber turşusu elde edilerek, tüketici odaklı bir değerlendirme şekli de sunulacaktır.</p> <p>Bu amaçla 2 adet yabancı orjinli süs biberi çeşidi ile 3 adet tatlı biber genotipi arasında kombinasyon ıslahı ile oluşturulan melez bahçesinden, seleksiyonlar yapılarak; acı olmayan, tek seferde tüketilebilecek boyutta ve verimi yüksek genotipler kendilenerek, açık tozlanan biber çeşitleri geliştirilmektedir.</p> <p>2017 yılında; F3 ve F4 kademedeki bitkilerimiz arazi şartlarında dikimi gerçekleştirilmiş ve seleksiyon kriterleri doğrultusunda kendilemelere devam edilmiştir. F5 kademedeki; 2 si acı olmak üzere 22 Genotip, F4 kademedeki ise 10 genotip olmak üzere toplamda 32 genotip seçilerek tohumları muhafaza edilmektedir.</p>		

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P01/02		
Proje Başlığı	Domateste <i>Fusarium oxysporum f.sp. radialis-lycopersici</i> 'ye Dayanıklı Hatların Geliştirilmesi		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü		
Proje Lideri	Mine BULUT		
Proje Yürütücüleri	Atilla ATA, Mustafa ÜNLÜ, Duygu ARGÜN, Sevinç TEKİN, Dr. Ayşegül ÇOLAK ATEŞ, Dr. Davut KELEŞ, Yrd. Doç. Dr. Hasan PINAR, Prof. Dr. Nedim MUTLU		
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-31.12.2018		
Projenin Toplam Bütçesi:	2016 yılı: 20.000	2017 yılı:10.000	2018yılı:5.000
Proje Özeti (200 kelimeyi geçmeyecek şekilde)	<p>Proje kapsamında birinci melezleme programında Mi-1.2, I1, I2, Ve (Ve1 veya Ve 2) lokus, Frl gen bölgelerini taşıyan 55 adet bitkide sonbahar döneminde yoğun TYLCV enfeksiyonu nedeniyle yeterli tohum elde edilemediği için aynı gen bölgelerini taşıyan (homozigot/heterozigot) 134 bitki seçilerek 22.03.2017 tarihinde araziye aktarılmıştır. İkinci melezleme programında da F2 kademesindeki bitkilerden MAS işlemi sonucunda Ty-1, Ty-3, Sw-5 ve frl gen bölgelerini taşıyan 58 adet bitki seçilmiş ve aynı tarihte araziye aktarılmıştır.</p> <p>Sonbahar döneminde ise birinci melez programında Mi-1.2, I1, I2, Ve (Ve1 veya Ve 2) lokus, Frl gen bölgelerini taşıyan F2 kademesindeki bitkilerde yapılan MAS sonucunda 255 adet bitki, ikinci melez programında da Ty-1, Ty-3, Sw-5 ve frl gen bölgelerini taşıyan F3 bireylerde yapılan MAS sonucunda 153 adet bitki 22.09.2017 tarihinde araziye aktarılmıştır.</p>		

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	BBSS-08-08
Proje Başlığı	Ege Bölgesi Sebze Islahı Programlarında Değerlendirilmek Üzere Mevcut Gen Havuzunun Korunması Ve Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Sevgi MUTLU
Proje Yürütücüleri	Mehmet Asım HAYTAOĞLU, Seyfullah BİNBİR, Ayşe KAHRAMAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 19.000 TL 2015: 20.000.TL 2016: 20.000.TL 2017: 20.000 TL 2018: 21.000 TL

Proje Özeti

Proje kapsamında domates, biber ve patlıcan ıslahı çalışmaları yürütülmektedir.

Domates Çeşit Geliştirme: 2017 yılı domates çalışmalarında farklı kendileme kademesinde bulunan toplam 3500 adet hattın kendileme çalışması yapılmıştır. Farklı kendileme kademesinde (F3, F4, F5, F6) bulunan populasyonlarda ve hibrit açılımlarında bitki ve meyve gözlemleri yapılmıştır. Sofralık ve sanayi tiplerin yer aldığı populasyonlar kırmızı ve pembe domates hatlarından oluşmaktadır. Sofralık domates hibrit çeşit geliştirme çalışmalarında 140 çeşit adayında bitki ve meyve gözlemleri yapılmış sonuçta 146-163-166-171-173-174-177 nolu hibrit adayları ümitvar görülmüştür. Özellikle meyve sertliği, meyve iriliği, meyve şekli ve meyve tadı gibi özellikleri dikkate alınarak seçimler yapılmıştır. Sonbahar döneminde bazı ümitvar melezlerin ebeveynlerinin tohum çoğaltımı ve melezlemeleri yapılmıştır. Sanayi domates hibrit çeşit geliştirme çalışmalarında 77 adet hibrit çeşit adayının yer aldığı verim denemesi augmented deneme desenine göre 3 kontrol çeşit, 4 blok ve her parselde 10 bitki olacak şekilde kurulmuştur. Hibrit çeşit adaylarına ait verim miktarlarının kontrol çeşitlerle karşılaştırılması sonucunda 29 hibrit çeşit adayının ilk 2 istatistik grubunda yer aldığı görülmüştür. Verim değerleri ve meyve özellikleri dikkate alınan hibrit çeşit adayları üçüncü yıl verim denemelerinde yer alacaklardır. SN 524, SN 417, SN 404, SN 129, SN 118 ve SN 236 nolu adaylar verim miktarları yanında meyve özellikleri yönünden ümitvar adaylar olarak gözlenmiştir. Ayrıca 2017 yılı ilkbahar ve yaz döneminde kademe ilerletme, ebeveyn tohumlarının çoğaltılması ve melezlemeler yapılmıştır.

Biber Çeşit Geliştirme: : 2017 yılı biber çalışmalarında farklı kendileme kademesinde bulunan toplam 610 hattın tohumları alınmıştır. Biber materyali sivri, çarliston, dolma ve yağlık biber tiplerinden oluşmaktadır.

Patlıcan Çeşit Geliştirme: 2017 yılı patlıcan çalışmalarında farklı kendileme kademesinde bulunan toplam 500 adet hattın tohumları alınmıştır. Patlıcan materyalinde 94 adet hibrit çeşit adayının yer aldığı verim denemesi augmented deneme desenine göre 4 kontrol çeşit, 5 blok ve her parselde 10 bitki olacak şekilde kurulmuştur. Hibrit çeşit adaylarının bitki ve meyve gözlemleri yapılmıştır. 77-78-82-84 nolu melezler meyve özellikleri açısından ümitvar bulunmuştur.

Gözlemler sonucunda %50 çiçeklenme gün sayısı 33-38 gün, %50 meyve bağlama gün sayısı 45-54 gün, meyve eni 3,6-10,6 cm ve meyve boyu 10-20,5 cm arasında yer aldığı gözlenmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/13/A09/P02/02
Proje Başlığı	Domates ve Biber Islah Materyallerinin Bazı Hastalıklara ve Nematoda Dayanımlarının Moleküler İşaretleyiciler Kullanılarak Belirlenmesi-II Çerçeve Proje: Ege Bölgesi Sebze Islahı Programlarında Değerlendirilmek Üzere Mevcut Gen Havuzunun Korunması Ve Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Ayşe KAHRAMAN
Proje Yürütücüleri	Mehmet Asım HAYTAOĞLU Dr. Seyfullah BİNİR, Sevgi MUTLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi: 80.000	2017: 16.000 TL

Proje Özeti

Proje kapsamında 2017 yılında F4 kademesinde 92 sofralık domates hatlarında, *Mi*, *Sw-5*, *Ty-1* ve *Ty-3*; 34 sanayilik hibrit domates çeşit adayında ve 54 sanayilik domates hibrit ebeveyn hatta *Sw-5* ve *Mi* hastalık ve zararlı dayanıklılık genleri için; 57 sanayilik hibrit ebeveyn domates hattında ve 35 sanayilik hibrit çeşit adayında *Ve*, *I2* ve *Mi* hastalık ve zararlı dayanıklılık genleri bakımından moleküler testleme yapılmıştır. Yapılan testlemede, F4 kademesindeki sofralık materyalde, 70 hassas, 13 heterozigot ve 8 homozigot Dayanımlı *Ty-3* (Domates sarı yaprak kıvrıcıklık virüsü) geni, 49 hassas, 23 heterozigot ve 19 homozigot dayanıklı *Ty-1* (Domates sarı yaprak kıvrıcıklık virüsü) geni, 45 hassas, 39 heterozigot ve 8 homozigot dayanıklı *Sw-5* geni, 32 hassas, 12 heterozigot ve 32 homozigot dayanıklı *Sw-5* geni içeren domates hat belirlenmiştir. Sanayilik hibrit çeşit adaylarından 9 heterozigot dayanıklı ve 2 homozigot *Mi* (*Nematod*) dayanıklılık geni ve 11 heterozigot dayanıklı *Sw-5* (Domates lekeli solgunluk virüsü) geni içeren sanayilik hibrit domates çeşit adayı belirlenmiştir. Yapılan diğer bir testlemede 35 hibrit çeşit adaylarından, 16 heterozigot dayanıklı ve 17 homozigot dayanıklı *Ve* (*Verticillium*) dayanıklılık geni içeren, 35 homozigot dayanıklı *I2* (*Fusarium*) geni içeren ve 2 homozigot dayanıklı, 7 heterozigot dayanıklı *Mi* (*Nematod*) dayanıklılık geni içeren çeşit adayı belirlenmiştir. Sanayi hibrit ebeveynlerinden 5 homozigot dayanıklı *Sw-5* (Domates lekeli solgunluk virüsü) geni ve 14 homozigot dayanıklı *Mi* (*nematod*) dayanıklılık geni; 40 homozigot dayanıklı *Ve* (*verticillium*) geni ; 57 homozigot dayanıklı *I2* (*Fusarium*) geni içerdiği belirlenmiştir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No	TAGEM /BBAD/14/A09/P01/03
Proje Adı	Sebzelerde Anaç Islahı Alt Proje: Domates F1 Anaç Çeşit Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma İstasyonu
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Atilla ATA
Proje Yürütücüleri	Hasan PINAR, Dr. Davut KELEŞ, Halil GÜR, Doç. Dr. Nedim MUTLU, Prof Dr. Halit YETİŞİR, Prof Dr.Saadet BÜYÜKALACA
Proje Başlama-Bitiş Tarihleri	Ocak-2014, Aralık 2018
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2014:20.000 TL, 2015: 20.000 TL, 2016: 20.000 TL 2018:20.000

Domates Dünya’da yaş sebze de en fazla üretilen sebze türüdür. Dolayısı ile hem insan beslenmesinde hem de içerdiği bileşikler bakımından insan sağlığına olan olumlu etkisi uzun yıllardır bilinmektedir. Artan nüfus ile birlikte Dünyada olduğu gibi ülkemizde domates üretimi artmaya devam etmektedir. Bu artışa paralel olarak yetiştiriciler özellikle örtü altı yetiştiriciliğinde halen mevcut olan ve yeni ortaya çıkan abiyotik ve biyotik stres koşulları ile mücadele etmektedirler. Bu stres koşulları hem kaliteyi ve verimi düşürmekte hem de girdileri artırmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için ya tüm bu koşullara dayanıklı çeşit geliştirmek ya da yine aynı koşullara dayanıklı anaç geliştirmek gerekmektedir. Birçok bitki türünde olduğu gibi domateste de anaç kullanımının yaygınlaşması araştırmacıları stres koşullarına tolerant veya dayanıklı aynı zamanda aşılanan çeşidi olumsuz etkilemeyen anaçları geliştirmeye yöneltmiştir.

2015 yılında

Bir önceki dönemde seçilen 40 bitkide bitkiden elde edilen bireylerde MAS yardımıyla *Fusarium*, *Verticillium*, Kök ur namatodu karşı homozigot dayanıklı olarak belirlene 150 birey kendileme ve tohum alma çalışmaları devam etmektedir.

2016 yılında

Hastalık dayanımları yönünden saflaştırılan bireylerde kök durumuna göre seleksiyon yapılmış ve hatların saflaştırılması devam etmektedir.

2017 yılında

Öne çıkan hatlarda melezlemeler yapılmıştır. Gelecek dönemde bu melezlerde aşılama yapılar anaç performansları belirlenecektir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM /BBAD/15/A09/P02/04
Proje Başlığı	Lice Domatesinin Toplanması, Tanımlanması ve Seleksiyon Yoluyla Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Gap Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü-DİİYARBAKIR
Projeyi destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü- DİİYARBAKIR
Proje Lideri	Şükran ATEŞ
Proje Yürütücüleri	Murat KAYA, Ferhat OĞURLU, Prof. Dr. Nebahat SARI, Yrd. Doç. Dr .Vedat PİRİNÇ
Başlama ve Bitiş Tarihleri	01/01/2015 - 31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi	Genel Toplam: 30.000 TL
Proje Özeti 2017 yılında 1 gr' daki daki tohum sayısı 20 popülasyonda 258 ile 552 arasında, 1000 dane ağırlığı 1.74 ile 4.06 arasında, tohum boyu 2.59 ile 4.09 arasında, tohum çapı 2.05 ile 2.77 arasında, tohum kalınlığı 0.49 ile 0.72 arasında, hipokotil uzunluğu 1.81 ile 2.56 arasında, hipokotil çapı 1.68 ile 2.15 arasında, kotiledon boyu 37.09 ile 49.7 arasında, kotiledon çapı 6.31 ile 8.33 arasında, bitki boyu 42.33 ile 72.33 arasında, bitki taç genişliği 47.66 ile 76.66 arasında, gövde kalınlığı 11.84 ile 17.59 arasında, yaprak genişliği 20 ile 39.35 arasında, yaprak sap uzunluğu 7.78 ile 18.15 arasında, erkek organ sayısı 7 ile 10 arasında, toplam verim 72.028 ile 157.196 arasında, pazarlanabilir verim 31.57 ile 93.64 arasında, meyve ağırlığı 90 ile 304 arasında, meyve çapı 55.25 ile 97.57 arasında, meyve boyu 33.19 ile 60.57 arasında, karpel sayısı 4 ile 13 arasında, meyve eti sertliği 320 ile 637 arasında ve meyve suyu asitliği ise 4.23 ile 4.63 arasında bulunmuştur.	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P01/01
Proje Başlığı	Islah Programlarında Kullanılacak Domates Hatlarının Düşük Sıcaklıklara Tolerans Düzeylerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Akdeniz Üniversitesi
Proje Lideri	Dr. Akın TEPE
Proje Yürütücüleri	Dr. Volkan GÖZEN, Işıl DEMİRTAŞ, Volkan TOPÇU, Orçun ÇINAR, Prof. Dr. Nedim MUTLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016 Yılı: 24000 TL 2017 Yılı: 7000 TL 2018 Yılı: 4500 TL Toplam : 35 500 TL
Proje Özeti	<p>Yetiştiriciliği sınırlayan en önemli faktörler biyotik ve abiyotik stres koşullarıdır. Abiyotik stres koşullarından birisi olan düşük sıcaklık stresi ise bitkisel üretimi sınırlayan en önemli çevresel stres faktörlerinden birisidir. Düşük sıcaklık stresi domateste çoğunlukla 15°C altında ortaya çıkmakta ve özellikle sera koşullarında yetiştirilen domateslerde, düşük sıcaklık stresinden kaynaklanan ciddi boyutlarda verim düşüklüğü ortaya çıkmaktadır. Bu problemler çimlenme aşamasından meyve oluşumu ve meyve kalitesine kadar olan büyüme ve gelişme süreçleri içinde ortaya çıkabilmektedir. Bu sebeple bu projede Batem domates gen havuzunda bulunan genotiplerin düşük sıcaklıklardaki performanslarının belirlenmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Projede bu yıl BATEM gen havuzunda bulunan farklı türlerdeki 300 domates genotipinden düşük sıcaklık çalışmasında kullanılacak diğer 150 adetinde ön seleksiyon seçimleri yapılmıştır. Genotipler fide aşamasında iken +5 °C de 3 gün ve daha sonra 24/30 °C de (gece/gündüz) 3 gün tutularak soğuk testlemesi yapıldı ve soğuğa tolerant olduğu düşünülen 19 adet genotip belirlendi. Bu genotiplerden 11 tanesi ile vejetatif testleme yapılarak elektriksel iletkenlik kuru madde verimleri, generatif testlemede ise polen canlılığı, miktarı ve çimlenme testleri yapılarak genotiplerde ilk değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca tolerant olabilecek genotiplerin arazi performanslarına bakılmak üzere bu yıl tek ürün döneminde seraya dikimleri gerçekleştirilmiştir. Gelecek yıl tek ürün döneminde yetiştiriciliği yapılan genotiplerin tartılı derecelendirme metodu ile düşük sıcaklık performansları değerlendirilecektir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A01/P01/12
Proje Başlığı	Domates Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Aylin KABAŞ (İbrahim ÇELİK)
Proje Yürütücüleri	Serkan AYDIN, Dr. Abdullah ÜNLÜ, Emine GÜMRÜKÇÜ, Nejla ÇELİK, Dr. Akın TEPE, Bengi TOPKAYA KÜTÜK, Kübra YILDIZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015- 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 30000, 2016: 32500, 2017: 35000, 2018: 37500, 2019: 40000 TOPLAM: 175000
Proje Özeti (2017 Yılı Faaliyetleri dahil): Domates (<i>Solanum lycopersicum</i> L.), Dünya’da ve Türkiye’de yetiştirilen en önemli sebzendir. Özellikle örtüaltı alanlarımızın % 50’sinden fazlasında domates yetiştirilmekte ve serada yetiştirilen domates çeşitlerinin % 100’ünü de F1 hibrit çeşitler oluşturmaktadır. Bu proje kapsamında yürütülen domates ıslah çalışmaları ile örtüaltı yetiştiriciliğine uygun, yüksek verimli, biyotik ve abiyotik stres koşullarına dayanıklı hibrit ve hat geliştirmek hedeflenmiştir. 2017 Yılı Çalışmaları: İlbahar döneminde çeşit adaylarıyla verim denemesi kurulmuştur. Denemede, 34 domates çeşit adayları ile 1 adet ticari domates çeşidi de kontrol olarak yer almıştır. Sera denemesi tesadüf blokları deneme desenine göre kurulmuştur. Çeşit adaylarının verim, meyve ve bitki özellikleri bakımından gözlemleri yapılmıştır. Buna göre 3 adet çeşit adayı tespit edilmiştir. “İPEKCE” ismi ile tescili alınan domates çeşidinde tohum üretimi yapılmıştır. Bu proje kapsamında; gen havuzundaki domates hatlarının Domates Sarı Yaprak Kıvrıcıklık Virüsü (Tomato Yellow Leaf Curl Virus=TYLCV), Domates Lekeli Solgunluk Virüsü (Tomato Spotted Wilt Virus = TSWV) karşı klasik ve moleküler testlemeleri devam etmiştir. Dayanıklı bulunan hatlar, melezleme ve karakterizasyon çalışmalarında kullanılmak üzere belirlenmiştir. Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Dayanıklı bulunan hatlarda melezleme çalışmaları yapılarak hibritler oluşturulacaktır. Elde edilen hibrit kombinasyonları ile verim denemeleri kurulacaktır.	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Gaziantep Biberinin Seleksiyon Yoluyla Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Mevlüde TATAR
Proje Yürütücüleri	Atilla ATA, Çetin NACAR, Ali TEKİN, Yrd.Doç.Dr. Bekir Bülent ARPACI, Mahmut BAYRAM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2018- 30/12/2022
Projenin Toplam Bütçesi:	15.000 - 10.000 - 10.000 - 10.000 - 10.000 =55.000 TL
Proje Özeti	<p>Biber ülkemizin her bölgesinde yetiştiriciliği yapılan, taze veya çeşitli şekillerde işlenmiş olarak yaygın kullanıma sahip bir sebze türüdür. Türkiye 2.15 milyon ton biber üretimi ile dünya sıralamasında 3.sırada yer almaktadır. Ülke ikliminin sebze yetiştiriciliğine uygun olması, birbirinden farklı çok sayıda biber genotip ve tiplerin oluşmasını sağlamıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde de farklı genotiplere rastlanmakta hatta bu farklılıklar illere göre de değişmektedir. Bölgede Gaziantep biberi dolmalık tipinde olup, kurutmalık taze, toz, salça, pul biber v.b şekillerde kullanılmakta ve Gaziantep yemek kültüründe önemli bir yere sahiptir. Gaziantep de yoğun olarak tüketildiği gibi dolmalık olarak kurutulmuş olanları ülkemiz genelinde marketlerde ve yöresel ürünler satan işyerlerinde satılmaktadır. Son yıllarda taze olarak tüketime sunulan Gaziantep biberi Gaziantep dışındaki diğer pazarlarda da yer almaya başlamış ve talebi her geçen gün artmaktadır.</p> <p>Bu çalışma, Gaziantep yöresinde yetiştirilen kuru dolmalık tipindeki Gaziantep biber ekiliş alanları gezilerek üstün olanlar seçilerek; seçilen bireyler döl kontrollü teksel seleksiyon yöntemi ile standart çeşit geliştirilecektir. Deneme Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü arazisinde 2018-2022 yıllarında arasında yürütülecektir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Yüksek Sıcaklığa Toleransı Belirlenmiş Domates Hatlarının Güney Doğu Anadolu Koşullarında Kuraklık ve Tuzluluğa Toleransının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Mahmut BAYRAM
Proje Yürütücüleri	Zir. Yük. Müh. Erdal KÜÇÜK Zir. Yük. Müh. Akın ÜN Zir. Müh. Ufuk RASTGELDİ Zir. Yük. Müh. Davut ŞAHİN Prof. Dr. H.Yıldız DAŞGAN Prof. Dr. İdris BAHÇECİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2018 – 2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2018 : 30.000 TL 2019 : 20.000 TL 2020 : 20.000 TL
Proje Özeti	<p>Projemizde daha önceki yapılan çalışmalar sonucunda Şanlıurfa ve Adana’da toplanan yerli domates genotiplerinden yüksek sıcaklıklara dayanıklı olarak seçilen hatların, tuzluluk ve kuraklık stresine göre toleranslılık seviyeleri belirlenecektir. Bitkilerin tuzluluk ve kuraklık stresinden etkilenme seviyelerini ortaya koyabilmek için bir dizi morfolojik, fizyolojik ve pomolojik parametreler ölçülecektir. Bitki materyali olarak projede kullanılmak üzere öngörülen 4-10-43, 63-16-6 ve 64-16-42 genotiplerinin tohum yokluğundan dolayı çıkartılarak , yerlerine Beyköy14, GAP117 ve GAP119 genotiplerinin konulması ve ayrıca tuzluluğa toleranslı olarak öngörülen Tom148’in yerine ise yine tuzluluğa toleranslılığı belirlenmiş Şanlıurfa koşullarında adaptasyonu daha iyi olan Tom23 önerilmektedir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A09/P01/12
Proje Başlığı	Patlıcan Islahı Programları için Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. H. Filiz Boyacı
Proje Yürütücüleri	Emine Gümrükçü, Dr. Akın Tepe, Selda Çalışkan, Aytül Kitapçı, Kübra Yıldız
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 30000, 2016: 32500, 2017: 35000, 2018: 37500, 2019: 40000 TOPLAM: 175000
Proje Özeti (2017 Yılı Faaliyetleri dahil): Bu proje kapsamında yürütülecek olan patlıcan ıslah çalışmaları ile ülkemiz tohumculuk sektörünün ve üreticilerin ihtiyacını karşılayabilecek farklı tiplerde ve özellikle patlıcan materyallerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. 2017 yılında yapılan çalışmalar: İlkbahar yetiştirme dönemi -2017 yılında düzenlenen grup toplantısında alınan karar gereği Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce Dr. Sali FİDAN tarafından yürütülen 'Seleksiyon Yoluyla Koçaş Patlıcanı Islahı' projesi kapsamında 'Standart Tohumluk Kaydı' yapılacak genotipin belirlenmesi amacıyla Enstitümüzde ikinci lokasyon olarak deneme kurulmuştur. 10 genotiple üç tekerrürlü kurulan denemede verim değerleri alınmış ve morfolojik gözlemleri yapılmıştır. Koçaş patlıcanı olarak STK kaydı yapılabilecek genotip belirlenmiştir. - <i>S.macrocarpon</i> L., ve <i>S.melongena</i> gr. E ile enstitü hatlarımız arasında yapılan melezlemelerden elde edilen F1 bitkileri, gen havuzuna yeni katılan bazı materyaller Fusarium ve Verticillium'a karşı klasik test metotları ile test edilmişlerdir. -Kademe ilerletilmesi amacıyla yeni ıslah materyallerinde kendileme ve gözlem çalışmaları yapılmıştır. -Yeni çeşitlerimizin ebeveynlerinin tohum üretimi gerçekleştirilmiştir. -Patlıcanda bakteriyel solgunluğa neden olan <i>Clavibacter michiganensis subsp. michiganensis</i> (Cmm) etmenine karşı dayanıklılık ile ilgili çalışmalarda F2 ve BC1 populasyonları oluşturulmuştur. Hastalıkla ilgili testlemelerde kullanılan izolat Prof. Dr. Yeşim Aysan'dan tarafından hazırlanmıştır. Sonbahar yetiştirme dönemi -YILDIRIM patlıcan çeşidimizin tohum üretimi çalışmaları yapılmıştır. Çeşidimiz 1 Kasım 2017 tarihinde TTSM'de düzenlenen toplantıda alınan karar gereği tescil edilmiştir. - <i>S.macrocarpon</i> L., ve <i>S.melongena</i> gr. E ile enstitü hatlarımız arasında yapılan melezlemelerden elde edilen F2 bitkileri, gen havuzuna yeni katılan bazı materyaller Fusarium'a karşı hem klasik hem de moleküler test metotları ile Verticillium'a karşı klasik test metodu ile test edilmişlerdir.	

-BATEM patlıcan gen havuzunda bulunan farklı meyve özelliklerinde (beyaz, çizgili, mor, yuvarlak şekilli) hatların tohum yenileme çalışmaları yapılmış, bitki ve meyve özelliklerini içeren patlıcan için önemli kriterle gözlemleri gerçekleştirilmiştir.

Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler:

-Yabani kültür formlar arasında yapılan melezlemelerden oluşturulan hatların geriye melezlemeler ve dayanıklılık testleri

-Nematoda dayanıklılık çalışmaları

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM /BBAD/14/A09/P01/03
Proje Başlığı	Patlıcanda <i>Solanum melongena</i> x <i>Solanum torvum</i> Melez Popülasyonlarının Oluşturulma Olanaklarının Araştırılması ve Patlıcan Anaçlarında Androgenosis Yoluyla Dihaplodizasyon
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma İstasyonu Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Akdeniz Ün. Tarımsal Biyoteknoloji Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Atilla ATA
Proje Yürütücüleri	Zir.Yük.Müh. Hasan PINAR Dr. Davut KELEŞ, Zir.Yük.Müh. Nihal DENLİ, Zir.Yük.Müh. Ceren EKŞİ, Zir.Yük.Müh. Duygu ALTUNÖZ, Doç. Dr. Nedim MUTLU Prof. Dr. Saadet BÜYÜKALACA,
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2014-31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi:	62 500
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada birçok hastalık ve zararlı yönünden dayanıklılık kaynağı olan yabani patlıcan türü olan <i>Solanum torvum</i>'dan özellikle patlıcan anaç ıslahında kullanmak üzere bu dayanıklılık genlerinin kültürü yapılan <i>Solanum melongena</i>'ya aktarılması amacı ile <i>Solanum melongena</i> ile melez popülasyonlarının oluşturulması ve bu melez popülasyonlarında <i>Solanum melongena</i> ile <i>Solanum torvum</i>'un melez F1 döllerı genellikle kısır olduğu için ortaya çıkan bu handikap F1 döllerinde kromozon katlaması oluşan tetraploid bireylede anter veya mikrospor kültürleri vasıtasıyla tekrar diploid hale getirilerek kısırlığın aşılması planlanmaktadır. İkinci yol olarak <i>S. melongena</i> ile <i>S. torvum</i> arasında farklı <i>Solanum</i> türleri kullanılarak köprü melezlerin oluşturularak fertil bireylerin eldesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmada ayrıca patlıcan anaçlarında anter kültürleri yardımıyla saf hatların elde edilmesi amaçlanmaktadır</p> <p>Projenin birinci ve ikinci yıllarında 33 adet <i>Solanum melongena</i> X <i>Solanum torvum</i> melez kombinasyonunda bitki elde edilmiş ve elde edilen kombinasyonlardan 1 tanesi de çiçektozu canlılık ve çimlenmesi düşük oranda bulunmuş ve bu kombinasyondaki bitkiler yardımıyla yapılan geri melez ve kendileme çalışmalarında kendilenmiş veya geri melez yapılmış bitkiler elde edilememiştir.</p> <p>F1 bitkilerinde kromozon katlaması uygulamasında ise iki kombinasyonda deneme kurulmuş ve sadece 3 kombinasyon tetraploid birey (5 adet) elde edilmiş fakat tetraploid hatlardan anter kültürü yardımıyla diploid hatlar elde edilememiştir.</p> <p>Köprü melez uygulamasında ise sadece <i>Solanum melongana</i> x <i>Solanum aethiopicum</i> melez kombinasyonuna <i>Solanum torvum</i> da çiçektozu getirilerek yapılan melezlemelerden bitki elde edilmiş bu bitkilerde çiçektozu canlılık ve çimlenme değerleri elde edilememiştir. Geriye melezleme çalışmalarında ise meyve tutumu gerçekleşmemiştir. Patlıcan anaçlarında dihaplodizasyon çalışmasında ise toplam 5 farklı ortam denenmesine rağmen olumlu sonuç alınmamıştır.</p> <p>2017 yılında 3 adet tetraploid F1 bitkisinde Anter kültürü ve Mikrospor kültürü yoluyla diploid hataların eldesi çalışmalarına devam edilmiştir. Ayrıca Agr 703 F1 çeşidinden elde edilen F3 bitkilerinde İPGRİ göre morfolojik tanımlama yapılmıştır. Çalışmalar devam etmektedir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A09/P02/01
Proje Başlığı	Diyarbakır Yerel Patlıcan Popülasyonlarının Toplanması, Tanımlanması ve Seleksiyon Yoluyla Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Gap Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü-DİYARBAKIR
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Dicle Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bahçe Bitkileri Bölümü-DİYARBAKIR
Proje Lideri	Mehmet ÇİÇEK
Proje Yürütücüleri	Murat KAYA, Şükran ATEŞ, Yrd. Doç. Dr. Vedat PİRİNÇ
Başlama- Bitiş	01.01.2017 – 31.12.2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5.000 TL 2018: 5.000 TL 2019: 5.000 TL 2020: 5.000 TL 2021: 5.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışma ile Diyarbakır yöresinde yoğun bir şekilde üretimi ve tüketimi yapılan, üstün özellik gösteren, yerli patlıcan popülasyonlarının toplanıp, tanımlanarak seleksiyon yöntemi ile ıslahı amaçlanmıştır.</p> <p>2017 yılında Diyarbakır yöresinde yoğun olarak, patlıcan yetiştiriciliği yapılan alanlarda survey çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde üstün özellik gösteren 33 farklı popülasyondan patlıcan tohumu toplanmıştır.</p> <p>2018 yılı Mart ayında, daha önce 33 farklı popülasyondan toplanan patlıcan tohumları sera koşullarında viollere ekimleri yapılacaktır. Daha sonra çimlenen fideler Nisan 2018'de araziye şaşırtılacaktır. UPOV (Uluslararası, Yeni Bitki Varyetelerini Koruma Birliği) tarafından <i>Solanum melongena</i> L' nin tüm varyeteleri için kullanılan skalalardan yararlanılarak yerli patlıcanların karakterizasyonu belirlenecektir.</p> <p>Araştırmada ölçümü yapılan karakterlere ait sayısal verilerin değerlendirilmesi için istatistiksel analizleri SPSS paket programında yapılacaktır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A09/P01/13
Proje Başlığı	Hıyar Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin (<i>yarı yol materyali</i>) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Volkan GÖZEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Esra CEBECİ, Nejla ÇELİK, Dr. Akın TEPE, Dr. Mehmet AYDOĞDU, Dr. Filiz ASRİ ÖKTÜREN, Yrd. Doç. Dr. Hakan FİDAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015- 31.12.2019 (Devamlı)
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 30000, 2016: 32500, 2017: 35000, 2018: 37500, 2019: 40000 TOPLAM: 175000
Proje Özeti (2017 Yılı Faaliyetleri dahil): 2016 ilkbahar döneminde 6 hat ile yapılan melez kombinasyonundan 15 adet hibrit kombinasyonu elde edilmiştir. Bu hibritlerin özel kombinasyon yetenekleri (ÖKY) belirlemek üzere 2016 sonbahar döneminde verim denemesi kurulmuştur. 2017 ilkbahar döneminde ise, bu hibritlerin bahar dönemi performansları verim ve verim bileşenleri yönünden test edilmiştir. Denemede; erkenci verim değerleri 129,8 g ile 1351,6 arasında, bitki başına verim değerleri 2026,3 g ile 4643,2 g arasında, erkenci meyve sayısı 1,2 adet ile 9,7 adet arasında, toplam meyve sayısı 14,2 ile 28,9 adet arasında değişim göstermiştir. Verim değerleri değerlendirildiğinde 21, 1, 20, 2 ve 19 no'lu kombinasyonların kontrollere göre verim açısından benzer performansa sahip olduğu belirlenmiştir. 2017 ilkbahar döneminde her iki dönemde öne çıkan genel kombinasyon yeteneği (GKY) yüksek 6 hat ile özel kombinasyon melezi (ÖKM) yapılmıştır. 15 adet hibrit kombinasyonu elde edilmiştir. 2017 sonbahar döneminde hibritlerin güz dönemi performansları test edilmiştir. Denemede; erkenci verim değerleri 795 g ile 1351,6 arasında, bitki başına verim değerleri 1759,7 g ile 4360,3 g arasında, erkenci meyve sayısı 1,0 adet ile 19,2 adet arasında, toplam meyve sayısı 10,7 ile 42,6 adet arasında değişim göstermiştir. Verim değerleri değerlendirildiğinde 3, 5, 6, 12 ve 13 no'lu kombinasyonların kontrollere göre verim açısından benzer performansa sahip olduğu belirlenmiştir. Biyotik stresler çalışmaları kapsamında; 2017 ilkbahar dönemde Kabak Sarı Mozaik Virüsüne (Zucchini Yellow Mosaic Virus-ZYMV) yönelik 47 genotipin testlemesi yapılmış, 5 genotip yüksek tolerant ve 4 genotip orta düzeyde tolerant olduğu belirlenmiştir. 2017 sonbahar döneminde verim denemesinde yer alan 30 genotip hem ZYMV'e hemde Hıyar Mozaik Virüsüne (Cucumber Mosaic Virus-CMV)'ne yönelik testlemesi yapılmıştır. Sonuç olarak hem ZYMV'de 4 genotip yüksek tolerant ve 4 genotip orta düzeyde tolerant olduğu; CMV'de ise 30 genotipten 6 genotipin yüksek tolerant ve 14 genotipin ise orta düzeyde tolerant olduğu tespit edilmiştir. Hat ve yarıyol materyali geliştirme; 2017 ilkbahar döneminde farklı tiplerdeki F3 kademesindeki 89 materyalde saflaştırmak amacıyla kendileme ve seleksiyon çalışması yapılmıştır.	

Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Yarıyol materyallerinde kendileme-melezleme ve seleksiyon ve tohum üretimi, gen havuzunun abiyotik-biyotik testlemesi ve hibritlere ait ilkbahar verim denemesi çalışmaları yapılacaktır.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P04/04
Proje Başlığı	Yazlık Kabaklarda ZYMV'ye (<i>Zucchini Yellow Mosaic Virus</i>) Tolerant Hatların Hibrit Performanslarının Belirlenmesi
Proje Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Çetin NACAR
Proje Yürütücüleri	Veysel ARAS, Yrd. Doç. Dr. Hakan FİDAN, Prof. Dr. Nebahat SARI
Başlama- Bitiş Tarihleri	Ocak 2016–Aralık 2018
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2016: 10.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL
Proje Özeti	
<p>Bu çalışmada, “Yazlık Kabaklarda ZYMV'ye (<i>Zucchini Yellow Mosaic Virus</i>) Tolerant Hatların Hibrit Performanslarının Belirlenmesi” projesi kapsamında 2017 yılı içerisinde Özel Kombinasyon Testi kapsamında melezlemeler yapılmış ve bitki tohumları çıkarılmıştır. 2017 Sonbahar döneminde ZYMV testlemeleri ve Özel Kombinasyon Yeteneği testlemesinin de melezlerin hibrit performanslarına bakılmıştır. Bitki başına toplam verim bakımından 280-A*Z-31 (1392,33 gr/bitki), 136*280-A (1163,66 gr/bitki) ve 2XottoF3-5(4)*Z-34 (1129,00 gr/bitki) olarak ilk üç sırada yer almıştır. En düşük bitki başına verim ise Z-28*Z-38 (370,33 gr/bitki) melezinde görülmüştür. Bitki başına meyve sayısı bakımından 280-A*Z-31 (9,6 adet/bitki) , 136*280-A (8,2 adet/bitki) ve 2xottof3-5(4)*Z-38 (7,66 adet/bitki) olarak ilk üç sırada yer almıştır. En düşük bitki başına meyve sayısı ise Z-28*Z-38 (3,13 adet/bitki) melezinde görülmüştür. Hibrit aday olabilecek melez bitkilerde ZYMV virüs testlemeleri yapılmış ve oldukça yüksek oranda tolerant melezler tespit edilmiştir.</p> <p>Sonuç olarak başta ZYMV'ye tolerantlık, verim ve kalite bakımından Z-50*Z-34, Z-35*Z-34, Z-28*Z-34, 167-A*Z-38, Z-24*Z-31, 1xottoF3-5-(2)*Z-38, 280-A*Z-31, Z-50*Z-38 ve Z-34*Z-38 melezleri ön plana çıkmıştır. Bu hibrit adaylarının 2018 yılı ilkbahar ve sonbahar döneminde verim denemeleri yapılacaktır.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A09/P07/01
Proje Adı	Trakya-Marmara Bölgesi Çerezlik Kabak Islah Çalışmaları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü- EDİRNE
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Göksel EVCİ
Proje Yürütücüleri	Dr. Veli Pekcan, Mehmet İbrahim YILMAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2014-31/12/2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014:10.000 TL 2015:12.000 TL 2016:14.000 TL 2017:12.000 TL 2018:12.000 TL
Proje Özeti :	<p>Proje çerezlik kabakta yüksek tane verimli, geniş adaptasyon kabiliyetine sahip, bölgede yaygın olan hastalıklara dayanıklı hibrit ve açık döllenmiş çeşit geliştirme çalışmalarını kapsamaktadır. Bu özelliklerin yanında çerezlik kalitesi iyi, iri taneli, iç oranı yüksek, lezzetli, yeni çeşitler geliştirilmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Islah çalışmalarında tek bitki ıslah yöntemi ve geri melez ıslah yöntemi kullanılmaktadır. Islah programı kabuklu ve kabuksuz olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. 2017 yılında kabuklu taneye sahip çerezlik kabak ıslah bölümünde 157 popülasyon materyal, kabuksuz taneye sahip çerezlik kabak ıslah bölümünde 49 materyal ekilmiştir. Bunların içinden fenotip olarak iyi olanlar seçilerek kendilenmiştir.</p> <p>2017 yılında 26 çeşitlik hibrit kabak verim denemesi sulu koşullarda kurulmuştur.</p> <p>ZYMV dayanıklı kaynak ile bazı F6 ve F7 materyali arasında melezlemeler yapılmıştır. Daha önceki ZYMV dayanıklı kaynak ile yapılan melezlemelerden elde edilen geri melez materyallerine yapay yolla virüs bulaştırılarak dayanıklılar ve tolerant tek bitkiler tespit edilmiştir. Virüslü bitkilere eliza testi yapılarak virüs bulaşması doğrulanmıştır. Dayanıklı bulunan tek bitkilere geri melezlemeler yapılmıştır.</p> <p>Ayrıca üretim izinli olan çeşitlerimizin ebeveyn hatlarının elit tohum üretimleri yapılmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler	Çerezlik Kabak, Islah, Hibrit, Seleksiyon, ZYMV.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A09/P01/15
Proje Başlığı	Kavun Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin (Yarıyol Materyali) Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Zir. Yük. Müh. Mine ÜNLÜ
Proje Yürütücüleri	Dr. Rana KURUM, Dr. Abdullah ÜNLÜ, Dr. İlknur POLAT, Dr. Akın TEPE
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2015 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 30000, 2016: 32500, 2017: 35000, 2018: 37500, 2019: 40000 TOPLAM: 175000
Proje Özeti (2017 Yılı Faaliyetleri dahil): Bu proje kapsamında örtüaltı yetiştiriciliğine uygun, verimli, erkenci, hastalıklara ve nakliyeye dayanıklı ayrıca pazarın talebini karşılayacak, çeşit ebeveyni olabilecek ıslah materyalleri geliştirilerek, yerli hibrit kavun çeşitlerinin üretimde yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.	
2017 yılında yapılan çalışmalar: Ülkemizde kavun üretiminin % 85'ini oluşturan kışlık kavunlarda külemeye dayanıklı yerli ticari çeşitler bulunmamaktadır. Bu nedenle, yerli çeşitlerin geliştirilmesinde kullanılacak külemeye dayanımı yüksek hatlara ihtiyaç vardır. Dayanıklı hatlar ve çeşitler geliştirilerek sektörün kullanımına sunmak amacıyla; 2016 yılında USDA'dan getirilen dayanıklı genitörle, külemeye hassas 5 adet BATEM kışlık kavun saf hattı arasında melezlemeler yapılmıştır. Elde edilen F1'ler ile hassas ana hatlar arasında geriye melezleme çalışmaları yürütülmüş ve Geriye Melez 1 (GM1) tohumları elde edilmiştir. Enstitümüze ait ÜNLÜ kavun çeşidinin STK kaydı gerçekleştirilmiştir. Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması kapsamında Batem ile Denizli (Acıpayam) ve Konya (Çumra) İl GTH (Gıda Tarım Hayvancılık) Müdürlüğü KTV (Koordinasyon ve Tarımsal Veriler) Şube Müdürlüğü ile yapılacak olan Çeşit Tanıtımı Projesi için ÜNLÜ kavun çeşidinin tohum üretimi yapılmıştır. 2017 ilkbahar döneminde kışlık kavun çeşit adaylarıyla verim denemesi kurulmuştur. 9 adet hibrit kombinasyonu 2 ticari çeşitle, 3 tekerrürlü ve her tekerrürde 10 bitki olacak şekilde tesadüf blokları deneme desenine göre denemeye alınmış ve verim bakımından değerlendirilmiştir. Yapılan varyans analizine göre 4 aday çeşidimiz kontrol çeşitlerle aynı grupta yer almıştır. Dayanıklılık Çalışmaları: Bakteriyel Meyve Lekesi Hastalığı etmeni <i>Acidovorax citrulli</i> 'ye karşı gen havuzunda bulunan 26 adet kavun genotipleri testlenmiştir. İnokulasyondan 16 gün sonra sonuçlar değerlendirilmiş ve 11 adet genotip tolerant olarak tespit edilmiştir. Bu genotiplerden 23 adeti de ayrıca yaprak biti <i>Aphis gossypii</i> 'ye karşı test edilmiş, 72 saat sonunda; 5 genotip hassas, 2 genotip orta derece tolerant, 16 genotip tolerant olarak bulunmuştur. Ayrıca F6 kademesinde 109 adet külemeye tolerant yazlık kavun hatları, Kabak Sarı Mozaik Virüsüne (<i>Zucchini Yellow Mosaic Virus- ZYMV</i>) ve Hıyar Mozaik Virüsüne (<i>Cucumber Mosaic Virus- CMV</i>) karşı klasik olarak testlenmiştir. Tolerant bulunan hatlar çeşit geliştirme çalışmalarında kullanılmak üzere kavun ıslah programına dahil edilmiştir.	

Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Dayanıklı bulunan hatlarda melezleme çalışmaları yapılarak hibritler oluşturulacaktır. Elde edilen hibrit kombinasyonları ile verim denemeleri kurulacaktır. Ünlü kavun çeşidi için tanıtım ve yayım faaliyeti yapılacaktır.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P04/03
Proje Başlığı	Bazı Biyoaktif Özellikler Bakımından Üstün Karpuz Hibritlerin Elde Edilmesi
Proje Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Veysel ARAS
Proje Yürütücüleri	Dr. Çetin NACAR, Mustafa ÜNLÜ, Zafer Kardeşahin, Çağlar EROĞLU, C.Aylin OLUK, Prof. Dr. Nebahat SARI
Başlama- Bitiş Tarihleri	Ocak 2016–Aralık 2018
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2016: 10.500 TL 2017: 14.000 TL 2018: 14.000 TL
Proje Özeti <p>Bu çalışmada, “İleri Islah Programlarında Değerlendirmek Üzere Karpuz Gen Havuzundaki Elit Saf Hatların Hasat Sonrası Biyoaktif Özelliklerinin Karakterizasyonu” projesi sonucunda elde edilen veriler çerçevesinde seçilen 30 adet karpuz hattı 2016 yılında melezlenmiş ve hibrit tohumları çıkarılmıştır. Bu hibrit tohumlar 2017 yılında açık araziye dikilmiş ve temmuz ayında hasadları yapılmıştır. Bu hibritlerin Meyve ağırlığı (g), Meyve uzunluğu (cm), Meyve çapı (cm), Meyve sapı uzunluğu (cm), Meyve sapı kalınlığı (mm), Kabuk kalınlığı (mm), Tohum sayısı (1/4 meyvede), 10 adet tohum ağırlığı (g), LAB (L*,a*,b*) değerleri, pH, SÇKM, NaOH, SÇKM (%), Antioksidan Aktivite (%), Toplam Fenol (mg/kg), Toplam Karotenoid (mg/kg), β-Karoten (mg/kg), Likopen (mg/kg), Fruktoz (g/100g), Glikoz (g/100g), Sakkaroz (g/100g), Askorbik Asit (mg/kg), Pektinmetilesteraz (U/mL) ve Kitinaz (U/mL) sonuçlarına bakılmıştır. Citrullin analizleri için optimizasyon çalışmaları devam etmektedir. 2018 yılında da tekrar açık alana aynı hibritler dikilecek ve karpuz meyvelerinde biyoaktif ve morfolojik özelliklere bakılacaktır.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/10/A09/P10/17
Proje Başlığı	Lahana Islahı Programları İçin Nitelikli Genitörlerin Geliştirilmesi ve Tohum Teknolojisi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Hayati KAR
Proje Yürütücüleri	Dr. Mehtap ÖZBAKIR ÖZER, Şenay MURAT DOĞRU
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 10.000 TL 2016: 10.000TL 2017: 10.000TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000
Proje Özeti	<p>Bu projenin temel amacı; ülkemiz sebze üretiminde önemli bir paya sahip olan beyaz baş lahanada pazar değeri yüksek, sarmalık veya sanayide kullanılmak üzere nitelikli hat ve yerli F₁ hibrit çeşitlerin geliştirilmesidir.</p> <ol style="list-style-type: none"> Morfolojik Karakterizasyon: Saf hat haline gelen materyallerde vejetasyon döneminde (Kasım 2016 – Mart 2017) materyallerin 34 morfolojik özelliğe göre karakterizasyonu yapılmıştır. Seleksiyon Çalışmaları: Hatlarda, melez kombinasyonlarda ve kısır hatlarda farklı seleksiyon kriterleri uygulanarak selekte edilmişlerdir. Kendileme Çalışmaları: 2016 yılında kurulan denemelerde yetiştirilen, karakterizasyonu yapılan ve selekte edilen farklı kendileme kademelerindeki genetik materyale ait tohumluk bitkilerin 2017 yılı ilkbahar döneminde (Nisan-Mayıs) kendileme çalışmalarına alınmıştır. Hibrit Çeşit Geliştirme: Yeni hibrit adayları elde etmek amacıyla mevcut baş lahana gen havuzunda bulunan ileri kendileme kademesindeki 8 hat arasında melezleme çalışmaları yapılmıştır. Erkek Kısırlığı Çalışmaları: Stoplazmik erkek kısırlığı aktarma amaçlı toplam 10 adet melez kombinasyonu oluşturulmuştur. Kırmızı baş lahana ıslah programında seleksiyon ve kendileme işlemleri devam etmektedir. Gözlem Bahçesinin Kurulması: 16.08.2017 tarihinde lahana gözlem bahçesi kurulmuştur. 2017 yılında yapılması gereken seleksiyon işlemleri halen devam etmektedir. <p>2018 Yılı Çalışmaları</p> <ol style="list-style-type: none"> 2018 yılı çiçeklenme zamanı (Nisan-Mayıs) kendileme çalışmalarına devam edilecektir. Mevcut baş lahana gen havuzunda bulunan ileri kendileme kademesindeki hatlar arasında melezlemeler yapılarak hibrit çeşit geliştirme çalışmaları yürütülecektir. Erkek kısır hatlar geliştirmek amacıyla 2018 yılında da kısırlığı aktarma çalışmalarına devam edilecektir. Lahana gen havuzunun geççi olma oranını arttırmaya yönelik olarak yeni materyal girişi sağlanacaktır.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A09/P07/02
Proje Başlığı	Havuç Gen Kaynaklarının Hibrit Çeşitlere Dönüştürülme Potansiyelinin Araştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Zir. Y. Müh. Nurten LÖKOĞLU
Proje Yürütücüleri	Doç. Dr. Ahmet İPEK Dr. Sali FİDAN Zir. Y. Müh. Şule SARIÇAM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam: 77.000 TL 2014: 12.000 TL 2015: 15.000 TL 2016: 15.000 TL 2017: 20.000 TL 2018: 15.000 TL

Proje Özeti

Projede, ülkemizden toplanan ve yurt dışından getirilen açık tozlanan havuç gen kaynaklarının hibrit çeşitlere dönüştürülme potansiyeli araştırılmaktadır.

2016-2017 yılı çalışmaları: Baba olduğu belirlenen 6 adet (restorer-baba) hattı (turuncu) ile kısır olduğu belirlenen 3 adet ana hattın (turuncu) köklerinin melezlenmesi ile hibrit tohumlar elde edilmiştir. Elde edilen tohumlar 2017 yılı mayıs ayında ekilmiş ve yetiştirilen kökler hasat edilmiştir. Hasat edilen materyal soğuk hava deposunda muhafaza edilmektedir. 2018 yılı itibari ile çalışmalara devam edilecektir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P07/(14-02)-01
Proje Başlığı	Proje: Havuç Gen Kaynaklarının Hibrit Çeşitlere Dönüştürülme Potansiyelinin Araştırılması Alt Proje: Mor Havuçlarda (<i>Daucus carota L.</i>) Tohumluk Köklerin Depolanma Şekillerinin, İriliklerinin ve Dikim Aralıklarının Tohum Verim ve Kalitesine Etkisi (Doktora Tezi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Zir. Y. Müh. Nurten LÖKOĞLU
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Ruhsar YANMAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam: 35.000 TL 2016: 20.000 TL 2017: 15.000 TL

Proje Özeti

Araştırmanın amacı, mor havuçta tohumluk havuçlarda kök iriliği, depo tipi, depoda saklama ortamı ve dikim aralıklarının tohum verim ve kalitesine etkilerini belirlemektir.

Projenin ikinci yılında (2016-Aralık) tohumluk havuç kökleri Konya yöresindeki üreticilerden temin edilmiştir. Orta irilikteki tohumluk havuçlar topraklı+talaş, topraksız+talaş ve topraksız+delikli PE torbada (4x30) soğutucusuz ve soğutuculu depoya alınmıştır. Topraklı olarak kasalara (4x30) konan havuçlar kontrol olarak kullanılmıştır. Depolama süresince 2 haftada bir 16 hafta boyunca filizlenme, köklenme ve çürüme görülen kök sayısı belirlenmiştir.

Depodan çıkarılan ve sağlam olan kökler 2017 yılı Mart ayında tarlaya 4 farklı dikim sıklığında (75X50, 75X40, 75X30, 45X15 cm) dikilmiştir. Ekim ayı boyunca tüm bitkilerde birincil, ikincil çiçek kümelerindeki tohumlar ayrı ayrı hasat edilmiştir. Tohumların verimlerini belirlemek amacıyla tohum ayırma ve tartım işlemleri yapılmıştır. Projenin sonuçlandırılması için gerekli olan fide ve çimlendirme denemelerinin kurulmasına devam edilmektedir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	
Proje Başlığı	Taze Fasulyede Nitelikli Hat ve Çeşitlerin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, SAMSUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Nur KOBAL BEKAR
Proje Yürütücüleri	Dr. İlyas DELİGÖZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012-2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 28.000 TL 2014: 24.500 TL 2015: 22.500 TL 2016: 22.800 TL 2017: 20.900 TL
Proje Özeti	<p>Bu projenin amacı; hastalıklara dayanıklı verimli, kaliteli bodur taze fasulye, sırik taze fasulye ve taze barbunya fasulye nitelikli hat ve çeşitlerini geliştirmektir. Bu amaçlara yönelik olarak 2017 yılında yapılan çalışmalar aşağıda sıralanmıştır.</p> <p>Amaçlara yönelik olarak 2017 yılında İntroduksiyon çalışmalarında 5 adet taze, 12 adet barbunya tipinde yerel materyal ile yurt içinden ve yurt dışından 3 adet taze, 5 adet barbunya tipinde materyal taze fasulye gen havuzuna dahil edilmiştir. Proje kapsamında yeni getirilen materyallerin fenotipik yapılarını ortaya koymak amacıyla morfolojik tanımlamaları yapılmıştır.</p> <p>2017 yılında 4 adet farklı formlarda (bodur, sırik, bodur barbunya, sırik barbunya) gözlem bahçesi, 2 adet F açılım bahçesi ve 1 adet melezleme bahçesi olmak üzere toplam 7 adet deneme kurulmuştur. Gözlem bahçelerinde materyallerin gözlemsel bakla verimi, bakla tipleri gibi bir çok kriter yönünden gözlemleri yapılmıştır. Bodur ve sırik taze fasulyede toplam 15 adet F₂ ve F₃ populasyonu gözlenmiştir. F₂ ve F₃ bitkilerinde taze bakla döneminde mevcut varyasyonu korumak amacıyla her bitkiden bir bakla hasat edilerek F₃ populasyonu oluşturulmuştur. F₄ populasyonunda da 14 adet, F₅ populasyonunda ise 10 adet popülasyon gözlenmiştir. F₄ ve F₅ bitkilerde ise pedigrisi sistemine geçilmiş ve tek bitki seçimi yapılarak ayrı kod verilmiş ve tek bitki dışında kalan diğer F₄ bitkiler bulk yapılmıştır.</p> <p>Ticari çeşit geliştirmeye yönelik olarak melezleme çalışmalarına başlanmıştır. Yapılan 347 adet melezlemeden % 23 başarı oranı ile 19 kombinasyondan 840 tohum elde edilmiştir.</p> <p>2017 yılında 7 bodur taze fasulye hattı 3 kontrol çeşit ile verim denemesine alınmıştır Verim ve bakla kalitesi yönünden incelemeler yapılmıştır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No:	TAGEM tarafından doldurulacaktır.
Proje Başlığı	Sanayiye Uygun Taze Bezelye (<i>Pisum sativum</i> L.) Yarı Yol Materyalinin Oluşturulması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Yalova
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Fatih HANCI
Proje Yürütücüleri	Mehmet ŞİMŞEK, Dr. Yasin ÖZDEMİR, Aysun ÖZTÜRK, Zühtü POLAT
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 42 000 TL, 2017:21 000 TL, 2018:7 000 TL
Proje Özeti (200 kelimeyi geçmeyecek şekilde)	
<p>Sahip olduğu ekonomik öneme rağmen, ülkemizde taze bezelye için sanayilik kullanıma (konserve ve dondurulmuş gıda) uygun çeşit ıslahı çalışmaları oldukça sınırlıdır. Bu projede, farklı bitki genetik kaynaklarından temin edilecek Türkiye orjinli bezelye genotiplerinin, bazı özelliklerinin tanımlanması ve ıslah amacına hizmet edebileceklerin yarı yol materyali olarak seçilmesi hedeflenmiştir. Projenin ilk iki yılında, tohum artırımı ve karakterizasyon çalışmaları planlanmıştır. Projenin son yılında ise ıslah amacına yönelik gıda laboratuvar analizleri öngörülmüştür.</p> <p>2016 yılında, ABD, İngiltere ve Türkiye'deki üç farklı bitki genetik kaynağından, birçoğu Anadolu orjinli olmak üzere toplam 151 farklı bitkisel materyal temin edilmiştir. Bu genotiplere ait tohumlar 2016 ve 2017 yıllarında ekilerek tohum artırımı gerçekleştirilmiş, bu esnada morfolojik ve moleküler karakterizasyon çalışmaları yürütülmüştür.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Açıkta ve Örtüaltında Sebze

Proje No	TAGEM-BBAD/16/A09/P10/07
Proje Başlığı	Sebze Olarak Tüketilen Yabani Bitki Türlerinde Çeşit Geliştirme Evelik (<i>Rumex crispus</i> L.) ve Kuzukulağı (<i>Rumex acetosella</i> L.) Türlerinin Teksel Seleksiyon Yöntemiyle Islahı
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Kemal ÇUKADAR
Proje Yürütücüleri	Zakine KADIOĞLU Serdar TUNCER
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2018
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 10 000 TL 2017: 5 000 TL 2018 : 5 000 TL TOPLAM 20 000 TL
Proje Özeti	<p>Bölgemizde yapılan çalışmalar sonucu Erzincan ve Erzurum illerinde Evelik; <i>Rumex crispus</i>, ile kuzu kulağı; <i>Rumex acetosella</i>'nın yoğun bir şekilde tüketildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple bu türlerin kültüre alınarak yeni sebze türlerinin ülke hizmetine sunulması amaçlanmıştır.</p> <p>Erzurum ve Erzincan il ve ilçelerinde 2016 yılında yapılan sürvey çalışmaları sonucunda, Erzincan'da 28 evelik ile 21 kuzukulağı, Erzurum'da ise 15 evelik ile 13 kuzukulağı popülasyonu belirlenmiştir. Yine aynı yılın Temmuz-Ağustos aylarında Erzincan'da 28 evelik ile 19 kuzukulağı, Erzurum'da ise 15 evelik ile 11 kuzukulağı popülasyonuna ait tohum örneği alınmıştır. Toplanan tohumlara katlamaya alınarak çimlendirme testleri yapılmıştır Toplanan tohumların Kasım 2016 tarihinde araziye ekimleri yapılmıştır.</p> <p>Gözlem bahçesine ekilen evelik ve kuzukulağı tohumları 2017 yılı mayıs ayında morfolojik karakterizasyon yapılmış, popülasyona ait tiplerin 23 karakter özelliği belirlenmiştir. Karakterizasyon sonucu "Kümeleme Analizi" yapılarak dendrogramlar oluşturulmuştur. Yapıla kümeleme analizi sonucunda 1 büyük biri de küçük olmak üzere 2 ana gruba ayrılmış büyük ana grubun 3 alt gruba, küçük ana grubun ise 2 küçük alt gruba ayrıldığı görülmüştür.</p> <p>Oluşturulmuş olan gözlem bahçesinde bitki gelişimi iyi, sürgün sayısı fazla ve yaprak kalitesi iyi kuzukulağında 8, evelikte ise 10 elit bitki seçilerek kendilemeleri yapılmıştır. Kendilemeler sonucu elde edilen tohumların, Kasım 2017 tarihinde araziye ekimleri yapılmıştır.</p> <p>Çalışmalarımıza 2018 yılında kendileme çalışmaları ile devam edilecektir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Organik Bahçe Bitkileri Araştırmaları

Proje No:	
Proje Başlığı	Bazı Sebze Türlerinin Organik Tohum Üretiminde Verim Ve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Dr. Gülay BEŞİRLİ
Proje Yürütücüleri	Dr. İbrahim SÖNMEZ, Dr. Barış ALBAYRAK, Dr. Kutay C. YILDIRIM, Zühtü POLAT, Dr. Nesrin UZUNOĞULLARI, Nesrin TUNALI, Gürsel ÇETİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 65 000.TL 2015: 10 000.TL 2016: 10 000.TL 2017: 5 000 ..TL.....2018: 5 000.TL
Proje Özeti:	<p>Bu çalışmanın amacı; domates, bamyaya, soğan, karpuz, marul, lahana ve pırasa sebze türlerinde organik tarım koşullarında, çakılı deneme düzeninde oluşturulan ekim nöbeti programı dahilinde tohum üretiminin sürdürülebilirliğinin araştırılması ve elde edilen tohumların kalite özelliklerinin belirlenmesidir.</p> <p>Çalışmada, denemeler Tesadüf Blokları Deneme Desenine göre 4 tekerrürlü olarak yürütölmektedir. Her bir parsel büyüklüğü 125 m2'dir. Yapılan çalışmalar; 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu (08.11.2006 tarih ve 26340 sayılı Resmi Gazete) ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu (03.12.2004 tarih ve 25659 sayılı Resmi Gazete) çerçevesinde yapılmaktadır. Organik Tarım Kanunu Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik (18.08.2010 tarih ve 27676 sayılı Resmi Gazete) esaslarına göre organik tarım işlemleri yürütölmektedir. Çalışmalar sonunda ilgili sertifikalar edinilmektedir. 2017 yılında; ön bitki olan marul, soğan ve bamyaya parsellerinde domates tohum üretimi yapılmıştır. Soğan ön bitki olan parsel domates tohum verimi 3.80 kg/da, marul ön bitki olan parsel tohum verimi 4.10 kg/da ve bamyaya ön bitki olan parsel tohum verimi 4.70 kg/da olmuştur.</p>

**BİLGİ AMACIYLA
SUNULAN
DİĞER PROJELER**

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-1
TÜBİTAK 1007 ve 1001 PROJELERİ

Proje Başlığı	Organik Bitkisel Üretimde Değerlendirilmek Üzere Girdi Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi (Proje No: 111G055)
Proje Lideri	Dr. Gülay BEŞİRLİ
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-YALOVA
Proje Yürütücüleri	Dr. G. BEŞİRLİ, Dr. İ. SÖNMEZ, Dr. B. ALBAYRAK, S. ŞAHİN, Dr. N. VAROL, Dr. B. ERTAN, Prof. Dr. K. EKİNCİ, M. ALTINDAL Prof. Dr. N. TÜREMİŞ, Doç. Dr. S. YÜCEL, Prof. Dr. C. KAZAK, Dr. M. KARACAOĞLU, Prof. Dr. Y. TÜZEL, Dr. F. ATEŞ
Başlama-Bitiş Tarihleri	1 Nisan 2013-31 Mart 2017
Projenin Toplam Bütçesi	3.503.623,00 TL
Proje Özeti :	<p>Kompost Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi ve Organik Tarımda Kullanılması, Yerel Kaynakların Kullanımı İle Biyolojik Mücadele Yöntemlerinin Geliştirilmesi ve Organik Tarımda Kullanılmak Üzere Çoğaltım Materyali Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi isimli 3 ana iş paketinden oluşan projede;</p> <p>1.1. Gül ve Zeytinyağı İşleme Atıklarından Kompost Üretimi İçin İşletme Parametrelerinin Belirlenmesi ve Gül Atıklarından Üretilen Kompostun Zenginleştirilmesi</p> <p>1.2. Zeytinyağı Üretim Atıklarının Kompost Yapım Tekniklerinin Geliştirilmesi ve Organik Zeytin Yetiştiriciliğinde Değerlendirilmesi</p> <p>2.1. Bazı Önemli Toprak Kökenli Patojenlere Karşı <i>Trichoderma</i> spp.'nin Formülasyonu ve Üretimi İçin Uygun Yöntem Geliştirilmesi</p> <p>2.2. Akdeniz Bölgesi'nde Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinde Zararlı Kırmızı Örümcek (<i>T. cinnabarinus</i> Boisd.), Beyazsinek (<i>B. tabaci</i> Genn.) ve Tripslerin (<i>F. occidentalis</i> Pergande) Mücadelesinde Yerel Doğal Düşmanların Kullanımının Geliştirilmesi+“Zeytin karasuyunun bazı zararlılar üzerinde insektisit – akarisit özelliklerinin belirlenmesi ”</p> <p>2.3. Akdeniz Bölgesi'nde Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinde Zararlı Yaprakbiti (<i>A. gossypii</i> Glov.) ve Yaprak Galeri Sineği (<i>L. trifolii</i> Burgess) Mücadelesinde Yerel Doğal Düşmanların Kullanımının Geliştirilmesi”</p> <p>3.1. Bazı Sebze Türlerinin Organik Tohum Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi</p> <p>3.2. Organik Fide Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi</p> <p>3.3. Organik Tüplü Çilek Fidesi Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi</p> <p>3.4. Organik Kayısı Fidanı Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi</p> <p>3.5. Organik İncir Fidanı Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi</p> <p>3.6. Organik Elma Fidanı Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi ve Zenginleştirilmiş Gül Kompostunun Elma Yetiştiriciliğinde Kullanılması</p> <p>3.7. Organik Asma Fidanı Üretim Tekniklerinin Geliştirilmesi</p> <p>1.2. Organik Zeytin Fidanı ve Zeytin Yetiştiriciliği Tekniğinin Geliştirilmesi</p> <p>İsimli alt iş paketleri yürütülmüştür. Ar-Ge faaliyetleri tamamlanan projenin sonuç raporu yazılarak TÜBİTAK'a teslim edilmiş olup revizyon çalışmaları son aşamasındadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Organik tarım, yerel girdi

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-2
TÜBİTAK 1007 ve 1001 PROJELERİ

Proje Başlığı	PMR6 Kavununun RIL Populasyonunda <i>Podosphaera xanthii</i> 'nin 1, 2 ve 5 Nolu Irklarına Dayanıklılığın QTL Haritalaması ve Dayanımı Yüksek Yerli Çeşitlerin Geliştirilmesi
Proje No	116O200
Proje Lideri	Dr. Abdullah ÜNLÜ
Yardımcı Araştırmacılar	Mine ÜNLÜ, Dr. İlknur POLAT, Dr. H. Filiz BOYACI, Dr. Rana KURUM, Aytül KİTAPCI
Projenin Yürütüldüğü Kurum	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kurum	TÜBİTAK (1001)
Başlama- Bitiş Tarihi	1.02.2017/1.02.2020
Bütçe	142.563.04 TL

Proje Özeti:

Türkiye kavun üretimi bakımından 1,7 milyon ton ile dünyada ikinci sırada yer almaktadır. Ülkemizin ikincil gen merkezi içerisinde bulunduğu için büyük bir genetik çeşitlilik barındırmaktadır. Yetiştiriciliği yapılan alanlarda önemli verim kayıpları yaşanmaktadır. Külleme, dünyada kavun yetiştiriciliğini sınırlandıran önemli etmenlerden birisidir. Hastalık etmeni sıcak ve kuru havalarda bitkileri enfekte etmekte, ileri safhalarda yaprakların kahverengileşmesine ve ölümüne sebep olmaktadır. Hastalıkla mücadelede kullanılan kimyasallar, çevre ve insan sağlığına olumsuz etkiler yaratmanın yanında, pahalıya da mal olmaktadır. Bu nedenlerle hastalığın kontrolünde dayanıklı çeşitler kullanmak en iyi çözüm olarak görülmektedir. Ülkemizde yaygın olarak görülen etmen *Podosphaera xanthii*'dir. TÜBİTAK 109G029 nolu "**Türkiye F1 Hibrit Sebze Çeşit ve Nitelikli Hat Geliştirme Projesi**" kapsamında yürütülen "**Kavunda Küllemeye Dayanıklı Nitelikli Hatların Geliştirilmesi**" konulu iş paketinde yaygın olan etmenin *Podosphaera xanthii*'nin 5 nolu ırkına ait olduğu belirlenmiştir (Ünlü vd., 2010). Buna ilaveten aynı iş paketinde küllemeye karşı yeni bir klasik test metodu da geliştirilmiştir (Ünlü ve Ünlü, 2012). Ayrıca bu etmene karşı dayanıklı yarıyol materyalleri geliştirilmiştir. Ancak, etmenin obligat parazit olması nedeniyle saklanması, yapılacak çalışmalarda virülensliğinin korunması oldukça zor olup uzmanlık gerektirmektedir. Klasik test metodlarında sonuçların alınması uzun zaman almaktadır. Bütün bu olumsuzluklar moleküler markörlerin (belirteçlerin) kullanılması ile aşılabilmektedir. DNA markör teknolojisi, büyük ölçüde fenotipik varyasyona neden olan genetik faktörler hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Moleküler markörlerin en etkili kullanıldığı alan, karmaşık kalıtıma sahip olan birden çok gen tarafından idare edilen kantitatif karakterlerin (QTL) tanımlanması olmuştur. Gene yakın moleküler markörlerin elde edilmesi ıslahçılara avantaj sağlamaktadır. Üzerinde çalışılan dayanıklılık genleri ile ilgili moleküler markör veya markörler oluşturulduğu zaman, ıslahın her aşamasında dayanıklı ve duyarlı bitkiler birbirlerinden hızlı ve güvenli şekilde ayrılabilir. Böylece zaman ve işgücü kaybı azaltılmaktadır. Hastalık testlemelerin zorluğu ve bu konuda bulunan moleküler markörlerin yetersizliği nedeniyle ülkemizde yürütülen küllemeye dayanıklı kavun ıslah çalışmaları henüz belirli bir sonuca ulaşmamıştır. Ülkemizde küllemeye karşı yerli dayanıklı çeşit bulunmamaktadır. Bu çeşitlere olan ihtiyaç halen yurtdışından ithalat yoluyla temin edilmektedir. Bu da ülkemizi dışa bağımlı kılmakta ve her yıl yurtdışına döviz harcanmaktadır.

Bu projede, küllemeye dayanıklılık karakterini kontrol eden kantitatif karakter lokusları (QTL) belirlenmiş olan Pm-5 geni için TÜBİTAK 109G029 nolu projede yazlık tip olan TF37 ile PMR-6

genotipi melezinden geliştirilen RIL popülasyonunda SRAP, SSR, ISSR, TRAP, CAPS, SCAR olmak üzere 6 markör sistemi kullanılarak QTL mapping ile detaylı tarama yapılacak ve gene yakın markörler belirlenecektir. Ayrıca, Ülkemizde ilk kez yürütülecek böyle bir çalışmanın sonuçlarının gelecekte kavun üzerinde yapılacak araştırmalara yön vermesi açısından önemli etkilerde bulunması beklenmektedir. Diğer bir amacımız, TÜBİTAK 109G029 nolu proje kapsamında beş farklı ana grubundan geliştirilen küllemeye dayanımı yüksek yarıyol materyallerini kullanılarak örtüaltında en fazla ekim alanına sahip olan yazlık tipte yerli çeşit geliştirmek ve ülkemizin dışa bağımlılığını azaltmaktır.

Projenin ilk yılında MAS amaçlı markör elde etmeye yönelik QTL mapping çalışmaları için RIL popülasyonundan DNA izolasyonu gerçekleştirilmiştir. Kullanılacak markör sistemleri için PCR Reaksiyon ve Amplifikasyon koşulları projede belirtilen metotlara göre yapılmıştır. Çalışmalar sürdürülmektedir. Çeşit geliştirme kapsamında ise, F4 kademesindeki küllemeye dayanımı yüksek hatların saflaştırılması için iki dönem kendileme ve gözlem çalışmaları yürütülmüştür. Hatlar her generasyonda *P. xanthii*'ye karşı klasik metotla test edilmiştir.

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-3
DİĞER PROJELER (AB HORIZON 2020.)

Proje Başlığı	Patlıcangil Ürünlerinin Fenotiplerinin, Genomlarının ve Genetik Kaynaklarının Bağlantılandırılması
Proje Lideri	Giovanni Giuliano (Genel koordinatör) Dr. H. Filiz Boyacı (Türkiye koordinatörü)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Yürütücüleri	Dr. Abdullah Ünlü, Dr. Aylin Kabaş, Ramazan Özalp, İbrahim Çelik, Dr. İlknur Polat, Nejla Çelik, Dr. Muharrem Gölükçü, Görkem Sülü, AYTEKİN AKTAŞ
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	H2020-SFS-2015-2
Başlama-Bitiş Tarihleri	(01/03/2016 – 28/02/2021)
Projenin Toplam Bütçesi	6.891.265,00 €

Proje Özeti

G2P-SOL, Solanaceae familyasının dört ana ürünü olan patates, domates, biber ve patlıcanın yer aldığı Avrupa ve Uluslararası gen kaynakları depoları ile genom, fenotipleme ve ıslahı çalışmalarında faaliyet gösteren kamu ve özel kuruluşlardan oluşan büyük bir araştırma ittifakıdır. Bu dört ürün Avrupa bahçe bitkileri üretim değerinin % 66 oluşturmaktadır ve konsorsiyum içinde 65.000'in üzerinde genotip mevcuttur. G2P-SOL projesi, mevcut küresel biyolojik çeşitliliğin işler hale getirilmesiyle, Solanaceae familyasının biyoçeşitliliğinin altında yatan genetik kod ile insan sağlığı, verimlilik ve adaptasyonu iyileştiren özellikler arasında yeni genotipleme ve fenotipleme kavramları, veri analiz araçlarından faydalanılarak bağlantı kuracaktır. Bu bilgi son kullanıcılar için erişilebilir yapmak suretiyle, mevcut genetik çeşitliliğin farkındalığı artırılacak, bu genetik çeşitliliğin ıslah programlarında kullanılması teşvik edilecek, bu da üretim zincirlerinin çeşitlendirilmesi ile sonuçlanacaktır. Avrupada ve büyük uluslararası koleksiyonlarda tutulan materyallerin fenotipleri ve özellikleri bu projede geliştirilen ortak ontoloji terimler kullanılarak tanımlanacak ve bu bilgiler gen kaynaklarının kataloglanması için mevcut platformlar ile kolay ararım sağlayan açık kaynak kodlu bir yazılım platformunda yer alacaktır. G2P-SOL aşağıdaki verilen bilim ve eğitim alanlarında paylaşılan değerler geliştirecektir: 1) Ürün gelişimi için genetik havuzların tanımlanması ve korunması. 2) Fenotipik ve genotipik verilerin analizleri ve bu konuda oluşturulacak bilgilerin gen bankalarıyla birleştirilmesi 3) Ön ıslah ve gen kaynaklarının arttırılması 4) Eğitim, çalıştay ve yerel tanıtımlar. G2P-SOL genetik kaynakların nasıl organize ve idare edileceğini yeniden tanımlayacak, genotipik ve fenotipik bilgi bağlantılarını doğa bilimciler, genetikçiler ve ıslahçılar tarafından koruma, bilimsel araştırma ve ıslah çalışmalarında kullanabilmesi için Uluslararası Bitki Genetik Kaynakları Antlaşması ve Nagoya Protokolü çerçevesinde ulaşımını sağlayacaktır.

Ortaklar

- Wageningen UR, Netherlands (Dr Arnaud Bovy, Dr Richard Finkers)
- The James Hutton Institute, United Kingdom (Dr Glenn Bryan)
- The Hebrew University of Jerusalem, Israel (Prof. Dani Zamir)
- The Leibniz-Institut fuer Pflanzengenetik und Kulturpflanzenforschung, Germany (Dr Nils Stein)
- Universitat Politècnica de Valencia, Spain (Prof. María José Díez, Prof. Jaime Prohens)
- Università degli studi di Torino, Italy (Prof. Ezio Portis)
- Institut National de la Recherche Agronomique, France (Dr Véronique Lefebvre)
- Consiglio per la Ricerca in Agricoltura e l'Analisi dell'Economia Agraria (CREA), Italy (Dr Giuseppe Leonardo Rotino)
- The Agricultural Research Organization of Israel – The Volcani Center, Israel (Dr Ilan Paran)
- European Research and Project Office GmbH, Germany (Dr Verena Peuser)
- Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roslin - Panstwowy Instytut Badawczy, Poland (Dr Jadwiga Śliwka)
- Centro Internacional de la Papa (CIP), Peru (Dr Merideth Bonierbale, Dr David Ellis)
- Phenome Networks Ltd., Israel (Dr Yaniv Semel)
- Maritsa Vegetable Crops Research Institute, Bulgaria (Dr Dimitrina Kostova)
- AVRDC - The World Vegetable Center, Taiwan (Dr Roland Schafleitner)
- Blumen Group S.p.A., Italy (Ms Rachele Tardani)
- Consorzio Sativa Società Cooperativa Agricola, Italy (Ms Chiara Milanesi)

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-4

DİĞER PROJELER (AB, İl Özel İdaresi vb.)

Proje Başlığı	Evaluation of Genetic Resources of the wild <i>Pleurotus</i> species and Breeding of <i>Pleurotus</i> mushrooms
Proje Lideri	Mustafa Kemal SOYLU
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Yürütücüleri	Min-Gu KANG
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Gyeongsangbuk-Do Agricultural Research & Extension Services of Republic of Korea
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/04/2015-31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi	2015 YILI: 60.000 TL 2016 YILI: 75.000 TL 2017 YILI: 80.000 TL
Proje Özeti	<p>Proje kapsamında ülkemizin farklı yörelerinden toplanan <i>Pleurotus ostreatus</i> türüne ait izolatlar, 10-15-25 °C’de test edilerek, verim ve kalite bakımından üstün özellikli izolatlar ebeveyn olarak belirlenmektedir. Geçen yıl belirlenen üstün özellikli ebeveynler çaprazlanmış ve 388 adet melez birey elde edilmiştir. Bu melez izolatların performansları test edilmektedir.</p> <p><i>Pleurotus eryngii</i> kompleks türlerine ait izolatlar ise 15 °C’de test edilmektedir. <i>Pleurotus nebrodensis</i> türünde soğuk şoku testi uygulanmaktadır. <i>P. ferula</i> türüne ait izolatların verim ve kalite özellikleri belirlenmiştir. Güney Kore’de yürütülen çaprazlama çalışmaları sonucunda elde edilen üstün özellikli bir izolat Güney Kore’de brother stone adıyla tescil edilmiştir. 2017 yılında bu çeşidin Türkiye’de tesciline de başvurulacaktır.</p> <p>Bu proje ile her iki ülkede de yarı yol materyalleri ve/veya çeşit adayları elde edilmesi amaçlanmıştır.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-5

(AB, İl Özel İdaresi vb.)

Proje Başlığı	Egzotik Mantar Üretiminde Şişe Kültürü Teknolojisinin Transferi ve Mantar Üretimi Mükemmeliyet Merkezi
Proje Lideri	Mustafa Kemal SOYLU
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Proje Yürütücüleri	Min-Gu KANG, Jo WOO-SIK, Mustafa ÖZTÜRK, Muammer YALÇIN
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
Başlama-Bitiş Tarihleri	30/09/2016-30/09/2018
Projenin Toplam Bütçesi	1.000.000 TL
Proje Özeti	<p>Doğu Marmara Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 2023 yılı hedeflerine göre, Doğu Marmara Bölgesinde, işsizlik oranı %5, ihracat hedefi 75 milyar dolardır. Ayrıca Doğu Marmara bölgesinde köyden kente göçün de azalması hedeflenmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için, mükemmeliyet merkezli üretim alt yapı projelerine destek sağlanmaktadır. Egzotik mantar üretiminde son teknoloji olan şişe kültürü teknolojisi ülkemize ilk defa getirilmiştir. 2017 yılında mantar sıvı misel teknolojisi de ülkemize ilk defa getirilecektir. Proje kapsamında 7 mantar türü (Kayın mantarı (<i>P. ostreatus</i>), Kulacık (<i>P. eryngii</i>), Çaçır (<i>P. nebrodensis</i>), şitake (<i>Lentinula edodes</i>), kırmızı ölümsüzlük mantarı (<i>Ganoderma lucidium</i>), aslan yelesi (<i>Hericium erinaceus</i>), enoki mantarı (<i>Flammulina velutipes</i>) yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Bu mantarların üretimi çalışmaları başlamıştır.</p> <p>Bu proje kapsamında Mantar mükemmeliyet merkezi oluşturulmuş, bakım ve onarım çalışmaları tamamlanmıştır. Şişe kültüründe mantar yetiştiriciliği ile ilgili mantar eğitimi düzenlenmiştir. Mantarların tanıtım çalışmaları yapılmaktadır.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-6

(Kamu-Özel Sektör İşbirliği)

Proje Başlığı	Çerezlik Kabak Islahı
Proje Lideri	Dr. Sali FİDAN
Projeyi Yürüten Kuruluş	Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Yürütücüleri	Zir. Y. Müh. Şule SARIÇAM Zir. Y. Müh. Nurten LÖKOĞLU Zir. Y. Müh. Hanımşah ALDANMAZ
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	Ahmet Erkan Tarım Ürünleri
Başlama-Bitiş Tarihleri	2015-2019
Projenin Toplam Bütçesi	2012: 46500 TL Toplam: 220600 TL 2013: 41600 TL 2014: 46700 TL 2015: 53500 TL 2016: 32300 TL
Proje Özeti	<p>Bu projenin amacı; çerezlik kabak yetiştiriciliği için; yüksek verimli, dış görünüm açısından birörnek, çitlaması kolay ve albenisi iyi F1 çerezlik kabak çeşitlerinin geliştirilmesidir.</p> <p>Proje materyali ve bütçesi proje sahibi Firma Ahmet Erkan Tarım Ürünleri tarafından temin edilmiştir. Materyal Ülkemizde çerezlik kabak yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı Nevşehir, Sakarya, Kayseri, Eskişehir, Kırşehir Konya vd. yörelerinden toplanmıştır. Başlangıç materyali popülasyon özelliğine sahiptir.</p> <p>Çalışmalar yılda iki generasyon ilerleyecek şekilde Ocak-Mayıs aylarında Mersin’de-Mayıs-Ekim aylarında ise Eskişehir’ de yürütülmüştür. S3 Generasyonunun Eldesi: Tohum ekimi; Ocak ayının 2. haftasında Mersin’de seralara hat başına 20 bitki elde edilecek şekilde yapılmıştır.</p> <p>Tohum ekiminde 1x1 m sıra arası ve sıra üzeri mesafelerle açılan ocaklara 2-3 tane tohum konularak yapılmış, çıkış gerçekleşip iki üç yapraklı döneme ulaştıklarında her ocağa 1’er bitki kalacak şekilde seyreltme yapılmıştır.</p> <p>Mayıs ortası itibarıyla tohum hasadına gelen meyvelerden; genel bitki, meyve ve tohum özellikleri dikkate alınarak GKT için 65 hattan (62+3) tohum alınmıştır.</p> <p>Genel Kombinasyon Melezleri-S4 Generasyonunun Eldesi Tohum ekimi Mayıs ayının 4. haftasında 3x2 m sıra arası ve sıra üzeri mesafelerle Eskişehir’de açık araziye yapılmıştır.</p> <p>Materyalin çiçek açmaya başlaması ile birlikte yaklaşık 1 ay boyunca; 62 ana x 3 baba olacak şekilde melezleme, 65 hatta kendileme çalışmaları yerine getirilmiştir. Ekim ortası itibarıyla tohum hasadına gelen meyvelerden; genel bitki, meyve ve tohum özellikleri dikkate alınarak her kombinasyondan bir tek meyveden tohum alınmıştır.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-7

SONUÇ RAPORU ÖZETİ

AFA ADI : Biyolojik Çeşitlilik ve Genetik Kaynaklar

PROGRAM ADI : Bitki Genetik Kaynakları

Proje No : TAGEM/TBAD/15/A01/P01/004
Alt Proje Adı : Bazı Domates (<i>Solanum lycopersicum</i> L.) Genetik Kaynaklarının Agromorfolojik Karakterizasyonu ile Meyve Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi Çerçeve Proje Adı : Sebze Genetik Kaynakları Araştırma Projesi
Yürütücü Kuruluş : Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü
İşbirliği Yapılan Kuruluş : Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Başlama ve Bitiş Tarihi : 2015-2017
Projenin Toplam Bütçesi (TL) : TOPLAM: 15.000 TL 2017 Bütçesi : 5.000 TL
Proje Yürütücüleri : Dr. Seyfullah BİNBİR, Prof. Dr. İbrahim DUMAN
Proje özeti : <p>Domates (<i>Solanum lycopersicum</i> L.), dünyada büyük miktarlarda üretimi yapılan, Solanaceae familyasına ait bir sebze türüdür. Ülkemiz domatesin anavatanı olmamakla birlikte çeşitlilik merkezidir. Üç yıl sürdürülen bu çalışmanın ilk yılında; Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Ulusal Tohum Gen Bankası'nda bulunan, 1973-2011 yılları arasında, 7 bölgeyi kapsayan, 60 farklı ilden toplanmış, 170 adet domates populasyonu ve 10 adet ticari çeşidin 30 agromorfolojik özellik yönünden karakterizasyonu yapılmıştır. İncelenen karakterlerin minimum, maksimum, ortalama değerleri ve frekans yüzdeleri belirlenmiştir. Domates örneklerinde yapılan Ana Bileşen Analizinde, oluşan varyasyonun %75,57'si 9 ana bileşende toplanmış ve bu varyasyonun oluşmasında 27 özellik etkili olmuştur. Populasyonlar arasında büyük bir varyasyonun olduğu gözlenmiştir. Kümeleme Analizi sonucunda ise başlıca 3 ana gurup oluşmuş ve bu üç ana gurubun altında ilk grupta 7, 2. grupta 3 ve 3. grupta 3 adet olacak şekilde toplam 13 adet alt gurup yer almıştır. Daha sonra deneyimli panelistler tarafından tat, lezzet ve aroma yönünden en çok beğenilen 25 adet ve en az beğenilen 2 adet aksesyon belirlenmiştir. Çalışmanın 2. ve 3. yıllarında da ilk deneme yılında seçilen bu aksesyonların ilk yıl 3, ikinci yıl 6 kontrol çeşitle birlikte denemeleri kurularak verim ve bazı kalite analizleri (meyve eni, boyu, ağırlığı, sertlik, suda çözünebilir kuru madde, titre edilebilir asitlik, C vitamini, pH, elektriksel iletkenlik, L, a, b, Hue, Kroma değerleri) gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda; verim yönünden G 2, G 21, G 25, G 33, G 87, G 119, G 160, G 168 ve meyve sertliği yönünden G 25, G 29, G 78, G 84, G 168 aksesyonlarının öne çıktığı saptanmıştır. Seçilen domates populasyonlarının meyve ağırlığı, meyve eni ve boyu açısından da birçok tüketiciye hitap edebilecek şekilde geniş bir yelpaze oluşturduğu gözlenmiştir. suda çözünebilir kuru madde, titre edilebilir asitlik, suda çözünebilir kuru madde/titre edilebilir asitlik değeri, C vitamini, pH ve EC değerinde olduğu gibi, incelenen renk parametrelerinde de çeşitlere göre daha üstün olan çok sayıda aksesyonun olduğu belirlenmiştir. Bu materyallerin ıslah programlarında kalitenin iyileştirilmesi yönünden kaynak olarak kullanılacakları düşünülmektedir.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-8

AFA ADI : Biyolojik Çeşitlilik ve Genetik Kaynaklar
PROGRAM ADI : Genetik Kaynaklar Veri Tabanı Oluşturulması

Proje No	TAGEM/TBAD/15/A01/P01/003			
Proje Başlığı	Çerçeve Proje: Yerel Sebze Genetik Kaynaklarının Toplanması Muhafazası Karakterizasyonu ve Değerlendirilmesi Alt Proje: Göller Bölgesinde Yerel Kavun Genotiplerinin Morfolojik ve Moleküler Karakterizasyonu ve Seleksiyon Yoluyla Islahı			
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitü Müdürlüğü - Eğirdir			
Proje Yürütücüsü	Dr. Fatih ERDOĞAN			
Yardımcı Araştırmacılar	Şeyma Reyhan ERDOĞAN, Yusuf ÖZTÜRK, Bilal YALÇIN, Prof. Dr. Mustafa PAKSOY (Danışman), Prof. Dr. Önder TÜRKMEN (Danışman)			
Başlama ve Bitiş Tarihi	01.01.2015		31.12.2018	
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2015	2016	2017	2018
	15000	5000	2000	1000
Proje Özeti	<p>Genetik kaynakların yok olmadan gen bankalarında muhafaza altına alınması bir ülkenin sürdürülebilir tarımı için son derece önemlidir. Özellikle gen kaynaklarının toplanması ve tarımsal üretime katkı sağlaması konularında uluslararası düzeyde çok önemli çalışmalar yapılmaktadır.</p> <p>Türkiye, Anadolu'dan Japonya'ya kadar uzanan flora içerisinde genetik kaynakları ile önemli bir bitki olan kavunun ikincil gen merkezleri arasında yer almaktadır (Pitrat ve ark., 1999). Küresel iklim değişikliği ile birlikte oluşan kuraklık gibi çevresel etmenler son yıllarda kavunda verimliliği sınırlandırmaktadır.</p> <p>Göller bölgesi Akdeniz iklimi ile karasal iklim bölgeleri arasında geçit kuşağı özelliğine sahiptir. Pek çok bahçe bitkisinde olduğu gibi kavun içinde uygun ekolojik koşullara sahiptir. Bölgede kavun yetiştiriciliği kısmen ticari kaygılardan uzak yerel çeşitlerle yapılmaktadır. Bu yerel genetik zenginliğin muhafaza altına alınması, tanımlanması ve ıslah programlarına kaynak oluşturması son derece önemlidir. Bu proje kapsamında Göller Bölgesinden derlenen 105 adet yerel kavun genotipi kayıt altına alınmış olup 2 yıl kendileme yapılarak kademe ilerlemesi (S2 kademesi) yapılmıştır. 2018 yılının da kademe ilerlemesi ve 48 IPGR kriterine göre morfolojik ölçüm ve gözlemler yapılacaktır. Ayrıca moleküler yöntemlerle tanımlanması yapılacaktır. Bu çalışmayla, havza yerel kavun genetik kaynaklarının özelliklerinin belirlenmesi ile içlerindeki benzer tiplerin elemine edilmesi sayesinde, gen bankalarının ve ıslahçıların iş gücü ve masraflarını büyük ölçüde azaltılmış olacaktır.</p>			

SÜS BİTKİLERİ

SONUÇLANAN PROJELER

(Sonuç Raporu)

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	TAGEM/BBAB/12/A09/P09/01
Proje Başlığı	Allı Gelin (<i>Tchihatchewia isatidea</i> Boiss.) Bitkisinin Çeşit Islahı ve Süs Bitkileri Sektörüne Kazandırılması
Projenin İngilizce Başlığı	The Breeding of Allı Gelin plant (<i>Tchihatchewia isatidea</i> Boiss.) and Gaining to Ornamental Plants Sector
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Nihal ERTÜRK
Proje Yürütücüleri	Meral ASLAY, Serdar TUNCER, Erdal KAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi	41.460 TL
Proje Özeti	<p>Araştırma 2013-2017 yılları arasında yürütülmüştür. Proje çalışmalarına, enstitümüzde daha önce sonuçlandırılmış olan 106G022 nolu TÜBİTAK projesi (Doğu Anadolu Bölgesindeki Bazı Çok Yıllık Bitki Türlerinin (<i>Fritillaria</i> spp. ve <i>Tchihatchewia isatidea</i> Boiss.) Kültüre Alınması) kapsamında oluşturulan Allı Gelin gen havuzu kullanılarak, çeşit geliştirmek amacıyla 2013 yılında başlanılmıştır.</p> <p>Teksel seleksiyon ıslahı yönteminin kullanıldığı bu araştırmada 2013 yılında gen havuzunda mevcut olan 13 Allı Gelin popülasyona ait tohumların ekimi yapılmış ve 2014 yılında amaca uygun (kompakt, piramit, sıkı yayvan kompakt) 9 hat seçilmiş olup kendilemeye tabi tutulmuştur. 2015 yılında seçilen 9 hatta ait fidelerin dikimi gerçekleştirilmiş ve 2016 yılında çiçeklenen bitkiler içerisinde istenen vasıfları taşıyan 5 hat seçilerek kendilenmiştir. Seçilen 5 hatta ait fide dikimleri 2017 yılında gerçekleştirilmiş olup; yıl içerisinde kültürel bakım işlemleri yapılmıştır.</p> <p>Bunun yanı sıra 2015 yılında mutant birey elde etmek amacıyla tohumlara kimyasal mutajen (Ethyl Methane Sulfonate (EMS)) uygulaması gerçekleştirilmiş ve 2016 yılında çiçeklenen bitkilerden tohum alınmıştır. Allı Gelin ıslah projesi uzun soluklu bir proje olup, 2017 yılında yapılan ve kabul edilen yeni teklif proje ile 2018 yılında çalışmalara devam edilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Allı Gelin (<i>Tchihatchewia isatidea</i>), ıslah, süs bitkileri, endemik

SONUÇLANAN PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/12/A09/P08/01
Proje Başlığı	Gypsophila (<i>Gypsophila</i> sp.) 'da Çeşit Geliştirme Seleksiyon Yoluyla Yeni Gypsophila (<i>Gypsophila</i> sp.) Çeşitlerinin Elde Edilmesi
Projenin İngilizce Başlığı	The Project of Improvement Gypsopyla (<i>Gypsophila</i> sp.) Variety-Breeding of New Gypsopyla Varieties Using Selection Methods
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü-ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Ayşe Serpil KAYA
Proje Yürütücüleri	Dr. Köksal AYDINŞAKİR, Dr. Şekip ERDAL, Doç. Dr. Soner KAZAZ, Dr. Özgül KARAGÜZEL, Ramazan ÖZALP
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2012-31/12/2017
Projenin Toplam Bütçesi	45.650 TL
<p>Proje Özeti</p> <p>Bu çalışmada, üretim materyali bakımından % 100 dışa bağımlı olduğumuz gypsophilada klon seleksiyonu ıslah yöntemiyle yerli çeşitlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Araştırma, 2012 ile 2017 yılları arasında Batı Akdeniz Tarımsal Enstitüsü Müdürlüğü (BATEM) seralarında yürütülmüştür. Bitkisel materyal olarak 'Kesme Çiçek Çeşit Geliştirme Projesi (I. Aşama)' gypsophila gen havuzu kaynaklarından elde edilen genotipler, ıslah amaçları doğrultusunda kullanılmıştır.</p> <p>Çalışma sonucunda, proje kapsamında kullanılan genotipler, hasada kadar geçen süre, çiçekli sürgün boyu, çiçekli sürgün sayısı, çiçekli sürgün yaş ağırlığı, sap kalınlığı, vazo ömrü, bitkideki çiçekli sürgün sayısı ve metrekaresindeki çiçekli sürgün sayısı gibi kriterler bakımından incelenmiş, estetik değerlendirmeler ve pazar istekleri doğrultusunda seçimler yapılarak GA 8 numaralı genotipimiz aday çeşit olarak belirlenmiştir. Aday çeşidin Ekim ,Kasım, Aralık olmak üzere üç ayrı zamanda, 30X40 cm, 40X50 cm ve 60X60 cm sıra arası ve sıra üzeri mesafelerde dikimi gerçekleştirilmiştir. Bu bitkilere 14 saat, 15 saat ve 16 saat ek aydınlatma uygulaması gerçekleştirilerek performansları belirlenmiştir. Dikim sıklığı, dikim zamanı ve fotoperiyot uygulamalarının ümitvar bireyimizin verim ve kalite özellikleri üzerine etkileri incelendiğinde, ekim ayı dikim zamanı, 30x40 cm dikim sıklığı ve 16 saat fotoperiyot uygulamasının önerilebilir olduğu düşünülmektedir.</p> <p>Anahtar Kelimeler: Gypsophila, Doğal Bitki, Çeşit Geliştirme, Fotoperiyot</p>	

YENİ TEKLİF PROJELER

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Entegre Proje: Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje: Melezleme Yoluyla Dış Mekân Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi- II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	<ul style="list-style-type: none"> ▪ T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü ▪ İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Fatih GÜLBAĞ
Proje Yürütücüleri	Dr. Serdar ERKEN, Dr. Kamil ERKEN, Dr. Fatih HANCI, Zühtü POLAT Doç. Dr. Soner KAZAZ, Prof.Dr.M. Ercan ÖZZAMBAKMBAK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019:80.000 TL 2020:80.000 TL 2021:80.000 TL 2022:70.000 TL 2023:70.000 TL Toplam:380.000 TL + Özel Sektör Desteğı
Proje Özeti	<p>Dış mekân gül, dünya ve ülkemiz süs bitkileri ticaretinde önemli bir paya sahiptir. Son yıllarda şehir peyzajında kullanımlarının artmasıyla birlikte, ülkemizde dış mekân gül üretimi de artmıştır. Fakat ülkemiz adına tescilli çeşitlerin olmaması, üreticilerin oldukça yüksek ücretler ödeyerek yurt dışındaki firmalardan üretim haklarını satın almasına, üretim materyalini ithal etmesine ya da yasal olmayan yollara başvurmasına neden olmaktadır. Dışa bağımlılığın aşılması için, yeni ve yerli çeşitlerin elde edilmesine yönelik başlatılan projenin ilk diliminde; tamamlayıcı özelliklere sahip ebeveynler arasında melezlemeler yapılmıştır. Melezlemeler sonucu oluşan geniş varyasyon içerisinde ön seleksiyon yapılmıştır. Bu projede; ön seleksiyon aşamasında seçilen genotiplerin, anaç üzerinde arazi koşullarındaki performansları ölçülecektir. Ara seleksiyon ve tekerrürlü denemeler aşamalarında, ıslah amaçlarına ve seleksiyon kriterlerine (çiçek renk ve şekli, çiçek verimi, koku, yaprak renk ve parlaklığı, bitki boyutu, hastalık) uygun yeni çeşit adayları belirlenecektir. Çeşit adaylarının belirleneceğı deneme, tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrür ve her tekerrürde 10 bitki olacak şekilde yürütülecektir. Değerlendirmede dış mekan gül için oluşturulan; "tartılı derecelendirme yöntemi" esas alınacaktır. Seçilen çeşit adaylarının, SSR moleküler belirteçleri kullanılarak DNA parmak izleri çıkarılacak ve morfolojik tanımlamaları yapılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Bahçe gülü, Klasik ıslah, Seleksiyon, Melezleme ıslahı, <i>Rosa hybrida</i> L

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Entegre Proje: Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje: Mutasyon Islahı İle Gülde Çeşit Geliştirme II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Kamil ERKEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Serdar ERKEN, Dr. Fatih GÜLBAĞ, Dr. Burak KUNTER, Dr. Yaprak T. KANTOĞLU, Doç. Dr. Soner KAZAZ, Prof. Dr. Ercan ÖZZAMBAK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019-31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 35 550 TL 2020: 33 750 TL 2021: 30 750 TL 2022: 28 500 TL 2023: 27 800 TL Toplam: 156 350 TL
Proje Özeti <p>Türkiye Süs Bitkileri sektörü son yıllarda hızla büyümekte, istihdam ve ihracattaki payını sürekli artırmaktadır. Buna rağmen sektörün bazı problemleri mevcuttur. Bunlar kaliteli ve güncel üretim materyali bakımından dışa bağımlılık ve kesme çiçek üretim ve ihracatında çeşitliliğin yetersiz olmasıdır.</p> <p>Bu projede, projenin bir önceki diliminde elde edilen ümitvar tiplerin tartılı derecelendirme metodu ile karşılaştırılması, öne çıkan tiplerin çeşit adayı aşamasına getirilmesi, dış mekân ve kesme çiçek tipi gül çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Denemeler Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsünde yürütülecektir. Materyal olarak projenin birinci diliminde elde edilen ümitvar tipler kullanılacaktır. Seçilen tipler <i>Rosa multiflora</i> anacı üzerine T göz aşısı yöntemiyle çoğaltılacaktır. Mutant popülasyonlar M₁V₄ aşamasına kadar devam ettirilecek, M₁V₄ popülasyonlarından kullanım amacına göre belirlenen seleksiyon kriterleriyle mutant tiplerin seleksiyonu yapılacaktır. Seçilen tiplerle tartılı derecelendirme denemeleri kurulacak, burada belirlenen tipler çeşit adayı olarak tescile sunulacaktır.</p> <p>Dış mekân çeşitleri için aranan özellikler; koku, dikkat çekici renk, uzun çiçeklenme periyodu, bol çiçek, çoklu dal, dikensizlik, katmerlilik. Kesme Çiçek çeşitleri için aranan özellikler, verim, renk, koku, düzgün şekilli, uzun saplı, büyük goncalı çiçek, uzun vazo ömrü ve dikensizliktir.</p> <p>Hedeflenen özelliklerdeki çeşitlerin geliştirilmesi ile süs bitkileri sektörüne patentli, kaliteli ve güncel çeşitler kazandırılacaktır.</p> <p>Üretim materyalinde dışarıya bağımlılıktan kurtulma, üretimde çeşitliliğin sağlanması, süs bitkileri ihracatçıların iç ve dış pazarda rekabet gücünün yükseltilmesi, ithalatın azaltılması, ihracatın artırılması adına bir adım atılmış olacaktır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Süs bitkileri, Gül, Islah, Mutasyon	

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Entegre Proje : Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje : Melezleme Yoluyla Yeni Kesme Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi-II
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Serdar ERKEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Fatih GÜLBAĞ Dr. Kamil ERKEN Zühtü POLAT Prof.Dr. M.Ercan ÖZZAMBAK Doç.Dr. Soner KAZAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 40.000 TL; 2020: 42.000 TL; 2021: 46.000 TL; 2022: 49.000 TL; 2023: 53.000 TL Toplam:230.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada kesme çiçek sektöründe ticarete konu olan en önemli ürünlerin başında kesme gül gelmektedir. Tüm Avrupa Birliği ülkelerinde kesme çiçek ihracatında ilk sırada gül yer alırken, ülkemizde ise kesme gül ihracatı yok denecek kadar azdır.</p> <p>Ülkemize ait yerli gül çeşitlerinin olmaması, üretim materyalinin dışa bağımlı olmasına ve böylece üretim maliyetinin artmasına sebep olmaktadır. Ülkemiz her yıl üretim materyali ithal etmekte ve bu ürünlere yüksek miktarda ıslahçı hakları (royalite) ödemektedir. Yüksek royalite payı üreticilerimizin dünya piyasası ile rekabet edebilme gücünü de zayıflatmaktadır. Bu sebeple üreticilerimiz hem iç tüketime yönelik hem de ihracata yönelik yeterli miktarda kesme gül üretememektedir. Bu talep dal olarak yurt dışından kesme gül ithalatı yapılarak karşılanmaktadır.</p> <p>Bu projeye yüksek verim ve kalitede, çiçek sapı uzun, iri goncalı, petal sayısı çok olan, hastalık ve zararlılara karşı toleranslı, vazo ömrü yüksek, piyasa ve tüketici tarafından talep edilebilecek ülkemiz adına tescilli yerli kesme gül çeşitlerinin melezleme yoluyla geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu projenin ilk ayağı olan dilimde 2014-2018 yılları arasında ticari çeşit ve tipler arasında melezlemeler yapılmış ve elde edilen melez genotipler arasında ön seleksiyon kriterlerine göre seçimler yapılmıştır. Önerilen bu projede ise daha önce ön seleksiyonla seçilmiş genotiplerden seleksiyon ıslahı yoluyla yeni çeşitlerin elde edilmesi hedeflenmiştir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Kesme gül, <i>Rosa L.</i> , ıslah, melezleme

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	
Proje Başlığı	Doğu Anadolu Bölgesi'nde Bazı Endemik Gypsophila (<i>Gypsophyla</i> sp.) Türlerinin Kültüre Alınması, Süs Bitkileri Sektörüne Kazandırılması –I
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Mehmet Nuri ÇAVUŞOĞLU
Yardımcı Araştırmacılar	Meral ASLAY, Nihal ERTÜRK, Serdar TUNCER, Doç. Dr. Nalan TÜRKOĞLU, Yrd. Doç. Dr Metin ARMAĞAN, Ayşe Serpil KAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2021
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2019: 44.750,00 TL 2020: 17.125,00 TL 2021: 10.700,00 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, üç önemli gen merkezinin çakıştığı bir bölgede yer alması nedeniyle küçük yüzölçümüne rağmen biyoçeşitliliği oldukça zengin bir ülke konumundadır. Bu biyoçeşitlilik içerisinde halk arasında “Çöven, Çövenotu, Çövenkökü, Helvakökü, Sabunotu” adıyla bilinen ve 35’i endemik olmak üzere 60 farklı türü bulunan Gypsophila gibi çok önemli bir cins de ülkemizde bulunmaktadır. Gypsophila, değişik özelliklere sahip olması nedeniyle birçok bilim dalını ilgilendirmekte olup ilaç, gıda ürünü, temizlik ürünü, park ve bahçelerin süslemesinde kullanılabilmesi nedeniyle, ziraatçıların, gıdacıların, kimyacıların, eczacıların, peyzajcıların, tekstilci ve kuyumcuların ilgi alanı içerisinde yer almaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi’nde doğal olarak yetişen Gypsophila, yukarıda sayılan özellikleri nedeniyle yıllarca bilinçsizce doğadan sökülüş ve özellikle endemik türlerinin bu nedenle soyu tükenme aşamasına gelmiştir. Farklı çoğaltma yöntemleri ile kültüre alınması bitkinin endemik türlerinin korunması ve süs bitkileri sektöründe farklı kullanım alanlarına yeni kültür çeşitlerinin kazandırılması elzemdir.</p> <p>2019-2021 yılları arasında yapılacak olan bu çalışma, Doğu Anadolu Bölgesi’nde doğal olarak yetişen endemik Gypsophila (<i>G. Adenophylla</i>, <i>G. briquetiana</i>, <i>G. paniculata</i> L. var. <i>araratica</i>, <i>G. Lepidioides</i>, <i>G. lariciana</i>) türlerinin doğadan toplanarak, gen havuzunun oluşturulması, türlerin morfolojik tanımlamalarının yapılması, kültüre alınarak adaptasyon kabiliyetlerinin belirlenmesi ve ümitvar türlerin tespit edilerek süs bitkileri sektörüne kazandırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda farklı nitelikli, kesme çiçek ya da dış mekân bitkisi olarak kullanılabilirliği olan Gypsophila kültüre alınarak endemik türlerin ex situ korunması sağlanacak böylece genetik kaynaklarımız korunmuş olacak ve ıslah çalışması ile ümitvar türler tespit edilecektir. Bu çalışma zengin genetik kaynaklarına sahip olan Doğu Anadolu Bölgesi’nde yürütülen çok az sayıdaki süs bitkileri projelerinden biri olması açısından son derece önemlidir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Gypsophila, Kültüre Alma, Endemik, Doğu Anadolu

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Şimşir (<i>Buxus sempervirens</i> L. ve <i>Buxus balerica</i> Lam.) Seleksiyonu ve Çoğaltılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Ömer SARI
Proje Yürütücüleri	Prof.Dr. Fisun Gürsel ÇELİKEL, Yrd.Doç.Dr.Hakan YILMAZ, Yasemin İzgi SARAÇ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019-31.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi: 181.233,00	2009:.....TL 2010:.....TL 2011:.....TL 2012:.....TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, coğrafi konumu, birbirinden farklı iklimlere ve ekolojije sahip alanları ile biyoçeşitlilik yönünden dünyanın en önemli gen merkezlerinden biridir. Zengin tür çeşitliliği içerisinde önemli bitkilerimizden olan <i>Buxus</i> spp. (Şimşir)'un Dünyada 100 türü bulunmakta, Türkiye'de 2 türü doğal olarak yayılış göstermektedir. Bunlar Anadolu şimşiri (<i>Buxus sempervirens</i> L.) ve İspanya şimşiri (<i>Buxus balerica</i> Lam.) olarak bilinmektedir. Şimşirler (<i>Buxus</i> spp.) herdem yeşil, çalı ya da ağaç halinde odunsu bitkilerdir. Anadolu şimşiri (<i>Buxus sempervirens</i> L.) kolay şekil verilebilmesi ve yavaş gelişmesi nedeniyle süs bitkisi olarak park ve bahçelerde ve yol kenarlarında, ayrıca saksılı bitki olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu proje kapsamında, süs bitkisi olarak önemli potansiyele sahip olan <i>Buxus sempervirens</i> L. ve <i>Buxus balerica</i> Lam. türleri ilk defa kültüre alınarak seleksiyon yapılacak ve çoğaltma yöntemleri denenecektir. Süs bitkisi olarak önemli bir bitkilerimiz olan <i>Buxus sempervirens</i> L. ve <i>Buxus balerica</i> Lam.'ın kültüre alınmasıyla, süs bitkileri sektörü değerli bir dış mekan, saksı, kesme yeşillik ve peyzaj süs bitkisine kavuşacaktır. Proje ile süs bitkileri ithalatının azaltılarak ihtiyacın yerli üretimden karşılanmasına yönelik ve ayrıca doğal yetiştirme alanlarında yapılan tahribatların ve zararlı etmenlerinin sebep olduğu yok olma tehlikesinin önüne geçebilmek için adım atılmış olacaktır. Araştırma <i>Buxus sempervirens</i> L. ve <i>Buxus balerica</i> Lam'ın doğal olarak yayılış gösterdiği bölgelerde yürütülecektir.</p>

YENİ TEKLİF PROJELER (ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Pelemir (<i>Cephalaria</i> Schrad. Ex Roem. & Schult.) Türlerine Ait Tohum Partilerinin Çimlenme ve Fide Özelliklerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Mehmet YILMAZ
Proje Yürütücüleri	-
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2019: 43.000 TL 2020: 22.000 TL Toplam: 65.000 TL
Proje Özeti	<p>Süs bitkisi potansiyelinde birçok türün anavatanı olan ülkemizde, doğal bitkilerden sektöre süs bitkisi olarak kazandırılmış ya da ıslah edilmiş ticari süs çeşitleri sayıca azdır. Ayrıca ülkemizdeki doğal türlerin kültüre alınması ve yetiştirilmeleri konusunda önemli engeller dormansi, çimlenememe sorunu ya da çimlenme için çok özel koşullara ihtiyaç duymalarıdır. Pelemir (<i>Cephalaria</i> spp.) ülkemiz florasında doğal yayılış gösteren ve sahip olduğu çiçeklerinin renk ve yapısıyla süs bitkisi olarak kullanılma potansiyeli olan bir bitkidir. Ancak ülkemizde bu bitkiye ait çalışma az sayıdadır. Doktora projesi olarak yürütülmesi planlanan bu çalışmada, doğal floramızda bulunan Pelemir (<i>Cephalaria</i> spp.) türlerine ait bitkilerin tohumlarının optimum çimlenme koşullarını bilimsel verilerle ortaya koymak ve optimum koşullarda çimlenme gerçekleştiren bu tohumların çıkış ve fideye dönüşme oranlarını tespit ederek fide gelişimleriyle ilgili değerlendirmeleri yapmak amaçlanmaktadır. Denemelerde kullanılacak olan Pelemir türlerine (<i>Cephalaria balansae</i>, <i>C. gigantea</i>, <i>C. procera</i>, <i>C. transylvanica</i>) ait tohumlar 2018 yılında toplanarak, çimlenme, dormansi kırma uygulamaları (Soğuk katlama, sıcak su uygulaması, sıcak su uygulaması ve soğuk katlama kombinasyonu, giberellik asit (GA3), sıcak su ve giberellik asit (GA3) kombinasyonu, potasyum nitrat (KNO3) uygulaması, sıcak su, potasyum nitrat ve (GA3) kombinasyonu), fide çıkış testleri yapılacaktır. Denemelerden elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, yazılım versiyonu 9.2 kullanılarak varyans analizi (ANOVA) ve Duncan'ın Çoklu Aralık Testi yapılacaktır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER

(Gelişme Raporu)

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Entegre Proje: Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje: Melezleme Yoluyla Dış Mekân Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	<ul style="list-style-type: none"> ▪ T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü ▪ İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş.
Proje Lideri	Dr. Fatih GÜLBAĞ
Proje Yürütücùleri	Dr. Serdar ERKEN, Dr. Kamil ERKEN, Prof.Dr.M. Ercan ÖZZAMBAKMBAK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2014 - 31/12/2018
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2014:12.600 TL 2015:8.600 TL 2016:8.500 TL 2017:8.500 TL 2018:8.300 TL Toplam:46.500 TL + 46.500 Özel Sektör Desteği
Proje Özeti	<p>Dış mekân gül, dünya ve ÷lkemiz süs bitkileri ticaretinde önemli bir paya sahiptir. Son yıllarda şehir peyzajında kullanımlarının artmasıyla birlikte, ÷lkemizde dış mekân gül üretimi de artmıştır. Ancak ÷lkemiz adına tescilli çeşitlerin olmaması, üreticilerin oldukça yüksek ücretler ödeyerek yurt dışındaki firmalardan üretim haklarını satın almasına ya da yasal olmayan yollara başvurmasına neden olmaktadır. ÷lkemiz gül yetiştiriciliğinde ihtiyaç duyulan yeni gül çeşitlerinin elde edilmesine yönelik yürüt÷len projenin 2017 yılında diliminde; melezleme, ön seleksiyon ve ara seleksiyon aşamalarında faaliyetler yürüt÷lmüştür. Tamamlayıcı özelliklere sahip ebeveynler arasında (64 ebeveyn-1203 çiçek) melezlemeler yapılmış ve 11.180 adet tohum elde edilmiştir. 2015 ve 2016 yılındaki melezlemelerden elde edilmiş (11.059 adet) bitkilerde ön seleksiyon yapılmıştır. 2015 yılı melezlerinde “ön seleksiyon” aşaması tamamlanarak, 340 genotip seçilmiştir. Seçilen genotipler <i>Rosa corymbifera</i> 'Laxa' anaçları üzerine aşılandı. 2016 yılında ön seleksiyon aşamasında seçilen genotiplerin, ıslah amaçlarına ve seleksiyon kriterlerine (çiçek renk ve şekli, çiçek verimi, koku, yaprak renk ve parlaklığı, bitki boyutu, hastalık) göre anaç üzerinde ve arazi koşullarındaki performanslarının ölçüldüğü “ara seleksiyon” aşaması devam etmektedir. 2018 yılında; ön seleksiyon (2016 ve 2017 melez bitkilerinde) ve ara seleksiyon (2014 ve 2015 melez bitkilerinde) aşamalarına devam edilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Bahçe gülü, Klasik ıslah, Seleksiyon, Melezleme ıslahı, <i>Rosa hybrida</i> L.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:																			
Proje Başlığı	Entegre Proje: Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje: Mutasyon Islahı İle Gülde Çeşit Geliştirme																		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-YALOVA																		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ve İstanbul Ağaç ve Peyzaj A.Ş.																		
Proje Lideri	Dr. Kamil ERKEN																		
Proje Yürütücüleri	Dr. Serdar ERKEN, Dr. Fatih GÜLBAĞ, Dr. Suna BAŞER, Dr. Burak KUNTER, Doç. Dr. Soner KAZAZ, Prof. Dr. M. Ercan ÖZZAMBAK																		
Başlama- Bitiş Tarihleri	Başlama Tarihi: 01/01/2014 Bitiş Tarihi 31/12/2018																		
Projenin Toplam Bütçesi:	<table border="1"><thead><tr><th>Yıllar</th><th>2014</th><th>2015</th><th>2016</th><th>2017</th><th>2018</th></tr></thead><tbody><tr><td>TAGEM Bütç.</td><td>14500 TL</td><td>12500 TL</td><td>11500 TL</td><td>11000 TL</td><td>10000 TL</td></tr><tr><td>Özel Sekt. Dest.</td><td>12000 TL</td><td>12000 TL</td><td>11000 TL</td><td>11000 TL</td><td>12000 TL</td></tr></tbody></table>	Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	TAGEM Bütç.	14500 TL	12500 TL	11500 TL	11000 TL	10000 TL	Özel Sekt. Dest.	12000 TL	12000 TL	11000 TL	11000 TL	12000 TL
Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018														
TAGEM Bütç.	14500 TL	12500 TL	11500 TL	11000 TL	10000 TL														
Özel Sekt. Dest.	12000 TL	12000 TL	11000 TL	11000 TL	12000 TL														
Proje Özeti	<p>Süs Bitkileri sektöründeki, kaliteli ve güncel üretim materyali bakımından dışa bağımlılık ve üretimde çeşit yetersizliği sorunlarının çözümüne katkı sağlamak için hazırlanan bu projede, ülkemiz ve dünya süs bitkileri ticaretinde önemli bir paya sahip olan gülde fiziksel mutasyon yöntemlerinden Co₆₀ gama ışını kullanılarak dış mekân ve kesme çiçek tipi gül çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Radyasyon uygulamaları Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nda yapılmakta, denemeler Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsünde yürütölmektedir.</p> <p>Proje çalışmalarında 2017 yılında M₁V₁ popülasyonları gözlemlenmiş, mutant bireyler seçilmiş, seçilen bitkiler çoğaltılmış ve mutasyon uygulamalarına devam edilmiştir. M₁V₁ popülasyonlarının yıl boyu kültürel işlemleri ve gözlemleri yapılmış, mutant olduğu belirlenen bireyler, popülasyondan seçilerek daha büyük saksılara aktarılmıştır. 2017 yılında M₁V₁ popülasyonlarındaki 8000 adet bitki içerisinde toplam 222 adet mutant bitki seçilmiştir. Bu bitkilerin mutant sürgünlerinden, aşısı kalemi alınarak, M₁V₂ vejetasyonu için aşılantmıştır. Bu şekilde M₁V₂ ve M₁V₃ aşamalarına ulaşılmıştır. Yıl içerisinde 3148 adet M₁V₂ veya M₁V₃ aşısı yapılmıştır. M₁V₁ popülasyonundaki bitkilerde, geriye budama ile sürgün üzerindeki her göz sürdürölerek yeni sürgünlerin mutant olup olmadığı görölmeye çalışılmıştır. 2017 yılında ayrıca mutasyon uygulamalarına da devam edilmiştir. Yıl içerisinde haziran, temmuz ve eylölde olmak üzere 3 sefer, proje materyali olan 4 taksondan alınan kalemlere radyasyon uygulaması yapılarak M₁V₁ aşısı yapılmıştır. Akito'dan 1688 adet, Magnumdan 1576 adet, <i>Rosa centifolia</i>'dan 3930 adet, Papameillant'dan 3972 adet olmak üzere toplam 11.166 adet aşısı yapılmıştır. Aşılar 2018 yılında sürecektir.</p> <p>2018 yılında yapılacak M₁V₂, M₁V₃ ve M₁V₄ aşılantmaları için 10 000 adet <i>Rosa multiflora</i> çeliği aşısı parseline dikilmiştir. 2018 yılında M₁V₁, M₁V₂ ve M₁V₃ popülasyonlarının takibi yapılacak, mutant bireyler seçilerek izlemeye alınacak, seçilen bitkilerdeki mutant sürgünlerden aşılantmalar yapılarak vejetasyon ilerlemeleri gerçekleştirilecektir.</p>																		

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM tarafından doldurulacaktır.
Proje Başlığı	Entegre Proje: Yeni Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi Alt Proje: Melezleme Yoluyla Yeni Kesme Gül Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Dr. Serdar ERKEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Fatih GÜLBAĞ Dr. Kamil ERKEN Prof. Dr. M. Ercan ÖZZAMBAK Doç. Dr. Soner KAZAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 10.950 TL; 2015: 8.450TL; 2016: 8.250 TL; 2017: 8.000 TL; 2018: 8.050 TL; Toplam: 43.700 TL
Proje Özeti	<p>Kesme çiçek yetiştiriciliği ve uluslararası ticareti, günümüz dünyasında giderek önem kazanmaktadır. Özellikle son 15 yıl içerisinde kesme çiçek sektörü yüksek oranda gelir getiren ve istihdam sağlayan bir tarım faaliyeti haline gelmiştir. Dünyada kesme çiçek sektöründe ticarete konu olan en önemli ürünlerin başında kesme gül gelmektedir. Tüm Avrupa Birliği ülkelerinde kesme çiçek ihracatında ilk sırada kesme gül yer alırken, ülkemizde ise kesme gül ihracatı yok denecek kadar azdır.</p> <p>Ülkemize ait yerli kesme çiçek çeşitlerinin yeterince olmaması, üretim materyalinin dışa bağımlı olması, üretim maliyetini artırıcı bir etkide bulunmaktadır. Bu sebeple her yıl yurtdışına yüksek miktarda ıslahçı hakları (royalite) ödenmektedir. Dolayısıyla geline nokta çeşitlendirmeye yönelik ıslah çalışmalarının yapılarak çeşitlenmeye gidilmesi zorunluluk haline gelmiştir. Bu proje ile, verimli ve kaliteli, piyasa tarafından talep edilebilecek, tüketicinin ilgisini çekebilecek ve ülkemiz adına ilk olacak olan yerli kesme gül çeşitlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.</p> <p>2017 yılı içerisinde; 2015 yılı melezlemesinden elde edilen 2.969 adet F1 bitkisi yetiştirilmiş ve bunların 213 adedi ön seleksiyonla seçilmiştir. Seçilen F1 bireyleri aşı ile çoğaltılmıştır. Ayrıca farklı çeşit/tiplerde 2.389 adet çiçek melezlenmiştir. Bu melezlemelerden elde edilen 771 adet melez tohum çimlenme oranını artırmak amaçlı katlamaya alınmıştır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A09/P08/03-01				
Proje Adı	Ege Bölgesi Süs Bitkileri Çeşit Geliştirme Projesi Alt Proje: Kasımpatı'da Mutasyon Islahı Yöntemiyle Çeşit Geliştirme				
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü				
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü				
Proje Lideri	Dr. Gülden HASPOLAT				
Proje Yürütücüleri	Uzm. Ümran ŞENEL				
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2016-31.12.2020				
Raporun Ait Olduğu Dönem	2017				
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (")	<u>2016</u> 20.000	<u>2017</u> 10.000	<u>2018</u> 10.000	<u>2019</u> 10.000	<u>2020</u> 10.000
	60.000 TL				
Proje Özeti:	<p>Bu projede ülkemiz süs bitkileri sektöründe materyal temininde söz konusu olan dışa bağımlılığı aza indirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla yeni renk ve şekil değişimleriyle ortaya çıkacak yerli çeşitler elde etmeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. İn vitro koşullarda beyaz renkli Bacardi çeşidine ait kasımpatı eksplantları, etkili mutasyon dozunda (EMD) 20 Gy olarak ışınlanmıştır. İn vitro materyaller, Sarayköy Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde (SANAEM) ve Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nde (ETAE) ayrı ayrı M1V4 dönemine kadar alt kültüre alındıktan sonra dış koşullara aktarılmış ve çiçeklenme dönemlerinde gözlemlenmiştir. Ayrıca dış koşullara aktarılmış 2000 adet fide için iş birliği protokolü hazırlanarak Balçova'da bulunan üretici serasına dikilmiştir. SANAEM'de çiçeklenme dönemi gözlemlenen 1000 adet bitkide mutasyon frekansı yüksek olmakla birlikte %3'ü ileri gözlemleri yapılmak üzere ayrılmıştır. ETAE'de doku kültürü laboratuvarında M1V4 dönemlerini tamamlamış 42576 adet bitki bulunmaktadır. Dış koşullara aktarılması tamamlanmış fide sayısı 15000 adettir. Ayrıca doku kültüründen dış koşullara aktarılmış 6500 adet fide arazi koşullarına dikilmiştir. ETAE'de yastıklara ve saksılara dikilmiş bitkiler arasından toplam 186 birey seçilmiştir. Genel olarak bitkilerin çiçek açma zamanları, bitki boyları, çiçek sayıları, çiçek çapları, çiçek renginde değişimler olmuştur. Petallerde renk farklılıkları, petal üzerinde çizgi oluşumu, ray ve disk çiçeklerde deformasyonlar, spoon tipinde petal oluşumu gibi değişimler gözlemlenirken yapraklarda kimerik yapılar ile karşılaşmıştır.</p>				
Anahtar Kelimeler	Süs bitkileri, mutasyon, kasımpatı, <i>in vitro</i>				

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P09/06
Proje Başlığı:	Doğu Akdeniz Bölgesinde Yayılış Gösteren Doğal Orkide Türlerinin Süs Bitkisi Olma Potansiyellerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş:	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş:	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Ç.Ü. Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü (danışmanlık), ADANA Yenice Seracılık A.Ş (Sarf malzemesi)
Proje Lideri:	Dr. Ayşen ULUN
Yardımcı Araştırmacılar:	M.Murat HOCAGİL Tijen BAHAR Rasim ARSLAN Mustafa ÜNLÜ Yrd. Doç. Dr. Gülden SANDAL ERZURUMLU Danışmanlar: Dr. Davut KELEŞ, Prof. Dr. Zerrin SÖĞÜT
Başlama-Bitiş Tarihleri:	01.01.2016- 01.01.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	1.Yıl:15.000TL, 2.Yıl:10.000TL, 3.Yıl:10.000TL Toplam: 35.000 TL
Proje özeti:	<p>Bu çalışma ile Doğu Akdeniz Bölgesinde doğal yayılış gösteren ve süs bitkisi olarak ekonomik değere sahip orkide türlerinin kültüre alınması amaçlanmıştır. Önceki çalışmalar ile belirlenen türlerin, süs bitkisi olarak kullanılabilme imkanı göz önünde bulundurularak, ön seleksiyonu yapılacak ve ümit var bireyler iki farklı lokasyonda kültür ortamına taşınarak; adaptasyonu ve çoğaltılmasına çalışılacak ve performansları izlenecektir.</p> <p>2016 yılı çalışmaları: Arazi survey ve bitki toplama çalışmaları; Doğu Akdeniz Bölgesinde bulunan; Mersin, Adana, Hatay, Osmaniye ve Kahramanmaraş illerinde, şubat ve Temmuz aylarında, daha önceki çalışmalarda belirlenen lokasyonlar dikkate alınarak yapılmıştır. Toplanan bitki materyalleri deneme alanına getirilerek iki farklı lokasyonda (Erdemli-Çamlıyayla) saksılanarak muhafaza altına alınmıştır. Toplanan bitkilerin tür teşhis çalışmaları ile bakımı ve muhafaza işlemleri yapılmıştır.</p> <p>2017 yılı çalışmaları: 2016 yılında iklim de yaşanan değişimler nedeniyle, elde edilmeyen türlerin toplanmasına yönelik olarak, şubat ayından başlayarak temmuz ayına kadar arazi surveyi ve bitki toplama çalışmaları yapılmıştır. Deneme alanına getirilen türlerin tespiti ve teşhis çalışmaları devam etmektedir. İki farklı lokasyonda yürütülen adaptasyon çalışmalarında, Çamlıyayla lokasyonunda, yoğun kar yağışı olması ve karın uzun süre kalkmaması nedeniyle bitkilerin çoğu kaybedilmiştir. Erdemli lokasyonundaki bitkilerde bakım ve gözlem alma çalışmalarına devam edilmiş, vejetasyon dönemi sonunda yumrular gözden geçirilerek birden fazla yumru veren türlerin belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır.</p> <p>2018 yılında arazi surveyi, bitki toplama, tür teşhisi ve adaptasyon çalışmalarına devam edilecek, deneme alanındaki bitkilerin bakım ve muhafazası sağlanacak ve süs bitkisi olarak kullanıma uygun türlerin belirlenmesi çalışmaları yapılacaktır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Türkiye Florasında Mevcut Bazı Endemik ve Ekonomik Potansiyele Sahip Siklamen Türlerinin Yumrularında Somatik Embriyogenesis ve Sentetik Tohum Üretimi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Hüsamettin Aycan ALP
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Yeşim YALÇIN MENDİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018 – 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 25.500 2019: 14.000
Proje Özeti	
<p>Ülkemiz iklim ve yeryüzü özellikleri nedeni ile oldukça zengin bir floraya sahiptir. Ülkemizin geofit zenginliklerinden olan siklamen türleri, süs bitkisi olmalarının yanı sıra tıbbi ve aromatik özellikleri ile de ön plana çıkmaktadır.</p> <p>Siklamen ıslahı, kendileme depresyonu, farklı ploidi seviyeleri gibi faktörlerden dolayı klasik yöntemlerle bir hayli zordur. Bu nedenle vegetatif üretim ıslah programlarının ayrılmaz bir parçası konumundadır. Siklamen türleri için somatik embriyogenesis hem ileri ıslah tekniklerinin uygulanabilmesi hem de <i>in vitro</i> çoğaltım bakımından etkili bir yöntemdir.</p> <p>Proje kapsamında, ülkemizde doğal yayılış gösteren <i>C. persicum</i>, <i>C. pseudibericum</i>, <i>C. coum</i>, <i>C. cilicium</i> türlerine ait yumrular eksplant kaynağı olarak kullanılacaktır. Yumrular, çiçeklenme ve dinlenme dönemi olmak üzere iki farklı dönemde <i>in vitro</i> kültüre alınacaktır. Proje, somatik embriyoların elde edilmesi, sentetik tohum üretimi, somatik embriyo ve sentetik tohumların çimlendirilmesi ve histolojik analiz kısımlarından oluşmaktadır.</p> <p>Rejenerasyon için ½ kuvvetindeki MS ortamına 2,4-D (0, 0.5, 1, 1.5 ve 2 mg/L) ve 2iP (0, 0.1, 0.3, 0.5 ve 0.8 mg/L)'nin farklı konsantrasyonları ilave edilerek denemeler kurulacaktır. Elde edilecek olan somatik embriyo yapılarının bir kısmı aljinat kapsülleri ile kaplanarak sentetik tohum üretiminde kullanılacaktır. Çalışma kapsamında ayrıca en yüksek oranda embriyojenik kallusun elde edildiği ortam bileşenleri ile histolojik analize yönelik ayrı bir deneme kurulacaktır.</p> <p>Proje kapsamında ele alınan siklamen türlerine ait yumrulara, farklı gelişim evrelerinin somatik embriyo oluşumuna etkileri, somatik embriyo yapılarının gelişimi, bitkiye dönüşüm oranları, sentetik tohumun çimlenme üzerine etkisi detaylı olarak gözlemlenecektir.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	BBSS-10-04
Proje Başlığı	Sardunya (<i>Pelargonium sp.</i>) 'da Gen Havuzu Oluşturulması ve Klon Seleksiyonu ile Çeşit Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Dr. Özgül KARAGÜZEL
Proje Yürütücüleri	Ayşe S.Kaya, Fatma Uysal, Soner Kazaz, Ramazan S.Göktürk, Selma Kösa, M.Uğur Kahraman, S.Melike Sülü, M.Kırışik
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2016-31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 10.000 TL 2017: 10.000.TL 2018:2.000.TL 2019: 2.000 TL 2020: 500 TL
Proje Özeti :	<p>Sardunya (<i>Pelargonium sp.</i>) bitkisi gerek ülkemiz gerekse dünyada çiçekli süs bitkileri (iç mekan ve dış mekan) içerisinde en popüler ve en fazla yetiştirilen türler arasında yer almaktadır. Sardunya'da gen havuzunun oluşturulması ve melezleme yoluyla istenen varyabilitenin sağlanarak klon seleksiyon ıslahı yöntemiyle yerli sardunya çeşitlerimizin geliştirilmesinin amaçlandığı projeye 01 Ocak 2016 tarihi itibarıyla başlanmıştır. Geçen yıl toplanmış olan 2 doğal tür, 150 ticari çeşit ve yerel çeşitlere ek olarak Mart 2017'de 20 farklı ticari çeşit ile tıbbi özelliği olan <i>P. sidoides</i> türü de temin edilerek gen havuzu zenginleştirilmiştir. Toplanan çeşitler ve türlerde melezleme zamanına kadar çoğaltım (çelikle) , kültürel işlemler (budama, sulama-gübreleme, ilaçlama v.s) yapılmıştır. Nisan 2017 tarihinde melezleme çalışmalarına başlanmış ve 15 Haziran 2017 tarihine kadar devam etmiştir. 196 kombinasyonda yapılan melezlemeler sonucu elde edilen tohumlar + 4 C'de 1.5 ay bekletildikten sonra 13-14 Eylül 2017 tarihlerinde ekilmişlerdir. Yaklaşık 1 ay sonra da ilk melez fidelerin 5 yapraklı olduğu dönemde şaşırtma işlemleri gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Önümüzdeki dönem yine melezleme çalışmalarına devam edilecek aynı zamanda A klonlarının seçimi, çoğaltımı ve gözlemleri yapılacaktır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	
Proje Başlığı	Yerli Gerbera Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	
Proje Lideri	Hüsamettin Aycan ALP
Proje Yürütücüleri	Hüsamettin Aycan ALP, Dr. Ayşen ULUN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2018 – 31/12/2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2018: 30.000 2019: 25.000 2020: 15.000 2021: 15.000
Proje Özeti	
<p>Süs bitkileri sektörü, bitkisel üretim içinde önemli bir yere sahip olan ve ülke ekonomisine büyük katma değer sağlayan etkili bir sektördür. Kesme çiçekler toplam süs bitkileri ticaretinin yarısını oluşturmaktadır. Gerbera türü, dünyada ticareti yapılan kesme çiçekler arasında 138 milyon €'luk satış rakamı ile 5. sırada yer almaktadır. Ülkemizde ise 130 milyon adet üretim ile kesme çiçekler arasında ilk 3'te yer almaktadır.</p> <p>Ülkemizde kullanılmakta olan üretim materyallerinin tamamı dış kaynaklı olup, fide başına 1 € ıslahçı hakkı ödenmektedir. Yerli gerbera çeşitimizin olmaması nedeni ile her yıl ithal edilen üretim materyalleri yüklü miktarda döviz kaybına neden olmaktadır. Süs bitkisi sektöründe önemli bir yere sahip olan ve hem kesme çiçek hem de iç mekân bitkisi olarak kullanımını hızla artan gerbera türünün ıslahı büyük önem taşımaktadır. Bu nedenler yerli çeşitlerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.</p> <p>Projede klasik melezleme yöntemi ile yerli gerbera çeşitlerinin geliştirilmesi planlanmaktadır. Bunun için ülkemizde ticari olarak üretilmekte olan 17 adet ticari gerbera çeşidi materyal olarak kullanılacaktır. Çeşitlerin öncelikle polen canlılığı ve çimlenme değerleri belirlenecek ve ardından karşılıklı (resiprokal) melezlenerek yeni hibrit bireyler elde edilecektir. Elde edilecek olan yeni bireylerden klon seleksiyonu yöntemiyle yeni aday çeşitler belirlenecektir. İlerleyen aşamalarda, pazar talepleri doğrultusunda belirlenen kriterlere göre seçilmiş olan çeşitlerin tescil işlemleri yapılarak pazara sunulacaktır.</p> <p>Projenin amacı, mevcut çeşitler kullanılarak yeni ticari çeşitlerin geliştirilmesidir. Bu şekilde, gerbera üretiminde dışa bağımlılığın önüne geçilerek döviz kaybının azaltılması hedeflenmektedir.</p>	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A09/P09/05
Proje Başlığı	Türkiye <i>Fritillaria</i> L.(Terslale) Türlerinde Çeşit Geliştirme ve Yeni Çeşitlerin Sektöre Kazandırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü(TAGEM)
Proje Lideri	Meral ASLAY
Proje Yürütücüleri	Nihal ERTÜRK, Mehmet Nuri ÇAVUŞOĞLU, Erdal KAYA, Doç.Dr. Mehtap TEKŞEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017(15.000 TL)-2018(10.000 TL)-2019(10.000 TL)-2020(10.000 TL)-2021(10.000 TL)
Proje Özeti	<p>Bu proje ile doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve ekonomiye kazandırılması prensipleri doğrultusunda; 106G022 ve 110G007 nolu TÜBİTAK projeleri kapsamında oluşturulan Türkiye <i>Fritillaria</i> genetik havuzundan, dış mekân süs bitkisi ve saksılı süs bitkisi olarak kullanıma yönelik yeni çeşitler geliştirilmesi, süs bitkileri sektöründe iç ve dış pazarda bitkisel çeşitlik sağlanması ve daha sonra yapılacak ıslah çalışmaları için gen havuzunu genişletilmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Araştırmada gen havuzunda mevcut taksonlara ait bireylere, melezleme ve poliploidi ıslahı metotları uygulanarak yeni çeşitlerin elde edilmesi planlanmış olup 2017 yılı itibariyle proje başlamıştır. Dönem içerisinde Türkiye terslale koleksiyon ve genetik kaynak bahçesinde bulunan ülkemize ait türler ile yurtdışından getirilen türler ve standart çeşitler arasında oluşturulan farklı kombinasyonlarda melezlemeler yapılmıştır. 34 kombinasyon melezleme programına alınmış 229 adet çiçekte standart kapalı melezleme yöntemi ile melezleme yapılmıştır. Çiçeklerin toplam 164 adedi kapsül oluşturulmuştur. 65 çiçek tohum kapsülü oluşturmuş olup bunlardan 2166 adet tohum elde edilmiştir. Melezleme çalışmaları sonucunda tohum oluşturan ve olgunlaşan tohumlar mayıs-temmuz döneminde toplanarak uygun ortamda muhafaza edilmiştir. Melez tohumların ekimleri ekim ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Koleksiyon ve genetik kaynak amaçlı oluşturulan Türkiye terslaleleri bahçesinde bulunan 42 taksona ait 96 farklı populasyondan saksılı bitki örneği ve çoğaltım parsellerinin devamlılıklarının sağlanması için 2017 yılı itibariyle çalışmalar sürdürülmüş, kültürel işlemler düzenli olarak yapılmıştır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P09/04		
Proje Başlığı	Lale Islahı Araştırmaları		
Projeyi Yürüten Kuruluş	Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, SAMSUN		
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		
Proje Lideri	Yasemin İZGİ SARAÇ		
Proje Yürütücüleri	Dr. İlyas DELİĞÖZ, Doç. Dr. Soner KAZAZ		
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016-01.01.2020		
Projenin Toplam Bütçesi:	2016:20 000	2018:10 000	2020:10 000
	2017:20 000	2019:10 000	
Proje Özeti	<p>Lale ıslahı araştırmaları projesi ile devam eden ıslah çalışmalarının sürdürülebilirliğinin sağlanması ve lale ıslah programının oluşturulması hedeflenmiştir. Dünya ticaretinde en büyük payı alan Tulipa gesneriana türüne ait farklı kategorilerde (Single late, double late ve triumph) bulunan ticari çeşitlerin açılımları kullanılarak çiçeklenme süresi uzun, iri çiçekli, uzun boylu, vejetatif çoğaltım kabiliyeti fazla olan, hastalıklara dayanıklı orta ve geç mevsim farklı renklerde(sarı, kırmızı, beyaz, pembe ve mor) lale çeşitleri ıslah etmek amaçlanmaktadır.</p> <p>Bu dönem proje takvimine uygun olarak Farklı lale kategorilerine ait ele alınan hibrit çeşitlerde mevcut genetik varyasyondan yararlanabilmek için F2 açılım generasyonunun elde edilmesi amacıyla 20 çeşitte kendileme çalışmaları yapılmıştır. Haziran ayı içerisinde olgunlaşan ve kuruyan tohum kapsülleri hasat edilerek ekimleri yapılmıştır. Yabancı lale türlerinden standart lale çeşidi geliştirme programı ve enstitümüz tarafından geliştirilen Arda, Muş1071, Kumru çeşitlerinde soğan büyütme çalışmaları yapılmıştır. Daha önce belirtilen TÜBİTAK projeleri kapsamında toplanan 17 adet türe ait popülasyonların idamesi, gerek ülkemizin zengin genetik kaynaklarının muhafazası ve gerekse de ileride yapılacak olan ıslah çalışmalarına kaynak teşkil etmesi amacıyla hastalık gözlemleri yapılarak muhafazası sağlanmaktadır. Hastalık çalışmaları kapsamında bu dönemde gen havuzunda bulunan 12 farklı türe ait 69 popülasyonda Botrytis Yanıklığı Hastalığı gözlemleri alınmıştır. Hastalığa dayanıklı olabileceği düşünülen popülasyonlar tespit edilmiştir.</p>		

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	(TAGEM/BBAD/17/A09/P09/04)
Proje Başlığı	Türkiye Florasında Mevcut Şakayık (<i>Paeonia</i> spp.) Türlerinin Tespiti Islahı ve Yetiştirme Tekniklerinin Belirlenmesi -IV
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü - Yalova
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Saksılı Süs Bitkileri Derneği - YALOVA Doğa Çiçekçilik-YALOVA Mehmet Zengin (Lezgi Çiçekçilik) İstanbul Üniversitesi Gazi Üniversitesi
Proje Lideri	Uz. Erdal KAYA
Proje Yürütücüleri	Dr. Suna BAŞER Uz. Murat HOCAGİL Prof. Dr. Neriman ÖZHATAY Prof. Dr. Bilge ŞENER
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 50.000,00 TL 2018: 30.000,00 TL 2019: 30.000,00 TL 2020: 20.000,00 TL 2021: 20.000,00 TL
Proje Özeti	<p>Türkiye, biyoçeşitlilik yönünden en önemli gen merkezlerinden biridir. 181'i nadir endemik, 461'i endemik olmak üzere, 1081 geofit taksonu yaşamaktadır. Ekonomik potansiyeli yüksek geofitlerden Şakayık (<i>Paeonia</i> L.) gösterişli çiçekleri ile önemli bir yere sahiptir.</p> <p>Bu projenin I., II. ve III. dilimlerinde; Türkiye florasındaki mevcut 12 taksona ait şakayık örnekleri kültür ortamına taşınmış, adaptasyon yetenekleri, yetiştirme teknikleri, kök ve tohum fitokimyasal içerikleri belirlenmiştir.</p> <p>Türler veya alt cinsler arasında melezleme ve mutasyon ile çeşit geliştirme çalışmaları 15 yıldır sürdürülmektedir. Kullanım amacına uygun; yaprak tipi, rengi ve şekli; çiçek tipi ve büyüklüğü; petallerin büyüklüğü, sayısı ve rengi; gövde boyu ve çiçeklenme tarihi gibi kriterler göz önünde tutularak saksı ve kesme çiçek tipi olarak çeşit seçimi yapılmaktadır. Çeşit adaylarından 'Gönülaçan', 'Süveyda' ve 'Şahika' çeşit adaylarının ıslahçı haklarının koruması işlemleri devam etmektedir. Diğer yandan ön seleksiyonla seçilen 83 adet ümitvar tip içerisinde; piyasa tercihleri de göz önünde bulundurularak 3 adet saksı, 21 adet kesme çiçek çeşit adayı seçilmiştir. Ayrıca farklı lokasyon performanslarını belirlemek amacıyla; ABKA Enstitüsü deneme alanına (0 m) ve Çamlıyayla birimine (1600 m) üç çeşitten, beşer adet bitki konulmuştur.</p> <p>Araştırma sonucunda; şakayık gen kaynaklarının muhafazası yanında, estetik görünümü, zengin kimyasal içeriği ile süs bitkileri, tıbbi-aromatik bitkiler sektörlerine, yeni tür ve çeşitler kazandırılmış olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Türkiye florası, Geofit, <i>Paeonia</i> L., Şakayık, Islah, Taksonomi, Fitokimyasal.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	(TAGEM/BBAD/17/A09/P09/03)	
Proje Başlığı	Türkiye Florasında Mevcut Hoş Kokulu Süs Soğanı (<i>Allium</i> spp.) Türlerinin Islahı ve İlgili Sektörlere Kazandırılması	
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü - Yalova	
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tuğtekin Çiçekçilik San ve Tic. Ltd. Şti. Bilgin Çiçekçilik ve Dış Ticaret Ltd. Şti. Flora Marla Ltd. Şti. İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Anadolu Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü	
Proje Lideri	Uz. Erdal KAYA	
Proje Yürütücüleri	Dr. Suna BAŞER N. Dilek SÜMER TÜRELİ Ufuk RASTGELDİ Prof. Dr. Neriman ÖZHATAY	Prof. Dr. Fatih DEMİRCİ Haluk TOKGÖZ Dr. İlker GENÇ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021	
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2017: 50.000,00 TL 2018: 50.000,00 TL 2019: 50.000,00 TL 2020: 50.000,00 TL 2021: 50.000,00 TL	
Proje Özeti	<p>Türkiye Florasının bilinen floral zenginliği içerisinde, çoğunluğu ekonomik potansiyele sahip; 181'i nadir endemik, 461'i endemik olmak üzere, yaklaşık 1081 geofit taksonu yaşamaktadır.</p> <p>Türkiye geofitlerinin en çok türüne sahip <i>Allium</i> L. (210 tür) cinsi içerisinde, çoğu hoş kokulu Subg. <i>Melanocrommyum</i> da 15'i endemik olmak üzere 36 takson bulunur.</p> <p>2017 yılı içerisinde; en uygun tohum ekim zamanının belirlenmesi amacıyla, 4 farklı zamanda tohum ekimi denemesi kurulmuştur. Gen havuzunun genişletilmesi amacıyla Türkiye Florası orijinli, koleksiyonumuzda çok az sayıda olan <i>Allium schubertii</i> ve <i>A. karamanoglu</i> türlerinden beşer adet daha temin edilmiştir. Ayrıca ebeveyn potansiyeli yüksek yabancı ülke orijinli <i>A. caeruleum</i>, <i>A. cristophii</i>, <i>A. giganteum</i>, <i>A. schubertii</i> türlerinden ve <i>Allium</i> 'Ambassador' çeşidinden beşer adet soğan temin edilmiş, koleksiyona eklenmiştir.</p> <p>Çeşit geliştirme çalışmalarına; proje teklif yılı olan 2016 da başlanmış; melezleme sonucu elde edilen 1.359 adet tohum ekilmiş, 752 adet fide elde edilmiştir. 2017 yılında melezleme çalışmalarına ağırlık verilerek devam edilmiş; 235 kombinasyon melezleme programına alınmış, 385 çiçek kümesi tohum bağlamış ve toplam 18.250 adet tohum elde edilerek, Eylül ayında ekimleri yapılmıştır.</p> <p>Bu proje ile <i>Allium</i> L. türleri mevcut koleksiyonunun sürdürülebilir muhafazasına katkı sağlanması yanında; geniş kullanım alanına sahip, hoş kokulu süs soğanı türlerinin, yetiştirme teknikleri belirlenmesi ve geliştirilecek olan yeni çeşitlerin sektöre kazandırılması hedeflenmiştir.</p>	
Anahtar Kelimeler:	Süs bitkileri, Geofit, <i>Allium</i> L., Soğan, Endemik, Hoş koku, Çoğaltma, Islah	

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P09/05-01
Proje Başlığı	Türkiye Florasında Mevcut Hoş Kokulu Müşkürüm (<i>Muscari</i> spp.) Türlerinin Islahı ve İlgili Sektörlere Kazandırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü Tuğtekin Çiçekçilik –Yalova Flora Marla - Yalova Bilgin Çiçekçilik ve Dış Ticaret – Trabzon
Proje Lideri	Dr. Suna BAŞER
Proje Yürütücüleri	Uz. Erdal KAYA N. Dilek SÜMER TÜRELİ Prof. Dr. Neşet ASLAN Prof. Dr. Fatih DEMİRCİ Haluk TOKGÖZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 50.00,00 TL 2017: 20.00,00 TL 2018: 20.00,00 TL 2019: 20.00,00 TL 2020: 20.00,00 TL

Proje Özeti

Müşkürüm (*Muscari* Mill.) cinsinin ana gen merkezi olarak kabul edilen Türkiye florasında 20'si endemik olmak üzere 31 tür doğal yayılış göstermektedir. Bu proje ile farklı kullanım alanlarına sahip Türkiye florasına özgü hoş kokulu Müşkürüm (*Muscari* spp.) türlerinin çoğaltılması, iç ve dış pazar isteği doğrultusunda yeni çeşitlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Farklı tohum ekim zamanlarının bitki çıkışı ve yavru soğan oluşumuna etkisinin belirlenmesi I. yıl denemesi tohum ekimleri 4 farklı zamanda yapılmıştır. En iyi çıkış *M.macbethianum*, *M.macrocarpum* ve *M.muscarimi* Eylül ayı ekimlerinden elde edilmiştir. II. yıl denemesi tohum ekimleri 4 farklı zamanda kurulmuştur.

Gelişme performanslarının tespiti amacıyla I.yıl tohum ekim zamanları denemesinden elde edilen yavru soğanlar boylanarak, 3 tek. olarak dikim harcı içeren saksılara Ağustos ayında dikilmiştir.

Melezleme çalışmalarına devam edilmiş, 2016 yılında melezleme ile elde edilen 575 tohum ekilmiş, 301 adet fide elde edilmiştir. 2017 yılında 35 farklı kombinasyon melezleme programına alınmış, 3329 çiçek başağı tozlanmış, 21 melez kombinasyonundan 235 tohum elde edilmiş, Eylül ayında ekimleri yapılmıştır. Kurulan tüm denemelerde gözlemler sürmektedir.

Bu proje tamamlandığında; hoş kokulu Müşkürüm türlerinden yeni çeşitler geliştirilmiş ve kritik yetiştirme teknikleri paketi ile süs bitkileri sektörüne kazandırılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Süs bitkileri, Geofit, *Muscari* Mill., Müşkürüm, Endemik, Hoş koku, Çoğaltma, İn vitro, Islah

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	TAGEM/BBAD/17/A09/P08/02
Proje Başlığı	<i>Ricotia</i> sp. Türlerinin Kültüre Alınması ve Peyzaj Kullanım Alanlarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Dr. Selma KÖSA (M.Uğur KAHRAMAN)
Proje Yürütücüleri	M.Uğur KAHRAMAN, Dr. Ü. Özgül KARAGÜZEL, A.Serpil KAYA
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2017 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi	41.000 TL

Proje Özeti:

Ülkemizde süs bitkileri sektörü son yıllarda giderek daha önemli hale gelmiştir. Özellikle dış mekanlarda peyzaj tasarımının öneminin daha iyi anlaşılması ve süs bitkileri kullanımının artmasıyla birlikte kullanılan süs bitkilerinin büyük bir kısmını ithal edilen türler oluşturmaktadır. Ülkemizde odunsu ve otsu doğal bitki türlerinin peyzajda kullanım potansiyelerine ve çoğaltılma olanaklarına ilişkin çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Çoğaltma yöntemleri belirlenen türlerin, peyzajda kullanılabilmesi için tek başına bu bilgiler yeterli olmamaktadır. Çoğaltılan türlerin fidanlıklarda büyümelerine ilişkin bilgilerin yanında, peyzaj tasarımlarında uygulama yöntemlerinin de bilinmesi gerekmektedir. Uygulama yöntemlerinin belirlenmesinde ise peyzaj tasarımlarının temel amaçlarından olan görsel kalitenin sağlanması şarttır. Bu bağlamda en iyi görsel kaliteyi sağlayan uygulama yönteminin belirlenmesi türlerin peyzaj tasarımlarında kullanım olanağını sağlayan temel bilgileri oluşturmaktadır. Doğal türlerin kültüre kazandırılmasında özellikle endemik ve nesli tehlike altında olan türlerin ex-situ korunması kapsamında peyzaj tasarımlarında kullanılması önceliği sağlanmalıdır. Genel olarak süs bitkileri sektöründe dışa bağımlılığın azaltılması, peyzaj tasarımlarında tür çeşitliliğinin artırılması, tehlike altındaki endemik türlerin korunması kapsamında, bu çalışmanın amacını 5'i endemik olmak üzere 6 adet *Ricotia* sp. türünün kültüre alınması ve peyzaj kullanım alanlarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler:

Projenin kapatılması talep edilmektedir.

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A09/P08/01
Proje Başlığı	Süs Bitkisi Olarak Kullanılan Kamkat'ın (<i>Fortunella margarita</i>) Mutasyon Islahı Yoluyla Geliştirilmesi (II. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Erdemli/Mersin
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Proje Lideri	Mustafa Murat HOCAGİL
Proje Yürütücüleri	Dr.Güçer KAFA Dr.Ayşen ULUN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016---31/12/2020 (5 YIL)
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam:20000 Lira 5000,5000, 5000, 5000, 5000
Proje Özeti:	<p>Son yıllarda Ülkemizde Kamkat'ın süs bitkisi olarak kullanımında bir gelişme ve yaygınlık görülmektedir. Hali hazırda bu amaçla üretilen Kamkatlarda bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların giderilebilmesi, süs bitkisi olarak değerlendirilen Kamkat çeşidinin geliştirilmesi ile mümkün olacaktır. Proje sonucunda, vegetatif olarak zayıf gelişen, daha kompakt taç yapan, daha iri ve daha koyu renkli meyveli saksı performansı yüksek bir çeşit eldesi hedeflenmektedir. Anılan hedeflere ulaşılması durumunda Kamkat'ın süs bitkisi olarak değerlendirilmesi ve pazarlanması hususunda yeni açılım ve kazanımlar elde edilecektir.</p> <p>Projede materyal olarak <i>Fortunella margarita</i> Kamkat türüne ait aşı gözleri kullanılmıştır. Bu gözlerle 50 ve 70 gray dozlarında akut Gamma ışını uygulaması yapılmıştır. Işın uygulanan gözler Carrizo sitranjı üzerine aşılansarak M1V1, M1V2, M1V3 bitkileri elde edilmiştir. Elde edilen bitkiler araziye dikilmiştir.3 yıllık gözlemler alınmıştır.</p> <p>Meyve Sayısı: Her bitkide tutan meyveler sayılarak tespit edilmiştir.</p> <p>Meyve Kabuk Rengi: Sübjektif olarak belirlenmektedir. Değerlendirmede meyve kabuk rengi 1- 5 skalasına göre sınıflandırılmıştır.</p> <p>Meyve Büyüklüğü: Her bitkiden 20 meyvede, meyve ağırlığı, meyve eni, meyve boyu ve indeks değerleri belirlenmiştir.</p> <p>Tohum Sayısı: Her bitkiden tesadüfi örnekleme ile alınacak 20 meyvede tohum sayısı belirlenmiştir.</p> <p>Büyüme Kuvveti: Büyüme kuvveti bakımından yapılan değerlendirmede 1-4 skalasına göre sınıflandırılmıştır.</p> <p>Her bitki için Şubat 2017'de boy, çap kitle indexi ölçümler alınmıştır. Gözlemler sonucunda tescil aşamasına gelen adayların tescil işlemlerine yönelik olarak çoğaltma faaliyetlerine başlanılacaktır.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P08/02
Proje Başlığı	Süs Bitkileri Olarak Kullanılabilecek Turunçgil Melez ve Mutantlarının Geliştirilmesi (I. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Erdemli/Mersin
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Rosland Çiçekçilik Materyal Desteği Yenice Seracılık Materyal Desteği
Proje Lideri	Mustafa Murat HOCAGİL
Proje Yürütücüleri	Dr. Güçer KAFA Dr. Ayşen ULUN Dr. Ayhan AYDIN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016-----31/12/2020 (5Yıl)
Projenin Toplam Bütçesi:	Toplam: 50 500 Lira 15 000, 10 500, 10 000, 10 000, 5 000
Proje Özeti:	<p>Ülkemizde Dünya'daki gelişmeler çerçevesinde süs bitkileri sektöründe önemli bir büyüme söz konusudur. Bu büyümenin dış mekân süs bitkileri kapsamında daha hızlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda dış mekân süs bitkileri olarak 'süs turunçgillerinin' kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Süs turunçgillerinin kullanımında yaşanan bu yaygınlaşmanın aksine farklı tür ve alternatif süs turunçgillerinin yeterli miktarda olmaması ticari anlamda ciddi bir handikap olarak karşımıza çıkmaktadır.</p> <p>Bu sebeple dış mekân süs bitkileri sektörü için ivedilikle alternatif 'Yeni Süs Turunçgil Çeşitlerinin' geliştirilerek ticarete konu edilmesi mecburiyeti vardır. Bu nedenle projede 9 turunçgil tür ve çeşidinin yer aldığı 17 kombinasyonda melezleme ve 8 turunçgil türünde mutasyon çalışması yapılarak, kompakt taç gelişimi, süs bitkileri sektörüne uygun meyve, farklı yaprak morfolojisi, inovatif nitelik, yılda bir kereden fazla çiçeklenme eğilimi, meyveleri dalda daha uzun süre kalması gibi özelliklere sahip bireylerin tespit edilerek süs turunçgil çeşidi olarak tescil edilmesi ve sektörün kullanımına sunulması amaçlanmaktadır. Söz konusu özelliklere sahip bireylerin tespit edilerek süs turunçgil çeşidi olarak tescil edilmesi ve sektörün kullanımına sunulması amaçlanmaktadır.</p> <p>Çalışmada melezleme ve mutasyon ıslahı yöntemleri kullanılmıştır. 2016 yılında belirtilen çalışma programına göre ilk melezlemeler Nisan 2016'da 17 kombinasyonla yapılmıştır. Melezleme sonucu elde edilen meyvelerin 2016 Aralık ayı sonu itibarı ile hasatları yapılmış olup; tohumlar çıkarılarak muhafaza altına alınmıştır. Tohum ekimi işlemi gerçekleştirilmiştir. Mutasyon ıslahı kapsamında etkili dozları belirleme çalışmaları tamamlanmış olup; belirlenen etkili dozlarda ışın uygulama faaliyeti 2017 Şubat ayı itibarıyla gerçekleştirilmiştir.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A09/P09/07
Proje Başlığı	İstanbul ve Çevresinde Doğal Yayılış Gösteren Tavşan Kirazı (<i>Ruscus hypoglossum</i> L.) Türünün Kültüre Alınması, Çoğaltılması ve Süs Bitkisi Sektörüne Kazandırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Burak ASLANSOY
Proje Yürütücüleri	Mehmet YILMAZ, Halil İbrahim TUZLACI, Çağla ÇOLAK, Gülcan CANİK, Prof. Dr. Fisun Gürsel ÇELİKEL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016 ile 31/12/2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 30 000 TL 2017: 10 000 TL 2018: 10 000 TL Toplam : 50.000 TL
Proje Özeti	<p><i>Ruscus hypoglossum</i> türüne ait bitkiler Beykoz ilçesi Dereseki Mevkiinde yer alan karışık orman niteliğindeki orman altı alanlardan materyal sağlamak için 2017 yılında toplamaya devam edilmiştir.</p> <p>Toplanan bitkilerden rizomla çoğaltım için rizomlara farklı kesim, ayırma, farklı hormon ve ortam muamelesi çalışmaları yapılmış serada gölge koşullarda rejenerasyon durumları ölçülmüştür. Direk kültüre alma çalışması içinde bitkilere uygulama yapmadan direk saksıya alınarak serada farklı gölge koşullarda yetiştirme çalışmaları yapılmıştır. Ancak iki çalışmada da serada bitkilerin çoğunun kurduğu gözlenmiştir.</p> <p>Çelikle çoğaltım çalışmaları için bitkilerden alınan çelikler sera koşullarında %70 gölge de ve farklı hormon uygulamaları ile perlit ortamında dikimleri gerçekleştirilmiştir. Çelikle üretimde farklı IBA dozlarının ve kontrol uygulamalarının türün kladotların da köklenmeyi teşvik etmediği zamanla bitkilerde kuruma olduğu gözlenmiştir. Tohumla çoğaltım çalışmalarında 4 farklı uygulamadan yalnızca potasyum nitrat (KNO₃) dozları çimlenmeyi uyarıcı etkide olduğu bulunmuştur. Ayrıca bitkilerden alınan ilkbahar ve yaz sürgünleri kullanılarak vazo ömrü çalışması yapılmış sürgünlerin vazoda canlı kalma süreleri ve klorofil değişim miktarları ölçülmüştür.</p>

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Süs Bitkileri

Proje No	
Proje Başlığı	Kesme Çiçek ve İç Mekan Kalanşo (<i>Kalanchoe blossfeldiana</i>) Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, ANTALYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Proje Lideri	Mehmet Uğur Kahraman
Proje Yürütücüleri	S. Kösa, F. Boyacı, Ö.Karagüzel, A.S.Kaya, E. Gümrükçü, A. Aktaş, B. Kolak, Y.Y. Mendi
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2018 - 31/12/2022
Projenin Toplam Bütçesi	65.000 TL
Proje Özeti:	<p>Yapılması planlanan bu projenin öncelikli amacı, klasik melezleme yöntemiyle hem iç hem de dış pazara uygun kesme ve iç mekan kullanımına yönelik yerli Kalanşo çeşitlerinin geliştirilmesidir. Çeşit geliştirme çalışmalarında dikkat edilecek en önemli hususlardan biri geliştirilecek çeşidin ticari ve ekonomik açıdan ülkemizde ve dünyada en çok talep gören tür/çeşitler arasında yer almasıdır. Dünyanın en büyük çiçek mezatı olan Flora Holland'da, 2015 yılında <i>Kalanchoe blossfeldiana</i>, orkideden sonra en çok satılan saksılı bitki olup 90 milyon adet satılmıştır. Bu satış 62 milyon €'ya tekabül etmektedir. Kalanşo bitkisine olan talep ülkemizde de her geçen yıl daha da artmaktadır. Kalanşo ıslahı ve üretiminde dünyadaki en büyük firmalardan biri İzmir'de 70 dönüm kapalı sera içerisinde üretim yapmaktadır. Firmanın İzmir'deki yetkilileriyle yapılan sözlü görüşmelerde 2015 yılında 3,5 milyon adet <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> bitkisinin üretilip iç pazara satıldığı bilgisi alınmıştır. Türkiye'de toplam Kalanşo tüketimi yaklaşık 5 milyon adettir. Tamamı ithal gelen bitki materyalleri sera içerisinde büyütülüp, daha sonra hazır hale gelerek iç piyasaya satılmaktadır.</p> <p>Yapılacak olan çalışma ülkemizde Kalanşo bitkisinde yürütülecek ilk orijinal ıslah çalışması olacaktır. Bitkisel materyal olarak <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'African Ruby', <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'LindsayQ3', <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'Tender White', <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'Petero', <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'Leonardo', <i>Kalanchoe blossfeldiana</i> 'Hekla', <i>Kalanchoe laciniata</i> ve <i>Kalanchoe pubescens</i> kullanılacaktır. Çalışmada 3 farklı melezleme programı yürütülecektir. Elde edilen hibritlerde klon seleksiyonu yapılarak çeşit eldesine gidilecektir. Kesme çiçek olarak kullanılacak genotipler için ayrıca vazo ömrü testleri de uygulanacaktır. İç mekanda kullanılacak bitkiler için ise saksıda çiçekli kalma süresi değerlendirilecektir.</p> <p>Yürütülecek olan ıslah çalışması ile Dünyada ve Türkiye'de önemli bir kesme çiçek ve iç mekan bitkisi olan Kalanşoda en az bir kesme bir de iç mekan çeşidinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu sayede materyal bakımından dışa bağımlılık azaltılarak, sektöre yerli çeşitlerin sunulması ve yurt dışına ödenen döviz miktarının önemli ölçüde azalması sağlanacaktır.</p> <p>Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Projenin ilk yılında proje alt yapısı oluşturulacak, bitkisel materyaller temin edilip çoğaltılacak ve morfolojik karakterizasyonları yapılacaktır. Ayrıca melezleme çalışmalarına başlanılacaktır.</p>

**BİLGİ AMACIYLA
SUNULAN
DİĞER PROJELER**

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-8

TÜBİTAK 1007 ve 1001 PROJELERİ

Proje Başlığı	Türkiye Florasında Mevcut Dağ Sümbülü (<i>Hyacinthella</i> Schur) Türlerinin Farklı Yöntemlerle Çoğaltılması
Proje Lideri	Dr. Suna BAŞER
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Yürütücüleri	Uz. Erdal KAYA Prof. Dr. Neşet ARSLAN
Başlama-Bitiş Tarihleri	15.04.2016 – 15.04.2019
Projenin Toplam Bütçesi	310.700,00 TL
Proje Özeti	<p>Dağ sümbülü (<i>Hyacinthella</i> Schur) cinsine ait türlerin % 70'i Türkiye florasında yayılış göstermesine rağmen, bu güne kadar yapılan araştırmalar taksonomi çalışmalarıyla sınırlı kalmıştır. Bu proje ile kültüre alma ve ıslah çalışmalarının başlatılması için farklı çoğaltım yöntemlerinin ortaya konması amaçlanmıştır.</p> <p>2016 yılında doğru tohum ekim zamanlarının belirlenmesi amacıyla, 12 türde, 8 farklı zamanda (Temmuz – Şubat) tohum ekimleri yapılmıştır. Denemenin değerlendirilmesi amacıyla Ağustos ayında sökümüleri yapılmış yavru soğan ve toplam ağırlıkları (g) belirlenmiştir. Denemenin II. yıl ekimleri yapılmıştır. Farklı tohum ön uygulamalarının (Kontrol, 24 saat suda ıslatma, Sıcak su, Kuru soğukta bekletme, Nemli soğukta katlama) bitki çıkışı ve yavru soğan oluşumuna etkisinin belirlenmesi I. Yıl denemesi kurulmuştur.</p> <p>Vegetatif çoğaltım I. yıl denemesi, <i>H. acutiloba</i>, <i>H. glabrescens</i>, <i>H. heldreichii</i> ve <i>H. lineata</i> türlerinde Ağustos 2016'da 3 farklı vegetatif uygulama (kontrol, bazal kesim, dörde dilimleme, sekize dilimleme) şeklinde uygulanmıştır. Denemenin değerlendirilmesi amacıyla Ağustos 2017'de sökümüleri yapılmış yavru soğan ve toplam ağırlıkları (g) belirlenmiştir. Ekim ayında denemenin II. yıl dikimleri yapılmıştır.</p> <p><i>In vitro</i> çoğaltım denemesinde proje metoduna uygun olarak Eylül ayı içerisinde denemeler kurulmuştur. Kurulan tüm denemelerde gözlemler sürmektedir.</p> <p>Bu proje ile çoğunluğu nadir endemik dağ sümbülü türlerinin süs bitkileri sektörüne kazandırılması için başlangıç materyali temin edilebilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Süs bitkileri, Geofit, <i>Hyacinthella</i> Schur, Endemik, Çoğaltma, <i>In vitro</i>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-9

DİĞER PROJELER –GELİŞME RAPORU ÖZETİ

(KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR VE GIDA BAKANLIĞI İLE ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN PROJELER)

Proje Başlığı	KKTC Florası' nda Bulunan Potansiyel Süs Bitkileri'nin Saptanması, Tanımlanması, Muhafaza EdilmesiKültüre Alınması ve Etkin Değerlendirilmesi
Proje Yürütücüsü	Zir. Yük. Müh. Konce BAYDAR
İşbirliği Yapılan Kuruluş	Türkiye Cumhuriyeti Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Danışmanları	Peyzaj Yük. Mimarı Dr. Kamil ERKEN Ziraat Yük. Müh. Erdal KAYA Yrd. Doç. Dr. Gül YÜCEL Peyzaj Mimarı Yusuf Evren DOĞAN
Yardımcı Araştırmacılar	Zir. Yük. Müh. Esra SERİNOL
Başlama-Bitiş Tarihleri	Nisan 2013- Nisan 2017 (Nisan 2017-Nisan 2018)
Projenin Bütçesi	55.000 TL

PROJE ÖZETİ

Ülkemiz ada ülkesi olması nedeni ile biyoçeşitlilik açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Fakat son yıllarda yapılanmanın ve çevre katliamlarının yaşanması nedeni ile birçok tür yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu proje kapsamında KKTC Florası'na ait süs bitkilerini tespit etmek, daha önceden tanımlanmamış türler varsa bunları tanımlamak ve envanter oluşturmak amaçlanmıştır. Bu çalışmalara öncelikli olarak geofit türleri ile başlanmıştır. Doğada bulunan geofitler toplanarak koleksiyon bahçesi oluşturulmaktadır. Proje sonunda türlerin koruma altına alınması sağlanmış olacak, belirlenen türler çoğaltma programına alınarak doku kültürü yöntemi ile çoğaltılıp yeniden doğaya kazandırılacaktır.

Projenin birinci alt başlığı olan "KKTC Florasında Bulunan Süs Bitkileri'nin Tespit Edilmesi, Koruma Altına Alınması ve Çoğaltılması" kapsamında survey çalışmalarına devam edilmiştir. Türlelere göre uygun dönemlerde arazi çıkışları yapılarak örnekler toplanmaya devam edilmiştir. Toplanan örneklerin teşhisleri ve bakım işlemleri devam etmektedir.

Projenin ikinci alt başlığı olan "KKTC Florası'ndaki Bazı Potansiyel Süs Bitkileri' nin Kültüre Alınması ve İlgili Sektörlere Kazandırılması" kapsamında yer alan *Tulipacypria*'nın çoğaltımına başlanmış ve başarı elde edilmiştir.

Proje kapsamında kurulması hedeflenen koleksiyon parselinin inşası için ihaleye çıkmış ve 2018 yılı içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Flora, Süs Bitkileri, Tanımlama, Çoğaltma, Etkin Değerlendirme

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-9

DİĞER PROJELER –GELİŞME RAPORU ÖZETİ (TAGEM-ARGE PROJESİ)

Proje Başlığı	Türkiye’de Kesme Çiçek Ortanca Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi
Proje Lideri	Doç. Dr. Soner KAZAZ
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Yürütücüleri	Elçin Gözde ERGÜR, Tuğba KILIÇ, Özgül KARAGÜZEL
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	İnter Sera
Başlama-Bitiş Tarihleri	1 Temmuz 2015-1 Temmuz 2018
Projenin Toplam Bütçesi	186.913,00 TL
Proje Özeti	<p>Ortanca (<i>Hydrangea macrophylla</i> Thunb.) gösterişli çiçekleri nedeniyle günümüzde birçok ülkede hem dış mekan ve iç mekan süs bitkisi hem de kesme çiçek olarak yetiştirilen önemli süs bitkilerinden biridir. Anavatanı Çin-Japonya olan ve büyük çiçekli ortanca olarak bilinen <i>Hydrangea macrophylla</i> (Thunb.) türü aynı zamanda ülkemizin Doğu Karadeniz Bölgesinde doğallaşmış süs bitkisi olarak yetiştirilen bir türdür.</p> <p>Bu proje ile ülkemizde Doğu Karadeniz Bölgesinde doğallaşmış süs bitkisi olarak yetiştirilen ortancanın ülkemiz kesme çiçek sektörüne kazandırılması, yetiştiriciliğinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.</p> <p>Bitkiler Kasım-2016- Mart-2017 tarihleri arasında serada budanmamış ve olduğu gibi bırakılmıştır. 19-22 Mart 2017 tarihleri arasında her sürgün üzerinde alttan 2-3 göz bırakılacak şekilde budanmıştır. Budanan bitkilerde gözler 22.03.2017 tarihinden itibaren sürmeye başlamıştır. Hastalık ve zararlılara karşı pestisitlerle mücadele edilmektedir. Bitkilerin sulama ve gübreleme işlemi fertigasyon yoluyla sağlanmaktadır. Bitkilere 08:30-17:30 saatleri arasında 1.5 saat aralıklarla günde 7 kez sulama yapılmakta ve her sulamada bitki başına 90’ar cc su verilmektedir. Bitkilerde vegetasyon dönemi süresince gerekli gözlem ve ölçümler yapılmaktadır. Çiçeklenme döneminde çiçeklenme zamanı, çiçek sapı uzunluğu, çiçek sapı kalınlığı, dal ağırlığı ve çiçek çapı ölçümleri yapılmıştır.</p> <p>Bir sonraki Yıl Yapılacak Faaliyetler: Çiçeklerde vazo ömrü denemeleri kurulacaktır.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-10

DİĞER PROJELER –GELİŞME RAPORU ÖZETİ (BÜGEM PROJESİ)

Proje No	2016/A
Proje Başlığı	BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Tohumculuk Daire Başkanlığı
Projeyi Destekleyen Kuruluş	BÜGEM
Proje Lideri	Mustafa SARI (BÜGEM)
Yardımcı Araştırmalar	Halil İbrahim TUZLACI (BBGAEM)
Başlama ve Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 1.625.000 TL 2017: 1.475.000 TL 2018: 1.400.000 TL Toplam: 4.500.000 TL
Proje Özeti :	<p>Proje kapsamında 2017 yılında Çankırı, Giresun, Trabzon ve Artvin illerine gidilerek incelemeler yapılmış önder çiftçiler ve habitat açısından en uygun parseller belirlenerek bu parsellerde yapılması gereken toprak hazırlıkları ve dikim yöntemi hakkında önder çiftçilere uygulamalı olarak gerekli bilgiler verilmiş ve her bir önder çiftçiye 5000 adet <i>Sternbergia lutea</i> (kara nergis) ve 4.000 adet <i>Lilium candidum</i> (ak zambak) soğanı teslim edilip demonstrasyonları yapılmıştır.</p> <p>Ayrıca 2018 yılı çiftçilere damızlık altlık olması için bitkisel Biyoçeşitlilik, Geofit Araştırma ve Eğitim Müdürlüğümüzde 30.000 adet <i>Sternbergia lutea</i> (kara nergis) soğanı ve 10.000 adet <i>Lilium candidum</i> (ak zambak) pulu dikimi gerçekleştirilmiştir.</p>

BİLGİ AMACIYLA SUNULAN PROJELER-11

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORU ÖZETİ)

AFA ADI : Biyolojik Çeşitlilik ve Genetik Kaynaklar
PROGRAM ADI : Bitki Genetik Kaynakları

Proje Başlığı	Türkiye’de Doğal Yayılış Gösteren Bazı Pelemir (<i>Cephalaria Schrad. ex Roem. & Schult.</i>), Adaçayı (<i>Salvia L.</i>) ve Karanfil (<i>Dianthus L.</i>) Taksonlarının Dış Mekân Süs Bitkisi Olarak Kullanımlarına Yönelik Çeşit Geliştirme Çalışmaları
Proje Lideri	Burçin Çingay
Projeyi Yürüten Kuruluş	Ali Nihat Gökyiğit Vakfı İktisadi İşletmesi
Proje Yürütücüleri	Ayşe Serpil Kaya, Fatma Uysal Bayar, Ebru Akyüz, Nihan S. Muşdal, Belgin Kanoğlu, Aşkın Öykü Çimen, Salih S. Kanoğlu
Projeyi Destekleyen Kurum/lar	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.08.2017- 01.08.2020
Projenin Toplam Bütçesi	1.341.805 TL
Proje Özeti	<p>Dünya üzerinde kullanılan birçok dış mekân süs bitkisinin ana vatanı ve gen merkezi Anadolu’dur. Floramızda yer alan birçok bitki, Avrupa ve Amerika’daki birçok ülkede süs bitkisi olarak kullanılmaktadır. Buna rağmen ülkemizde özellikle yeşil alan uygulamalarında çoğu zaman egzotik (yabancı kökenli) bitkilerin kullanımına karşı eğilim oldukça yüksektir. Dış mekân süs bitkileri konusundaki Ar-Ge çalışmalarının geçmişteki gibi ağırlıklı olarak yetiştirme tekniklerinden sıyrılıp, ıslah ve yeni çeşitlerin geliştirilmesi ile ilgili olması gerekmektedir. Bu proje kapsamında bu alanda çalışılacak bitkisel materyal olarak, ülkemiz doğal florasında yayılış gösteren pelemir (<i>Cephalaria Schrad. ex Roem. & Schult.</i>), karanfil (<i>Dianthus L.</i>) ve adaçayı (<i>Salvia L.</i>) cinslerine ait sultan pelemiri (<i>Cephalaria tuteliana S.Kuş & Göktürk</i>), koca pelemir (<i>Cephalaria balansae Raus</i>), dev pelemir (<i>Cephalaria gigantea (Ledeb.) Bobrov</i>), ganteper (<i>Cephalaria procera Fisch. & Avé-Lall.</i>), tarla pelemiri (<i>Cephalaria transsylvanica (L.) Schrad.</i>), küme karanfil (<i>Dianthus erinaceus Boiss.</i>), samsu (<i>Dianthus carmelitarum Reut. ex Boiss.</i>), kaya karanfili (<i>Dianthus zonatus Fenzl</i>), bursa karanfili (<i>Dianthus goekayi Kaynak, Yılmaz & Danış</i>) yabancı karafil (<i>Dianthus anatolicus Boiss.</i>), tüylü karanfil (<i>Dianthus armeria L.</i>) boz şalba (<i>Salvia argentea L.</i>), çoban şalbası (<i>Salvia bracteata Banks & Sol.</i>), kara şalba (<i>Salvia absconditiflora (Montbret & Aucher ex Benth.) Greuter & Burdet</i>), pas kulak (<i>Salvia sclarea L.</i>), şalba (<i>Salvia tomentosa Mill.</i>), adaçayı (<i>Salvia fruticosa Mill.</i>) türleri ile bu türlere ait 14 adet ticari çeşit kullanılacaktır. Oluşturulacak gen havuzu sonrasında, iç piyasanın talepleri de göz önüne alınarak, kokulu, yeni renkleri barındıran, bitki ve çiçek yapısı değişiklikleri olan, çiçeklenme zamanında değişiklikler gösteren, uzun ömürlü bitki çeşit ve/veya çeşitler elde edilmesi hedeflenmektedir. Araştırma 2017-2020 yılları arasında İstanbul Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi (NGBB) ve Antalya Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü’nde (BATEM) yürütülecektir. Melez çalışmaları sera koşullarında, ümitvar bireylerin performansları ise dış mekân koşullarında yürütülecektir. Bu proje çalışması ile ülkemizde katma değeri çok düşük</p>

kalan doğal kaynaklarımızın dış mekan süs bitkileri sektörüne ve devamında işlenerek ülke ekonomisine kazandırılmasına yönelik Ar-Ge çalışmaları yürütülecektir. Böylece doğal türlerimizin ve gen kaynaklarımızın korunmasına yönelik adımlar atılmış olacaktır.

Aynı zamanda projemizin başarı ile sonuçlanması durumunda süs bitkileri sektörüne alternatif peyzaj bitkileri üretimi için seçenekler yaratılırken, ülke ekonomisine katkıda bulunulmuş olacaktır.

Proje çalışmaları Temmuz ayından itibaren başlamış olup, tüm Türkiye'yi kapsayan toplam 16 adet arazi çalışması yapılmıştır. Arazi çalışmalarında toplanan bitkisel materyalin temizliği, tasnifi, çimlendirme denemeleri, tohum ekim, şaşırtma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Yine bu dönem gen havuzumuzda bulunan 3 ayrı cinse ait kültür çeşitlerinin ekim işleri gerçekleştirilecektir. NGBB ve BATEM 'de proje kapsamındaki altyapı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, NGBB'de melezleme çalışmalarının yürütüleceği sera yapımı gerçekleştirilirken, BATEM'de gübreleme-otomasyon sistemi kurulmuştur. Kültürel işlemlerle çalışmalara devam edilmektedir.

**2018 YILI
PROJE DEĞERLENDİRME
TOPLANTILARI**

BAĞCILIK

**12-15 ŞUBAT 2018
ANTALYA**

BAĞCILIK 2018 YILI PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI KATILIMCI LİSTESİ

SIRA	ADI SOYADI	KURUMU
1.	Gökhan KIZILCI	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
2.	Sinem GÜLER	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
3.	Prof. Dr. Sabit AĞAOĞLU	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Emekli Öğretim Üyesi /ANKARA
4.	Prof. Dr. Hasan ÇELİK	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Emekli Öğretim Üyesi /ANKARA
5.	Prof. Dr. Zeki KARA	Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi / KONYA
6.	Prof. Dr. H. İbrahim UZUN	Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi / ANTALYA
7.	Doç. Dr. Elman BAHAR	Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi / TEKİRDAĞ
8.	Yrd. Doç. Dr. Nurhan KESKİN	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi / VAN
9.	Akay ÜNAL (Müdür)	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
10.	Dr. Selçuk KARABAT (Müdür Yrd)	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
11.	Metin KESGİN	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
12.	Naci YILDIZ	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
13.	Dr. Fadime ATEŞ	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
14.	Dr. Yıldız DİLLİ	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
15.	Oğuzhan SOLTEKİN	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
16.	Turcan TEKER	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
17.	Dr. Simin ULAŞ	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
18.	Şermin ÇELİK	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
19.	Mahmut AŞIK	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
20.	Dr. Cengiz ÖZER (Müdür V.)	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
21.	Onur ERGÖNÜL	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
22.	A. Semih YAŞASIN	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
23.	Serkan CANDAR	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
24.	Zeliha ORHAN ÖZALP	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
25.	Tezcan ALÇO	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
26.	Ali İzzet TORÇUK	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
27.	Dr. Arif ATAK	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü/YALOVA
28.	Dr. Kemal A. KAHRAMAN	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü/YALOVA
29.	Abdulkaki ŞEN	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü/YALOVA
30.	Birol KARADOĞAN (Müdür)	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü /ERZİNCAN
31.	N. Nazan KALKAN	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ERZİNCAN
32.	Tevhit GEÇİM	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ERZİNCAN

33.	Dr. Duran KILIÇ	Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TOKAT
34.	İsmail RASTGELDİ	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ŞANLIURFA
35.	Dr. Aslı POLAT	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ŞANLIURFA
36.	Murat KAYA	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü/DİYARBAKIR
37.	Kürşat Alp ASLAN	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GAZİANTEP
38.	Yaser KAPCI	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GAZİANTEP
39.	Yılmaz UĞUR	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA
40.	Hasan KOÇ	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA
41.	Özlem BOZTEPE	Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GİRESUN
42.	Seçkin GARGIN	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/Eğirdir-İSPARTA
43.	Mehmet Hüsrev ÖZ	Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/KONYA
44.	M. Erdem KİRAZ	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
45.	Osman KAVAK	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
46.	H.Osman ÖZATAR	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitü Müdürlüğü/KAHRAMANMARAŞ
47.	Yeşim REHBER DİKKAYA	Tarımsal Araştırma Enstitüsü/KKTC
48.	Temsilci	BÜGEM
49.	Hakkı Şafak SES	Omca Tarım Tek. Ve Bağ. Tic. Ltd. Şti
50.	Bilge DURMAZ	Omca Tarım Tek. Ve Bağ. Tic. Ltd. Şti
51.	Barış ARAS	Omca Tarım Tek. Ve Bağ. Tic. Ltd. Şti
52.	Temsilci	Aydın Buharkent Ziraat Odası Başkanlığı

**BAĞCILIK PROJE DEĞERLENDİRME TOPLANTISI
TOPLANTI PROGRAMI**

SONUÇLANAN PROJE SAYISI	: 4Adet - 120 dk.
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	: 33 Adet - 680 dk.
YENİ TEKLİF PROJE SAYISI	: 8 Adet - 240 dk.
BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJE SAYISI	: 11 Adet - 110 dk.
ÖĞRETİM ÜYELERİ SUNUMLARI	: 5Adet - 100 dk.
TOPLAM PROJE SAYISI	: 56 Adet
TOPLAM SÜRE	: 1250dk. (20 Saat 50 dakika)

12 - 15 ŞUBAT 2018

09:30-12:30AÇILIŞ PROGRAMI			
ARA- ÖĞLE YEMEĞİ			
12 Şubat 2018 Pazartesi - I. OTURUM			
14.00 – 16.00			
SONUÇLANAN PROJELER			
NO	SAAT	PROJE LİDERİ	PROJE BAŞLIĞI
1	14:00-14:30	Kürşat Alp ASLAN	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bağcılığının Geliştirilmesi Alt Proje: Gaziantep İlinde Bazı Önemli Üzüm Çeşitlerinin Çardak Terbiye Sisteminde Performanslarının Belirlenmesi
2	14:30-15:00	Dr. Simin ULAŞ	Ege Bölgesi Bağcılığında Verim ve Kalitenin Geliştirilmesine Yönelik Fizyolojik Çalışmalar Alt Proje: Farklı Anaçlar Üzerine Aşılı Sultani Çekirdeksiz Üzüm Çeşidinde Kurağa Toleransın Invitro Koşullarda Belirlenmesi
3	15:00-15:30	Mehmet Erdem KİRAZ	Mersin İlinde Tilkikuyruğu Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu
4	15:30-16:00	Dr. Seçkin GARGIN	Göller Bölgesi Koşullarında Red Globe Üzüm Çeşidi İçin Uygun Terbiye Sisteminin Belirlenmesi
16:00- 16:30 ARA (30 dk)			
12 Şubat 2018 Pazartesi - II. OTURUM			
16:30-18:00			
YENİ TEKLİF PROJELER			
1	16:30-17:00	Tevhit GEÇİM	Karaerik (<i>Vitis vinifera</i> L. cv) Üzüm Çeşidi Klonlarında Yaprak Alma Uygulamasının Kış Gözlerinde Soğuğa Tolerans, Ürün Yüğü ve Kalite Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi
2	17:00-17:30	Yaser KAPCI	Mezleleme İslahı Yoluyla Hönsü Üzüm Çeşidinde Çekirdeksiz Yeni Çeşit Elde Edilmesi
3	17:30-18:00	R. Oğuzhan SOLTEKİN	Yeni Geliştirilen Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Farklı Terbiye Sistemleri ile Su Stresinin Omcanın Fizyolojik Faaliyetleri, Verimi ve Üzüm Kalitesi Üzerine Etkileri

13 Şubat 2018 Salı - I. OTURUM			
09:00-10:50			
YENİ TEKLİF PROJELER			
	09:00-09:20	Prof. Dr. Halil İbrahim UZUN	Asmalarda Mildiyö Hastalığına Dayanıklılığın Marköre Dayalı Seleksiyon ve Fenotipleme Yardımıyla Erken Teşhisi
4	09:20-09:50	Turcan TEKER	Sultan 7 Üzüm Çeşidinde Farklı Taç Sıcaklıklarının Asma Fizyolojisi, Verimi ve Tane Kalitesine Etkileri
5	09:50-10:20	Zeliha ORHAN ÖZALP	Farklı Ploidi Seviyelerindeki Üzüm Çeşitlerinin Resiprokal Melezlenmesiyle Yeni Triploid Üzüm Çeşidi Elde Edilmesi Olanakları
6	10:20-10:50	Serkan CANDAR	Trakya Yöresi Yerel Şaraplık Üzüm Çeşitlerinde Kuraklık Toleranslarının Belirlenmesi
10:50-11:20 ARA (30 dk)			
13 Şubat 2018 Salı - II. OTURUM			
11:20-12:20			
7	11:20-11:50	Gülhan GÜLBASAR KANDİLLİ	Patojenle İlişkilendirilmiş Molekül ve Gen İfade Analizleri İle Bağda Küllemeye (<i>Erysiphe necator</i>) Dayanıklılık Mekanizmalarının Belirlenmesi (Doktora Tezi)
8	11:50-12:20	Abdulkaki ŞEN	Yeni Geliştirilen Bazı Üzüm Çeşitlerini Açıkta ve Örtü Altında Bekletmenin Meyve Kalitesi ve Hasat Zamanına Etkilerinin Belirlenmesi
ARA- ÖĞLE YEMEĞİ			
13 Şubat 2018 Salı - III. OTURUM			
14:00-16:00			
DEVAM EDEN PROJELER			
	14:00-14:20	Prof. Dr. Zeki KARA	Klon Seleksiyonu Yaklaşımları
1	14:20-14:40	Murat KAYA	Diyarbakır Ve Mardin İllerinde Yaygın Olarak Yetiştirilen Şire Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu 2.Aşama
2	14:40-15:00	Nalan Nazan KALKAN	Erzincan İlinde Sarmalık Asma Yaprağı Üretimine Yönelik Bazı Çeşitlerin Performanslarının Belirlenmesi
3	15:00-15:20	Özlem BOZTEPE	Örtücü Bitki ve Malç Kullanımının Organik Kivi Üretiminde Verim, Kalite ve Yabancı Ot Gelişimi Üzerine Etkisi
4	15:20-15:40	Kürşat Alp ASLAN	Horoz Karası, Hatun Parmağı ve Besni Üzüm Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu
5	15:40-16:00	Osman ÖZATAR	Hönüsü ve Kabarcık Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu
16:00-16:30 ARA (30 dk)			
13 Şubat 2018 Salı - IV. OTURUM			
16:30-18:10			
6	16:30-16:50	Mehmet Hüsrev ÖZ	Ekşi Kara (<i>Vitis vinifera</i> L.) Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu
7	16:50-17:10	Hasan KOÇ	Banazı Karası Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu (2.Aşama)
8	17:10-17:30	Hasan KOÇ	Köhnü Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu (2.Aşama)

9	17:30-17:50	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK	Malatya Koşullarında Yerel Bazı Üzüm Çeşitlerine Uygun Asma Anaçlarının Belirlenmesi
10	17:50-18:10	Yılmaz UĞUR	Bazı Modifiye Atmosfer Uygulamalarının 'Köhnü' Sofralık Üzümünün Kalitesi Üzerine Etkileri
14 Şubat 2018 Çarşamba - I. OTURUM			
09:00-10:40			
DEVAM EDEN PROJELER			
	09:00-09:20	Yrd. Doç. Dr. Nurhan KESKİN	Üzüm Fitokimyasalları
11	09:20-09:40	Dr. Fadime ATEŞ	Organik Sofralık Üzüm Yetiştiriciliği Alt Proje: Organik Sofralık Üzüm Yetiştiriciliğinde Koruyucu Toprak İşleme Yöntemleri ve Yabancı Ot Kontrolünde Yeni Yaklaşımlar
12	09:40-10:00	R. Oğuzhan SOLTEKİN	Ege Bölgesi Bağcılığında Verim ve Kalitenin Geliştirilmesine Yönelik Fizyolojik Çalışmalar Alt Proje: Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Su Stresinin Omca Gelişimi, Verimi ve Üzüm Kalitesi Üzerine Etkileri
13	10:00-10:20	Turcan TEKER	Ürün Yüğü ve Yaprak Almanın Fizyolojik-Anatomik Etkilerinin, Salkım Ucu Kuruması ile İlişkilerinin İncelenmesi
14	10:20-10:40	Şermin Çelik	Yabancı Kökenli Bazı Üzüm Çeşitlerinin Manisa – Alaşehir Koşullarındaki Performanslarının Belirlenmesi
10:40-11:10 ARA (30 dk)			
14 Şubat 2018 Çarşamba - II. OTURUM			
11:10-12:10			
15	11:10-11:30	Şermin Çelik	Krayotekniğinin Asma Gen Kaynağı Muhafazası Ve Virüsten Ari Fidan Elde Edilmesinde Kullanılma Olanakları (Doktora Projesi)
16	11:30-11:50	Naci YILDIZ	Bornova Misketi Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları (2.Aşama)
17	11:50-12:10	Metin KESGİN	Mevlana Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu II. Aşama Çalışmaları
ARA- ÖĞLE YEMEĞİ			
14 Şubat 2018 Çarşamba - III. OTURUM			
14:00 – 16:00			
	14:00-14:20	Prof. Dr. Sabit Ağaoğlu	Tomurcukbağ İşletmesindeki Çalışmalar
18	14:20-14:40	Dr. Yıldız DİLLİ	Melezleme Çalışmaları ile Sofralık ve Kurutmalık Yeni Üzüm Çeşitlerinin Geliştirilmesi.
19	14:40-15:00	Aslı POLAT	GAP Havzası Bağcılığını Geliştirme Projesi (Şanlıurfa İli) Alt proje: Şanlıurfa İli Koşullarında Bazı Asma Anaçlarının 10 Üzüm Çeşidinde Verim ve Ürün Kalitesi Üzerine Etkileri
20	15:00-15:40	Ahmet Semih YAŞASIN	Türkiye Sofralık Üzüm Yetiştiriciliğine Yeni Çeşitlerin Kazandırılması, Üzüm Üretiminde Verim ve Kalitenin Geliştirilmesi (Entegre Proje)

21	15:40-16:00	Ahmet Semih YAŞASIN	Tekirdağ Çekirdeksizi, Tekirdağ Misketi, Güz Gülü Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Kalitenin Arttırılması Üzerine Salkım Ucu Kesme, GA ₃ ve Bazı Kimyasal Maddelerin Etkileri
16:00-16:30 ARA (30 dk)			
14 Şubat 2018 Çarşamba – IV. OTURUM			
16:30-18:10			
22	16:30-16:50	Ali İzzet TORÇUK	Yeni Islah Edilen Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Soğukta Muhafazaya Uygunluklarının Belirlenmesi
23	16:50-17:10	Onur ERGÖNÜL	Mezleme Yoluyla Erkenci ve Geççi Üzüm Çeşitlerinin Elde Edilmesi
24	17:10-17:30	Tezcan ALÇO	Milli Koleksiyon Bağında Seçilmiş Bazı Yerel Şaraplık Çeşitlerin Farklı Terbiye Şekilleri ile Ürün Yükünün Üzüm ve Şarap Kalitesi Üzerine Etkisi
25	17:30-17:50	Zeliha ORHAN ÖZALP	Marmara Bölgesinde Cardinal Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları
26	17:50-18:10	Bekir AÇIKBAŞ	Asmaların Çoğaltılmasında Hidroponik Kültürden Yararlanılması
15 Şubat 2018 Perşembe - I. OTURUM			
09:00-10:40			
DEVAM EDEN PROJELER			
	09:00-09:20	Öğretim Üyesi Sunumu	
27	09:20-09:40	Dr. Kemal Abdurrahim KAHRAMAN	Kivi Islahı – 2
28	09:40-10:00	Gülhan GÜLBASAR KANDİLLİ	Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Nemli Bölgelerde Performanslarının Belirlenmesi
29	10:00-10:20	Dr. Arzu ŞEN	Bazı Sarı Meyve Etli Kivi Çeşit ve Tiplerinde Hasat Zamanı ve Muhafaza Koşullarının Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar
30	10:20-10:40	Osman KAVAK	Mersin Yöresine Uygun Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Belirlenmesi
10:40-11:10 ARA (30 dk)			
15 Şubat 2018 Perşembe - II. OTURUM			
11:10-12:30			
31	11:10-11:30	Dr. Duran KILIÇ	Bazı Üzüm Çeşitlerinin Tokat Ekolojisindeki Performanslarının Belirlenmesi
32	11:30-11:50	Dr. Duran KILIÇ	Narince Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları (II. Aşama)
33	11:50-12:10	Mehmet Erdem KİRAZ	Tarsus Beyazı Üzüm Çeşidinde Mutasyon Islahı Yoluyla Tane Dökümüne Dayanıklı Yeni Çeşitlerin Elde Edilmesi

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER			
1	12:10-12:20	Özkan KAYA	Diferansiyel Termal Analiz Yönteminin Optimizasyonu ve Hızlı Soğuma-Erimenin, Asma (<i>Vitis vinifera</i> L.) Don Toleransı Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi
2	12:20-12:30	Kürşat Alp ASLAN	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Çardak Terbiye Sisteminin Uygulanması ve Yaygınlaştırılması
ARA- ÖĞLE YEMEĞİ			
15 Şubat 2018 Perşembe - III. OTURUM			
14:00-15:40			
3	14:10-14:20	Nazire Aylin KILINÇ	Manisa İlinde Organik Tarım Alanlarında Kompost Kullanımının Yaygınlaştırılması Projesi
4	14:20-14:30	Dr. Arif ATAK	Külleme ve Mildiyö Hastalıklarına Dayanıklı Üzüm Çeşit ve Tiplerinin Toplanması, Hastalıklara Dayanıklılığının Farklı Yöntemlerle Belirlenmesi ve Dayanıklılık Islahı Çalışmalarında Ebeveyn Olarak Kullanılabilecek Genotiplerin Belirlenmesi
5	14:30-14:40	Mehmet Erdem KİRAZ	Mersin İlinde Yayla Bağcılığının Geliştirilmesi Alt Proje: Bazı Yeni ve Yerel Üzüm Çeşitlerinin Mersin İli Yayla Koşullarında Performanslarını Belirlenmesi
6	14:40-14:50	Mehmet Erdem KİRAZ	Mersin İlinde Yayla Bağcılığının Geliştirilmesi Alt Proje: Gülнар Bağcılığında Aşırı Rüzgarların Neden Olduğu Verim ve Kalite Kayıplarının Telli Terbiye Sistemleri ile Azaltılma Olanaklarının Araştırılması
7	14:50-15:00	Mehmet Erdem KİRAZ Prof. Dr. Semih TANGOLAR	Restoring Optimal Soil Functionality in Degraded Areas Within Organic Vineyards
8	15:00-15:10	Aslı POLAT	Şanlıurfa Bağcılığının Geliştirilmesi Projesi
9	15:10-15:20	İsmail RASTGELDİ	Şanlıurfa İlinde Yetiştiriciliği Yapılan Bazı Yerel Üzüm Çeşitlerinin Çardak Sistemindeki Performanslarının Belirlenmesi
10	15:20-15:30	Yeşim REHBER DİKKAYA	KKTC Asma Gen Kaynakları
11	15:30-15:40	Yeşim REHBER DİKKAYA	KKTC'de Yetiştirilen Verigo Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları
15 Şubat 2018 Perşembe IV. OTURUM			
15:40-17:00			
15:40-17:00		Genel Değerlendirme	
		Dilek ve Temenniler	

**SONUÇLANAN PROJELER
(SONUÇ RAPORLARI)**

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/09/04/01/007
Proje Başlığı	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bağcılığının Geliştirilmesi Alt Proje: Gaziantep İlinde Bazı Önemli Üzüm Çeşitlerinin Çardak Terbiye Sisteminde Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Proje Lideri	Kürşat Alp ASLAN
Proje Yürütücüleri	Selim ARPACI, Dr. Nevzat ASLAN, Serkan KÖSETÜRKMEN, Kamil SARP KAYA, A.Semih YAŞASIN, Prof. Dr. Gökhan SÖYLEMEZOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	2010-2016
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (")	2010: 4.150 TL, 2011: 5.529 TL, 2012:9.412 TL, 2013: 11.306 TL 2014: 14.178, 2015: 9070 TL. 2016:---
Proje Özeti	<p>Bu projeye; toprak işleme, hastalık-zararlılarla mücadele ve hasat işlemlerini kolaylaştıran, sıcak bölgelerde sofralık üzümlerde güneş yanıklığını önleyen, üzüm verim ve kalitesini artıran çardak sisteminde bazı üzüm çeşitlerinin performanslarını belirlemek amaçlanmıştır.Bu çalışmada Çardak Terbiye sisteminin sofralık üzüm çeşitlerinde verim ve kalite özelliklerine bakılmıştır.</p> <p>Araştırma parseli; 2010 yılında tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü, her tekerrürde 10 omca bulunacak şekilde Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü merkez işletmesinde sulu koşullarda 3x3 m aralıklarla kurulmuştur.</p> <p>Çalışma kapsamında anaç olarak Güneydoğu Anadolu Bölgesi için önerilen 1103 P, çeşit olarak ise Atasarısı, Barış, Trakya İlkeren, Horozkarası, Hönüsü, Kızılbanki, Italia, Helvani ve Red Globe üzüm çeşitleri kullanılmıştır. Proje kapsamında fenolojik gözlemler, verim (kg/omca ve kg/da), omcadaki alınan salkım sayısı ve ortalama salkım ağırlıkları (g/salkım), budama ağırlıkları incelenmiştir. Bazı telli terbiye sistemleriyle kurulmuş olan bağlarda ise mekanizasyon zorluğu, hastalık ve zararlılara karşı mücadeledeki zorluklar neticesinde çardak terbiye sistemi ile bu tehlikeler ve zorluklar ortadan kalkmış ve bölgemizin aşırı sıcak olmasından dolayı güneş yanıklığı önlenmiş hastalık ve zararlılar ile mücadele daha kolay bir şekilde yapıldığı görülmüştür.</p> <p>Uzun yıllar ortalamasına göre dekara verim bakımından Barış, Helvani, Horoz Karası, Ata Sarısı, İtalya, Hönüsü, Kızılbanki, Red Globe ve Trakya İlkeren üzüm çeşitleri ön plana çıkmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Çardak, Verim, Kalite, Çeşit

AFA ADI: Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI: Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/03
Proje Başlığı	Ege Bölgesi Bağcılığında Verim ve Kalitenin Geliştirilmesine Yönelik Fizyolojik Çalışmalar Alt Proje: Farklı Anaçlar Üzerine Aşılı Sultani Çekirdeksiz Üzüm Çeşidinde Kurağa Toleransın <i>In vitro</i> Koşullarda Belirlenmesi
Projenin İngilizce Başlığı	Determination of <i>in vitro</i> Drought Tolerance of Sultanina Grape Variety Grafted on Different Rootstocks
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Simin ULAŞ
Proje Yürütücüsü	Özen MERKEN, Dr. Serkan ÖNDER, Şermin ÇELİK, Turcan TEKER, Dr. Ali GÜLER, Ahmet CANDEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2017
Projenin Toplam Bütçesi	28000 TL
Proje Özeti	<p><i>In vitro</i> mikro aşılama ile farklı anaçlar üzerine aşılanmış Sultani Çekirdeksiz üzüm çeşidinin farklı kuraklık koşullarında göstermiş olduğu tepkiler biyokimyasal ve moleküler olarak saptanmaya çalışılmıştır. Prolin sentezi genel olarak % 4 PEG konsantrasyonuna doğru artmış % 6 PEG konsantrasyonunda ise azalma eğilimi göstermiştir. Kombinasyonlar karşılaştırıldığında, tüm konsantrasyonlar ve günlerin ortalaması alındığında en yüksek toplam prolin miktarı 5BB/SÇ kombinasyonunda elde edilmiştir. Bunu sırasıyla 1103P/SÇ, 1613C/SÇ, 41B/SÇ, Ramsey/SÇ izlemektedir. Osmotin analizleri bakımından kombinasyonlar karşılaştırıldığında toplamda en fazla osmotin sentezi SÇ de saptanmıştır. Bunu 1103P/SÇ, 41B/SÇ, 5BB/SÇ, Ramsey/SÇ ve 1613C/SÇ kombinasyonları izlemiştir. Karbonhidrat düzeylerine bakıldığında ise osmotinin tersine SÇ ve 41B/SÇ kombinasyonunda sentezin 1. günden 7. güne doğru artış eğilimi gösterdiği, 1103P/SÇ, 5BB/SÇ, Ramsey/SÇ ve 1613C/SÇ kombinasyonlarında ise 1. günden 7. güne doğru bir azalma eğilimi gösterdiği izlenmiştir. Biyokimyasal değişikliklere bakıldığında kuraklığa hassas olduğu düşünülen 5BB ve 1613C gibi anaçların bu çeşidin karbonhidrat ve prolin birikiminde etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu anaçlar osmotin sentezinde etkili olmamıştır. Aşısız Sultani Çekirdeksizde ise toplam osmotin sentezi ve karbonhidrat birikimi fazladır. Öte yandan 1103P anacı osmotin ve prolin birikiminde çeşit üzerinde etkili olmuştur.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	BBMB-11-25
Proje Başlığı	Mersin İlinde Tilkikuyruğu Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu
Projenin İngilizce Başlığı	The Clonal Selection of Tilkikuyruğu Grape in Mersin Province
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü / MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Mehmet Erdem KİRAZ
Proje Yürütücüleri	Übeyit SEDAY, Mustafa BİRCAN, Kader ERÇİK, Halil GÜR, Mehmet Ali KİRACI, Prof. Dr. Semih TANGOLAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2012 – 01.01.2018
Projenin Toplam Bütçesi	84.853 TL
Proje Özeti	<p>Bu projede Mersin ilinde yayla bağcılığı yapılan kesimlerde yaygın olarak yetiştirilen ve hakim çeşit olan Tilkikuyruğu üzüm çeşidinde klon seleksiyonunun birinci aşaması gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda yöredeki bağlar içerisinde verim ve kalite bakımından üstün özellik gösteren bireyler tespit edilmiş olup bu bireyler üzerinde yapılacak çalışmalar neticesinde klon baş omcaları belirlenerek klon seleksiyonu projesinin 2. Aşamasına geçilecektir.</p> <p>Proje 2012 yılı Ocak ayı itibari ile başlamış olup;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2012 ve 2013 yıllarında popülasyon belirlenmiş, bağların seçimine ilişkin sùrvey ve gözlemler gerçekleştirilerek 7 adet bağ belirlenmiştir. Belirlenen bağlar işletme sahiplerinin bilgileri ile birlikte kayıt altına alınmış, fotoğrafları çekilmiş ve koordinatları gps ile belirlenmiştir. ✓ 2014 yılı içerisinde ilgili bağlarda 1. yıl gözlem, ölçüm, veri alma ve kaydetme işlemleri yürütülmüştür. ✓ 2015 yılı içerisinde ilgili bağlarda 2. yıl gözlem, ölçüm veri alma işlemlerine devam edilmiştir. ✓ 2016 yılı içerisinde ilgili bağlarda 3. yıl gözlem, ölçüm veri alma işlemlerine devam edilmiştir. ✓ 2016 yılı Program Değerlendirme Grup Toplantısında proje ile ilgili 1 yıl ek süre talep edilmiş olup bu talebin kabul edilmesi neticesinde 2017 yılında da gözlem veri alma ve ölçümlere devam edilmiştir. <p>Tüm bu çalışmalar neticesinde 24 adet Klon Baş Omcası belirlenmiştir. Projenin sonuç raporunun kabulü neticesinde 2. Aşama çalışmalarına geçilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Mersin, Bağcılık, Tilkikuyruğu, Klon, Seleksiyon, Islah

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/13/A08/P04/01
Proje Başlığı	Göller Bölgesi Koşullarında Red Globe Üzüm Çeşidi için Uygun Terbiye Sisteminin Belirlenmesi (Determinaton of Suitable Training System for Red Globe Grape Variety in Lakes Region Conditions)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ Eğirdir-İSPARTA
Projeyi Destekleyen Kuruluşlar	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, MANİSA
Proje Lideri	Dr. Seçkin GARGIN
Proje Yürütücüleri	Süleyman AKOL, Meltem EMRE, Yusuf ÖZTÜRK, Akay ÜNAL
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2013 - 31.12.2017
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (")	2013: 10.100 TL. 2014: 17.000 TL. 2015: 6.000 TL. 2016: 5.000 TL. 2017: 3.800 TL.
Proje Özeti	<p>2013 yılında başlayan proje ile," Red Globe" üzüm çeşidi için Göller Bölgesi ekolojik koşullarında farklı terbiye şekillerinin verim, gelişme ve ürün kalitesi etkilerini, renklenme ve hastalıklara dayanım durumlarını incelenmektedir. Bu çalışma ile; uygulamalar arasında farklılıklar ortaya konulacak, üç farklı terbiye sisteminde yetiştirilen Red Globe üzüm çeşidi için uygun terbiye sistemlerinin belirlenip, bilgilerin paydaşlara ulaştırılması amaçlanmıştır.</p> <p>Deneme bağı tesadüf parselleri deneme desenine göre 5 tekerrürlü olarak her tekerrürde 5 bitki olacak şekilde 41B anacı üzerine aşılı "Red Globe" çeşidi ile kurulmuştur. Uygulanan terbiye şekilleri ve destek sistemleri; Çift kollu pergola, Rasyonel Pergola (Çardak) ve 4 telli V sistemidir. Tüm sistemlerde sıra arası ve sıra üzeri mesafeler 3x2 m. dir.</p> <p>Çalışmada fenolojik gözlemler, kalite analizleri, verim, vejetatif gelişmenin takibi, budama artığı ağırlığı, meyve kabuk rengi ölçümleri, degüstasyon puanlaması, hastalık ve zararlıların terbiye sistemlerine göre yoğunluğu, güneş yanıklığı oranları ve iklim verileri 2015, 2016, 2017 yıllarında alınmıştır. Analizler sonucunda sistemler arasında belirgin farkların henüz oluşmadığı, sebebi olarak verim değerlerinin artan bir ivme izlemediği ve henüz kararlı bir seviyeye ulaşmadığı görülmekle birlikte, diğer bazı kalite parametrelerinin de incelenmesine devam edilmesi ihtiyacı görülmektedir. Bu nedenlerle projenin en az 2 veya 3 yıl daha ek süre verilerek sürdürülmesi faydalı olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler	Bağ, Terbiye sistemleri, Red Globe, Eğirdir (Isparta)

YENİ TEKLİF PROJELER

AFA ADI :Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI :Bağcılık

Proje No	
Proje Başlığı	Karaerik (<i>Vitis vinifera</i> L. cv) Üzüm Çeşidi Klonlarında Yaprak Alma Uygulamasının Kış Gözlerinde Soğuğa Tolerans, Ürün Yüğü ve Kalite Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Tevhit GEÇİM
Proje Yürütücüleri	Özkan KAYA, Birol KARADOĞAN, Nalan Nazan KALKAN, İsmail ESMEK, Selahattin ALBAYRAK
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2022
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2019: 11.600,00 TL 2020: 12.025,00 TL 2021: 13.450,00 TL 2022: 7.225,00 TL
Proje Özeti	<p>Asmalarda ürün kontrolü genel olarak dengeli bir kış budaması ve ürün seyreltmeleri ile sağlanmaktadır. Ancak, dengeli kış budaması ve ürün seyreltmeleri, kuvvetli gelişen ve yüksek verime sahip asmalarda ürün kontrolü için yeterli değildir. Ayrıca ürün seyreltmeleri, yoğun bir işgücü ve zaman gerektirmekle birlikte, yeterli etkiye sahip olmaması durumunda, mekanizasyon eksikliğinden dolayı da yetiştiriciler için ekonomik olarak yapılabilir uygulamalar değildir. Yüksek verimli, kuvvetli gelişen ve sık salkım oluşturan çeşitlerde ürün yükünü kontrol etmek için yaprak alma uygulamalarına son yıllarda önemli derecede ilgi vardır. Bunun yanı sıra, yaprak alma işlemi iyi bir havalanma sağlayarak hastalık ve zararlılardan kaynaklanan ürün kayıplarını ve salkım sıklığını azaltarak, kaliteyi artırmada da ümit verici olarak görülmektedir. Zira Erzincan'da yaygın olarak yetiştirilen sofralık Karaerik (<i>Vitis vinifera</i> L.) üzüm çeşidi sık salkım oluşturan bir çeşittir. Bununla birlikte bölge yetiştiricilerinin ekonomik kaygılardan dolayı omcaları fazla ürünle yüklenmesi de sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Dolayısıyla aşırı ürün yükünün neden olduğu geç olgunlaşma ve sık salkımdan kaynaklanan kalite kayıpları ile gözlerin düşük don toleransına bağlı verim kayıplarının önlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle bu çalışmada; 2013 yılında Erzincan Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından sonuçlanan "Karaerik Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu" sonucu ön plana çıkan 18, 19 ve 23 nolu Karaerik üzüm klonlarının 3 farklı fenolojik döneminde (çiçeklenme öncesi, çiçeklenme dönemi ve tane tutum dönemi) yaprak alma uygulamaları yapılarak, ürün yükü kontrolü, verim, kaliteve kış gözlerinin don toleransı üzerine olan etkisi artırılmaya çalışılacaktır. Yapılacak uygulamalar sonucunda klonlara ait verim, salkım sayısı, salkım ağırlığı, salkımdaki tane sayısı, tane ağırlığı, gözlerin sürme oranı, uyanma oranı, suda çözünebilir kuru madde miktarı, titre edilebilir asit miktarı, olgunluk indisi, çubuk ağırlığı, tane renk ve irilik homojenliği, salkım sıklığı ve kış gözlerinin dona toleransları belirlenecektir. Araştırma 2019-2022 yılları arasında tesadüf bloklarında faktöryel deneme desenine göre 3 tekerrürlü olarak enstitü arazisinde yürütülecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Asma, Karaerik, Ürün yükü, Yaprak alma, Soğuğa dayanım, Kalite, Verim

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	
Proje Başlığı	Melezleme İslahı Yoluyla Hönüsü Üzüm Çeşidinde Çekirdeksiz Yeni Çeşit Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Yaser KAPCI
Proje Yürütücüleri	Kürşat Alp ASLAN, Hakan USANMAZ, Ertuğrul İLİKÇİOĞLU, Nilgün Kalkancı, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI, Metin KESGİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	28.01.2019-25.12.2023
Projenin Toplam Bütçesi	120,250TL
Proje Özeti :	<p>Asmanın anavatanı Anadolu'yu da içine alan ve Küçük Asya denilen (Kafkasya dahil) bölgedir. Üzüm, çeşitli kullanım alanlarının olması, iklim ve toprak istekleri yönünden çok seçici olmayışı, çok yıllık olması ve çoğalma yöntemlerinin kolay olması gibi nedenlerle dünyada en yaygın yetiştiriciliği yapılan, bitkilerden biridir. Ülkemizde Güneydoğu Anadolu Bölgesi Ege ve Akdeniz bölgelerinden sonra üzüm üretim miktarı bakımından 3. Sırada yer almaktadır. Asma gen kaynaklarından olan Anadolu toprakları üzerinde kurulu ülkemiz çok zengin üzüm genetik zenginliğine sahiptir. Genetik zenginlik çok eski bağcılık kültürü ile birleştiğinde yetiştiricilikte çok farklı çeşitlenme ile karşılaşmaktayız. Çeşitlilik bölgesel olarak halk arasında kendi damak tadı ve pazarını da oluşturmuştur. Bu nedenle bazı çeşitler dezavantajlarına rağmen üretilmeye devam edilmektedir.</p> <p>Taze olarak tüketilen sofralık üzümlerde çekirdeksizlik aranan bir özelliktir. Gerek iç piyasada gerekse dünya piyasalarında çekirdeksiz sofralık yaş üzüm talebi yıldan yıla artış göstermektedir. Bu çalışma ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin önemli sofralık çeşitlerinden çekirdekli Hönüsü üzüm çeşidi ile çekirdeksiz olan üzüm çeşitlerinden Barış, Autumn Royal, Crimson Seedless, Sultani Çekirdeksiz, Kışmış, Fantezi ve Bronz üzüm çeşitlerinin; Hönüsü'nün dişi diğerlerinin ise baba olarak melezlenmesiyle ilk planda çekirdeksiz Hönüsü çeşidi ıslahı amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilecek çekirdeksiz ve aynı zamanda bölge iklim ve pazar şartlarına uygun çeşit veya çeşitler Güneydoğu Anadolu üzüm çiftçisinin düşük pazar fiyatı sunulan eski çeşitlerine uygun bir alternatif olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Üzüm, Hönüsü, Çekirdeksizlik, İslah

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	-
Proje Başlığı	Yeni Geliştirilen Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Farklı Terbiye Sistemleri ile Su Stresinin Omcanın Fizyolojik Faaliyetleri, Verimi ve Üzüm Kalitesi Üzerine Etkileri
Projenin İngilizce Başlığı	Effects of Different Trellis Systems and Water Stress on Physiological Activities, Yield and Quality of New Table Grape Varieties
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	-
Proje Lideri	R. Oğuzhan SOLTEKİN
Proje Yürütücüleri	Dr. Selçuk KARABAT, Turcan TEKER, Akay ÜNAL, Yüksel SAVAŞ, Dr. Ali GÜLER, Ebru TOPRAK ÖZCAN, Dr. Nurdan GÜNGÖR SAVAŞ, Esra ALBAZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2023
Projenin Toplam Bütçesi	₺190.000 (5 yıl) 2019: 50.000; 2020: 40.000; 2021: 35.000; 2022: 30.000; 2023: 35.000
Proje Özeti	<p>Ülkemizdeki toplam sofralık üzüm üretimimizin sadece %10'u gibi oldukça düşük bir oranı ihraç edilebilmektedir. Halbuki rakip ülkelerimizden ABD'de bu oran %36, Peru'da %61, Şili'de %80 ve Güney Afrika'da %91'dir. Dolayısıyla dış pazarda yer edinebilecek, tüketici tercihlerini karşılayabilecek, ihraçlık değeri ve albenisi yüksek sofralık üzüm üretimi büyük önem taşımaktadır.</p> <p>Bu amaçla Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü'nde yeni çeşit eldesine yönelik çalışmalar sonucunda bazı sofralık üzüm çeşitlerinin tescil işlemleri tamamlanmıştır. Ancak söz konusu yeni çeşitlerde gerek adaptasyon gerekse farklı kültürel işlemler açısından bir takım araştırmaların yürütülmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın birincil amacı özellikle ihracat değeri yüksek, kaliteli ve sürdürülebilir bir üretim modeli için bazı kültürel işlemlerin ve terbiye sistemlerinin etkilerini çeşit bazında belirlemektir. Bu doğrultuda bölgemizde yaygın olarak kullanılan terbiye sistemlerinden "Y" sistemi ile Çardak sisteminin yeni çeşitler üzerine etkileri araştırılacaktır. Çalışmanın bir diğer amacı ise son yıllarda küresel ısınmanın getirdiği sıkıntılar ve yaşanan kuraklığa önlem olarak, su stresinin (kuraklık) yeni geliştirilen çeşitler üzerine etkilerini belirlemektir. Böylece söz konusu yeni çeşitlerin abiyotik stres koşullarından biri olan kuraklık stresine karşı toleransları araştırılacaktır. Ayrıca bazı hastalık ve zararlılara karşı dayanımlarını belirlemeye yönelik sayım ve tespit işlemleri de gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte araştırma boyunca fizyolojik ölçümler yapılarak hem terbiye sistemlerinin hem de kültürel işlemler ile birlikte su stresi uygulamalarının yeni geliştirilen çeşitler üzerine etkileri tespit edilecektir. Böylece bu çeşitlerde yüksek kaliteli sürdürülebilir üretim modeli oluşturularak bölgede yaygınlaştırılması sağlanacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Sofralık üzüm, Asma fizyolojisi, Terbiye sistemleri, Su stresi, Kalite.

AFA ADI: Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI: Bağcılık

Proje No	
-----------------	--

Proje Başlığı	Sultan 7 Üzüm Çeşidinde Farklı Taç Sıcaklıklarının Asma Fizyolojisi, Verimi ve Tane Kalitesine Etkileri
Projenin İngilizce Başlığı	The Effect Of Different Canopy Temperatures On Grapevine Physiology, Yield and Berry Quality In cv. Sultan 7 (<i>Vitis Vinifera</i> L.)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Proje Lideri	Turcan TEKER
Proje Yürütücüleri	Akay ÜNAL, Oğuzhan SOLTEKİN, Esra ALBAZ, Ebru ÖZCAN, Ahmet CANDEMİR, Dr. Nurdan Savaş GÜNGÖR, Özen MERKEN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019 – 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi	1. yıl: 63.500 TL 2. yıl: 27.000
Proje Özeti	<p>İklim değişikliğine bağlı olarak hava sıcaklık değerlerinde meydana gelen ani değişimler asma fizyolojisini olumsuz olarak etkilemektedir. Özellikle iklim değişikliği sonucunda artan sıcaklıklar sebebiyle salkımlarda görülen güneş yanıklığı, salkımda uç kuruması ve tanelerde pörsüme benzeri durumlar, elde edilen ürün kalitesini düşürmekte ve verim değerinin beklenenin altında olmasına yol açmaktadır.</p> <p>Proje 2019 - 2021 yılları arasında Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü'ne ait merkez araştırma parsellerinde gerçekleştirilecektir. Materyal olarak, 1103 Paulsen asma anacı üzerine aşılınmış Sultan 7 üzüm çeşidi kullanılacak olup 3 farklı araştırma konusu çalışılacaktır. Çalışmada değişik dönemlerde yeni tasarlanmış örtü destek sistemi üzerinde gölgeleme net (%35) ve şeffaf polietilen örtü malzemesi kullanılacaktır. Elde edilecek veriler sonucunda yeni tasarlanan örtü destek sisteminin kullanım olanakları belirlenecektir. Bu çalışma ile yetiştiricilikte üç farklı sıcaklık ve nem ortamının asmaların fizyolojik tepkilerine, verimine, salkım ve tane kalitesine etkileri incelenecektir. Salkımlarda olası uç kuruması ve buna bağlı tane pörsümleri gözlemlenecek ve elde edilecek veriler doğrultusunda değerlendirmeler yapılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Asma, fizyoloji, sıcaklık, örtü materyali, örtü destek sistemi.

AFA ADI: Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI: Bağcılık

Proje No	
Proje Başlığı	Farklı Ploidi Seviyelerindeki Üzüm Çeşitlerinin Resiprokal Melezlenmesiyle Yeni Triploid Üzüm Çeşidi Elde Edilmesi Olanakları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Zeliha ORHAN ÖZALP
Proje Yürütücüleri	Onur ERGÖNÜL, Tamer UYSAL, Dr. Cengiz ÖZER, Dr. Arif ATAĞ, Yeşim DOYĞACI, Prof. Dr. Metin TUNA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019- 31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi	2019: 43.000 - 2020: 25.500
Proje Özeti :	<p>Dünyanın önde gelen bağcı ülkelerinden biri olan ülkemizde iç ve dış pazara sunulan kaliteli çeşit sayısı sınırlı kalmaktadır. İç ve dış pazara sunulan ana çeşidimiz Ege Bölgesinde yaygın olarak yetiştirilen Sultani Çekirdeksizdir. Üretim ve ihracat açısından lider konumda olduğumuz bu çeşidin tane ve salkımları hormon uygulamaları ile irileştirilmektedir. Üreticilerin ve tüketicilerin talepleri zaman içerisinde değişiklik göstermekle birlikte çekirdeksiz üzümlere daha fazla talep olmaktadır. İslah çalışmalarında çekirdeksizliğin iki ana kaynağı vardır. Bunlar stenospemokarpi ve partenokarpidir. Asma ıslahında çekirdeksiz ve iri taneli yeni üzüm çeşidi elde etmede bir diğer yol ise poliploidi ıslahıdır. Bu üzüm çeşitlerinde çiçek tozları kısır olduğu için döllenme olmaksızın çekirdeksiz meyve oluşmaktadır. Ploidi sayısı artan bitkilerde meyve, yaprak gibi organların iriliği de artmaktadır. Poliploidi ile çekirdeksiz sofralık üzüm ıslahında daha çok Japonya, Güney Kore ve Çin'de çalışmalar sürdürülmektedir. Bu şekilde Kyoho, Pione, Olimpia, Heukgoosul, Red Pearl, Yufu gibi tetraploid iri taneli çeşitler elde etmişlerdir. Bunların diploidlerle melezlenmesi sonucu da triploid Honey Seedless, King Dela, Mirai gibi çekirdeksiz iri taneli üzümler meydana gelmiştir. Asya'daki çeşitlerin hemen hemen hepsi triploid ve tetraploidtir.</p> <p>Bu projede, çekirdeksiz iri taneli üzüm eldesinde ülkemiz için yeni bir metot olan poliploidi ıslahı çalışılacaktır. Triploid (3x) genotip elde etmek amacıyla tetraploid Kyoho çeşidi ile diploid çeşitler resiprokal mezlenecektir. Ayrıca çalışmalarda embriyo kurtarma tekniğinden de yararlanılacaktır. Bitkilerin ploidi seviyeleri flow sitometri analiz yöntemi ile belirlenecektir. Elde edilen triploid genotiplerde çekirdeksizlik moleküler olarak incelenecektir.</p>
Anahtar Kelimeler	: Asma, triploid, embriyo kültürü, melezleme, flow sitometri, çekirdeksizlik.

AFA ADI: Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI: Bağcılık

Proje No	
Proje Başlığı	Trakya Yöresi Yerel Şaraplık Üzüm Çeşitlerinde Kuraklık Toleranslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Serkan CANDAR
Proje Yürütücüleri	Ahmet Semih YAŞASIN, Tezcan ALÇO, Bekir AÇIKBAŞ, Dr. Zafer COŞKUN, Dr. Mehmet GÜLCÜ, Gamze UYSAL SEÇKİN, Prof. Dr. Elman BAHAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2019 - 31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi	135.250 - 27.500
Proje Özeti :	<p>Projenin amacı, Trakya Bölgesi'nde geleneksel olarak yetiştirilen 6 adet yerel şaraplık üzüm çeşidinin (Papazkarası, Adakarası, Karasakız, Karalahana, Yapıncak, Vasilaki ile dünya genelinde iyi tanınan ve kuraklık stresi karşısında farklı tepkiler gösteren Cabernet Sauvignon ve Sauvignon Blanc çeşitleri) yarı kontrollü şartlar altındaki bazı karakteristik özelliklerinde fizyolojik sınırların belirlenmesi ve bu çeşitlerin kısıtlı sulama, kuraklık ve iklim etmenlerine (sıcaklık, ışıklanma şiddeti, hava nemi, hava hareketleri) tepkilerinin, dünyaca tanınan kaliteli şaraplık çeşitlerle fizyolojik karakterler bakımından karşılaştırılmasıdır.</p> <p>Ülkelerin sahip oldukları biyoçeşitliliği koruma altına alarak gelecek nesillere taşınmasına büyük önem verilmektedir. Biyoçeşitliliğin korunması yanında eldeki gen kaynakları üzerinde yapılacak araştırma geliştirme çalışmaları ile elde edilecek yeni ürünlerin milli ekonomiye kazandırılması da diğer önemli bir çalışma konusudur. Bugüne kadar Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Milli Koleksiyon Bağı'nda yapılan AR-GE çalışmaları incelendiğinde, amplexografik tanımlama, moleküler tanımlama, ıslah çalışmalarına materyal sağlama, şaraplık ve sofralık kaliteli çeşitlerin belirlenmesi konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Yerli çeşitlerin biyotik ve abiyotik streslere toleransı konusunda yapılmış çalışmalar ise nispeten az ve yetersizdir.</p> <p>Bu anlamda çeşitlerin fotosentez, transpirasyon, stoma iletkenliği, yaprakların bazı morfolojik özellikleri, sürgün büyüme özellikleri, su stresi altında hormonal tepkileri ve bunların bitki, toprak(yetiştirme ortamı) ve atmosfer ilişkileri bakımından etkileşimlerinin irdelenmesinin önemli ve anlamlı olacağı düşünülmektedir.</p> <p>Proje sonucunda kuraklık ve iklim faktörleri karşısında genetik potansiyeli tam olarak bilinmeyen çeşitler daha iyi bilinir hale gelecek, toprak bitki ve atmosfer ilişkileri irdelenerek ülke ve bölge gen kaynaklarının zenginliğinden daha etkin şekilde faydalanılmasına katkı sağlayacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler :	<i>Vitis vinifera L.</i> , yerel çeşit, asma gen kaynakları, fotosentez, su kullanım randımanı, stres

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Patojenle İlişkilendirilmiş Molekül ve Gen İfade Analizleri İle Bağda Küllemeye (<i>Erysiphe necator</i>) Dayanıklılık Mekanizmalarının Belirlenmesi (Doktora Tezi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Ankara Üniversitesi, Bahçe Bitkileri Bölümü Ankara Üniversitesi Biyoteknoloji Enstitüsü Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Proje Lideri	Gülhan GÜLBASAR KANDİLLİ
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Gökhan SÖYLEMEZOĞLU, Prof. Dr. Ali ERGÜL, Dr. Arif ATAĞ, Yeşim DOYĞACI, Dr. Yılmaz BOZ, Onur ERGÖNÜL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2019 – 31.12.2022
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2019: 87.200 TL 2020: 51.500 TL 2021: 11.300 TL 2022: 4.000 TL TOPLAM: 150.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada 7000 yıldan daha uzun zamandır bağcılık yapılmaktadır. Dünyada ve ülkemizde en yaygın yetiştiriciliği yapılan çeşitler özel aroma ve lezzete sahip olan <i>Vitis vinifera</i> L. türüne ait olan çeşitlerdir. Ülkemizde geniş alanlarda sofralık, şaraplık ve kurutmalık olarak üretimi yapılan üzümün iç tüketim ve ihracatta önemli bir yeri bulunmaktadır. Dünya çapında üretim ekonomisi ve insan-çevre sağlığı bakımından asmanın en önemli sorunlarının başında gelen iki fungal hastalık olan Külleme (<i>Erysiphe necator</i> syn. <i>Uncinula necator</i>) ve Mildiyö (<i>Plasmopora viticola</i>), bağ alanlarında yoğun fungusit kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Bağcılığın sürdürülebilirliği açısından ilaç kullanımını kısıtlı hale getirecek yeni yaklaşımların belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu yaklaşımların esasını dayanıklı/tolerant çeşitlerle yetiştiricilik oluştururken, hücre tarafından tanınarak bitki immün sistemini harekete geçiren patojenle ilişkilendirilmiş moleküler yapı (PAMP) uygulamaları bir diğer yaklaşımı oluşturmaktadır.</p> <p>Bu çalışmada ülkemizde bağ alanlarında en çok üretimi yapılan standart çeşitlerden seçilen 24 adet çeşit ve küllemeye farklı dayanıklılık düzeyine sahip <i>V.vinifera</i> dışı türlerin de bulunduğu 9 çeşidin inokulasyon kulesi kullanılarak külleme inokulasyonu yapılacak ve ardından yapraklarda mikroskop altında gözlem ve hastalık skorlaması yapılacaktır. Çalışmanın İkinci aşaması olarak kontrollü iklim odalarında hastalık inokulasyonu yapılan çeşitlerin her biri için Real-Time PCR kullanılarak 2 farklı gen bölgesi incelenecek hastalık sonrası dayanıklılık gen yolağının her bir bireyde nasıl işlediği araştırılacaktır. Ayrıca bu çeşitlere enfeksiyon sonrası dayanıklılık mekanizmasını harekete geçirmesi olası 2 farklı Patojenle İlişkili Moleküler Yapı (PAMP) stimulatörü uygulanarak bitkilerdeki mekanizmanın nasıl değişim gösterdiği yine 2 farklı gen bölgesine bakılmasıyla Real-Time PCR kullanılarak araştırılacaktır. Proje sonrası tolerant olarak bilinen çeşitlerin immün sistemi uyaran PAMP'larla etkileşimleri gen düzeyinde analiz edilirken, diğer gen kaynaklarının tamamının dayanıklılık derecelendirilmeleri yapılarak yetiştiriciliğe yönelik önerilerde bulunulacak ve tür içi ıslahında kullanılacak çekirdek <i>Vitis vinifera</i> gen havuzu belirlenmiş olacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Külleme, Savunma Mekanizması, Patojenle İlişkili Moleküler Yapı (PAMP)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Yeni Geliştirilen Bazı Üzüm Çeşitlerini Açıkta ve Örtü Altında Bekletmenin Meyve Kalitesi ve Hasat Zamanına Etkilerinin Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü / YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Abdülbaki ŞEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Arif ATAK, Dr. Muammer YALÇIN, Dr. Kemal A. KAHRAMAN, Dr. Filiz PEZİKOĞLU, Dr. Yılmaz BOZ, Dr. Arzu GÜNDÜZ, Onur ERGÖNÜL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2019-2023
Projenin yıllara Göre Bütçesi	2019: 13.000 ₺ 2020: 18.000 ₺ 2021: 32.000 ₺ 2022: 30.000 ₺ 2023: 30.000 ₺ Toplam: 123.000 ₺
Proje Özeti:	<p>Ülkemizde kullanım amaçlarına göre sofralık üzüm, toplam üretimin yaklaşık yarısını oluşturmakta ve ülkemiz dünya sofralık üzüm ihracatında % 6'lık pay ile 5. sırada yer almaktadır. Sofralık üzüm üretiminde en karlı yetiştiricilik modeli piyasada üzüm yokken veya az bulunurken erken veya geç dönemde piyasaya üzüm sunabilmektir. Bu nedenle geç olgunlaşan çeşitlerin hasadını geciktirmek, bunun yanında asmaların yağmur, dolu, kar ve fırtına gibi iklimsel etkenler ile hastalık ve zararlıların olumsuz etkilerinden korunmasını sağlamak amacıyla çeşitli örtü malzemeleri kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalar kullanılan örtü malzemesinin tipine göre hasadın yaklaşık 1-3 ay kadar geciktirilebileceğini göstermektedir. Çalışma 2019-2023 yılları arasında Yalova Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nde gerçekleştirilecektir. Bu çalışma ile Araştırma Enstitüleri tarafından yeni geliştirilen geççi özelliğe sahip Atak 77, Pembe 77, Özer Beyazı; standart çeşitlerden piyasada yüksek talep gören Red Globe ve geleneksel olarak yetiştiriciliği devam eden Müşküle üzüm çeşitleri kullanılacaktır. Tüm çeşitlerde iklimin olumsuz etkilerini azaltmak ve salkımları omca üzerinde daha fazla bekletmek amacıyla agril örtü ve polipropilen kanaviçe örtü ile uygulama parsellerinin üzeri örtülecek olup; çeşitlerin maksimum bekletme süreleri tespit edilerek açıkta bekletilenler ile karşılaştırılacaktır. Ayrıca değişik zamanlarda alınan örneklerde yapılacak ölçüm ve analizler ile depoda ve omca üzerinde muhafaza edilen üzümlerin kalite değişimleri karşılaştırılacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Sofralık üzüm, örtü materyali, hasat süresi, muhafaza, kalite

DEVAM EDEN PROJELER (GELİŞME RAPORLARI)

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/15/A08/P04/01		
Proje Başlığı	Diyarbakır Ve Mardin İllerinde Yaygın Olarak Yetiştirilen Şire Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu 2.Aşama		
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü/DİYARBAKIR		
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi		
Proje Lideri	Murat KAYA		
Proje Yürütücüleri	Kenan ÇELİK, Doç. Dr. Gültekin ÖZDEMİR, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI, Medine TEKİN, Behzat GÜLER, Osman ÇİFTÇİ		
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 - 2018		
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 24.000..TL	2015: 5.800 TL	2016 : 7.750.TL
	2017: 5.750..TL	2018: 8.750..TL	
Proje Özeti	<p>Bağcılıkta; verim ve kaliteyi artırıcı uygulamaların en önemlilerinden biriside seleksiyon çalışmalarıdır. Farklı yörelerdeki bağlarda, orijin değişikliğinden dolayı farklılıklar görülmektedir. Klon seleksiyonu çalışmalarından amaç; bir çeşit içerisindeki var olan farklılıklardan yararlanarak, amacımıza uygun en üstün tipleri belirlemektir.</p> <p>Çeşit standardizasyonun olmaması, budama, hastalık ve zararlılarla mücadele, gübreleme, sulama gibi teknik ve kültürel uygulamaların yeterince yapılmaması yanında, üretimde ıslah edilmemiş mahalli çeşitlerin kullanılması, düşük verimliliğinin temel nedenleridir. Birim alana düşen verim miktarı; teknik ve kültürel işlemlerin optimum düzeyde yapılması, çeşit standardizasyonunun sağlanması ve yapılacak ıslah çalışmaları ile üstün nitelikli ve sağlıklı çoğaltma materyallerinin elde edilmesi ile artırılabilir.</p> <p>Bu çalışma ile; tesis edilen bağda, gelişme ve kalite özelliklerine bakılarak üstün özellik gösteren 3-4 adet klon belirlemek amaçlanmaktadır. Klon seleksiyonunun tamamlanması ile Şire üzüm çeşidinde yüksek verimli, kaliteli ürün veren ve sağlıklı gelişen klonların seçilerek pratiğe aktarılması sağlanabilecektir.</p> <p>2014 yılında 22 adet baş omca ve bir şahit klotundan oluşan klon seleksiyon bağında 2015, 2016 ve 2017 yılında yıllık kültürel işlemler yapılmıştır.</p>		

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Erzincan İlinde Sarmalık Asma Yapağı Üretimine Yönelik Bazı Çeşitlerin Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ERZİNCAN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM Er-Mina İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti
Proje Lideri	Nalan Nazan KALKAN
Proje Yürütücüleri	Birol Karadoğan, Zakine Kadıoğlu, Selahattin Albayrak Prof. Dr. Rùstem Cangı, Dr.Duran Kılıç
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 3560 TL 2017: 4025 TL 2018 : 4440 TL
Proje Özeti	<p>Anadolu bağcılık kùltürünün bir ürünü olarak, asma yapağı, diğer ÷lkelerde de farklı bir lezzet olarak değerlendirilmekte ve içerdđi besin bileşenleriyle özellikle diyet lifi içeriği ile beslenmemizde giderek önem kazanmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında sarmalık asma yapağına olan talebin her geçen gün artması, birim alandan getirisinin yüksek olması, aile işletmeciliğine uygun bir üretim dalı olması, sarmalık asma yaprak üretimine yönelik bağcılığı yeni bir üretim modeli olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu üretim modeli; özellikle bağcılığın gelişmekte olduğu yerlerde ve iklim koşullarının üzüm üretimini sıkça olumsuz etkilediği bölgelerde, insanların gelir düzeyini artırabilecek bir üretim dalı olabilir.</p> <p>Bu çalışmada Erzincan yöresinde ticari olarak sarmalık asma yaprak üretiminin uygunluğunun araştırılması amacıyla; Yörede yetiştiriciliği yapılan ve yaprakları taze ve salamura olarak kullanılan Karaerik ve Kabuğu yufka üzüm çeşitleri kullanılmıştır. Deneme tesadüf blokları deneme deseninde, 3 tekerrürlü, her tekerrürde 6 omca olacak şekilde kurulmuştur. Yaprak üretimi amacıyla kurulan bağda 2016 -2018 yılları arasında omcalara çift kollu sabit kordon terbiye şekli verilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına başlanmıştır. Sonraki üç yıllık aşamada ise; çeşitlere ait taze asma yapraklarının özellikleri belirlenecek ayrıca salamura yapılarak, kalite değerleri ve tadım testleri ile çeşitlerin bölgedeki sarmalık yaprak üretimi performansları saptanmış olacaktır.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P08/01
------------------	--------------------------

Proje Başlığı	Örtücü Bitki ve Malç Kullanımının Organik Kivi Üretimde Verim, Kalite ve Yabancı Ot Gelişimi Üzerine Etkisi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GİRESUN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Proje Lideri	Özlem BOZTEPE
Proje Yürütücüleri	Tuğba ER, Ebru GÜMÜŞ, Dr. Arzu SEZER, Dr. Kemal Abdurrahim KAHRAMAN, Gülşah MISIR, Doç. Dr. Onur KOLÖREN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2016 – 31/12/2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 35,200 TL 2017: 7,700 TL 2018: 7,700 TL 2019: 7,700 TL 2020: 3,200
Proje Özeti	<p>Son yıllarda tarım alanlarında sürdürülebilirlik ve çevre kirliliği de en az yapılan üretim kadar önem kazanmıştır. Kimyasal gübrelerin ve herbisitlerin çevreye olan etkileri birçok araştırmaya konu olmaya ve araştırılmaya başlanmıştır. Bu nedenle malç ve örtücü bitki kullanımı organik tarımda bitki besleme ve yabancı ot kontrolü açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca uygulamaların meyvenin verim ve kalitesine olan etkileri de incelenmeye başlanmıştır.</p> <p>Araştırma, verim çağına gelmiş üretici bahçesinde yürütülmektedir. Yapılanbu çalışmada örtücü bitki (fiğ + çavdar), malç1(Fındık zurufu+saman), malç2 (Jeotekstil), yabancı otların biçilerek toprak yüzeyinde bırakılması ve kontrol (hiçbir uygulama yapılmayan) şeklinde uygulamaların, kivi bahçelerinde verim ve kalite üzerine olan etkilerinin yanı sıra yabancı ot gelişimi üzerine olan etkileri incelenmektedir. Çalışma tesadüf blokları deneme desenine göre 4 tekerrürlü her tekerrürde 4 bitki olacak şekilde yürütülmektedir.2017 yılı ilkbaharda görülen kuvvetli rüzgardan %38 zarar eksper raporuyla belirtilmiştir. Bu zarara rağmen projede en yüksek verim ortalama 970 kg/da ile Biçim uygulamasından elde edilirken, en düşük verim ortalama 660 kg/da ile Zuruf + saman uygulamasından elde edilmiştir. C vitamini içeriklerinde ise 91 mg/100g ile örtücü bitki uygulamasında en yüksek bulunurken, 70 mg/100g ile jeotekstil uygulamasında en düşük bulunmuştur. Toplam fenolik madde içerikleri incelendiğinde, 1215 GAE mg/L ile Zuruf+ Saman uygulaması en yüksek değeri verirken, 911 GAE mg/L ile jeotekstil uygulaması en düşük değeri vermiştir.</p> <p>2017 yılı analizleri tamamlanmış olup, çalışma 2018 yılında planlandığı şekilde devam edecektir.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	
-----------------	--

Proje Başlığı	Horoz Karası, Hatun Parmağı ve Besni Üzüm Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi-TAGEM
Proje Lideri	Kürşat Alp ASLAN
Proje Yürütücüleri	Hakan USANMAZ, Serkan KÖSETÜRKMEN, Ertuğrul İLİKÇİOĞLU, M.Fatih BATMAZ, Kamil SARPKAYA, Cem BİLİM, Prof. Dr. Nihal BUZKAN, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016-2021
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (")	2017: 15.000 TL, 2018: 9250: TL, 2019:4.500 TL, 2020: 4.000TL 2021: 4.000 TL
Proje Özeti:	<p>Bu çalışma ile; Horoz Karası, Hatun Parmağı ve Besni üzüm çeşitlerinde klon seleksiyonu çalışmalarında uygulamaya giren yeni yöntemle, üstün özelliklere sahip, hastalık ve zararlılardan arı klondan gelme fertler belirlenecektir. Klondan gelecek bu fertler, asma fidanı üretimi yapan kamu ve özel sektör temsilcilerine ve buradan da üzüm üreticilerinin kullanımına sunulacaktır. Bu şekilde birim alandan daha kaliteli ve daha fazla ürün alınması mümkün olabilecektir.</p> <p>Bu projenin amacı; Gaziantep, Adıyaman, Kilis ve Mardin (Merkez, Ömerli ve Midyat) illerinde sofralık ve kurutmalık olarak yetiştiriciliği yapılan ve bölge şartlarına iyi adapte olmuş ekonomik değeri yüksek Horoz Karası, Hatun Parmağı ve Besni üzüm çeşitlerinde bilimsel metotlarla verimli, kaliteli, sağlıklı ve ismine doğru fertleri seçmek; seçilen bu klonlarla üretimin geliştirilmesini sağlayarak üzüm üretimini ve kaliteyi artırmak, bölgede yaşayan insanların ekonomik seviyelerini farklı değerlendirme şekli uygulayarak artırmalarını sağlamaktır.</p> <p>Söz konusu çeşitlerle ilgili olarak 2012 yılında TÜBİTAK'a sunulan "Horoz Karası, Hatun Parmağı ve Besni Üzüm Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları"(Proje No:1110643) konulu proje ile Her çeşitte üstün özellik gösteren 20-30 fert belirlenmiş olup Agrobacterium vitis testleri yapılarak, klon seleksiyonu yapılmış 1103 Poulsen anacı üzerine aşılansarak fidan üretimleri gerçekleştirilmiş "Klon Bağı" kurulmuş ve Seleksiyonun II. Aşamasına geçilmiştir. Fidanların kültürel bakım işlemleri uygun bir şekilde yapılmıştır. Daha önce alınmış olan grup kararları neticesinde virüs testlemesi yapılmamıştır.</p>
Anahtar Kelimeler	Horoz Karası, Hatun Parmağı, Besni, Islah

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	BBMB-10-14
Proje Başlığı	Hönüsü ve Kabarcık Çeşitlerinde Klon Seleksiyonu

Projeyi Yürüten Kuruluş	Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ KAHRAMANMARAŞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Osman ÖZATAR
Proje Yürütücüleri	Serkan ARAS, Dr. Muhammet GÜNDEŞLİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017- 2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 13.500, 2018: 14.500, 2019:7.500, 220:6.500, 2021:5.500 TOPLAM:47.500 TL.
Proje Özeti:	
<p>Bağların üstün niteliklere sahip, hastalık taşımayan, çelik, aşı kalemi ve fidanlar kullanılarak tesis edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle standart çeşitlerden elit klonlar seçilerek damızlıkların kurulması büyük önem arz etmektedir. Klon seleksiyonu çalışmaları da bu yönde uygulanabilecek en iyi yöntemler arasındadır.</p> <p>Çalışmaya konu olan Kabarcık üzüm çeşidi şıralık, şaraplık ve sofralık, Hönüsü (Mahrabaşı) üzüm çeşidi ise sofralık olarak Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştiriciliği yapılan iki üzüm çeşididir. Bu proje ile Kabarcık ve Hönüsü üzüm çeşitlerinin Klon seleksiyonu yöntemi ile ıslah edilmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>Projenin 1. Aşamasında Kabarcık ve Hönüsü üzüm çeşitlerinden sürgün/salkım oranına göre 25 adet seçilmiştir. II aşamada ise üstün nitelikli klonların üzerinde verim, kalite değerleri üzerinde çalışmalar yapılacaktır.</p>	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/15/A08/P-04/01
Proje Başlığı	Ekşi Kara (<i>Vitis Vinifera</i> L.) Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü /KONYA

Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Mehmet Hüsrev ÖZ
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Zeki KARA Selçuk Ün. Ziraat Fakültesi M. Naim DEMİRTAŞ BDUTAEM- KONYA Arş. Gör. Osman DOĞAN Selçuk Ün. Ziraat Fakültesi Mustafa BAĞCI TŞÇMAEM- KONYA Prof. Dr. Ali SABİR Selçuk Ün. Ziraat Fakültesi Arş. Gör. Kevser YAZAR Selçuk Ün. Ziraat Fakültesi Sami VURUCU BDUTAEM- KONYA
Başlama – Bitiş Tarihleri	01/01/2015 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi	2015: 10 000 TL 2016: 5 000 TL 2017: 5 000 TL 2018: 5 000 TL 2019: 5 000 TL
Proje Özeti	<p>Ekşi Kara üzüm çeşidi, Orta Torosların İç Anadolu Bölgesi’ndeki bağ alanlarında yaygın olarak yetiştirilen, yöreye adaptasyonu mükemmel, çok yönlü değerlendirmeye uygun, mutlak tozlayıcı gerektiren yerli <i>Vitis vinifera</i> L. türünden bir üzüm çeşididir.</p> <p>Ekşi Kara çeşidinde klon seleksiyonu projesine 2014 Ağustos döneminde Konya ve Karaman illerindeki bağ alanlarında sürveye başlanmıştır. Çeşidi iyi temsil eden 17 bağda, omcaların sağlık, verim ve gelişme durumları dikkate alınarak 230 adet klon baş omca adayı (KBOA) belirlenmiştir.</p> <p>2015 ve 2016 yıllarında KBOA’larda verim ve kalite değerleri tespit edilmiştir. Değerlerin iki yıllık ortalamaları alınarak; değiştirilmiş tartılı derecelendirme metoduna göre verim (% 40), gelişme (% 10) ve kalite (% 50) ölçütleri dikkate alınarak her bir bağ kendi içerisinde değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonunda en yüksek puanı alan 94 adet klonda “Sertifikasyona esas virüs ve <i>Rhizobium vitis</i>” testleri Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsünde yaptırılmıştır. Temiz olduğu tespit edilen 21 KBOA, virüsten ari anaca aşılacak üzere muhafazaya alınmıştır. Temiz anaçlık materyal FÜAB üzerinden damızlık materyal edinmiş özel sektör kuruluşundan sağlanacaktır.</p> <p>Ekşi Kara KBOA’larına tozlayıcı olarak seçilen Gök Üzüm çeşidinden 2017 yılında farklı bağlarda sağlıklı ve gelişimi iyi, makroskobik virüs belirtisi göstermeyen 6 omca“Sertifikasyona esas virüs ve <i>Rhizobium vitis</i>” testleri için Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsüne gönderilmiş olup temiz olduğu tespit edilen omca, tozlayıcı olarak çoğaltılarak kullanılacaktır.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/06
Proje Başlığı	Banazı Karası Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu (2.Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA Gaziosmanpaşa Üniversitesi

	Bilecik Şeyh Edebali Ün v.
Proje Lideri	Hasan KOÇ
Proje Yürütücüleri	Adil Gezer- Kayısı Araştırma Enstitüsü Müd. Hatice ŞAHNER ÖYLEK Kayısı Araştırma Enstitüsü Müd. Nihat ÖZKAN Kayısı Araştırma Enstitüsü Müd. Metin KESGİN – Manisa Bağ. Araştırma Ens. Müd. Yrd.Doç.Dr.Adem YAĞCI- Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yrd.Doç.Dr.Hayri SAĞLAM (Bilecik şeyh Edebali Ün v.)
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014-2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 10.000 TL, 2015: 15.000 TL, 2016: 5.000 TL, 2017: 5.000 TL, 2018: 5.000 TL TOPLAM=40.000 TL
Proje Özeti:	<p>Çeşit standardizasyonun olmaması, teknik ve kültürel uygulamaların yeterince yapılmaması, üretimde ıslah edilmemiş mahalli çeşitlerin kullanılması, düşük verimliliğinin temel nedenleridir. Bu eksikliklerin giderilmesi ve yapılacak ıslah çalışmaları ile üstün nitelikli ve sağlıklı çoğaltma materyallerinin elde edilmesi sağlanabilir. Bu materyaller de gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi Klon Seleksiyonu Çalışmaları ile bilimsel yöntemlerle seçilip tescil edilen üstün nitelikli klonlardan sağlanabilmektedir. Klon seleksiyonu çalışmaları ise, üretici koşullarında çeşidin ekolojisinde yapılan Klon Baş Omcalarının Belirlenmesi ve Seleksiyon Bağ Aşamalarını içeren yöntemin uygulanması ile yapılmaktadır. Ülkemizde ıslah çalışmaları içerisinde yer alan klon seleksiyon projeleri standart bir metot takip edilerek uygulanmaktadır. 2008-2012 yılları arasında geçen beş yıl içerisinde Klon Seleksiyonu çalışmalarının ilk aşaması olan 24 adet Klon Baş Omca belirlenerek çalışmanın son aşaması olan Klon Seleksiyon Bağ tesis edilmiştir. Klon bağ; proje 1. aşamasında seçimi yapılan klon baş omca adayları 110R anacı üzerine aşılansak Çift T telli Terbiye Sisteminde GUYOT terbiye şekline uygun olarak 3 tekerrür ve her tekerrürde 6 omca olacak şekilde tesis edildi. 2017 yılı itibariyle bakım ve kültürel işlemleri yapıldı. Fenolojik gözlemler yapıldı. Projede klon seleksiyonu metodolojisine uygun olarak veriler alınıp kayıt altına alındı. Duyusal analizler yapıldı. Klon seleksiyonunun tamamlanması ile Banazı Karası üzüm çeşidinden yüksek verimli, kaliteli ürün veren ve sağlıklı gelişen klonların seçilerek pratiğe aktarılması sağlanabilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Banazı Karası, Üzüm Çeşidi, Klon Seleksiyonu

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/09
Proje Başlığı	Köhnü Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu (2.Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ

	Gaziosmanpaşa Üniversitesi Şeyh Edebalı Üniversitesi
Proje Lideri	Hasan KOÇ
Proje Yürütücüleri	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK- Kayısı Araştırma Ens. Müd. Nihat ÖZKAN- Kayısı Araştırma Ens. Müd Adil Gezer- Kayısı Araştırma Ens.Müd. Yılmaz UĞUR- Kayısı Araştırma Ens. Müd Yrd.Doç.Dr.Adem YAĞCI- Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yrd.Doç.Dr.Hayri SAĞLAM-Şeyh Edebalı Üniversitesi
Başlama- Bitiş Tarihleri	2017-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	2017:10.000 2018:7.000 2019:7000 2020:6000 2021:6000 TOPLAM:36.000 TL
Proje Özeti:	<p>Çeşit standardizasyonun olmaması, budama, hastalık ve zararlılarla mücadele, gübreleme, sulama gibi teknik ve kültürel uygulamaların yeterince yapılmaması yanında, üretimde ıslah edilmemiş mahalli çeşitlerin kullanılması, düşük verimliliğinin temel nedenleridir. Birim alana düşen verim miktarı; teknik ve kültürel işlemlerin optimum düzeyde yapılması, çeşit standardizasyonunun sağlanması ve yapılacak ıslah çalışmaları ile üstün nitelikli ve sağlıklı çoğaltma materyallerinin elde edilmesi ile artırılabilir.</p> <p>Bu çalışma ile başta Malatya ve çevre illerde olmak üzere yurdumuzun çeşitli bağ bölgelerinde yetiştiriciliği yapılan Köhnü üzüm çeşidinden bilimsel metotlarla en verimli, kaliteli, sağlıklı ve ismine doğru klonların seçilmesi amacıyla 2009 yılında ön çalışma yapılmış, 2010-2014 yılları arasında projenin I. Aşaması tamamlanmıştır.Yapılan klon seleksiyonu çalışmaları sonucunda 26 adet klon baş omca adayı belirlenmiştir.</p> <p>Projemizin II. Aşamasında elde edilen 26 adet klon baş omca adayı 110 R anacı üzerine 3,5x2 m. mesafede, tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrür ve her tekerrürde 6 omca olacak şekilde fidanlar aşılamp koleksiyon bağına aktarılacaktır. Gelişme ve kalite öğelerine (Fenolojik gözlemler, ampelografik değerlendirmeler ve laboratuvar analizleri v.b.) bakılarak en üstün özelliklere sahip klon baş omcaları belirlenecektir.2017 yılı itibariyle Enstitümüz Akçadağ kampüsünde klon seleksiyonu parseli seçildi.Toprak tahlili yapıldı.İşaretleme yapılarak fidin dikim çukurları açılmıştır.2018 yılı ilkbahar döneminde fidan dikimi yapılacaktır.</p> <p>Klon seleksiyonunun tamamlanması ile Köhnü üzüm çeşidinden yüksek ,verimli, kaliteli ürün veren ve sağlıklı gelişen klonların seçilerek pratiğe aktarılması sağlanabilecektir.</p>
Anahtar Kelimeler:	Köhnü, Üzüm Çeşidi, Klon Seleksiyonu

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/06
Proje Başlığı	Malatya Koşullarında Yerel Bazı Üzüm Çeşitlerine Uygun Asma Anaçlarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA

Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Yürütücüsü	Hatice ŞAHİNER ÖYLEK
Yardımcı Araştırmacılar	Hasan KOÇ, Nihat ÖZKAN, Sinan Çolak, Sibel KILIÇARSLAN, Mustafa Sacit İNAN, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI, Yrd. Doç. Dr. Hayri Sağlam,
Başlama-Bitiş Tarihleri	2014-2018
Proje Bütçesi	2014: 10.000 TL, 2015: 15.000 TL, 2016: 5.000 TL, 2017: 5.000 TL, 2018: 5.000 TL
Proje Özeti:	
<p>Bölgemizde bağcılık yapılan alanlarda filoksera, nematod zararları ve bağ kanseri yaygın olarak görülmektedir. Bu nedenle yöreye çeşitli asma anaçları getirilerek kullanılmaya başlanmıştır. Bu anaçlar filokseraya yeteri kadar dayanım gösterse de, bağ alanlarında mevcut toprak koşullarına uygun anaç seçimi doğru yapılmamıştır. Dolayısıyla bu anaçların yerel çeşitlerle aşılandıklarında affinite yetenekleri ve çeşitlerle olan performansları bilinmemektedir. Bölgemizde bağ alanları azalmış ve verimlilik düşmüştür. Yöremizde bağcılığın korunması ve geliştirilmesi için yerel üzüm çeşitlerimize uygun anaçların belirlenmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu çalışma ile; Malatya ve çevre illerde yoğun yetiştiriciliği yapılan ve ekonomik öneme sahip Köhnü, Banazı Karası ve Kureyş üzüm çeşitleri, 41 B, 110 R, 140 R, 1103 P ve 5BB asma anaçları ile aşılanarak, anaç-çesit kombinasyonlarının gelişme ve kalite öğelerinin belirlenmesi ve yeni tesis edilecek bağlarda kaliteli ve yüksek verimli üzüm yetiştiriciliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Anaç-çesit kombinasyonuna uygun olarak elde ettiğimiz fidanlarla, 3,5 m x 2,0 m mesafelerle tesis ettiğimiz bağda 2017 yılında kültürel işlemlere devam edilmiştir.</p> <p>Projenin ilk yılındaki aşılama çalışmaları sırasında yaşanan aksilikler nedeniyle fidan elde edilememiş ve bağ proje takvimine göre gecikmeli olarak tesis edilmiştir. Dolayısıyla proje takviminde yer alan ölçümlerden sadece uyuşma katsayısına bakılabilmektedir. 2018 yılı projenin son yılı olması hasebiyle, projede belirtilen ölçümlerin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için proje süresinin bir yıl uzatılması talep edilmektedir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Bağcılık, Asma Anacı, Köhnü, Banazı Karası, Kureyş, Afinite, Verim, Kalite	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/08
Proje Başlığı	Bazı Modifiye Atmosfer Uygulamalarının 'Köhnü' Sofralık Üzümünün Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Kayısı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MALATYA

Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Yılmaz UĞUR
Proje Yürütücüleri	Hasan KOÇ, Tahir MACİT, Oktay Turgay ALTUN, Sibel KILIÇARSLAN, Hatice ŞAHİNER, Nihat ÖZKAN, Sultan NALÇACI, Özgül İyigün ŞAHİN, Doç. Dr. Okan ÖZKAYA
Başlama- Bitiş Tarihleri	01/01/2017 - 31/12/2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 10.000 TL, 2018: 10.000 TL, 2019: 10.000TL
Proje Özeti	
<p>Bu çalışmada, 'Köhnü' üzümünde depo çürümesini önlemek için Etanol ve SO2 gaz jeneratörleri uygulamalarının etkinliği test edilmektedir. Her iki uygulama ile soğuk depoda muhafaza edilen üzümlerin belirli sürelerde kimyasal, fiziksel, mikrobiyolojik ve duyuşal özellikleri incelenmektedir. Çalışma materyali, çiftçiden satın alma yolu ile temin edilmiştir. Hasat, proje ekibinin gözetiminde ve beraberinde gerçekleştirilmiştir. Üzüm örnekleri soğutma ünitesine getirilip ön soğutma işlemine tabi tutulmuş ve ilgili uygulamalar eşliğinde ambalajlanarak soğuk hava deposuna konulmuştur. Muhafaza için öngörülen 120 günlük sürenin 60 günlük süreci tamamlanmış ve ilgili analizler yapılmıştır. Bazı analizlerin sonuçları şu şekildedir. 2 aylık verilere göre maksimum ağırlık kaybı, NA (normal atmosfer) uygulamasında % 11,40 pH, MAP+EP2 (modifiye atmosfer paketleme + etanol jeneratörü 2) uygulamasında 3,95, titre edilebilir asitlik, MAP+EP2 uygulamasında % 0,53, tanelenme oranı, MAP+EP3 uygulamasında % 6,57, gaz bileşimi (maksimum O2 ve minimum CO2 olarak), MAP+SO2 uygulamasında % 15,49 ve 3,65 olarak ölçülmüştür. 2 aylık sürenin +3 günlük raf ömrü çalışmasında küf ve çürüme nedeniyle MAP ve MAP+EP1 uygulamalarının muhafaza süreci sona erdirilmiş ve değerlendirme dışı bırakılmışlardır.</p>	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P08/01
Proje Başlığı	Organik Sofralık Üzüm Yetiştiriciliği Alt Proje: Organik Sofralık Üzüm Yetiştiriciliğinde Koruyucu Toprak İşleme Yöntemleri ve Yabancı Ot Kontrolünde Yeni Yaklaşımlar
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA

Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	BÜGEM Ege Üniversitesi (Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü, Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, Ziraat Fakültesi Tarım Makineleri Bölümü) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (Ortaça Meslek Yüksek Okulu Bitki ve Hayvansal Üretim Bölümü)
Proje Lideri	Dr. Fadime ATEŞ
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Nur OKUR, Prof. Dr. Engin ÇAKIR, Prof. Dr. Harun YALÇIN, Prof. Dr. M. Eşref İRGET, Yrd. Doç. Dr. Nedim ÇETİNKAYA, Yrd. Doç. Dr. Koray KAÇAN, Doç. Dr. Hüsnü KAYIKÇIOĞLU, Dr. Mahmut TEPECİK, Dr. Serkan ÖNDER, Özen MERKEN, Dr. Hülya UYSAL, Dr. Selçuk KARABAT, M. Sacit İNAN, Adnan ERDEM, Akay ÜNAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	2012-2021
Projenin Toplam Bütçesi:	167.200 TL.(2012- ; 2013: 17.600 TL.; 2014: 17.700 TL.; 2015: 17.700 TL.; 2016: 17.700 TL; 2017: 20.000 TL ; 2018: 19.200 TL; 2019: 19.100 TL; 2020: 19.100 TL; 2021: 19.100 TL)
Proje Özeti	
<p>Bu projede farklı toprak işleme yöntemleri ve allelopati' den faydalanılmak suretiyle organik bağcılıkta yabancı otlarla mücadele etkinliğinin sağlanma olanaklarının araştırılması hedeflenmiştir. Ayrıca organik sofralık üzüm yetiştiriciliğinde yaprak alma, saklım seyreltme gibi kültürel uygulamalardan yararlanılmak suretiyle kalitenin artırılması da amaçlanmaktadır.</p> <p>Bu projede farklı toprak işleme yöntemleri ve allelopati' den faydalanılmak suretiyle organik bağcılıkta yabancı otlarla mücadele etkinliğinin sağlanma olanaklarının araştırılması hedeflenmiştir. Ayrıca Organik sofralık üzüm yetiştiriciliğinde yaprak alma, saklım seyreltme gibi kültürel uygulamalardan yararlanılmak suretiyle kalitenin artırılması da amaçlanmaktadır. Yabancı ot popülasyonu tespit etmek amacıyla üç dönemde gözlemler yapılmıştır. Sinapis arvensis, Papaver rhoeas, Amaranthus albus, Portulaca oleracea, Tribulus terrestris ve Raphanus raphanistrum dominant türler olarak saptanmıştır.</p> <p>Toprak işleme uygulamaları kendi aralarında karşılaştırıldığı zaman en yüksek fosfat dehidrogenaz, toprak alkali fosfataz, toprak işlemez ile toprak işlemez x brokoli; mikrobiyal biyokütle-c çizel x antep turpu; mikrobiyal biyokütle-Nçizel x antep turpu değerleri ve allelopatik uygulamalarından elde edilmiştir.</p> <p>Toprak besin madde içeriklerinden, OM (%), P (%), Ca (%), Mg (ppm), Mn (ppm), Zn (ppm) parametreleri Diskaro ile toprak işlemede; Fe (ppm), CaCO₃ (%) miktarları ise çizel ile toprak işlemede en yüksek değerler tespit edilmiştir. Verim ve kalite ile ilgili parametrelerde çizel ile toprak işlemede en yüksek değerler saptanmıştır.</p>	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/02
Proje Başlığı	Ege Bölgesi Bağcılığında Verim ve Kalitenin Geliştirilmesine Yönelik Fizyolojik Çalışmalar Alt Proje: Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Su Stresinin Omca Gelişimi, Verimi ve Üzüm Kalitesi Üzerine Etkileri (Doktora Tez Projesi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	R.Oğuzhan SOLTEKİN
Proje Yürütücüleri	Prof.Dr.Ahmet ALTINDİŞLİ, Akay ÜNAL, Adnan ERDEM, Ali GÜLER, Turcan TEKER, Ahmet CANDEMİR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 – 31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2015:30.000 TL 2016:10.000TL2017:10.000TL

Proje Özeti

Araştırma, 2015-2016-2017 yıllarında Manisa merkezde bulunan 1103 Paulsen asma anacı üzerine aşılı Crimson Seedless, Siyah Kışmış, Sultani Çekirdeksiz ve Cardinal çeşitleri ile tesis edilmiş olan bağda yürütülmüştür. Araştırmada Stres 1 (hafif su stresi), Stres 2 (yoğun su stresi) ve Tam sulama (kontrol) olmak üzere 3 farklı uygulama yer alırken, sulama yöntemi olarak toprak altı damla sulama sistemi kullanılmıştır.

Çalışma boyunca toprak nemi takip edilerek çeşit bazında konularına ilişkin kısıtlı sulama uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Tüm çeşitlerde su stresinin fizyolojik reaksiyonlar üzerine etkilerini belirlemeye yönelik stoma iletkenliği, yaprak su potansiyeli, yaprak alan indeksi gibi fizyolojik ölçümler yapılmıştır. Ayrıca su stresinin omca gelişimi, tane kompozisyonu ve kalitesi üzerine etkileri araştırılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde tüm çeşitlerde su stresi ile birlikte yaprak su potansiyeli değerlerinin negatif yönde arttığı ve en yüksek sonuçların en kurak yıl olan 2016 yılında Crimson Seedless çeşidinden (-1.8MPa) elde edildiği gözlenmiştir. Yaprak su potansiyeli ve stoma iletkenliğine ait en düşük sonuçlar S2 uygulamasından alınmıştır. Üç yıl boyunca tüm çeşitlerde verim değerlerinin su stresi ile azaldığı gözlenirken istatistiksel açıdan incelendiğinde su stresinin her üç yıl boyunca verim üzerine etkileri sadece Siyah Kışmış çeşidinde önemli bulunmuştur ($P \leq 0.05$). Ayrıca renk değerleri (CIRG İndex) ve bioaktif bileşikler (antosiyenin, toplam fenol, toplam flavonoid ve antioksidan kapasite) açısından su stresi uygulamalarının tüm çeşitlerde olumlu etkilere sahip olduğu tespit edilmiş olup bu anlamda en yüksek değerlerin özellikle S2 uygulamasından alındığı saptanmıştır.

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/16/A08/P-04/03
Proje Başlığı	Ürün Yüğü ve Yaprak Almanın Fizyolojik-Anatomik Etkilerinin, Salkım Ucu Kuruması ile İlişkilerinin İncelenmesi (Doktora Tezi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Proje Lideri	Turcan TEKER
Proje Yürütücüleri	Prof. Dr. Ahmet ALTINDİŞLİ, Özen MERKEN, Oğuzhan SOLTEKİN
Başlama-Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 20.000 TL 2017: 10.000 TL

Proje Özeti

2016 – 2017 yıllarında Manisa (Lokasyon-1) ve Alaşehir (Lokasyon-2)'de yürütölmüş olan çalışmada üreticilerin pratikte yapmış olduğu uygulamalara benzer ancak kontrollü koşullarda, asmalarda ürün yüğü (15, 25 ve 30 göz/m²) ve yaprak alma (%25 ve %50) uygulamalarının asma fizyolojisine, yaprak ve üzümlerde meydana gelen mineral madde alımına, verim ve kalite parametrelerine olan etkisi belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca salkımlarda yer alan tanelerin bir kısmında meydana gelebilecek pörsümlerin tespitine yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Çalışmada Manisa araştırma parselinde bitkisel materyal olarak 1103 P asma anacı üzerine aşılı Sultan 7, Alaşehir araştırma parselinde ise kendi kökü üzerinde Sultani Çekirdeksiz üzüm çeşidi kullanılmıştır. Vejetasyon döneminde her iki lokasyonda belirli aralıklarla asmalarda yaprak su potansiyeli, stoma iletkenliğı, toprak nemi ve benzeri fizyolojik parametrelere yönelik ölçümler, sadece Merkez araştırma parselinde sap flow ölçümleri kayıt altına alınmıştır. Araştırma kapsamında üç farklı dönemde tanede mineral madde tayinleri ve kalite parametrelerinin tespiti için ölçümler gerçekleştirilmiş, tane örneklemeleri salkımların üst ve alt kısımlarından alınarak birbirinden ayrı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda hasat zamanında her iki yılda da araştırma konuları içerisinde yer alan yüksek yük uygulamalarında (25 ve 30 göz/m²) salkımların alt kısmında yer alan sağlıklı tanelerle birlikte pörsümeye uğramış tanelerin bir arada bulunduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu olan pörsüyen tanelerin su kapsamı ve kalitelerinin düşmekte olduğu, hasat ve hasat sonrası dönemde bazı tanelerin kuru tane formuna geçiş yaptığı saptanmıştır.

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/05
Proje Başlığı	Yabancı Kökenli Bazı Üzüm Çeşitlerinin Manisa – Alaşehir Koşullarındaki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Şermin Çelik
Proje Yürütücüleri	Metin KESGİN, Mahmut AŞIK, Turcan TEKER, Ebru TOPRAK ÖZCAN, Naci YILDIZ, Dr. Ali GÜLER, Kadir Emre ÖZALTIN Dr. Arif ATAĞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 5000 TL 2018: 5000 TL 2019: 5000 TL
Proje Özeti	<p>Projede yer alan 9 yabancı çeşitten; çekirdekli çeşitler, Prima, Ora, Isa, Carla, Michele Palieri, çekirdeksiz çeşitler; Superior Seedless, Exalta, Danuta, Autumn Royal çeşitleri 1103 P anacı üzerine aşılı olarak 3m sıra arası ve 2 m sıra üzeri dikim sıklığında, Y terbiye sisteminde, tesadüf parselleri deneme desenine göre 4 tekerrürlü her tekerrürde 6 asma olacak şekilde 2013 yılında enstitümüzün Alaşehir – Yeşilyurt işletmesinde kurulmuştur.</p> <p>Bu çalışma döneminde 9 yabancı çeşitte, fenolojik gözlemler yapılarak etkili sıcaklık toplamı ve heliotermal indisi belirlenmiştir. Ayrıca salkımla ilgili olarak asma başına düşen salkım sayısı, salkım ağırlığı (g), salkım genişliği (cm), salkım uzunluğu (cm), tane ağırlığı (g), tane genişliği (mm), tane uzunluğu (mm), tane sertliği (g), tanenin saptan kopma kuvveti (g), suda çözünen kuru madde (SÇKM), titre edilebilir asit (g/l), pH ve olgunluk indisi (SÇKM/Asit) gibi kalite parametreleri yanında tanede renk ölçümü, toplam antosiyanin miktarı ve fenolik madde miktarı hesaplanmıştır. Aynı zamanda çeşitlerin verimlilikleri ile ilgili olarak asma başına düşen salkım sayısı, verim (kg/omca) ve pazarlanabilir verim (kg/omca) ve budama artığı (kg/omca) parametresi belirlenerek genetik potansiyelleri farklı olan 9 çeşidin Alaşehir koşullarındaki performansları belirlenmiş olacaktır.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/13/A08/P04/05
Proje Başlığı	Krayotekniğinin Asma Gen Kaynağı Muhafazası Ve Virüsten Ari Fidan Elde Edilmesinde Kullanılma Olanakları (Doktora Projesi)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Şermin Çelik
Proje Yürütücüleri	Prof.Dr.Ahmet ALTINDİŞLİ (Danışman), Prof. Dr. Mustafa GÜMÜŞ Dr. Serkan ÖNDER
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013-31.12.2015 + 2 yıl uzatma alındı.
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 30.000 TL 2014: 20.000 TL
Proje Özeti	<p>Bu çalışmada Sultan 7, Bornova Misketi ve Crimson Seedless çeşitlerinde ve 1613C, 1103P asma anaçlarında 3 farklı krayotekniğinin (Enkapsülasyon-dehidrasyon,vitrifikasyon ve Enkapsülasyon-vitrifikasyon) ve sıvı N gazında 3 farklı bekletme süresinin, virüsten ve viroidlerden arındırma etkilerinin belirlenmesi ve ultra soğuk koşullarda muhafazasının optimizasyonu üzerinde çalışılacaktır.</p> <p>Bu çalışma döneminde Sultan 7, Bornova Misketi, Crimson Seedless çeşitleri ve 1613 C ve 1103 P asma anaçlarında serada ve arazide bulunan ana bitkilerden stok bitki üretimleri yapılmıştır.</p> <p>1613 C asma anacında vitrifikasyon uygulaması yapılmış ve 1 saat sıvı azot uygulaması sonrası canlılık %52, 24 saat sıvı azot uygulama sonrası canlılık % 64 olarak belirlenmiş olup bitki elde edilmiştir. Crimson Seedless çeşidinde vitrifikasyon uygulaması sonrası 1 saat sıvı N uygulaması sonrasında canlılık % 42 olarak belirlenmiş olup bitki elde edilmiştir. 1103 P asma anacında vitrifikasyon uygulaması sonrası 1 saat sıvı N uygulaması sonrası canlılık % 50 olarak belirlenmiş ve bitki elde edilmiştir. Crimson Seedles, Bornova Misketi çeşitleri 1613C asma anacında vitrifikasyon tekniği uygulanmış ve 48 saat sıvı N uygulaması sonrasında canlılık belirlenmesi yapıp bitki oluşumları gözlemlenecektir.</p> <p>Bornova Misketi çeşidinde vitrifikasyon uygulaması, 1613C asma anacında vitrifikasyon ve enkapsülasyon-dehidrasyon tekniği uygulandıktan sonra sıvı N tankında depolamaya alınmıştır.</p> <p>Bitki elde edilen çeşitlerde ve asma anaçlarında uygulamalar sonrasında elde edilen bitkilerde uygulamaların etkilerini belirlemek amacıyla virüs ve viroid testlemeleri devam etmektedir.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/15/A08/P04/03
Proje Başlığı	Bornova Misketi Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları (2.Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Naci YILDIZ
Proje Yürütücüleri	Dr. Ali GÜLER, Dr. Yıldız DİLLİ, Dr. Simin ULAŞ, Ahmet CANDEMİR, Şermin ÇELİK, Turcan TEKER.
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015:10.000 TL 2016:5.000 TL 2017:5.000 TL 2018:5.000 TL 2019:10.000.TL
Proje Özeti:	<p>2010-2013 yılları arası 3 adet üretici bağında yapılan gözlem, salkım ve sürgün sayımları sonucu bağların ortalama değerleri üzerinde yer alan 31 adet klon adayı belirlenmiştir. 2015 yılında klon adaylarının virüsler ve Agrobacterium vitis yönüyle analizleri yapılmış ve tamamının enfekteli olduğu görülmüştür. 2016 yılında 11 adet klon adayı arındırmaya tabi tutularak 2017 yılında 10 klon adayından meristem sürgün ucu alınırken 3 klon adayını enfeksiyon nedeniyle kaybedilmesine karşın 7 adet klon adayını temizlenerek 412 adet bitki elde edilmiştir. İkinci aşama itibarıyla müessesemiz arazisinde klon koleksiyon bağı tesis edilecektir. Omca' ların gelişme durumuna bağlı olarak beşinci yılından itibaren verim ve kaliteye yönelik gözlem ve değerlendirmelere başlanarak beş yıl süreyle gereken veriler alınacaktır. Klon adayları kendi aralarında tartılı derecelendirme sistemine göre değerlendirilerek en yüksek puanı alan klon adayları seçilecektir.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/13/A08/P04/03
Proje Başlığı	Mevlana Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu II. Aşama Çalışmaları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Metin KESGİN
Proje Yürütücüleri	M. Sacit İNAN, Naci YILDIZ, Mahmut AŞIK
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013 - 31.12. 2017
Projenin Yıllara Göre Bütçesi (")	2013:9150, 2014:7150, 2015:8100, 2016:8700, 2017:8350
Proje Özeti: 2016 yılında; Çalışmanın 1 yıl uzatılıp, 2017 yılında devamı niteliğinde yeni teklif proje getirilmesine karar verilmişti, ancak mevzuatta yapılan değişiklik ile yeni teklif getirilmesine gerek görülmeyip, 2018 yılında toplu sonuçlar verilerek projedeki değişiklikler ile 5 yıl devamına karar alınacağı belirtilmiştir. 2017 yılı faaliyetleri; Parseldeki bireyler arasında yaş farkı bulunduğundan; Tane ağırlığı, Suda çözünebilir, kuru madde (SÇKM), Titre edilebilir asit miktarı, Olgunluk İndisi (SÇKM/asit) değerleri alınabildi, Verim (kg/omca), Salkım Sayısı (adet/omca), Salkım ağırlığı (g) Duyusal Analizler, Budama Artığı Ağırlığı değerleri alınmamıştır. Parseldeki omcaların yaşları arasındaki farkların en aza indirilmesi ve objektif değerlendirme ile klon seçiminin yapılabilmesi için çalışmanın 5 yıllık 3 dönem halinde devam ettirilmesi istenmektedir.	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P-04-04
Proje Başlığı	Melezleme Çalışmaları ile Sofralık ve Kurutmalık Yeni Üzüm Çeşitlerinin Geliştirilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Yıldız DİLLİ
Proje Yürütücüleri	Naci YILDIZ, Ebru TOPRAK ÖZCAN, Şermin ÇELİK, Metin KESGİN, Özen MERKEN, Akay ÜNAL, Ahmet CANDEMİR, M. Sacit İNAN
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 45.000; TL 2017: 40.000 TL; 2018: 38.000 TL; 2019: 30.000 2020: 50.000.
Proje Özeti	<p>Projenin amacı; üreticilerin daha yüksek gelir sağlayacakları, sofralık üzüm piyasasında ürün arzının az olduğu erken veya geç dönemlerde olgunlaşan, tüketiciler için de alternatif olabilecek, yüksek kaliteli, çekirdeksiz, çekirdekli yeni çeşitler geliştirmektir. Mevcut çeşit zenginliğine rağmen hala bazı dönemlerde pazarda özellikle sofralık amaçlı tüketime uygun üzüm bulunmamaktadır. Bu açığın boşluk olan dönemde olgunlaşan yeni üzüm çeşitlerinin geliştirilmesi ile kapatılması gerekmektedir.</p> <p>Mayıs ayında çiçeklenme döneminde ana ebeveyn olarak kullanılan Mahrabaşı, Tahannebi çeşitlerinde emaskülasyon işlemi gerçekleştirilmiştir. Uygun çiçeklenme dönemine ulaşan Sultani 7, Kışmış, Superior Seedless ve Pembe Gemre çeşitlerinden elde edilen çiçektozları ile her salkım için tozlanmıştır. Melez salkımlardan elde edilen hibrit tohumlar, çekirdeklerdeki içsel dinlenmenin kırılması amacıyla katlamaya alınmışlardır.</p> <p>Enstitümüzde melez değerlendirmeleri yapılan yaklaşık 4136 adet birey bulunmaktadır. 2017 yılı değerlendirmeleri sonucunda, temmuz başında olgunlaşan, renkli, iri taneli, seyrek salkımlı, çekirdeksiz, misket aroması nedeniyle öne çıkan bireyler gözlemlenmiştir. Önceki yıllarda dikimi gerçekleştirilen melez bitkilerde terbiye sistemlerinin oluşturulması ve bakım işlemleri yapılmıştır. 2018 yılı içerisinde ümitvar oldukları belirlenen 4'ü çekirdeksiz olmak üzere 6 çeşit adayında II. aşamada yer alan verim-kalite değerlendirmeleri (SÇKM (%), toplam asitlik (%), olgunluk indisi (%), duyu analizi değerlendirilmesi, omca başına verim (kg), tane şekli, kabuk rengi, tane ağırlık, çekirdek sayısı, tek çekirdek yaş ve kuru ağırlığı, özel tat, tane sap kopma direnci) yapılacaktır. İkinci aşamadaki genotipler içerisinde öngörülen çeşit adaylarının tescil işlemleri gerçekleştirilecektir.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/09
Proje Başlığı	GAP Havzası Bağcılığını Geliştirme Projesi (Şanlıurfa İli) Alt proje: Şanlıurfa İli Koşullarında Bazı Asma Anaçlarının 10 Üzüm Çeşidinde Verim ve Ürün Kalitesi Üzerine Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Aslı POLAT
Proje Yürütücüleri	İsmail RASTGELDİ, Ufuk RASTGELDİ, Kürşat Alp ASLAN Prof. Dr. Sadettin GÜRSÖZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2014 – 2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 10.000 TL 2015: 15.000 TL 2016: 3.000 TL 2017: 3.000 TL
Proje Özeti :	<p>Çalışmanın amacı, Şanlıurfa yöresinde yetiştiriciliği yapılan üzüm çeşitlerinden, Ağ Hönesü, Ağ Banki, Köseni, Elma Üzüümü, Kızıl Banki, Azezi, Şire, Dımışkı, Öküzgözü, Cardinal ve Trakya İlkeren çeşitleri için uygun anaçların tespit edilmesidir. Uygun anaçların belirlenmesi amacıyla da bölgeye uygun olan 99 R, 110 R, 140 Ru ve 1103 P anaçları ile asma çeşitlerinin aşılama çalışmaları yapılmıştır. Fidanlar parsele dikilmiş olup bakım işlemleri yapılmaktadır. 2017 yılı içerisinde meydana gelen ekstrem iklim koşulları nedeniyle birörnek ve kaliteli ürün alınamadığından veriler alınamamıştır.</p>
Anahtar Kelimeler :	Anaç, V.vinifera, Affinite, Üzüm

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/13/A08/P04-07
Proje Başlığı	Türkiye Sofralık Üzüm Yetiştiriciliğine Yeni Çeşitlerin Kazandırılması, Üzüm Üretiminde Verim ve Kalitenin Geliştirilmesi (Entegre Proje)
Projeyi Yürüten Kuruluşlar	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	-
Proje Lideri	Ahmet Semih YAŞASIN
Proje Yürütücüleri	Ahmet Semih YAŞASIN (Zir. Yük. Müh. Alt Proje Lideri- TBAE) Mahmut AŞIK (Zir. Yük. Müh.- Alt Proje Lideri- MBAE) Mehmet Erdem KİRAZ (Zir. Yük. Müh.-ABKAE)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2013- 31.12.2017 (60 Ay)
Projenin Toplam Bütçesi:	2013: 45.100 TL 2014: 19.650 TL 2015: 7.250 TL 2016: 9.500 TL 2017: 14.500 TL Toplam: 96.000 TL
Proje Özeti:	<p>Proje, Tekirdağ, Manisa ve Mersin İllerinde çardak terbiye sisteminde 4 farklı lokasyonda belirlenen çeşitlerde verim, kalite ve gelişme performanslarının belirlenmesi ve özel uygulamalarla üzüm kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmakta olup Entegre Proje olarak yürütülmek suretiyle 2013 yılında başlamıştır.</p> <p>Çalışmada Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü melezleme ıslahı çalışmaları ile geliştirilen ve 1990-2011 yıllarında iki ayrı dönemde tescil edilmiş 8 çeşit, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü melezleme ıslahı çalışmaları ile geliştirilmiş, 2 tanesi 2012 yılında olmak üzere tescil edilmiş 3 çeşit ve tescile aday 2 çeşit ile Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce 2012 yılında tescil edilmiş 3 çeşitten oluşan toplam 16 yeni çeşit kullanılmaktadır. Bu çeşitlerin yanısıra üzüm üreticilerince yetiştiriciliği gittikçe artan 2 standart sofralık üzüm çeşidi ile birlikte toplamda 18 sofralık üzüm çeşidinin yer aldığı deneme bağları tesis edilmiştir.</p> <p>2017 yılında tüm lokasyonlardaki eksik fidanların tamamlanmasına çalışılmış; kültürel işlemler yapılmıştır. Projenin bir yıl uzatılması ile 2018 yılı sonunda sonuç raporu sunulacaktır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Sofralık Üzüm Yetiştiriciliği, Çardak Terbiye Sistemi, Yeni Üzüm Çeşitleri, Verim ve Kalite

AFA ADI : Bahçe Bitkileri

PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/06
Proje Başlığı	Tekirdağ Çekirdeksizi, Tekirdağ Misketi, Güz Gülü Sofralık Üzüm Çeşitlerinde Kalitenin Arttırılması Üzerine Salkım Ucu Kesme, GA ₃ ve Bazı Kimyasal Maddelerin Etkileri
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Koray Kimya San.Tic.Ltd.Şti Alltech Crop Science Türkiye
Proje Lideri	Ahmet Semih YAŞASIN
Proje Yürütücüleri	Mehmet Ali KİRACI , Onur ERGÖNÜL , Bekir AÇIKBAŞ Gamze UYSAL SEÇKİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	2017 : 10.000TL 2018 : 10.000 TL Toplam: 20.000
Proje Özeti	<p>Bu projede Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü tarafından melezleme ıslahı sonucu geliştirilen, 1990 ve 2011 yılında tescil edilmiş 3 adet sofralık üzüm çeşidinin (Tekirdağ misketi, Güz gülü, Tekirdağ Çekirdeksizi) kalitesinin artırılması amaçlanmıştır. Deneme tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü olarak yürütülmektedir. Çalışma, Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü arazisinde tesis edilmiş 41B anacına aşılı 22 yaşındaki parsel ile 5BB anacına aşılı 21 yaşındaki iki parselde yürütülmektedir. Çalışmada kaliteyi artırmaya yönelik GA₃, salkım ucu kesimi, potasyum humat ve bazı bitki aktivatörleri uygulanmıştır.</p> <p>2017 yılında külleme hastalığından dolayı Tekirdağ misketinde kalite problemleri yaşanmış bu nedenle sağlıklı veri alınamamıştır. Güzgülü çeşidinde ise kalite kriterleri açısından tane ağırlığında istatistiki fark oluşmuştur. Tane ağırlığında GA₃ uygulaması en yüksek (7.44 g) değeri almıştır. En düşük değer ise Kontrol (5.07 g) uygulamasında bulunmuştur. Tekirdağ çekirdeksizinde ise verim, kalite kriterleri açısından istatistiki bir fark bulunmamaktadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Sofralık Üzüm Yetiştiriciliği, T.Çekirdeksizi, Güz gülü, T.Misketi, Kalite

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	
Proje Başlığı	Yeni Islah Edilen Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Soğukta Muhafazaya Uygunluklarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü
Proje Lideri	Ali İzzet TORÇUK
Proje Yürütücüleri	Mehmet GÜLCÜ, Gamze UYSAL SEÇKİN, Dr. Cengiz ÖZER Yrd. Doç. Dr. Erdiç BAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 - 31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2017: 32.500 2018: 13.500 2019: 13.000
Proje özeti	<p>Islah çalışmalarıyla geliştirilmiş yeni sofralık üzüm çeşitlerinin muhafaza süreleri ve bu süreçte kalite değişimleri üzerine çalışmalara ihtiyaç vardır.</p> <p>Bu proje ile Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünce melezleme ıslahı yöntemiyle elde edilerek 2011 yılında tescil ettirilen 3 çeşit ile 2016 yılında tescil ettirilen 1 üzüm çeşidinin soğukta muhafaza kabiliyetlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p> <p>2017 yılı çalışmaları kapsamında, hasat olgunluğuna gelen üzüm çeşitleri her tekerrürde 3-5 kg olacak şekilde; Modifiye Atmosfer Poşet (MAP) + Kükürt pedi ve Polietilen (PE) torba + Kükürt pedi ile ambalajlanarak 90 gün süre ile 0 - 1°C sıcaklık ve % 85-90 nisbi nem içeren soğuk hava deposunda muhafaza edilmiştir. Depolama süresince 15 günlük aralıklarla ve 3 gün 20 °C ve % 70 nem ortamında raf ömrü uygulamasına tabi tutularak, üzümlerde farklı fiziksel ve biyokimyasal bileşiklerin değişimleri takip edilmektedir. Depolanan üzümlerde analizler hali hazırda devam etmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler :	Üzüm, muhafaza, kalite, MAP

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Melezleme Yoluyla Erkenci ve Geççi Üzüm Çeşitlerinin Elde Edilmesi

Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Onur ERGÖNÜL
Proje Yürütücüleri	Dr. Cengiz ÖZER, Zeliha ORHAN ÖZALP, Tamer UYSAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2015/31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2015: 15.000 TL 2016: 15.000 TL 2017: 10.000 TL 2018: 10.000 TL 2019: 10.000 TL Toplam: 60.000
Proje Özeti	<p>Proje ile üreticilerin daha yüksek gelir sağlayacakları, sofralık üzüm piyasasında ürün arzının az olduğu erken ve geç dönemlerde olgunlaşan, tüketiciler için de alternatif olabilecek, yüksek kaliteli, öncelikle çekirdeksiz yeni sofralık üzüm çeşitlerinin elde edilmesi ve bunların yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Dönem içerisinde, melezleme çalışmalarında 5 kombinasyonda çalışılmış, toplamda 1817 çekirdek elde edilmiştir. Bu dönem ilk defa çekirdeksiz x çekirdeksiz melezlemesi çalışılarak elde edilen ovüller embriyo kültüründe değerlendirilmiştir. Tekirdağ Misketi ana, Superior Seedless ve Autumn Royal baba ebeveyn olarak kullanılmıştır. 2016 yılında çalışılan Cardinal çeşidinin çimlenmeyen çekirdeklerinde embriyo kültürü ile % 70,6 oranında canlı embriyo izole edilirken, çekirdekleri % 46,5 oranında çimlenen Bozcaada Çavuşunda bu oran % 94,8'e çıkmıştır. Birinci aşama parselinde 419 bireyde ürün görülmüş ve projede öngörülen analiz ve gözlemleri yapılmıştır. Tümü çekirdekli x çekirdeksiz melezi olan bu bireylerde yapılan ölçüm ve gözlemler neticesinde F1'lerin % 53'ü çekirdekli, % 47 si çekirdeksiz olarak dağılım göstermiştir. Bu dönemde tane kabuk renginin kalıtımına dair değerlendirmeler de yapılmıştır. Erkenci olarak gözlemlenen çeşit adaylarında olgunluk zamanları tespit edilerek, referans çeşitler (Trakya İlkeren ve Cardinal gibi) ile olgunlaşma düzeyleri incelenmiş, ayrıca uyanma-hasat arasında geçen süreler hesaplanmıştır. Bu yılki gözlemlerde sofralık özellikleri bakımından öne çıkan 11 çeşit adayının ikinci aşama parseline aktarılmasına karar verilmiştir.</p> <p>Anahtar Kelimeler : SofralıkÜzüm, ıslah, melezleme, çekirdeksizlik, erkenci, geççi.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Milli Koleksiyon Bağında Seçilmiş Bazı Yerel Şaraplık Çeşitlerin Farklı Terbiye Şekilleri ile Ürün Yükünün Üzüm ve Şarap Kalitesi Üzerine Etkisi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü

Proje Lideri	Tezcan ALÇO
Proje Yürütücüleri	Serkan CANDAR, Tamer UYSAL, Mehmet GÜLCÜ, Gamze UYSAL SEÇKİN, Doç. Dr. Elam BAHAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017 – 31.12.2019
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2017 Yılı: 47.000 TL 2018 Yılı: 12.000 TL 2019 Yılı: -
<p>Proje Özeti</p> <p>Milli Koleksiyon bağında toplanmış ve araştırma çalışmalarına kaynak olması için muhafaza altına alınmış üzüm çeşitlerini Yayla (2008), 1997-2008 yılları arasında fiziksel, kimyasal ve duyu analizleri sonucu şaraplık özelliği gösteren çeşitleri tek tek ele alıp şaraplarını yapmış kalite değeri, sınıfı ve bu popülasyondaki şaraplık çeşit sayısını açığa çıkartmıştır. Ancak bu çeşitlerin morfolojik, fenolojik ve fizyolojik özelliklerinin bilinerek amacına uygun bir yetiştirme tekniğinin uygulanması, yapılacak şarabın tipi ve kompozisyonu açısından son derece önemlidir.</p> <p>Bu araştırma, Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Milli Koleksiyon Bağından seçilmiş kaliteli şarap potansiyeli yüksek olan Karamenüş, Tilkiboğan, 714-14, Beyaz Üzüm ve Aksıdağan şaraplık üzüm çeşitlerinden oluşan bağda yürütülecektir.</p> <p>Şaraplık üzüm çeşitlerinin her birine Çift Kollu Guyot ve Çift Kollu Kordon terbiye şekli verilip her omcada eşit sayıda (20 göz) göz bırakılarak deneme kurulacaktır. Bağda yapılacak budama şekillerinin bir yıllık dal üzerinde bulunan kışlık gözlerin verimliliği ve pozisyonlarının saptanması ile üzüm, şıra ve şarap kalite ve verimliliğine ne derece etkili olduğu belirlenmeye çalışılacaktır.</p> <p>Ayrıca çalışma sırasında toplanacak fenolojik, morfolojik ve fizyolojik parametrelere dair veriler ile bu çeşitlerin daha iyi tanınmasına olanak sağlanacaktır. Bunların yanında öngörülen küresel iklim değişiklikleriyle meydana gelebilecek istenmeyen şartlara hazırlıklı olunabilmesi için Türkiye'nin elindeki zengin asma gen kaynağı potansiyelinin getirdiği avantajların bilinmesine hizmet edebilecektir.</p>	
<p>Anahtar Kelimeler : <i>Vitis vinifera</i> L., Yerel Şaraplık Üzüm Çeşidi, Yetiştirme Tekniği, Milli Koleksiyon Bağı</p>	

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/13/A08/P04/06
Proje Başlığı	Marmara Bölgesinde Cardinal Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Zeliha ORHAN ÖZALP
Proje Yürütücüleri	Tamer UYSAL, Onur ERGÖNÜL, Ahmet Semih YAŞASIN, Gürkan Güvenç AVCI, Mehmet Ali KIRACI
Başlama-Bitiş Tarihleri	01/01/2013- 31/12/2018
Projenin Yıllara Göre Bütçesi	2013: 11.600 - 2014: 11.800- 2015: 4000 – 2016: 6000 - 2017: 6500
Proje Özeti:	<p>Bu çalışmaya konu olan Cardinal üzüm çeşidi Tekirdağ ili Merkez ve Şarköy ilçeleri başta olmak üzere Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde yetiştirilen erkenci önemli bir sofralık çeşittir. Bu çalışma ile Marmara Bölgesi'nin standart sofralık çeşitlerinden Cardinal üzüm çeşidinin verim ve kalitesinin artırılması amacı ile klon seleksiyonu yolu ile ıslahı amaçlanmıştır. Çalışmanın ilk aşaması olan Cardinal üzüm çeşidinden Klon Baş Omcalarının seçiminin tamamlanmıştır. 2013 yılından itibaren klon seleksiyonu çalışmasının ikinci aşaması olan Seleksiyon bağı aşamasına geçilmiştir.</p> <p>2017 yılı Ağustos ayında klon seçimine ait verim, kalite ve gelişme parametreleri ile incelenen özelliklerde veri alımı gerçekleştirilmiştir. Klon adaylarının kuru madde, genel asitlik ve olgunluk indisi değerleri arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmamıştır. Olgunluk indisi klonların ortalaması 33,25 olarak tespit edilmiştir. Denemede klon baş omcası adaylarının tane ağırlığı (g) özelliği istatistiki olarak önemli bulunmamıştır. Salkımlardaki ortalama tane ağırlığı 7,84 g olarak tespit edilmiştir. Aritmatiksel olarak en yüksek tane ağırlığını veren klonlar 140, 141, 128 ve 132 nolu klonlar olmuştur.</p>
Anahtar Kelimeler	: Üzüm, Cardinal, Klon Seleksiyonu

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/04
Proje Başlığı	Asmaların Çoğaltılmasında Hidroponik Kültürden Yararlanılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tekirdağ BAEM Teknoloji Transfer Ofisi Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi NERO Ltd. Şti.-İstanbul
Proje Lideri	Bekir AÇIKBAŞ
Proje Yürütücüleri	Gürkan Güvenç AVCI,Damla ZOBAR, Doç.Dr. Elman BAHAR Serkan CANDAR
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2014 - 31.12.2017
Projenin Toplam Bütçesi:	2014: 60.000 TL 2015: 10.000 TL 2016: 10.000 TL 2017: 10.000 TL Toplam 90.000 TL (80.000 TL'nin %50'si Trakya Kalkınma Ajansı destekli)
Proje Özeti	<p>Proje ile mevcut asma sertifikasyon sistemi içerisinde öngörülen baz damızlık materyalin serada, kontrollü koşullarda üretilmesi için kurum bünyesinde hidroponik sistem alt yapısı kurulması; ıslah çalışmaları sonucu elde edilmiş olan yeni çeşitlerin yaygınlaştırılması, klon seleksiyonu ile elde edilmiş olan materyalin ihtiyacı karşılayacak şekilde temin edilebilmesi için yeterli aşılama materyalinin üretimi bu proje kapsamında geliştirilecek kitlesel ve hızlı üretim modeli ile karşılanmaya çalışılması hedeflenmektedir.</p> <p>2017 yılında 2016 yılı vejetasyon dönemine ait olan; gövde kalınlığı, en uzun sürgün uzunluğu, en uzun sürgünde odunlaşmış çelik uzunluğu, en uzun sürgünde odunlaşmış çelik oranı, odunlaşmış çelikte boğum çapı, odunlaşmış çelikte boğum uzunluğu, odunlaşan sürgün sayısı, odunlaşan sürgün toplam uzunluğu, pişkinleşen göz sayısı, bitki ağırlığı kriterlerine ait veriler alınmıştır. Asma çeliklerinin dikimi öncesinde, kasa yerleşiminin daha geniş hale getirilmesi, sera zeminin beyaz renge boyanması, gübre tanklarında motor değişikliği ve tanklara ısıtıcı ve karıştırıcı yerleştirilmesi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Metoda uygun olarak, kontrol uygulamaları dâhil olmak üzere öngörülen bitki yetiştirme ortamlarına asma materyallerinin dikimi tekrar gerçekleştirilmiştir. Belirlenen hidroponik solüsyon dönemler halinde bitki ortamına verilmiş ve kalibrasyon çalışmaları yapılmıştır. Bitkilerin gelişme dönemindeki takibi ve gerekli bakım işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca sürgün pişkinleşmesinde azot konsantrasyonunun daha erken azaltılması için önlemler alınmıştır. Proje serasından sıcaklık ve nem verileri alınmış, sürgün uzunluklarının ve gövde kalınlıklarının zamana bağlı gelişimleri takip edilmiş; raporun yazıldığı tarih itibariyle sürgün pişkinleşmesi ve elde edilecek göz sayılarının tespiti çalışmaları devam etmektedir.</p>
Anahtar Kelimeler:	<i>Vitis vinifera</i> L., damızlık baz materyal,hızlı çoğaltım, hidroponik sistem.

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/01
Proje Başlığı	Kivi Islahı – 2
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Kemal Abdurrahim KAHRAMAN
Proje Yürütücüleri	Dr. Arif ATAĞ, Yeşim DOYĞACI, Gülhan GÜLBASAR KANDİLLİ
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2016 – 31.12.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 30.000 TL 2017: 30.000 TL 2018: 30.000 TL 2019: 30.000 TL 2020: 30.000 TL
Proje Özeti	<p>Proje kapsamında Kivi Islahı – 1 projesinde yapılan 15 farklı melezleme kombinasyonu ve 4 farklı çöğür popülasyonunda seleksiyon çalışmalarına devam edilmektedir. Proje materyaline ait 356 adet fidanın kivi bahçesinde kuruyan fidanların yerine dikimi yapılmıştır. Melezleme kombinasyonlarından elde edilen diğer proje materyalinin araziye dikilebilmesi için yaklaşık 7 dekarlık F1 parseli tesis edilmeye başlanmıştır. Tesisin destek sistemi kurulmuş olup, sulama sistemi henüz tamamlanmamıştır.</p> <p>Proje materyali içerisinde ümitvar tiplerin ve çeşit adaylarının aşısı ile çoğaltma çalışmalarına devam edilmiştir. Bu kapsamda 2017 yılında verim çağındaki omcalara 39 adet (bir omcaya birden fazla aşısı), fidanlara ise 66 adet aşılama yapılmıştır.</p> <p>Ümitvar kivi tiplerinde, çeşit adaylarında ve önceki yıllarda aşılanan kivi tipleri içerisinde ilk kez meyve verenlerde pomolojik analizler yapılmıştır.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/16/A08/P04/01
------------------	--------------------------

Proje Başlığı	Bazı Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Nemli Bölgelerde Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Gülhan GÜLBASAR KANDİLLİ
Proje Yürütücüleri	Dr. Arif ATAK, Dr. Kemal Abdurrahim KAHRAMAN, Dr. Yılmaz BOZ, Yeşim DOYĞACI, Zühtü POLAT Dr. Barış ALBAYRAK, Özlem BOZTEPE, Ebru GÜMÜŞ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2016: 30.00 2017: 10.000 2018: 10.000 2019 : 15.000 2020: 15.000
Proje Özeti	<p>Proje kapsamında iki farklı lokasyonda (Yalova ve Giresun) azaltılmış ilaçlama uygulaması ile külleme ve mildiyö hastalıklarına karşı tolerant bazı üzüm çeşitlerinin performanslarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında Yalova Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü bünyesinde bazı çeşitlerin (Rizpem, Ülkemiz, Pembe 77, Atak 77, Erenköy Beyazı klon 27, Alden, Arifbey, Kyoho, Gülgönül, Autumn Royal, Superior Seedless ve Ata sarısı) anaçlar üzerine aşılamaları tekerrürlü olarak yapılmıştır. Eksik olan Rizpem ve Ülkemiz çeşitlerinin ise 2018 yılında aşılamaları yapılarak tüm çeşitlerin deneme desenine uygun olarak aşılamalarının tamamlanması planlanmaktadır. 2018 yılı içinde şekil budamaları ve bakım işlerine devam edilecektir. Giresun lokasyonuna anaçlar ve aşı kalemleri gönderilmiş ancak çeşitler parseldeki yerlerine dikilememişlerdir.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	TAGEM/BBAD/17/A08/P04/02
------------------	--------------------------

Proje Başlığı	Bazı Sarı Meyve Etli Kivi Çeşit ve Tiplerinde Hasat Zamanı ve Muhafaza Koşullarının Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/YALOVA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Aydoğan Fidancılık-YALOVA
Proje Lideri	Dr. Arzu ŞEN
Proje Yürütücüleri	Dr. Kemal A. KAHRAMAN, Dr. Arif ATAK, Dr. Muammer YALÇIN, M. Cengiz ARSLANOĞLU, Dr. Seçil ERDOĞAN, Dr. Erdiç UYSAL
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2017-31.12.2019
Projenin Toplam Bütçesi:	2017 : 30.000 TL 2018 : 25.000 TL
Proje Özeti	<p>Dünyada 90.888 ha alanda 1.350.207 ton kivi üretimi yapılmakta ve her geçen yıl bu üretim artmaktadır. Dünya pazarlarında son yıllarda ıslah çalışmaları ile elde edilen farklı kivi tür ve çeşitleri görülmektedir. Bu çeşitler ıslahçılar tarafından farklı meyve eti rengi, farklı aroma, yüksek verim ve hastalıklara dayanıklılık gibi değişik amaçlar için geliştirilmektedir.</p> <p>Başarılı bir muhafaza meyvenin kalitesine bağlıdır. Hasat zamanında kaliteli meyvelerin elde edilebilmesi ve muhafaza sürecindeki kayıpların en düşük düzeye indirilebilmesi söz konusu ürünlerin uygun zamanda hasat edilmeleri ve uygun koşullarda depolanmaları ile mümkündür. Etkin bir depolama açısından hasat olumu önemli bir kriterdir. Bazı fizyolojik bozukluklar erken hasatta bazıları ise geç kalındığında muhafaza sırasında oluşmaktadır. Özellikle optimum zamanda yapılan hasadın muhafaza sürecindeki fizyolojik ve biyokimyasal değişimler üzerindeki etkisi önemlidir. Yeni bir çeşit olan sarı meyve etli kivilerin farklı dönemlerdeki hasat olumu performanslarının belirlenmesi ve farklı hasat zamanlarının, gerek NA, gerekse KA koşullarındaki muhafaza sürecinde kalite değişimleri üzerine olan etkilerinin tespit edilebilmesi bakımından önemlidir.</p> <p>Bu çalışma ile; sarı kivi çeşit ve yerli çeşit adaylarının optimum hasat zamanının belirlenmesi, farklı hasat zamanlarına bağlı olarak muhafaza performanslarının incelenerek, üretici ve soğuk hava depo işletmecilerinin bilinçlendirilmesi, normal atmosfer ile birlikte kontrollü atmosferde muhafazasının meyve kalitesi üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.</p>

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	BBMB-11-26
Proje Başlığı	Mersin Yöresine Uygun Sofralık Üzüm Çeşitlerinin Belirlenmesi

Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/TEKİRDAĞ
Proje Lideri	Osman KAVAK
Proje Yürütücüleri	Yeşim BOZKURT ÇOLAK, Rasim ARSLAN, Mehmet SAĞLAM
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.01.2012-31.12.2016
Projenin Toplam Bütçesi:	65.000 TL
Proje Özeti:	
<p>Bu çalışma ile iç ve dış piyasa tarafından arzu edilen; yöreye uygun olabilecek erkenci, orta mevsim ve geççi; renkli, beyaz, çekirdekli ve çekirdeksiz üzüm çeşitlerinin Erdemli ve Tarsus ilçelerinde performanslarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Denemenin ilk 3 yılı tesis aşamasını kapsamaktaydı. Belirlenen çeşitlere ait kalemler kamu veya özel sektör kuruluşlarından temin edildikten sonra Tekirdağ BAE’de aşılanacak ve bu fidanlarla bağlar tesis edilecekti.</p> <p>İlk yıl bağ tesis edilecek arazinin hazırlanması gerçekteştirildi ve Tekirdağ BAE’de aşılamalar yapıldı. 07.01.2013 tarihinde araziye dikilmesi gereken 612 fidandan 140 adet teslim alınmıştır. Ertesi yıl tekrar aşılamalar yapılmış ancak proje ortağımız olan Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü’nün o yıl yeni denenen bir teknik nedeniyle aşılanan fidanların çoğunun aşı tutmama sorunu olduğu tarafımıza bildirilmiştir. Bu konuyla ilgili Antalya grup toplantısında grup üyeleri bilgilendirilmiş ve 2 yıl uzatma alınmıştır.</p> <p>2015 yılı kışında Adana Karası hariç diğer aşı kalemlerinin bir kısmı ile anaçlar Tekirdağ BAE’den, diğer çeşitlerin aşı kalemleri de Manisa BAE’den temin edilmiştir. Aşılamalar kurumuzda gerçekteştirilmiş ancak aşı makinesi temininin gecikmesi sebebi ile geç aşılamadan ve anaçların köklenme sorunundan kaynaklanan fireler meydana gelmiştir. Aşısı tutanlar ve köklenenler araziye aktarılmıştır.</p> <p>2016 yılı kışında Tekirdağ’dan köklü anaç talep edilerek baharda yerinde aşılamalar yapılmıştır. Kültürel işlemler konusunda yaşanan sorunlar aşılamamıştır. Projede kullanılan çeşitlerden Ora ve Prima hariç diğerleri bölgemizde denenmiş ve bunların bir kısmı hala üretimde kullanılmasına rağmen büyük çoğunluğunun ticari olarak üretiminden vazgeçilmiştir. Prima, Tarsus bağlarında yerini almış ve yayılmaya devam etmektedir. Ora ise üreticiler tarafından son 3 yılda gözlemlenmiş kabul görmemiştir. Diğer çeşitlerde yörede daha önce denendiğinden proje maksadından sapmış görünmektedir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Mersin, sofralık üzüm, çeşit, adaptasyon	

AFA ADI : Bahçe Bitkiler
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	BBMB-10-26
Proje Başlığı	Bazı Üzüm Çeşitlerinin Tokat Ekolojisindeki Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-TOKAT
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM
Proje Lideri	Dr. Duran KILIÇ
Proje Yürütücüleri	Nurhan MUTLU, Yalçın KAYA, Serhat EDİZER, Kaya ASTAN Prof. Dr. Rüstem CANGİ, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI, Prof. Dr. Gökhan SÖYLEMEZOĞLU
Başlama Bitiş Tarihleri	2011-2015
Proje Bütçesi	2011: 30.000 TL 2012: 12.000 TL 2013: 5.500 TL 2014: 6.500 TL 2015: 5.250 TL
Proje Özeti	<p>Ekolojik faktörlerin çok iyi olmasına karşın Tokat yöresindeki bağcılık istenilen düzeye ulaşamamıştır. Başta filoksera zararlısı olmak üzere bunun birçok sebepleri bulunmaktadır. Yörenin çok eskilere dayanan bağcılık kültürü şu anda çoğunlukla salamuralık yaprak üretimine dayanmaktadır. Üreticilerimiz sofralık üzüm üretimi yönünden bir arayış içerisine girmiştir. Fakat hangi çeşidin yetiştirilmesi konusunda akıllarda birçok soru bulunmaktadır. Yöreye uygun çeşitlerin belirlenmesi beraberinde birçok riskleri barındırmakta ve bu riskin kamu veya güçlü özel sektörler aracılığı ile yapılması gerekmektedir.</p> <p>Bu çalışma ile iç ve dış piyasa tarafından arzu edilen; yöreye uygun olabilecek erkenci, orta mevsim ve geççi; renkli, beyaz, çekirdekli ve çekirdeksiz üzüm çeşitlerinin Tokat merkez ve Erbaa ilçesinde (Özellikle erkinciliğin olabileceği bir ilçedir) performanslarının belirlenmesi amaçlanmıştır.</p> <p>Çalışmada son yıllarda ön plana çıkan ve pazarlama imkânları yüksek olan 20 sofralık üzüm çeşidi kullanılmıştır. Araştırma, tesadüf blokları deneme desenine göre, üç tekerrürlü ve her tekerrürde dokuz omca olacak şekilde planlanmıştır.</p> <p>Çalışma kapsamında 2017 yılında üzüm çeşitlerinde fenolojik gözlemler yapılarak üzüm hasatları gerçekleştirilmiştir. Hasat edilen salkımlarda verim ve kalite kriterleri ölçümleri yapılmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Tokat, Erbaa, sofralık üzüm, çeşit, adaptasyon

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No	TAGEM/BBAD/14/A08/P04/07
Proje Başlığı	Narince Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları (II. Aşama)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-TOKAT
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM GOÜ. Ziraat Fakültesi
Proje Lideri	Dr. Duran KILIÇ
Proje Yürütücüleri	Yalçın KAYA, Bülent BAŞARAN, Nurhan MUTLU, Hüseyin TOPAL, Prof. Dr. Rüstem CANGİ, Yrd. Doç. Dr. Adem YAĞCI
Başlama Bitiş Tarihleri	2014-2018
Proje Bütçesi	2014: 15.000 TL 2015: 9.000 TL 2016: 4.000 TL 2017: 4.000 TL 2018: 4.000 TL
Proje Özeti	<p>Narince üzüm çeşidi (<i>Vitis vinifera L.</i>) Tokat yöresindeki bağlarda yoğun olarak (%90) yetiştirilmektedir. Narince Tokat yöresinin en popüler çeşididir. Bu üzüm çeşidi sofralık, şıralık ve şaraplık olarak değerlendirilmektedir. Narince üzüm çeşidinin asma yaprakları salamuralık yaprak olarak kullanılmaktadır ve salamuralık asma yaprağı üretimi 30 yıldır bölge ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.</p> <p>Bu projede, Narince üzüm çeşidinde klon seleksiyonunun ikinci aşaması (klon mukayese aşaması) yürütülecektir. Çalışmanın materyali klon seleksiyon çalışmasının birinci aşamasında seçilen 25 adet klon baş omca teşkil edecektir. Baş omca asmaları 2010-2012 yıllarında Erbaa, Niksar, Zile, Turhal ve Merkez ilçelerdeki 9 bağda yapılan gözlem, değerlendirme ve seçim sonucunda seçilmiştir. Klon adaylarında <i>Agrobacterium vitis</i> ile bulaşık yönünden analizler yapılmıştır. Temiz çıkan 20 adet klon adaylarından fidan üretimleri yapılarak iki lokasyonda bağlar tesadüf blokları deneme desenine göre üç tekerrürlü her tekerrürde altı omca, dikim sıklığı 3,0 x 1.50 m olarak tesis edilmiş ve yıllık bakım işlemleri yapılmıştır. Terbiye sistemi çift kollu kordon olacak şekilde tesis edilecektir. Bu çalışmanın sonunda Narince üzüm çeşidinin üstün özellik gösteren klonları seçilmiş olacaktır. Bu materyallerden üretilecek fidanlar, hem ülkemizin değişik yörelerinde hem de bölgemizde kurulacak yeni bağların tesisinde kullanılacaktır.</p> <p>2017 yılında kurum arazisinde kurulu klon mukayese bağında ön verim olarak üzüm hasatları yapılarak verim ve kalite değerleri belirlenmiştir. Çiftçi arazisinde kurulu olan klon mukayese bağı 2015 yılında tesis edildiği için 2017 yılı kurulum aşamasını kapsamaktadır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Tokat, Bağcılık, Narince, Islah, Klon seleksiyonu

AFA ADI : Bahçe Bitkileri
PROGRAM ADI : Bağcılık

Proje No:	
Proje Başlığı	Tarsus Beyazı Üzüm Çeşidinde Mutasyon İslahı Yoluyla Tane Dökümüne Dayanıklı Yeni Çeşitlerin Elde Edilmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Tarsus Ticaret Borsası Tarsus Sanayi ve Ticaret Odası TAGEM
Proje Lideri	Mehmet Erdem KİRAZ
Proje Yürütücüleri	Dr. Güçer KAFA, Mustafa BİRCAN, Kader ERÇİK, Haluk İhsan TEKİN
Başlama- Bitiş Tarihleri	15.01.2015 15.01.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	2015 :9.000 TL, 2016 :9.000 TL, 2017 :9.000 TL, 2018 :9.000 TL, 2019 :9.000 TL
Proje Özeti:	<p>İlimizde yetiştiriciliği yapılan en önemli üzüm çeşitlerimizden birisi Tarsus Beyazı üzümüdür. Mersin genelinde yaklaşık 30.000 dekarlık bir alanda yılda 45.000 ton üretimi söz konusu olan bu çeşit ilimizde çok köklü bir geçmişe sahiptir ve yöreye adaptasyon sağlamıştır. Sofralık özellikleri iyi olan Tarsus Beyazı hem iç hem de dış pazarda satılabilecek bir üzüm çeşididir. Halen ihraç edilen az sayıdaki üzüm çeşitlerimizden biri olması çeşidin önemini ortaya koymaktadır. Ancak tanelenme sorunundan dolayı pazar değerini önemli ölçüde yitirmektedir. Bu sorun aşıldığı takdirde pazar payının artabileceği ve ihracat kabiliyetinin yükselebileceği.</p> <p>Mutasyon ıslahı uygulamaları ile tane dökümüne dayanıklı üzüm çeşitlerinin elde edilebildiği farklı kaynaklar tarafından bildirilmektedir.</p> <p>Bu projede Tarsus Beyazı üzüm çeşidinde tane dökümüne dayanıklı bireyler elde etmek amacıyla belirlenen etkili dozda Gamma ışını uygulaması yapılmıştır. Işınlama sonrasında ortaya çıkan bireyler M1V3 aşamasında araziye aktarılarak öncelikli olarak tane kopma direnci yönünden değerlendirilecektir. Ancak dikkat çeken başka bir kriter (çekirdeksizdik, erkencilik, renk, irilik vb.) tespit edilirse bu hususta değerlendirmeye alınacaktır.</p> <p>Proje çalışmaları 2015 yılında başlamıştır. Öncelikli olarak etkili doz belirleme çalışmaları yürütülmüş olup, etkili mutagen dozu 20 gray olarak belirlenmiştir.</p> <p>2016 yılında ise belirlenmiş olan etkili dozda ışın uygulaması gerçekleştirilmiştir. Işın uygulaması yapılan çelikler sisleme ünitesinde köklendirildikten sonra torbaya alınmıştır. Fidanları bakım, ölçüm ve gözlem işleri yürütülmüştür.</p> <p>2017 yılı budama döneminde gerekli çoğaltma çalışmaları gerçekleştirilmiş ve M1V2 aşamasına geçilmiştir.</p> <p>2018 yılında ise M1V3 aşamasına geçilecek ve bitkiler araziye indirilecektir.</p> <p>Meyvelerin görülmesiyle birlikte yöntemle paralel bir şekilde gerekli ölçüm ve gözlemler gerçekleştirilecektir.</p>
Anahtar kelimeler:	Tarsus beyazı, mutasyon, tane dökümü, ıslah

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

TÜBİTAK 1001

Proje Başlığı	Diferansiyel Termal Analiz Yönteminin Optimizasyonu ve Hızlı Soğuma-Erimenin, Asma (<i>Vitis vinifera</i> L.) Don Toleransı Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi
----------------------	--

Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Üniversitesi
Proje Lideri	Doç. Dr. Cafer KÖSE
Proje Yürütücüleri	Özkan KAYA, Prof. Dr. Ökkeş ATICI
Başlama-Bitiş Tarihleri	2015-2018
Projenin Toplam Bütçesi	361.700 TL
Proje Özeti	
<p>Donma noktası altındaki düşük sıcaklıklara maruz kalan bitkilerde, tolerans mekanizmasının anlaşılması adına farklı amaçlara yönelik olarak pekçok ölçüm tekniği geliştirilmiştir. Bununla birlikte bu amaçların hemen hepsine yönelik ölçüm ve veri eldesine imkan sağlayan Diferansiyel Termal Analiz (DTA) Mills ve ark., (2006) tarafından geliştirilen şekli ile, yaprağını döken ve süper soğuma özelliği gösteren türler için son yıllarda yaygın olarak kullanılan standart bir metod haline gelmiştir. Bu metotta dokuların örnekleme dönemindeki sıcaklıklar dikkate alınmadan teste başlama sıcaklığı +4°C olarak belirlenmiştir. Bu durum +4°C'den yüksek sıcaklıklarda alınan örnekler için ani sıcaklık düşüşüne (hızlı soğuma), +4°C'den düşük sıcaklıklarda alınan örnekler için ise ani çözünmelere (hızlı erime) neden olacaktır. Dolayısıyla, test öncesi tomurcukların içerisinde bulunduğu şartların tomurcukların ekzoterm noktaları üzerinde etkili olabileceği düşünüldüğünde örneklerin alındığı dönem sıcaklığı, örneklerin muhafaza sıcaklığı, örneklerin teste hazırlanması sürecindeki ortam sıcaklığı ve buna bağlı olarak test öncesi doku sıcaklıkları hususunda bir standardın geliştirilmemiş olduğu görülmektedir. Bazı araştırmacılar DTA öncesi örnek sıcaklıklarının don testi sonuçları üzerinde etkili olabileceği endişesini dile getirmiş olsalar da bu konuda herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. DTA yönteminde hızlı soğuma ve erimenin göz ardı edilmesi, elde edilecek sonuçların güvenilirliği hususunda endişelere yol açmakta ve metodun standardizasyonunu gündeme getirmektedir. Bu nedenle, hızlı soğuma ve erimenin dona dayanıklılık üzerindeki muhtemel etkileri önlenerek, daha gerçekçi ve güvenilir tahminlerde bulunabilmek için standart metotta gözardı edilen dokuların örnekleme dönemi sıcaklıkları ile teste başlama sıcaklığı arasındaki ilişki, farklı test öncesi muhafaza şartları ve test başlangıç sıcaklıklarının don testi sonuçları üzerindeki etkilerinin incelenmesi ile açıklanmaya çalışılacaktır. Asma üzerinde yürütülecek olan bu projede Erzincan ekolojisinde Karaerik üzüm çeşidi kış gözlerinin soğuğa dayanımındaki değişimleri ve fenolojik dönemler esas alınarak 3 farklı dönemde (aklimasyon, dayanıklılık ve deaklimasyon) ve her dönem için 2 farklı zamanda örnek alınacaktır. DTA testi yanında Lipid peroksidasyonu, Doku Kahverengileşmesi, Elektriksel İletkenlik ve LT₁₀, LT₅₀ ve LT₉₀ değerlerinin analizleri ile de örneklerin don toleransı doğrulanacaktır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Asma, Diferansiyel Termal Analiz, Dona Dayanım, <i>Vitis vinifera</i>	

(GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı)

Proje Başlığı	Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Çardak Terbiye Sisteminin Uygulanması ve Yaygınlaştırılması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-GAZİANTEP
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Kalkınma Bakanlığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bölge Kalkınma Dairesi Başkanlığı

Proje Lideri	Kürşat Alp ASLAN
Proje Yürütücüleri	Hakan Aslanoğlu-Serkan Kösetürkmen
Başlama-Bitiş Tarihleri	2013-2017
Projenin Toplam Bütçesi	226.257,64 TL
Proje Özeti:	
<p>Bu projeye; toprak işlemeyi, hastalık ve zararlılarla, yabancı otlarla mücadeleyi, hasat işlemlerini kolaylaştıran, üzüm verim ve kalitesini artıran, üzümlerde güneş yanıklığını önleyen çardak terbiye sistemini üreticilere benimsetmek ve çiftçilere uygulamalı olarak göstermeyi amaçlanmıştır. Projede Gaziantep ve Şanlıurfa illerinde her ilde 10 dekarlık alana sahip iki çiftçi bahçesinde toplam 40 dekarlık çardak terbiye sistemi kurulmuştur.</p> <p>Dikim aralıkları 3x3 m, iki omcada bir olacak şekilde 8x9 ebatında beton direk dikilmiş, çardak yüksekliği 2,20 m, file direkleri 3,50 m olarak oluşturulmuş, teller direktten direğe 5mm, file telleri 4mm ızgara telleri ise 3 mm kalınlığında 50 cm aralıklarla çekilerek çardak terbiye sistemi kurulmuştur. Toprak altı damla sulama sistemi tesis edilmiştir. Projede 140 R ve 1103 P anacı çeşit olarak, Horozkarası üzüm çeşidi kullanılmıştır.</p> <p>Bu proje ile şuana kadar Kilis177, Gaziantep 268, Kahramanmaraş 10, Şanlıurfa 40, Malatya'da 10, Adıyaman 30 ve Siirt'te ise 10 da kurulmuştur.</p>	
Anahtar Kelimeler: Çardak, Horoz Karası, Verim, Kalite	

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Manisa İlinde Organik Tarım Alanlarında Kompost Kullanımının Yaygınlaştırılması Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GTHB Manisa Tarım İl Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/İZMİR Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Proje Lideri	Nazire Aylin KILINÇ
Proje Yürütücüleri	Dr. Nurhan VAROL, Dr. Fadime ATEŞ, Akay ÜNAL, Dr. Ünal KAYA

Başlama-Bitiş Tarihleri	2017-2020
Projenin Toplam Bütçesi	554.000 TL
Proje Özeti	
<p>Tarım alanlarındaki toprakların sürekli işlenmesi, gübrenmesi ve sulanmasıyla bozulan fiziksel, kimyasal ve biyolojik yapılarının düzeltilmesi, verimliliklerinin devamlılığının sağlanması öncelikle topraktaki organik madde miktarına bağlıdır. Organik tarımın felsefesinde işletmelerin kendi kendine yeterliliği esas olduğundan organik tarımsal üretim için gerekli girdiler öncelikle işletmelerin kendi iç bünyesinden sağlanır. Organik madde bakımından fakir olan topraklarımızın organik madde içeriği organik tarım işletmelerindeki bitkisel ve hayvansal atıklardan yapılan kompost ile yükseltilebilir.</p> <p>İlimizde organik tarım faaliyeti genelde küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılmakta, üretim sırasında ortaya çıkan organik atıklar değerlendirilememekte, daha çok üretim alanlarının çevresinde hastalık ve zararlılara konukçuluk etmektedir.</p> <p>Organik tarım yapılan işletmelerin atıklarının değerlendirilmesinde uygulanacak yöntemlerin lider üreticilere öğretilmesi önemlidir. Organik atıkların geri dönüştürülmesiyle, hem çevre kirliliğini önlemek açısından doğaya katkıda bulunmuş hem de toprağa bitkiler için son derece gerekli olan besin elementlerini geri vermiş oluruz.</p> <p>Manisa ilinde organik tarımın yoğun olarak yapıldığı Ahmetli, Saruhanlı, Şehzadeler, Turgutlu, Yunusemre ilçelerinde metod demonstrasyonuna göre 10 adet organik tarım yapan üreticinin küçük aile işletmelerinde mevcut bitkisel ve hayvansal atıkların değerlendirilmesi amacıyla açık yığın yöntemiyle bitkisel ve hayvansal atıkları kullanarak kompost üretim yöntemini uygulamalı ve aktif derslerde görsel desteklenmiş sunulu eğitimlerle, ayrıca demonstrasyon alanlarında eğitimler verilerek organik üreticilerine öğretmek ve farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır.</p>	

TÜBİTAK 1007 ve 1001 PROJELERİ

Proje Başlığı	Külleme ve Mildiyö Hastalıklarına Dayanıklı Üzüm Çeşit ve Tiplerinin Toplanması, Hastalıklara Dayanıklılığının Farklı Yöntemlerle Belirlenmesi ve Dayanıklılık Islahı Çalışmalarında Ebeveyn Olarak Kullanılabilecek Genotiplerin Belirlenmesi TÜBİTAK-GERMAN RESEARCH FOUNDATION (DFG) İŞBİRLİĞİ PROGRAMI PROJESİ (PROGRAM KODU 2507)
Projeyi Yürüten Kuruluş	Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü -YALOVA Asma Islah Enstitüsü (Julius Kühn-Institut-JKI Federal Research Centre for Cultivated Plants Institute for Grapevine Breeding, Geilweilerhof/ Proje Ortağı)

Projeyi Destekleyen Kuruluş / lar	Ankara Üniversitesi Ziraat Fak. Bahçe Bitkileri Bölümü Samsun Ondokuz Mayıs Üni. Ziraat Fak. Bahçe Bit. Bölümü Namık Kemal Üni. Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü Geilweilerhof Asma Islah Enstitüsü
Proje Lideri	Dr.Arif ATAK
Proje Yürütücüleri	Dr.Zekiye GÖKSEL (Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Yalova), Doç.Dr.Murat AKKURT (Ankara Üniversitesi Ziraat Fak. Bahçe Bitkileri Bölümü), Yard.Doç.Dr.Davut Soner AKGÜL (Çukurova Üni. Ziraat Fak. Bit. Koruma Bölümü), Dr.Yılmaz BOZ (Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Yalova), Dr.Kemal A.KAHRAMAN (Atatürk Bahçe Kül. Merkez Araştırma Enstitüsü-Yalova), Zühtü POLAT (Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü-Yalova), Prof.Dr.Hüseyin ÇELİK (Samsun Ondokuz Mayıs Üni. Ziraat Fak. Bahçe Bit. Böl.) <u>Proje Danışmanları :</u> Prof.Dr. Gökhan SÖYLEMEZOĞLU (Ankara Üni. Zir. Fak. Bahçe Bitkileri Böl) Prof.Dr. Nuray ÖZER (Namık Kemal Üni. Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü)
Başlama-Bitiş Tarihleri	Mayıs 2014-Kasım 2017
Projenin Toplam Bütçesi	465.200 TL
Proje Özeti	<p>Bu proje ile ülkemizin, modern bağcılığı sınırlandıran mantari kökenli iki önemli hastalık olan Külleme (<i>Eryspha necator</i>) ve Mildiyö (<i>Plasmopara viticola</i>)' ye karşı dayanıklı olabilecek iki yüzün üzerinde asma çeşit ve genotipi toplanmıştır. Bunların dayanıklılıkları biyoteknolojik yöntemler ve hastalık inokülasyonu (doğal ve yapay) ile incelenmiştir. Çeşit ve genotiplerin külleme ve mildiyö hastalıklarına karşı dayanıklılıkları doğal enfeksiyon ve suni inokülasyon uygulamalarıyla iki yıl süre ile incelenmiştir. Ayrıca 8 farklı markör ile dayanıklılıktan sorumlu gen bölgelerinin mevcudiyeti araştırılmış ve elde edilen bant büyüklükleri iki dayanıklı çeşit (Regent ve Sugargate) ile karşılaştırılmıştır. Uygulamalar sonucunda dayanıklı, tolerant ve hassas olan çeşit ve genotipler belirlenmiştir.</p> <p>Bu çalışmalara ilave olarak 50 adet çeşit veya genotipin yapraklarında hastalık öncesi ve sonrası toplam fenolik madde, antioksidant aktivite ve bazı fenolik bileşenlerin değişimleri iki yıl süre ile incelenmiştir. Özellikle toplam fenolik madde ve antioksidant aktivitenin hastalıkların sonrasında önemli derecede yükseliş gösterdikleri belirlenmiştir.</p> <p>Proje kapsamında dayanıklı bulunan çeşit veya genotipler ile Yalova ve Ankara'da iki adet bağ kurulmuştur. Proje sonucunda dayanıklılık ıslahı çalışmalarında ebeveyn olarak kullanılacak çeşit veya genotipler belirlenmiş ve bunların koruma altına alınmaları sağlanmıştır.</p>
Anahtar Kelimeler:	Asma, hastalıklar, inokülasyon, fenolikler, moleküler testleme

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Mersin İlinde Yayla Bağcılığının Geliştirilmesi
----------------------	--

	Alt Proje: Bazı Yeni ve Yerel Üzüm Çeşitlerinin Mersin İli Yayla Koşullarında Performanslarının Belirlenmesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Mersin Büyükşehir Belediyesi
Proje Lideri	Mehmet Erdem KİRAZ
Proje Yürütücùleri	Kader ERÇİK, Mustafa BİRCAN, Doç. Dr. Önder KAMILOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	15.01.2015 15.01.2020
Projenin Toplam Bütçesi:	45.000 TL.
Proje Özeti:	
<p>Bu proje kapsamında son turfanda sofralık üzüm yetiştiriciliğı bakımından ÷lkemiz genelinde önemli bir potansiyele sahip olan Mersin ilimizde yayla bağıcılığının yoğun olarak yapıldığı Çamlıyayla ilçesindeki enstitü arazisinde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yeni tescil edilen 14 ve yüksek verimli, kaliteli 4 yerel olmak üzere toplam 18 üzüm çeşidinin, • Anaç kullanılarak, • Telli terbiye sisteminde, • Modern yetiştiricilik teknikleri altında performanslarının belirlenmesine çalışılmaktadır. <p>Proje sonucunda</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Yeni ıslah edilen çeşitlerin yöremize kazandırılması, ✓ Anaç kullanımının yaygınlaştırılması, ✓ Telli terbiye sistemlerinin yaygınlaştırılması, ✓ Yerel çeşitlere yeniden önem kazandırılması, ✓ Hasat periyodunun uzatılması <ul style="list-style-type: none"> ○ Pazara daha geniş bir zaman aralığında ürün sunulması, ○ İşgücü kullanımının daha geniş bir zaman dilimine yayılması ✓ Yayla bağıcılığının daha karlı hale getirilmesi mümkün olabilecektir. <p>Proje çalışmaları 2015 yılı Ocak ayı itibariyle başlamıştır. 2015 yılı içerisinde çeşitlere ait aş kâlemleri ve anaçlar temin edilmiş ve aşılama çalışmaları yürüt÷lmüştür.</p> <p>2016 yılı içerisinde ise fidanların dikimi, telli terbiye sistemi ve damla sulama sisteminin kurulumu tamamlanmıştır.</p> <p>2017 yılı içerisinde afet derecesinde yoğun kar yağışı nedeniyle zarar gören tel ve direkler onarılmış eksik fidanlar için aşılama gerçekteştirilmiş mevcut fidanların bakım çalışmaları yürüt÷lmüştür.</p>	

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Mersin İlinde Yayla Bağcılığının Geliştirilmesi Alt Proje: Gülner Bağcılığında Aşırı Rüzgârların Sebep Olduğu Verim ve Kalite Kayıplarının Telli Terbiye Sistemleri ile Azaltılma Olanaklarının Araştırılması Yönelik Telli Terbiye Sistemi Uygulaması
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Proje Lideri	Mehmet Erdem KİRAZ
Proje Yürütücùleri	Kader ERÇİK, Mustafa BİRCAN, Doç. Dr. Önder KAMILOĞLU
Başlama- Bitiş Tarihleri	15.01.2015 15.01.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	22.126 TL.
Proje Özeti: Gülner ve Mut ilçelerimizde belli dönemlerde esen kuvvetli rüzgârlardan dolayı özellikle Gülner olmak üzere söz konusu bu yörelerde bağlarda telli terbiye sistemlerinin kullanılmadığı ve bağlarda asmaların yörede ‘Salma Sistem’ adıyla bilinen tamamen yerde sürünme şekli ile asmanın tüm yeşil aksamının ve salkımların yerle temas halinde olduğu bir sistemle yetiştirildiği görülmektedir. Tabii bu durum hem yeşil aksamda hem de salkımlarda hastalık gelişiminin yüksek olmasına ve zararlıların daha fazla etki yapmasına neden olmaktadır. Ayrıca kültürel işlemlerde güçlük çekilmekte, asmanın havalanması ve salkımların daha az ışıklanması neticesinde de verim ve kalite kayıpları söz konusu olmaktadır. Bu proje kapsamında Gülner ilçemizde bulunan bağ alanlarında aşırı rüzgârlardan dolayı telli terbiye sistemine alınamayan bağlardaki verim ve kalite kayıplarını engellemek veya minimuma indirmek amacıyla mevcut durumun koşullarına uygun telli terbiye sisteminin belirlenmesine çalışılmaktadır. Bu doğrultuda Gülner ilçemizde, kurutmalık Kışniş çeşidinden oluşan bir üretici bağında 1 kontrol ve 3 farklı model olmak üzere toplam 4 uygulamanın verim, kalite, hastalık gelişimi, rüzgârdan etkilenme durumu incelenmektedir. Proje çalışmaları 2015 yılı Ocak ayı itibariyle başlamıştır. Çalışma amacına uygun yöreler içerisinde bağ seçimi gerçekleştirilmiş ve gerekli ön çalışmalar tamamlanmıştır. Bu ön çalışmalar neticesinde kontrolün yanı sıra 3 farklı yükseklik ve ölçüde telli terbiye sistemi uygulanmasına karar verilmiştir. 2016 yılında ise söz konusu bağda kontrol dâhil 3 farklı telli terbiye sisteminin kurulumu gerçekleştirilecektir. 2016 ve 2017 yıllarına ait ölçüm, gözlem veri alma ve analiz işlemleri tamamlanmıştır. Projeyi Destekleyen Kuruluş ile yapılan görüşmeler sonucunda proje 1 yıl uzatılmış olup, 2018 yılında da veri alımlarına devam edilecek ve 3 yıllık verilerin değerlendirilmesi neticesinde sonuç raporu yazılacaktır.	

AVRUPA BİRLİĞİ PROJESİ

Proje Başlığı	Restoring Optimal Soil Functionality in Degraded Areas Within Organic Vineyards AB 7. Çerçeve (Core Organic Era-Net ReSolVe (ID:99))
Projeyi Yürüten Kuruluş	Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MERSİN Çukurova Üniversitesi
Proje Lideri	Mehmet Erdem KIRAZ (Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-MERSİN) Prof. Dr. Semih TANGOLAR (Çukurova Üniversitesi)
Başlama- Bitiş Tarihleri	01.03.2015 28.02.2018
Projenin Toplam Bütçesi:	177.177 TL
Proje Özeti:	
<p>ReSolVe projesi seçilmiş bazı tarımsal stratejilerin bağcılık yapılan alanlardaki bozunmuş toprakların işlevselliğinin geri kazandırılmasına etkilerinin araştırılmasını amaçlamaktadır.</p> <p>Projede kompost ekleme, farklı türlere ait yeşil gübrelerin uygulanması ve kuru malçlama gibi farklı toprak iyileştirici organik uygulamalar test edilmektedir.</p> <p>Bu tekniklerin etkileri toprak makro, mikro element içeriği organik madde içeriği ve değişimi, topraktaki azot ve su mevcudiyeti, toprak ve bitki kök bölgesinde mikrobiyal biyolojik çeşitlilik, toprak enzimleri, bitki su stresi, bitki fenolojisi, üzüm verimi ve kalitesini izleme yoluyla test edilmektedir.</p> <p>Proje kapsamında 2015 yılı Mart ayında çalışmalara başlanmıştır. Çalışmalar Tarsus (Yalova incisi) ve Ceyhan (Early Cardinal) olmak üzere 2 ayrı lokasyonda yer alan üretici bağlarında kontrol dâhil 4 farklı bitki besleme uygulaması yapılarak gerçekleştirilmektedir.</p> <p>Uygulamalarla birlikte 3 yıla ait fenolojik takvim takip edilmiş, verim ve kaliteye ilişkin ölçüm gözlem ve analizler tamamlanmıştır. Uygulamaların toprak özellikleri üzerindeki etkilerini görebilmek adına gerekli toprak analiz, ölçüm ve gözlemler yapılarak kayıt altına alınmıştır.</p> <p>Proje sonuç raporunun yazım çalışmaları devam etmektedir.</p>	

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Şanlıurfa Bağcılığının Geliştirilmesi Projesi
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-ŞANLIURFA
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi

Proje Lideri	Aslı POLAT
Proje Yürütücüleri	İsmail RASTGELDİ, Ufuk RASTGELDİ, M. Şeref ŞELLİ, Prof. Dr. Sadettin GÜRSÖZ
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015 –2018
Projenin Toplam Bütçesi	116,637 TL
Proje Özeti :	
<p>Projenin amaçları doğrultusunda kurumumuz bünyesinde asma aşılama ünitesi kurulmuş olup 2016 yılında faaliyetine başlamıştır. Koleksiyon bağ tesisi için kalem alınacak asmalar etiketlenmiş olup fidan üretim döneminde kalemler alınarak fidan üretimi gerçekleştirilmiş ve üreticilere asma fidanları dağıtılmıştır. Projenin amaçları doğrultusunda kurumumuz bünyesinde asma aşılama ünitesi kurulmuş olup 2016 yılında faaliyetine başlamıştır. Koleksiyon bağ tesisi için etiketlenen asmalardan kalem alınarak aşılama döneminde aşılanmış, sonrasında fidan parseline dikimi gerçekleştirilmiştir. Parselde terbiye sistemi ve damla sulama sistemlerinin çalışmaları tamamlanmıştır. Ancak 2017 yılında görülen ekstrem iklim koşulları nedeniyle fidanların % 70 i zarar görmüştür. Koleksiyon parselde çeşit/tip aktarma işleri devam etmektedir.</p>	

BİLGİ AMAÇLI SUNULAN PROJELER

Proje Başlığı	Şanlıurfa İlinde Yetiştiriciliği Yapılan Bazı Yerel Üzüm Çeşitlerinin Çardak Sistemindeki Performanslarının Belirlenmesi
Proje Lideri	İsmail RASTGELDİ
Projeyi Yürüten Kuruluş	GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü-ŞANLIURFA
Proje Yürütücüleri	Aslı POLAT, Ufuk RASTGELDİ, M. Şeref ŞELLİ , İsmail TURANOĞLU, Prof. Dr. Sadettin GÜRSÖZ
Projeyi Destekleyen Kuruluş	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
Başlama- Bitiş Tarihleri	2015 –2019

Projenin Toplam Bütçesi	59.772 TL
Proje Özeti: Projenin amaçları doğrultusunda kurumumuz bünyesinde kurulan aşılama ünitesinde fidan üretim çalışmaları yapılmıştır. Projenin amaçları doğrultusunda kurumumuz bünyesinde asma aşılama ünitesi kurulmuş olup 2016 yılında faaliyetine başlamıştır. Çardak sistemindeki bağ tesisi için etiketlenen asmalardan kalem alınarak aşılama döneminde aşılınmış, sonrasında fidan parseline dikimi gerçekleştirilmiştir. Parselde çardak terbiye sistemi ve damla sulama sistemlerinin çalışmaları tamamlanmıştır. Ancak 2017 yılında görülen ekstrem iklim koşulları nedeniyle üretilen fidanlar zarar görmüştür.	

**KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI İLE ORTAKLAŞA
YÜRÜTÜLEN PROJELER**

Proje Başlığı	KKTC Asma Genetik Kaynakları
Projeyi Yürüten Kuruluş	KKTC Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
Projeyi Destekleyen Kuruluş/lar	TAGEM Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Proje Lideri	Yeşim REHBER DİKKAYA
Proje Yürütücüleri	Hüseyin KARANFİLOĞLU
Proje Danışmanları	Dr. Selçuk KARABAT, M. Sacit İNAN, Metin KESGİN
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016-2020
Projenin Toplam Bütçesi	2016: 28000 TL 2017: 26000 TL 2018: 28500 TL 2019: 29500 TL 2020 : 35500 TL

Proje Özeti

Kıbrıs; eski ve köklü bir bağcılık kültürüne sahip bir adadır. Gerek sofralık gerekse de şaraplık üzüm yetiştiriciliği için uygun iklim özelliklerine sahiptir. Kıbrıs adası, üzüm yetiştiriciliğinde batı ve doğu arasında kavşak konumunda olup 4000 yıllık bir tarihe sahiptir. Bu nedenle asmada geniş bir çeşit varyasyonu oluşumu ve yetiştiriciliği yapılan yöresel üzüm çeşitleri bulunmaktadır.

Beşer yıllık iki dilim halinde düzenlenen bu projenin birinci beş yıllık diliminde, KKTC'nin mevcut çeşit zenginliğinin değerlendirilmesi amacıyla gen kaynakları bir araya getirilerek öncelikle yöresel bir koleksiyon bağı oluşturulmuştur.

Proje kapsamında ümitvar olarak belirlenen yöresel çeşitlerin tescile yönelik bazı ampelografik özellikleri ile teknolojik özelliklerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların projenin ikinci 5 yıllık diliminde gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Proje kapsamında ümitvar olarak belirlenen yöresel çeşitlerin tescile yönelik bazı ampelografik özellikleri ile teknolojik özelliklerinin belirlenecektir.

2017 yılında Asma Genetik Kaynaklar Parseli'nde şekil budamaları yapılmış 2014 yılında kurulan destek sistemlerine omcalar yatırılmış, yaz döneminde yeşil budamalar yapılmıştır. Parseldeki eksikler tamamlanmaya devam edilmiştir. Parseldeki üzüm tiplerin ampelografik özelliklerini belirlemeye yönelik analizler yapılmaya devam edilmiştir. 2016 yılından itibaren projenin ikinci dilim çalışmalarına başlanmış olup Üzüm Çeşit Özelliği Belgesi'nde olan özellikler ile çeşit belgesinde olmayan tane ve salkım ağırlığı gibi değerler incelenmiş ve üzüm tipleri fotoğraflanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genetik kaynaklar, üzüm, ampelografi, tanımlama

KKTC TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI İLE ORTAKLAŞA YÜRÜTÜLEN PROJELER

Proje Başlığı	KKTC'de Yetiştirilen Verigo Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu Çalışmaları
Proje Lideri	Yeşim REHBER DİKKAYA
İşbirliği Yapılan Kuruluş	Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü/MANİSA
Proje Danışmanları	Metin KESGİN Turcan TEKER
Proje Yürütücüleri	Hüseyin KARANFİLOĞLU
Başlama-Bitiş Tarihleri	2016-2021
Projenin Bütçesi	2016 : 10000 TL 2017 : 20000 2018 : 20000 2019 : 20000 2020 : 20000

Proje Özeti

Kıbrıs; eski ve köklü bir bağcılık kültürüne sahip bir adadır. Gerek sofralık gerekse de şaraplık üzüm yetiştiriciliği için uygun iklim özelliklerine sahiptir. Kıbrıs adası, üzüm yetiştiriciliğinde batı ve doğu arasında kavşak konumunda olup 4000 yıllık bir tarihe sahiptir. Bu nedenle asmada geniş bir çeşit varyasyonu oluşmuş ve yetiştiriciliği yapılan yöresel üzüm çeşitleri bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı 2011 yılında KKTC'de de KKTC Asma Genetik Kaynakları çalışmaları yürütülmeye başlanmıştır.

Çeşit standardizasyonun olmaması, budama, hastalık ve zararlılarla mücadele, gübreleme, sulama gibi teknik ve kültürel uygulamaların yeterince yapılmaması yanında, üretimde ıslah edilmemiş mahalli çeşitlerin kullanılması, düşük verimliliğinin temel nedenleridir. Birim alana düşen verim miktarı; teknik ve kültürel işlemlerin optimum düzeyde yapılması, çeşit standardizasyonunun sağlanması ve yapılacak ıslah çalışmaları ile üstün nitelikli ve sağlıklı çoğaltma materyallerinin elde edilmesi ile artırılabilir.

Projenin kapsamına, KKTC'nin en önemli sofralık üzümlerinden olan ve daha önce seleksiyona tabi tutulmamış sofralık Verigo Üzüm Çeşidi girmektedir.

Klon Seleksiyonu Çalışmaları; Klon Baş Omca Adaylarının Seçimi ve Klon Bağı Aşamaları olmak üzere 2 aşamada yürütülecektir. Projenin bu safhasında klon seleksiyonunun I. aşaması olan “Klon Baş Omca Adaylarının Seçimi Aşaması” tam ve Klon Bağı aşamasının ise ilk yılını içine alacaktır. Çeşide ait popülasyonlar en az 5000 omcadan oluşacaktır. Çalışma dört ana aşamadan oluşmaktadır. Bunlar Bağların seçimi, omcaların seçimi, omcalarda yapılacak işlemler ve Bağ tesisi olacaktır. Proje kapsamında bağların ve omcaların seçimi tamamlanmış olup klon baş omcaları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağcılık, üzüm çeşitleri, klon seleksiyonu, Verigo, sofralık